Evliyā Çelebī, the famous Ottoman traveller of the seventeenth century, visited many countries under the sovereignty of the Ottoman Empire in Europe, Asia and Africa, including Mecca and Medina. This book offers a critical edition of the section from Evliyā's Travels about Medina. It includes first-hand information on the administrative, historical, cultural, traditional and structure of the city, and on everyday life in Medina during the seventeenth century. Evliyā Çelebī provides the readers with valuable information not only on the city itself, but also on its environs. This book offers a transliteration of the relevant passages on the basis of several Ottoman manuscripts, as well as an English translation made by Robert Dankoff.

NURETTIN GEMICI, Ph.D. (1999) in Turkology, Otto-Friedrich Universität Bamberg, is professor of Islamic History in Istanbul. His research areas include Ottoman History and Arts, Early Islamic Architecture and Ottoman Palace Architecture. His publications include *Evliya Çelebī'nin Gözlemleriyle 17. Yüzyılda Kadınlar* (*The Women in the 17th century, according to Ewliya Çelebī's observations*) , Bayrak Yayınları, 2011.

ISBN: 978-90-04-21135-3
9 789004 211353

EVLIYĀ ÇELEBĪ'S BOOK OF TRAVELS, 6
ISSN 0922-7768
brill.nl/ecbt

ECBT
6

Nurettin Gemici (Ed.)

EVLIYĀ ÇELEBĪ IN MEDINA

BRILL

EVLIYĀ ÇELEBĪ'S BOOK OF TRAVELS

EVLIYĀ ÇELEBĪ IN MEDINA

THE RELEVANT SECTIONS OF THE SEYĀHATNĀME

EDITED WITH COMMENTARY AND INTRODUCTION BY

Nurettin Gemici

TRANSLATION OF THE OTTOMAN TURKISH TEXT BY

Robert Dankoff

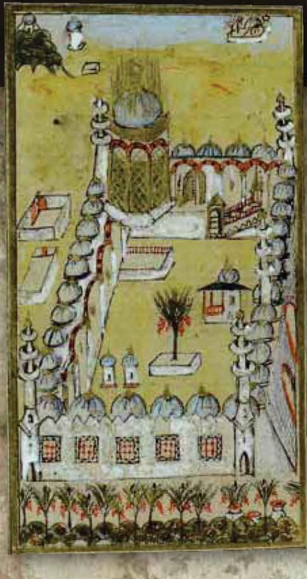

BRILL

EVLİYA ÇELEBİ IN

MEDİNA

EVLİYA ÇELEBİS BOOK OF TRAVELS

Land and People of the Ottoman Empire in the Seventeenth Century

A CORPUS OF PARTIAL EDITIONS edited by

KLAUS KREISER

VI

EVLİYA ÇELEBİ IN
MEDİNA

THE RELEVANT SECTIONS OF THE SEYAHATNAME EDITED WITH COMMENTARY AND INTRODUCTION

By

NURETTİN GEMİCİ

TRANSLATION OF THE OTTOMAN TURKISH TEXT

By
ROBERT DANKOFF

TUTA SUB AEGIDE PALLAS · 1683 ·

EVLİYA ÇELEBİS BOOK OF TRAVELS
Land and People of the Ottoman Empire in the Seventeenth Century

A CORPUS OF PARTIAL EDITIONS edited by

KLAUS KREISER

VI

EVLİYA ÇELEBİ IN MEDİNA

THE RELEVANT SECTIONS OF THE SEYAHATNAME EDITED WITH COMMENTARY AND INTRODUCTION

By
NURETTİN GEMİCİ

TRANSLATION OF THE OTTOMAN TURKISH TEXT
By
ROBERT DANKOFF

BRİLL

LEİDEN-BOSTON-KÖLN

2011

For Semih Tezcan

CONTENS

Map...1

Foreword 3

Introduction ……………………………………………………………………...5

Text and Translation 21

Bibliyography 173

İndex 183

Facsimile of the Manuscript 193

Plates

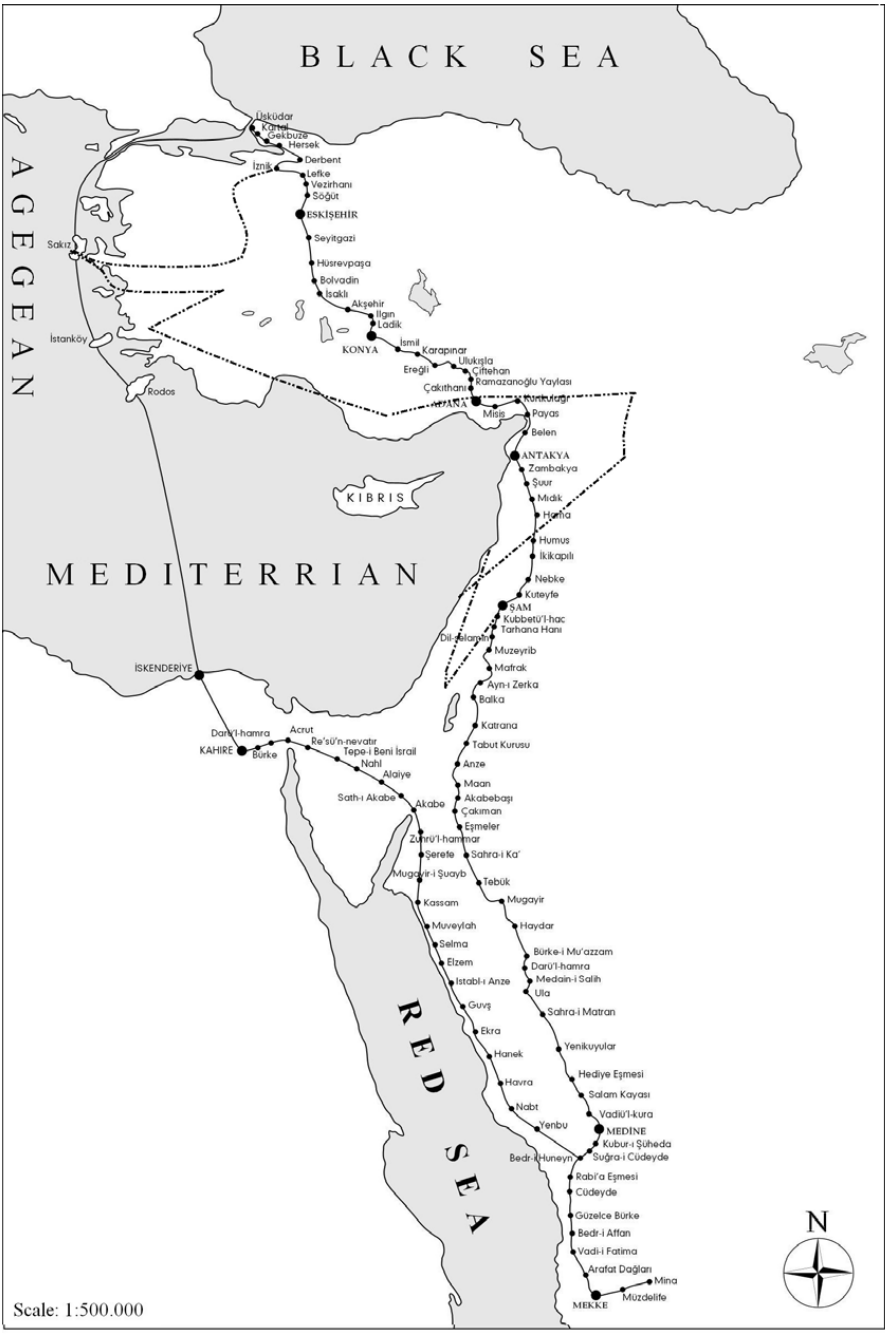
BLACK SEA
AGEGEAN
MEDITERRIAN
KIBRIS
RED SEA
Üsküdar
Kartal
Gekbuze
Hersek
Derbent
İznik
Lefke
Vezirhanı
Söğüt
ESKİŞEHİR
Seyitgazi
Hüsrevpaşa
Bolvadin
İsaklı
Akşehir
Ilgın
Ladik
KONYA
İsmil
Karapınar
Ereğli
Ulukışla
Çiftehan
Ramazanoğlu Yaylası
Çakıthanı
ADANA
Misis
Kurtkulağı
Payas
Belen
ANTAKYA
Zambakya
Şuur
Mıdık
Hama
Humus
İkikapılı
Nebke
Kuteyfe
ŞAM
Kubbetü'l-hac
Tarhana Hanı
Dil-selamin
Muzeyrib
Mafrak
Ayn-ı Zerka
Balka
Katrana
Tabut Kurusu
Anze
Maan
Akabebaşı
Çakıman
Eşmeler
Sahra-i Ka'
Tebük
Mugayir
Haydar
Bürke-i Mu'azzam
Darü'l-hamra
Medain-i Salih
Ula
Sahra-i Matran
Yenikuyular
Hediye Eşmesi
Salam Kayası
Vadiü'l-kura
MEDİNE
Kubur-ı Şüheda
Suğra-i Cüdeyde
Bedr-i Huneyn
Rabi'a Eşmesi
Cüdeyde
Güzelce Bürke
Bedr-i Affan
Vadi-i Fatima
Arafat Dağları
Mina
Müzdelife
MEKKE
Sakız
İstanköy
Rodos
İSKENDERİYE
Darü'l-hamra
KAHİRE
Bürke
Acrut
Re'sü'n-nevatır
Tepe-i Beni İsrail
Nahl
Alaiye
Sath-ı Akabe
Akabe
Zuhrü'l-hammar
Şerefe
Mugayir-i Şuayb
Kassam
Muveylah
Selma
Elzem
Istabl-ı Anze
Guvş
Ekra
Hanek
Havra
Nabt
Yenbu
N
Scale: 1:500.000

Route to Pilgrimage and the classic Pilgirmage Routes

FOREWORD

Medina is one of the cities that Evliyā Çelebī desperately wanted to see and visit. In his description of his journey there is a wealth of information about this city. There are as many pure observations as Evliyā Çelebī’s own personal impressions. For the descriptions and impressions, the appropriate extract from the ninth volume of the Seyāḥat-nāme forms the basis of this work. The text is presented as a critical edition with translation. In the notes, Evliyā Çelebī’s information is compared with other source material and each one has been checked for its accuracy. Another aim of this work is to make a contribution in terms of publishing of the Seyāḥat-nāme.

This publication is a slightly revised version of my doctoral dissertation. It was submitted to the Faculty of Linguistics and Literature at Otto Friedrich University Bamberg in April 1999 and accepted in the following winter semester. Prof. Dr. Klaus Kreiser deserves my first and foremost thanks. He showed me the way to Evliyā Çelebī and saved me from pursuing wrong tracks. I am also indebted to Prof. Dr. Bert Fragner, who offered himself as a second reader in spite of his many responsibilities. Special thanks to the Brill’s editors, who agreed to admit my study to this series.

I am deeply grateful to my parents Emine and Ali İhsan. They supported me financially and mentally. I gratefully acknowledge the financial support of my studies BAP by İstanbul University and Tübitak/Ulakbilim.

Proof-reading can be tiring. That is why I wish to thank those who took on the job of reading the manuscript completely: Prof. Dr. Hadi Yaşar Yüksekkaya, Prof. Dr. Hakan T. Karateke and Helga Anetshofer Karateke, Prof. Dr. Abdülhalim Koçkuzu; parts of this study have been corrected by Suzan Harmankaya, Osman Cankurtaran, Dr. Abd el-Halim Ragab. Warm thanks to them too. Övünç Mete supported me greatly in drawing up some of Evliyā Çelebī's itineraries.

Prof. Dr. Semih Tezcan was a very generous support in helping decipher many difficult passages in the Ottoman text. I would like to express my special gratitude to him. In this context. I am also very grateful to Prof. Dr. Robert Dankoff.

Many thanks also to the numerous but unnamed members of the Oriental Department, Bamberg, and of the University Libraries in Bamberg and Munich and İsam/Üsküdar. Inconsistencies and errors are in the author's responsibility, who is asking forgiveness.

Üsküdar May 2010 Nurettin Gemici

Āyā ʿĀlemi temāṣā ėdüp ‘arż-ı muḳaddeseye ve Mıṣra ve Ṣāma ve Mekke vü Medīneye varup ol mefḫār-i mevcūdāt ḥażretleriniŋ ravża-i muṭahharasına yüz sürmek müyesser ola mı?[1]

Introduction

During the preislamic period, Medina’s name was Yathrib. In the Qur’ān it appears once, namely related to the “Battle of the Trench” (al-Khandaq) north of Medina in 627: “Behold! A party among them said: "Ye men of Yathrib! Ye cannot stand (the attack)! therefore go back!" And a band of them ask for leave of the Prophet, saying, "Truly our houses are bare and exposed," though they were not exposed: they intended nothing but to run away” (Sura 33: 13). This verse points out two facts of that time: The city possessed no town wall; and the new community’s solidarity was still fragile. In order to defend his new base against the Meccans’ attacks Muhammad had the only flat entrance to the town being barred by a trench. The remaining sides were blocked by mountains and impassable lava fields. The Qur’ān nevertheless reports that some of Muhammad’s followers intended to flee from the battle. But due to the trench the Meccans’ tactics consisting in overrunning the Muslims with their outnumbering cavalry were thwarted. Muslim victory in this battle led to a strengthening of the Prophet’s position.

---

[1] Evliyā Çelebī, YKY, I, 11.”Will I see the whole world and finally arrive at the holy places in Egypt, Damascus and Mecca- Medina; Will I visit and touch the tomb of our Holy Prophet, who is being praised by all living beings?”

With the Prophet’s emigration from Mecca to Yathrib, other names came to be used: “Madīnat an-nabī – The Prophet’s City” or simply “al Madīnat, the City”, later also “al-Madīna al-Munawwara – The Enlightened City”. In the Qur’ān the word “Madīna” appears thirteen times without any reference to the Prophet’s town. However the former Yathrib is implied four times. In each of those verses disaccord and lacking strength of convictions within the community are being made subject of discussion (Sure 9:120; 9:120; 33:60; 63:8).

In connection with Medina, W. M. Watt spoke of a time between the earthquake of 1256 and the 19th century when little information is recorded of Medina.[2] The expansion of Masǧid al-Nabawī (the Prophet’s Mosque) and the city of Medina and the renovation of its environment, carried out by the Kalifs ʿUmar, ʿUs mān, Walīd I, Mahdī al Billāh and Sulṭān Ḳayṭbāy, brought about important changes in the city’s structure. Measures to ensure a steady supply of water, a healthy environment, and to facilitate the traffic within the city were taken. Social and cultural building complexes were added to the city’s historical building stock. Masǧid al-Nabawī (The Prophet’s Mosque) was not affected by any change from the epoch of Ḳalāwūn up to Ḳayṭbāy’s period. Ḳayṭbāy restored the dome of the Prophet’s tomb and carried out some renovation works at the Masğid al-Nabawī.

---

[2] Montgomery Watt, "**Medīna**", EI^2, V (1986): 934; ibid., **Muhammed at Medina** (Oxford 1956).

On 13 Ramadan 866 (11 June 1462) the minaret in the southeastern corner was struck by lightning, which produced great damage; except for the inner dome covering the Prophet’s tomb, two ceilings and the Minber (pulpit) were set on fire; a large part of the columns was damaged too. The restoration and ornamentation of the Masğid al-Nabawī was completed in 888 (1483). Some precision work and the renovation of the environments were finished a year later. After this development carried out by Ḳayṭbāy, a larger dome was constructed in the place of Huğra al-sa ādāt (the Prophet’s tomb’s) dome; on the Bāb al-salām side of the Masğid al- Nabawī two more cupolas were constructed. Besides that, a Madrasa and barracks for the frontier squads were built.

Showing great care and attaching importance to these works, the Ottoman Sultans continued developing the city and the Prophet’s mosque. After Medina hat come under Ottoman rule (1517-1918) the first building activity at the Masğid al-Nabawī was realized in the period of Ḳānūnī Sulṭān Suleymān.

In 938 (some repair and restoration works were made at the Masğid al-Nebevī. Afterwards, in the eras of Sulṭān Selīm II, Murād III, Meḥmed III, Aḥmed I, Murād IV, Meḥmed IV, Muṣṭafā II, Aḥmed III, Maḥmūd I, ʿOs man III, Abdulḥamīd I. and Selīm III, some more restoration and renovation works were realized and varied presents were sent there. In the Ottoman era the largest building activities at Masğid al-Nabawī were carried out during the rule of Sulṭān Abdulmecīd.[3]

Within this period not one significant work about Medina was written, whereas in Evliyā Çelebi's book there is a wealth of information about the city, he reports his observations and impressions.[4]

1.1. The place of travel writing in spiritual history

In Evliyā Çelebī, travel writings are multi-faceted works, where several branches of knowledge come together. Travel account writers are held in unjustified suspicion, and Evliyā Çelebī was also condemned for a very long time. However, the recent studies show that this is an invalid suspicion. Clearly it is not only the travelers who are to blame for faulty or a lack of information. The brevity of the stay plays just as much a role as false information based on incomplete statements by the natives. Our task is to filter these statements, to differentiate the false from the accurate, to erase those that are incomplete, to draw out what is useful to us. In this sense, these works before us, as well as previous descriptions of journeys, are to be seen as an important basis for an insight into history. Even small details, shared by the traveler, can be the starting point for some piece of research in the future. Nearly all biographical details about Evliyā Çelebī's life which has been unknown until now, have been taken from his travel writings. At the end of his work he writes of the death of S͟harīf Sa‘d from Mecca and the election of a new S͟harīf, which indicates the year 1683. Moreover, he predicts the second failed siege of Vienna and the capture of the island of Aya Mavra/Levkas in the Mediterranean by Venetians (1693)[5] it is therefore impossible to reject all of this as rumor. He often points out that he had to abbreviate his account in order to keep his work within bounds. Although he insists on the originality of his work, he does not admit to an important part of his sources and often cites unknown sources.[6]

---

[3] M. Hāzzā' al-Šahrī, al-Masğid al-nabawī fī' al-tašrī al-'Os̱mānī, (PhD Thesis), Ğami'a al-Ummulḳurā Riyadh,1987(1407), 91-101.

[4] Toynbee, Arnold, Cities on the Move. For the history of the city of Medina see the work of the Egyptian historian Samhūdī, **Wafā 'al-wafā**, III, (Beirut 1984): 156-173; Ayyup Ṣabrī, **Mir'at al-Madīna**, (Istanbul 1304/1886): 295; W. M. Watt, **"Medīna"**, EI^2, V (1986): 994; W. M. Watt, **Muhammed at Medina**, (Oxford 1956): 154; Ahmet Önkal, Nebi Bozkurt, Semavi Eyice, DİA, **Cami,** VII, (1993): 46-92 Buharī, **Fażl al-ṣalāt fī masğid-i Makka va al-Medīna** I, Ibn Šabba **Tārih al-Madīna al-Munawwarah** I, (Jeddah 1399/1979) 68; Muslim, Ṣaḥīḥ, Ḥağğ, 506-511.

In those times, the status of the travelers in the eyes of statesmen and rulers was very high[7]. They were men who depended on the news brought by travelers, and they therefore supported them both materially and morally. The fact that Evliyā Çelebī in his work took care to write down warnings about various situations could be a result of wanting to give the Sultan a full account of his experiences.

---

[5] Evliyā Çelebī, YKY, VIII, 632.

[6] Meșkure Eren, **Evliya Çelebi Seyahatnamesi Birinci cildinin Kaynakları Üzerinde Bir Araștırma** (Istanbul 1960).

[7] Ekrem Kâmil, **"Hicri Onuncu - Miladi Onaltıncı Asırda Yurdumuzu Dolaşan Arap Seyyahlarından Gazzi-Mekki Seyahatnamesi"**, in: Islamic Geography: The Way to Mecca from the sixteenth to the nineteenth Century: Studies and Translations, 194 (1994): 171-258; first appeared in: Tarih Semineri Dergisi, 1-2 (1937): 3-90.

Evliyā Çelebī had various official documents available to him during his travels, which he used to great advantage. With these papers, wherever he went, he was received as the guest of the highest official or judge. Even before his journey into Europe, he received a letter of recommendation from the Austrian emperor, which he used on his travels. Moreover he received an official document in Egypt enabling him to travel into Sudan and other African regions. Evliyā Çelebī writes the following about this: "And in his letter of recommendation he described my humble self in such a way as if I were the highest official in the Sultan's palace.[8]

1.2. Medina according to Evliyā Çelebī

We see that this wish was fulfilled in the first days of the month of Ẕi'l-ḥijje in the year 1082/1672. Although the goal of his journey was primarily to visit the grave of the Prophet:."Will I see the whole world and finally arrive at the holy places in Egypt, Damascus and Mecca- Medina, Will I visit and touch the tomb of our Holy Prophet, who is being praised by all living beings?”[9] But he was only able to carry out this intention much later on.[10] It is true that Evliyā Çelebī decided to go on the pilgrimage after his meeting with the Sultan in Edirne, but to the greatest extent this journey was marked by religious motives. On one of the holy Ḳadir-nights (27. Ramadan) he dreamt that he met his father and his teacher Meḥemmed Efendi after the meeting at Eyup Sultan and they recommended he should go on a pilgrimage. He received similar advice from Ḳazancı-Zāde Süleymān Ağa,[11] who after the defeat in Battle on the Raab (St. Gotthard) told him of the suffering of the people and the impossibility of victory in the wars.

---

[8] Evliyā Çelebī,YKY, X, 403." Ve nāmesinde ḫāḳiri ta'rīf ve taṣvīr öyle taḥrīr etdi kim güyā der-i devlet ṭarāfından gelir bir mīr-i 'ālemiz".

Evliyā Çelebī set off from Istanbul straight after the dream, with his friend Sāilī Çelebī, three companions and eight slaves on 21st May¸1671 (12 Muḥarrem 1082). His route was not the same as the other Hajj routes (pilgrims’ route). The reason for this was the political position at that time in Anatolia, where small groups of travelers were most often attacked by rebels. So far the choice of this different route has been linked to the desire to see new places.

---

[9] Evliyā Çelebī,YKY, I, 11, ”Āyā ʿĀlemi temāşā ėdüp ʿarż-ı muḳaddeseye ve Mıṣra ve Şāma ve Mekke vü Medīneye varup ol mefḫār-i mevcūdāt ḥażretleriniŋ ravża-i muṭahharasına yüz sürmek müyesser ola mı?”.

[10] Evliyā Çelebī, YKY, IX, 6.

[11] Evliyā Çelebī, YKY, VII, 41-42, Gökhan Tunç,”Evliya Çelebi’nin Seyahatname’sinin “Menzil-i kenâr-ı Raba” bölümünün Üslup ve Kurgusal Özellikleri”, Karadeniz Araștırmaları, V, 17, 2008, pp. 67-74.

After his stay in the Crimea, Evliyā Çelebī visited the Sultan in order to tell him about his journey and to give him hunting birds as a gift. The Sultan immediately recognised Evliyā Çelebī and pointed out how he had seen Evliyā Çelebī as a child with Ḳaya Sulṭān. Evliyā Çelebī who after the war in Crete came to Edirne as a bearer of good news, met first with the grand vizier Fāżıl Aḥmed Pasha and afterwards with the Sultan. At this meeting he advised the Sultan of the plans for the conquest of Crete and at the same time asked for help for his journey. He said that Söylemez Dede in Crete had advised him to go on the pilgrimage and to visit İbrāhīm Pasha in Egypt: “After staying in this city (Edirne) for 12 days and receiving the permission to travel, issued by our generous grand vizier Fāżıl Aḥmed Pasha in Crete, as well as letters designed to be helpful on stop offs during my pilgrimage and while travelling to Egypt and to our lord İbrāhīm Paşa, I set out on my journey. Besides all that I had been given a black horse and received presents from the other viziers and deputies and notables; in particular, confirmation letters for 70 commanders and 100 gold coins as road-money from the janissary commander Abdurraḥmān Paşa. I said farewell to all my friends and heaven knows how many gifts, precious cloths and inestimable objects I received…”[12] This sentence was hardly noticed by Evliyā Çelebī experts, so that the dream he had in Istanbul in Eyup Sulṭān, was considered to be the starting point of his pilgrimage.[13]

---

[12] Evliyā Çelebī, YKY, VIII, 346.” Ba‘dehu bu şehirden on iki gün ṣoŋra āḥib-i Devlet ve kes̠irü’l-mürüvvet efendimizden Giriddeki ‘ahd ü mīs̠ākımız üzre Ḥacc-ı şerīfe, Mıṣıra; nādiratün li’l-‘asrda İbrāhīm paşa efendimize gitmek için mektūblar ve menzil emirleri ve bir küheylān esb-i siyāh iḥsān alup ve ġayr-i vüzerā ve vükelā ve a‘yān-ı kibārdan iḥsān u in‘amlar aldıḳ, ḫuṣūsan Yeŋiçeri aġası ‘Abdu’r-raḥmān paşa efendimizden yetmiş ‘aded serdārın muḳarrernāmelerin ve yüz altun ḫarc-ı rāhın alup

In Evliyā Çelebī's book there is a wealth of information about Medina, he reports on his observations and impressions. The comprehensive description of the history of the building of the Prophet's mosque in Medina and its basic parts follows, and he also mentions the graves of Abū Bakr and ʻUmar and other people, as well as sites of pilgrimage, cemeteries (Baḳīʻ-Uḥud) and prayer sites of the companions of the Prophet. We learn of legends, religious insights and the names of the individual sites of the Prophet mosque are presented in detail; Evliyā Çelebī also gives several details about visits to the Prophet's grave.

He first of all describes the geographical position of the city of Medina, the climatic relationship and the vegetation, and gives topographical descriptions of each region and an overview of the government of Medina[14] (about the change in the Qadi position by Meḥemmed IV). [15]

---

cemīʻ-i aḥbāb ile vedaʻlaşup cihān ḳadar māl-i firāvanlar ve niçe donluk aḳmişe-i fāḫireler ve kālā-yı nādireler bend ėdüp (…)"

[13] F. Taeschner, Das Anatolische Wegenetz nach osmanischen Quellen, II (Leipzig, 1926): 38-40, R. Dankoff, An Ottoman Mentality The World of Evliya Çelebi, (rev. 2. ed. Leiden, 2006), 2-8.

[14] cf. M.S. Makki, Medina, Saudi Arabia: a Geographic Analysis of the City and Region (Coleshill 1982): 11-28

[15] cf. İ. Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı (Ankara 1965): 99.

Evliyā Çelebī then describes the infrastructure of the city of Medina. The public buildings and the holy sites are mentioned as well as the inhabitants of the city and their customs, the climate, trade and the question of the water supply.[16]

1.3. The reliability of Evliyā Çelebī

We know that Evliyā Çelebī, in contrast, wrote many pages full of information about several places which he visited only briefly or only passed by.[17] This was made possible by the travel guide he calls Delīl. In his work he talks about this Delīl in the following way:[18] "You should proceed slowly and deliberately, accompanied by a guide. You cannot do this without a guide". So it is possible that this Delīl was the source of the mistaken prayers, the Qur'ān verses and the stories from Islamic history. It is true that Evliyā Çelebī is himself responsible for the exaggerated stories for example about the Uḥud war or the attempt to steal the body of the Prophet, but despite all this, we should consider that references from the Delīls could well have led him to it. [19]

---

[16] cf. Makki, ibidem, 56-86.

[17] Evliyā Çelebī, YKY, VII, 333.

[18] Evliyā Çelebī, YKY, IX, 321. "āheste āheste delīl ile gitmek gerek zīrā delīlsiz olmaz."

[19] Aḥmad Sa'īd bin Sālim, **Al-Madīnat al-Munavvara fī al-ḳarni ar-rābi' 'aṣara al-hicrī**, (Medīna 1414, 1993): 141-142.

1.4 Remarks on the sources of the Medina passages.

Evliyā Çelebī deals with Medina quite intensively. Apart from a few exceptions, he presents all the sights both outside and inside Medina. He uses the same sources for his descriptions as in other chapters. The historical references are mainly taken from Ṭabari’s work, which was translated from the Persian into Turkish[20] and the books of Futuwwwat about Ahis, Anatolian guild which primarily brought together hand workers, tradesmen and farmers with collective economic and cultural aims.[21]

His basis for the religious information was the Siyer book by Meḥemmed Altiparmaḳ, and the work by the scholar Sükker-zāde[22] who probably worked as a guide for the pilgrims. It could however also be the case that he made use of certain other books, which told of the rites of the pilgrimage. A prayer, mentioned by Evliyā Çelebī in his work was taken from G͟hazālis İḥyā’ Ulūm al-dīn.[23]

---

[20] M. Eren, İbidem, s. 58-63. A Persian adaptation was made in 352/963 by the Sāmānid vizier Abū ʽAlī Muḥammad al-Balʽamī which added a certain amount of new matter, making it an additional historical source (see G. Lazard, La langue des plus anciens monuments de la prose persane, Paris 1963, 38-41; E.L. Daniel, Manuscripts and editions of Balʽamīs Tarjamah-i tārīkh-i Ṭabarī, in JRAS [1990], 282-308), The History of al-Ṭabarī, an annotated translation, Albany N.Y. 1985-, to be completed in 40 vols, Rosenthal, A history of Muslim historiography 2, Leiden 1968, index, EI^2, X,14.

[21] Abdülbaki Gölpınarlı, **İslam ve Türk İllerinde Fütüvvet Teşkilatı**, İktisat Fakültesi Mecmuası, XI/1-4 (Istanbul 1949-50) 227; taken from **Ṭaberi-yi Kebīr Tercümesi**. (Istanbul 1327/1911).

[22] J. Schacht "**Altiparmaḳ**", EI^2, I (1979): 423; Altıparmaḳ Muḥammed bin Muḥammed, Delā’il-i Nübüvvet-i Muḥammedī ve ṣemā’il-i Fütüvvet-i Aḥmedī (Istanbul 1327/1911).

Evliyā Çelebī himself does not offer any other sources for what he writes about Medina. Even in the light of this work it cannot be said that Evliyā Çelebī relied on a particular source in his writings about Medina. It is far more likely that he expanded his knowledge gained from historical works about Medina with everything he experienced on his journey. It may be supposed that apart from some observations, his knowledge was also further broadened by inscriptions, which he studied, and conversations with the **delīls** of the city and other prominent people. As an example we need only recall that during his visit to Medina, with Sükker-zāde and Şeyḫ Aḥmed İskenderānī, who was a tour guide at that time, he heard this accurate report from Sükkerizade:[24] “When he (Ahmed İskenderāni) returned to Medina after having circumambulated the Ka‘ba I saw him standing beside the Prophet’s tomb, loudly reciting … in the Uzzal musical mode”.[25]

1.5 The date of Evliyā Çelebī’s arrival in Medina

---

[23] İmām Ġazālī, **İḥyā’-i ‘Ulūm al-dīn,** ziyārat al Madīna wa ʿādābuhā, I (Cairo, 1967): 338-339.

[24] Evliyā Çelebī, YKY, IX, 308. " [...] zīrā bu rivāyāt-ı ṣaḥíḥayı Sükker-zāde ḫażretlerinden istimā‘ımız olmuṣdur. (IX, 278a).

[25] Evliyā Çelebī, YKY, X, 280-281.” Ba‘de’ṭ-ṭavāf Medīne-i Münevverede Ḥażret-i risālete gelüp Muvācehe-i Resūlu’l-lāhda maḳām-ı ‘uzzāl ile … dėyüp ṣavt-ı ‘alī ile feryād ėtdikde ḥakīr ḥāżır idim.

Evliyā Çelebī's greatest wish for his travels, which caused him to spend his life travelling, was the pilgrimage to Mecca. The ninth volume of the Seyāhat-nāme describes his pilgrimage when he fulfilled this great desire. The book is constructed as follows: as usual the "reason of writing" (**sebeb-i te'līf**) of the ninth volume begins with thanks to God for the grace shown to him. Then in the prayer (**du'ā-ı pādişāh-ı islām**) he asks for blessings on Sultan Meḥemmed IV the son of Sulṭān İbrāhīm. From 1078 Evliyā Çelebī spent the following three years during the capture of Crete and the Ḳandiye fortress (Herakleion) with Fāżıl Aḥmed Paşa, the grand vizier of Meḥemmed IV. After the capture of the Ḳandiye fortress (27th September 1669), he returned to Istanbul.

Evliyā Çelebī devoted almost the entire ninth volume to his pilgrimage. It says there that he began his journey on 12th Muḥarrem 1082 (21st May 1671). The reason for the lateness of the pilgrimage could be explained by the fact that Evliyā Çelebī missed the pilgrim caravans that year, and thus he had to wait for the following year. In the meantime he undertook other journeys.

It was decided that he would go on the pilgrimage after his meeting with the Sultan in Edirne. As with his other journeys, this one was religiously motivated to begin with. In a sacred Ḳadir-night he dreamt that after he had visited Eyup Sultan, his father and his teacher, the holy man Meḥemmed Efendi, advised him to go on a pilgrimage.

Immediately after this dream, Evliyā Çelebī set off with his best friend Sāilī Çelebī , an escort and eight slaves on 21st May 1671 (12th Muharram 1082) from Istanbul. His route was not the same as the usual Hac route. So far the choice of this different route has been linked to the desire to see new places. Because the Caravan of pilgrims departing from Istanbul was already on its way. Evliyā Çelebī couldn’t reach the Caravan.

On the pilgrims’ route, Evliyā Çelebī came to Afyon. From there he turned back to Izmir and thus actually lengthened his journey. Here he visited places he had not seen before: Aydın (Saruhan), the surroundings of Menteşe, the islands Istanköy (Kos) and Rhodes and the south coast of Anatolia. He went on through the cities of Maraş, Antep and Kilis in Upper Mesopotamia and Northern Syria, to Damascus and there his route re-joined that of the other pilgrims.

He visited the area surrounding Medina on 29th March 1672 /29 Zil’ḳāde. He stayed here for two days, before he set off on the 31st March 1672/ 2 Zi’l-ḥijje and arrived in Mecca on 5th April /7 Zi’l-ḥicce.

There are two references in Evliyā Çelebī ’s work to the length of his stay in Mecca and Medina: in the first statement the inhabitants of Medina, as they welcome the Pasha, state how they could set out on the pilgrimage at the right time: “There are ten stations from Medina to Mecca, and with a stay of one day in Medina and one day in Mecca you need twelve days for this journey.”26 This however is contradicted by his statement at the end of his journey: “In sum, I recorded out of love as much as my knowledge

---

[26] Evliyā Çelebī, YKY, IX, 306, “bir gün Medīnede meks bir gün Mekkede meks olunursa on iki gün olur.”

enabled me, though insufficiently as endless pages could have been written… and again I stayed in this garden of paradise praying 40 times and asking for the Prophet’s intercession.”[27]

It is prescribed that the pilgrims are obliged to pray four times in Medina and therefore have to reckon with a stay of eight days in the city: “Pilgrims from Egypt stay only two days in Medina and cannot enjoy themselves.”[28]

It is possible that Evliyā Çelebī decided to stay a few days there during his visit of Bi’r al-Arīs (Eris well) and the Kuba mosque, in order to receive treatment for his heart condition. Thus there are three different accounts of the length of his stay.

1.6 About the manuscripts and orthography

Evliyā Çelebī documents his two day stay in Medina entirely in the ninth volume of his ten volume work. It also contains the course of the pilgrimage to Mecca in 1671/72, which began in Istanbul.

We have the autograph of the first eight volumes (S), but not of volumes nine and ten. Volume nine is found in the following manuscripts:

1) (Y) Bağdat Köșkü 306 (Istanbul, Topkapı Sarayı Kütüphanesi)

---

[27] Evliyā Çelebī, YKY, IX, 325, “ḫulāṣā-i kelām kemāl-i muḥabbet-i ‘aşḳımdan ‘ilmimiz lāhiḳ olduğı mertebe tāhrīr olundı. ....ve yine bu mā-beynde ḳırḳ kere bu ravża-i min riyāżi’l resūlu’llāhda bulunup şefā‘atlerin recā eyledim. “

[28] Evliyā Çelebī, YKY, IX, 411. “Mışır Ḥuccācı Medīne'de iki gün ancak oturup zevk ėdemezler.”

(Medina and its surrounding area 275b - 304a)

2) (T) Bağdat Köşkü 303 (Istanbul, Topkapı Sarayı Kütüphanesi)

3) (K) Revan Odası 1460 (Istanbul, Topkapı Sarayı Kütüphanesi)

4) (Q) Beşir Ağa 452 (Istanbul, Süleymaniye Kütüphanesi)

(Medina and its surrounding area 114b - 125b)

5) (P) Pertev Paşa 462 (Istanbul, Süleymaniye Kütüphanesi)

(Medina and its surrounding area: 114b -125b)

My edition is based on Y and Q. A very detailed presentation on the spelling of the archetype and comparison manuscripts can be found at Dankoff.[29]

---

[29] Robert Dankoff, Evliya Çelebi In Bitlis, Leiden, 1990, 27-40, -------, Evliya Çelebi Seyahatnamesi, YKY, IX, İstanbul, 2005, XI-XII.

TEXT AND TRANSLATION

TEXT

275B(114B 8) (14) EVSĀF-I MENZĪL-Ī VĀDĪ’L ḲURĀ-YĪ’L ʿATĪḲ

Eski Medīne (15) daḫı dėrler. Bir çölistān yėrde āb-ı ḥayāt bi’r-i māları vardır kim gūyā āb-ı zülāldır. Cümle ḥuccāca (16) kifāyet ėdüp bu vādilerde olan maʿmūr [u] ābādān ehālī ī-yi ḳurālar cümle metāʿları ile gelüp (17) ḥuccācı ġanīmet ėtdiler. Baʿde’ẓ-ẓuhr yine nefīrler çalınup sengistān ve muġaylānistān (18) ve seng-i ḫūrde üzre dar boġazları ʿubūr ėdüp baʿde’l-ġurūb yine Ḫayberistān (19) küffārları derdinden ḳānūn üzre niçe biŋ meşʿal ve fānūs ile ḥuccāc içi çırāġān olup (20) encüm-asā zeyn olduḳda gūyā hilāl-i raḳīḳ meh-ı çārdeh olup rūz-i rūşen oldı. Yine (21) ḳānūn üzre ḥuccācıŋ cānib-i erbaʿasın ʿasker-i İslām ḳuşadup bī-bāku bī-pervā (22) selāmetle ʿubūr ėderek ėrtesi daḫı ʿale’ṣ-ṣabāḥ tā vakt-i ʿaṣra dek deryā gibi cereyān (23) ėdüp bir yėrde ḳarār ėtmeyüp 17 sāʿatde ʿaṣr rādāsı olup yükler ḥall olmadan **Menzil-i Vādi’l- (24) İstiḳbāl ve dār-ı Vedāʿ** ve Dār-i cürf daḫı dėrler. Cānib-i erbʿaası yüce çıplaḳ daġlardır. Daḫı nice Şāmdan bu maḥalle (25) gelince cümle cibāller ʿurbānı gibi ʿuryanlardır. Aṣlā eşcārātten bir şey yokdur. Ancaḳ vādilerinde (26) muġaylān ve ḫūrmā ve ṣanṭa ve misvāk aġaçları çoḳdur. Bu Dār-i Vedāʿda cümle ḥayvānāta (27) ṣaʿīr ve fūlleri vėrilüp eẕān-i Muḥammedīler tilāvet olunup cümle ehāli-yi Medīne-i münevvere bu (28) maḥalle istiḳbāle geldikleriyçün Vādi-yi İstikbāl dėrlermiş. Aʿyān-ı Medīne ve delīller beyāż (29) kisveler ile mülebbes yüzi nūrlı gözi ḥūrli sözi şīrīn yanaḳları gül-berg-i çīn 276a (1) mütevāżi ḥalīm ü selīm mübārek ādemler hedāyāları ile gelüp ḫayme ḫayme gezüp dōstların (2) bulup dōstları ölmüşler daḫı birer aʿyāna intisāb ėdüp müşerref oldılar ve cümle Ḥüseyin (3) Paşa ḥażretlerine "Sulṭānım bu sene sene-i māżiyelerden yėdi gün ṣoŋra geldiŋiz. Ammā inşā’allāh (4) Mekkeye selāmetle varup bir gün daḫı müteḳāʿid olursuz" dėyü tebşīr ėtdiler. Cümle ḥuccāc tāze (5) cān bulup iki sāʿat mekṡ ėdüp kūs-i riḥletler çalındı zīrā vaḳit dar olup māh-ı (6) Ẕi’l-ḥicceye daḫı bir gün ḳaldı. Medīneden Mekkeye on ḳonaḳdır. (7) Bir gün Medīnede mekṡ bir gün Mekkede mekṡ olunursa on iki gün olur. ʿArafātda vaḳfe ise māh-i Ẕi’l-ḥicceniŋ (8) ṭokuzında olur. Bu ḫavfı mülāḥaẓa ėdüp Müzeyrībden bu maḥalle gelince bir yėrde ʿUlā ve (9) Maʿāndan ġayri yėrde ārām ėtmeyüp yigirmi beş sāʿat otuz sāʿat yollar yüriyüp (10) herkes cenbinden pekşimāṭ yėyerek yola giderek develere daḫı giderken yumaḳların vėrerek (11) şu gibi ādem deryāsı aḳardı. Anıŋ içün bu ḳadar at ve üştür ve ester ve ḥımār ḳalmasınıŋ aṣlı (12) oldur ve sā’ir zamān gibi

Description of the Station of Old Wādi al-ḳurā[1] ("Wadi of Villages")*

It is also known as Old Medina. In a desert area, there are wells with fine drinking water, sufficient for all the pilgrims. The people who live in the flourishing villages thatare in these wadis came to this place to offer their wares to the pilgrims for sale at a cheap price. In the afternoon the horns again were sounded and we continued on our way, passing over stony tracts and areas with thorn bushes and pebblestones and through narrow passes. Because of the grief (which the early Muslims experienced) from the infidels of Khaybar[2], according to regulation, after sunset the pilgrimage caravan was lighted with thousands of torches, resembling the stars in the night sky; it was as though the crescent moon had become full, and it was as bright as day. Again according to regulation, the pilgrims were surrounded by Muslim soldiers and could proceed in complete security. The next day we continued from the time of the morning prayer until the mid-afternoon prayer, uninterruptedly like a flowing river. After walking about 17 hours, without untying our loads,**Station of Wādi al-İstiḳbāl** and **Dār al-Wadāʿ** It is also known as **Dār al-Curf[3].**This place is surrounded by bare mountains. If one reaches this place from Damascus, the mountains seem to be as naked as poor Arabs. No trees grow here, only in the wadis there are numerous thorn bushes, date palms, acacias and toothbrush trees. In Dār al-Wadāʿ all the animals are fed on barley and beans. Since the entire population of Medina comes out to greet the pilgrims here after the muezzin has called them to prayer, it is known as the Wadi of Welcome (Wādi al-İstiḳbāl). The notables of Medina and the pilgrim guides, dressed entirely in white, men with beaming faces, wide-eyed, with sweet words on their lips, with glowing cheeks, 276a courteous, gentle and good-tempered, came out with their gifts and went from tent to tent looking for their friends. Even those whose friends had died attached themselves to one or another of the notables and were honored. They all said to Ḥusayn Pasha "My lord, this year you have come seven days later than in previous years; but God willing you will reach Mecca safe and sound and be able to stay there an extra day." The pilgrims were cheered at this good news. After a stay of two hours the drums sounded for departure. Time was short, since there was only one more day until the month of pilgrimage (Ḏū l-Ḥidjdja). There are ten stations from Medina to Mecca, and with a stay of one day in Medina and one day in Mecca you need twelve days for this journey. The Waḳfa (halt on Mt. ʿArafāt) takes place on the 10th of the month of pilgrimage (Ḏū l-Ḥidjdja). From the fear of not arriving there on time, no rest was permitted in ʿUlā[4] and Maʿān[5] and we marched for periods of 25 to 30 hours. Everyone kept on walking while munching on biscuit from his own scrip. Even the camels were fed their balls of dough while walking. We kept flowing like a human stream. This was the reason why so many horses, camels, mules and donkeys were left behind.

(12) ḥuccāc ḳonaḳları üzre ḳonmayup iḳtiżā ėtdügi yėre ḳonduḳ (13) yoḫsa Şām-ı şerīfden Medīne-i münevvereye yigirmi dört ḳonaḳdır.Ve deve ayaġıyla (14) üç yüz elli sāʿatdir ammā yollar maʿmūr [u] abādān [u] ṣād-mān olup me’kūlāt [ve] meşrūbātları bulunsa (15) ṣalt atlı ḳaṭırlı menzili ile kāmil yüz sāʿatlik yoldur. Ammā yollarda ṣād-mān olmayup (16) zād-i rāḥileyi deve ile götürmege muḥtāc ve deve daḫı götürdügin yer yine insān bir pāre nān ile (17) def‘-i cīʿān ėder. Ancaḳ çekilen derd [ü] miḥnet [ü] taʿẕib-i ḥayvān bilā-fā’ide olur. Eger mülūk (18) himmet ėtse Şāmdan Mekkeye gidince maʿmūr olsa develer bār-i belā olmayup ṣalt atlı zevḳ ü (19) ṣafā ėderek gidüp gelirdi. Allahümme yessir! ancaḳ cenāb-i Bārīniŋ bu develere naẓarı (20) taʿalluḳ ėdüp ve cümle cimāllere bir ḳuvvet-i ḳāhire vėrmiş kim Ḫudā ʿālimdir bu ḳadar bār-i gīran ile cümle (21) develer hem gider hem uyur ve Allāh şāhiddir. Baʿżı meşʿaleciyān gūyā pūlād-i naḫcivāndır. Anlar daḫı (22) meşʿaleleri ketīflerinde hem gider hem uyur ʿaceb sırr-ı Ḫudādır. Netice-i kelām bu vādī-i (23) Īstiḳbālden ʿacele ile ḳalḳup Medīneden gelen delīller bu maḥalden delālete bed’ ėdüp bu daġ (24) filāndır bu dere filāndır deyerek bir sāʿat gidüp bir mürtefīʿ bėl başıdır. Bu maḥalle gelince ḳıble (25) cānibine teveccüh ėtdükde Medīne-i münevvereniŋ bāġ ve bāġçeleri ve bi’ẕ-ẕāt ḥażret-i Risālet- (26)-penāhıŋ ḳubbe-i ʿālī-i münevveri eflāke ser çekmiş nümāyān olup müẕehheb ve muṭallā ʿalem-i şerīfiniŋ (27) ṣaʿṣaʿasından ṣahrā-yı Medīne-i münevvere içre nūrun-ʿalā-nūr lemʿān urub çeşm-i insān (28) ḫīrelenüp derḥāl ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ olan ḳubbe-i mehbiṭ-i nūr-i Hüdāyı görünce atından (29) ve üştür [ü] esterinden piyāde olup duʿā: eṣ-ṣalātü ve’s-selāmü ʿaleyke yā resūla’llāh, eṣ-ṣalātü 276b (1) ve’s-selāmü ʿaleyke yā ḥabība’llāh, eṣ-ṣalātü ve’s-selāmü ʿaleyke yā seyyide’l-evvelīn ve’l-aḫirīn ve selāmün (2) ʿale’l-mürselīn dėyüp ʿaşḳa dā’ir bir şeydir. Eger ḳuvvet-i bedeniŋ var ise bu maḥalden baʿzı ʿāşıḳlar (3) tā Medīneye beş sāʿat ėniş aşaġı ḳumsal laṭīf yėrlerdir piyāde olup gider eger (4) ṣāhib-i ʿöẕr [ü] iḫtiyār iseŋ esb, üştür, ester, ḥımār süvār olup ṣalāvat-i şerīfi tekrār-be- tekrār (5) ėdüp müdāvemet ėtmek gerekdir kim ṣalavātıŋ envāʿı var ammā müfīd [ü] muḫtaṣarı budur. ṣalāvāt: (6) Allāhümme ṣalli ʿalā Muḥammedin ve ʿalā āli Muḥammed. diye hemīn Medīneye ḳarīb olduḳça ḳubbe-i resūli’llāha (7) naẓar ėtdikçe şefāʿat yā resūla’llāh dėmeden daḫı ḫālī olmaya ammā ʿaceb ḥikmetdir bu bėl (8) başına gelinüp ḳubbe-i resūlu’llāh nümāyān olunca ümmet-i Muḥammed feryāda başlayınca cemīʿi ḥayvānāta (9) bir ḥālet vāḳiʿ olup bī-mecāl olan develer pür mecāl olup raʿd-vār gürleyerek atlar (10) kişneyerek baġl u ḥimārlar segāh maḳāmında āye: inne enkere’l-aṣvāti leṣavtu’l ḥamīr ile feryād (11) ėderek başları ẓabṭ olunmayup Medīneye doġrı sürʿat ile gider

Also we did not stop at the usual pilgrim stations, but only when necessary. Under normal circumstances there are 24 rest stations between Damascus and Medina. This is about 350 hours riding on a camel. It is possible to cover this stretch on a horse or mule in 100 hours if the roads are well kept and supplies assured. But the roads are in poor condition and supplies have to be carried by camels, which also eat what they carry. A person can satisfy hunger with a piece of bread; but it is not worth the trouble incurred because of the animals. If the rulers made an effort and kept good care of the road from Damascus to Medina, one could manage without camels and cover the stretch on horseback in comfort. May God grant ease!

Thanks to God’s providential care, camels are endowed with such strength that they can walk and sleep at the same time. And, as God is my witness, some of the torchbearers are as tough as Nakhshivani steel and with torches on their shoulders they can also walk and sleep at the same time. This is simply one of God’s amazing mysteries.

In short, we set off from Wadi al-İstiḳbāl immediately. It is from this point that the guides begin to take their task seriously, pointing out the landmark mountains and valleys.

After one hour of travelling we arrived at the top of a hill. When one reaches this point and turns in the ḳibla direction one sees the orchards and gardens of Medina and the dome of the Mosque of the Prophet reaching to the sky. From the gleam of the gilded pinnacle on the dome, the plain of Medina becomes light upon light and one’s eyes are dazzled.

Here the sincere lover gets off his horse or camel or mule and says the following prayer: Peace and blessing be upon you, o messenger of God; 276b peace and blessing be upon you, o beloved of God; peace and blessing be upon you, o lord of the first ones and the last ones; and peace be upon the apostles of God. This is a matter of love (i.e., not obligatory). If the pilgrim feels strong enough, he proceeds from here as far as Medina by foot, a five-hour downhill stroll. If he is handicapped or old, he remounts his horse or camel or mule or donkey and continues the journey, repeating again and again the noble Ṣalawāt-i sherīf. There are many varieties of this prayer, but the following is short and practical: O God, bless Muḥammad and his people! As soon as Medina comes into view and one sees the dome of the Mosque of the Prophet, one should not neglect this prayer: shafāʿat yā rasūl Allāh Intercession, o messenger of God!

It is quite a marvel that when this hill is reached and the dome of the Prophet comes into view, and when the company of believers begins to cry out, a change comes over the animals as well. The camels that were exhausted suddenly become strong again and grumble like thunder, the horses whinny and the mules and donkeys cry out in the segāh musical mode[6]: The harshest of voices is the braying of the ass (Qur’ān 31:19). It is then impossible to hold the animals back, but they head toward Medina at great speed.

ve bu bėlden (12) Medīne görününce ehālī-yi Medīne delāleti ile baʿżı ʿāşıḳ-ı şeydā [ ] pā-bürehna ve (13) ser-bürehne varup ʿöẕrüm recā ėdem dėyü bu maḥalde iḥrāma girirler ammā bi’r-i ʿAlīde iḥrāma girmek [ ] (14) ve bu duʿāları tilāvet ėtmez. Hemān ṣalāvāt-i şerīfe ile muḳayyed olur (15) şerʿan māniʿ olunmaz. ʿAşḳa [ ] iḥrāma girüp aṣlā başın yülütmese (16) daḫı nūrun-ʿālā-nūrdur. Kāşki ġarīb insān herān muḥrim olsa ve cānib-i ḥaḳḳa yönelse daḫı (17) yönlice olup kālā-yi metāʿı bāzār-ı mīzānda s̱aḳīl gelüp ziyāde bahā ėderdi. anıŋ-içün baʿżı (18) ʿāşıḳlar mıṣra

ʿ tāc-i fenāyı terk ėdüp ʿuryān olalım bir zamān

buyurmuşlardır. Eyle (19) olsa iḫrāma girmek māsivādan el çekmektir. Her şeyden terk [ü] tecrīd ʿaceb pādişāhlıḳdır. (20) Mıṣra: mücerredī be ḥaḳīḳat ʿaẓīm salṭanat est.

Ḥaḳḳā ki ʿaẓīm sulṭānlıḳdır. Anıŋ içün (21) ḥażret-i **115A** Risālet-penāh bu rāh-ı Mekkede iḥrāma girmegi [iste]di kim ümmetim cemīʿi ʿalāyıḳdan (22) berī olup derūn-i dilden Rabbisine tażarruʿ ve nālişler ėtsin dėyü iḥrāmı [emr] eylemişlerdir (23) aŋa bināen baʿżı cānlar bu maḥalden ziyāret-i resūlu’llāha muḥrim gelir. Ez-īn cānib **Der Faṣl-ı Aḥvāl-i (24) Ahālī-yi Medīne** bu maḥalden ki Medīne ẓāhir olunca ol ṣahrā ādem deryāsı olup ṣaġīr u (25) kebīr ü pīr [ü] civān nisvān ü şıbyān-ı ebced-ḫᵛān ḥuccāca istiḳbāle çıḳup baʿżı ṭıflān-ı (26) insān ellerinde ḫūrmā cirīdleri üzre birer küçücük berg-i ḫūrmādan zenbīlcikler (27) bağlayup ḥuccāc-ı müslimīn içre ʿuryān ve büryān evlād-ı ʿurbān ve nice biŋ bintān işr ve develer (28) üzre maḥāflarda olan ḥuccāca çubuḳlar üzre olan zenbīlleri uzadup "el-ḥamdü-li’llāhi (29) bi’s-selāme yā ḥuccāc ziyāret ḳabūl maḳbūl" dėyüp duʿā ve s̱enā ėderek iḥsān recā ėderler. 277a (1) Ḥuccāc daḫı "ḥamd-i Ḫudā raḥmeten li’l-ʿalemīn efendimiziŋ āsitānesine geldik. Bunlar anlarıŋ hem-civārıdır" (2) dėyü aşḳ-ı resūlu’llāh içün bunlarıŋ birin maḥrūm göndermeyüp inʿām [u] iḥsān ėderler. Tā Medīneye dek (3) bu beş sāʿatlik yėri bile gidüp gūn-ā gūn feṣāḥat [u] belāġatle ḳaṣāyidler ve naʿt-ı resūlu’- (4)-llāhlar tilāvet ėderek ṣavt-i ḥazīn[7] ve dāvūdī bülend nefesli maʿṣūmlar baʿżı ḳaṣīdeler (5) oḳur kim ādemiŋ zehresi çāk olup şād [u] feraḥ-nāk olur ve eks̱er nisvān bintānları (6) mevlūd-i şerīf tilāvet ėderler. Bu ḥāl üzere tā Medīne-i münevvereye taḫt-ı revān ve maḥāfīler (7) yanı şıra gidüp ırılmazlar. **Sitāyiş-i ʿasākir-i serdār Ṣarı Ḥüseyin Paşa** ve bu maḥalden (8) Ḥüseyin Paşa ʿasker-i deryā-mis̱ālin gök demire müstaġraḳ eyleyüp yine emīrü’l-ḥāc ileride (9) çārḫacı baʿdehü Şām ceyşi baʿdehu paşa ʿaskeri zer-ender-zere müsteġraḳ olup (10) bir alay-ı Muḥammedī olup şehr-i Medīne-i münevvereye Ḳoca Ṣarı Arslān Ḥüseyin Paşa eyle girmişdir (11)

When the pilgrims have reached this hill and viewed Medina, some of the lovers put on the pilgrim's robe and proceed barefoot escorted by some of the inhabitants of Medina. At ʿAlī's well (Bi'r al-ʿAlī)[8] one does not have to wear the pilgrim's robe nor say these prayers but only repeats the noble blessings on the Prophet (ṣalawāt). There is no obstacle according to the religious law, however. If, out of love, one puts on the pilgrim's robe here and does not have one's head shaved, that is even more fitting. Would that poor, needy man always wore the pilgrim's garb and turned to God; how much more fitting that would be, and how heavy his goods will weigh on God's scales. For this reason many lovers of God will recite the following verse:
Let us abandon the crown of transience,
Let us be naked for a while.
To put on the pilgrim's robe means to separate oneself from all things but God. Verse: The unmarried state is truly the greatest sultanate. For this reason the Prophet ordered putting on the pilgrim's robe as a sign of separation from all that is worldly and as a form of turning to God. That is why many pilgrims come to visit the Prophet's tomb dressed in the pilgrim's robe beginning at this point.**Concerning the inhabitants of Medina** As soon as the city of Medina becomes visible, that plain is transformed into a sea of people and everyone, young and old and schoolchildren come to greet the pilgrims. Some children bind little baskets on palm branches to beg the pilgrims for alms. The pilgrims come on litters mounted high on the humps of the camels. The naked Arab boys reach out these baskets and say: Praise be to God: o pilgrims, go unhurt and in peace! May God accept your visit to Him! 277a And the pilgrims say: Praise be to God, we have arrived at the shrine of our Prophet who came as a mercy for both worlds. They do not allow a single one to go empty handed, as they believe them to be the neighbors of the Prophet.

The children accompany the pilgrims on their way to Medina, which takes five hours, and as they go they sing eloquent Ḳasīdas (odes) and Naʿt (poetry describing the Prophet). Some children, those with tuneful and melancholic voices, sing Ḳasīdas in such a way that one's flesh tingles with elation. And most of the womenfolk recite Mawlīd (poem for the Prophet's birthday). This crowd accompanies the pilgrims to Medina, and some of the pilgrims are carried on sedans and some on litters. **Praise for the soldiers of Ṣari Ḥusayn Pasha**[9]

From this point Ḥusayn Pasha drowned his sea-like soldiery in blue iron (i.e. had them put on coats of mail). The Amīr al-ḥādjdj and the vanguard, then the Damascus army and the Pasha's troops put on their golden uniforms and marched in procession. The entry of the great Ṣari Arslan Ḥusayn Pasha into the city was beyond description.

kim diller ile taʿbīr olunmaz. Zīrā Medīne-i münevvereye fātiḥ-i Yemen Sinān Paşa ve Rıżvān Paşa (12) ve Ṭavāşī Süleymān Paşadan beri böyle bir müzeyyen ve müretteb ve müsellaḥ güzīde ʿasker girmemişdir. (13) Bu ʿaskeriŋ istiḳbāline cemīʿi ehl-i Medīneniŋ aʿyān [u] eşrāfı ve ʿulemā vü ṣuleḥāsı ve e'imme vü ḫuṭabāsı (14) ve meşāyiḫ [u] sādātleri ve pīr [ü] civān ve ġanī vü faḳīri istiḳbāle çıḳup ṭarīḳ-i ʿāmmıŋ iki (15) cānibine pāyendāzlar ėdüp her eṣnāf metāʿın paşanıŋ yolına ḥāżır ėdüp niçe yüz ġanem-i (16) semīn kepşler ḳurbān olundı ve cemīʿ-i şāh-rāhıŋ iki cānibi ḳat-ender-ḳat (17) ādem deryāsı olup cemīʿi ḫāne-dānlarıŋ revzenlerinden ve saḳf-i süṭūḫları üzre şīb ve (18) zer-bāfa müstaġraḳ nisvān ṭā'ifeleri paşayı görünce bir aġızdan "zılḳıt" ṣadāsı evc-i (19) āsumāna peyveste oldı. Paşa daḫı ṭuġ ve bayraġı ve yedekleri ile güzer ėdüp semmūr (20) ḳabāniçsa üzre tīrkeş ḳuşanup ser-i seʿādetlerinde selīmī destār ile ve şāṭırları (21) zer-ender-zere müstaġraḳ olup incü dügme ḳanṭuraları ve serlerinde altun ṭaslar üzre (22) oṭāġalar ve maṭaracı ve tüfengciyānları daḫı sürḫ-gūn çuḳalar ile mülebbes olup zerdūz (23) keçeler ve ellerinde mücevher tüfengler ve bellerinde muraṣṣaʿ şemşīrleri ve maṭaracı-başı destinde bir gūne (24) mücevher ve muraṣṣaʿ maṭara var idi kim ḥaḳīr anı bir vezīrde görmedim ve yüz nefer iç aġaları ve (25) küḥeylān ʿarabī atlarla her biri biŋer ġuruş deger küḥeylān atlar altışar pāre müẕehheb yancıḳ ile (26) ve baḥrī ḥoṭāz ile her bir aġalar daḫı gök demire müstaġraḳ olup baġdādī ṣarıḳlar ile (27) silāhdār ve çuḳa-dār, çār-ḳāb tīrkeş ve şalvār ve serlerinde zer-dūz kėçe-i sürḫ-gūn ile (28) paşaya ḳafadārlıḳ ėderek ʿubūr ėderek daḫı ardışıra sancaġ u bayraġ ardında (29) sekizer ḳat mehter-ḫāne-i güm güm ṭabl-i Muḥammedī dögerek ravża-i Muḥammedī cenbinde oṭaġ-i 277b (1) āṣaf-i şehriyārīde ḳarār[dā]da olup ehl-i Medīne ʿālem-i ḥayretde ḳaldılar. Zīrā ehl-i Medīne ʿömr-i ʿazīzlerinde (2) böyle bir vezīr-i ġarra görmemişler idi. Paşa ḥażretleri serā-perdesinde ḳarārdāde olduḳda (3) Medīne-i münevvere ḳalʿasınıŋ burc bārūlarından yėtmiş seksen pāre ṭopa ateş ėdüp (4) ṣahrā-yı Medīne güm güm ötdi. Ve Ḥüseyin Paşa ḥażretleri bu alayı tertip ėtdikleri (5) maḥalde ḳibla cānibinde Medīne-i münevvere nümāyān oldı ve cānib-i şīmālde Cebel-i Uḥud ẓāhir oldı. (6) Bu aḥmerü'l-levn bī-ḥāṣıl kūh-i bālādır. Maḥallinde tavsīf olunur. Bu maḥalden paşa alay ile (7) Medīneye gidüp baʿdehu ḥaḳīr alaydan bize efżal olan ziyāret-gāhdır dėyü bir memlūk (8) ve bir delīl alup dābbelerimize süvār olup

Such a well-ordered and decorated and well-armed troop had not entered since the conqueror of Yemen, Sinān Pasha,[10] Rıḍvān Pasha[11] and Ṭawāshi Sulaymān Pasha[12]. The prominent citizens of Medina gathered to receive these soldiers. The learned, the religious, the Imams, the Hatibs, the Shaikhs, the descendants of the Prophet, young and old, rich and poor came out to greet them. The tradesmen set out their goods for sale, and hundreds of sheep and rams were slaughtered. There were crowds on both sides of the highway. Women, dressed in gauze and cloth-of-gold, ululated from the windows and roofs of the all the houses, their voices reaching up to heaven.

The Pasha marched in with his horsetail and banner and his spare horses, dressed in a sable-fur cloak and girded with a quiver. He had a turban on his head wrapped after the fashion of Sultan Selīm. His runners were dressed in cloth-of-gold, wearing vests with pearl buttons, and on their heads were gold plates set with plumes. The canteen-bearers and musketeers wore red broadcloth and gold-embroidered felt cloaks, with jewelled muskets in their hands and gem-inlaid swords at their waists. The chief canteen-bearer held a canteen decorated with precious stones, the likes of which I had never seen even belonging to a vizier. One hundred of the pasha's personal retinue sat on full-blooded Arabian horses, each of which was worth 1000 piasters, and was adorned with gilded saddlebags and a tall headdress. Each Aga was drenched in sky-blue armor wearing a turban made in Baghdad. The Silāḥdār and Djuḳadār with their quivers of textile çarḳab and breeches, and gold-stitched felt hats on their heads, accompanied the Pasha as he paraded past. After them came the banner and flag, then the marching band (mehter-ḫāne) in rows of eight. They beat the Muhammedan drum and stopped at the vizierial tent. 277b The people of Medina were utterly astounded at this, as they had never seen such a magnificent vizier.

After the Pasha had taken his seat in his tent-pavilion, 70 to 80 cannon shots were fired from the towers and ramparts of Medina castle. The surrounding plain reverberated at the sound. From the place where Ḥusayn Pasha drew up this procession, one could see Medina in the ḳibla direction and Mt. Uḥud in the north. This lofty red-colored mountain will be described in due course. It was from here that the Pasha entered Medina in formation. As for this humble one, deeming it more fitting to visit the Pilgrimage sites than to participate in the procession, I took a slave boy and a guide and mounted my horse.

Medīne-i münevvere ḫāricinde olan ziyāretleri (9) beyānındadır evvelā bu Şām yolıyla Medīneye giderken yoluŋ ṣaġ ṭarafında ḥadīḳa-i ḥażret-i (10) ʿOs̱mān rażiya'l-lāhü ʿanhu Āb-ı ḥayāt ḳuyuları ve eṣcār-i müs̱mirātları ve sā'ir maḥṣūlātı mütekās̱ir (11) bir bāġdır. Bu maḥal yine Medīne-i Münevvereniŋ bāġlarına müṣādır. Ve ḥażret-i ʿOs̱mān bāġı ḳurbinde (12) cāmiʿ-i ḳıbleteyn: Bir cāmiʿde iki mihrābdır. Biri ḥālā ḳıblemiz olan Mekke-i mükerremeye nāẓırdır. Biri (13) ġarb cānibine Ḳuds-i şerīfe nāẓırdır. Zīrā Ḳuds-i şerīf ḥaḳḳında āye[t]: ve'l-yaṭṭavvefū bi'l-beyti'l-(14) ʿatīḳ nāzil olmuşdur. Ḳıble-i ḳadīm oldur ammā bu ḳıbleteyn cāmiʿinde ḥażret-i resūl-i kibriyā (15) Muḥammedü'l-Muṣṭafā hicretiŋ ondördünci senesi ʿibādet ėderken bu cāmiʿ-i ḳıbleteyn içre (16) hażret-i Cibrīl-i emīn Cenāb-i kibriyā ṭarafından nāzil olup bu āyet-i şerīfi getirdi.Āye[t]: ḳad nerā (17) teḳallübe vechike fi's-semā-i felenüvelliyenneke ḳıbleten terżāhā fevelli vecheke şeṭral-mescidi'l- ḥarām) āyet-i (18) şerīfi nāzil olup bu cāmiʿ içre ḳıble ġarb cānibine müteveccih Ḳuds-i şerīfe iken ḥażret-i (19) risālet-penāh ol sāʿat müceddeden bir ḳıble daḫı binā ėtdirüp ḳıble emr-i Ḥaḳḳ ile Mekke-i mükerremeye (20) vely olunup ilā hāẕā'l-ān ve inḳirażü'd-deverān ḳıble-i Muḥammedī Mekke-i mükerremeye olmaġıla ḳıbleteyn (21) cāmiʿinde iki miḥrāb olmaġıla ḳıbleteyn dėrler. Ḥażret-i risālet-penāh muhācirīn [ü] enṣār- (22) -larına dā'imā bunda imāmet ve vaʿẓ ü naṣīḥat ėderdi. Her kim bunda rekʿateyn namāz ḳılarsa (23) bilā-ḥisāb ve lā-ʿaẕāb ehl-i cennet olacaġına şüphe yoḳdur. Zīrā ʿaşere-i mübeşşere iptidā[13] (24) ḳıble vely olunup vaḳt-i ẓuhr edā olanda cemāʿat bulunduḳlarından ʿAşere-i mübeşşereye ehl-i cennetlersiz (25) dėyü tebşīr ėtdiler. Ey imdi Ḫudā ḳādirdir. Bunda daḫı bir kerre ʿibādet ėdeni maḥrūm (26) ḳomayup cennetine ḳoya amīn, bi-ḥaḳḳ-ı seyyidi'l-mürselīn. Ḥażret-i risālet-penāhıŋ bi'ẕ-ẕāt kendüleri (27) yigirmi sekiz ġazā ėtmişlerdir. Ṭoḳuzında küffār ile kendüleri şecīʿāne yaḳa yaḳaya ceng ėtdükleri (28) ġazānın üçüncisi bu ḳıbleteyn ḳurbında ġazā-i Ḫendeḳdir hālā münkirīniŋ iḥdās̱ ėdüp maḥṣūr (29) olduḳları ḫendekler ẓāhir ve bāhirdir. Ve bu maḥalde dörd mescid daḫı vardır.Ḥażret-i risālet 278a (1) hicret ėtdikdeŋ ṣoŋra yetmiş biŋ ṣaḥābe-i kirāmıŋ çoġı bu maḥallerdeki ḥadīḳa-ḫānelerinde (2) meks̱ ėdüp mesācidler inşā ėtmişlerdi. Ol mescidleriŋ biri **Mescid-i Selmān-i Fāris** mināresiz (3) ve **Mescid-i ḥażret-i ʿOs̱mān** mināresiz ve **mescid-i Ḥażret-i ʿAlī** mināresiz küçük mesācidlerdir. Ammā (4) cemāʿatleri azdır. Zīrā Medīne bāġlarınıŋ içinde ḳalmışlar ol ecilden cemāʿatları azdır (5)

Description of the Pilgrimage Sites outside Medina

First of all we visited the garden of ʿUt͟hmān which is on the right side of the road from Damascus to Medina. In this garden are a well with refreshing water and fruit trees and other products. This place abuts the orchards of Medina. Near the garden of ʿUt͟hmān is the Ḳıblatayn mosque — one mosque containing two prayer niches, one that points toward Mecca which is our ḳibla, and the other toward the west, i.e. toward Jerusalem. In connection with the direction of Jerusalem, the following verse was revealed: Let them circumambulate the ancient house (22, 29). The old ḳibla was the direction of Jerusalem. When the Prophet prayed in this mosque in the 14th year after the hijra, this verse was revealed to him by the Archangel Gabriel: We can see that you are undecided which way you should turn your face to heaven as you pray. That is why we wish to show you the direction of prayer, now, which you will readily agree with: turn your face towards the Holy City (Mecca) (2, 144). After this verse was revealed, the ḳibla towards Jerusalem was changed to Mecca. The Prophet had a new prayer niche (miḥrāb) built, pointing towards Mecca. The ḳibla would by the will of God from this time on until eternity remain as Mecca. Since there are two prayer niches in the Ḳıbleteyn mosque this mosque was known as the mosque with two ḳibla s The Prophet always led the prayers and gave his sermons for the Emigrants (Muhād͟jirīn)) and the Helpers (Anṣār) in this mosque.

Whoever prays two rakʿa here is assured a place in paradise; because the ʿAs͟hara al-Mubas͟hs͟hara (the ten who received the good news), who were in this mosque for the noon prayers when the message came to change the ḳibla, were also assured of Paradise. May God Almighty grant that anyone who has prayed here only once will not be deprived of His grace and will be received into Paradise; amen, by the lord of the apostles.

The Prophet fought 28 gazas. Of the nine in which he himself fought collar to collar against the infidels, the third was the gaza of the trench (Ḥendeḳ) the site of which is near the Ḳıblatayn mosque[14]. The remains of the trenches are still visible which the deniers dug and where they were confined.

There are four more prayer houses (masd͟jid) here. 278a After the Prophet had migrated from Mecca to Medina most of the 70,000 companions of the Prophet, who settled here in houses with gardens, erected prayer houses. One of these is the **Salmān al Fārisī** prayer house which has no minaret. The prayer houses built in honor of ʿUt͟hmān and ʿAlī also have no minarets as they are very small. Also they have small congregations since they are in the midst of the orchards of Medina

ve bu mesācidleriŋ cenūbında bāğlar içinde bir münevver cebel-i ṣaġīre vardır ki aŋa cebel-i---dėrler. (6) Ḥażret-i risālet ol kūh üzere çıḳup dā'imen anda ʿibādet ėdermiş. **Maḳām-ı ḥażret-i (7) resūl** bir küçük miḥrābdır, mübārek re'sʼ-i şerīfleri [ ] te'ṡir ėtmişdir. Ehl-i züvvār (8) ol maḥalle yüz sürerler. Ve bu cebel içün ḥażret-i risālet-penāh "ben bu cebele [ ](9) beni sever ben daḫı anı sevem" dėyüp bu daġ içün duʿā ėtmişdir. Ḥaḳḳā ki nūr-i mahż bir dag-ı (10) ibret-nümādır [ ] ḳarīb **cebel-i ʿayr** bir küçük ḳara ḳayalı dağdır. Cebel-i ʿAyr (11) yaʿnī cehennem dağı dėmekdir. şarḳdan ġarbe ṭūlenīce bir zift ve ḳaṭrān elvān daġ-i süflīdir. (12) zamān-ı cehā- **115B** -letde ʿibrīleriŋ maṣādları bunda imiş. Cānib-i erbaʿasında bāġ ü bāġçeler vardır. (13) ammā bī-ḥāṣıl zemīn şūre olmaġila meyvesi firāvan olmaz. Ḥażret bu cebelden şikāyet (14) ėdüp "bu cebel baŋa sögüp beni sevmez, ben daḫı aŋı sevmem" buyurmuşlardır. efvāh-i ʿulemāda (15) tevātür ile meşhūrdur. Ammā ḥaḳīr yėrin görmedim. Belki bir hadīṡ-i ṣaḥīh ola, zīrā bu rivāyāt-ı (16) ṣaḥīḥayı Sükkerī-zāde ḥażretlerinden istimāʿımız olmuşdur. Bu cebel anuŋ içün ḳara nūrsuz bir muẓlim (17) dağdır. bu maḥal bāğları içre niçe bāġ-i iremler ve besātīn ve ḥadīḳālar ve āb-ı ḥayāt bi'r-i ʿaẓīmleri (18) birer ḳulaç ve ikişer ḳulaç yaḳındır. Baʿżı zamān ol ḳadar leb-ber-leb olurmuş kim her ḳuyudan (19) el ile şu alınup ḥabl ile çekmege iḥtiyāc olmazmış līmūn ve turunç ve kebbāṭ ve sā'ir şükūfe (20) ifrāṭ üzredir rāyiḥa-i ṭayyibelerinden ādemiŋ dimāġı muʿaṭṭar olur. Ve yine bir cebel daḫı (21) vardır. Medīne-i münevvereye ḥavāle cebel-i---dėrler. Bir alçaḳ ḳara ḳayalıca dağcuġazdır. şehriŋ (22) cümle ehl-i ʿırż ḥurma ḫavātinleri ḥuccāc-i muslimīn ve ʿasākir-i muvaḥḥidīn alayın bu cebelden temāşā (23) ėderler. Ve rāh-i Medīne üzre olup bu cebel varoş evleri içinde vāḳiʿ olmuşdur. Bu ḥaḳīr (24) anı daḫı seyr [ü] temāşā ėdüp bu Medīne varoşında doġrı --- ḥammāmına varup anda (25) pāk kīse ve ṣābūn sürünüp ġasl ėdüp baʿdehu ḫaymeme gelüp cümle ṡiyāb-i rāh çıḳarup (26) bi'smi'llāh ile iḥrāma girüp pā-bürehne ve ser-bürehne olup dünyā ʿalāyıḳından müberrā bir gül-i raʿnā (27) abdāl oldum. Hemān ol ān ḥaymeden ṭaşra olup Medīne-i münevvere ḳalʿasınıŋ bāb-ı Mıṣırdan (28) içeri girdikde bu āyet-i şerīfi oḳıya bi'smi'l-lāhir'raḥmānir-raḥīm rabbī edḫilnī müdḫale ṣıdḳin ve (29) aḫricnī muḫrace ṣıdḳin ve'cʿalnī min ledünke sulṭānen naṣīran dėyüp doġrı āsitāne-i

To the south of these prayer houses, in the midst of the orchards, there is a small, resplendent hill known as (---) Hill. The Prophet climbed this hill regularly and prayed there.

The Station of the Messenger is a small prayer niche. The imprint of his exalted head remains on the floor where he touched it. Pilgrims rub their faces on this holy place. About this hill the Prophet said: This hill loves me and I love this hill. And he blessed it. It is pure light, a hill blessed with holiness

Nearby is the ʽAyr Hill, which means hill of hell. It is a low hill, shaped like a rectangle from east to west, with rocks black as pitch. In the time before Islam there were Hebrew graves here. All around there are hills and gardens, but because of the salty soil the fruit yield is very small. The Prophet complained about this hill, saying: This hill insults me and does not love me, and I do not love it. This tradition is widespread among the religious scholars, but I have not seen it in books. But it may well be a sound Hadith, since I heard it as reliably transmitted from Sukkari-zāde[15]. As a result of the Prophet's complaint this hill is black and dark, with no light.

In these orchards, there are many flower gardens and vegetable gardens, and large wells each one or two fathoms deep. Sometimes the water in the wells is so close to the surface that one may skim it by hand and there is no need to raise it with a rope. There are very many lemons, oranges and citrons and a variety of flowers whose scent is quite intoxicating.

There is one more hill overlooking Medina, known as (---) Hill, which is low and of blackish rocks. All the honorable women of the city watch the entry of the Pilgrims and soldiers from this hill, which is situated on the Medina road in the midst of the houses in the suburb.

I toured this hill as well, and while I was in the suburb went straight to the (---) bath where I bathed using a clean bath-glove and soap. Then I came to my tent, took off all my travel garments, said the Bismi'llah (In the Name of God), and put on the iḥrām (seamless robe worn by pilgrims to Mecca). Barefoot and bareheaded, free from all worldly attachments, I became a rose-like dervish.

I immediately left my tent and entered the castle of Medina through the Egyptian gate. At this point one must recite the following verse: (and he said) Lord, give me a safe entry and a safe exit! And give me power and a helper from you" (17, 80)

278b (1) ḥażret-i resūl-i H̱udā Muhammed-i Muṣṭafā ol raḥmeten li’l-ʿālemīn cāmiʿ-i şerīfiniŋ bāb-ı selāmdan (2) bu ḥaḳīr duḫūl ėtdükde sā’ir ʿuşşāḳları gibi ayaḳ üzre gitmeyüp balıḳ gibi bu ʿāṣī yüzümi (3) ḫāk-i ʿizzetine süre süre bī-dest ü bī-pā sürüne sürüne giderdim. ḥamd-i H̱udā yine (4) benī ādemde merḥamet var imiş, żarb-i mes̱eldir kim yėrde yaṭan yüzi kimse başmaz dėrler gerçek (5) imiş elli biŋ ḥuccācıŋ izdiḥāmı içre tā şebeke-i resūlu’llāhda hużūr-ı muvācehe-I resūlu- (6) -’llāha varup āsitāne-i ḫāṣṣasın būs ėdüp baʿdehu ber-zānū olup andan ber-ḳıyām (7) durup ādāb-ı ḫuşūʿ ile es-selāmu ʿaleyke yā resūla’llāh dėyüp şefāʿatların recā eyleyüp (8) mest-[ü] medhūş u vālīh [ü] bī-ḥūş olmuşum baʿde zamān ʿaḳlım başıma gelüp iḫlāṣ-i şerīfde ḳalmış (9) bir ḫatm-i şerīfi tamām ėdüp yine gerü gerü ādāb üzere gidüp inşā’allāh ʿale’t-tertīb ne gūne ziyāret (10) olunur, maḥallinde beyān olunur. Andan yine ḫaymemize gelüp cüz’ī ṭaʿām tenāvül ėdüp alay (11) çavuşları iki gün iki gėce oṭuraḳdır dėyü nidā eylediler. baʿdehu dīvān-i vezīr-i ʿālī-şān olup (12) sekiz ḳat mehter-ḫāneler çalınup baʿde’l-ferāġ cemīʿī aʿyān-ı vilāyet paşaya gelüp buluşduḳlarında (13) ḳahve ve şerbet ve gülāb-i buḥūrdan ṣoŋra yol üzre dutulan ḳuṭṭāʿi’ṭ-ṭarīḳları ve ʿurbān-ı reh- (14)-zenleri cümlesin zencīr ile meydān-ı siyāsete getirüp "ḳatl-i nefs olmasun (15) bunları dizdāra teslīm ėdelim, tėz dizdārı çaġırıŋ" dėyü fermān ėdüp dizdāra ḫaber gitmede (16) baʿdehu aʿyān-ı vilāyetden ʿulemā ve ṣulaḥā ve mücāvirīnden niçe muḥteşem ādemler gelüp bu mücrim ādemleri recā (17) ėtdiler. Paşa daḫı "ben anlarıŋ nice ʿafv olunacaġın bilirim, bre şu dīzdāra kim gitdi". dėyince (18) bu ādemleriŋ içinde bir muḥteşem semmūr kürkli yeŋiçeri ḳıyāfetli bir ādem "buyuruŋ sulṭānım dīzdār aġa (19) ḥażretleri biziz." dėdi. Paşa daḫı "hay sulṭānım siz misiz" dėyü ayaġa ḳalḳup taʿẓīm (20) eyledi. hemāngeh gördüm. Pāşanıŋ yanaḳları ḳızardı. ve rīş-ü şevārībi diken diken oldı. (21) "Bire dizdār sen nesin?" "Yeŋiçeriyim" dėdi. "Hele pādişāh ḳulumısın?" ḥerīf "Belī" dėdi. (22) "Yā bire melʿūn benim ḳapıcılar ketḥudām ve bölük başılarım yoḳ mıdır ki anlara buluşup anlar daḫı baŋa (23) iʿlām ėdeler. Sen pādişāh ḳulı olasın sā’ir mücāvirīn gibi yārancasına gelüp bī-pervā (24) oṭurasın. Ben dizdār dėyü feryād ėderim, sen bunda durasın. Bu ṣaḳalı ḳanda aġar[t]dıŋ?

278b I went straight to the shrine of the Prophet, that mercy for both worlds, and entered through the Bāb al Salām (Gate of Peace). I did not go on foot like the other lovers, but lay my sinful face on his precious ground and crawled in fish-like without using hands or feet. Thanks be to God, there is mercy among men, as is expressed in the proverb: No one treads on the face of one who lies on the floor. In the crowd of 40,000 to 50,000 pilgrims I made my way through to the grave with the railings round, which is part of the Prophet's grave. There I kissed the threshold, prayed beseeching, and knelt down. As I bowed humbly I spoke the following words: Peace be upon you, o messenger of God. I prayed for his intercession and I nearly fainted. When I came to myself, I completed a Qur'ān-recital that I had left off at the Sura İẖlāṣ (Sura 112) then retired backwards according to etiquette. God willing, the form and manner of the visit will be explained in detail in the proper place.

From there I returned to my tent and took something to eat. The parade sergeants announced a halt of two days and two nights Then the noble vizier held a divan. The eight-layered military band played. When that was finished, all the notables of the province had an audience with the pasha. After coffee, sherbet and rose water, and after fumigation with incense, the Arab highwaymen who had been captured on the way were brought to the place of execution in chains.[16]

"Let no one be put do death in the shrine of the messenger of God," said the Pasha. "Give them over to the warden of the castle." The warden was immediately summoned. Then all the notables of the province came forward — the religious scholars, pious individuals, and foreign residents (mudjāwirīn) and asked for the release of the condemned men.

"I know how they should be forgiven!" said the Pasha. "Who went to summon the warden?"

Now among these men was one in janissary dress with a magnificent sable. "My lord," he said, "I am the warden".

"So it's you, is it?" As the pasha rose to greet him I saw that his cheeks were flushed and the hair of his beard and moustache were standing on end. "Hey, warden, who are you in fact?"

"I'm a janissary."

"So you are a servitor of the sultan?"

"Yes," the fellow replied.

"Damn you!" said the pasha. "Don't I have a chief doorkeeper and a captain of the janissaries? You could have spoken with them and they could have reported to me. You are a servitor of the sultan, yet you come hobnobbing with these foreign residents and sit here without a qualm. I call for the warden and you just stand there! Where did you let your beard grow grey?

(25) ḳaldır şu kāfiri bu ʿarab kāfirleri ile ḳuleye uruŋ" dėyü dizdārı maṭaracıbaşıya teslīm (26) ėdüp ḳuleye ḥaps ėdüp ketḫüdasın dizdār eyledi. Ḥaḳīr bu temāşayı ėdüp ḫaymemden (27) silāḥım kemerime ḳuşanup ziyāretden zīyārete gidüp cümle şehri ve ḳalʿa-yı seyr [ü] temāşā ėdüp (28) **Evṣāf-i şehr-i Yes̱rīb nevverehā'llāhu bi-envāri raḥmetihi bi-ḥürmeti Muḥammedin ʿaleyhi's-selām ve ʿizzetihi yaʿnī (29) Evṣāf-ı Menzil-i Ḳalʿa-yı Medīne-i münevvere ḫafeẓake'llāhü teʿālā ilānḳirāzu'd-deverān āmin āmin yā muʿīn..**

279a (1) Zamān-ı cehāletde Yes̱rib nāmıyla bir belīdecik idi. Baʿdehu Ḥażret-i Risālet-penāh Mekke-i Mükerremeden (2) Īskender-i kübrānıŋ vefātı tārīḫinden sene 882de māh-ı rebīʿü'l-evveliŋ onikinci gėcesi is̱neyn gėcesi (3) Āmine ḫātūn raḥminden müştaḳḳ olup seʿādetle edīm-i arża ḳadem başup ʿālem[i] münevver ḳıldıḳda (4) māh-i nīsānıŋ yigirmisi idi. Ḳırḳ yaşında kāmil olup nübüvvet geldi. Nübüvvetden ṣoŋra (5) Miʿrācları Mekkede vāḳiʿ olup sinn-i sālleri elli bir yaşında ve ṭoḳuz aylıḳ iken Mekke münkir- (6) -leri ile bi'l-āḫire geçinmek mümkin olmayup emr-i Rabb-i celīl ile Mekkeden Medīneye hicret ėtdi. (7) Ḥālā cemīʿi tevārīḫ-ī Āl-i ʿOs̱mānda ve tevārīḫ-i ʿurbān hicret-i nebeviyyeden taḥrīr ėderler. Ammā (8) yūnāniyān Īskenderden ẓabṭ ėderler. Yehūdā Ādem-i s̱ānī Nūḥdan taḥrīr ėderler. Ḳabābıṭa[17] ḥażret-i Īdrīsden (9) terḳīm ėder. Ḥālā bu ẕikrolunan ecnāsıŋ tārīḫleri böyle mażbūṭ ve merbūṭdur. Netīce-i (10) kelām ḥażret-i Risālet Medīneye hicret ėdüp ṣaḥābe-i kirāmıŋ Muhācirīn [ü] Enṣār ile Medine-i (11) münevvere ol ḳadar maʿmūr [u] ābādān oldı kim iki kerre yüz biŋ ādem var idi dėrler. Baʿdehu sene --- (12) tāriḫinde Ḥażret-i Risālet-penāhıŋ ḳabr-i şerīflerine --- kāfirleri važʿ-i yed ėdecek (13) maḥalde Nūre'd-dīn-i şehīd ibn-i Aḳsunḳur el-Bursuḳī ḫalīfe-i Şām iken Şāmdan ılġar ile ṭokuz (14) günde Medīne-i münevvereye yėtişüp düşman elinden ḥażretiŋ cesed-i şerīfin ḫalāṣ ėtdügi (15) maḥallinde taḥrīr olınur. Andan Medīne-i münevvereniŋ cānib-i erbaʿasına iptidā Nūre'd-dīnü' (16) ş-şehīd müfīd ü muḫtaṣar bir ḳalʿa binā ėtdi. Mürūr-i eyyām ile ḫarāba yüz dutup ḥażret-i Risālet-(17)-penāh Sultān Süleymānıŋ vāḳıʿasına girüp "Yā Süleymān Belġıradı Rodosı ve Budini fetḥ (18) ėdüp ġazā mālıyla Ḳuds-i şerīfe bir ḳalʿa ve Baġdādda benim ümmetime sirāc-ı ümmet olup muḳtedāy-ı (19) ünās olan Nuʿmān ibn-i S̱ābit Īmām-ı aʿẓama bir ḳalʿa ve benim Yes̱rib şehrine bir ḳalʿa binā ėdüp

Remove this infidel! Shut him up in the tower with these Arabian infidels!”

The warden was handed over to the chief canteen-bearer who confined him in the tower and made his deputy warden in his place. After watching all this, I got my weapon from my tent and put it in my belt, then began to visit the Pilgrimage sites and tour the city and the castle.

Description of the City of Yaṯrib[18]

May God the Exalted illuminate it with the light of His mercy, in the honorable memory of Muḥammad, peace be upon him

that is

Description of the Castle of Medina

may God protect you for all eternity, amen o Helper

279a During the time of the pagans it was a small town called Yaṯrīb. The Prophet was born in Mecca, 882 years after the death of Alexander the Great, in the 12th night of Rabīʿ al-awwal on a Monday night, from the womb of lady Āmina, and illuminated the universe. This corresponds to the 20th of April. At the age of 40 he was mature enough to be entrusted with the gift of Prophecy. After this his Ascension took place in Mecca. At the age of 51 and 9 months he could no longer get along with the Meccan deniers and so God commanded him to migrate from Mecca to Medina. All the Ottoman and Arab chronicles still follow the calendar of the Hijra or migration of the Prophet. The Greeks, on the other hand, begin their history with Alexander; the Jews with Noah, the second Adam; the Copts with Enoch (Idrīs). These various calendars are still in force in their chronicles.

To make a long story short, after the Hijra, Medina the illumined blossomed and with the help of the Prophet’s companions became so prosperous that 200,000 people were said to have lived there. Later, in the year (---), when the (---) infidels were about to lay their hands on the honorable grave of Muḥammad, the martyr Nūr al-din bin Aḳsungur al-Bursuḳi who was the caliph of Syria came to Medina in a forced march in nine days and liberated the noble corpse of the Prophet from the hands of the enemy. This will be recorded at the appropriate point. Then Nūr al-din, the martyr, built a small castle around Medina. In time the castle threatened to collapse. The Prophet appeared to Sultan Süleymān in a dream and said, “O Sulaymān, you will conquer Belgrade, Rhodes and Buda. With the spoils of war build a castle in Jerusalem. And build a castle in Baghdad for Nuʿmān bin Thābit imām al-Aʿẓam who is a shining example to his community and whom people follow. And build a castle in my city Yaṯrib and make my Medina prosper.”

(20) Medīnemi māʿmūr ėdesin" dėyü menāmında Süleymān ẖān görince bildi kim buyurdıḳları Belġırad ve (21) Rodos ve Baġdād fetḥ olması tebşīr olundı, ḥamd ėdüp baʿdehu ol ḳalʿalar bel[gırad (22)] Medīne-i münevvereye bir ḳalʿa binā ėtmişdir kī gūyā sedd-i ḳahḳahādır. **Evṣāf [u] (23) eşkāl-i ḳalʿa-i Medīne** sene 959 tāriẖinde ḳalʿa [ ] şerīf ḥükmindedir ve şerīf (24) ṭarafından yine bir şerīf sancaḳbegi pāyesiyle ḥükūmet ėderdi. [Meḥemmed] Ḫān-ı (25) Rabiʿden ẖaṭṭ-ı şerīfleri vārid olup "her kim Şeyẖü'l-ḥarem ise Medīneye ol ḥākim ola dėyü" (26) emr-i şerīfler gelüp "şerīf ḥażretleriniŋ ṭarafından olan hākimi refʿ olunup yılda bir kerre (27) şerīf ḥażretleri gelürse Medīneden ṭaşra ḳonup ḥażret-i Risālet-penāh[ı] ziyāret (28) ėde ġayrı şey'e ḳarışmaya" **116A** dėyü ẖaṭṭ-ı şerīfler geldi ve Medīne mevleviyyeti ḳānūn-i ḳadīm (29) üzre beş yüz aḳçe mevleviyyet idi. Ammā mesāfe-i baʿīde olup bī-ḥāṣıl olduġından **279**b (1) bī-iʿtibār mevleviyyet idi. Ammā yine Sultān Meḥemmed Ḫān ḥażretleri "Mekke ve Medīne mollāsı olmayınca (2) Īslāmbol mollāsı olmaya" dėyü ḳānūn ėtdi. Zīrā bu Medīne bī-ḥāṣıl fukarā yėridir. Nizāʿ (3) ve cidāl ve cedel yoḳdır. Cümle ḥalīm [ü] selīm ādemler sicille ve ḥüccete müteʿalliḳ bir daʿvā olsa maṣlahatları (4) tamām olup fatiḥā dėyüp ḳapudan ṭaşra olurlar. Ammā ḥālā mollālara ve şeyẖü'l-ḥaremlere ṣurre-i pādişāhīden (5) biŋer altun ve Mıṣırdan ikişer yüz irdep ġılāl taʿyīn olundı. Ve şeyẖü'l-ḥaremler bėş yüz miḳdārı (6) ʿaskerle ḥükm-i hükūmāt ėder ve mollāsı daẖı ḳırḳ elli ādem ile "hāẕā şerʿu resūli'llah" dėyü ḳaṭʿ-ı (7) daʿvā ėder ve nevāḥīsi --- ḳurā-yı maʿmūrelerdir. Taḥt-ı ḥükūmetinde olan ḳażāları bunlardır. (8) Evvelā ḳazā-i Yenbūʿu'l-berr ve nāḥiye-i Yenbūʿu'l-baḥr ve nāḥiye-i Cüdeyde ve nāḥiye-i Ṣafrā ve naḥīye-I Dārü'l-ḳurrā ve naḥīye-i (9) Fedek ve nāḥiye-i nıṣf-ı Ḫayber ve nāḥiye-iʿUlā --- (10) Bu nāḥiyelerde ḳāżīlara ḥüccet aḳçesi yėrine bir Fātiḥa ve üç ẖürmā vėrirler. Bu Medīnede (11) ketẖüdā yėri ve yeŋiçerī serdārı yoḳdur. Ammā dizdārī ve yüz merdüm-i ḥiṣārı ve topçıbaşısı (12) ve Cebecibaşı ve Mehterbaşı ve seksen pāre ḳolomborne ve şāhī żarb-zen şāhāne maḥbūb (13) ṭopları var. Ve ḳalʿası çöl ve çölistānda ḳara ḳayalı ve ufaḳ ṭaşlı ḳayalar mā-beyninde (14) şekl-i muẖammes ve bir metīn ve müstaḥkem ḳara ṭaş ile mebnī bir ḳalʿa-i ḳavīdir. Ammā bu binā üzre beyāż (15) kirec badana urup ġūyā bir dürr-i yektā gibi mücellā kalʿa-i rūşen-binā-i şīrīndir ve cümle --- ḳapudur. (16) Āheste reviş ile eld[e] devāt ve ḳalem dā'iren-mā-dār cirmin beyān ėder:

When Sultan Sulaymān awoke he knew that Belgrade, Rhodes and Baghdad would be successfully conquered. He gave thanks to God and built those castles, including the one in Medina like the rampart of Ḳahkahā[19].

Layout of the Castle of Medina

In 959 it was under the rule of (---) Ṣerīf and governed on his behalf by another Sharīf at the rank of Sandjakbegi. The decree was issued by Meḥemmed IV that whoever was the shaykh al-ḥaram [20] should be the ruler of Medina. The subordinate governor was dismissed. It was further decreed that the Ṣerīf would come once a year, lodge outside Medina, and visit the grave of the Prophet; and would not interfere in any way in the affairs of the city.

The chief qadi (mollā) in Medina by ancient statute received a salary of 500 akçe per diem. 279b Nevertheless, because it was such an unprofitable place and so far away (from Istanbul), it was not considered a prestigious mollaship. However Sultan Meḥemmed issued a law according to which no one could become a Molla in Istanbul, if he had not already been a Mollā in Mecca and Medina.

The reason was that this Medina is a very unprofitable place and a haunt of dervishes. There are no arguments, disagreements or differences of opinion. The inhabitants are all good tempered, honest people. If there is a legal claim required to be registered by the qadi it is resolved quickly and easily, then everyone says a Fātiḥa and the parties go their separate ways.

At present, 1,000 goldpieces from the imperial ṣurre (the sultan's annual gift to the holy cities) and 200 bushels of wheat from Egypt are set aside for the Molla and the same for the shaykh al-ḥaram (shaikh of the shrine of Medina). The shaykh al-ḥaram runs the government with about 500 soldiers and the Molla decides cases with 40-50 men saying "This is the judgment (sharīʿa) of the messenger of God." There are (---) villages in his jurisdiction. The qadi-districts under his authority are Yanbūʿ al-baḥr, Cudayda, Ṣafra, Dār al-ḳurra, Fadak, half of Khaybar and the ʿUlā. In these districts the qadi is given a Fātiḥa and three dates instead of the usual fee in akçes for registering court documents.

In Medina there is no janissary deputy-officer and no janissary commander. But there is a castle warden with 100 men as garrison, a chief gunner (Topčibasi) an artillery officer (Djabadjibashi), a head of the military band (mehterbashi) and 80 splendid culverin and ṣāhī ḍarbzan cannons. The castle is in the desert amongst black rocks and black pebbles. It is pentagonal in shape and its firm black stones make the walls very strong. But the outside of the castle is whitewashed with lime and gleams like a matchless pearl. There are a total of (---) gates. I measured off the circumference, walking at a slow pace, with pen and inkpot in hand

Evvelā cenūba nāẓır **bāb-ı Mıṣır**; (17) Mekke-i mükerremeye bu bābdan gider bir ʿaẓīm vāsiʿ ʿālī ḳapudur ve iki ḳanatları gāyet muṣannaʿ demir ḳanadlardır. (18) gūyā kār-ı Dāvūd nebi-yi āhengerdir. Bu ḳapunuŋ iki cānibinde ʿaẓīm ḳulle-i ʿālīler vardır, ḳapu kemerleri (19) ve ḳulle ṭaşları cümle ḳırmızı ve siyāh ve beyāẓ [ve] alaca münaḳḳaş ṭaşlardır. Ve ḳapunuŋ ʿatebe-i ʿāliyesi (20) bir kitābe içinde āye[t]: Īnnehü min Süleymāne ve innehü bismi'llāh-i'r-raḥmani'r-raḥīm) taḥrīr olınmışdır ve bu ḳapudan (21) şimāl ṭarafına ḳalʿa dīvārı dibinden üç yüz adım gidüp **bāb-ı ḥāc** yaʿnī ḳıble ḳapusı (22) ḥaḳiḳatü'l- ḥal yine ḳıbleye nāẓır ulu demir ḳapudur. Andan yine ḳıble dīvārı dibinden şimāl (23) cānibine tā emīrü'l-ḥāc ḳullesine varınca iki yüz adım yoḳuş yuḳarı gider. Ve andan yine yoḳuşa (24) meyyāl iç ḳalʿa ḳullesine dek yüz adımdır ve bu maḥal ġāyet metīn ve üstüvār binā-yı hemvārdır. (25) Zīrā ḥavālesi vardır, anıŋiçün iki ḳat iç ḳalʿa dīvārıdır ve her ḳatı beşer arşın enli sedd-i (26) metīn dīvārlardır, ve bu iç ḳalʿa burnında cānib-i şarḳa yalçın ḳaya üzere yoḳuş (27) aşağı ikiyüz adım yürüyüp **bāb-ı Şām**: yıldız cānibine nāẓır bir metīn demir ḳapudır. Andan (28) cānib-i şarḳa köşe köşe dolaşup tā şerīf ḳullesine varınca kāmil biŋ adımdır. (29) Bu cānibleri ṣāfī ḫūrmā bāġlarıdır. Ve bu ḳulle ḳalʿanıŋ şarḳına nāẓır bir rüknidir. Bu köşeden 280a (1) ḳıble cānibine yine ḳalʿa dīvārı dibinden Baḳīʿa nāẓır **bāb-ı Baḳīʿ** kāmil üçyüz adımdır. Ve şarḳa (2) nāẓırdır ve büyük demir kapudır. Ve bu ḳapudan cenūba dek yüz adımda gidüp ḳalʿanıŋ cenūb (3) rükni tamām olup andan cānib-i ġarba teveccüh olunur. Yine ḳalʿa dīvārı dibinden egri ve bügri (4) köşe köşe ve dirsek dirsek ceng tedārüki içün her dirsekde bir metīn ḳulleler (5) inşā olunmuş. Anları ʿubūr ėdüp seyr [ü] temāşā ėderek tā yine bāb-ı Mıṣra gelince biŋ yüz (6) adımdır. Bu maḥalde adım ḥisābı tamām olup bu ḥisāb üzere ḳalʿa-i Medīne dā'iren-mā-dār üç (7) biŋ üç yüz elli adımdır ve bu cirmde ḳalʿa dīvārīnıŋ ḳalınlığı altışar arşun esāsı (8) dörder arşun bināsı vardur. Dā'iren-mādār yigirmişer arşun ʿālīdir ve elli arşunda bir (9) ḳulle vāḳiʿ olup --- ḳulledir. Ve cümle --- bedendir ammā bu ḳalʿanıŋ da'iren mādārı ḫendeḳi (10) yoḳtur. Ve lāzım degildir zīrā cümle esāsı ṣaʿb ḳayalar üzre vāḳiʿ olmuşdur ve ġāyet şīrīn ve (11) müzeyyen ve metīn ve maʿmūr [u] ābādan ḳalʿa-i maḥbūbedir. ve bu cirmde olan ḳalʿa içre ṣaġīr ve kebīr dörder (12) b şer ḳat maʿmūr ve müzeyyen ḫane-i ʿālīler vardır. Ser-ā-pā süṭuḥları kirec ile pūşīde cümle (13) iki biŋ abādān beyt-i muṣannaʿlardır.ʿImāratınıŋ çoġı ḫān ve cāmiʿ ve medrese ve sebīl (14) ve ʿimāret ve tekye ve mekteb ve dārü'l-ḥadīs̱ ve dārü'l-ḳurrādır.

First is the Egyptian Gate, facing south. The road to Mecca is through this gate. It is a large, wide and tall. Both wings are richly decorated and of iron as though the work of the Prophet David, who was a blacksmith. On both sides of the gate there are great and lofty towers. The arches of the gate and the walls of the towers are decorated with varicolored stones: red, black, and white. Above the gate is an inscription with the Qur'ānic verse (27:30): It is from Solomon, "In the name of God, the compassionate, the merciful."

From this gate one proceeds 300 paces to the north along the base of the castle wall to the Pilgrimage Gate, i.e. the ḳibla Gate. Indeed, it faces the ḳibla and again is of iron.

Then one continues alongside the wall to the Amīr al-ḥadjdj tower uphill for 200 paces.

From there it is another 100 paces up to the citadel. This is a very sturdy and strong building because there is high ground looming above it. That is why it has a double layer of walls, each layer being five cubits in width.

From this citadel promontory one proceeds eastward over a sheer rock downhill for about 200 paces to the Damascus Gate. This faces northwest and is a strong iron gate.

From there, going east and round several corners, it is 1000 paces to the Sharīf tower. This area is covered with date orchards. The tower is part of the castle facing south. 280a

From this corner, again going along the wall in the ḳibla direction, it is 300 paces to the Baḳīʿ Gate which faces Baḳīʿ. It is a large iron gate facing east.

From this gate one goes another 100 paces south. Here the southern corner of the castle ends and one begins to go westwards. The wall here is zig-zag and angular, with sturdy towers at every corner, making it difficult to breach in battle. One proceeds while observing the surroundings for another 1100 paces until one again reaches the Egyptian Gate.

At this point the measurement in paces is complete, and by this reckoning the circumference of the castle of Medina is 3,350 paces. The width of the walls along the entire length is 6 cubits at the base and 4 at the top (?). The height all around is 20 cubits. Every fifty cubits there is a tower for a total of (---) towers. The number of crenellations is (---). While there is no moat around the castle, there is no need for one, since the entire foundation is built on hard rock. It is a very lovely, sturdy, well-constructed castle.

Inside the walls are 2000 tall four- or five-storey houses, some small, some larger, well-constructed and decorated, the roofs completely covered with lime. Most of the public buildings are khans, mosques, madrasas, water dispensaries, soup kitchens, dervish convents, primary schools, Hadith and Qur'ān schools (Dār al-ḥadīs̱, dār al-ḳurrā).

Ammā mescid ve ġayrı cāmiʿ yoḳdur. Ammā (15) ḳalʿadan ṭaşra mesācid ve cevāmiʿ vardır. Ḳalʿa içre sūḳ-i sulṭānī çoḳtur. Ve ḥammāmāt (16) daḫı vardır. Ve cümle evlerde bāġ ve bāġçeli ve meydānlı ḫāneler yoḳdur. Ancaḳ yėdi ḫānede (17) ʿavlı vardır. Bunlardan māʿadāsı ḳat- ender-ḳat evlerdir ve bu ḳalʿa içinde olan ḫāneler (18) cümle beş maḥalledir ve --- miḥrābdır. ve iç ḳalʿada daḫı mescid vardır. Cümle ḳalʿa neferātları anda (19) edā-yı ṣalāt ėderler. Zīrā ʿArap eşḳiyāsından ḳalʿa[y]i ḫālī ḳomazlar. Zīrā Medīne-i (20) münevvereniŋ bu iç ḳalʿa rūḥıdır. ve cemīʿi māl-i ḫazāyin ve deḳāyiḳ bu iç ḳalʿadadır, şehir (21) içinde şarḳa nāẓır bir demir ḳapusı vardır. Ve ḳapunuŋ iç yüzinde bir dīvān-ḫāne-i ʿaẓīmi vardır. (22) Cümle müstaḥfiẓān anda āmādedir. Ve bu ḳalʿanıŋ cümle der [ü] dīvārları ālāt [u] silāḥlar (23) ile ārāste vü pīrāste. Ve bu maḥalde bir ḳubbe-i ʿālī vardır. Anıŋ bir mermer-i ḫām döşeli bir vāsiʿ (24) meydāndır, tā vasaṭında bir ḥavż-i laṭīfde bir şāz-revānı var, ṣuyı dūllāblar ile çekilir. (25) Cümle nigāhbānlar ve pīr [ü] civānlar andan tecdīd-i vużūʿ ėdüp eṭrāfında meks̱ ėderler. Dāʾimā (26) dizdār aġanıŋ ve sāʾir aʿyānıŋ cemʿiyyet yėri bu maḥaldir ve bunda dīvān olur. Ve bu ḳalʿa (27) içinde bir ādem ḳomazlar meger ḥuccāc-i Müslimīn ola ḳoyarlar yoḫsa ʿArab ṭāʾifesinden (28) bir ādem girmege ḳādir degildir, ġayet mażbūṭdur. Ve bu iç ḳalʿa içre çarsū-yı bāzār ve ḫān ve (29) ḥammām yoḳdur ancaḳ bir ḳaç anbār ve cebe-ḫāne-I ʿāmire ve yetmiş seksen ḫāne-i ṣaġīre 280b (1) vardır. Ġāyet ṣaʿb ve metīn iç ḳalʿadır. Ve mescidi daḫı ġāyet muṣannaʿdır. Sulṭān Süleymān (2) ḫān bināsıdır. Bundan ġayrı ṭaşra ḳalʿa içinde mesācidler ol-ḳadar vāsiʿ ve mükellef degildir. Ve (3) ḫuṭbe tilāvet olunur ancaḳ cāmiʿ-i kebīrdir.

Evsāf-i Cāmiʿi Ravża-i Muṭahhara Cümle ümmet-i Muḥammediŋ (4) maḳṣūd ve maṭlūbı olan ḥażret-i Risālet-penāhıŋ ravża-i mehbiṭ-i pür-envārı olan ḳabr-i şerīfi (5) bu cāmiʿ içindedir. Bu Medīne ḳalʿası içre bundan ġayrı yėrde Cumʿa ḳılınmamaḳ ile (6) cemāʿat-i kes̱īreye mālikdir. Ḫuṣūṣan ḥuccāc vaḳtinde secde ėdecek yėr bulunmaz bir ulu cāmiʿdir kim (7) eḳālīm-i sebʿada gey islām diyārı ola, böyle bir cāmiʿ-i rūḥānī yoḳdur. Cemīʿ-i mülūk-i selef (8) ḥażret-i Risālet-penāh ḫāṭıriyçün nev-beste ėderek eyle muṣannaʿ ve munaḳḳaş ve mücevher eylemişler kim (9) gūyā cennetdir. Ḥaḳḳā ki yine cennetdir. Zīrā bu cāmiʿ haḳḳında ḥadīs̱-i ṣaḥīḥ ola mā beyne ḳabrī ve minberī ravżatün (10) min riyāżi'l-cenne buyurmuşlardır.

There are no other prayer houses or mosques inside the castle, they are all outside. There are many markets and also some public baths.

Among the houses there are no orchards and gardens or public squares. Only seven houses have courtyards; the rest are packed layer on layer. Within the castle there are a total of five quarters and (---) prayer niches. There is another prayer house in the citadel where all the soldiers perform their ritual prayers. For from fear of bandits the castle is continuously garissoned and never left empty. This citadel is the soul of Medina. The entire contents of the treasury and all its wealth are secreted inside it.

In the city there is an iron gate which faces eastward and in front of which there is a large assembly hall where the watchmen are stationed. Moreover there are weapons decorating all the walls of the castle. In the assembly hall a lofty dome covers a vast arena paved with marble. In the center of this arena there is an elegant pool and water jet, whose water is drawn by means of a water wheel. All the watchmen of the castle, young and old, perform their ritual ablutions from this pool and station themselves around it. This hall is used regularly by the castle warden and the other notables for meetings and council assemblies.

No one from outside is allowed into the castle, only they do let in Muslim pilgrims. But Arab tribesmen are strictly prohibited from entering.

In the citadel there are no markets, khans or baths, 280b only a few grain bins, an ammunition store and 70-80 small houses. It is a very strong and resistant citadel. Its prayer house is very well-built, the construction dating from the time of Sultan Sulaymān. The other prayer houses in the outer castle are not very spacious or imposing. It is only in the Great Mosque where sermons are preached.

Description of the Mosque of the Sacred Garden (Ravḍa-i Muṭahhara)

The noble grave of the Prophet, that light-filled garden which is the aim and goal of all the community of Muḥammad, may be found in this mosque. Since Friday prayers are not performed in any other mosque within the Medina castle, this mosque (The Mosque of the Prophet) attracts a large congregation. Especially during the Pilgrimage, it is hard to find a place to kneel. It is a great mosque and it would be hard to find such a spiritual mosque in all the seven climes of the Islamic lands. The former rulers, for the sake of the Prophet, made it so well-constructed and adorned and jewel-like as though it were Paradise itself. It is a paradise indeed, for concerning this mosque there is a sound Hadith: The area between my pulpit and my grave is one of the gardens of paradise.[21]

ve ḥażret-i Muḥammedü’ż-żād Mekke-i Mükerremede iken bu cāmiʿ yėri (11) ḥażret-i Ebā Eyyūb Enṣārī ḥażretleriniŋ beyt-i şerīfleri idi, ḥażret-i resūl Mekkeden hicret ėdüp (12) Medīne-i münevvereye geldikde "āyā ḳanḳı ḫāneye varup mihmān olsaḳ" dėrken Cenāb-ı ḥaḳḳ ḳıbelinden (13) ḥażret-i Cibrīl nāzil **116B** olup "yā Muḥammed! Rabbiŋ saŋa selām ėtdi. Var ḥabībim Muḥammediŋ şütürbānı (14) olup benim dostum Eyyūb Enṣārīniŋ beytine habībimi götür" dėdi dėyüp nāḳanıŋ licāmın (15) Cibrīl-i Emīn deveci gibi çeküp getürürken Eyyūb Enṣārī ilhām-i Rabbānī ile Medīneden ṭaşra (16) Cāmiʿ-i Ḳubāya dek segirėdüp ḫāk-I pāy-ı Resūlu’llāha düşüp "ḫayra maḳdemin yā Resūla’llāh" dėyerek (17) Muḥammed-i ʿArabīniŋ cemeline pīşvā-yı rāh olup ḥażret-i Resūli beyt-i şerīfine getürüp ḥażret-i (18) Cibrīl-i Emīn "mübārek bād yā Muḥammed! Īşte maḳāmıŋ budur" dėyü işāret buyurup ġā’ib oldı. (19) Andan cemīʿi ṣaḥābe-i kirāmıŋ muhācirīnleri ki ḥażret ile bile göçenlerdir, anlarıŋ cümlesine birer (20) süknā vėrüp ehl-i Medīneden her kimiŋ sünnet üzere dörd menkūḥesi var ise ikişerin (21) üçerin muṭallaḳa ėdüp birer ehl-i beytleri ile ḳalup ḥażret-i Resūlu’llāh ile gelen muhācirīne (22) birer ʿavretlerin vėrmişler idi. Zīrā ḥażret-i Risalet-penāh hicret ėdince nice biŋ ṣaḥābe-i (23) kirāmıŋ ʿavretleri "siz Muḥammedīsiŋiz, Biz siziŋle bile gitmeziz" dėyü ṭalāḳ-ı s̱elās̱e ile muṭallaḳa (24) olup ṣaḥābe-i kirām ḥażret-i ḥabību’llāh ile Medīneye geldiklerinde Ebā Eyyūb Enṣārī böyle nuṣret (25) ėdüp her birisin birer ḫātūn ile ehl-i beyt ėtdi. Zīrā ḥażret-i Eyyūb Medīne şehriniŋ (26) kübbārından idi. Bu ḥāl üzre Medīne eyle maʿmūr oldı kim gūya arż-ı behişt olup bu şehirden (27) ne cānibe teveccüh ėtdilerse manṣūr ve muẓaffer olup sālimīn ve ġānimīn Medīneye vāṣıl (28) olurlardı. Bu aḥvālāt mufaṣṣalen cemīʿi siyerlerde mesṭūrdur. Ammā bizim murādımız cāmiʿ-i (29) şerīfiŋ evṣāfıdır. baʿdehu ḥażret-i Ebā Eyyūb Enṣārī ḥażret-i Risalet-penāha beyt-i şerīfin 281a (1) iḥsān ėdüp ḥażrete ḥüccet-i şerʿiyyelerin teslīm ėdüp gitdiler ġayrı ḫānelerinde sākin (2) oldılar. Baʿdehu ḥażret-i risālet-penāh bu beyt-i şerīfiŋ cenbinde bir laṭīf mescid-i şerīf inşā ėdüp (3) cümle ṣaḥābe-i kirām ile anda ʿibādet ėderdi kim ḥālā ol mescid ravża-i muṭahhara olan cāmiʿdir. (4) Ve bi’ẕ-ẕāt dār-ı fānīden dār-ı bāḳīye hicret ėdecek maḥalde cümle ṣaḥābe-i güzīnini cemʿ ėdüp gūn-ā-gūn (5) vaṣiyyetler ėdüp: "Evvelā beni ḥażret-i ʿAlī ġasl etsin ve ḥażret-i ʿAbbās ʿammum iki evlādı Fażl ve (6) Ḳays̱üm ile ṣu ṣab ėdüp ḳamīṣim ten-şūyı üzre döşeyüb beni üzerinde ġasl ėdeler.

During the time that Muḥammad al-Żād[22] was in Mecca, this mosque was the house of Ebū Eyyūb el-Enṣarī. When the Prophet migrated from Mecca to Medina, he wondered where he would go and where he would spend the night. Then the Archangel Gabriel was sent down and said: “O Muḥammad, your Lord greets you and has told me this: ‘Go to my beloved Muḥammad and be his camel-driver. Bring my beloved Muḥammad to the house of my friend Abū Ayyūb al-Anṣārī.” Gabriel took the rein of the Prophet’s she-camel as his Abū Ayyūb al-Anṣārī camel-driver. Meanwhile Abū Ayyūb al-Anṣārī by divine inspiration came running to the Ḳubā mosque outside Medina. He threw himself at the feet of the Prophet and said: “Blessed of all visitors, o Messenger of God!” He led the way for the camel of Muḥammad the Arabian and brought the Prophet to his noble house. The Angel Gabriel gave the following words as a sign: “May it be blessed o Muḥammad; this is your station,” and he disappeared. Then Abū Ayyūb al-Anṣārī gave each of the companions of the Prophet who were Muhād̲jirīn — i.e. who had migrated with him — a dwelling. Those men of Medina who, in keeping with an Islamic tradition (Sunnah), had four wives, got divorced from two or three of them and gave one of the Muhād̲jirīn one of their divorced wives. For when the Prophet set out on the hijra, some wives of the Muhācirīn had said to their husbands, “You are followers of Muḥammad, we do not want to come with you,” and so they were divorced by the threefold divorce formula. When these men came to Medina, Abū Ayyūb al-Anṣārī helped them by giving each of them a woman in marriage. For Abū Ayyūb al-Anṣārī was one of the most high-ranking people in Medina.

After this, Medina prospered as though it were Paradise. In whatever direction they (i.e. the early Muslims) left the city, they would come back to Medina victorious, safe and sound and with rich booty. This is written about in more detail in all the biographies of the Prophet. Our goal, on the other hand, is to describe this noble mosque.

Thus Abū Ayyūb al-Anṣārī gave the Prophet his house. 281a. He handed over the deeds to Muḥammad, moved to another one of his houses and lived there from that time on. After this the Prophet had a beautiful prayer house built next to this noble house and worshipped there with all his companions. Now that prayer house is the **Ravḍa-i Muṭahhara (Sacred Garden)** mosque.

Shortly before he left this life he gathered his followers together and gave them various instructions as his last will and testament: “First of all ʿAlī should wash my body. My uncle ʿAbbās with his two sons Faḍl and Kays̱um should pour the water. They should spread my shirt on the corpse-washing bench, place me on top of that, and wash me.

(7) ve iki kefen ėdeler ve ḥażret-i --- namāzım ḳılup beni bu beyt-i şerīfe defn ėdüŋ" dėyü tenbīh (8) buyururlar. Baʿdehu rūḥ-i şerīfleri yed-i ḳudret ile kabż olunup civār-i raḥmetde ʿadn-i illiyyīnde (9) ḳarār ėdüp cümle ṣaḥābe-i kirām ve çār-yār-i güzīn cemʿ olup "vāveylā ve vāveldā yā ḫātemü'l Enbiyā (10) Muṣṭafā" dėyerek bükā ı fezaʿ ėderek ḥażret-i ʿAlī-i kerrār ġasl ėdüp ol beyt-i şerīf içre (11) defn ėtdiler. Baʿdehu ḥażret-i Ebā Bekrü'ṣ-ṣıddīḳ ḫalīfe-i resūlu'llāh olup cümle ṣaḥābe-i (12) kirām ve muhācirīn [ve] enṣār ve erbāb-ı suffa bīʿat ėdüp müstaḳillen ḫalīfe olup cümle kibār-i (13) kümmelīn ve ṣaḥābe-i güzīni cemʿ ėdüp āsitāne-i resūlu'llāhı zer-ender-zere müstaġraḳ ėdüp (14) cennet-mis̱āl bir köşe ėtmege emr ėder. Ḥażret-i ʿAli ve Fāṭımatü'z-zehrā ve sā'ir ṣaḥābe-i aġniyā (15) "cümle māl [u] memālikimiz Ḥażret uġruna fedā olsun bir kerpicin altun ve bir kerpicin zer-i ḫāliṣden (16) ve ḳubbesin yek-pāre ėdelim" dėyüp Fātiḥa tilāvet ėdüp herkes ḫānesine gidüp (17) var maḳdūrın meydāna ḳoyup ḥażret-i resūl ruḥiyçün maṣrūf ėtmege mālların ḥāżır ėderler. (18) ḥikmet-i Ḫudā ol gėce cümle ehl-i beytiŋ ve cemīʿi ṣaḥābe-i kirāmıŋ vāḳıʿasına ḥażret-i risālet (19) görinüp "yā ümmetlerim benim ḫāṭırım dilersiz baŋa cevāhir ve altun ve gümüş ḳubbe lāzım degildir. (20) Biz cenāb-i bārīden dünyā devleti recā ėtmedik. Raḥm-i māderden beri ümmetim dėr idim eger benim rıżām (21) isterseŋiz beni münkirīn ve müşrikīnden ḥıfẓ içün şeş cihetime şebeke ėdüp mescidimi (22) vüsʿat üzre ėdüp sünnetim üzre gidüp ġazā-yı ekberler ėdüp ṣaḥābe-i kirāmlarım ġazā (23) mālıyla bir ḫᵛoş gözedesiz" buyururlar. ʿAle'ṣ-ṣabāḥ cümle ṣaḥābe-i kirām bu vāḳıʿayı birbirlerine (24) naḳl ėdüp āsitāne-i resūlü'llāhı mücevher ėtmeden ferāġat ėdüp emr-i resūlu'llāh üzre (25) iptidā ḥażret-i ʿOs̱mān mescid-i şerīfi cāmiʿ ėdüp tevsīʿ ėdüp ʿaẓīm binālar ėdüp ibtidā (26) ḳıble dīvārın inşā ėtdi. Baʿdehu ḥażret-i ʿAlī binā ėtdi baʿdehu Emeviyyūndan Velīd ibn (27) ʿAbdü'l-melik, andan Mıṣır sulṭānlarından Sulṭān Ḳayıtbāy ve sulṭān Ġavrī ve Āl-i ʿOs̱māndan (28) Sulṭān Süleymān ḫān ve Sultān Murād-ı s̱ālis̱ ve Sultān Aḥmed bu meẕkūrūnuŋ cümlesi (29) ḥażret-i Risālet-penāhıŋ şefāʿatlerin recā ėdüp her biri birer ās̱ār-ı ʿażīme inşā ėderek 281b (1) bu cāmiʿ-i şerīf cennet-mis̱āl olmuşdur. Ne ḳıṭʿada ve ne cirmde ve ne eşkālde olduġın (2) manẓūrumuz olduġı üzre beyān ėderiz. Evvelā ḥarem ile cāmiʿ dā'iren-mā-dār ṭaşradan sekiz yüz (3) adımdır.

They should wrap me in two shrouds and (---) should recite the prayer of the dead for me.[23] Then bury me in this noble house." After giving these insrtuctions his noble spirit was taken by the hand of the Almighty and came to rest in the vicinity of God's mercy, in the Loftiest Eden (the highest of the Eight Paradises). All his followers and the four chosen companions gathered. Weeping and wailing they cried, "O seal of the Prophets, Muṣṭafā." ʿAlī washed him and then they buried him in that noble house.[24]

After this Abū Bakr known as the Ṣıddīḳ (the sincere one) became the successor (or caliph) of the messenger of God. All the noble companions of the Prophet and the Muhā͟djirīn and the people of the Ṣoffa (i.e. his close circle of friends) paid homage to Abū Bakr who became independent Caliph. He ordered the notables and the Prophet's companions to cover the Prophet's grave with cloth-of-gold, and made it like a corner of Paradise. ʿAlī and Fāṭima and the other rich people said, "All we have and all our goods should be sacrificed to honor the Prophet. We must make the bricks alternatively of gold and silver and the dome completely of gold." They recited a Fātiḥa and each of them went home. They combined their wealth and were prepared to give it up in honor of the Prophet.

During the night, by God's wisdom, the Prophet appeared in a dream to all his immediate family (ahl al-bayt) and to his noble campanions and said, "O those of you who belong to my religious community! If you want to build something to honor me, you do not need a dome of gems and gold and silver. I have not asked God for any earthly goods. Since emerging from my mother's womb, I have only asked God on behalf of my religious community. If you want to find favour with me, fix a grating on six sides around me to protect me from hypocrites and polytheists. Enlarge my prayer house, follow my Sunnah, engage in the great gazas, and look after my noble companions with the spoils of these gazas." In the morning they all told each other about their dreams. They then gave up the idea of covering the Prophet's grave with jewels. On the Prophet's orders, ʿOs̱mān turned the noble prayer house (masdjīd) into a congregational mosque (cāmi'), enlarged it and built it up and constructed the ḳibla wall. After him Alī continued the building. After him the building was further developed in turn by the Umayyad Caliph Walīd bin ʿAbd al-malik; two Egyptian sultans, Qāyiṭbāy and G͟hawrī; and the Ottoman sultans Sulaymān, Murād III and Aḥmad. All these men sought the Prophet's intercession and built imposing monuments. 281b And so this noble mosque became like Paradise. **Description of its dimensions and external form according to my own observations**

First of all, the mosque together with the courtyard measures 800 paces in circumference from the outside.

Ammā miḥrāb ṭarafı dīvārı öŋi bāġçe ve maḥalle içi olmaḳ ile Bāb-ı Selāmdan içeri (4) girüp tā muvācehe-i Resūlu'llāh öniŋden mü'eddebāne ʽubūr ėdüp cāmiʽiŋ ʽÖmerü'l-Fārūḳ (5) köşesine dek iki yüz adımdır. Bu ḥisāb üzre cāmiʽiŋ devr-i müdevveri biŋ adımdır. Andan (6) yine cāmiʽi içinden adımlayup ḥażret-i Risāletiŋ pāy-i şerīfleri ucundan ve Bāb-ı Cibrīlden ve şeyẖü (7) ʽl-ḥaremleri ṣuffasından ve Bab-ı Şifāyı ʽubūr ėdüp yine ẖaremiŋ iç yüzinden tā yaġ maḥzenleri (8) öŋine varınca yüz yetmiş adımdır. Ve yaġ maḥzeni köşesinden yine ḥaremiŋ iç yüzinden (9) ʽimāret küpleri durduġı bucaġa varınca yüz elli adımdır. Ve bu maḥalden yine iç yüzinden Bāb-ı (10) Raḥmete varınca anı ʽubūr ėdüp Bāb-ı Selāma gelince yüz yetmiş adımdır. Bu ḥisāb üzre (11) bu cāmiʽ-i şerīf iç yüzinden altı yüz ṭoksan adımdır ṭaşradan biŋ adımdır. Ve ḥarem-i (12) şerīfi ser-ā-pā ẖūrde çakıl ṭaşı döşelidir. dā'iren-mā-dār altı yüz adım bir ḥaremdir. Ve bu ḥaremiŋ (13) tā ortasında bir ḳubbe-i ʽālī vardır. Cümle ḳanādīlleriŋ diyār-i maġrib Sūsesinden gelen zeyt (14) yaġı Mıṣra gelüp andan Yenbūʽa andan Medīne-i münevvereye gelüp bu ḳubbede maḥfūẓdur ve bu yaġ (15) ḳubbesi öŋinde çār-kūşe bir ṣuffacıḳ vardır. Cānib-i erbaʽası parmaḳlıḳtır. Bir ser-āmed (16) naẖl-i ẖurmā vardır. Bi'ẕ-ẕāt ḥażret-i risālet-penāh mübārek dest-i şerīfleri ile dikmişlerdir, (17) ve ḥālā yanında bi-emri'llāh bir ẖurmā fidanı daẖı ḥāṣıl oluyor; bu ẖurmā maḥalli ḥażret-i Eyyūbuŋ (18) ẖānesi ḥavlisi idi, şimdi ḥarem-i şerīf olmuşdur. Bu ḥarem-i şerīfiŋ cānib-i erbaʽası ṣuffalardır. (19) ve ʽale't-tertīb gūn-ā-gūn ẕī-ḳıymet beyāż mermer ve ṣomāḳī ve zenbūrī elli iki ʽaded ʽamūd-i müntehālardır (20) kim miẟilleri Ṣaẖratu'llāhdadır ve eṭrāf-i ḥarem elli iki tāk-ı muṣannaʽlardır ve kemeriniŋ mā-beynehumālarında (21) Ḳaraḥiṣārī ẖattı ṭarzı celī ẖaṭṭ ile lafẓa-i celāller mersūmdur. Bu ḥarem-i şerīfiŋ cānib-i erbaʽasında (22) üç minār-e-i müntehālardır. Her biri eflāka ser çekmiş üçer ṭabaḳa muṣannaʽ ve mevzūn minār-e-i (23) kanaralardır ve bir minār-e ḥażret-i ʽÖmer köşesinde ġāyet binā-yı mühendes bir serāmed (24) minār-e-i mīldir. Ve biri daẖı Bāb-ı Raḥmet ẖāricinde sulṭān Ḳayıtbāy medresesi ḳapusı (25) üzre bu daẖı ʽibret-nüma bir maḳām-ı Bilāl minār-e-i icrā-yı maḳām-ı ʽuzzāldır. Ve biri daẖı ḥarem-i şerīfiŋ (26) şimālī ṭarafı rükninde ṭarz-ı ḳadīm bir minār-e-i ʽaẓīmdir. ammā anlar ḳadar muṣannaʽ degildir ve bu cāmiʽ-i (27) şerīfiŋ ser-ā-pā [---pūşīde] ve bu cāmiʽiŋ içinde ḥaremiyle cümle ṣaġīr ve kebīr üç yüz ʽamelī (28) müdevver süṭūnlardır cümlesi yigirmişer [ ] süṭūnlar üzre yine üçyüz ʽaded kemerler- (29)

But the area in front of the wall on the prayer niche side has a garden and one of the city quarters, so one enters through the Bāb al-Selām (Gate of Peace) from where, as one respectfully passes by the Prophet’s grave, it is 200 paces as far as the ʿUmar corner of the mosque. By this reckoning, the circumference of the mosque measures 1000 paces.[25]

From there one continues to pace off the mosque from the inside, past the foot of the Prophet’s grave, Gabriel’s Gate, the forecourt (ṣoffā) of the shaykh al-ḥaram and the Bāb al-Shifā (Gate of Healing). It is 170 paces from the interior of the courtyard to the area in front of the oil magazines. From the corner of the oil magazine through the courtyard as far as the corner where the barrels for the soup-kitchen stand, it is 150 paces. From there one again crosses the courtyard, passes the Bāb al-Raḥma (Gate of Mercy) and returns to the Bāb al-Salām with 170. By this reckoning, the interior of the mosque measures 690 paces, the outside 1000 paces. The courtyard is completely covered with pebbles. It measures 600 paces in circumference. There is a lofty cupola in the center where the olive oil is stored that is used for the many lamps in the mosque; the oil comes from Sousse in the Maghreb to Egypt and then via Yanbūʿ to Medina. In front of this oil-cupola there is a small square terrace (ṣoffā) surrounded by a railing. Here there is a date palm reaching to the sky. The Prophet planted it with his own hands. Next to it, by God’s will, a sapling date palm is sprouting. Precisely this spot was the courtyard of the house of Abū Ayyūb al-Anṣārī. It is now the courtyard of the mosque (Ḥaram-i sharīf). There are ṣoffas or forecourts on all four sides of this courtyard and, in due order, 52 varicolored precious lofty pillars, of white marble and porphyry and zanbūrī marble, such as are found in the Dome of the Rock. Around the courtyard are 52 finely-constructed arches, and between every two arches the names of God are written in Ḳaraḥiṣārī style calligraphy.

On the four sides of the courtyard there are three minarets stretching up to the sky. Each is finely-constructed and well-proportioned and has three balconies. One of these minarets, at the ‘Umar corner, points upward like a stylus, architecturally very impressive. Another, outside the Gate of Mercy, rises over the gate of the Sultan Qāyiṭbāy madrasa; this too is a noteworthy minaret and station (makām) of Bilāl (the Prophet’s muezzin) for giving the prayer-call in the musical mode of ‘uzzāl.[26] The third, in the corner on the northern side of the courtyard, is a large minaret built in the old manner, not as finely constructed as the others.

This noble mosque is completely covered in ……….. In the compass of the mosque there are a total of 300 columns, large and small. 282a Above the columns are 300 arches with 20 …...... each, like so many rainbows.

dir kim her biri ḳavs-i ḳuzaḥdan nişān vėrir ve tāklar üzre nakş-i būḳalemūn (**117A)** ṭavanlardır kim Mānī ve 282a (1) Behzād [ve] Erjenk ḳalem mūyin çekmede kemeri mūmiyān olurlar. Böyle bir siḥr-i mübīn ve siḥr-i iʿcāz ḳalemdir kim bu ḳadar (2) yüz yıldanberü henüz altun ve levḥa ve lāciverd sīlūs-ı nīlgūn-vār ṣaʿṣaʿa urur bir ʿibret- (3) -nümūn naḳṣ-i būḳalemūn ṭavandır. Ammā muvācehe-i resūl-i mübīn öŋi üzre kārgīr binā altı ḳubbe-i ḫurdedir. (4) Ammā bunlarıŋ daḫı içleri eyle naḳṣ olınmışdır kim gūyā nigārḫāne-i naḳṣ-ı çīndir. Bu ḳıbābların (5) cānib-i erbaʿasındaki cām-ı gülgūnlara şems-i āteş-tāb fer urduḳça ḥażret-i Risālet-penāhıŋ (6) ḳubbesi içi nūrun-ʿalā-nūr olur. Ve bu ḥażret-i Resūlüŋ iptidā inşā ėtdügi cāmiʿiŋ dāḫili (7) ve ḥażret-i ʿOs̱mānıŋ aŋa ilḥāḳ ėtdigi cāmiʿiŋ cümle içindeki sütūnları tā Bāb-ı selāma varınca (8) ol sütūnlar birer ādem ḳaddi ḳadar sebz-gūn kāṣī-yi çīn kaplıdır. Ammā ḥarem eṭrāfında olan ṣuffa sütūnları (9) cümle sāde ʿamūd-ı mücellālardır. Ve ḥażret-i Os̱mān żamm eyledügi binā ile ḥażret-i risāletiŋ cāmiʿ-i ḳadīmi (10) mābeyni tā Bāb-ı selāma varınca ʿamūdlar mābeyni gūn-ā-gūn muṣannaʿ şebekelerdir, kimi servi ve kimi ceviz (11) ve kimi sanṭa aḫşābātlarından münaḳḳaş ḳafeslerdir, ḥażret-i ʿOs̱mān binā ėtdügi dīvārda bir miḥrāb-ı (12) muṣannaʿ vardır kimse ol miḥrābda ʿibādet ėtmez, zīrā cāmiʿ-i ḳadīm gerüde ḥażret-i risaletiŋdir. (13) ve minberi daḫı andadır. Ancaḳ ḥażret-i ʿOs̱mānıŋ binası ḥażret-i Risāletiŋ cāmiʿine ḥarem olmuşdır. (14) Ve baʿżıları teberrüken rekʿateyn namāzı ḳılarlar. Duʿā müstecābdır, ve aṣlen ḥaṣīr döşeli degildir, gūyā (15) Bāb-ı selāmdan bir şāhrāh-ı ḥaremdir. Ammā üstād-ı kāmil bu ḥareme eyle ḫurde ẕī-ḳıymet muṣannaʿ (16) ṭaşlar döşemişlerdir kim gūyā Hind pūsus-kārīsidir kim ser-ā-pā mermer ḫām ve yeşim-i ʿaraḳānī (17) ve aṣfer yeraḳānī ve balġāmī ve ṣomāḳī seng-i gūnā-gūn rūḫām ile eyle tezyīn ėtmiş kim ādem ḫayrān (18) olur. Ammā ḥażret-i Risālet cāmiʿi zer-ender-zer her biri birer pādişāh [ü] vezīr [ü] vüzerānıŋ ḫayrātı (19) ḫālīce-i münaḳḳaş ile ārāste ve pīrāste olmuş cāmiʿ-i nūr-i hüdādır. Ḫudā-yı lem yezel ḥaḳḳı eger kim ʿalāyıḳ-ı (20) dünyā ile ālūde olup seyāḥate mā’il olmasam bu cāmiʿ içinden bir ḳadem hebāya gitmezdim. Ve nice (21) biŋ ādem bu cāmiʿ içre muvācehe-i Resūlu’llāhda ṭāʿat [u] ʿibādāt ėdüp mücāvir olmuşlar, (22) ʿalāyıḳ-ı dünyādan münzevī olmuşlardır. Ve daḫı müʾez̠z̠inān maḥfili beyāż mermer-i ḫām ḫurde sekiz (23) ʿaded sütūn-i naḥīf üzre cānib-i erbaʿası yine mermer-bür ṣanʿatı ile münaḳḳaş ʿibret-nümā bir (24) maḳṣūredir.

And above these vaults are the colored ceilings, so masterly executed that even Mānī[27] and Bihzād-ı Erjeng[28] could not paint this ornamentation with their hair-thin brushes. It is so magical and wonderful, that even after so many centuries it still shines with the glimmer of gold and navy blue.

Above the precinct (muvādjaha) of the Prophet's grave, there are six small stone cupolas. Each of these is so decorated on the inside as though it were a Chinese art studio. When the sun shines through windows surrounding these cupolas, the inside of Prophet's cupola becomes light on light.

The pillars of the mosque, which the Prophet built first and which ʿUthmān extended, as far as the Bāb al- Salām, are a man's height and covered in green tiles. The Suffā columns around the courtyard of the mosque are all simple shining columns. Between the buildings added on by ʿUthmān and the old Prophet's mosque, as far as the Bāb al-Salām, and between the columns, are varicolored lattices, some of cypress, some of walnut or acacia wood. In the wall built by ʿUthmān there is an ornate prayer niche. No one is permitted to pray here since the old mosque of the Prophet lies beyond it and the pulpit is also there. The building by ʿUthmān has simply become the courtyard of the Prophet's mosque. Some people perform two prostrations here as they believe their prayer will be answered.

The courtyard is not covered with straw mats since it serves as a public thoroughfare from the Bāb al-Salām. However the master builder paved this courtyard with small precious stones as though it were Indian inlay-work. It is so overlaid with raw marble and jasper, porphyry, etc., that one is totally dazzled by it.

The floor of the Prophet's mosque is completely covered with rich gold-embroidered carpets bestowed by many different rulers and viziers. It is a brilliantly dazzling mosque, like God's own light. By God, if I were not so involved with the affairs of this world and not such an enthusiastic traveler, I would not take another step beyond this mosque. Thousands of people, indeed, have withdrawn from worldly affairs and become foreign residents (mudjāvirīn) in this mosque, worshipping before the grave of the Prophet.

The muezzins' gallery is made of pure white marble and stands on eight narrow columns. All around it is an enclosure (maqṣūra) decorated with ornamental marble work.

Ve ḥażret-i Risālet ravżasına ḳarīb Īmām-ı Ḥanefī miḥrābı bir alçacıḳ (25) miḥrābdır. ammā bu daḫı kuş gözi ḫurde ṭaş ile eyle münaḳḳaşdır kim temāşā ėtdigimiz miḥrabların memdūḥlarından biri daḫı bu miḥrābdır. Ammā bu miḥrābıŋ iki cānibinde ādem ḳaddi (27) bālā altun şemʿ-dānlar üzre sekizer arşın bālā beyāż şemʿ-i ʿasel-i kāfūrīler var kim her biri (28) ʿamūd-vārdır. Her birin bir ādem ḳucaḳlar cüs̱s̱e-dār mūmlardır Şuʿleleri gūyā nūr-i ilāhīdir. (29) Mıṣırdan gelir. Ve bu miḥrābıŋ ṣaġ ṭarafından Sulṭān Murād-ı s̱āliṣ bir minber-i peyember binā ėtdirmiş kim 282b (1) Ḫudā ḥaḳḳıycün cemīʿi memālik-i islāmıŋ ʿibādet-gāhlarında böyle bir mermer-i muṣannaʿ minber-i ser-āmed görmedim. (2) Gūyā bu cāmiʿiŋ rūḥ-ı cüz’idür, rūḥ-ı aʿẓamı ravża-i muṭahharadır. Ve bu minberiŋ bāb-ı naẓīfi üzre (3) bu ebyāt taḥrīr olunmuştır.**beyit:**

erşede’s-sulṭān Murād ibni Selīm
ḫayra minber zādehu beyne’l-meʿād
(4) ḳāle Saʿd ammā ḥisābu tārīḫuh
minberün ʿammarahu Sulṭān Murād sene 1002

ve bu miḥrābıŋ ṣaġında (5) miḥrāb-i Īmām Şāfiʿī vardır. ve mihrāb-ı Mālikī ve miḥrāb-ı Īmām Ḥanbelī vardır. Bunlar daḫı muṣannaʿ (6) miḥrāblardır. Īptidā salāt-i ḫamse edā olunan evvel mez̠heb-i Şāfiʿi baʿdehu Ḥanefī baʿdehu Mālikī ve baʿdehu (7) Ḥanbelī ḳılarlar, ammā mü’ez̠z̠inler maḥfilinden ḳalkmayup edā-yı ṣalāt ėtdiklerinden ṣoŋra mez̠āhib-i s̱elās̱e (8) ḳuʿūd üzre mü’ez̠z̠inlik ėderler. Ve Bāb-ı selāmın iç yüzindeki kemer altında **tārīḫ**: amara bi-inşā-’i hāz̠ā (9) ‘l-binā-’i’l-mübāreket mevlānā’s-sultān Ḳaytbāy ʿazze naṣruhu sene fi --- (10) taḥrīr olunmıştır ġāyet muṣannaʿ şuġl-i zer-gerī pirinc mücellā ḳapudur. anı gören altun ẓann ėderler. (11) ve Bāb-ı raḥmet ve Bāb-ı şifā ve Bāb-i Cebrā’il bu cāmiʿiŋ cümle dört ḳapusı serāpā muṣannaʿ pirinç (12) kehrübā-vār muṣayḳal ve mücellā bāblardır. Ammā Bāb-ı selāmdan içeriye girdikde ḳapunuŋ içeri (13) ṣol ṭarafı köşesinde bir ādem ḳaddi bālāda bir māvi kaġıdlı levḥā üzre bu ebyātlar (14) celī taʿlīḳ ḫaṭṭıyla taḥrīr olunmuş bir kitābedir. **ḳıtʿa**:

budur āyīn-i ʿArab bir ḳavmiŋ olsa seyyidi
(15) ʿaz olur kim ḳabri üzre bende āzād olmaya
sen ki faḫrü’l-ʿālemeynsin ve Seyyidü’l-kevneynsin
(16) Hāşa li’llāh ḳabriŋe yüz süren āzād olmaya

Close by the grave of the Prophet there is the lowly prayer niche of Imam Ḥanafī. This is also decorated with tiny stones shining like birds’ eyes, and it is one of the most beautiful prayer niches that I have ever seen. On both sides of this prayer niche are golden candlesticks as tall as a man, and on these are eight white wax and camphor candles, each eight cubits high, stretching upwards like pillars, and so thick that a man can just put his arms around it. They come from Egypt and shine like the light of God.

To the right of this prayer niche Sultan Murād III had a lofty pulpit built of finely-wrought marble, 282b the like of which I have never seen in any house of prayer in all the Islamic lands. It embodies the spirit of this mosque of the Sacred Garden. These verses are written on the elegant door of the pulpit:

It was the will of Sultan Murād, son of Selīm, to set up this pulpit.

He prays that his reward may be multiplied in Heaven.
Sa‘d says: As for its chronogram and date:

“A pulpit built by Sultan Murād.” Year 1002 (1593-94)

Also to the right of this prayer niche are the niches of Imam Shāfi‘i, Imam Mālik and Imam Ḥanbalī. They are also elaborate prayer niches. The five daily prayers are performed first of all by the Shafi‘i school, then the Hanafis, then the Malikis, and finally the Hanbalis. The mu‘adhdhins, however, do not leave the gallery but wait until the Shafites are finished and then call the members of the other three schools to prayer.

The chronogram under the arch on the inside of the Bāb al-Salām: Sultan Qāyiṭbāy ordered this sacred building to be constructed. May God multiply his success, In the year (---). It is a richly ornate door, made of shining brass, the work of a goldsmith. People who see the door believe it to be made of gold.

The four gates leading into the mosque — Bāb al-Raḥma (Gate of Mercy) Bāb al-Shifā (Gate of Healing) and Bāb al-Djabrā’il (Gabriel’s Gate) — consist completely of a finely-worked brass and are polished the color of amber. When one enters through the Bāb al-Salām, on the left hand side in the corner, there is a calligraphic inscription at the height of a man on a blue paper plaque in large letters, as follows: The custom of the Arabs: if someone is a great prince
It is usual to let slaves go free at his graveside.
You who are the pride of the world and prince of this world and the next:
God forbid that he who rubs his face on your grave should not go free.

dėyü tektīb olunmış ammā maḥalle münāsib kemāl-i (17) ḥassānīsin iẓhār eylemiş ṣad lek bāreka'llāh ve yine bu Bāb-ı selāmdan içeri girdikde (18) ṣaġ köşede bir ādem ḳaddi bālāda āyet: eʿūzü bi'llāhi mine'ş-şeyṭāni'r-racīm bi'smi'llāhi'r- (19) raḥmāni'r-raḥīm yubeşşirihum rabbuhum bi-raḥmetin minhu ve rıżvānın mimmen essese bünyānehu ʿalā taḳvā (20) mina'llāhi ve riżvānın āyeti mesṭūrdur yine o ṣıra ile āye: Innemā yaʿmuru mesācida'llāhi men āmene (21) bi'llāhi ve'l yevmi'l-āẖiri āyetleri ilā-āẖirihi tā ḥażret-i ʿOs̱mān miḥrābına varınca bu āyet-i şerīfeler celī (22) ẖaṭṭ-ı müẕehheb ile taḥrīr olunmuştır. Bu ẖaṭlardan aşaġı kenār-i ferşe varınca ḥażret-i ʿOs̱mān (23) binā ėtdügi dīvār cümle gūn-ā-gūn mevvāc sommākī ve yeşim ve yeraḳānī ebrī seng-i ʿibret-nümūnlar (24) ḳaplıdır. Ve bu seng-i muṣannaʿlar üzre bir ḳat daẖı celī ẖaṭṭ-ı müẕehheb ile tā Bāb-ı selāmdan (25) Bāb-ı Cibrīle gelince sūre-i fetḥ-i şerīf taḥrīr olunmuşdur. Ammā Allāhu aʿlem ẖaṭṭ-ı Yāḳūt-i Müstaʿṣamīdir. (26) Zīrā ẖaṭṭ-ı ḳadīmdir. Ve kāʿidesi daẖı aŋa yaḳındır. Ve bu ḥażret-i ʿOs̱mān dīvārınıŋ taʿmīr ve (27) termīmine Şāfiʿī köşesinde çār-gūşe bir mermer-i beyāż üzre böyle mektūbdur **tārīẖ**:

Şāfiʿī (28) dīvān-i ḥaşr u mehbiṭ-i rūḥü'l-emīn
ṣadr-i cemʿ-i enbiyā tāc-i ru'ūsü'l-ʿārifīn
feyż-i ḥaḳdan (29) düşdi tārīḥi duʿā-i ẖayr ile
dīn [ü] dünyāsın muʿammer ėde rabbü'l-ʿalemīn sene 1043

ve bu ḥażret-i 283a (1) ʿOs̱mān binā ėtdügi dīvārda aṣlā pençere yoḳdur. Īllā ḥażret-i Risālet-penāhıŋ muvācehesinde (2) nīm ādem ḳaddi bir pirinc ḳafeṣli pençere vardır. ṭaşrası gül [ü] gülistān ve sünbül [ü] reyḥānlı bir baġ-ı irem [ü] (3) ḥadīḳa-i iremdir. Ve bir pençere daẖı ḥażret-i risāletiŋ pāy-i şerīfleri şebekesi öniŋde bir pençere daẖı (4) vardır. ṭarīḳ-ı ʿāmme nāẓırdır. Bu daẖı pirinc ḳafesli revzendir. Bu cāmiʿde bu iki pencereden (5) ġayrı yoḳdur, gūyā cānib-i erbaʿası bir maḥfūẓ ḳalʿadır. Haḳḳā ki ḳalʿa içinde ḳalʿadan metīn bir (6) ḳalʿa-i gevher-nigīndir. Ve yine bu camiʿ içre şeyẖü'l-ḥaremler ḳaṣrı öniŋde erbāb-ı ṣuffalar ṣuffası (7) daẖı başḳa bir ʿibādet-gāhdır ki şebeke-i resūlu'llāh içinde ḥażret-i Fāṭımatü'z-zehrāya nāẓır bir ṣuffadır. (8) Bu ṭarafdaki demir şebekeler üzre nice biŋ erbāb-ı maʿārifīŋ levḥalar üzre bir ḥüsn-i ẖaṭ (9) ās̱ārları var ḥamd-i ẖudā ḥaḳīr Evliyā-yı bī-riyānıŋ daẖı bir levḥa üzre celī ẖaṭṭ ile Seyyāḥ-ı (10) ʿālem evliyā rūḥiyçun el-Fātiḥa dėyü taḥrīr ėdüp as̱ārımız vardır.

This is very suitable, demonstrating poetic skill like that of Ḥassān (ibn s̱ābit); may God bless you a hundredfold.

And when you come through the Bāb al-Selām, you see on the right-hand corner at the height of a man, the following verses from the Qur'ān: I take refuge in God from Satan the cursed. In the name of God, the Compassionate, the Merciful. He who founds his house on the fear of God and His good pleasure (9:109); Their Lord has promised them joy and mercy from Himself (9:21); and from the same surah: None should visit the mosques of God except those who believe in God and the Last Day (9:23). And the verses continue in clearly legible gold writing as one moves towards ʽUthmān's prayer niche. From these texts to the paved work below, the wall which ʽUthmān built is covered with a varicolored mosaic of porphyry and jasper green marble. Over these decorated stones the Victory Sura (Sura 48) is inscribed in another layer of clearly legible gold writing, all the way from Bāb al-Salām to Bāb al-Djabrā'il. It must be the calligraphy of Yāḳūt al-Mustaʽṣimī— but God knows for sure —as it is an ancient inscription and the style is close to his.

With regard to the repair and maintenance of ʽUthmān's wall, in the Shafite corner on a square piece of white marble, there is the following chronogram:

He is the intercessor at the place of resurrection
And the place where the Archangel Gabriel was sent down;
Leader in prayer of all the prophets and crown of the heads of the mystics.
By God's grace this chronogram has been made with a benediction:
God grant that he flourish in both worlds. Year 1043 (1633-34)

283a On this wall built by ʽUthmān there are no windows except for one window with brass bars, at half the height of a man, in the precinct (muvādjaha) before the Prophet's grave. Outside it there is a rose garden of Irem with roses, hyacinths and sweet basil. And there is another window in front of the railings at the foot of the prophet's grave. It looks out onto the main street. Apart from these there are no more windows in the mosque, so that it looks like a castle guarded on four sides. It really is a castle within a castle, like a jewel in its setting.

Inside the mosque, in front of the shaykh al-ḥaram pavilion is the ṣoffā of the People of the Suffā[29] (Erbāb al-Ṣuffā). This is another place of worship, a ṣoffā or terrace facing the grave of Fāṭima the radiant within the railings of the grave of the Prophet.

Above the iron railings on this side there are calligraphic plaques by thousands of scholars. Thanks be to God, I too, lowly Evliya, have written in clearly legible writing a plaque saying, "A Fātiḥa for the spirit of the world traveler Evliya.

bir ās̱ārımız daẖı muvācehe-i resūlu’(11) llāhıŋ muḳābelesindeki mez̠kūr şükūfe-zāra [ ] celī ḳalem ile rūy-i dīvārda (12) şefāʽat yā Muẖammed evliyāya sene 1082 dėyü taḥrīr eylemişimdir. ādem destārı ḳadar (13) billūr ḳanādiller içinde birer ḳandīlleri daẖı vardır. Mışıra ve [ ] Mışırda inşā (14) olunur. Cümle yedi biŋ ḳanādīldir. Her şeb ẖuddāmları yaḳup sabāḥa dek rūz-ı rūşen (15) olup cemīʽi mücāvirīn ve müsāfirīn ḳırā’at-ı Ḳur’ān **117B** ve mübāḥas̱e-i edyān ėderler. Eger bu cāmiʽ-i şerīfiŋ (16) evṣāfın maʽlūmumuz olduġı mertebe taḥrīr ėtsek bir mücelled kitāb olur. Ve iptidā ḳalʽa evṣāfın (17) taḥrīr ėtmeden murād oldur kim bu cāmiʽ-i resūlu’llāh ḳalʽanıŋ tā vasaṭında olduġı maʽlūm (18) oluna ve ḥażret-i risālet daẖı bu cāmiʽiŋ ne cānibinde idügi maʽlūm-ı seʽādet ola. (19**) Evṣāf-ı Ravża-i muṭahhara ve ḳubbe-i mehbiṭ-i nūr-i münevvere yaʽnī ḳabr-i şerīf-i ḥażret-i Muḥammed-i (20) Emīn** ve mā erselnāke illā raḥmeten lil-ʽalemīne ṣalla’llāhu teʽālā ʽaleyhi ve sellem ilā yevmi (21) ‘d-dīn nevverahā’llāhu teʽālā bi-envār-i raḥmetihi bi-ḥurmeti Muḥammedin ʽaleyhi’s-selām ve itretihi. Evvelā (22) bu āsitāne-i maḥzen-i esrār-ı H̱udā dergāhınıŋ sebeb-i bināsın ʽalā ḳadri’l-imkān beyān ėdelim. Īptidā (23) hicret-i nebeviyyeniŋ sene 14 tārīẖinde çār-yār-i güzīn rıżvānu’llahi teʽālā ʽaleyhim ecmaʽīn ve ehl-i (24) beyt-i ṭāhirīn anlardır kim ḥażret-i ʽAlī ve Īmām-ı Hümām Ḥasan ve Īmām-ı Ḥüseyin ve Fāṭımatü’z-zehrā (25) bunlar ehl-i beytdirler kim şān-ı şerīflerinde āye: Īnnemā yürīdu’llāhu li-yüz̠hibe ʽankümü’r-ricse ehle’l-beyti (26) ve yuṭahhirakum taṭhīran āyet-i şerīfi z̠āt-i şerīfleri içün nāzil olmuşdur. Bu sulṭānlar (27) cümle bir yėre cemʽ olup meşveret ėdüp ḥażret-i risāletiŋ cesed-i şerīfini bir ḥāl ile (28) ḥıfẓ ėtmege bez̠l-i himmet ėdüp buyurdılar kim: "Īḥtimāldir mürūr-i eyyām ile devlet bir ḥālden (29) bir ḥāle varup münkirīnler cesed-i resūlu’llāha bir fürce bulalar geliŋ bir ḥāl ėdelim" dėyü ʽale’l- 283b (1) ittifāḳ cesed-i şerīfiniŋ cānib-i erbaʽasına ẖendeḳler kārgīr binālar üzre ṭarz-ı ḳadīm (2) bir ḳubbe-i ʽazīm inşā ėtdiler. Baʽdehu āl-i ʽAbbāsiyāndan Hārūnü’r-Reşīd ve oġlı Meʽmūn ẖalīfe ve nice (3) mülūklar daẖı binā-yı żamīme ėderek bir āsitāne-i ʽaẓīm olmuştur. Mürūr-ı eyyām ile tārīẖ-i hicret-i (4) nebeviyyeniŋ --- senesinde Āl-i Atābegān-ı Ekrād Nūre’d-dīnü’ṣ-şehīd Şām ẖalīfesi iken düşmen-i (5) dīn olan Īşpānyada Papa nām laʽīn-i bī-dīn cümle ḳıssīs ve bıṭrīḳ ve ruhbānlarıyla meşveret-i (6) fāside ėdüp eyitdiler kim geliŋ siziŋle Muḥammediŋ dīn [ü] devletine raẖne vėrelim ceng [ü] cidāl ile (7) anlara muḳāvemet ėtmek olmaz.

There is some more calligraphy of mine, on the wall in front of the aforementioned railings of the Prophet’s grave, in large letters reaing: Shafāʿat yā Muḫammed Evliyaya “Intercession, o Muḥammad, for Evliya (or, for the saints). Year 1082 (1671-72).” Moreover I set up a crystal oil lamp as big as a turban beside the others.

These oil lamps were made in Egypt. There are 7000 all together. They are lit every night by the mosque servants and by their light all the residents and visitors can read the Qur’ān and engage in religious discussions until the morning prayer.

If I were to write everything I know about this mosque, it would fill a very thick volume. The reason why I did not describe the castle first of all was to inform you that the mosque of the Prophet is right in the middle of the castle, and where the Prophet’s resting place is in this mosque.

Description of the Ravḍa al-Muṭahhara (“Sacred Garden”) and the dome over which brilliant light shines, that is the grave of Muḥammad

And we have only sent you (with the revelation) as a mercy to the universe (Qur’ān 21:107)

may God’s peace and blessing be upon him until the day of judgement; may God enlighten him with the light of his grace, in honor of Muḥammad, peace be upon him

First of all we shall, as far as it is possible, describe the reason why this building, where the divine mystery is to be found, was built. In the year 14 of the Hijra, the Four Chosen Companions — May God reward them all; and the People of the House (ahl al-bayt) — that is, ʿAlī, Imam Ḥasan, Imam Ḥusayn and Fāṭima the radiant, about whom the following verse was revealed: People of the house, God seeks only to remove uncleanness from you and to purify you (33:33); these saintly individuals consulted together about finding a place where they could provide the noble body of the Prophet better protection. They said, “It is possible that in the course of time fortunes will change and the deniers will find a way to gain access to the body of the Prophet. Let us find a solution.” 283b So they agreed to dig moats all around the noble body and to build a stone building on the site in the old style with a large dome. This building was later extended by Hārūn al-Rashīd of the Abbasid dynasty and his son, the Caliph Ma’mūn; and several kings added other buildings. Thus it became a great shrine.

In the year (---) of the Hijra, during the time of the Kurdish Atabegs[30] when Nūr al-dīn was Caliph in Syria, the Pope, who was an enemy of religion, the cursed unbeliever, held a perfidious meeting in Spain, with all the priests, patriarchs and monks, saying:

“Come and together let us make a breach in Muḥammad’s religion and the Muḥammedan state. It has been impossible to withstand them by war and fighting.

Berren ve baḥren anlar manṣūr [u] muẓaffer olup bu ḳadar seneden berü millet-i (8) mesīḥiyye ḫıristiyānlarını pāy-māl eylediler. Īmdi tedārük oldur kim buŋarı başından alalım (9) bir ḳaç yarar ādemlerimize māl-i firāvān vaʿd ėdelim ve bunda evlād [ü] ʿiyāllerine bī-ḥisāb şeyler (10) vėrelim, ve cemīʿi levāzimātların görelim Medīne-i münevvereye gönderelim. Anda varup ḥarem eṭrāfında (11) bir ḥücrede mihmān olup ḫalkdan münzevī olup ḥücrelerinde laġm ile Muḥammedi ḳabrinden (12) serīḳa ėdüp bizim Īṣpanya şehirlerinden Rumiyye-ye getirsinler. Olmaya illā ḫayr dėyü [---] şehrinde cān (13) ve başın papa-nām melʿūnuŋ uġurına fedā ėdenlerden yigirmi ʿaded ādem bulup bunlara ḫayli māl ü (14) māmelek ve bu ḳadar kitāb vėrirler ki bu melʿūnlarıŋ her biri ʿaḳl-i ʿAraṣto veled-i zinā melʿūnlar kim (15) cemiʿī elsine-i muḫtelifeyi feṣāḥat ve belāġat üzre tekellüm ėder melʿūnlar idi. Papa melʿūn (16) bunlara murādı üzre taʿlīm ėdüp eger şu Muḥammediŋ meyyitin bu şehre getirirseŋiz ḳılıçıŋız ʿarşa (17) aṣılup ḥażret-i ʿĪsā ile ḥaşr olursız ve cümle ḫıristiyānlar içre tevārīḫlere yazılırsız (18) dėyü bunları Medīne cānibine gönderir. Bu melʿūnlar Mıṣra gelüp murād-ı maḳṣūdları üzre (19) tedārüklerin görüp birer çemenderlere süvār olup ḳaṭʿ-i menāzil ve tayy-i merāḫil ėderek ḥuccāc (20) ile Medine-i münevvereye gelüp on dānesi ʿulemā ḳıyāfeti ile şeyḫü'l-ḥareme buluşup (21) hedāyāların vėrirler hemān Şeyḫü'l-ḥarem ṣafā geldiŋiz dėyüp ḥarem-i şerīfiŋ bir köşesinde (22) bunlara bir ḥücre gösterirler anlar daḫı ʿilme meşġūl olup evḳāt-i ḫamselerin muvācehe-i (23) Resūlu'llāhda edā ėdüp kimesne ile iḫtilāṭ ėtmeyüp ḥücrelerine giderler. Bu melʿūnlarıŋ (24) on neferi daḫı şehr içre ikişer üçer sepişüp bir ḳaçı ḥımārları ile zebbālcı olurlar (25) yaʿnī şehriŋ ḫār [ü] ḫāşākların süpürüp ḥammāmlara yaḳarlar. Ve baʿżısı ḥacer ve şecer maḳūlesin (26) daḫı ṭaşıyup şehriŋ baʿżı çuḳurların düz ėdüp baʿżı muzaḫrafātları şehr ḫāricine (27) ṭaşımaġı muʿtād ėdinüp ṣūret-i ḥaḳdan görünürler. Beri ṭarafda melʿūnlar kāmil üç (28) yıl ḥücrelerinde sākin olup tedrīc ile laġım yollarından ḫāk-i ʿamber pāki meẕkūr ḥımārları (29) ile ve gāhīce kendüler ṭobralar ile türāb ṭaşıyaraḳ ol maḥalle varırlar kim ḳabr-i resūlu'llāha 284a (1) altı ẕirāʿ ḳalmış ammā ol ḥażret-i Ṣabūr [u] Ġayyūr Allāhıŋ ḥikmeti var, anlar bu işe mübāşeret ėtdükleri (2) gibi helāk etse olur, ammā ḥikmeti var ihmāl ėtmez, imhāl ėder. Me'āl-i kelām hemān ol maḥalde bir gėce (3) bi'ẕ-ẕāt ḥażret-i Risālet-penāh Şām-ı şerīfde Nūre'd-dīnü'ş-şehīd pādişāh iken Nūre'd-dīniŋ (4) vāḳıʿasına girüp ėydir:

They have been victorious for many years on land and sea and have trodden the Christians underfoot. The best plan is to capture the spring at its source. A few capable men should be promised a great deal of money; their wives and children should be given wealth without count and all their needs should be met; and the men should be sent to Medina. They should live in the holy place for a time in a cell as hermits, removed from the people. They should make a tunnel from their cell, steal Muḥammad's body and bring it to Rome[31], which is one of our cities in Spain. May it be auspicious!"

Twenty men[32] in the town were found who were willing to sacrifice their bodies and souls for the cursed Pope. They were given a great deal of money and goods, also books, since each one of these cursed bastards was clever as Aristotle and could speak all kinds of foreign languages perfectly. The Pope instructed them as planned:

"If you bring the body of Muḥammad into this city, your swords would be hung up on the throne of God and you will be resurrected with Jesus and be recorded in all the chronicles of the Christians." And he sent them in the direction of Medina.[33]

These accursed men arrived in Egypt and outfitted themselves with whatever they needed. Riding on donkeys they cut through stages and rolled up stations. When they arrived at Medina, ten of them put on the garments of religious scholars, met the shaykh al-ḥaram and handed over their gifts. The shaykh al-ḥaram welcomed them and showed (ten of) them a cell in the corner of the noble courtyard. There they occupied themselves with learning and praying five times a day at the grave of Muḥammad. They avoided contact with others and went back to their cells.

The other ten of these cursed men split into twos and threes in the city. Some became refuse collectors with their donkeys, sweeping the rubbish of the city and burning it in the bathhouses. Some carried rocks and logs and the like, levelling out some of the holes in the streets. Some made it a habit to take refuse outside the city. They acted innocent.

Meanwhile the other cursed men dwelt for three whole years in their cells. Gradually they dug out tunnels, removing the earth with the aforementioned donkeys or else carrying it away themselves in sacks. Finally they came to a spot about six cubits from the grave of the Prophet. 284a

Now consider the wisdom of God, the Patient and Zealous one. He could have ruined their enterprise at the very beginning, but He had a different plan.

One night the Prophet appeared in a dream to Nūr al-dīn the martyr, who was the sultan in Damascus, and said:

"Yā Nūre’d-dīn ṣu melʿūnlar benim ḳabrim ḳazup beni serīḳa ėdüp cesedimi (5) kāfiristāna götürmege ḳaṣd ėdüp ḳabrime yaḳın gelmiṣlerdir, iṣte ṣu melʿūnlardır" dėyü eṣkālleri (6) ile birer birer gösterüp "yetiṣ yā Nūre’d-din seniŋ gelmeŋe tevfīż olunmuṣtur bu ḥiẕmet-i (7) celīle saŋa müyesser olmuṣdur. Ve benim ṣeṣ cihetim ḥadīd ve tuçlar ve ẖorasānī kārgīr binālar (8) ile maẓrūf ve nice māl [u] ẖazīne maṣrūf eyle seniŋ gelmeŋde sırru’llāh vardır. Ve ḥiẕmetiŋ (9) muḳābelesinde saŋa ṣehādet müyesser olup benim ʿalemim dibinde ḥaṣr olup saŋa ṣefāʿat (10) ėderim" dėdikde hemān Nūre’d-din ḥażretleri ẖāᵛbdan bīdār olup görse kim ẖāne-i Nūre’d- (11) dīn nūr-ender-nūr kendü daẖı pür-nūr olmuṣ tėz pāk tecdīd-i vużū’ ėdüp nıṣfu’l- (12) leylden tā vaḳt-i ṣabāḥa dek on iki biŋ heccān ve küḥeylān ḥiṣān cemʿ ėdüp (13) altı biŋ ādem ile heccānlara zād-i rāḥilelerin taḥmīl ėdüp tevekkülen ʿala’llāh dėyüp Ṣāmdan ḳıble cānibine (14) müteveccih olup ʿālem aġyārdan bī-ẖaber ḳaṭʿ-i menāzil ve ṭayy-i merāḥil ėderek ʿAneze nām maḥalde (15) nüzūl ėdüp sehil istirāḥat maḥallinde Nūre’d-dīn fikr ėdüp "āyā biz bu cānibe müteveccih (16) olduḳ ammā Ṣayda ve Beyrūt ḳalʿaları cānibinden küffār Ṣām-i ṣerīfe istīlā eylemeye" (17) efkāriyle ẖāb-ālūd olduḳda derḥāl ḥażret-i Risālet-penāh "yā Nūre’d-din elem çekme Mekke (18) ve Medīne ve Ṣām benim ḥimāyetimdedir" [ilā] Inḳirāżu’d-deverān anlara bir żarar-ı ʿaẓīm iṣābet ėtmez. (19) Ammā böyle baʿżı iẖtilāl vaḳiʿ olursa da kār-ı dünyā böyledir, andan żarar yoḳdur, ġam yeme (20) buyururlar. Hemān yine Nūre’d-din ḳalkup gėce gündüz berḳ-i hātif gibi giderek (21) Ṣāmdan Medīneye yigirmi beṣ ḳonaḳ yeri atlı ayaġıyla, yüz sāʿat yėri üç gün üç (22) gėcede alup Medīne-i münevvereye dāẖil olup bir żiyāfet-i ʿaẓīm tertīb eyleyüp ẖāṣṣ (23) ü ʿāmm ve bay [ü] gedā gelüp ṣadāḳat [u] neẕerātları cümle ehl-i Medīneye iḥsān ėdüp (24) ṭaʿām tenāvül olunmaġa baṣlandı. Bir ḳaç remmā ādemler ṭaʿām yėyüp ḳalḳup gitdiler (25) ammā vāḳıʿasında ḥażret-i risāletiŋ gösterdigi melʿūnlardan kimesne ẓāhir olmadı. (26) Hemān Nūre’d-dīn eyitdi: "Yā ehl-i Medīne el-ḥamdü’lillāh ṭaʿāmun kes̱īrun ve ẖayrun berekātun kes̱īrun daẖī fuḳarādan (27) kimesne yoḳ mudur ol ġarībü’d-diyārlar daẖı gelüp niʿmetimizle muġtenim olalar" dėdi. Ehl-i (28) Medīne eyitdiler: "Vallāhi sulṭānım ṣu Bāb-ı ṣifānıŋ medresesi ḥücresinde on ʿaded (29) kimesne vardır. Münzevī ādemlerdir. Gündüz ṣā’im ve gėce ḳā’im evḳāt-i 284b (1) ẖamselerin cāmiʿ-i ṣerīfde ḳılarlar. Ehl-i sünnet ve’l-cemāʿat ṣāḥib-i sülūk ādemlerdir, [(2)] ve

“O Nūr al-dīn, these cursed men are digging around my grave, they intend to steal my body and take it to the land of the infidels. They are already close to my grave. Look at those cursed ones!” He showed him the form of each individual. “Come and help, Nūr al-dīn! That is what you have been appointed for. This great deed has been vouchsafed to you. And protect me on six sides with buildings of iron and bronze and Khorasanian masonry. Expend your treasury. There is a divine mystery in your coming. As a reward for your service you will be vouchsafed martyrdom and will be resurrected under my banner, I serving as your intercessor.”

When Nūr al-dīn woke up he saw that his house and he himself were wonderfully illuminated. He quickly performed his ablution. From midnight until morning he assembled 12,000 camels and Arabian thoroughbred horses. With 6,000 men he loaded the camels with provisions. Saying “I commit myself to the will of God” he set out from Damascus in the direction of the ḳıbla. Without anyone’s knowledge he cut through stages and rolled up stations, and halted in the place called Anaza. While resting here he thought to himself: “We have set off in this direction; now what if the infidels attack Damascus from the direction of Sidon and Beirut?” As he fell asleep with these worries, the Prophet appeared to him at once and said:

“O Nūr al-dīn, don’t worry. Mecca, Medina and Damascus are under my protection. No harm will come to them until the day of judgement. Even if disturbances occur occasionally, that is simply what goes on in the world, there is no harm in it. Do not be sad.”

At once Nūr al-dīn got up and rode by day and night like lightning. From Damascus to Medina there are a total of 25 stages requiring 100 hours by horse. It took him three days and three nights. After arriving in Medina he arranged a huge feast; the prominent people, the simple folk, both rich and poor, all came. He gave alms and votive gifts to all the people of Medina. They began to eat. Some groups of men ate, stood up and left. But not one of the cursed men that the Prophet had shown him in his dream was present.

“People of Medina,” he said. “Thanks be to God, we have an abundance of food. Are there no more poor people? The other strangers here should also come and be enriched with these blessings.” The people of Medina replied:

“By God, my lord, in the Gate of Healing madrasa there are ten men who fast by day and pray by night, and say their five prayers in the Mosque. 284b They are good Sunnis and sojourners on the mystic path.

kimesneniŋ ṭaʿāmın yemezler bir perhīz-kār ve dīndār ādemlerdir. Üç senedir (3) bunda[   ] ve ṣāhib-firāṣ olup ḥālet-i nezʿe varmışlardır. Ancaḳ (4) bir ḳaç ḫiẕmetkārları [ ] eylediler. Hemān Nūre’d-dīn tėz anları ḥużūruma (5) ḥālet-i nezʿde ise getiriŋ ṣadaḳa ve iḥsānlarımız alsınlar ve ṭaʿāmlarımız **118A** yesinler ve ḫilʿatlarımız (6) gėysinler dėyü, üç kerre ādem vardı, gelmediler. Derḥāl Nūre’d-dīn ḫuddāmlarına işāret ėdüp (7) ibrām [u] ilḥāḥ ile üçin daḫı kilim ile ḥālet-i nezʿde ise getirdiler. Māʿadāsı kendi ḳadem-i nā- (8) mübārekleri ile ḥużūr-ı Nūre’d-dīne gelince Nūre’d-dīn-i şehīd "ṣadaḳte yā Resūla’llāh" dėyüp (9) ḥażret-i risāletiŋ vākıʿasında gösterdigi gibi görüp secde-i şükr ėtdiler. Der-ʿaḳab (10) ḥücrelerin baṣdırup bu ḳadar mühimmāt-i şeyṭanat ve bu ḳadar levāzimāt-i melʿanet ile bu ḳadar (11) māl daḫı getirüp ve bu ḳadar ḳazma ve kürek çapa ve külüng ve küski ve tīz-āb mis̱illi zehirli (12) ṣular kim seng-i ḫārā geldükde bu tīz-ābları seng üzre ilḳā ėdüp pāre pāre ėde. Bu (13) ḥāli ehāli-yi Medīne görünce "neʿūẕü bi’llāh" dėyüp bu melʿūnlarıŋ ḥüsn-i ḥāllerine şehādet (14) ėtdüklerinden ḥicāb-ālūd olup gitdiler. Nūre’d-dīn “eyle olur ḥicāb ėtmesinler ḥamlü’l (15) -mü’mini ʿāle’ṣ-ṣalāḥdır, anlar ẓāhirlerine şehādet eylediler„ dėyüp cümle yine aʿyān-ı kibār-ı (16) kümmelīni ḥużūrına ḳıġırup bu melʿūnlara cezā tertībine şürūʿ ėdince ṣāḥib-firāṣ (17) olan melʿūnuŋ biri ʿuḳāb gibi yėrinden ṣıçrayup Nūre’d-dīn üzre dal-meç olup (18) hücūm eyledi. Biri daḫı yėrinden ṣıçrayup Nūre’d-dīn üzre bir tüfeng atdı ḥamd-i (19) Ḫudā biri de iṣābet ėtmeyüp bunları cellād-ı felek ele alup vücūdların elek elek ėdüp (20) bir bir söyledirler "va’llāhī bizim ṭaşrada on ʿaded refīḳlerimiz vardır bu şehr içre zebbāl (21) ṣūretinde ḥımārlar ile ḥiẕmet ėder şeklinde haftada bir iki kerre bize gelüp ṭopraḳ (22) ṭaşırlardı ve baʿżı maḥalde ṭobralar ile biz de ṭaşırdık" deyince tėz ol on ʿaded (23) zebbāli daḫı ḥımārları ile getirüp anları daḫı işkence ėdüp bülbül-i gūyā gibi bir bir māhiyyāt-i (24) ḥāl-i pür-melāllerin söylediler. Ammā ḥücreleri içre laġım yolların bulamadılar. Āḫir melʿūnuŋ (25) biri eyitdi "āteş yaḳup ṭaʿām pişirdigimiz ṭaşıŋ altındadır ol ṭaş ṭuç tekerlekler (26) üzredir. Ol ṭaşı beri çekiŋ laġım yolı ẓāhir olur" dėyü taʿlīm ėdince ḥaḳīḳatü’l-ḥāl (27) ocaḳda ateşleri yanup ṭencereler üzre ṭaʿāmları ṭabḫ olunmada derḥāl cümle ehl-i Medīne (28) ḥużūrında ocaḳ ṭaşın Meydān-ı maḥabbete çekince ʿaẓamet-i Ḫudā bir ġār yolı gibi bir laġım (29) rāhı ẓāhir olup şemʿler yaḳup bi’ẕ-ẕāt Nūre’d-dīnü’ṣ-şehīd bükā ėderek bu laġıma girüp

They eat no one else's food They are abstemious and religious men. They have been living here for three years. They are now confined to their beds, nearly dead from their austerities. Only they have a few servants for their needs."

"If they are near death, bring them here quickly," said Nūr al-dīn. "Let them accept our alms and gifts, eat our food, and put on our robes of honor."

Messengers were sent three times, but they did not come. Nūr al-dīn immediately gave his servants a sign. With determination and force, three of the men who were at death's door were brought on kilims, while the rest appeared before Nūr al-dīn on their own unblessed feet.

"You spoke the truth, o messenger of God," he said and prostrated himself in thanksgiving when he saw these men were exactly as the Prophet had shown him in his dream. He immediately had their rooms searched and a large quantity of devilish materials and cursed equipment — hoes, spades, pickaxes, crowbars; hydrochloric acid and poisoned water were brought out. And aquafortis which they would pour on the granite in order to break it up.

When the Medinaites saw this they cried "God protect us!" and slunk away in sham because they had borne witness to the good behavior of these cursed ones.

"These things happen," said Nūr al-dīn. "They shouldn't feel ashamed. The believer puts the best construction on things.[34] They bore witness to the outward behavior of these people."

Once again he summoned all the prominent citizens. As they began to mete out punishment, one of those cursed men who had been bedridden now leapt from his place like an eagle and attacked Nūr al-dīn with a naked dagger. Another leapt up and shot him with a musket[35]. Praise be to God, neither hit his mark. These men fell into the hands of the executioner who forced them to confess. They said:

"By God, outside the city there are ten more of our friends. They have been working in this city as refuse collectors with donkeys. Twice a week they would come to us and carry the earth away. Sometimes we also carried the sacks out".

The ten refuse collectors were brought at once with their donkeys. They too, under torture, became as garrulous as and told their whole sad story. But the tunnels in their cell could not be found. Finally one of the cursed ones said, "It is under the stone where we make our fire and do our cooking. This stone is on bronze wheels. Push the stone to one side and you will see the way to the tunnel." And indeed, there was a fire in the hearth and food was cooking over it. The Medinaites immediately pushed aside the hearth-stone and the tunnel appeared. They lit candles. Nūr al-dīn himself went, weeping, into the tunnel saying

285a (1) Eş ḥāl yā Resūla’l-lāh dėyerek kāmil yüz adım ḳabr-i şerīfe doġri giderler. Vücūd-ı Resūlu’llāha (2) ancaḳ bir adım yėr ḳalmış. Bu ḥāl üzre keşf ėdüp cümle ṭaşra çıḳarlar ve melʿūnları (3) be-dürüstī işkenceye çeküp söyledirler. Seri-kārlarında olan melʿūn eydir: "Va’llāhi biz (4) Īşpanya rāhiblerindeniz. Cümlemiz dīn-i Muḥammedī ẓuhūr ėdeli ḥużūrumuz gėdüp millet-i Mesīḥiyye (5) pāy-māl oldı. ḥuṣūṣā bu Emeviyyūndan Velīd ibn ʿAbdü’l-melik ʿasrında cemīʿi cezīrelerimiz ve berren ve (6) baḥren vilāyet-i ʿaẓīmelerimiz ḥuṣūṣā maʿbed-i ḳadīmemiz olan Ḳuds-i şerīf ve Mıṣır ve Īslāmbol ve (7) Maġrib-zemīn ve Ṭunus ve Tırablus ve Fas ve Merānkūş ve Telemsān ve Endülüs cümle ʿurbān (8) elinde ḳaldı. Bunlardan nice intiḳām alsaḳ dėyü meşveret ėdüp āẖir dīnimiz ulusı (9) Papa melʿūnuŋ re’y-i nā-tedbīri ile gelüŋ ʿarab ḳavmi bir aḥmaḳ ḳavimdir. Medīneden Muḥammedlerini (10) uġurlayalım Īşpanyaya getürüp eski papalarımız yanında defn ėdelim baʿdehu ellerinde (11) olan Mıṣrı ve Şāmı [u] ʿIrāḳı ve’l-ḥāṣıl mā-teḳaddemden berü milk-i mevrūs̱umuz olan bilād-ı (12) ʿaẓīmelerimiz ve sevād-i muʿaẓẓamalarımız ve sevāḥil-i deryāda olan bender iskelelerimiz ṭaleb ėdüp (13) ḥuṣūṣā ḥasretü’l-mülūkumuz olan Ḳuds-i şerīfi alalım ve cānib-i erbaʿasına ṣāfī ṭuç ve (14) demirden bir ḥiṣār ėdelim baʿdehu cümle ẖıristiyān anda göçelim ʿarab yine çölde ḳalsın (15) işte tedārik budur yoḳsa biz ʿarab ile başa çıḳamazız hemān Muḥammedlerin uġurladalım (16) dėdiler. Mā-beynimizden bir ḳaç ruhbān Muḥammed ol Muḥammeddir kim anadan doġunca cümle ḳıblelerimiz (17) yıḳıldı. Ve āteş-kedeler söndü. Ve tāḳ-i kisrā ve Ayaṣofya ve bu Īspanya deyri yıḳıldı. (18) işte başıŋız ucındadır. Biŋ kerre yapdıḳ mümkin olup binā dutmadı ve selef ruhbānlarımızdan (19) tevārīẖlerde mesṭūr olan Papa Mīkā’īl ve Papa Angeli ve Papa Mīḥā’il ve Papa Ayā Yorġi cümle (20) oniki ruhbān Dobrevenedigiŋ Latin ruhbānlarından oniki daẖı Mekkeye varup (21) Muḥammede buluşdılar. Ve elin öpüp görüşdiler ve ẖarāc-ı ruhbān ʿafv olunmasi içün ʿahid-nāmeler (22) alup barışdılar. Ol zamān Muḥammediŋ ʿālem-ī ṣabāveti imiş vücūdınıŋ gölgesi yėre (23) düşmezmiş ve ne cānibe gitse vücūdı üzre bir pāre bulut bile gezermiş dėyü eski (24) papalarımız Muḥammedi görüp böyle yazmışlar ey imdi bu evṣāf ile muttaṣıf olan (25) Muḥammediŋ ḳabri ḥāfıẓı Allāhdır. Ve ʿArabıŋ kitābında yazar kim dürüst Muḥammedī olan çürümez (26) meyyiti tāze durur dėrler. Ey imdi ümmeti çürümeyen Muḥammediŋ kendi vücūdı çürür mi?

285a “What’s this, o messenger of God?” The tunnel ran one hundred paces toward the exalted grave. It was only one more step to the body of the Prophet. When they made this discovery they all came out and forced the cursed ones, under torture, to tell them more. Their leader said:

“By God, we are Spanish monks. Ever since Muḥammad’s religion appeared, our peace and comfort has departed, and the Christian community has been trampled. Especially during the Umayyad period, under Walīd bin ʿAbd al-malik, all our islands, provinces, land and sea, our ancient temple, the holy city of Jerusalem, Egypt, Istanbul[36], the Maghreb, Tunus, Tripoli, Fez, Marrakesh, Tlemcen, Andalusia — all these places have fallen into the hands of the Arabs. We had a meeting to discuss how we could take revenge. Finally our cursed religious leader, the Pope, came up with this badly thought out plan. ‘Come,’ he told us, ‘the Arabs are a stupid people. Let’s steal the body of Muḥammad from Medina, bring it to Spain and bury it next to our former popes. Then we will demand the lands that are now in their hands — Egypt, Syria, Iraq — all the great lands and entrepots that have been our inheritance since ancient times. In particular we will re-conquer Jerusalem, so long desired by our kings, and built a fortress all around it with walls of bronze and iron. Then we will repopulate it with Christians and the Arabs will live in the desert once again. This is the solution. Otherwise we cannot prevail against the Arabs. So let us steal their Muḥammad.’

“Some of our monks said, ‘Muḥammad is that Muḥammad who, when his mother gave birth to him, all our prayer niches were destroyed, the fire of the fire worshippers went out and the Vault of Chosroes and Hagia Sophia and this Spanish church collapsed — you see, it is right there, we tried a thousand times to repair it but never succeeded. Our former monks, recorded in our chronicles — Pope Michael, Pope Angeli, Pope Mihayil and Pope Aya Yorgi; in all, twelve Latin monks of Dubrovnik —went to Mecca. They met Muḥammad, kissed his hand and talked with him. They got charters from him exempting them from the monk-tax. At that time Muḥammad was still a child. The shadow of his body never fell on the ground, and whichever direction he turned, a cloud always went along shielding him from the sun. This was how our former popes saw Muḥammad and put it down in writing. Now the Muḥammad who is characterized by these qualities, God is the one who watches over his grave. It is written in Arabian writings: A true Muḥammedan’s corpse will never decay but his body will stay in its uncorrupted form. Now if the body of his followers will not decay, how then could his own body decay?’

(27) dėyü bir ḳaç papaslarımız bu bizim bu Medīneye gelmemizi men' ėtmek istediklerinden cümle papaslarımız (28) bu men' ėdem dėyen on iki papasa ḫiṭāb ėtdiler kim besbelli siz Muḥammedīlersiz ve siziŋ (29) bu sözleriŋizden aŋlanan oldur kim meẕhebiŋizde ʿarab rayīḥası vardır dėyü on ikisin 285b (1) daḫı ḳatl ėtdiler ve ol gėce anlarıŋ üzerlerine nūr yaġdı. Bu cümle Īspānya ḳavmi bu nūr-ı ilāhīyi (2) ʿālā-melā'i'n-nās gördiler ammā bu re'y-i bāṭıllarına muṣırr olup bize bu ḳadar māl [ü] ḫazīne vėrüp (3) Papa melʿūnuŋ bed-duʿāsıyla başımız ṭobraya ḳoyup üç yıldır bu işġāle muḳayyed iken bir ay (4) vardır Papanıŋ bir mektūbları geldi: "Ġāfil olmāŋ üzeriŋize bir ʿasker varır ammā ḥaẕer ėtmeyüp (5) işiŋize muḳayyed olasız ne vechile olursa olsun eger Muḥammediŋ naʿṣesin Īspanyaya (6) getürseŋiz defn ėdüp Īspanyayı Kaʿbe ėderiz. Ve her sene yetmiş seksen biŋ ʿarab (7) ve Etrāk gelürse yüzer altun ḫaraç alup ziyāret ėtdiririz ve sizleri türbedār ėdüp (8) ʿarab başına onar altun alıvėririz" dėyü mektūblar geldi ve bu kāġıdları Nūre'd-dīnü'ṣ-ṣehīd (9) ḥużūrında ibrāz ėtdiler ve andan ṣoŋra biz daḫı ziyāde taḳayyüd ėtmege var maḳdūrumuz ṣarf (10) ėdüp ḳoynumuzda cüz-dānlarla türāb ṭaşımaġa başladıḳ. Baʿdehu Papanıŋ mektūblarında ol cānibe (11) bir ʿasker varır dėyü taḥrīrlerinden bir naḳış alup bir reml ėtdik bize ḫavf ve ḫaṭar menzili (12) göründi ve bizi vaḳt-i sabāḥ ḳayd-ı bend ėtdiŋiz. Merrīḫ ḥükmidir, Merrīḫiŋ ḥükmi ḳandır. (13) Bu maḥalleri defʿ ėtmek içün ṣāhib-firāṣ olduḳ bi'l-āḫere ḥużūruŋa cāme-ḫᵛāb ile (14) gelüp anda daḫı ḫalāṣ olamayup cenābıŋıza ḳaṣd ėtdik yine ḫalāṣ olamadıḳ eger (15) dīn-i Muḥammede girirsem beni āzād ėdiŋ" dėyü recā eyleyüp cemīʿi sergüzeṣt [ü] serāncāmların (16) min evvelihi ve āḫirihi naḳl ėderler. Hemān ḳoca Nūre'd-dīn ėydir: "ḥażret-i Allāh seniŋ dīne (17) gelmeŋe mi muḥtācdır. Ancaḳ sizi ne eṣedd-i ʿuḳūbat ile ḳatl ėdem kim ʿibret-i ʿālem ola" baʿżılar (18) "Sulṭānım bu melʿūnları iḥrāḳ bi'n-nār ėdin" dėrler. Nūre'd-dīn ėydir. "Yoḳ āteṣ ile ʿaẕāb (19) Cenāb-i Bārīye maḫṣūṣdur" [ ] Eṣedd-i ʿaẕāb-ı elīm ile her gün birin ḳatl ėdüp (20) ʿibret-i ʿālem ėder. Lāṣe-i murdārların ẕikr-i sebḳat ėden [ ] cebelü'l-ʿAyr yaʿnī (21) cehennem dağıdır. Baʿde hicreti'n-nebeviyye bu Medīne-i münevvereye küffār ḳademi baṣmamıştır ammā (22) [ ] ḥamd-i Ḫudā muʿcize-i Resūlu'llāh ile girībānların ele vėrüp ḳatlolundılar.

“This is what some of our priests said in order to prevent us coming to Medina. Then all our priests adressed those twelve priests who tried to prevent our mission and said, ‘Obviously you are Muḥammedans yourselves and from your words it is clear that there is an Arabian smell in your doctrine.’ 285b All twelve of them were put to death, and that night a light rained down upon them. All the people of Spain saw this divine light very clearly; nevertheless they persisted in their mistaken notion and gave us a great deal of money from the treasure store. By the curse of the accursed Pope we looked death in the eyes.

“After we had spent three years on this job, one month ago a letter came from the Pope saying, ‘Take heed! An army is going against you. But you will not be harmed. Go on with your task. However you accomplish it, if you bring Muḥammad’s body to Spain, we will bury it and will make Spain the Ka‘ba. Then 70,000 or 80,000 Arabs and Turks will want to come here every year, and we will demand 100 goldpieces from each of them as tax and let them make the Pilgrimage. We will appoint you as guards of the mausoleum and will get ten goldpieces for each Arab that visits it.’ ”

They displayed this document to Nūr al-dīn the martyr, and continued:

“After that we worked at our task with all our strength and even greater diligence. We began to carry the earth in wallets inside our robes. Then, concerned about the warning in the Pope’s letters that an army was going to attack us, we took a divination through geomancy and a fearful and dangerous time was predicted for us. In the morning you put us in chains. It is the decree of Mars, which signifies blood. In order to stave off these events we took to our beds. Finally we were brought into your presence in our night clothes. We tried to kill you, but once again we could not escape. Will you set me free if I convert to the religion of Muḥammad?”

He finished his account of the entire adventure by offering to convert.

“Do you think God needs you to convert to His religion?” said Nūr al-dīn. “I will have to kill you in a very cruel way so that this might serve as a lesson to everyone.”

“My lord,” said his followers, “you should burn these devils.”

“No,” he said, “Torment with fire belongs to the Lord Creator.”

So every day they killed one of them with a cruel torment to serve as exemplary punishment, then consigned their filthy corpses to the above-mentioned ʽAyr Hill, which means hill of hell.

After the Hijra of the Prophet, no unbeliever has ever set foot in this Medina the Resplendent but that, thanks be to God and because of the Prophet’s miracle, they have been captured and put to death.

23) Īlā hāẕā'l-ān Mekke ve Medine-i Münevvereye [ ] millet-i mesīḥiyye ve Mūseviyyeden milel-i muḫtelifesi (24) yoḳdur. ḥattā haḳīr Şām-ı **118B** şerīfde iken bir yārānımız Īslāmboldan bir müġpīçe ḫuddām ile Şāma (25) gelüp ḥacca gitdi. Medīne-i Münevvereye vardıġı sāʿat ġulāmı bilüp pāre pāre ėtdiler. (26) Ol kimesneyi daḫı ġā'ib ėtdiler. Bu daḫı muʿcize-i resūlu'llāhdır kim ḳarībü'l-ʿahd olmaġile (27) maʿlūmumuzdur. Ve ḥālā ehl-i Mekke destinde laʿnet-nāme-i Nūre'd-dīn vardır kim cemīʿi tüccārıŋ (28) metāʿın açup baḳalar ve birbirine mütekeffil ādemler ḳoyalar dėyü ellerinde cemīʿi bevvābların (29) laʿnet-nāme ve tenbīh-nāmeleri vardır.

Der beyān-ı mübāşaret-i binā-i ravża-i Muṭahhara-i Faḫr-i dū 286a (1) ʿālem Seyyīd-i kā'ināt ve mefḫar-i mevcūdāt be-dest-i ʿimārāt-i Nūre'd-dīn Sulṭānü'ş-şehīd (2) baʿdehu ḥażret-i Nūre'd-dīn-i şehīd Şāmdan getürdigi üstād bennāları ve Mekke-i Mükerremeden cümle ehl-i (3) fennāları cemʿėdüp Mekke ve Medīneden ve Şām ve Ḥalebden nice ḳanṭār nüḥās ve ḳalay (4) ve rūṣāṣ getir[d]üp ve nice biŋ ḳanṭār ve ḳaṭār ḥadīd ve ġayr-i mühimmāt-i cedīd getirdüp muḳaddemā (5) çār-yār-ı güzīniŋ inşā ėtdügi ḳubbe-i resūlı münhedim ėdüp bir musaṭṭaḥ zemīn ḳaldıḳda (6) bi'ẕ-ẕāt ḥażret-i risālet-penāhıŋ defn olunduġı ḫāk-i ʿamber-pākin tūlen ve ʿarżen yigirmişer (7) ẕırāʿ-ı mekkī alıḳoyup cānib-i erbaʿasından ḫendeḳler ḳazmaġa başlar. Zīrā bu yigirmi (8) zırāʿ ḳalın pāk türāb içinde ḥażret-i ʿÖmer ve ḥażret-i Fāṭıma daḫı (9) medfūndur. Andan māʿadāsına üstād-faʿʿāller şeb [u] rūz ḫendeḳ ḳazdılar kim tā ḳaʿr-ı (10) zemīne nüzūl ėdüp mā-i zülāl ẓāhir olup yalçın ḳayalar daḫı nümāyān oldu (11) ḥāṣıl-ı kelām yigirmi ẕırāʿ-ı mekkī ʿamīḳ ve on ẕırāʿ ʿarīż bir ḥafr-i ʿaẓīm oldı andan cemīʿi (12) üstād- mühendisler ile meşveret ėdüp "iḥtimaldir düşmen bu ḫāk-i ʿamber āsānıŋ ḳaʿrından (13) naḳb ėdüp penāhımızıŋ ḳaʿrından gireler aŋa bir ʿilāc" dėyüp bu ḥafr içre ḥażretiŋ defn (14) olduġı çār-gūşe ḳalın türābı üskündürelere ve pāyendelere alup cānib-i erbaʿasın (15) isḳaralara alup bu türāb-i mübārekeniŋ tā ṣuya beraberinden ḳazup cümle ṭīn [ü] türābların (16) ṭaşra atup altına desdekler ḳoya ḳoya laġım yėrin taṭhīr ėdüp ḥażret-i peyġamberiŋ defn (17) olunduġı ol ḫāk müşg [ü] ʿamber-i ḫām, ṣandūḳa-vār bir muʿallak şey oldı baʿdehu cemiʿ-i (18) üstādlar cemʿ olup ibtidā ṣu içre rıḫtım ıṣḳaralar ėdüp ḫorasān kireç ile mebnī

To this day there have been no Christians or Jews, etc., in either Mecca or Medina.

Once, when this humble one was in Damascus, a friend came from Istanbul with a young Zoroastrian servant and they went off on the Pilgrimage. When he arrived in Medina, the servant was recognized and torn to pieces. They got rid of my friend as well. This was also one of Muḥammad’s miracles and we are well informed about the incident, since it happened recently.

The document with the curse (la‘nat-nāma) of Nūr al-dīn is still in the hands of the people of Mecca. According to this document, they may inspect the goods of all the merchants, and everyone is obliged to find someone who will vouch for him. All the gatekeepers have copies of these curses and warnings (keeping non-Muslims out). 286a

Concerning the building of the Sacred Garden of the pride of both worlds, lord of the universe and pride of beings, which was undertaken by Nūr al-dīn the martyr

After this Nūr al-dīn the martyr brought master builders from Damascus and craftsmen from Mecca. He had thousands of quintals of copper and tin and lead and iron and other materials brought from Mecca, Medina, Damascus and Aleppo. First of all he tore down the cubicle of the Prophet that had been built by the Four Chosen Companions, and the site was flattened. He personally cleared away the earth from an area twenty by twenty Meccan cubits around the spot where the Prophet was buried, and began to dig trenches. Because Abū Bakr, ‛Umar and Fāṭima are also buried in this area. Then master workers dug out the trenches day and night so that they went down deep into the earth, until water and bare rock came into view. In short, the excavation was twenty Meccan cubits deep and ten cubits wide.

Now the master builders consulted together. The possibility arose that an enemy might be able to reach the Prophet through the soft, amber-scented earth. To remedy the situation they built a fence around the area that had been dug out, where the Prophet was to be buried, on all four sides with thick, firm earth, with bars and joists. The four sides were braced with pillars and they dug the holy earth right down to the ground water, threw out the silt and cleaned out the drains, by putting in stakes underneath. The burial place of the Prophet was thus like a suspended coffer redolent of musk and raw ambergris.

After this all the builders came together: first of all they set pillars in the water and, using Khorasanian mortar[37], made a large basin.

(19) bir ḥavż-i ʿaẓīm ėtdiler. Baʿdehu ol ḥavż içre nice biŋ ḳanṭār nüḥās ve ḳalay ve raṣāṣı (20) āteṣ-i ʿaẓīm ile ḳal ėdüp bu ḥavż içre ṭucı aḳıdup cümle rūy-i ʿarża çıḳınca ol (21) ḥavż yek-pāre ṭuc ile leb-ber-leb olup ḥażret-i risālet-penāh refīḳleri ile gūyā (22) bir ṭuc ḳalʿa içinde ḳaldı. Anıŋiçün ḥālā ʿurbān-ı fuṣṣāḥ mābeyninde ḥażret-i risālete (23) "yā ṣāḥibü’n-nüḥāṣ" baʿżıları "yā müvelli’n-nüḥās" dėrler. Ḥālā bu yek-pāre pulād-ı naẖcevānī içre (24) ḥażret-i Risālet-penāh, Ḥabīb-i Ḫudā āsūdedirler üzerlerin daẖı pāre pāre kilim cirminde ṭuclar (25) ile pūṣīde ėdüp daẖı üstine ḳurṣum aḳıtdı. Netīce-i kelām ḥażret-i risāletiŋ ṣeṣ (26) ciheti ṭuc olup rūydan bir ṣanduḳa içinde āsūdedirler. Bundan māʿadā (27) tā ḥażret-i ʿOs̱mān binā ėtdügi dīvār dibinden tā erbāb-i ṣuffa ṣuffasına, andan bāb-ı (28) Cibrīlden ṭaṣra, andan cāmiʿ içr[e] bu ẕikrolunan maḥallerden iḥtiyāṭen birer ḳat ẖendeḳ daẖı (29) ḳazup nice kerre yüz biŋ ḳanṭār ādem bėli ḳalınlığı demir ḳafesler ve kārgīr metīn binālar 286b (1) ile inṣā ėdüp ḳat-ender-ḳat sedd-i Īskender olup ḳabr-i ṣerīfleri üzre daẖı tekrār (2) demir ḳafesler inṣā olunup ḳubbe-i ʿālīlerin binā ėtmiṣlerdir kim maḥall-i münāsebetile evṣāfın taḥrīr (3) ėderiz. ve Nūre’d-dīn-i ṣehīd Sulṭān bu binā-i ʿaẓīme himmet ėdüp ṣehr-i Medīneyi iptidā (4) ḳalʿa içine anlar alduġun ʿArab tevārīẖlerinde tafṣīl üzre taḥrīr ėtmiṣlerdir. Ammā bizim murād [u] (5) maḳṣūd-ı merāmımız olan ḥażret-i risālet-penāhıŋ Ravża-i muṭahharası ne eṣkālde ve ne (6) cirmde ve ne hey’etde ve ne zīnetdedir, ve nice ādāb üzre ziyāret olunur anı beyān ėder. (7) Evvelā Nūre’d-dīn-i ṣehīd ʿaṣrında ḥażret-i risālet-penāhıŋ vücūd-i ṣerīfine ḳaṣd ėdenler (8) içün baʿżı tevārīẖde rāfiżīlere isnād ėderler. Ammā ẖilāfdır. Īṣpanya keferesi fiʿlidir.(9) Zīrā dīn düṣmenleridir. Ḥattā bu ḥaḳīr Ṣām-ı ṣerīfde iken emr-i pādiṣāhī ile Nūre’d-dīnü’ṣ-ṣehīd (10) evḳāfınıŋ mütevellīsi olduḳda yėdi ʿaded mücelled evḳāf-nāme-i Nūre’d-dīnde aṣlı ile mesṭūrdur (11) ve ne kadar bennā ve ne ḳadar mühimmāt gidüp ḳalʿa ve bu ḳubbe-i ʿālī-i kāmil yėdi senede itmām bulduğı (12) mesṭūrdur. Evvelā ḳubbe-i pür-envār ḥażret-i risālet-penāhıŋ cāmiʿ-i ṣerīfiniŋ cānib-i (13) ṣarḳīsinde bāb-ı Cibrīl dīvārı ile ḳabr-i pür-envārı ṣebekesi mā-beyni ancaḳ iki ādem eni (14) bir yoldur. Ammā yine cāmiʿ içidir ve’s-selām.

They brought thousands of quintals of copper and tin and lead, smelted them in a huge fire and poured the bronze into the basin. So the entire basin melted together with the bronze, as if the Prophet and his friends were held fast in a bronze castle. For this reason the eloquent Arabs, when they address the Prophet, say “O lord of copper!” or some of them say “O molla of copper!” God’s beloved still rests in peace enclosed by this solid piece of Nakhshivani steel. The upper side was covered with pieces of bronze the size of kilims. They then poured lead over it all. In short, the Prophet rests enclosed on six sides by a coffin of steel.

Moreover another moat was dug from the building which ʿUthmān had built as far as the place where the People of the Ṣuffā lived, then to the Bāb al-Djabrā’il and inside the mosque. Thousands of iron frames weighing a hundred weight, as thick as a man’s waist, and sturdy stone buildings were constructed. 286b Layer on layer it became an enormous rampart of Alexander. And more iron frames were set up over the exalted grave. They also built high domes — we will return to a description of them at a suitable point.

Sultan Nūr al-dīn the martyr expended great effort on this construction. He was the first to enclose the city of Medina within a fortified wall, as the Arab chroniclers have recorded in detail. Our own purpose, however, is to report on the shape, size and decoration of the Prophet’s Sacred Garden, and the etiquette of visiting it. To this we now turn.

In some chronicles, the nefarious design on the Prophet’s body at the time of Nūr al-dīn the martyr is ascribed to Rafidites (Shiites). But this is an error; it was rather the work of Spanish infidels since they are the enemies of Islam. In fact, when this humble one was in the exalted city of Damascus, I was appointed by imperial decree as supervisor of the endowments of Nūr al-dīn the martyr. The endowment deed (Awkāf-nāma) records in detail how many buildings were built, how much material was used, and that this lofty dome was completed in seven years.

First of all, the passage between the Bāb al-Djibrīl wall, on the eastern side of mosque of the light-filled dome of the Prophet, and the railings of the holy grave, is only wide enough for two men to pass. But then this passageway is inside the mosque. So much about that.

Sitāyiş-i ḳubbe-i ḳabr-i ḥażret-i Seyyidü'l-kevneyn (15) ve's̱-s̱eḳāleyn

Bu ḳubbe-i pür-envārıŋ enderūn [u] bīrūnı eṭrāfında on ṭoḳuz ʿamelī pāye-i ʿaẓīmeler üzre (16) evc-i āsümāna ser çekmiş ḳubbe-i nīlgūndur kim ḳaddi elli arşın ʿālīdir. Ve ġāyet muṣannaʿ ḳurṣum (17) örtülidür. Ve iki ādem ḳaddi altun ʿalemi sulṭān Süleymān ḫānıŋ ḫayrātıdır, kim bir fersaḫ (18) yėrden nümāyāndır. ṣaʿṣaʿasından merdümek-i çeşm-i merdum dīdelerī ḫīrelenir zīrā nūrun-ʿalā- (19) nūrdur. Ve bu ḳubbe-i şerīfiŋ cānib-i erbaʿasındaki on ṭoḳuz tākların mābeynleri dā'iren- (20) mā-dār ādem parmaġı ṣıġmaz muṣannaʿ demir ḳafeṣ şebekeleridir, kim üstād āhenkār-ı ḫurde-kār (21) eyle ṣanʿat ṣarf ėtmişdir kim gūyā kār-ı ḥażret-i Dāvūddur. Her ṭarafında ḫurde ḥadīdden (22) lāle ve sünbül ve reyḥān ve gül [ü] erġuvān taṣvīr ėtmişdir. Ancaḳ rāyiḥasın ėdememiş ammā bunda (23) olan rāyiḥa-i ṭayyibe rāyiḥa-i resūlü'llāhdır kim şemm ėden ʿuşşāḳıŋ dimaġı muʿaṭṭar olur (24) ve ḥażret-i risālet-penāhıŋ ser-i seʿādetleri ṭarafındaki şebekede gümüş kilidli şebeke (25) ḳapu üzre ḫurde ḥadīd ile üstād-i āhen bir Ḳaraḥiṣārī ḫaṭṭı ṭarzı bir celī ḫaṭṭı ile (26) "Lā ilāhe illa'llāh Muḥammedun Resūlu'llāh taḥrīr ėtmişdir kim gūyā ḫaṭṭ-ı ḥażret-i ʿOs̱māndır. Ve "Ammara (27) hāẕa'ṣ-ṣebeke eyyāmü mevlāna's-sulṭān Ḳaytbāy taḥrīr olunmuşdur. Bu daḫı yine ḫurde hadīd ile (28) maḥrūrdur. Ve bu şebekeler beş ādem ḳaddi bālādır. Andan yuḳaru vuḥūş [u] ṭuyūr serā-perde-i (29) Resūlu'llāha duḫūl etmesinler dėyü tā tāk-ı müntehālara çıḳınca ḳalın tel ḳafesdir. Ve ḥażret-i 287a (1) Fāṭıma āsitānesi daḫı ḥażret-i Peyġamber ḳafesleriniŋ şimāline muttaṣıl yine böyle şebekelerdir. Ammā (2) yine ḥażret-i risāletiŋ ḳubbesi ṣaçaġı altındadır. Ve bu şebekeleriŋ ferşi ḫālīçeler ile (3) döşeli degildir. Cümle ḳuş gözi ḫurde ṭaş-ı ẕī-ḳıymet ile hind pusūs-kārīsi (4) gibi döşelidir. Ve's-selām. Bu maḥalde kubbe-i pür-envārıŋ evṣāfı daḫı temām olup şurūṭ [u] (5) ḳuyūdıyla ne gūne ziyāret olunmasın beyān ėder.

Evsāf-ı Ziyāret-i Ravża-i Muṭahhara

Yaʿnī seyyidü'l- (6) kevneyn ve Resūlü's̱-s̱eḳaleyn ve Nebiyyü'l-ḥarameyn ve imāmü'l-ḳıbleteyn ve ceddü's-sıbṭeyn ve şefīʿu men fī'd- (7) dāreyn ol ẕāt-ı pākıŋ naʿt-ı şerīfidir kim şānında Cenāb-ı Bārī ḥadīs̱-i ḳudsī ile

Praise of the dome over the grave of the lord of the two worlds and the two races of beings

This light-filled dome rests on 19 great pillars, set around the inside and outside, and rises to heaven 50 cubits high. It is richly decorated and covered in lead. The golden pinnacle, a donation from Sultan Sulaymān, is the height of two men and can be seen from a parasang away. It is dazzling to behold, light upon light. Between the nineteen arches there are iron grates, so finely-wrought that a man's finger cannot pass through them. The master smith has here demonstrated such artistry, as though it were the work of the prophet David. On every side he has fashioned tiny iron tulips, hyacinths, sweet basil, roses and Judas-tree blossoms. Only their fragrance is lacking. The pleasant fragrance that is here is that of the Prophet, which perfumes the brains of his lovers.

On the railings next to the head end of the Prophet's grave, over the railed door with the silver lock, the ironsmith has fashioned in large letters a Ḳaraḥiṣārī calligraphy: Lā ilāha illa Allāh Muḥammadun Rasūl Allāh — as though it were the handwriting of ʿUthmān; and: This grating was constructed by Sultan Qāyitbāy — also written in fine ironwork.

These railings are the height of five men. Above them, and up to the arches, is wire mesh to keep birds from entering the Prophet's pavilion. 287a The shrine of Fāṭima, which joins the railings of the Prophet on the north side, is protected by railings in the same fashion, but is below the eaves of the Prophet's dome. There are no carpets on the floor of this railed enclosure. Rather it is entirely paved with precious stones, glittering like bird's eyes, like Indian inlay-work.

Thus the details of the light-filled dome have been described completely.

Rules and regulations governing the visit to the Sacred Garden

of the lord of the two worlds (this world and the next) and messenger of the two races of beings (men and jinn), Prophet of the two Holy Shrines (Mecca and Medina) and Imam of the two ḳiblas (Mecca and Jerusalem), grandfather of the two grandsons (Ḥasan and Ḥüseyin) and intercessor in the two dwellings (this world and the next)

A eulogy of that pure individual about whom God said in a sacred Hadith:

(8) "levlāke levlāke lemā ḫalaḳtü'l-eflāke nāzil olmuşdur kim bir Ṭālibān ṭarīḳ-i īḳān ve Ṣāribān-i raḥīḳ-i (9) ʿirfān Yeʿūbu'l-vāṣilīn ve Maṭlūbu'l-kāmilīn Ḫurşīd-i sipihr-i imāmet Süleymān-ı (10) serīr-i kerāmet Vāḳıf-ı Miʿrāc-ı lāhūt ʿĀrif-i bedāyiʿ-i nāsūt Menbaʿ-i ʿuyūn-i şāhide (11) Mecmaʿ-i fünūn-i mücāhede Maẓhar-ı envār-i fütüvvet Maṣdar-ı ās̱ār-i mürüvvet Fātiḥā-i kitāb-ı (12) velāyet Ḫātime-i muṣḥaf-ı veṣāyat ʿUnvān-i ṣaḥīfe-i ʿināyet Dibāce-i risāle-i (13) hidāyet Merkez-i dā'ire-i siyādet Ḳuṭb-i felek ve çemen-i sabāḥat (14) Nemek-hā^{V}n-ı melāḥat Ḳamer-i āsumān-ı semāḥat Ḳāżıyy-i maḥkeme-i ḳażā vü ḳader (15) Ṣāḥib-i[ ] esmā vü ṣıfāt-ı ilāhī Lāyıḳ-ı mertebe-i ḫilāfet ü şāhī Manṣūṣ (16) bi'n-naṣṣ-ı men küntü mevlāh feʿ-Aliyyün mevlāh ve Mıżrab-ı inticāh Aḫiru enbiyā ḫātem-i aṣfiyā (17) Ṣāḥib-i aḳsām-ı menāḳıb **119A** Nāsıb-ı aʿlām-ı manāṣıb Maḳbūl-i bülaġā-yı [ ] (18) Meşriḳ u Maġrib ki bu evṣāf-ı ẕāt ṣıfātıyla muttaṣıf olan ol (19) Resūl-i Mekkī [vü] Medenī [vü] Hāşimī [vü] Ḳureyşīdir ki ism-i şerīfleri Muḥammed nām-ı maḥmūdı kendülere (20) ʿalem olmuşdur. Īsm-i Muḥammed anlardan evvel istimāʿ olunmamışdı. Zamān-ı cehāletde laḳab-ı şerīfleri (21) Emīn idi. Sā'ir ṣıbyānlar ile luʿb ü lehve meşġūl degiller idi. Ḳabā'il-i Ḳureyşiŋ aʿyān-ı (22) kibārı iʿtimād ėdüp emīn dėrlerdi. Baʿżıları Muḥammed Emīn dėrlerdi. Baʿdehu ḳırḳa (23) kāmil bāliġ ve mükemmel olduḳda Rabbü'l-ʿizzet nübüvvet ḫilʿati teşrīfine anları iṣṭıfā eyleyicek laḳab-ı (24) şerīfleri Muṣṭafā oldı. Zamān-ı risāletlerinde velvele-arā vü cihān-ārā olduḳta Muḥammaden (25) el-Muṣṭafā dėdiler. Aḥmeddir --- Maḥmūd --- bu dört ism-i şerīf kendülere (26) maḫṣūṣdur ki ḫāṣṣu'l-ḫāṣṣ Muḥammed bin ʿAbdullāh bin Abdü'l-Muṭṭalib bin Hāşim bin ʿAbdümenāf (27) bin Ḳuṣay bin Kilāb bin Murra Kaʿb bin Lü'eyy bin Ġālib bin Fihr bin Mālik bin en-Nażrdır. (28) Bu cümle ḳabā'il-i Ḳureyşdir kim yigirmi sekizinci atada ḥażret-i Īsmāʿīle çıḳar. Yigirmi toḳızıncı (29) atada ḥażret-i Ībrāhīm ibn-i Āzere müntehīdir. Ḥażret-i risāletiŋ pederi ʿAbdu'llāhdır, ceddi

If not for you, I would not have created the Universe,

Seeker of the path of certainty and drinker of the pure wine of experiential knowledge; goal of those who have reached maturity and desire of those who have attained perfection; sun of the sphere of heaven and Solomon of the throne of grace; who has experienced the ascension of divinity and who knows the starting points of humanity; source of the springs of witness and conflux of the sciences of endeavor; manifestation of the lights of chivalry and origination of the works of virility; Opening (Fātiḥa) of the book of sainthood and Closing (Ḫātima) of the scripture of trusteeship; title of the page of Providence and preface of the epistle of Guidance; center of the circle of policy and celestial pole .... ; condiment of beauty and salt of elegance; moon in the sky of liberality and qadi in the court of destiny; who possesses the beautiful names and divine attributes; worthy of the rank of caliphate and kingship; designated by the Hadith: He of whom I am his friend (or client – mevlā) Alī is his friend (or client);[38] last of the prophets and seal of the pure one; possessor of the shares of good character and bearer of the banners of high office; esteemed by the eloquent speakers in East and West.

He who is the subject of these adjectives and the object of these attributes: the Messenger, the Meccan, the Medinan, the Hashimite, the Qurashite; his praiseworthy name of Muḥammad (“Praised”) has become a banner for him. This name of Muḥammad had not been heard until his time. Before Islam he was known as Amīn (“Trustworthy”). He did not engage in levity and games like other children. The notables of the clans of Quraysh trusted in him and called him Emīn; some called him Muḥammad Amīn. At the age of forty, having reached maturity and perfection, God entrusted him with the honorific robe of prophethood and he became known as Musṭafā (“Chosen”). When his renown spread throughout the entire world during his time as a prophet, Muḥammad was also called Musṭafā, Aḥmed and Maḥmūd. These four noble names are peculiar to him.

He is Muḥammad bin ʿAbd Allāh bin ʿAbd al-muṭṭalib bin Hās̲h̲im bin ʿAbd Manāf bin Ḳuṣay bin Kilāb bin Murra bin Kaʿb bin Lu’ayy bin Ġālib bin Fihr bin Mālik bin al-Naṣr.[39] They all originated from Quraysh. In the 28th generation back his ancestor is Ishmael. The 29th generation goes back to Abraham son of Azar. The Prophet’s father was ʿAbd Allāh, his grandfather

287b (1) ʿAbdul-Muṭṭalibdir. Ve Abdu’l-Muṭṭalibiŋ beş oġlı var idi Biri ḥażret-i Ḥamza ve biri ḥażret-i ʿAbbās (2) biri Ebī Ṭālib ḥażretsizdir dėrler. Biri ḥażret-i Hāşim biri ḥażret-i ʿAbdu’llāhdır ki ḥażret-i risāletiŋ (3) pederidir. Ḥamza ve ʿAbbās ve Ebī Ṭālib ve Hāşim ḥażretiŋ ʿammīleri olmuş olur. Ḥażret-i ʿAlī (4) ʿammī-zāde-i resūl olmuş olur. Muḥammed bin Īsḥāḳ ḳavlince ḥażret-i risāletiŋ vilādeti ve bā-seʿādeti (5) ḥażret-i ʿĪsā zamānına dek sene 600 Īskender zamānından vilādete gelince sene 882 olmuşdur.

(6) Ve Mekke-i Mükerremede vücūda gelmişlerdir kim māh-i rebīʿu’l-evveliŋ on ikinci gcesi is̱neyn gėcesi (7) raḥm-i māderden müştaḳḳ olduġı māh-i nīsānıŋ yigirmisi idi ki, ʿėālem münevver oldı (8) ammā cemīʿ-i kāfiristānda ḳıyāmet ḳopup tāk-ı kisrāları ve cümle ateş-kedeleri sönüp (9) cümle eṣnāmları ser-nīgūn olup zīr [ü] zeber oldı baʿżı müverriḫīn eyle yazmışlar kim (10) ḥażret-i ḥabīb-i Ḫudā vücūda geldükde babası ʿAbdu’llāh merḥūm olmuşdı. Anıŋ-içün efvāh-i nāsda (11) Muḥammed-i yetīm dėrlerdi. Ammā dedesi ʿAbdü’l-muṭṭalib ḥayātda idi ism-i şerīflerin ol Muḥammed ḳodı ki (12) el-esmā’ü tenzīlü mine’s-semā’dır. Ve dedesi ġāyet muḥabbet ėdüp ḳundaġıyla ḳucaġına alup (13) gezdirirken "oġlumuŋ oġlı seʿādet-i dāreyn ṣāḥibi Muḥammedim dėyü" baġrına başup bir ān ansız (14) olmazmış Ḥamza ve ʿAbbās ve Ṭālib ve Hāşimden ziyāde severmiş bu dört evlādına siz (15) daḫı Muḥammedi sevüŋ dėyü birbirlerine öpüşdürüb ḳuçuşdurub Muḥammede ʿiʿānet ėdüŋ (16) ihānet ėtmeŋ buyururlarmış tā ki ḥażret-i risālet ḳırḳa bāliġ olup nübüvvet geldügi (17) maḥalde ʿAbdü’l-muṭṭalib intiḳāl ėdüp Mekke münkiri fürce bulup resūl-i kibriyā ile muʿārażaya (18) başladılar. Ve ḥażretiŋ vālidesi Vehb kızı Āmine Ḫatundur. Dāyesī benī Saʿd ḳabīlesinden (19) Ḥalīme ḫatundur. Ve kendileri vücūda geldikde Baġdād ḫalīfesī Anūşirevān-i āteş-perest idi. (20) Ammā ʿadāleti cihān-ārā idi, ḫilʿat-i nübüvvet ile on üç sene Mekke ḳavmin dīne daʿvet (21) ėdüp miʿrācı Mekkede vāḳiʿ olduḳda elli bir yaşında ve ṭoḳuz aylıḳ idi. Andan Mekke (22) münkirleri ile geçinmek mümkin olmayup emr-i rabbü’l-ʿālemīn ile Mekkeden Medīneye yėtmiş biŋ (23) ṣaḥābe-i kirām ile hicret ėdüp on yıl mutavaṭṭın olduḳda ikinci senede ṣıyām farż olup (24) Ḳudüsden Mekkeye āye: fevelli vecheke şetra’l-mescidi’l-ḥarām āyeti ile ḳıble Mekkeye taḥvīl olundı. (25) Ve ḫātem-i nübüvvete mālik oldı. Cenāb-ı ʿizzet ẓahrine mühr-i nübüvveti dest-i ḳudret ile yazmışdır

287b Abd al-muṯṯalib[40]. ʿAbd al-muṯṯalib had five sons: Ḥamza; ʿAbbas, Abī Ṭālib — he does not merit the “Hazret” title; Ḥāshim and Abd Allāh — he was the father of the Prophet. ʿAbbās and Abī Ṭālib and Ḥāshim were his uncles. ʿAlī was his cousin.

According to Muḥammad bin İsḥāḳ the birth of the Prophet took place 600 years after the time of Jesus and 882 years after Alexander. He came to the world in Mecca, in Rabīʿ al-awwal (the third month) in the 12th night, on Monday, corresponding to the 20th of April. When he emerged from his mother’s womb, the world was lit up. But in the land of the infidels all hell broke loose: the Vault of Chosroes collapsed, the fire temples were extinguished and all the idols were turned upside-down.[41]

Some historians report that when God’s beloved was born, his father ‘Abd Allāh had already died. That is why he was commonly known as Orphan Muḥammad. But his grandfather ʿAbd al-muṯṯalib was alive and he gave him the name Muḥammad. Names descend from heaven. His grandfather loved him very much. He took him with his swaddling-clothes in his arms and walked around with him saying, “Son of my son, joy of both worlds, my Muḥammad,” and drew him to his breast. Not a moment passed that they were not together. He loved him more than his own sons Ḥamza, ʿAbbās, Ṭālib and Hāṣim. He told his four sons, “You must love Muḥammad too,” and had them kiss and embrace. “Help Muḥammad, do not deceive him,” his grandfather said. When prophethood came to him at age 40, ʿAbd al-muṯṯalib died.[42] Then the deniers seized the opportunity and began to oppose the Prophet.

The Prophet’s mother was Āmina, daughter of Wahb. His wetnurse was Ḥalīma, from the Bani Saʿd tribe. When he came into the world the caliph of Baghdad was Anūshirwān, a fire-worshipper, but world-renowned for justice. As Prophet he inv Rabīʿ al-awwal ited his people in Mecca for thirteen years to convert to his religion. He was 51 years and 9 months old when his ascension took place. Then it was no longer possible to get along with the Meccan deniers. Following God’s command, the Prophet migrated from Mecca to Medina with 70,000 noble Companions.[43] He lived there for ten years. In the second year fasting became a religious obligation. The ḳibla was altered from Jerusalem to Mecca with the Qur’ānic verse (2:144): Turn your face to the holy shrine (in Mecca). And he became possessor of the seal of prophecy which God inscribed on the Prophet’s back with His own hand of Power, commanding him to engage in gaza in God’s path.

(26) kim ġazā-yı fī-sebīli’llāh ile me’mūr olup enbiyā ʿaskeriniŋ manṣūr ve muẓaffer ṣāhı (27) ve risālet memleket-i maʿmūrınıŋ pādiṣāhı efżal-i enbiyā ve ekmel-i aṣfiyādır. Gerçi cümle (28) enbiyādan āḫirde geldi, ammā min ʿindi’llāh cümleden evvel geldi. **Ḥadīs̱:** Ene nebiyyun ve ādemü beyne’l-mā’i (29) ve’ṭ-ṭīyni buyururlar biŋ biŋ dürūd-i bī-tüʿadd ṣalavāt ü selām ānıŋ āl-i evlādı ve ezvācı 288a (1) ve aṣḥābı üzerine olsun kim rıżvānü’llāhü teʿālā ʿaleyhim ecmaʿīn ki anıŋ ẕāt-i ṣerīfi edīm-i arża (2) raḥmet gelüp dīn-i Muḥammedī āṣikāre olup ṣarḳen ve ġarben ümmeti cihāngīr oldı [ilā] inḳirāżü’d-deverān (3) müebbed ola ve zamān-ı seʿādetlerinde dört erkek evlādları oldı. Ḳāsım ve Ībrāhīm ve Ṭayyib (4) ve Ṭāhirdir. Ve dört ḳızı oldı. Fāṭımatü’z-zehrā ve Ümmü Küls̱üm ve Ruḳiyye ve Zeyneb ve sülāle-i (5) pāk zülālleriŋ cümlesi ḥażretden evvel vefāt tdiler illā ḥażret-i Fāṭımatü’z-zehrā, ḥażret-i ʿAlīniŋ (6) taḥt-ı nikāḥında ḳaldı, kim menbaʿ-ı āl-i Muḥammedīdir kim [ilā] inḳirāżu’d-deverān āl-i Hāṣimiyān munḳariż olmaya kim (7) ecdād-ı ʿiẓāmları ṣefīʿü’l-müẕnibīn ve resūl-i Rabbü’l-ālemīn Muḥammed-i ʿArabīdir. Ve dürr-i yetīmdir. Ve emīn-i (8) ümmīdir. Lākin cümle ʿilmde mükemmeldir. Evṣāf-ı ṣerīfleri böyledir, kim Hāṣimiyyen, Ḳureyṣiyyen, Ebṭaḥiyyen, (9) Kerūbiyyen, ve Ḥayyen ve Rūhāniyyen Naḳiyyen Nebiyyen Kevkeben Dürriyyen Ṣemsen Mużıyyen Ḳameriyyen Nūriyyen Nūraniyyen (10) Beṣīren Neẕīren Sirācen Ḳameren Bedren Nezīren Mezīren Münẕīren evṣāfları ol ḫātemü’n-nebiyyīn (11) ḥaḳḳındadır. Ve daḫı cenāb-i Bārī ḥaḳḳında āye[t]: "ve inneke leʿalā ḫuluḳin ʿaẓīm" dėyü āyet-i ṣerīf nāzil olmuṣdur. (12) Herkes ile ḥüsn-i ülfet ėderlerdi. Ve Cenāb-ı bārī her peyġambere nice biŋ muʿcize ile (13) kefāf-ı nefisler-içün birer ṣanāyiʿ emr eylemiṣlerdi: Ḥażret-i Ādem-i ṣafiyy ʿaleyhi’s-selām (14) ekinci idi, ve ḥażret-i Īdrīs yazıcı idi, ve ḥażret-i Nūḥ neccār idi, ḥażret-i Hūd tüccār idi, (15) ḥażret-i Sāliḥ daḫı tüccār idi, Ḥażret-i Ībrāhīm daḫı ekinci idi, ḥażret-i Īsmāʿīl ḳannāṣ idi, (16) yaʿnī avcı idi, ḥażret-i Īsḥak aʿmā olmazdan evvel çoban idi, ḥażret-i Yūsuf mālik, (17) ḥażret-i Eyyūb tüccār idi, ḥażret-i Ṣuʿayb ʿamyā ʿābid idi, ḥażret-i Mūsā daḫı rāʿī (18) idi, ḥażret-i Hārūn vezīr idi, ḥażret-i Īlyās nessāc yaʿnī cullāḥ idi, ḥażret-i Dāvūd (19) zerrāh yaʿnī ceng āleti içün cebe yapardı. Ḥażret-i Süleymān zenbīl-bāf idi. Zekeriyyā (20) zāhid idi, ḥażret-i Yaḥyā meṣāyīḥ idi, ḥażret-i Dānyāl remmāl idi. ḥażret-i ʿĪsā seyyāḥ-ı (21) ʿālem idi, ḥātemü’l-enbiyā Muḥammedü’l-Muṣṭafā mücāhid fī-sebīli’llāh idi. Āyet ve cāhidū (22) fī’llāhi ḥaḳḳa cihādihi emrine imtis̱ālen ġazā ėderdi.

He is the victorious king of the soldiers of the prophets and sultan of the kingdom of messengers, most virtuous of the prophets and most perfect of the pure ones. Although he came as last among the prophets, in God’s eyes he came first of all; as he stated in the Hadith: I was a prophet when Adam was between water and mud.[44]

288a Countless blessings and greetings upon his children, wives and companions, may God be pleased with them all. His noble person came as a mercy to the earth, and when the Muḥammedan religion became manifest, his community became world-conquerors in east and west; may they remain so forever. In his blessed lifetime he had four sons, Ḳāsım, İbrāhīm, Ṭayyib and Ṭāhir, and four daughters, Fāṭima the radiant, Ummu Kulthum, Ruḳiyya and Zaynab. All his progeny died before him except Fāṭima, who was the wife of ʿAlī and the source of the family of Muḥammad; may the Hashimites not die out until the end of time. Their great ancestor is the intercessor for sinners, the messenger of the Lord of the Universe, Muḥammad the Arabian, orphan pearl, the trustworthy, the illiterate although perfect in knowledge.

His qualities are as follows: Hashimite, Qureshite, Abtahite, cherubic, inspired, spiritual, godly, pure, prophet, glittering star, shining sun, radiant moon, illuminated, evangel, warner, lamp, moon, full moon. All these qualities belong to the seal of the prophets. About him God says (Qur’ān 68:4), For yours is a sublime nature. He was on good terms with everyone.

God gave each prophet a thousand miracles and ordered each of them to make his living by a craft. Adam was a farmer, İdrīs a scribe, Noah a carpenter, Hūd a merchant, Ṣāliḥ was also a merchant, Abraham was also a farmer, Ishmael a hunter, Isaac a shepherd before he went blind, Joseph a possessor, Job a merchant, Shu‘ayb a blind worshipper, Moses was also a shepherd, Aaron a vizier, Elijah a weaver, David an armorer, Solomon a basket weaver, Zachariah an ascetic, John a religious leader, Daniel a practitioner of geomancy, Jesus a world traveler.

The seal of the prophets Muḥammad al-Muṣṭafā was a holy fighter on God’s path. He acted in accordance with the Qur’ānic verse (22:78): Fight for the cause of God with the devotion due to him and engaged in ghazwa throughout

Müddet-i risāletleri 23 sene olmuşdur. (23) Bu müddet içre **ḥażretiŋ cemīʿi ġazāların beyān ėdelim**: bi’ẕ-ẕāt kendüleri yigirmi sekiz ġazāya (24) gitmişlerdir. Ṭoḳuzunda bi-nefsihi kendüleri cenge girmişlerdir Bu ṭoḳuz ġazāya ġazā dėrlerdi. (25) Evvelā ġazā-yı Bedr, ġazā-yı Uḥud ve ġazā-yı Ḫendeḳ ve ġazā-yı Benū Ḳureyẓa ve ġazā-yı Benī’l-Muṣṭaliḳ ve (26) ġazā-yı Ḫayber ve ġazā-yı fetḥ-i Mekke ve gazā-yı Bedr-i Ḥuneyn ve ġazā-yı Ṭāyif bu ẕikr olunan ṭoḳuz (27) ġazāda mefḫar-i ʿālem bile idiler. Ammā aṣḥāb-ı kübbārdan birini serdār eyleseler aŋa sefer-i seriyye (28) dėrlerdi. Baʿżıları ceng ü cidāl ve ḫarb u kıtāl olmadan bā-ṣulh iṭāʿat ėtdiler. Cümle (29) sefer-i seriyyedir. Evvelā ġazā-yı Vedān ve ġazā-yı --- ve ġazā-yi’s-Sevīḳ ve ġazā-yı 288b (1) ʿĠaṭafān ve ġazā-yı Bahrān ve ġazā-yı Benī Ḳaynuḳāʿ ve ġazā-yı ---[Zātü’r] -’Riḳāʿ ve ġazā-yı Bedrü’l- (2) ahīr ve ġazā-yı Dūmetü’l-cendel ve ġazā-yı Beni-lihyān --- bu ġazālar seriyye ġazālarıdır. (3) Baʿzı siyerde bu ġazālar otuz ṭoḳuz kerre vāḳiʿ olmuşdur. **119B** --- eyyām-i nübüvvetlerinde (4) otuz biŋ muʿcizāt-i bāhireleri vardır. Ve ḥażret-i Cibrīl-i emīn iẕn-i haḳḳ ile ber-zemīn oṭuz (5) biŋ kerre nāzil olmuşdur.Üç bin kerre sā’ir enbiyāya nüzūl ėdüp yigirmi yėdi biŋ kerre (6) ḥażret-i risālete inmişdir. Va’llāhu aʿlem bi-ḳavli ehl-i siyer müddet-i nübüvvetleri 23 sene ve müddet-i (7) ʿömr-i ʿazīzleri 63 sene olup māh-ı rebīʿu’l-evveliŋ on ikinci gėce is̱neyn gėcesi vāḳiʿ olup (8) bilā-vāsıṭa Cenāb-i Bārīye rūḥ-ı pür-fütūḥın teslīm ėdüp dār-ı fānīden dār-i bāḳīye hicret-i (9) ṣaḥīḥ eyleyüp rūḥ-i ṣerīfi firdevs-i ʿilliyyīnde ḥużūr-ı Rabbü’l-ʿālemīnde ḳarār ėtdi. Zīrā (10) bu dünyā dār-i fānīdir, dār-i bāḳī degildir. **Āye:** Küllü nefsin ẕā’iḳatü’l-mevt. Āyet: küllü men ʿaleyhā fānin ve yebḳā (11) vechü rabbike ẕü’l-celāli ve’l-ikrām.

Eger dünyā beḳā būdī Muḥammed Muṣṭafā būdī
Eger ḥüsneṣ beḳā (12) būdī ne mordi Yūsuf-ı Kenʿan

ḥaḳīḳatü’l-ḥāl dār-ı dünyā bir kārbān-sarāydır. Elbette ḳonan (13) göçer ḥażret-i risālete daḫı bāḳī ḳalmayıp vücūd-ı ṣerīfīn bu ẕikr olunan ḳubbe-i nūr-i hüdāda defn (14) ėtdiler. Īmdi iḥvān-ı bā-ṣafāya ṣöyle maʿlūm-ı seʿādet ola kim ḥażret-i server-i kāinātı (15) ziyāret ėtmeniŋ ṣurūṭ [u] ḳuyūdın beyān ėder, **ādāb-ı ziyāret-i ḥażret-i risālet-penāh**: evvelā ḥammāma (16) varup pāk ve pākīze ġusl ėdüp mümkin olduġı mertebe pāk es̱vāblar gėyüp rāyiḥa-i ṭayyibeli (17) ʿıṭriyyāt maḳūlesi ṣeyler sürünüp ve ʿūd u ʿamber ve ġayr-i buḥūrlar yaḳup ādāb üzre (18) ḥüzn-i ḳalb ile derūn-i dilden niyāz-mend olaraḳ vara,

the period of his prophesying, which lasted 23 years.

Account of the Prophet’s Gazas

He took part personally in 28 gazas, in nine of them he was himself actively involved in the fighting, These nine wars are known as ghazwā. They are the gazas of Badr[45], Uḥud,[46] Ḥandaḳ (the Trench)[47], Banū Ḳurayẓa [48], Banī al-Muṣṭaliḳ [49] Khaybar [50] the conquest of Mecca,[51] Badr al-Hunayn, and Ṭā’if.[52] In these nine ghazwas the pride of the world was present himself.

When one of the Prophet’s companions was named as commander, it was called a Sariyya campaign. In some cases peace was reached without warfare and killing. There were a total of (---) Sariyya campaigns, including the gazas of: Vedān,......., Sawīḳ,[53] 288b Ghaṭafān[54], Buḥrān[55], Banū Ḳaynuḳā[56],....... [Zātu]al-riḳā[57], Badr al-akhīr[58], Djawḳa'l-ḥanzal (Dūmatu’l-djandal)[59], Banū-liḥyān,[60] In some biographies of the Prophet it is mentioned that there were as many as 39 gazas. During the time of his prophethood there were 30,000 manifest miracles attributed to him. And with God’s permission Gabriel came to earth 30,000 times, 27,000 times for the Prophet Muḥammad, 3,000 times for the other prophets. God knows the truth.

According to the prophetic biographies, the period of his prophethood was 23 years. His precious life lasted 63 years. He surrendered his great spirit up to God on Monday in the twelfth night of the month of Rabī al-awwal and performed the true Hijra or migration from the land of transience to the land of permanence. His exalted spirit came to rest in the highest level of Paradise in the presence of the Lord of the Universe. For this world is the land of transience, not the land of permanence; as in the Qur’ānic verse (3:185): Every soul shall taste death. And the poetic verse:

> If the world were to remain eternally
> So would Muḥammad Mustafa remain eternally;
> If its beauty were to last forever
> Then Joseph of Canaan would not have died.

In truth this world is like a caravansaray: whoever alights there must decamp. Even the Prophet could not live forever, and his body lies buried in this above-mentioned dome of divine light. Now the pure brethren should be informed of the following.[61]

Rules for visiting the Prophet’s grave

First of all one must visit the bathhouse in order to undertake ritual washing of the entire body. Then one should put on clean clothes and rub on pleasant scents and burn incense of aloes and ambergris and the like. In accordance with etiquette, one should enter into the Prophet’s presence with solemnity

ammā bī-ebedlik ėtmeye. Dünyāda pādişāhlar (19) ḥużūrına nice varırsaŋ buŋa yüz biŋ ḳat ziyāde mü’eddebāne varmaḳ gerek, zīrā anlar ölmemişlerdir, (20) ancaḳ dünyāların degişdirmişlerdir. Niçe biŋ kerre ḳabr-i şerīflerinden ṣadā ẓāhir olmuşdur. (21) Ḥattā Bursada Emīr Sulṭāna "yā veledī" ṣadāsı ẓāhir olmuşdur kim menāḳıblarında mesṭūrdur. (22) Ey imdi anları daḫı ḥayatda bilüp Bāb-ı Selāma varup cāmi‘-i Resūlü’llāh içre ḳadem başduḳda (23) şebeke-i resūlü’llāh nümāyān olduḳda bismi’llāhi’r-rahmāni’r-rahīm rabbi edḫilnī müdḫale ṣıdḳin ve aḫricnī (24) muḫrace ṣıdḳin ve’c‘alnī min ledünke sulṭānen naṣīran, dėyüp āheste āheste delīl ile gitmek (25) gerek zīrā delīlsiz olmaz. **mıṣra:**

cānını terk ėtmeyen cānāna olmaz āşinā
bī-vesīle (26) her kişi sulṭāna olmaz āşinā

mażmūnınca delīl lāzımdır. Anda delīl ne (27) ḳırā’at ėderse ḳırā’at ėderek ādāb-i ḫulū‘ [u] ḫuşū‘ ile iki ellerin gögsine ḳoyup vara zīrā sened-i ʿālem (28) ve mefḫar-i benī ādem ḫużūrına varırsın kim şefā‘at recā ėtseŋ gerek. Hemān ki şebekeye (29) yaḳın vardıḳda āyet: Īnnellāhe ve melā’iketihi yuṣallūne ʿale’n-nebiyyi yā eyyühe’l-leẕīne āmenū ṣallū ʿaleyhi ve sellimū 289a (1) teslīmen dėyüp muvācehe-i resūlü’llāha vardıḳda es-selāmü ʿaleyke yā Resūla’llāh dėyüp boynın (2) bükerek gözlerinden yaşlar dökerek adım adım ileri vararaḳ muvācehe-i Resūlu’llāha varup (3) şebekeye yapışup feryād ėtmeye ol maḥalde oḳunacaḳ du‘ā bunlardır. **Du‘ā-i Ziyāret-i Resūl-i (4) Kibriyā**

es-selāmü ʿaleyke yā Resūla’llāh, es-selāmü ʿaleyke yā nebiyye’llāh, es-selāmü ʿaleyke yā ḫayra (5) ḫalḳi’llāh es-selāmü ʿaleyke yā ḥabība’llāh, es’-selāmü aleyke yā ṣafveta’llāhi ve yā seyyide’l-enbiyā’i (6) ve’l-mürselīn ve yā ḫāteme’n-nebiyyīn ve ḫayra’l-ḫalāyıḳı rāḥimīn ve yā ḳa’ide’l-ġurri’l muḥaccilīn ve yā imāme’l- (7) mütteḳīn ve ʿalā ehli beytike’ṭ-ṭāhirīn ve ʿalā ezvācike’ṭ-ṭāhirāti ümmühāti’l-müminīn ve (8) ʿalā ālike ve aṣḥābike ecma‘in ve ʿalā sāiri’l-enbiyā’i ve’l-mürselīn ve ʿalā sā’iri ʿibādi’llahi’ṣ-ṣālihīn (9) es-selāmü ʿaleyke eyyühe’n-nebiyyi ve raḥmetü’llāhi ve berekātühü cezāke’llāhu ʿannā yā resūla’llāh afżale mā cezā’e

and sincerity and avoid unseemly behavior. Just as one would come into an audience with the Sultan, so with a hundred times more respect should one enter into the presence of the Prophet; for he is not dead, he has only exchanged one world for another. Thousands of times voices have been heard from his grave. Even in Bursa Emir Sultan heard a voice calling “O my son!” — this is recorded in the account of his saintly deeds. So you should know that he is still alive.

When you walk through the Bāb al-Salām and set foot in the Prophet’s mosque, when the railings of the grave of the Prophet come into view you should say: In the name of God, the compassionate, the merciful. Lord, grant that I enter in sincerity and that I exit with sincerity, and make me a sultan granted victory from you. You should proceed slowly and deliberately, accompanied by a guide. You cannot do this without a guide; as in the verse:

He who does not abandon his soul
Cannot become friends with the Beloved.
He who does not have a guide
Cannot become friends with the Sultan.

You should repeat everything the guide recites, standing in humility with both hands placed on your breast. For you are coming into the presence of the foundation of the world and the pride of mankind, whose intercession you must seek.

As you approach the railing, recite the following verse (Qur’ān 33:56): God and His angels say the blessing over the Prophet. Bless him then, you believers, and greet him as is fitting. 289a And when you reach the precinct (muvādjaha) of the Prophet’s grave say: Peace be with you, o messenger of God! Continue forward step by step, bowed down and shedding tears. When you reach the precinct you should not grasp the railing or cry out. This is the prayer you should recite in this place:

Peace be with you, o messenger of God. Peace be with you, o Prophet of God. Peace be with you, most noble of all creation. Peace be with you, beloved of God. Peace be with you, chosen by God, lord of all prophets and apostles, seal of the prophets, most noble of all creation, most gracious of all gracious ones, ruler of all those with understanding, imam of the pious. And peace be with the pure people of your house; and with your pure wives, the mothers of the believers; and with your family and your Companions all together; and with the other prophets and apostles; and upon all the upright servants of God.

Peace be with you, o Prophet, and God’s mercy and blessing be with you.

(10) seyyi'en ʿan ḳavmihi ve resūlen ʿan ümmetihi ṣallā'llāhu ʿaleyke küllemā ẕekerake'ẕ-ẕākirūn ve küllemā (11) ġafele ʿan ẕikrika'l-ġāfilīn ve ṣallā'llāhu ʿaleyke fī evvelīn ve'l-ʿāhirīn afżalu ve ekmelü ve (12) eṭyabu mā ṣallā ʿalā aḥadin min ḫalḳihi ecmaʿīn. Kemā istanḳadnā bike mine'ż-żalālati ve baṣṣarnā (13) bike mine'l-ʿamāyati ve hedānā bike mine'l-cehāleti ve eṣhedü en lā ilāhe illa'llāhu vaḥdehu lā şerīke lehü (14) ve eṣhedü enneke ʿabduhu ve resūluhu ve emīnuhu va ḫayratuhu ve min ḫalḳihi ve eṣhedü yā resūla'llāhi inneke bellaġte'r-(15) risālete ve eddeyte'l-emānete ve naṣahte'l-ümmete ve keşefte'l-ġummate ve ḳad ci'nā bike yā resūla'l(16) llāh ẓālimīne bi-enfüsinā müstaġfirīne li-ẕünūbinā ve'ṣfaʿlenā yā resūla'llāhi ülā'ike refīḳan (17) yā resūlā'llāhi -eṣ-ṣefāʿate eṣ-ṣefā'ate yā resūla'llāh dėyüp el yüz süre andan ḥażret-i (18) resūlüŋ muvācehesinden şarḳ cānibine yine bu şebeke ṣırası ile iki adım gidüp (19) **Ziyāret-i ḥażret-i Ebā bekrü'ṣ-ṣıddīḳ** bunlar daḫı ḥażret-i risālet-penāh ile bir ḳubbede medfūnlardır. (20) Muvācehe-i şerīflerine vardıḳda yine edeb üzre Es-selāmü ʿaleyke yā seyyidenā yā Ebā bekre'ṣ-ṣıddīḳ (21) ve yā evvele ġāre'r-rafīḳ es-selāmü ʿaleyke yā ḫalīfe-i resūli'llāh ve safvetehu ve s̱ānīhi fi'l-gāri cezāke' (22) llāhu teʿālā ʿan ümmeti Muḥammedin ḫayran ve liḳāke fī'l-ḳıyāmeti berren ve emnen emānen dėyüp şefāʿatlerin recā (23) ėdüp rūḥ-i şerīflerine bir fātiḥa-i şerīf tilāvet ėdüp s̱avābın rūḥ-i şerīflerine hībe (24) eyleye. **Beyān-ı menāḳıb-ı ḥażret-i Ebā bekrü's-sıddīḳ** bunlar ḥażret-i risālet-penāhıŋ vaṣıyyet-i şerīfleri (25) ile ḫalīfe-i resūlu'l-lāh olup
ʿadl ile bilād-i Īslām emn [ü] emān oldı.
Ve dīn-i Muḥammedī niẓām [u] (26) intizam buldı.
beyit:
Şerīʿat-rā nuḥistīn ḳurratü'l-ʿayn
refīḳ-i Muṣṭafā ve s̱āniye's̱neyn
(27) muḳaddemen isimleri ʿAbdü'l-kaʿb idi. Baʿdehu ḥażret-i resūl ʿAbdu'llāh buyurdılar. Anlar Ībn-ü Ebī (28) Ḳuḥāfe ʿAmr^{v} bin ʿĀmir Vehve Temīm bin Mürre bin Kaʿbdır. Yine ḥażret-i Risālet-penāh neslindeŋ (29) Kaʿba müntehīlerdir. Bunlar iptidā ḥażret-i Resūle nübüvvet geldikde taṣdīḳ ėtdikleriyçün Ṣıddīḳ 289b (1) buyurdılar ve ʿAtīḳ dėdiler.

May God bless you, whenever the rememberers mention you, and whenever the neglectors forget you. May God bless you among the first and among the last. The best and most perfect of what He blesses anyone in His creation. As He has saved us through you from error, and led us through you out of blindness, and guided us through you out of ignorance.

I testify that there is no god but Allah, who has no partner. I testify that you are His servant and His messenger, His trustee and the best of His creatures. I testify, o messenger of God, that you have conveyed the message and you have delivered what was entrusted to you, that you have given counsel to your community and that you have revealed obscurity. We have come to you, o messenger of God, having done wrong to our selves, asking forgiveness for our sins. Intercede for us, o messenger of God, and be for us our constant companion. Intercession, intercession, o messenger of God!

You touch your face with your hands. Then you walk beside the railing two steps in the eastern direction from the precinct of the Prophet.

Visiting the grave of Abū Bakr

He is buried in the same tomb as the Prophet. When you walk past the grave, you say the following prayer: Peace be upon you, o our lord Abū Bakr the Truthful, first companion of the cave. Peace be upon you, successor of the Prophet and second of the cave, may God reward you with good from the community of Muḥammad and requite you at the resurrection with piety and security. After that you ask for his intercession and recite a Fatiha for his noble spirit and bestow the merit of it upon his noble spirit.

The deeds of Abū Bakr[62]

He became the Prophet’s successor (or caliph) according to the Prophet’s last will and testament. Through his justice the lands of Islam found security and the religion of Muḥammad found order and discipline. Verse: 289a

Foremost in luster of the Shariat;
Friend of Mustafa, the second of two.

His name was previously ʿAbd al-kaʿb and later changed by the Prophet to Abd Allāh. His ancestory: Ībn-u Ebī Ḳuḥāfa ʿAmr[v] bin ʿĀmir who was Tamīm bin Murra bin Kaʿb. His genealogy goes back to Kaʿb of the prophet’s lineage. Because Abū Bakr was the first one to attest to the truth of the Prophet’s message he was called the Truthful (Ṣiddīḳ). 289b He was also called the Manumitted (‘Atīk)

Zīrā bunlar ḥaḳḳında Nebiyy-i mükerrem buyururlar ente ʿatīkun mine’n-nāri dėyü (2) müjde ėtmişlerdir. Ve künyeleri Ebā Bekr dėyü iştihār bulmuşlardır. **Beyit:**

ṣadāḳatde odur ṣıddīḳ-i ekber
(3) Velī-ʿahd eyledi anı Peyember

Īptidā bunlar māh-ı rebīʿü’l-evvelīŋ sene 11 ḫalīfe oldılar. Müddet-i (4) ḫilāfetleri sene 1 şehr 2 yevm 9 masḳaṭ-i re’sleri ʿAbbās bāġ-ı ireminde vücūda gelmişlerdir. (5) Rıḫletleri sene 13 leyle-i cumʿada vāḳiʿ olduḳda ol leyle-i mübārekede ravża-i muṭahharada tā ṣabāḥa dek (6) ḥażret-i risālet-penāh "taʿal indī yā evvele’r-refīḳ taʿal" ṣadāsı gelüp cümle ehl-i Medīne bu (7) ṣadāyı istimāʿ ėdüp ʿale’ṣ-ṣabāḥ ḥāżır ėdüp ḥażret-i ʿÖmer laḥde nüzūl ėtdirirken (8) ḥażretiŋ dest-i mübāreki nūr-i münevver gibi merḳad-i pür envārından çıḳup cenb-i şerīflerinde yėr ėderler. (9) Ve ḥażret-i ʿÖmeriŋ daḫı mübārek kaʿbından çeker, işāretin ėder. Ḥażret-i ʿÖmer andan fehm ėderler kim (10) kendüleri daḫı anda defn oluna. Bu maḥalde Ebā Bekri ehl-i siyer eyle taḥrīr ėtmişler kim ḥażret-i risāletiŋ ḳabr-i (11) şerīfi ʿArabistān ṭarzı bir küçük kemer fışḳıyye ola. Ḥāṣıl-ı kelām ḥażret-i Ebā Bekri anda defn (12) derler sebeb-i mevtin baʿżı müverriḫīn böyle taḥrīr ėderler kim Ḫażret-i Ebā bekir Ḫayberistāna gidüp (13) anda bir Ḫayber yahūdisiniŋ zehirli ṭaʿāmından tenāvül ėdüp bir seneden ṣoŋra semm-i (14) helāhil vücūd-ı şerīflerine te’s̱īr ėdüp--- ḥażret-i Risālet ile dünyā ġārında (15) refīḳ iken ġār-i gūrda daḫı refīḳ oldı --- s̱āniye’ s̱neyni iẕ humā fī’l-ġāri (16) bu āḫir-i mıṣraʿ naṣṣ-ı ḳātiʿdendir bundan ġayrı ḥażret-i [Ebū Bekir raḥmetü’]llāhi ʿaleyh bunların (17) muvācehesinden yine cānib-i şarḳa iki adım gidüp --- .anlar daḫı resūl-i (18) ekrem ile bir yėrde āsūdelerdir. Bunlarıŋ daḫı muvācehe-i şerīflerine **120A** varıldıḳda yine ādāb (19) üzre es-selāmü ʿaleyke yā ʿÖmerü’l-Fārūḳ, es-selāmü ʿaleyke yā ḫalīfe-i Resūli’llāh yā ʿÖmer ibne’l-(20) ḫaṭṭāb elleẕī eʿazze’llāhu bike’l- Īslāmi fe cezāke’llāhu teʿālā ʿani’l-islāmi ve ʿan ümmeti Muḥammedi (21) ṣalla’llāhu ʿaleyhi ve selleme ḫayre’l-Īslāmi ʿaleykümā yā żacīʿan ve yā vezīran resūli’llāhi’l-muʿāvinīne lehū fī’ (22) ‘d-dīni ve naḥnu netevesselü bikümā ilā Resūli’llāhi li-yeşfaʿlenā yā ḫalīfe-i Resūli’llāh dėyüp rūḥ-i (23) şerīfleriyçün fātiḥa-i şerīf[e] kırā’at oluna. Baʿdehu ḥażret-i risāletiŋ şebekesi köşesinden (24) şimāle yėdi adım gidüp ḥażret-i risāletiŋ pāy-i şerīfleri ucunda

because the Prophet said of him: “You have been manumitted from hell.” And he is known by his patronymic, Abū Bakr (lit. “Father of Bakr”). Verse:

He is the greatest Truthful in charity.
The Prophet made him his heir.

He became Caliph in the year 11 in the month of Rabīʿ al-awwal. He was Caliph for two years, three months and nine days. Abū Bakr was born in the garden of ʿAbbās. He died on a Friday night in the year 13. On that blessed night, the Prophet called out in Ravḍa al-Muṭahhara, “Come to me, my first companion!” All the people of Medina heard this call. In the morning they prepared the body. Just as ‘Umar was having them lay it in the coffin, the Prophet’s hand emerged like a bright light from his light-filled tomb and pointed to the spot beside his grave. And he tugged at ‘Umar’s heel. ‘Umar understood from that that he too should be buried beside the Prophet.

The biographers of the Prophet record at this point that the Prophet’s noble tomb was built in the Arabian manner with a small arch and a fountain.

In short, they buried Abū Bakr there. Some historians give as the cause of death that Abū Bakr went to K͟haybar and ate the poisoned food of a Jew. After a year the poison affected his noble body. Just as in this world he was the Prophet’s companion of the cave, so he became the Prophet’s companion of the grave. The irrefutable proof is provided by the text with one other (Qur’ān 9:40).

From this spot you go two paces eastwards. ‘Umar is at rest in the same place as the Prophet. When you stand before his grave you should greet him with these words: Peace be upon you, O ʿUmar al-Fārūḳ. Peace be upon you, o successor of the messenger of God, ʿUmar ibn al-Ḫaṭṭāb. God strengthened Islam through you. May God reward you from Islam and from the community of Muḥammad, God’s blessing and peace upon him. The best of greetings upon both of you who lie in the same grave. O vizier of the messenger of God, who succored him in religion: we seek your mediation, the Prophet may interceed on our behalf. With this you must recite a noble Fātiḥa for his noble spirit.

Then you proceed seven paces to the north, from the corner of the railing around the grave of the Prophet. Here at the foot of the Prophet’s grave, also within the railing,

Mākām-ı ḥażret-i Cibrīl (25) bu daḫı ḥażret-i ḥabībiŋ şebekesi içindedir. Bunda daḫı ādāb üzre bu duʿāyı oḳıya (26) "es-selāmü ʿaleyke yā Cibrīle Emīna’llāh es-selāmü yā mūnise resūli’llāhi li-yeşfaʿlenā yā kerrū (27) be’llāhı dėyüp dünyevī ve uḫrevī ḫayr murādātın recā ėde andan yine ol şebeke-i resūl (28) sırası ile yėdi adım şimāle gidüp **Ziyāret-i ḥażret-i Fāṭımatü’z-zehrā-i ve bint-i ḥażret-i (29) risālet-penāh** bunlar daḫı ḥażret-i risālet-penāhıŋ ḳubbesi sāḥası dāḫilinde 290a (1) başḳa şebeke içindedir. Ammā şebekeleriniŋ ḳıble cānibi resūl-i Ḫudānıŋ şebekesine (2) muttaṣıldır. Ammā kendüleri ḥażret-i resūl gibi cibinlik içinde degildir. Zer-ender-zere (3) müstaġraḳ ṣandūḳalar eyle āşikārdır. Bu maḥalde daḫı ādāb ile gelüp bu duʿāyı oḳıya: (4) Es-selāmü ʿaleyki yā Fātımatü’z-zehrā’, es-selāmü ʿaleyki yā binte Resūlu’llāh es-selāmü yā zevcāte (5) ʿAliyye’r-rāżī, es-selāmü ʿaleyki yā ümme’l-Ḥasan ve’l-Ḥüseyne istevdaʿtüki’ṣ-ṣehadeteyni yā binte resūli’ (6) llāh dėyüp şefāʿatlarını recā ėdüp rūḥ-i şerīfleriyçün Fātiḥa-i şerīf[e] tilāvet olunur. (7) Bu Medīne şehri içre bir ḳız vücūda gelse bu merḳad-i Fāṭımaya getirüp bir sāʿat miḳdārı (8) dururlar. Ve ḥażret-i Fāṭımanıŋ mevlūd-i şerīfleri sene --- nübüvve ---Mekkede vücūda (9) gelmişlerdir. Müddet-i ʿömr-i ʿazīzeleri sene --- cümle sādāt-ı kirāmıŋ silsileleri bunlara (10) müntehā olur. **Menāḳib-i ḥażret-i ʿÖmer rażıya’l-lāhu ʿanhu** bunlar ḥażret-i Ebā bekirden ṣoŋra ḫalīfe oldular. (11) Hicret-i nebeviyyenin sene 23 vāḳiʿ oldu. **Beyit:**

Emīr-i Ḫaṭṭa şerʿ īn ḫattāb
çerāġ-ı (12) behişt-e ḫuld şemʿ-i aṣḥāb

ḥażret-i ʿÖmeriŋ nesebleri bunlar kim beyān olunur. Ḥażret-i ʿÖmer (13) ibnü’l-Ḥaṭṭāb bin Laḳīde bin ʿAbdü’l-ʿuzzā ibni Reyyāḥ bin ʿAbdu’l-Fıraṭ bin Zerrāḥ bin ʿAdīyy bin Kaʿb(14) bin ʿAdiyy bin Lü’eyy bin Hevced bin Ġālibdir.

Cihāna doldı ʿadliyle emānı
olupdır s̱āniyen Mekkede vālideli

Vālideleriniŋ ismi Ḫays̱üme bintü’l-Hāşim ibnü’l-Muġīredir kim (15) Ebū Cehl-i laʿīniŋ ḳız ḳarın-dāşıdır. Ebū Cehl ḥażret-i ʿÖmeriŋ dayısı olur. Ve Ebū Cehliŋ (16) ismi daḫı ʿÖmerdir. Laḳabı Ebū cehldir. Ḥażret-i ʿÖmere Ḥażret-i Resūl ʿÖmerü’l-Fārūḳ dėdiler bunlara ʿÖmerü’l-Fārūḳ dėdiler.

is **the station of Gabriel**, where you must recite this prayer: Peace be upon you, o Gabriel, trustee of God. Peace be upon you, o cherub of God and intimate of the Prophet, may he interceed on our behalf. Thus you pray for God’s grace in this world and the next.

From this spot you go north another seven paces along the railing of the Prophet.

Visiting the daughter of the Prophet Fāṭima the Radiant

She is also buried in the vicinity of the Prophet, but inside another railing 290a which is attached to that of the Prophet on the ḳibla-side. But her grave is not separated off by curtains like that of the Prophet; the gilded sarcophagus is open to view. When you reach this point it is the custom to recite this prayer:

Peace be upon you, o Fāṭima the Radiant. Peace be upon you, o daughter of the messenger of God. Peace be upon you, o wife of ʽAlī. Peace be upon you, o mother of Ḥasan and Ḥusayn, We entrust to you the two confessions of faith, o daughter of the Prophet. Then you recite a Fātiḥa for her noble spirit.

When a girl is born in Medina she is brought to this grave of Fāṭıma and stays here for one hour. Fāṭima was born in Mecca in the year (---). She lived for (---) years. All the Seyyids (the Prophet’s descendants) are descended from her.

The deeds of ‘Umar, may God be gracious to him

‘Umar became Caliph after Abū Bakr. This occurred in the year 23. Verse:

Commander of the region of Shariat, son of Khattab,
Torch of paradise, candle of the Prophet’s companions.

His lineage is as follows: ‘ʽUmar ibn al-Ḫaṭṭāb bin Laḳīda bin ʽAbd al-ʽUzzā bin Rayyāḥ bin ʽAbd al-Firaṭ bin Zarrā bin ʽAdīyy bin Kaʽb bin ʽAdiyy bin Ghālib. His mother was Ḫaysīme bint al-Hāṣim ibnü al-Muġīra. She was the sister of the cursed Abū Cahl — he was ʽUmar’s uncle and was also named ʽUmar but is known by his patronymic Abū Cahl (lit. “Father of ignorance”).

As for his holiness ʽUmar, the Prophet called him ʽUmar al-Fāruk (lit. “the divider”) because he divided truth from falsehood.

(Müddet-i ḫilāfetleri sene 10 şehr 2 (18) yevm 4. Ḥażret-i resūl cümle ṣaḥābe-i kirāmlarına bir künye yaʿnī laḳab ḳorlar idi. Bunlara Ḥafṣ (19) künye ḳodılar ve duḫter-i pākīze-i aḫterleri Ḥafṣadır, ġāyetü'l-ġāye zekī ḥāfıẓa-ı Ḳur'ān (20) idi, ḥattā ḥażret-i ʿOs̱mān cāmiʿü'l-Ḳur'ān Ḳur'ān-ı ʿaẓīmi cemʿ ėderken bu bint-i ʿÖmer Ḥafṣadan (21) istimāʿ ėdüp cemʿ ėderdi. Anıŋ-çün ḥālā cemʿī ḳurrā meşāyiḫleri mā-beyninde ḳırā'at-ı (22) Ḥafṣa iʿtibār ėtdükleri ve ḥażret-i ʿÖmer ḳızı Ḥafṣadan ḳalmışdır. Ve ḫaylī muʿammere olmuşdur. (23) Ammā ḥażret-i ʿÖmeriŋ müddet-i ömürleri sene 23 hicretden ṣoŋra vefāt ėtmişlerdir. Sebeb-i (24) mevtlerini beyān ėder: Mugīre bin Şuʿbeniŋ Ebū Lu'lū-yı Fīrūz nām bir ġulāmı şehid ėtdi. (25) Raḥmetullāhi ʿaleyh ammā bunlarıŋ zamān-ı ḫilāfetlerinde olan fetḥ [ü] fütūḥ ḥażret-i [Ebū Bekir] zamānında (26) olmamışdır. Īptidā Ḥaleb ve Şām ve Ḳuds-ü şerīf ve Mısır ve Baġdād ve Baṣra ve Lehsa ve Yemen ve (27) ʿAden ve ʿAcemde Nihāvend[de] cümle ravāfiżları ʿAcemde dendān-ı tīġdan geçirdiler. Anınçün (28) ṭā'ife-i ravāfiż ḥażret-i ʿÖmeri sevmezler. Ammā se-yar-i resūle dinmezler ve's-selām bunlarıŋ (29) daḫı menāḳibi ve ziyāreti evṣāfı tamam olup beyit:

ʿÖmer-i Fārūḳ olur yār-i s̱ānī.
290b (1) cihāna doldı ʿadliyle emānı
olupdur s̱āniyen Mekkede vālī[li]

Ḥażret-i Fāṭımanıŋ (2) şebekesi köşesin üç adımda dolaşup **Maḳām-ı Erbāb-ı Ṣuffa** ṣuffasına varup (3) ḳıble cānibine müteveccih olup anda iki rekʿat namāz ḳılup huḳūḳ-i vālideyni yād ėdüp (4) dünyevī ve uḫrevī ḫayr murādātların ḥuṣūliyçün ḫayr duʿā ėdüp cümle erbāb-ı ṣuffa rūḥlariyçün (5) fātiḥa-ı şerīfe tilāvet ėdüp bu maḥalde sākin olan fuḳarālara pinhānīce taṣadduḳ oluna. (6) Ammā ṣadaḳayı āşikāre vėrmeye eger āşikāre kīse çıḳarup nuḳre-i sīm ve zer gösterirseŋ (7) yüz kīse māl kifāyet ėtmez. Ādamıŋ es̱vābın pāre pāre ėderler ve ʿırża müteʿalliḳ nā-hem-vāre (8) evżāʿ ėdüp muvācehe-i resūlu'llāhda vāveylā vü vāveldā ḳopar hemān nezāket oldur kim bu (9) āsitāne içre bir şey vėrmeyüp ṭaşrada erbābın gözedüp pes-perdeden taṣadduḳ (10) ėtmek gerek ve s̱avāb daḫı andadır. Baʿżı müsteḥıḳḳīn fuḳarālar vardır. Anlara birer ikişer altun (11) vėrüp ḫatm-i şerīfler tilāvet ėtdirile ḫulāṣa-i kelām her ne iḥsān etseŋ nihānice gerekdir.

His reign as caliph lasted for 10 years, 2 months and 4 days. The Prophet also gave all of his companions honorific names. ʿUmar was known as Ḥafs and his daughter as Ḥafṣa. She was highly intelligent and knew the Qur'ān by heart. When ʿUthmān was compiling the verses of the Qur'ān into one book, he listened to the daughter of ʿUmar reciting the verses and he wrote them down. This is the reason why all the shaikhs who recite the Qur'ān[63] pay attention to the "reading of Ḥafṣ". It has come down from Ḥafṣa the daughter of ʿUmar.[64] She had quite a long life but ʿUmar died in the year 23 of the Hijra. The reason for his death is that he was martyred by a slave named Muġīra bin Shuʿba's[65] Abū Lu'lū. May God have mercy on him.[66]

The conquests in the time of ʿUmar were even greater than in the time of the Prophet. They include Aleppo, Damascus, Jerusalem, Egypt, Baghdad, Lahsa, Yemen and Aden. He put the schismatics (the Rafizites, i.e. Shiites) to the sword at the battle of Nihāwand in Iran. That is why the schismatics hate ʿUmar but do not say much about the other three Caliphs, the ones the Prophet loved. So much for the deeds of ʿUmar and the visiting of his grave. Verse:

The second friend was ʿʿUmar the Decider. 290b
The world was filled with his righteousness.
He was second as ruler in Mecca.

If you go three paces round the corner of the railing of Fāṭima's grave you come to the station of the people of the Ṣuffa. You should perform two prostrations in the direction of the ḳibla, recalling the statute about gratitude to parents, in order to obtain their good desires in this and the coming world, and recite a Fātiḥa on behalf of the People of the Ṣuffā. You should also give alms to the poor who dwell here, but do this in secret, not publicly. If you take out your money bag and show them your gold and silver coins, 100 bags would not be sufficient and they would tear your clothes to pieces. That would dishonor the sanctuary and raise cries of woe around the grave of the Prophet. Courtesy demands that you should not give alms inside the sanctuary, and outside you should give the deserving poor alms in secret. That way you will also get religious merit. For righteous men are to be found amongst the poor. You should give them one or two goldpieces and have them perform a complete recital of the Qur'ān.

In short, everything you give is to be hidden.

Zīrā (12) ḥażret-i risālet-penāhıŋ yėdi yüz ṭavāşī siyāh çerde ḫuddāmları her biri muḥteşem semmūr (13) kürklere müstaġraḳ mülebbes ʿanḳā lāleler vardır. Cümleye ḥākim şeyḫü'l-ḥaremdir. Bu daḫı ṭavāşīdir. (14) ḥażret-i Risālet-penāhıŋ üçyüz altun ve gümüş miftāhları bunlarıŋ destindedir. (15) Bunlardan māʿadā cāmiʿ ḫuddāmlarından biŋ ādem daḫı bu maḥalde ḥāżırdır. Hemān ki neẓerātdan (16) ʿalā(16)-mele'i'n-nās bir şey vėrseŋ mālı degil ādemi bile pāre pāre ėderler. Zīrā fuḳarā ve aġniyāsı (17) yılda bir kerre ḥuccāc-ı müslimīniŋ gelmesine muntaẓırlardır. Ne ḳadar iḥsān olunsa vechi vardır. (18) Ammā ḫufyeten vėrmek gerek. **Evṣāf-ı derūn-i ḳubbe-i Ravża-ı muṭahhara** velī-niʿamımız vezīr Ḥüseyīn Paşa (19) ḥażretleri ile **ḳubbe-i resūlu'llāh içine girdigimiz beyān ėder**. Evvelā pāk ḥelāl libāslar gėyüp (20) girmek gerek ve dā'imen ṣalavāt-ı şerīfe müdāvemet ėtmek gerek ve şeyḫü'l-ḥarem ḥażretleri on (21) iki siyāh çerde ṭavāşī ḫalīfeleri ile kemerlerine beyāż pembe fūṭalar ḳuşanırlar bu ḫalīfe (22) leriŋ her biri birer ḳuṭb-ı aḳṭāb mertebesinde ulu kimesnelerdir kim ḥażret-i resūlüŋ (23) yoluna bezl-i cān ve ifnā-yı vücūd ėdüp ḳırḳar ellişer yıl ḫizmeti sebḳat ėtmiş lāle-i siyāh (24) zülālelerdir. Her biriniŋ destinde micmer-i ʿamber-dān ve gülāb-dān [ve] buḫur-dān-ı mücevher ile (25) şebeke-i resūlu'llāhıŋ bāb-ı şerīfi öŋüne gelüp iptidā şeyḫü'l-ḥarem paşa ḥażretleriniŋ (26) kemerine bir beyāż fūṭa ḳuşadup paşanıŋ destine bir cārūb yaʿnī süpürge vėrir (27) netīce-i kelām haḳīr ile yėdi ādem olup āsitāne ṭarafında ve vüzerā ve vükelā ve ʿulemā vü ṣuleḥā (28) ve aʿyān-ı kibārıŋ ferrāşları vardır. Anlarıŋ ḳāyim-maḳāmları bu Medīne-i Muṭahharada ḥāżırlardır. (29) Bi'ẕ-ẕāt āl-i ʿOs̱mān pādişāhınıŋ ferrāşeti vekīli şeyḫü'l-ḥaremdir. Ol daḫı destine bir minşefe 291a (1) yaʿnī süpürge alup duʿā vü s̱enā ile ḥażret-i Fāṭıma ṭarafından şebeke-i Resūlu'llāhıŋ bāb-ı (2) şerīfin küşāde ḳılup cümle on iki ṭavāşīler ve bālāda ẕikr olunan ḳāyim-maḳām ferrāşlar (3) içeri girüp baʿdehu bāb-ı seʿādeti sedd ėdüp bir ādemi bu Ravża-i muṭahhara içine ḳomaḳ (4) iḥtimālleri yoḳdur. Ve cümle ferrāşları muʿtemedün-ʿaleyh ādemlerdir. Anları daḫı ḳara aġalar yılda bir kerre (5) ravża-i muṭahharaya ḳorlar. Ġayr-i zamān ṭaşra cāmiʿi süpürürler --- Kaʿbe (6) örtüsin pūş ėderler şefāʿatların recā ėdüp rūḥlariyçün fātiḥa-i şerīf[e] tilāvet ėdüp (7) yā binte resūli'llāh dėyerek daḫı içeri giderler.

The main reason is that there are 700 black eunuchs who serve the Prophet, each wearing a magnificent sable fur. They are all under the authority of the shaykh al-ḥaram who is also a eunuch. They have control of the 300 gold and silver keys belonging to the grave of the Prophet. Apart from these eunuchs there are 1000 servants of the mosque in this place. Any offering you try to give them openly they will tear to pieces immediately, and tear you to pieces as well. For everyone, rich and poor, is waiting for the arrival of the pilgrims. So give as much as you like, but do it in secret.

Description of the interior of the Ravḍa al-Muṭahhara[67] and account of how we entered the tomb of the Prophet with our patron, Vizier Ḥusayn Pasha

First you must put on clean and ritually pure clothers and constantly recite the noble Ṣalawāt (greetings upon the Prophet). The shaykh al-ḥaram and twelve of his black eunuchs are girded in white cotton loincloths. These haram-agh̲as are saintly men at the level of the "Pole of poles" (Ḳuṭbu al-Aḳṭāb). They have dedicated their lives on behalf of the Prophet — black eunuchs who have given 40-50 years of their lives to this service. They each carry jewelled censers and rose water sprayers with which they approach the gate of the railing of the grave of the Prophet. First the shaykh al-ḥaram girds the Pasha with a white loincloth and gives him a besom, i.e. a broom.

In sum, there were seven of us altogether, including this humble one, who entered the sanctuary. With us were the viziers, deputies (wukalā), ulema and other religious dignitaries, town notables and sweepers.[68] Their deputies (ḳāimmaḳāmlar) reside here in Medina. The sweepers' deputy (ferās̲h̲at wakīli) of the Ottoman Sultan is the shaykh al-ḥaram himself. 291a He also takes a broom in his hand and praying and praising, opens the noble gate of the Prophet's railing from the direction of the grave of Fāṭima. The twelve eunuchs and the deputy sweepers mentioned above enter and close the gate of felicity, after which no one is allowed inside the Ravḍa al-Muṭahhara.

All the sweepers are trustworthy people. They too are allowed into the Ravḍa-i Muṭahhara once a year by the black eunuchs. For the rest of the time they sweep the outer mosque and kiss the Ka'ba cover. Entreating Fāṭima's intercession they recite a Fatiha for her spirit and enter crying "O daughter of the messenger of God!"

Zīrā ḥażret-i Fāṭıma ḥażret-i risāletden (8) ---.girilir. Ve cemīʿi micmerelerde ʿūd u ʿamber ve kāfūrī ve sünbül-i (9) ḫatāyī ve ʿūd-i mülebbesi iḥrāḳ ėderler. Allāh dėyü bükā ėderek ser-i seʿādetleri (10) berāberine varıldıḳda şemmāme şemmāme ʿamber-i ḫāmlar iḥrāḳ ėderler. Hicret-i (11) nebeviyyeniŋ ikinci sālinde izdivāc-i ḥażret-i ʿAlī bā-ḥażret-i Fāṭımātü'z-zehrā ol maḥalde Fāṭımātü'z- (12) zehrā on sekize bāliġa idi, ḥażret-i ʿAlī-i **120B** velī yigirmisine bāliġ fetā-yı şecīʿ idi kim (13) baʿde'z-zifāf ėrtesi ʿale's-sabāḥ bā-ceng pehlivān Ebū Cehl-i lāʿīn yėtmiş ʿaded feceresi ile (14) maḳtūl olup ʿamm-i ḥażret-i resūl ʿAbbās ve ʿammī-zāde-i Resūl ʿAḳīl ibnü Ebī Ṭālib ile yėtmiş (15) ʿaded münkirīn dest-i ʿAlī ile esīr olup niçesi islām ile müşerref olup ṣaḥābe-i kirām (16) oldılar. Baʿdehu vefātı Fāṭımātü'z-zehrā ve ümmü'l-Ḥasaneyn içün ḳabr-i şerīfi bu ḳafesler içinde (17) Resūl-i faḫr-i kā'inātıŋ mübārek pāy-ı şerīfleri cānibinde vāḳīʿ olmuşdur [ ]ve Ravża-i (18) muṭahharadan ṭaşra cemīʿi züvvārıŋ dimāġları muʿaṭṭar olup şefāʿat yā resūla'llāh dėyü (19) feryād ėderler. Paşa ḥażretleri ve ḥaḳīr zemīn-būs ėdüp şefāʿatlerin recā eyleyüp (20) ferş-i şerīfin süpürmege mübāşeret ėtdik. Sā'ir ḳara-aġalar ile ṣāhib-devlet yėdi (21) ḳandīl yaḳup hiẕmet ėtdi. Sā'ir ḳā'im-maḳām ferrāşlar birer ikişer kerre süpürüp ṭaşra (22) çıḳardılar. Biz on beş ādem ile Ravża-i muṭahhara içinde ḳaldıḳ ammā ḥaḳīrde ḳalmaġa cān (23) ḳalmadı. ʿIşḳımdan mest [ü] medhūş oldum. Baʿdehu rūḥ-i şerīflerinden istimdād ṭaleb ėdüp (24) ʿaḳlım başıma gelüp haḳīr daḫı üç ḳandīl iḫrāḳ eyledim. Bu ḳubbe-i ʿAlīniŋ tā ortasına (25) muʿallaḳ bir cibinlik vardir. Nice Mıṣır ḥazīnesi girān-bahā zer-dūz muraṣṣaʿ bir çetr-i mülemmaʿdır kim (26) cihān pādişāhları aŋa mālik olmamışlardır. Bu cibinlikten içeri bir ferd-i āferīde (27) giremez zīrā bi'ẕ-ẕāt maḥbūb-i Ḫudā bunda yeşil doḳuma Kaʿbe örtüsi ṣandūḳa içre (28) āsūdedirler ve bu serā-perde-i Resūlu'llāh içinde ol ḳadar ẕī-ḳıymet mücevher şemʿ-dān ve (29) ḳandīl-dān ve buḫūr-dān ve gülāb-dān vardır kim intiḳāl-i resūlü'llāhdan bu biŋ seksen iki 291b (1) tārīḫine gelince nice selef pādişāhları ve vüzerā ve vükelāları ve aʿyān-ı kibārları ḥażrete muḥabbeten (2) gönderdikleri nezerāt-ı cevāhirāt cümle bu serā-perde içinde biri biri üzre yıġın yıġın ḥāżırdır. (3) Ammā maṣlūb degildir, ḥisābın Cenāb-ı Bārī bilür. Anuŋ-içün bu perdeden içeri bir ferd ḳomazlar, (4) ḥażrete maḥṣūṣ maḥaldir.

For one reaches the grave of the Prophet by going past the grave of Fāṭıma. They burn incense of aloes, ambergris, camphor, hyacinth and dressed aloes. Crying “Allah!” with tearful eyes they proceed until they are at a level with her felicitous head and burn pastilles of raw ambergris.

The marriage of ʿAlī to Fāṭima took place in the second year after the Hijra Fāṭıma the radiant was 18 years old and ʿAlī was 20. He was a courageous youth. After the wedding night he killed Abū Djahl and 70 of his followers in heroic battle and took captive the Prophet’s uncle ‘Abbās and the Prophet’s cousin ʿAkīl bin Abī Ṭālib along with 70 other deniers. Later many of them converted to Islam and so became Companions of the Prophet. After the death of Fāṭima the radiant, mother of Ḥasan and Ḥusayn, her grave was made within this railing at the feet of the Prophet.

All visitors to this place outside the Ravḍa al-Muṭahhara perfume their brains with the incense and cry out: “Intercession, o messenger of God!” The Pasha and this humble one kissed the ground and prayed for the intercession of the Prophet. We then began to sweep the noble pavement. The black eunuchs assisted with their seven lamps. The deputy sweepers swept once or twice each and removed the sweepings. We and 15 of those with us were left there; but I had no more strength to stay, from pure love I was intoxicated and bewildered. I asked for help from his noble spirit and my senses revived enough to light three more lamps.

A large netting is suspended beneath this lofty dome. It is a pavilion of cloth-of-gold and set with jewels, worth several Egyptian treasures. No emperor has possessed its like. No one may enter within this netting, for the Beloved of God himself lies here in a sarcophagus covered with a green embroidered Ka‘ba cloth. This pavilion of the messenger of God contains numerous precious and bejewelled items — candlesticks, oil lamps, censers, rosewater sprayers, and the like — sent as votive offerings by sultans, viziers, deputies and great notables. 291b These have accumulated from the death of the Prophet up to this date of 1082 (1671-72) and are heaped up within the pavilion, not suspended. Only God knows how many items there are. It is for this reason that no one is allowed inside the curtain; it is reserved for the Prophet.

Ammā yılda bir kerre ḫuddāmları ṣulaḥā-yı ümmetlerinden girüp ẕerre-i (5) ġubārdan taṭhīr ėdüp ṭaşra çıḳarlar ve ḥażret-i Ebā Bekir daḫı ol cibinligiŋ içinde (6) ḥażretiŋ mübārek uyluḳları ṣaġında ol berāberlikde siyāh Ḳaʿbe örtüsi ile pūşīde (7) ṣandūkada āsūdeler imiş ve yine bu cibinlik içinde ḫażretiŋ mübārek pāy-ı seʿādetleri (8) ṣaġında bir yeşil Kaʿbe örtüsi ile pūşīde ṣandūḳa içinde ḥażret-i ʿÖmerü'l-ḥaṭṭāb (9) āsūdedirler. Bu ḳubbe-i ʿālīde bunlardan ġayrı kimesne medfūn degildir. ḥażret-i Fāṭıma (10) bu ḳubbeden ḫāric sāhasında medfūndur. Ve bu cibinlik ile ṭaşra demir şebeke mā-beyni (11) üç adım vāsiʿ bir yėrdir. Ve serā-perdeniŋ cānib-i erbaʿası devr olunur bir yėrdir. Ferşi (12) serāpā ʿaḳīḳ ve yemenī ve pīrūze ve zeberced ve billūr ve necef ve morān ʿayn-i semek ve ʿaynü'l-ḥırre (13) ve ʿaynü'l-mār ve seylān ve sebīl-i ʿallām ve ṣadef ve Ḳıbrıs elmāsı ve Alaman elmāsı maʿḳulesi (14) bu ẕikrolunan ẕī-ḳıymet ḥacerler ile ferşi eyle döşenmişdir kim görenin ʿaḳlı perişān (15) olur. Anıŋçün bu maḥal ḥālīceler mefrūş degildir. Ve bu maḥalde rāygān ḳubbe-i ʿālī içinde (16) maṣlūbāttan āvīzeler var kim her biri birer pādişāhıŋ yādigārıdır kim her biriniŋ ḳıymetin (17) Ḫüdā bilür. Nice biŋ muraṣṣaʿ ḳanādīl ve müşebbek altun ṭoplar ve mühr-i Süleymānlar ve ṣūrāḥī (18) mücevher ḳanādīller ile tezyīn olunmuştur kim gören ādemler dem-beste olurlar. Bu ḳubbe-i ʿālī (19) içre bu āvīzelere yėr ḳalmayup yetmiş seksen yėrde bu müzeyyenātları yine yetmiş seksen yėre yine (20) cevāhir zincīrleri ile ḳubbe-i nüh-tāḳıŋ baʿżı köşelerine küme küme āvīze eylemişler (21) andan ṣoŋra gelen muṣannaʿātlar ile tezyīn ėtmişler ve yine bu maḥalde ādem ḳaddi altun şemʿ-dānlar (22) var kim her biri Rūm ḫarācı deger her şeb ḫuddāmları gelüp yėdişer sekizer ẕırāʿ şemʿ-i (23) ʿasel kāfūrīler yaḳup çerāġān ėderler. Ve bu şemʿ-dānlar cenbinde ādem ḳaddi muṣannaʿ (24) ve mücevher çeraġ-dānlar var kim her biri birer ādem ḳaddi ser-ā-pā muraṣṣaʿ çerāġ-dānlardır. Biri Nūre'd-dīn-i (25) şehīdiŋdir. Biri Sulṭān Ḳayıtbāyıŋdır biri sulṭān Ġavrīniŋdir (26) biri Fātiḥ-i Mıṣır Selīm şāhıŋdır biri Süleymān ḫānıŋdır biri Hind pādişāhı Celāle'd-dīn-i (27) Ekberiŋdir. Biri sulṭān Aḥmediŋdir. Bu cümleden müzeyyen ve muṣannaʿ ve mücevher çerāġ-dāndır kim her biri (28) onar Mıṣır ḫazīnesi degerdirler. Ve muvācehe-i resūlu'llāhda serā-perde üzere dikili (29) iki pāre elmās vardır. Biri yėtmiş ḳīrāṭdır. Biri maʿṣūm eli ayası ḳadar vardır.

But once a year some of the more pious servants are permitted to enter and clean the dust off.

Abū Bakr also lies within this netting, buried in a sarcophagus covered with a black embroidered Ka‘be cloth, reportedly to the right of the Prophet’s thighs. Iömer lies to the right of the Prophet’s foot, in a sarcophagus covered with a green embroidered Ka‘be cloth. No one else is buried under this lofty dome. Fāṭima lies in the area outside the dome.

The space between this netting and the iron railing is three paces wide, allowing the pavilion to be circumambulated. The pavement is decked with precious stones — agate, Yemen carnelians, turquoise, chrysolite, Necef rock crystal, Murano glass, fish’es eye, cat’s eye, snake’s eye, Ceylon garnets, Sebīl al-allām stones, mother-of-pearl, Cyprus diamonds and Germany diamonds — which dazzle the beholder. For this reason it is not covered with carpets.

The tomb is also adorned with many valuable chandeliers, each the memento of a sultan. Only God knows how much each one is worth. There are thousands of jewel-encrusted lamps, golden balls, seals of Solomon and decanter-shaped jewelled lamps that dumbfound the viewer. Since there is no room for all the many chandeliers under this high dome, some of them are hanging by jewelled chains in seventy or eighty places in the various corners of the nine-arched dome and they have been adorned with even more gifts that were brought in later.

There are also golden candlesticks the height of a man, each one worth as much as a tribute of Turkey (Rūm ḫarācı). Every night the servants come and light the seven- or eight-cubit long camphor candles which illuminate the items in the vicinity — lampstands, censers, rosewater sprayers — all highly wrought and adorned with jewels, dazzling to behold. In seven places are seven such lampstands, the height of a man and highly wrought, donated by Nūr al-dīn the martyr, Sultan G͟hawri, Sultan Selīm the conqueror of Egypt, Sultan Sulaymān, Djalāl al-dīn Akbar the emperor of India, and Sultan Aḥmad. The last is particularly ornate; but each one is worth ten Egyptian treasures.

Sewn to the pavilion in the tomb of the Prophet are two diamonds, one of 70 carats and the other as large as a baby’s hand.

H̬udā ḥaḳḳı 292a (1) gėce ile imʿān-i naẓarla naẓar ėtdim, şuʿlesinden ḳubbe nūr iken nūrun-ʿalā-nūr olurdı. (2) Āşikāre elmāslardır, ḥaḳḳā ki şeb-çerāġ dėseler sezādır. Baʿzı ṭālib-i ʿilmler bu elmāslarıŋ (3) şuʿlesinde ders tilāvet ėderler. Bu şeb-çerāġ elmāsı olan yėrde tā ḳubbe-i ʿālīniŋ (4) ortasında ḳol ḳalınlıġı ibrişim ṭınāblar ile maşlūbdur. Bu serā-perdeniŋ cānib-i erbaʿasınıŋ (5) ṭınābları dah̬ı kubbe-i ʿālīniŋ eṭrāfında olan ʿamūdlara ve şebekelere maḳyūddur. Gūyā bir ḳubbe-i (6) ʿālī içinde bu çetr-i mülemmaʿ ḥażret-i Risālet üzere maẓrūfdur. ḥażret-i Resūl içinde ḥāżırdır. (7) Ammā dāmenleri zemīne berāberdir. Ve aşlen ḳapusı ve bacası yoḳdur. Ve bu ḳubbe elli arşın bālādır. (8) Īçi zer-ender-zer müzehheb mīnādır sīlū lājverd ile münaḳḳaş raʿnādır. Ve bu ḳubbe-i (9) pür-envārıŋ eṭrāfında **āye[t]:** ʿAllāhu nūru’s-semāvāti ve’l-arżi mis̱lü nūrihi ke-mişkāti fīhā mişbāḥi (10) āyet-i nūrı nūrun-ʿalā-nūr taḥrīr olunmuşdur. Ḥamd-i H̬udā bu tertīb üzre ziyāret ėdüp (11) ādāb üzre ʿavdet ėdüp ḥaḳīr ṭaşraya çıḳmayup yine muvācehe-i resūlu’llāha geldim. (12) Bu maḥalde şebeke-i resūl üzre altun ile taḥrīr olunmuş celī h̬aṭlar var kim taʿbīr olunmaz. (13) Evvelā Bismi’llāhi’r-rahmāni’r-rahīm: Yā Seyyidī yā rasūla’llāh ḥuẕ bi-yedī mālī sivāke velā elvī (14) ilā aḥadī ente nūr-i hüdā külle kā’inātī ve ente sırru’n-nidā yā h̬ayra muʿtemedī) ve bu levḥānıŋ (15) altında yine bir altunlı levḥa üzre **āyet** bismi’l-lāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm el-leẕīne yettebiʿūne’r-resūlen nebiyye’l (16) ümmiyye'lleẕī yecidūnehü mektūben ʿindehüm fī’t-tevrāti ve’l-incīli) āyeti meşṭūrdur. Ve yine bu maḥalde levḥa üzre müzehheb (17) celī h̬aṭṭıyla āyet (sūre-i fetaḥnā) bismi’llāhi’r-rahmāni’r-raḥīm ve kefā bi’llāhi şahīden Muḥammedün resūlu’llāhi) (18) āyeti merḳūmdur. Ve bu h̬aṭlarıŋ ortasında bir büyük gümüş taḥta üzre Ḳarāḥisārī ṭarzı (19) celī h̬aṭṭıyla **āyet sūre:** bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm nebbi’ ʿibādī innī ene’l-ġafūru’r-raḥīm ve mā erselnāke illā (20) raḥmeten li’l-ʿālemīn āyetleri altında min nesli ʿĀl-i ʿOs̱man sultān Aḥmed ibn Meḥemmed h̬ān ilā āh̬ir āl-i (21) ʿOs̱māna varınca tah̬rīr olunmuş bir kār-i ḳadīm ḳalem-kārdır kim bu kārı şimdiki üstādlar ėtmege ḳādir degillerdir. (22) Ve bu maḥalde ḥażret-i Ebā Bekir ve ḥażret-i ʿÖmer muvācihesinde kitābeler içre anlarıŋ evşāf-ı (23) şerīfleri taḥrīr olunmuşdur rażıya’llāhü ʿanhümā ve ḥażret-i Risāletiŋ ser-i seʿādetleri ṭarafı (24) şebekesi köşesindeki pāyende üzre bu **ḥadīs̱-i şerīf** bir beyaż mermer üzere celī (25) h̬aṭṭ ile taḥrīr olunmuşdur. Ḳāle rasūlu’llāhi şalla’llāhu ʿaleyhi ve sellem: Aşḥabī ke’n-nücūmi iḳtedeytüm (26) ihtedeytüm rażiya’llāhu teʿālā ʿaleyhim ecmaʿīne) taḥrīr olunmuşdur ve bu ḥadīs̱iŋ (27) --- surh̬ ile münaḳḳaş olmuş

292a By God, I examined these diamonds with great care at night when the dome is wondrously illumined They are evidently diamonds, though worthy of being called "night-torches" (şeb-çerāğ - i.e. carbuncles). Some students use the gleam of these diamonds to read their lessons by. The curtain on which these diamonds are sewn hangs by silken cords as thick as your arm, right in the center of the dome.

The tentropes of this pavilion on all four sides are attached to the surrounding columns and gratings. It is as though a tent pavilion enshrouded the Prophet within this lofty dome. The tentskirts, however, are even with the ground and there is no opening and no skylight. The dome is 50 cubits high, the inside is gilded and enamelled with red and blue. All around this light-filled dome in fine calligraphy is the Light Verse from the Qur'ān (24:35): God is the light of heaven and earth. His light is like a niche with a lamp in it. ... Light upon light.

Thanks be to God that I visited the shrines in this order. Retracing my steps, according to protocol, I emerged and came once again to the precinct (muwādjaha) of the Prophet. Here above the railing the following is written in gold letters in large strokes: In the name of God, the compassionate, the merciful.

O my lord, o messenger of God, take my hand.
I have no one but you and I can find refuge in no one but you.
You are the light of guidance for every being.
You are the secret of the calling, o best support.[69]

Below this plaque is another, also in gold, with the Qur'ānic verse (7:157): To those that shall follow the Apostle — the Unlettered Prophet — whom they shall find described in the Torah and the Gospel. Another plaque has in large gold letters the verse (48:28-29): Sufficient is God as a witness. Muḥammad is God's apostle. In the middle of these calligraphic samples is a large silver plaque with, in large letters in the Ḳaraḥiṣārī style, the verses (15:49 and 21:107): Tell my servants that I alone am the Forgiving One, the Merciful. We have sent you forth but as a blessing to mankind. Below these Qur'ānic verses is an inscription with the genealogy of the Ottoman dynasty from Aḥmed ibn Meḥemmed to 'Uthmān the first. The calligraphic masters of today are incapable of this kind of penmenship. Above the graves of Abū Bakr and 'Umar there are inscriptions describing them — may God be pleased with them both.

On a pillar in the corner of the railing at the Prophet's head this noble Hadith is inscribed on white marble in large letters: The messenger of God said: My companions are like stars. Whichever one of them you use for a guide, you will always find the right way.[70] And this hadith is written in red:

ḥadīs̱-i şerīf ḳāle’n-nebiyyü ṣalla’llāhu ʿaleyhi ve sellem) --- (28) merḳūm olunmuşdur. Ḥulāsa-i kelām kemāl-i muḥabbet-i ʿışḳımdan ʿilmimiz (29) lāḥiḳ oldıġı mertebe görüp taḥrīr olundı--- olup ziyāret-i resūl-i H̱udāya 292b (1) māniʿ olur ammā bu kes̱īrü’t-taḳṣīr ve ḳalīlü’l-biżāʿa ṣayfa müsevvāta ḳādir olup (2) ve yine bu mā-beynde ḳırḳ kerre bu ravża-i min riyāż-il cenneti [ ] resūlu’llāhda bulunup (3) şefāʿatlerin recā eyledim. Ḥattā elli senesinde ʿālem-i ṣabāvetimizde [ ] ėdüp (4) ḥaḳīr müez̠z̠inlik ėdüp baʿde’ṣ-ṣalāt dest-i şerīflerin būs ėdüp **121A** "şefāat yā resūla’llāh" (5) dėdim. Hemān nuṭḳ-i dürer-bārlarıyla buyurdılar kim, "şefāʿatī ve ziyāretī ve seyāḥatī elfātiḥā" dėdiler. (6) ḥamd-i H̱udā nuṭḳ-i şerīfleri bu sene-i mübārek[e]de vücūd bulup bu tertīb üzre ziyāret tdik ve Şām-ı (7) şerīfden Müzeyrīb ḳalʿasına gelüp şiddet-i şitā’dan ẖaymemizden ṭaşra çıḳamayup (8) on yėdi günde yėdi ẖatm-i şerīf tilāvet ėdüp birin sūre-i va’ż-żuḥāda ve birin sūre-i [yā]sin (9) ve bir ḳaçın sure-i iẖlāṣda alıḳoyup ḥamd-i H̱udā ḥażrete lāyıḳ bu ẖatm-i şerīfleri hedāyā (10) getürüp hāk-i pāy-i seʿādetlerine rūmālīde eyleyüp şefāʿatların recā ėdüp dünyāda (11) seyāḥat ile emn [ü] emān āẖir nefesde īmān temennā eyledik. Ḥaḳ ḳabūl eyleye ḥattā iẖlāṣ-ı (12) şerīfde ḳalmış ẖatm-i şerīfiŋ birin ṣalāt-i ẓuhr edā olunup baʿdehu ḥaḳīr müez̠z̠inler maḥfilinde (13) bir ẖatm-i şerīfi tamām ėdüp baḥr-i ṭavīl-vār bir duʿā ėtdim ki cümle ḥuccāc vālehu ḥayrān oldılar (14) ḥamd-i H̱udā ol duʿā ḥürmetinde nice eʿizze-i kirāmdan ẖayır duʿālar aldıḳ Ḥaḳ ḳabūl eyleye ve’s-selām. (15) Bu maḥalde cümle ziyāretlerimiz tamām olup Medīne-i Münevvere ḳalʿası içindeki maʿmūr [u] ābādān (16) olan ẖāne-dān ve ʿimāretleri bildirir. **Evṣāf-ı enderūn-i ʿimārat-i ḳalʿa-i Medīne-i münevvere (**17) evvelā **der faṣl-ı medāris-i taḥṣīl-i dār-i ʿulūm** bāb-ı Raḥmetiŋ ṭaşrasında Seyfe’d-dīn(18) Sulṭān medresesiniŋ ḳapusı üzre olan şükūfe ve bahāriyyesi içinde celī (19) ẖaṭṭıla āyet sūre bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm ve men arāda’l-āẖirete ve saʿā lehā saʿyehā ve hüve mü’minun fe-ülā’ike (20) kāne saʿyühüm meşkūran āyeti merḳūmdur. Bu ẖaṭṭıŋ alt yanında emera bi-ʿimāreti hāz̠a’l-medreseti’l- (21) mübāreketi el-emīrü’l-kebīri’l-muḥtāc ilā afvü’r-Raḥmān-i mālikü’l-ümerā Seyfü’d-dīn ẖūbān ve’l-ẖatunü (22)’ l-muʿaẓẓama sene erbaʿa ve ʿişrīn ve sabʿa-miyeh mektūb olunmuşdur. Ve bu medreseye muttaṣıl (23) Mışır ẖalīfelerinden sulṭān Ḳayıtbāy medresesiniŋ cümle ḥücreleriniŋ pençereleri (24) ḥażret-i risālete nāẓırlardır.

The messenger of God, may God bless him and give him peace, said: (---) (---) (---)

In sum, I have recorded out of love as much as my knowledge allowed. (If I did any more) it would hinder the visit to the Prophet. 292b But this faulty one could write pages of notes, since I was in this garden of paradise 40 times and asked for the Prophet's intercession.

Indeed, in a dream I had in my youth, in the year 1050[71], I was the muezzin and after prayers I kissed his hands and said, "Intercession, o messenger of God!" His immediate response, in pearl-strewn speech, was: "My intercession and my pilgrimage and my travel — a Fātiḥa". Thanks be to God, his noble speech was fulfilled in this blessed year when I carried out the pilgrimage in due order. From Damascus we came to Muzayrib castle where, due to the severity of the winter, I could not leave my tent but accomplished seven complete Qur'ān recitals in seventeen days. I had left off one of them at the Sura Ḍuḥā (Sura 93), another at the Sura Yāsīn (Sura 36), and several at the Sura İḫlāṣ (Sura 112). Thanks be to God, I brought these noble recitals as presents worthy of the Prophet and, rubbing my face in the dust at his felicitous foot, begged for his intercession and wished for safety and travel in this world and faith at the last breath. May God accept them.

Indeed, I completed one of the recitals, that I had left off at the Sura İḫlāṣ, after the midday prayer; then another on the muezzins' platform. I then recited a prayer in the ṭavīl meter that amazed all of the pilgrims. Thanks be to God, for the sake of this prayer, a number of high officials showered me with benedictions. May God accept them. End of our visits to the holy shrines.

Description of the buildings in the walled city of Medina[72]

Medreses: Sayf al-dīn Sultān medrese outside the Bāb al-Raḥma (Gate of Mercy). Over the door the following verse is written, framed by a decoration of flowers: In the name of God, the Compassionate, the Merciful. As for him that desires the life to come and strives for it as he ought to, being a true believer, his endeavors shall be rewarded by God. (17:19) Under this inscription it goes on to say: This blessed medrese was built by the great emir, in need of the forgiveness of the Merciful, Seyf al-dīn Hūbān and his honored wife, in the year 724 (1324). Attached to this is the medrese of Sultan Qāyiṭbāy, one of the Egyptian caliphs. The windows of all the rooms face the grave of the Prophet.[73]

Ve bāb-ı Cibrīlden ṭaşra Ṣoḳullı Meḥemmed Paşa medresesi (25) ve bāb-i Selām ḳurbında ʿimāret-ı sulṭān Meḥemmed-i s̱ālis̱ binā ėdüp ḥażret-i risālete (26) hībe ėtdigiyçün ʿimāret-i Muḥammediyye dėrler. Evḳāf-ı ʿaẓīmdir --- ve’l-ḥāṣıl ḳalʿanıŋ (27) enderūn [u] bīrūnunda cümle yüz onsekiz medresedir. Baʿżısın ʿulemā ve mücāvirīne (28) meşrūṭa-ḫāne ėtmişlerdir. Ve bu ḳalʿada iki ḥammām var, biri Ṣoḳullı Meḥemmed paşanıŋdır. (29) Āb [u] havāsı ve bināsı ġāyet laṭīf ḥammāmdır. --- ġayet muṣannaʿ ḥammām-ı rūşenādır. 293a (1) Ve ḳalʿa içindeki ḫānlarıŋ aʿlā mükellefi Mıṣır ḳapusınuŋ iç yüzünde ḳalʿaya girirken ṣaġ (2) cānibde --- ḫānı yüz yigirmi ocaḳ ḫān-ı muṣannaʿdır. Ve muḳābelesinde --- ḫānı (3) elli ḥücredir.--- ve mescidleri --- meşhūr ḫānlar (4) bunlardır. Ve bu ḳalʿanıŋ içi ser-ā-pā çarsuy [u] bāzārıŋıŋ ṭarīḳ-i ʿāmmları beyāż ḳaldırım (5) döşelidir. Ve ġāyet pākdir dā’imā saḳḳālar bu ṭarīḳ-i ʿāmma su nis̱ār ėderler ve cümle yigirmi (6) ʿaded mekteb-i ṣıbyān [u] ebced-ḫᵛāndır ve yėdi yėrde dār-ı ḳurrādır kim her birinde ḳırā’at-ı Ḥafṣ (7) ve Ībn-i Kes̱īr ve Sebʿa ve ʿaşere ve taḳrīb ḳırā’atleri tilāvet olunur. Ve yėdi yėrde dārü’l- (8) ḥadīs̱ vardır. Ve cümle yėtmiş sebīl-ḫānedir. Baʿżı sebīlleriŋ evḳāfı metīn olmaġıla (9) ḥuccāc-ı müslimīn geldükde ʿasel şerbeti ve şeker şerbeti ile ehl-i ʿaṭşānı saḳy ėderler. Ve bu (10) ḳalʿa içre üç yėrde yigirmişer otuzar ḳademe ṭaş nerdübānlar ile ėnilir ikişer lūleli (11) çeşme-i āb-ı ḥayāt-ı cān-baḫşı vardır. ḥażret-i risāletiŋ muʿcize-i bāhiresiyle bu şehre (12) gelen ʿayn-i zerḳadandır. Ve sulṭān Süleymān ḫayrātıdır. Bu ʿayn-i zerḳa ġāyet ʿamīḳden (13) gelür. Ammā yine ġāyet ıssıdır. Liken cüz’ī kūzede durup kesb-i hevā ėtse buz pāresī (14) olur. Ġāyet āb-ı ḥayāt ve serīʿü’l-hażm ve muʿtedil āb-ı ṭahūrdur. Baʿżı sebiller üzre (15) āyet-i sūre ve seḳāhüm rabbühüm şarāben ṭahūran ve baʿżısında innā aʿṭaynāke’l-kevs̱er ve baʿżısında (16) "henīen merī’en "ve ʿaynen fihā tüsammā selsebīlā "ve yeşrebūne min ka’sin kāne mizācuhā kāfūran" (17) "ve mine’l-mā’i külle şey’in ḥayy" āyet-i şerifleri celī ḫaṭṭıla taḥrīr olunmuşdur. Ḥaḳḳā ki bu Medīne-i (18) münevverede ṣudan ʿazīz ḫayrāt yoḳdur. Ammā cāmiʿ-i Resūlu’llāha daḫı bir ṣāḥibü’l- (19) ḫayrāt dollāblar ile ṣu getürüp ḥavż-i Ṣāfiʿī [vü] ḥanefīler inşā eylese biŋ ḥaccü’l-ekber (20) ṣavābı bulurdı. Bu ḳadar mülūkler gelüp birine bu ḫayrāt müyesser olmamışdır. Ġāyet muḥtācdır. (21) Ḥattā ḥuccāc-ı müslimīn vardıḳda ġarībü’d-diyār ādemler: "bire meded tecdīd-i vużu’ ėdüp (22) ḥażret-i resūli ziyāret ėdem" dėyü saʿy ėder.

Outside the Gabriel Gate is the medrese of Sokollu Meḥemmed Pasha. Near the Bāb al-Selām is the soup kitchen of Sultan Meḥemmed III. Because he endowed it to the Prophet it is known as the Muḥammadiyya imaret. The endowment has considerable means. In short, inside and outside the walled city are a total of 118 madrasas.[74] Many have been converted into residences for ulema and foreign residents.

Within the city walls there are two public baths. One is that of Sokollu Meḥemmed Pasha, with very pleasant air and water and ornate construction.

293a Khans in the walled city: The most well fitted is the (---) Khan, just inside the Egyptian Gate to the right, with 120 rooms. The (---) khan which is opposite has 50 rooms. These are the well-known khans.

The main road of the bazaar in the walled city is completely paved with white stones and is kept very clean by water-carriers who are constantly sprinkling it.

There are 20 primary schools; 7 Qur'ān schools giving instruction in the readings of Ḥafṣ, İbn Kes̱īr, the Seven, the Ten, and Taḳrīb; and 7 Hadith schools.

There are 70 water dispensaries. As some of them have large endowments, during the time of pilgrimage, thirsty pilgrims are given sherbets and sugar sherbet.

Inside the walled city are three fountains of life-giving water, each fed by two pipes and reached by descending 20 or 30 steps. The pipes are linked to the stream of ʿAyn al-Zarḳā which comes into the city by the manifest miracle of the Prophet. This water works is an endowment of Sultan Sulaymān. The water of this ʿAyn al-Zarḳā flows deep, yet very warm. But if you let it stand for a while in a jar it takes on air and become ice-cold. It is a very refreshing and digestive, temperate and pure water.

These Qur'ānic verses are inscribed over some of the water dispensaries:

And their Lord gives them a clean drink (76:21); We have given you Kawthar (108:1); You may regard it as lawfully yours (4:4); Water from a fount called Salsabil (76:18); We made every living thing from water (21:30); But the righteous shall drink of a cup tempered at the Camphor Fountain (76:5).

Indeed, there is no more valuable endowment in Medina than those connected with water. If a benefactor were to bring water to the mosque of the Prophet and build Shafii and Hanefi pools he would gain the religious merit of a thousand pilgrimages. So many princes and kings have visited these shrines, but none has been vouchsafed this good deed. Meanwhile, there is a great need for water. The pilgrims come from abroad trying to visit the Prophet and crying for help in order to renew their ablutions. They are in great straits,

Āḫir baʿżı fuḳarālardan birer ibriḳ ṣuyı (23) birer ikişer pāreye alup āb-dest alır ḫayli s̱iḳlet çekilir. Ve bu şehr içre cümle yėdi (24) yüz esvāḳ-i müzeyyenedir gerçi kār-gīr binā bezzāzistānı yoḳdur, ammā Hind ve Sind ve ʿArab (25) ve ʿAcem ve Belḫ ve Buḫārā ve çīn ü Māçīn Ḫitā ve Ḫitan müşg-i tatārīsi ve ḥabeş zebādı (26) ḥāṣıl-ı kelām eḳālīm-i sebʿanıŋ bunda ẕī-ḳıymet eşyāları bulunup yėtmiş biŋ (27) ḥuccāc ve tüccār ehl-i berr ü biḥār metāʿların getürüp bunda çözüp yük bağlayup giderler bender-i (28) şehr-i münevveredir. Ve ḫalḳınıŋ eks̱eri "al-kāsibü ḥabību'llāh" dėyüp ticāret ėderler. (29) Ġāyet pāk ve naẓīf ve ẓarīf ġarīb-dōst ḫalḳı vardır. Ve bu Medīne şehri 293b (1) receb ve şaʿbān ve ramażānda şeb [u] rūz güşāde olup niçe yüzbiŋ ḳanādīller ile çerāġān (2) olup Medīne iken münevver olur ammā ḥuccāc-i müslimīn geldikde ʿīd-i şerīfleri ol gündür (3) zīrā ol günde ve ṣurre ve ʿaṭiyyeleri vāṣıl olup şād-mān olurlar ve pāk libāsların (4) gėyüp ḥuccāc-ı müslimīni ḫānelerine daʿvet ėdüp żiyāfet ėderler ve iḥsān ve inʿām alup mesrūr (5) olup gėceleri Ḳadir rūz-i rūşenleri ʿīd-i ażhā olur ve cümlesi ḥuccāc ile (6) ḥüsn-i ülfet ėdüp ziyāret-be-ziyāret delālet ėdüp kār ėderler, ve's-selām. **Evṣāf-ı (7) varoş-ı Medīne-i Münevvere** bu ḳalʿanıŋ ḳıble ṭarafı ve cenūb cānibi ve şimāl (8) cānibi ser-ā-pā bāġ ve bāġçeli maʿmūr u ābādān sarāy-ı ḫāne-dānlardır kim yėdi maḥalle ve iki biŋ kār-(9) -gīr binā ikişer ḳat vāsiʿ evlerdir. Ḳalʿa ḫāneleri gibi teng ḫāneler degildir. Ve cümlesi beyāż (10) kireç ile pūşīde müzeyyen ve muṣannaʿ evlerdir. Ve kereste ve aḫşābları ḫurmā aġacındandır. (11) Cā-be-cā Rūm aḫşābātlarıda Mıṣırdan Süveyise andan gemiyle Yenbūʿa andan develer ile (12) Medīneye gelüp ḫāneler binā ėderler. Bu varoş müzeyyen sūr içinde degildir. Ammā ḥikmet-i (13) Ḫüdā bu şehriŋ cānib-i erbaʿası ḫendek-mis̱āl bir ḳuru ḳara deredir. Ve cānib-i şarḳīsi (14) bir vāsiʿ fezādır, tā ḳalʿa dīvārında nihāyet bulur bu mā-beyninde ḥuccāc-i müslimīn ---(15) ---[----------] ḳalʿa dīvārına ḳaḳarlar bu varoşda cümle --- miḥrābdır. Evvelā cāmiʿ-i (16) kebīr --- cāmiʿi şerīfdir bu Medīne-i Münevverede bundan ġayri ve ḳalʿa (17) içinde Ravża-i muṭahhara--- bu cāmiʿiŋ ḳıble ḳapusından miḥrāba varınca (18) seksen ayaḳdır. Cānibeyni yüz ayaḳdır --- ʿālī degildir. Ammā ġāyet muṣannaʿ (19) ṭarz-ı ḳadīm dürr-i yektā-mis̱āl beyāż münevver cāmiʿdir ve ḥaremi --- Ve muḳtedā-yi (20) nās olduḳları miḥrāb daḫı sādedir. Ve miḥrāb **121B** üzre Āyet sūre-i [....]küllemā deḫale ʿaleyhā Zekariyyā'l-miḥrāb (21) mersūmdur, ve mināresi alçaḳdır, ve ḥaremi yoḳdur.

until finally they purchase a ewer-full of water from one of the mendicants for two paras.

There are 700 beautifully adorned markets in this city. To be sure, there is no stone-built bedestan. Nevertheless, you can find here wares from Hind and Sind, Arabia and Iran, Balkh and Buhara, China and Cathay; musk from Khotan and civet from Abyssinia; in short, the precious of the seven climes. 70,000 pilgrims and merchants bring their goods over land and sea, unload their bales here and tie them up again go go home. It is a trading center and entrepot. Most of the people of this city are merchants, citing the adage: The one who earns is beloved of God. They are very fine and hospitable people. 293b In the months of Radjab, Shaʿbān and Ramāḍan the shops in the city are open round the clock and brightly lit. While it is always Medīna ("the City") it then becomes Munawwara ("the Resplendent"). With the arrival of the pilgrims their days become holidays, for then they get the sultan's annual gift (ṣurra) and and other contributions, and so they rejoice. They put on new clothes and invite the pilgrims into their homes and entertain them and receive their reward. This makes them happy, their nights become the Night of Power and their days become the Festival of Sacrifice. They cultivate good relations with the pilgrims, offer their services as guides, and earn money by this business. So much for that.

Description of the suburb around Medina.

The walled city is surrounded in all directions — ḳibla (i.e. southeast), south, west and north — by prosperous houses like palaces with gardens and orchards. The suburb comprises seven quarters with 2000 stone-built two-storey houses. These are spacious, not narrow like those inside the walls. They are well-constructed houses with timbers of date palm wood and plastered with white limestone. Some of the timbers come from Anatolia (Rūm) via Cairo and Suez, from there by ship to Yanbū and then by camel to Medina. This beautiful suburb is outside the city walls. But by God's wisdom, it is surrounded on all four sides by a gulch (lit. "dry black river bed" kuru kara dere) like a moat. And stretching to the east is a wide plain which ends just at the the city wall. The pilgrims .... and drive it (? ḳaḳ-) into the city wall.

In this suburb there are (---) mosques. First is the Great Mosque .... a noble mosque. Apart from this and the Ravḍa-i Muṭahhara inside the walls .... The distance from the ḳibla door to the prayer niche is 80 feet and the two sides are 100 feet .... not very high. But it is beautifully decorated, in the old style, a white mosque radiant as a pearl. .... The prayer niche, towards which all eyes turn, is also simple. Above it is inscribed the Qur'ānic verse (3:37): Whenever Zachariah came to her in the temple. The minaret is short. There is no courtyard in this mosque,

Ancaḳ ṭaşra ṣuffası vardır. Ve cāmiʿ (22) içi mermer ve ġayri ḥacer ile döşeli degildir. Hemān Ravżа-i Şerīf Ḥaremi gibi ḫurde (23) ḳara çaḳıl ṭaşı ile döşelidir. Ādem pā-bürehne üzerine baṣṣa ḥużūr ile baṣamaz. (24) Şöyle dökülüp yapılmışdır. Ve ġayrı cāmiʿler gibi müzeyyen degildir. Sāde güzelidir. (25) Bir kez ʿibādet ėdeniŋ duʿāsı müstecābdır. Zīrā ḥażret-i risālet eyle duʿā eylemişdir. (26) Bu cāmiʿin ġarb ṭarafı muḳabelesinde **mescid-i ḥażret-i Ebā Bekir** rażıya'llāhu ʿanhu bir küçük (27) ḳubbeli ve alçaḳ mināreli mescid-i şerīfdir. Ve ḥażret-i resūl cāmiʿiniŋ cānib-i ḳıblesine (28) yüz adım ḳarīb bir musaṭṭah yėrde **mescid-i ḥażret-i ---** rażıya'llāhu ʿanhu bu daḫı mükellef (29) binālı bir küçük ḳubbeli ve bir alçaḳ mināreli mescid-i şerīfdir. Bu varoş içre ʿibādet 294a (1) ėtdigimiz mesācidler bunlardır. Ḳırḳ altı medreseniŋ baʿżıları ḫāneler olmuşdur ve altı (2) dār-ı ḳurrā ve onbir dārü'l-ḥadīs̱ ve yigirmi mekteb-i ṣıbyān-ı nā-resīde-i ṭıflān-ı ebced-ḫᵛān vardır. (3) Cümlesiniŋ senevī ṣurre ve ʿaṭiyyeleri ve kisveleri müteʿayyindir. Bu Medīne-i münevverede (4) olan ḫayrāt [u] ḥasenāt bir diyārda yoḳdur. Ve bu varoşda bir ḥammāmdır. Biri ḥażret-i (5) risālet cāmiʿiniŋ ḳurbi muḳābilinde yol aşırı Dāvūd Paşa ḥammāmı ġāyet laṭīf pāk (6) ḥammāmdır. ve āb-ı havāsı ḫūb ḫuddāmları maḥbūb ḥammām [ı] muṣannaʿdır. ve --- Ammā her (7) bār güşāde degildir. Ve bu ḥammām ḳurbında Ḫāṣekiyye medresesi kārgīr binā-yi metīn ḳalʿa (8) mis̱ālidir. Ḥücrelerine ḥuccāc-ı müslimīn mekṡ ėderler Ḥażret-i ʿAlīniŋ ḳuyusı āb-ı zülāldir, (9) bu varoşdadır. Ḥuccāc andan nūş ėderler. Ve bu varoşda dört ʿimāret-i ʿaẓīm[e] vardır. (10) Cümleden Süleymān Ḫānıŋ ve Murād Ḫān-ı s̱ālis̱iŋ ḥammāmı ḳurbındadır ve Ḫāṣekī sulṭānıŋ üçer ḳazġān (11) çorbaları şeb [u] rūz ṭabḫ olunup merreteyn ḥuccāca ve ġarīb [ü] ġurabāya ve sā'ir mesākinlere (12) sofra-i bī-imtinānları ile birer nān ve birer ṭas buġday çorbāları mebzūldur kim āyet sūre-i Īnna'l-lāhe (13) hüve'r-rezzāḳu ẕü'l-ḳuvveti'l-metīn ammā leyle-i mübāreke ve leyle-i cumʿada yine bu maṭbaḫ-ı keykāvūsda (14) laḥm-i ġanem ve pilāv [u] zerde ve ʿaşūrā bişüp aġniyā ve fuḳarāya kifāyet miḳdārı bezl olunur. (15) Bu ʿimāretler ḳalʿa içinde ʿimāretlerden meşhūrdur. Anlar ḫuddām ve mürteziḳalara ve mücāvirīne (16) bezl ėderler. Ammā bu ʿimāretlerde ḫāṣṣ [u] ʿāmma ve bay [ü] gedāya mebzūldur, kim ʿaceb ḫayrāt-ı (17) ʿaẓīmdir. ve bu varoşda ḳırḳ sebīl-ḫāne vardır. Cümleden mükellef emīr-i ḥāclar ṣuffası (18) üzre teftişci Meḥemmed Paşa sebīli meydān-ı muḥabbette başka bir ḳubbe-i ʿālīli sebīl-i ʿālīdir. (19) Ve ḳapusı üzre tārīḫi var

only an entrance hall (taṣra ṣoffā). The interior of the mosque is not decorated with marble or other stones. One cannot walk on these stones without shoes on. The floor is partially covered with small, black flint stones and the mosque is not particularly ornate. Whoever worships once in this mosque will always have his prayers answered, because that is what the Prophet prayed for. Opposite this mosque (cāmi‘) on the western side is the mosque (masdjid) of his holiness Abū Bakr a noble mosque with a small dome and short minaret. A hundred feet from the mosque of the Prophet in the ḳibla direction, on a level clearing, is the mosque (masdjid) of his holiness (---) (---). This building is also an impressive building with a small dome and a short minaret. 294a These are the mosques we prayed in in this suburb.

Some of the 46 madrasas here have been turned into homes. There are 6 Qur’ān schools, 11 Hadith schools and 20 schools for abecedarians. The annual Ṣurre provides all of them with specified gifts and clothing. The pilgrimage facilities in Medina are not to be found in any other land. In this suburb there is one [sic] public bath. One of them [sic] across the road from the mosque of the Prophet, is the Davud Pasha bath, very clean, with fine atmosphere and water. Another is (---) (---) but it is not always open.

The nearby Khāṣṣakiyya madrasa is built of stone and sturdy as a castle. The pilgrims stay in its rooms.

The well of ʽAlī with sweet water is here in this suburb. The pilgrims drink from it.

There are four large soup kitchens in this suburb. The ones endowed by Sultan Sulaymān and Sultan Murād III are near the bath. The one endowed by Khāṣṣekī Sultan has soup ready day and night in three cauldrons and dispenses a piece of bread and a bowl of wheat soup twice a day gratis to pilgrims and homeless wanderers and other poor folk according to the Qur’ānic injunction (51:58): God alone is the munificent Giver, the Mighty One, the Invincible . But on blessed nights and on Friday nights their kitchen of Keykāvūs prepares mutton, pilaf rice, zerde (a sweet rice meal made with saffron) and ‘āshūrā (a kind of sweet pudding) and dispense these in sufficient quantities to rich and poor alike. These soup kitchens are better known than the ones inside the castle, which only provide meals to the servants and employees and neighbors of the Prophet. But these provide food for all, whether elite or humble, rich or poor. They are great public works.

There are 40 water dispensaries in this suburb. The most magnificent one, above the anteroom (ṣoffā) of the commanders of the Haj, bears the name of Teftīshci Meḥemmed Pasha and is an independant domed structure in the plaza.

ammā ʿaceleden taḥrīr olunmadı. Gümüş yaldızlı baḳır üzre ḳalaylı (20) ṣaḳālar ile āb-ı ḥayātın nūş ėderler. Ve Mıṣır ḳapusı ḫāricinde aġa sebīli bu daḫı (21) ḫayrāt-ı ʿaẓīmdir. Pençeresi üzre ve mine'l-mā'i külle şey'in ḥayyin tes̱bīt olunmuşdur. Ve Ḫāṣekī (22) Sulṭān cisri başında dārü's-saʿāde aġası sebīli ve cümle ḫān ve cāmiʿi ve medrese (23) ve baʿżı ḫāneler altında birer sebīl muḳarrerdir. Cümlesin ʿayn-ı zerḳadan ṭaşırlar ve bu (24) varoşda cümle yėdi bürkedir. Cümlesi ʿayn-ı zerḳadandır. Ve cā-be-cā ʿayn-ı zerḳa ʿubūr ėtdigi (25) ve bu yėrlerde ḳuyular vardır ve bu varoşda ḥażret-i peyġamber cāmiʿinden tā Mıṣır ḳapusına (26) varınca altı yüz adımdır. Īki cānibi iki yüz dükkān [ve] külbe-i aḥzāndır. kārgīr binā degildir. Çoġı (27) ḳahve-ḫāne ve maḫāfeci ve ḳaṣṣāb ve āşbāz ʿallāf ve ṣaʿʿār ve tebbān ve ṣarrāf-ı ġuruş (28) dükkānlarıdır kim omuz omuzı sökmez eyle izdiḥāmdır, Ḫuṣūṣan ḥuccāc geldikde ādem (29) deryāsı olup ġāyet ġanīmet olur. Ammā ḥuccāc olmadıġı maḥalde ṣaġīr ve kebīr ġanī ü faḳīr 294b (1) maḥkeme defteri ile cümle on dört biŋ ādem taḥrīr olunmuşdur bu ḳavmiŋ cümle me'kūlāt [ve] meşrūbāt- (2) -ları Fātiḥ-i Mıṣr Selīm ve Süleymān ḫān ve Murād-ı sālīs ve Sultān Aḥmed ḫayrātlarından Mıṣırda deşīşe-i (3) kübrā ve deşīşe-i ṣuġrā ve Murādiyye ve Meḥemmediyye ve Ḫāṣeḳiyye iʿtibār ėtdikleri evḳāflardan on dört (4) biŋ kerre yüz biŋ irdeb-i ġalāl taḥṣīl olup Mıṣırdan Süveyise andan gemilerle Yenbūʿu'l-baḥre (5) andan develerle Medīne-i münevvereye gelüp herkes elinde olan berāt-ı pādişāhīleri üzre cerāye- (6) -lerin alup pādişāha ḫayır duʿā ėderler ve Şām ḥuccācı ile ṣürre emīni geldükde Mıṣırdan taʿyīn (7) olunan altmış iki biŋ mümessek şerīfīleri ṣürre emīnī getürüp ve ḥaremeynden ve niçe biŋ (8) evḳāfdan ve fetḥ olunan memālik-i maḥrūseleriŋ Mekke ve Medīne evḳāfları taḥṣīlinden iki Mıṣır (9) ḫazīnesi daḫı ve Medīne ehālisine gelüp ṣürre emīni gėce ve gündüz meşʿaleler ile emīr-i ḥāc (10) ve Medīne mollası Şeyḫü'l-ḥarem ḥużūrında defter-i pādişāhiyle herkese ṣürresin iḥsān ėdüp (11) maḥlūlātın āsitāneye ʿarż ėderler ve ṣürresin alanlar pādişāha duʿā ėderler.

There is a chronogram over the gate but I was unable to make a note of it because I was in a hurry. Everyone drinks from tinned and gilded copper cups. Outside the Egyptian Gate is the Aga dispensary which is also a grand endowment. Over the window is the inscription (Qur'ān 21:30): We made every living thing of water. Near the Khāṣṣekī Sultan bridge is the Dār al-saʿāda aghasi dispensary. And there are dispensaries in all the inns, mosques and madrasas, as well as some private houses. In all of these the water is brought from the ʿAyn al-zarḳā.

There are seven ponds in this suburb with water from the same source. And here and there are wells where the ʿAyn al-zarḳā passes.

The area in this suburb from the mosque of the Prophet to the Egyptian Gate is 600 paces. Both sides are lined with 200 booths, not made of stone. They are mostly coffee shops, makers of camel litters, butchers, cookshops, dealers in barley and hay, and moneychangers. This is a very busy place so that you can hardly move freely. Especially during the pilgrimage it is simply a sea of people and the goods are very cheap.

When it is not the pilgrimage season, 14,000 men — great and small, rich and poor — reside here as listed in the court register. 294b The supply of food and drink for this population is covered by the endowments of Sultan Selīm, the conqueror of Egypt, Sultan Sulaymān, Sultan Mūrad III. and Sultan Aḥmed. The endowments known as the Great Dashīsha and the Little Dashīsha[75], Murādiyya, Meḥemmediyye and Khaṣṣsekiyye provide annually 14,000 x 100,000 ardebs of wheat.[76] The grain is brought from Cairo to Suez, thence to Yanbūʿ and from there by camel to Medina. Everyone receives his share according to the imperial warrant (berāt-i pādiṣāhī) in his possession and in return prays for the Sultan.[77] When the Damascus pilgrims arrive with the trustee of the Ṣurre, he distributes the annual funds consisting of 62,000 musk-scented sharīfī goldpieces which he has brought from Cairo, and other funds amounting to two Egytpian treasures from thousands of endowments established on behalf of Mecca and Medina throughout the lands conquered by the Ottomans. The trustee of the Ṣurre hands these out day and night by torchlight, under the supervision of the leader of the pilgrims' caravan (Amīr al-ḥādjdj), the molla of Medina and the shaykh al-ḥaram. The beneficiaries receive their share according to the imperial register and say a prayer for the sultan. Escheated properties (maḥlūlāt) are reported to Istanbul. In short, they are a well-contented people, for they reside in the neighborhood of the Prophet.

ve'l-ḥāṣıl (12) ehl-i ḥużūr bir ḳavimdir. Zīrā civār-ı Resūlu'llāhda sākindirler. Bu şehīr gerçi sengistān (13) ve çölistān yėre vāḳiʿ olmaġıla ġāyet şiddet-i ḥārr üzredir. Ammā benī Ādeme ve ġayrı ḥayvanāta (14) mü'es̱s̱ir olmadıġından māʿadā āb [u] hevāsı ġāyetü'l-ġāyet ẖōş hevā olup maḥbūb ve maḥbūbesi (15) ġāyet ḥüsn-i cemālde ve luṭf-i iʿtidālde olup kelīmātları bedīʿü'l-beyān ve faṣīḥü'l-lisāndır

kim (16) beyit:

reftāra gelse rūḥ-ı muṣavver revān olur

güftāra gelse muʿcize-i ʿĪsā beyān olur

(17) bu beyt-i raʿnā bu ravża-i muṭahharanıŋ nūr-ı muṣavverleri ḥaḳḳındadır ki her biri merālī ve ġazālī, (18) āhū gözli ve şīrīn sözli ve münevver yüzli cān pāreleri vardır ḥattā cümle zenānesi (19) āsumānī iç edik ve āsumānī pāy-būs geyüp siyāh ʿizār örtünürler ve başlarına ṣarı ve (20) ḳırmızı ve yeşil dārāyī ḥarīr dutuḳ niḳāb ėderler. Bu niḳābdan mükeḥḥal gözlerinden (21) ġayrı endāmları mestūre ġāyet mü'eddebe ẖavātīnleri vardır cümle aʿyānı elvānī ḥılālī (22) mevvāc ṣoflar ve gūn-ā-gūn boġası ve ẖıtāyī ve hümāşāhī ve zāġī ve mollāyī ve mirzāyī Aḥmed-(23)-ābādī ve Maḥmūd-ābādī mis̱illi maḳbūl b zler ile pāk libāslar gėyerler ve serlerine gūn-ā-gūn Şām (24) alacası ʿaraḳıyye ve ḳavuḳlar üzre keşmirī şallar ve kūs destārlar ile ʿimāmeler ṣarup (25) ṭaylesān-ı muḥammedīlerin ṣarḳıdup sünnet-i resūlu'llāh üzre çeşm-i nergislerin mükeḥḥal ėdüp (26) bir ṣınıfı ʿābid ve bir ṣınıfı ẓāhid ve bir ṣınıfı tüccār ve bir ṣınıfı ehli dükkān ve tüccārdır eks̱eriyen ẖalḳı ḳavmi (27) ervāmdır. ʿUrbān [u] ʿuryān sākin olamaz. Ve ẖalḳı ġāyet ẖalūḳ ādemlerdir. Herkes ile ḥüsn-i (28) ülfet ėderler ve çarsūy[u] pazarlarda olan ʿıṭriyyāt-ı misk-i ʿamber-i ẖām ve zebād rāyiḥa-(29)-sından ādemiŋ dimāgı muʿaṭṭar olur, bu şehriŋ biŋde birin terḳīm ėtmek muḥāldir. 295a (1) Hemān Cenāb-ı Bārī [ilā] inḳırāżu'd-deverān maʿmūr [u] ābādān eyleye --- bāġ [u] bāġçedir. (2) Cümleden müzeyyen Ṣoḳollı Meḥemmed Paşa bāġı ve şeyẖü'l-ḥarem bāġçesi --- ve şerīf ḥad[īḳası] --- (3) müs̱mirātınıŋ āb-dār meyvelerin beyān ėder. Evvelā yėdi nevʿ ẖurmāsı (4) olur evvelā gūn-ā-gūn tüffāḥları vardır kim ve rāḥın rāḥ rāḥın mis̱lü tüffāhın Medīne elması ḥaḳḳında-(5)-dır

This city lies in the middle of the desert in a stony landscape, which is why it is so hot. But the heat does not effect the people or the animals too much. Both the air and the water of this area are very pleasant.

The lovely boys and girls of this region are particularly attractive and even-tempered. They are also very eloquent; as in the verse:

When he walks he is spirit in form in motion;
When he talks he breathes life like the words of Jesus.

This splendid verse exactly describes the beauties of the Ravḍa al-Muṭahhara — congealed light — each one with doe-eyes, sweet speech and resplendant faces.

The women wear light-blue shoes with blue inner slippers, black veils, and head-covers of yellow, red and green silken stuff. They are very proper ladies, completely covered except for their kohl-daubed eyes.

The prominent men wear clean garments, varicolored halālī moiré (mawwāc) woolens or else cottons of twill (bog͟hasi) of various styles such as hitāyī, humāṣāhī, zāg͟hī, mollāyī, mirzāyī, Aḥmedābādī, and Maḥmūdābādī. Their headgear is a felt cap (ʻaraḳıyya) or quilted turban (ḳawuḳ) of varicolored Damascene striped stuff (alaca) over which they wind cashmere shawls or turban cloths (köse destārlar ile imāmeler). They let the ends of their turbans hang down and daub their eyes with kohl after the Sunnah of the Prophet.

There are various classes of men, some worshippers, some ascetics, some merchants and some shop owners. Most of them are Rumis (i.e., Turks from Anatolia); the naked Arabs (i.e., Bedouin) cannot settle here. The people are very sociable and get along with everyone. In the marketplace one's brain is perfumed by fragrances of musk and raw ambergris and civet. It would be impossible to record one thousandth of what is in this city — 295a may God keep it thriving until the end of time!

There are orchards and gardens here, the most beautiful being the orchard of Ṣoḳollu Meḥemmed Pasha and the garden of the shaykh al-ḥaram and of S͟harīf .... Among the fruits grown here are first of all seven varieties of dates; then different kinds of apples — the verse Ve rāḥin raḥ-rāḥın mis̱le tüffāḥin refers to these apples of Medina;

Ve āb-dār engūr gūnagūn olur şeftālūsı dilber yanaġı mis̱āl et şeftālūsı olur (6) ve ḳayışı ve zerdālusı ve ġayrı ālusı firāvandır ve ādem kellesi ḳadar līmūni ve turuncı ve (7) kebbāṭı ve aġaç **122A** ḳavunı olur. Zeytūnı ve enciri ve rummānı daḫı bisyārdır ancaḳ rūm (8) diyārında ḥāṣıl olan meyvelerden muşmula üvez ve vişne ve kiraz ve ḳızılcıġ u kestane (9) olmaz. Ġayri müs̱mirāt-ı cān-ḥayāt bī-ʿidāddir. Ammā sengistān yėr olmaḳ ile mezāriʿātı (10) ḳalīldir. Cümle taḫıllātı Mıṣırdan Ṭā'if ve ʿAbbas-ı Ḥicāzdan gelür ve bāġ [u] baġçesinde yėdi (11) gūne ʿaraḳ-ı resūlu'llāhdan ḥāṣıl olmuş verd-i ḫandānı vār kim gūyā reng-i sīlū laʿl-i (12) bedeḫşāni ḥamrādır. Gülābının yanında ʿıṭr-şāhī mā-i kādī gūyā mā-i kāẕibīdir. Ve żanbaḳ ve (13) ḳaranfil ve fūl ve yāsmin ve nergis ve zerrīn ve mişk-rūyī ve benefşe ve sā'ir şükūfesi (14) firāvān olup ādemiŋ dimāġın muʿaṭṭar ėder. Ḫuṣūṣan līmūn [u] turunç bahārı mevsiminde (15) anıŋ şükūfesi rāyiḥası ādeme ḥayāt vėrir. Ḥāṣıl-ı kelām bu Medīneniŋ cānib-i erbaʿası (16) naḫlistān ve gül [ü] gülistān ve mezraʿ ve bāġ u būstān olmaḳ ile ḫurmāsı kemāl-i ḥalāvetde (17) ve ġayrı müs̱mirāt-ı āb-dārı nihāyet leṭāfetde olup sā'ir diyārıŋ ḫurmāsından bu Medīne (18) ḫūrmāsı aʿlā ve aḥlādır. Kes̱ret-i ḫurmā ile āreste ve ḥadīḳa-i dil-güşā ile pīrāste (19) cennet-āsā bir cāy-ı fezādır. ʿAmmara'llāhu bu maḥalde daḫı Medīne-i münevvere evṣāfı tamām oldı. (20) **Medīne-i münevvereniŋ ḫāricinde olan ʿibādet-gāh ve ziyāret-gāhları beyān der**. Evvelā (21) Medīne ḳalʿasınıŋ cānib-i şarḳīsinde ziyāret-gāh-ı baḳīʿdir. Ādāb oldur ki iptidā pāk (22) ābdest alup ḳalʿanıŋ baḳīʿ ḳapūsından ṭaşra çıḳınca bu duʿāyı tilāvet ėde. **Duʿā-i (23) baḳīʿ** es-selāmu ʿaleyküm yā dār-e ḳavme mü'minīn ve innā inşā'llāh biküm lāḥıḳūne Allāhümme'ġfirlī (24) li-ehli'l-baḳīʿi'l-ġarefe Allāhümme'ġfirlenā ve leküm ecmaʿīn dėyüp sūre-i elhākīmü(25)'t-tekās̱ür tilāvet ėderek cānib-i şarḳa bu ġarāfe-i kübrā içre iki yüz adım gidüp ke'l- (26) evvel ādāb üzre iptidā **ziyāret-i ḥażret-i ʿOs̱mān rażıya'llahu ʿanhu**: "es-selāmu ʿaleyke yā ḫalīfe-i (27) rasūlu'llāh es-selāmu ʿaleyke yā seyyidinā yā ʿOs̱mān ẕi'n-nūreyn es-selāmu ʿaleyke yā ʿOs̱mān (28) Ībne'l-ʿAffān cezāke'llāhu teʿālā ʿan ümmeti Muḥammedin ḫayrān ve liḳāke fi'l-ḳıyāmeti birren ve emānen (29) li-yeşfaʿlenā yā ṣāḥibe'l-ḥaya'i ve'l-imān eş-şehīd fī ḥālet-I tilāveti'l-ḳur'ān ve fī 295b (1) şehri ramażān yā cāmiʿe'l-ḳur'ān es-selāmu ʿaleyküm yā vezīran yā rasūla'llāh dėyüp

Also different types of juicy grapes; peaches resembling sweethearts' cheeks; abundant apricots, wild apricots and plums; lemons, oranges and grapefruits the size of a man's head;

citrons, olives, figs and pomegranates. Only some types of fruit that you find in Turkey do not grow here, such as medlars, rowanberries, sweet and sour cherries, cornelian cherries, and chestnuts. Other kinds of life-giving fruit are without number. But since the ground is stony there are few sown fields; all the grain is imported from Egypt or from Ṭā'if and ʿAbbās-i Ḥicāz.

There are seven types of roses in these gardens, which grew from the sweat of the Prophet. They are ruby red. Aside from rose water they make other essences such as ʿıṭr-ṣāhī[78] and mā-i kādī[79]. Lilies, carnations, jasmines, narcissus, jonquils, musk grass, violets and other flowers are abundant, their fragrances perfuming one's brain. Especially in spring, the people are refreshed by the lemon and orange blossoms.

In a word, Medina is surrounded by rose gardens and date orchards. Medina dates are finer and sweeter than those from other places. The date orchards and flower gardens resemble paradise. May God keep it thriving. Here we conclude the description of Medina.

Sites of worship and pilgrimage outside Medina:

First of all is the shrine of Baḳī. It is proper to first perform an ablution, then proceed out of the Baḳīʿ gate saying the following prayer: Peace be upon you o abode of the believers. God willing we will follow after you. Forgive o God the people of the graveyard of Baḳīʿ and forgive us and all of you. After that one recites the Sura Tekā̱s̱ur (Sura 102) and goes 200 paces through this graveyard in proper fashion until one reaches the grave of ʿUthmān.

Here one prays as follows: Peace be upon you O successor of the Prophet. Peace be upon you O our lord ʿ Uthmān possessor of the two lights. Peace be upon you O ʿ Uthmān son of al-ʿAffān. May God reward you with good from the community of Muḥammad and requite you at the resurrection with piety and security. May you intercede for us, o possessor of modesty and faith, who died a martyr's death in the month of Ramaḍān while reading the Qur'ān, 295b who gathered the Qur'ān together into one book. Peace be upon you o Vizier of the Prophet.

ṣefāʿatların (2) recā ėderek rūḥ-ı ṣerīfleriyçün fātiḥā-i ṣerīf[e] tilāvet ėde **menāḳıb-ı ḥażret-i ʿOs̱mān**: hicret-i nebeviyye-(3)-niŋ sene 24 muḥarreminde emīrü'l-mü'minīn oldı. Beyit:

üçüncü yār ʿOs̱mān ibni ʿAffān

ki oldur menbaʿ-ı (4) fażlıyla ʿirfān

neseb-i şerīfleri bunlardır ki ẕikr olunur: ḥażret-i ʿOs̱mān ibnü ʿAffān Ībnü (5) Ebü'l-Āṣ bin Ümeyye bin ʿAbdü'[ş]- şems bin ʿAbdü[l]-menāf bin Ḳuṣayy bin Kilāb bin Mürre bin Kaʿbdır. (6) Tā cedd-i resūlu'llāha müntehīdir. Künyeleri Ebū ʿÖmerdir. Ve bir ḳavilde Ebū ʿAbdu'llāhdır. Ol silsile-i (7) ecdād-ı resūldendir. Vilādetleri Mekkede vefātları Medīnede vāḳıʿa-i ʿaẓīme olmuşdur. Bunlara (8) ḥażret-i peyġamber iki duḫter-i pākīze-aḫterlerin menkūḥelige vėrmek ile ẕi'n-nūreyn dėrler **beyit:**

(9) ẓıll-ı raḥmān ṣāḥibü'n-nūreyn

ʿilm [ü] ḥilmiyle mecmaʿu'l- baḥreyn

mecmaʿ-ı fażl cāmiʿ-i Ḳur'an

ṣadef-i (10) dürr-i maʿrifet ʿOs̱mān

müddet-i ḫilāfetleri 11 sene oldı. Ḥażret-i ʿÖmer vefātından üç gün ṣoŋra (11) bīʿat ėtdiler. Ḥīn-i cülūsda 69 yaşında idiler. 11 sene ḫilāfetden ṣoŋra māh-ı ramażānda (12) tilāvet-i ḳur'an ėderken sene 35 tārīḫinde şehīd ėdüp civār-ı raḥmete ėrdi. Ḥattā ḥīn-i şehādetde (13) sūre-i Bakarada "fe-seyekfīkehümü'llāh" āyet-i şerīfin tilāvet ėderken ḫūn-ı ʿOs̱mān bu āyet-i şerīfe (14) üzere dökülmüşdür. Ol kelām-ı ʿizzet ḥālā Ḥumuṣda iç ḳalʿa cāmiʿindedir. Müddet-i ʿömürleri (15) sene 82 Zamān-ı ḫilāfetlerinde Ḫorāsān ve Āzerbāycān ve Ṭaberistān ve Kirmān ve Semerḳand ve Afriḳa (16) ve bunuŋ ems̱āli niçe vilāyetler daḫı fetḥ olmuşdur raḥmetü'llāhi ʿaleyh. Ḳabr-i şerīfleri baḳīʿin cānib-i (17) şarḳīsi nihāyetinde bir ḫurmā naḫlistānı kenārında bir ḳubbe-i ʿālīde medfūnlardır. Ḥattā ḥālet-i (18) nezʿde "yā emīre'l-mü'minīn sizi ḥażret-i resūlüŋ cenbinde defn ėdelim" dėyü iẕin ṭaleb ėderler, (19)" ḫayır, ḫayır daʿvet olunmadıḳ ḥaddimiz degildir" dėyü rıżā vėrmemişler **Sebeb-i şehādet-i Ḥażret-i (20) ʿOs̱mānü'ş-şehīd** sene tārīḫinde ḥażret-i ʿOs̱mān Mıṣırı ḥażret-i Ebā Bekir evlādı Muḥammed-i Ekbere (21) iḥsān ėtdi.

Thus one asks for his intercession and recites a Fātiḥa for his noble spirit.

The saintly deeds of ʿUt͟hmān

ʽUthmān became Amīr al mu’minīn (commander of the faithful, i.e. caliph) in the 24th year of the hijra in the month of Muharram. Verse:

The third friend of the Prophet is ʽUthmān bin ʽAffān.
He is the source of virtue and knowledge.

His noble lineage is: ʽUthmān ibn al-ʽAffān ibnü Ebu al-Āṣ bin Ümeyye bin ʽAbd Shems bin ʽAbd Manāf bin Ḳuṣayy bin Kilāb bin Murra bin Kaʽb. His line traces back to the ancestor of the Prophet. His patronymic is Abū ‘Umar or, in another tradition, Abu ʽAbd Allāh. He was born in Mecca. His death in Medina became a great event. As the Prophet had given his two daughters to him in marriage, he was also called the possessor of two lights. Verse:

Shadow of the Merciful, possessor of two lights,
Confluence of knowledge and forbearance,
Gathering-point of virtue, gatherer of the Qur’ān,
Mother of the pearl of knoweldge, ʽ Uthmān.

His caliphate lasted 11 years. He was recognized as caliph three days after the death of ‘Umar. He was 69 years old when he assumed the office. In the year 35, in the month of Ramadan, after 11 years as caliph, he was martyred while reading the Qur’ān — indeed he was reading the verse in Sura Bakara (2:137): But God will be sufficient as your helper against them and his blood dripped on this verse That very Qur’ān is still in the mosque of Hims, in the citadel. He was 82 years old. During his caliphate Khorasan, Azerbaijan, Tabaristan, Kirman, Samarkand, Africa and many other provinces were conquered — may God have mercy on him. His noble tomb, a lofty domed structure, is in the eastern part of Baḳīʽ at the edge of a date palm grove. As he lay dying, they asked permission to bury him near the Prophet but he refused saying, “No, I was not invited, that is out of my bound.”

Reason for the martyrdom of ʽUthmān

In the year (---) he bestowed the governorship of Egypt on the son Abū bakr, Muḥammad Akbar.

Ammā ḥażret-i ʽOs̱mānıŋ kātibi olan Mervānıŋ murādı Mıṣırı ġayriye recā ėtmiṣdi. (22) Recāsı ḳabūl olmayup Muḥammed-i ekber Mıṣıra ḳarīb vardıḳda ḥażret-i ʽOs̱mān ṭarafından Mıṣıra (23) bir yarlīġ-i belīġ iḳtiżā ėtmegiyle Mervān Kātib ḥīle ėdüp bu gūne bir emir inṣā ÿder kim “iẕā

cā’e’l- (24) amīru f’āḳbilū" lafẓın bī-noḳṭa taḥrīr ėdüp ḥażret-i ʿOs̱māna müḥürlėdüp baʿdehü “f’aḳbilū” (25) lafẓınıŋ bā-ı muvaḥḥidesine iki noḳṭa ile tā-i müs̱ennā ḳılup “f’aḳtulū” eyleyüp bir neccāb ile (26) bu sāḫte emri Mıṣıra gönderir. Ḥikmet-i Ḫudā ol emir Mıṣırda Muḥammed-i ekber ḥażretleriniŋ eline (27) girüp ʿaḳlı başından gidüp bu emri Medīne-i münevverede cümle ṣaḥābe-i kirāma gönderir (28) anlar daḫı ġulüvv-i āmm ile ḥażret-i ʿOs̱māna bu sāḫte yarlīġ-ı belīġı gösterdiklerinde "ḥāṣā (29) bu emirden benim ḫaberim yoḳdur" deyince cümle ṣaḥābe "yā emīre’l-mü’minīn bu hīle ve şeyṭānat Ḥakem Ībni 296a (1) Mervān ḥīlesidir. Bize anı vėr ḳatl ėderiz" dėdiler. Ḥażret-i ʿOs̱mān rıżā vėrmeyüp ḳırḳ (2) gün ḥażret-i ʿOs̱mānıŋ sarāyın Medīnede muḥāṣara ėtdiler. Ḥażret-i ʿAlī bu fesādı defʿ içün (3) oġlı ḥażret-i Ḥasanı ve ḫuddāmı Ḳamberi gönderüp ʿasker hücūm ėdüp Ḳamberiŋ başın yardılar (4) ḥażret-i Ḥasanıŋ abāsın çāk çāk ėtdiler. Āḫir bālāda taḥrīr olunduġu üzre Kināne bin (5) Beşrencī nām melʿūn ḥażret-i ʿOs̱mānı Ḳur’ān-ı ʿaẓīm tilāvet ėderken şehīd ėtdi. Namāzın Ḥakīm (6) Ībn-i Ḥarām ḥażretleri ḳılup bu āsitānede defn olundı. Sebeb-i şehādetleri böyledir. Ve bir (7) rivāyetde sebeb-i şehādetleri zamān-ı ḫilāfetlerinde Muʿāviye Ṣām vālīsi idi. Ehālisi (8) Ṣāma ẓulm-i ṣarīḥ ėder şeklinde olup niçe biŋ ādem Ṣāmdan Medīneye gelüp Ḥażret-i (9) ʿOs̱māna taẓallum ėdüp Muʿāviyeniŋ ʿazlin istediler recāları ḳabūl olmayup ġulüvv-i ʿāmm (10) ėtdiler. Defʿ-i cemʿiyyet içün ḫalḳa bir muḥabbet-nāme içinde "f’aḳbilū" lafẓın yazarlar yaʿnī yine (11) "ḥākimiŋiz Muʿāviye[y]i ḳabūl ėdüŋ" dėyü bir recā ėder bu kaġıẕ Muʿāviye ṭarafından gelen ṣāḳī ṣūretli (12) ādemleriŋ ellerine girince “f’aḳbilūhum”uŋ noḳṭaların ḥakk ėdüp “f’aḳtulūhum” derler "hāy (13) bizim Muʿāviye ḥażretlerine ḳaṣdı var imiş" dėyü eṣedd-i ṭuġyān ėdüp ḳırḳ gün ceng-i ʿaẓīm (14) olup āḫir bālāda taḥrīr olunduġı üzre ḥażret-i ʿOs̱mānı şehīd ėtdiler. **beyit:**

Ol ḥayā (15) kānı ḥażret-i ʿOs̱mān

aŋa da ḳalmadı bu dār-ı cihān

ʿUthmān’s secretary Marwan had this governorship for someone else but his request was not accepted. Before Muḥammad Akbar reached Egypt ʿUthmān’s order that read “When the emir comes, receive him (faḳbilūhu)” was sent ahead with a courier. But Marwan had altered the pointing so that it read “When the emir comes, kill him (faḳtulūhu)”. By God’s wisdom, the order

came into the Muḥammad Akbar’s hands when he reached Egypt. At his wit’s end he sent it to the Prophet’s companions in Medina. They rose up against ʽUt͟hmān and showed him the forged order.

“God forbid,” he said, “I know nothing about this.”

“O commander of the faithful,” they said, “this deviltry can only be the work of Ḥakam ibn Marwan. 296a Hand him over to us so we can kill him”.

ʽUt͟hmān refused to do this. They laid siege to ʽUt͟hmān’s palace in Medina for 40 days. ʽAlī sent his son Ḥasan and his servant Ḳambar to quell the disturbance, but the soldiers attacked them, split Ḳambar’s head open and tore Ḥasan’s robe in pieces. Finally, as related above, a villain named Kināna bin Biṣrinacī martyred ʽUt͟hmān as he was reading the Qur’ān. Ḥakīm ibn Ḥarām led the funeral prayer, and he was buried in this shrine. That is the reason for his martyrdom.

According to another tradition: During his caliphate Muʽāwiya was the governor of Damascus. His followers seemed to be committing clear oppression. Thousands of people came from Damascus to Medina and complained to ʽUt͟hmān about Muʽāwiya, asking for his dismissal. When their request was refused they rose up in rebellion. To quell the disturbance ʽUt͟hmān sent a letter to Damascus in which he wrote “accept them (faḳbilūhum)” — meaning, accept your governor Muʽāviya. But this letter came into the hands of the rebels who altered the pointing so that it read “kill them (faḳtülūhum)” and it was bruited about that ʽUthmān intended to kill Muʽāwiya. The rebellion gained strenth and, after forty days of fierce fighting, ʽUt͟hmān was martyred as related above. Verse:

Even that mine of modesty, ʽ Ut͟hmān.

Has taken his leave from this world.

ve ehl-i beyti ḥażret-i ʽOs̱mān: (16) **Ḥażret-i Ruḳıyye ve ḥażret-i ʽÜmmü Küls̱ūm** bunlar ḥażret-i risāletiŋ benātlarıdır. Ḥadīce-i kübrādan (17) mütevellidelerdir. Sene 2 baʽde’n-nübüvve Bedir ġazāsı güninde ehl-i beyt-i ḥażret-i ʽOs̱mān ki Sitti Ruḳıyye bint-i (18) resūldür vefāt ėtdi. Andan

nübüvvetin evvel senesinde ḥażret-i resūl Ümmü Küls̱ūmi (19) ḥażret-i ʿOs̱māna tezvīc ḳıldı. Ḥażret-i ʿOs̱mana zi'n-nūreyn dėdiler ve bu sūrda (20) ḥażretiŋ kelām-ı dürer-bārlarından hadīs̱ "aʿlinū'z-zifāf velev bi'd-difāf ḥadīs̱-i şerīfi buyurduḳlarından (21) celcelesiz dā'ire daḳḳ olundı. Ve ʿaẓīm vezni üzre sürūr [u] ṣād-mānlar oldı (22) --- Rabīʿ bin ʿAbdü'l-ʿUzzāya vėrildi.--- Sene 10 ġazā-[y]ı Ḥuneyn güninde (23) sitti Zeyneb merḥūme oldı. Bu üç benāt-ı resūlu'llāhlar baḳʿīde ---.(24) āsitānesiniŋ bābı bunlarıŋ ḳubbesine nāẓırdır. Bu baḳīʿde ḥażret-i ʿOs̱mān ḳubbesinde (25) ---.ḳızıl ḳanlı yeşil aṭlās ile pūşīdedir. Her bār bu aṭlās tecdīd olduġı (26) vaḳtde [ ] ḥamd-i Ḫüdā **122B** ziyāret ėdüp rūḥ-ı şerīfleriyçün bir yāsīn-i (27) şerīf tilāvet ėdüp şefāʿatlerin recā eyledim [ ] tamām oldı. Andan ve yine (28) bu maḥalde **Ümmü Seleme binti Ebī Ümeyye** aṣḥāb-ı kirāmdan Ümmü Seleme ʿAbdu'llāhu'l-Maḥzūmīniŋ ḫātūnı (29) idi. Ebū Seleme vefāt ėdüp Ümmü Selemeyi ḥażret tezevvüc ḳılup ḳırḳdört yaşında iken 296b (1) nikāḥ olup ümmü'l-mü'minīn oldı. Altmış iki senesinde merḥūme olup bu baḳiʿde medfūndur. **Ḥakem Ībnü'l- (2) ʿĀs** Mekke fetḥinde Ebū Süfyān ile Īslāma gelmişlerdi. Īfṣā-yı esrār seyyidü'l-ebrār idi. (3) Aṣḥāb-ı kirām beyninde bunlara ṭarīd-i resūl dėnilirdi. Otuz üç senesinde merḥūm olup ḥażret-i ʿOs̱mān (4) civārında medfūndur ve **Ebū Saʿīdü'l-ḫuzrī** laḳābı Saʿīd bin Mālik Sināndır. Ehl-i Medīne ve ḳavm-i (5) enṣārdandır. Müddet-i ʿömr ṭoksan dört senesinde ʿAbdü'l-melīk Mervān ʿaṣrında yėtmiş dört senesinde merḥūm olup (6) ḥażret-i ʿAbbās cenbinde medfūndur. Ve **Cābir bin ʿAbdu'llāh** ḳavm-i Enṣārdandır. Ḥażret ile on (7) ṭoḳuz ġazāda bile idi. Ġāyet faḳīh ve ʿālim ve fāżıl idi. ʿÖmreş sene 94 ve sene 71 (8) ḥażret-i ʿĀyişe cenbinde medfūndur.

Ve **ʿAbdu'llāh bin Caʿfer bin Ebī Ṭālib** rażıya'llāhu ʿanhümā (9) Ḥażret-i ʿAlīniŋ birāder-ẕādesidir. Bedir ġazāsında ḥażret ile maʿan idi. Müddet-i ʿömreş (10) sene 85 ʿahd-i ʿAbdü'l-melīk bin Mervānda Baḳīʿde ḳabri sā'ir aḳrabāları ḳurbinde āsūde-(11)-dirler. Raḥmetü'llāhi ʿaleyh ve

The wives of ʿUt̲h̲mān, Ruḳıyya and Ummu Kuls̱ūm, were daughters of the Prophet and K̲h̲adīdja. Ruḳıyya died in the second year of the hijra, on the day of the battle of Badr (624). The Prophet had married Ummu Kuls̱ūm to ʿUthmān the year before — that is why ʿUt̲h̲mān was

known as the possessor of two lights — and during the wedding festivity had uttered the pearl-strewn hadith: “Proclaim the wedding night with tambourines” and so tambourines without bells were beaten and there was much joy and celebration. He married his daughter Zaynab to Rabīʿ bin ʿAbd al-ʿUzzā and she died in the eighth year of the hijra, on the day of the battle of Hunayn (630). The tomb of these three daughters of the Prophets is below(?) the gate of the shrine in the Baḳīʿ cemetery.[80] Here too ʿUthmān’s sarcophagus is covered with green satin stained red with blood. The satin is renewed...............
God be praised, I visited the grave of ʿUthmān, recited the Sura Yāsīn (Sura 36) on behalf of his noble spirit, and begged his intercession.

Next is the grave of Ummu Salama daughter of Abū Umayya. She had been the wife of ʿAbd Allāh al-Maḫzūmī, one of the Prophet’s companions. After his death the Prophet married Ummu Salama. 296b She was 44 years old and became the mother of the believers. She died in the year 62 and is buried in the Baḳīʿ cemetery.

Ḥakam Ībn al-ʿĀs converted to Islam together with Abū Sufyān at the conquest of Mecca (in 630). He was a revealer of mysteries and lord of virtues. Amongst the Prophet’s companions he was known as “the one the Prophet refused.” He died in the year 33 and was buried in the vicinity of ʿUthmān.

Abū Saʿīd al-Ḫuḍrī nicknamed Saʿīd bin Mālik Sinān came from Medina and was one of the Anṣār (“Helpers” of the Prophet). He died in the year 74, at the age of 94, during the caliphate of ʿAbd al-malīk Marwān. He is buried next to the grave of ʿAbbās.

Cābir bin ʿAbd Allāh was one of the Anṣār. He took part in 19 gazas in which the Prophet also took part. He was a good scholar and an excellent man. He died in the year 71 at the age of 94 and is buried next to the grave of Āisha.

ʿAbd Allāh bin Djaʿfar bin Abī Ṭālib was the nephew of ʿAlī. He took part in the battle of Badr together with the Prophet. He died at the age of 85 during the caliphate of ʿAbd al-malīk bin Marwān and lies near his family members here in Baḳīʿ— may God have mercy on him.

Ḥażret-i imām Zeyne’l-ʿābidīn ʿAlī bin Ḥüseyn bin ʿAlī on (12) iki imāmıŋ dördüncisidir. Müddet-i ʿömür sene 44 ʿahd-i Velīd bin ʿAbdü’l-Melīkde sene 94 (13) vefāt ėdüp ʿamm-ı buzurg-vārları imām Ḥasan ḳubbesinde medfūndur. Ve **ḥażret-i Īmām (14) Ḥasān ibni ḥażret-i ʿAlī rażıya’llāhu**

ʿanhümā ḥażret-i Sıbṭ-ı aʿẓām Seyyid-i muʿcem ẕi’l-ʿizzü’l-celī (15) ḥażret-i Īmām Ḥasan ibni ʿAlī vilādet-i bā-saʿādetleri hicretten evvel Mekkede doġdılar (16) sene 30 ḫilāfetleri ancaḳ altı ay olup Ḥasan ḥüsn-i rıżālarıyla ferāġat ėtdiler. (17) ʿÖmr-i ʿazīzleri sene 46 kendü ḫātūnları zehir vėrüp tārīḫ-i şehādetleri fī sene 43 (18) Medīneden yigirmi defʿa piyāde Mekke-i Mükerremeye varup ḥacc ėtmişdir. Beyt: Ḥasan ile Ḥüseyndir (19) iki hümā

rażıya’llāhu teʿālā ʿanhümā

yine bu ḳubbe içinde **ḥażret-i ʿAbbās ibni ʿAbdü’l (20) -Muṭṭalib** ʿamm-i resūlu’llāhdır zamān-ı cehāletde Bedir ġazāsında bu ʿAbbās ve ʿAḳīl bin Ebī (21) Ṭālib yėtmiş nefer kimesneler ile Kaʿb bin ʿÖmerü’l-Ensārī destinde esīr olup ḥużūr-ı ḥażret-i (22) resūle geldiklerinde ḥażret-i ʿAbbas ve ḥażret-i ʿAḳīl Īslām ile müşerref oldılar müddeti ʿömr-i (23) ʿAbbās sene 87 ḫilāfet-i ʿOs̱mānda merḥūm oldı. Bunlar ḥażret-i risāletiŋ vaṣıyyeti üzre (24) ḥażret intiḳāl ėdince ḥażret-i ʿAlī ġasl ėdüp bu ḥażret-i ʿAbbāsıŋ iki evlādları ki (25) biri Fażl biri Ḳas̱üm ile hıẕmet ėdüp ḥażret-i resūl üzre mā’-i ṭāhir sabb (26) ėderlerdi. Ammā mübārek ḳamīṣlerin çıḳarmadan ġasl ėdüp baʿdehu iki kat (27) kefen daḫı ṣarup defn ėtdiler. Bunlar ol ʿAbbās ʿamm-i resūlu’llāhdır. Ve yine bu ḳubbe (28) dāḫilinde **ḥażret-i İmām Muḥammedü’l-Bāḳır ibni İmām Zeyne’l-ʿĀbidīn** müddet-i ʿömri sene 52 zamān-ı Hiṣām ve yine bu ḳubbe (29) içinde **ḥażret-i İmām Caʿfer-i Ṣādıḳ ibn İmām Muḥammed Bāḳır**dır, imām-ı sādisdir ḫilāfet-i Caʿfer-i manṣūrda merḥūm oldı Ṣādıḳ budur.Müddet-i ʿömr sene 65 bu ḳubbe 297a (1) içre ḥażret-i ʿAbbās ve Īmām Ḥasan ve Īmām Muḥammed Bāḳır ve Īmām Caʿfer Ṣādıḳ bu dördi (2) Baḳīʿ içre sekiz köşe bir kubbe-i ʿālī içinde āsūdelerdir. Ve ṣandūḳaları yeşil münaḳḳaş (3) aṭlās-ı zer-ender-zer ile pūşīde bir müzeyyen ḳubbedir. Ve ism-i şerīfleri ṣandūḳaları (4) üzre mesṭūr aṭlāslarda mesṭūrdur. Ve ġāyet münevver ḳubbe-i nūrdur. Dört ayaḳ ṭaş (5) nerdübān ile nüzūl olunur, bir ḳubbe-i ʿālīdir. Cümlesiniŋ rūh-ı şerīfleriyçün bir yāsīn-i (6) şerīf tilāvet ėdüp şefāʿatların recā eyledik. Rıżvānu’llāhi teʿālā ʿaleyhim ecmāʿīnʿ

Zayn al-ʿābidīn ʿAlī bin Ḥusayn bin ʿAlī was the fourth of the twelve Imams. He died at the age of 44 during the caliphate of Walīd bin ʿAbd al-malik and is buried in the tomb of his great-uncle Imam Ḥasan.

Imam Ḥasan ibn ʿAlī — may God have mercy on them — was born in Mecca before the Hijra of the Prophet.[81] In the year 3[0] Ḥasan became Caliph. He only held this office for 6 months, and then gave it up of his own volition. His own wife poisoned him and he died in the year 43 at age 46. He performed the pilgrimage twenty times from Medina to Mecca on foot. Verse:

Ḥasan and Ḥusayn are two phoenixes,
May God be pleased with them.

ʿAbbās bin ʿAbd al-muṭṭalib the uncle of the Prophet also lies buried under this dome. In the time before Islam, during the battle of Badr, ʿAbbās and ʿUḳayl bin Abī Ṭālib with 70 of their companions were taken prisoner by Kaʿb bin ʿUmar al-Anṣārī. After this they were brought to the Prophet and converted to Islam. ʿAbbās died at the age of 87 while ʿUthmān was Caliph. When the Prophet died his body was washed by ʿAlī according to his last wishes, and ʿAbbās's two sons, Faḍl and Ḳays̱um, assisted by pouring clean water over the Prophet. But they washed him without removing his blessed shirt, then wrapped him in two linen cloths and buried him. This was ʿAbbās the uncle of the Prophet.

The grave of the Imam Muḥammad Bāḳır bin Imam Zayn al-ʿābidīn is also under this dome. He died at age 52 during the caliphate of Hishām in the year 65. The Imam Djaʿfar al-Ṣādīk also lies buried under this dome. He was the sixth imam and died at age 65 during the caliphate of Djaʿfar al-Manṣūr.

297a This dome houses the graves of ʿAbbās, Imam Ḥasan, Imam Muḥammad Bāḳır and Djaʿfar al-Ṣādık. These four are in the Baḳīʿcemetery in an eight-sided domed building, their sarcophagus covered with green satin embroidered with gold, each surmounted by a satin plaque on which their names are written. It is a resplendent lofty dome of light, reached by descending four stone steps. We recited the Sura Yāsīn for all their noble spirits and prayed for their intercession — may God be pleased with them.

ve bu (7) āsitāneniŋ muḳābelesinde Mescid-i Ḥażret-i ʿAlī mināresiz bir küçük buḳʿadır. Ve bāb-ı (8) Baḳīʿiŋ ḫāricinde **ʿAmmet-i Resūlu'llāh ḥażret** --- bir küçük ḳubbede āsūdedir ve yine (9) bu maḥalde bir ḳubbe-i ṣaġīre içre **Ḥażret-i ʿAḳīl ibni Ebī Ṭālib** ḥażret-i ʿAlīniŋ ḳarındaşıdır. (10) Ve

bu maḥalde Īmām-ı Mālik ḳubbesi içinde ḳıra’āt ṣāhibi **imām-ı Nāfiʿ** medfūndur. Ve buŋa ḳarīb (11) bir ḳubbe-i ṣaġīrede ḥażret-i ʿAlīniŋ vālide-i müşfīḳası **Fāṭıma bintü Āsīye** ve bunlara ḳarīb (12) ṣāhibü’l-meẕheb **Ḥażret-i imām Mālik ibni Enes ibn-i ʿAmīr-i Ḥimyerīdir**. Kibār-ı tābiʿīndendir. Müddet-i (13) ʿömürleri sene 84 ve sene 179 ʿahd-i Hārūnu’r-reşīdde merḥūm olup bir ḳubbecikde āsūde-(14)-dirler baʿżı Mālikī fuḳarāları türbe-dārları vardır ve buŋa ḳarīb āl-i ʿAbbāsiyāndan (15) **al-Vās̱ık Bi’llāh Hārūn ibni Muʿtaṣam Bi’llāh Muḥammed** ḳuvvet-i bāzuya mālik zōr-āver ādem imiş ve ġāyet (16) ṣāḥib-i kerem merd-i H̱udā imiş müddet-i ẖilāfetleri 5 sene ve sene 232 ẕi’l-ḥiccesinde oṭuz (17) iki yaşında merḥūm olup Ümmü Ṣafiyye cenbinde medfūndur. Bu Ümmü Ṣafiyye Medīne (18) ḳalʿasının Baḳīʿ ḳapusınıŋ öŋünde ṣoḳaḳ aşırı bir ḳubbe-i ʿālī içinde **ḥażret-i** (19) **Ṣafiyye bintü Ḥuyey ve sitti ʿĀtike** bunlar Ümmü’l-müʿminīn zevce-i resūlu’llāhdır. (20) Bunlardan ġayrı ḥażret-i ḥabīb-i H̱udā on üç ẖātūn tezevvüc ėtmişlerdir. Ve kendülerinden ṣoŋra (21) ḳalmışlardır. Evvelā baʿde’n-nübüvve 10 senede **Ḥażret-i ʿĀyişe-i ṣıddīḳa** bintü ḥażret-i Ebā Bekrü’ (22) ṣ-ṣıddīk ḥażret-i resūl tezevvüç ḳıldıḳlarında baʿs-i nebeviyyeniŋ bėşinci senesi idi ve ʿĀyişe-i (23) ṣıddıḳa rażıya’llāhi teʿālā ʿanhā Rūmāne nām ẖātūndan müştaḳḳa idi. Ḥażret (24) [ʿĀyişe] ---ʿömr sene 67 hicretiŋ sene 58 Muʿāviye ẖilāfetinde merḥūme oldı (25) rażıya’llāhu teʿālā ʿanhā. Ve **Sevde binti Zemʿa’** nikāḥ ėtdiler. Ve **Ḥafṣa bint-i ḥażret-i ʿÖmer** (26) ve **sitti Zeyneb bint-i Caḥş** ki Zeyd bin Ḥāris̱eden maḥlūle iken almışlardır. Ve **Cüveyre bintü’l-(27) Ḥāris̱** ve daḫı **Ümmü Ḥabībe binti Ebī Süfyān ve Ümmü Seleme binti Ümeyye** ḳırḳ dört yaşında (28) iken nikāḥ ėtdiler **ve cāriye-i Māriye** daḫı ḥażretden ṣoŋra bu meẕkūrūnlar ḥayatda ḳaldılar (29) rażıya’llāhu anhünne. Bu ehl-i beyt-i resūlu’llāh cümle Baḳīʿde bir ḳubbe-i ʿālīde medfūnlardır cümle -297b-(1) siniŋ ṣandūḳaları yeşil münaḳḳaş aṭlas ile pūşīdedirler ammā ḳubbe-i ezvāc-ı nebī **ḥażret-i (2) ʿĀyişe-i ṣıddīḳa** daḫı **Ümmü Ḥabībe** ʿömreş sene 44 Muʿāviye hemşīresidir.

Facing this shrine is a small structure without a minaret, the mescid of ʿAlī. And an aunt of the Prophet is buried outside the Baḳīʿ gate in a small domed tomb. In another small dome lies ʿAḳīl

ibn Abī Ṭālib, ʿAlī's brother. Imam Nāfiʿ, who was famous for his Qur'ān recitation, is buried here under the dome of Imam Mālik. ʿAlī's mother, Fāṭima bint Āsiya, is buried nearby under a small dome.

Near these Imam Mālik bin Anas, founder of the Maliki School, is buried. He was one of the important figures in the generation following the Prophet. He died in the year 179 at age 84, during the time of Hārūn al-Rashīd and lies in a small domed structure. Some Maliki dervishes are in attendance at the tomb.

Nearby is the grave of the Abbasid caliph al-Vās̱ık Bi-llāh Hārūn ibn Muʿtaṣam Bi-llāh Muḥammad. He was reportedly a strong athlete and a generous man of God. His caliphate lasted 5 years. He died at age 32 in the year 232 in the month of Dhu'l hidjdja and is buried next to Ummu Ṣafiyya. .

This Ummu Ṣafiyya lies in a lofty domed structure across the street in front of the Baḳīʿ gate (along with?) Ṣafiyya bint Ḥuyayy and Sitti Ātika. They are mothers of the believers, being the Prophet's wives.

Apart from these the Prophet had another 13 wives who survived him. The first after he had received the prophetic mission in the year 10 [sic] was ʿĀisha al-ṣıddīḳa bint Abū Bakr. When he married her it was the fifth [sic] year of his prophecy. Her mother was Rùmāna. ʿĀisha died at age 67 in the year 58 during the Caliphate of Muʿāwiya — may God be pleased with her. Then he married Savda bint Zemi'a; Ḥafṣa bint 'Umar; Zaynab bint Djaḥsh — he married her after she was divorced from Zayd ibn Ḥāris̱a; Djuwayriya bint al-Ḥāris̱; Ummu Ḥabība bint Abī Sufyān; Ummu Salama bint Umayya — he married her when she was 44 years old; and Māriya the slavegirl. All of these survived the Prophet — may God be pleased with them.

All these wives are buried in this cemetery under a high dome, 297b their sarcophagi covered with green embroidered satin. Under the dome of the Prophet's wives are also ʿĀisha Ṣıddıḳa and Ummu Ḥabība, who was the sister of Muʿāwiya and died at age 43.

Ve baʿżı cevārī-i (3) resūl ʿĀyiṣe-i ṣıddīḳanıŋ cenbinde āsūdedirler. Zer-ender-zer naḳṣ-i būḳalemūn aṭlas-ı aḫżar (4) ile pūṣīdedir. Türbe-dārlar ʿūd-i māverdī eyle iḥrāḳ ėderler, kim cemīʿi

züvvārıŋ dimāġı (5) muʿaṭṭar olur. Ḥaḳīr rūḥ-ı şerīfleriyçün bir yāsīn-i şerīf tilāvet ėdüp vālidemize ve ümmühātlarımıza (6) şefāʿatlerin recā eyledik ve bu ʿĀyişe-i ṣıddīḳanıŋ pāyı üzre bu tārīḫ terḳīm olunmuştur. (7) “Emere bi-tecdīdi hāẕa’l-merḳadi’l-mübāreki ḥażret-i ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa rażıya’llāhu teʿālā ʿanhā es-sulṭān (8) Süleymān ḫān ibni Selīm Şāh ibni Bāyezīd ḫān ibni Meḥemmed ḫān ḫalleda’llāhu mülkehu sene ḫamsīn (9) ve tisʿāmi’yeh" taḥrīrdir. Ve buŋa ḳarīb yine bir küçük ḳubbe-i benāt-ı resūlu’llāhda **ḥażret-i (10) Ümmü Külsüme ve sitti Ruḳıyye** bu iki duḫter-i pākīze-aḫterleri ḥażret-i ʿOsmāna vėrdi. Ammā Sittī Ruḳıyye (11) sene 2 Bedir ġazāsı güni merhūme oldılar. Ve yine bu ḳubbe içre sitti **Zeyneb bint-i resūl**dür. Nikāḥıyla (12) Ebü’l-ʿās ibni Rabīʿ ibni ʿAbdü’l-ʿuzzā hibālesinde idi. Ammā [ḥażret] ḥażret-i Fāṭımatü’z-zehrāyı (13) hicretiŋ ikinci senesinde ḥażret-i ʿAlīye verdıkde ḥażret-i Fāṭıma on sekiz yaşında (14) idi. Ḥażret-i ʿAlī yigirmiye bāliġ idi. Ammā ḥażret-i Fāṭıma ḥażretden yine --(15) --- lerine ėrmemişlerdi. Bu dört duḫter-i resūlu’llāh cümle Ḥadīce-i kübrā (16) dan müştaḳḳalardır.**[Zeyneb bin] Ḫuzeyme**yi --- Ġazā-yı Uḥud ʿavdetinde ḥażret-i resūl iżdivāclarında indirāc (17) ėdüp firāş-ı resūlu’lāh ile müşerrefe oldılar --- ve bu ḳubbede yine (18) ehl-i beyt-i resūlu’llāhdan Ümmü Veled Ībrāhīm **cāriye-i Māriye** --- Muḳavḳış-ı (19) Ḳıbṭī Mıṣır ḥākimi iken ḥażret-i risālete taʿaşşuḳından hedāyāları ile Medīneye geldükde bu [Māriye] --- ve Düldül (20) nām bir ḳaṭır getirdi. Ḥażret ʿAlī el-hedāyā teşteriku dėyüp (21) ḳaṭırı aldı.**123A** --- ve Düldül-i ʿAlī dėdikleri ol baġildır. Ve Yaġfūr nām bir ḥımār-ı ṣaʿīdi ve ġayrı (22) tuḥaf yādigāriler getirüp Muḳavḳıs Īslām ile müşerref olup yine Mıṣıra gitdi. Bir rivāyetde (23) Muḳavḳış ṭarafından hedāyālar ile elçi gelen nāmına ism-i aʿyān dėrler ḥakīm Zā’n-nūn-i mıṣrīdir. Ḥażretin cemāl-i (24) bā-kemālin görüp İslām ile müşerref olup ḥażret-i ʿÖmer ḫilāfetinde ʿAmr Ībnü’l-ʿĀs (25) ile Mıṣır ġazāsına geldikde Zā’n-nūn ol ṣavaşda şehīd olup şeyḫ ʿUḳbe-i Cüheynī (26) civārında medfūndur. Ḥażret-i ʿAmr Ībnü’l-ʿĀṣ Mıṣrı fetḥ ėtdikde bu Muḳavḳıs ʿasākir-i (27) Īslāma çoḳ ẕaḫāyır ve imdād ėtmişdi. Zīrā yine Mıṣırda boy-begi meṡābesinde ḥākim (28) idi. Ammā ḥükümet-i kübrā Ḳudüs ve Anṭaḳıyye ḳurāları Ḫeraḳiliŋ idi. Bu rūm küffārın[a] raġmen (29) Muḳavḳıs imdād ėdüp Mıṣrı ḥażret-i ʿAmra vėrdi ve Māriye nām cāriye[y]i ḥażrete bunlar 298a (1) vėrdi

And some of the Prophet’s slavegirls are buried close to ʿĀis̲h̲a Ṣiddiḳa covered with green satin and variegated gold embroidery. The keepers of the tomb burn aloes which perfumes the brains of the visitors. This humble one recited the Sura Yāsīn for their noble spirity and begged their intercession for my mother and female ancestors.

The following chronogram is inscribed above the gate of ʿĀyiṣe Ṣıddıḳa: The renovation of this grave of ʿ Āis̲h̲a Ṣiddiḳa — may God be pleased with her — was ordered by Sultan Sulaymān, son of the Selīm, son of Bāyezīd, son of Meḥemmed — may God perpetuate his kingdom — in the year 950 (1543).

Nearby in another small domed structure are the daughters of the Prophet, Ummu Kuls̲um and Ruḳiyya who were both married to ʿUt̲h̲mān. Ruḳiyya died in the year 2 on the day of the battle of Badr. Zaynab, the daughter of the Prophet, is also buried under this dome. Zaynab was married to Abu al-ʿĀṣ ibn Rabīʿ ibn ʿAbd al-ʿuzzā. When Fāṭima married ʿAlī in year 2 of the hijra she was 18 years old and ʿAlī was 20. Fāṭima died shortly after the death of the Prophet. These four daughters of the Prophet all stem from his wife K̲h̲adīdja.

When the Prophet returned from the battle of Uḥud he was married to [Zaynab bint Ḥuzayma]. The mother of İbrāhīm, Māriya the slavegirl, is also buried in this building. Muḳawḳis the Copt, the ruler of Egypt, when he was visiting Medina,[82] out of his love for the Prophet, gave him Māriya and a mule named Düldül as gifts. ʿAlī took the mule on the grounds that Gifts should be shared.[83] That is the mule known as "ʿAlī’s Düldül". Muḳawḳıs also brought a donkey called Yaġfūr and other gifts, converted to Islam and returned to Egypt.

According to other versions, the one who brought the presents from Muḳavḳıs was Zā’n-nūn al-Miṣrī. He saw the perfect beauty of the Prophet and converted to Islam. Zā’n-nūn al-Miṣrī took part in the conquest of Egypt with ʿAmr ibn al-ʿĀṣ during the caliphate of ‘Umar and died in that war. He is buried near the grave of Shaikh ʿUḳba al-D̲j̲uhaynī.

When ʿAmr ibn al-ʿĀṣ conquered Egypt, this Muḳavḳıs supplied the Muslim army with grain. At that time he was a magistrate at the level of tribal chieftain. The government was in the hands of King Heracleus in Jerusalem and Antioch. Despite being ruled by these Byzantine infidels Muḳavḳis aided the Muslims and handed Egypt over to ʿAmr ibn al-ʿĀṣ. It was he who gave Māriya the slavegirl to the Prophet.

Bu Māriye Ümmü’l-müminīn sitti Zeyneb binti Caḥṣ ile bir beytde sākin idi. Ve bu (2) sitti Zeyneb muḳaddemā Zeyd bin Ḥāriṣ̱in ḫātūnı idi. Ḥāriṣ̱ fevt olup hicretiŋ beşinci sālinde (3) āyet sūre-i “Felammā ḳażа zeydün minhā vaṭaran zevvecnākehā” āyeti nāzil olup sitti Zeynebi ḥażret-i resūl (4) tezevvüc eyledi. Müşārun-ileyhā ḥaḳḳımda benim böyle āyet-i şerīf nāzil olup firāş-ı resūlu’l -(5)- lāha lāyıḳ oldum dėyü ḥażret-i Ībrāhīmi elden bıraḳmayup tefāḫur kesb ėderdi. Ammā ḥażret-i (6) resūlden ṣoŋra ḳalan onbeş ḫavātīnlerden evvel bu merḥūme oldı. Ḳubbeleri mez̠kūrdur. (7) Ve bu maḥalde ḳubbe-i **ümmü’l-mü’minīn ḥażret-i Ümmühānī** ism-i şerīfleri Fāḥite binti Ebī Ṭālibdir ki ḥażret-i (8) ʿAlīniŋ büyük hemşīresidir. Ḥażret-i resūlüŋ menkūḥesi idi. Ḥatta leyle-i Miʿrācda (9) ḥażret bunlarıŋ ḫānesinde iken miʿrāc-ı berīn vāḳiʿ olmuşdur. Cenbinde cevār-ı resūlden (10) üç cārīye daḫı zer-ender-zere müstaġraḳ medfūnlardır. Ve bunlarıŋ ḳurbinde bir küçük (11) ḳubbede **sitti Ḥalīme binti ebī Züveybü’s-Saʿdiyye** ḥażret-i risāletiŋ süd analarıdır. Benī Saʿd (12) ḳabīlesinden münʿime bir ḫātūn-ı muʿaẓẓama idi. Ḥażret-i risālet ile ḥażret-i Ḥamza ve ḥażret-i (13) Ebū Seleme Ībni ʿAbdu’llāhi’l-Maḥzūmī ve ʿAbdu’llāh Ībni Caḥṣu’l Esedī henüz vücūda gelmişlerdi. (14) Bunları daḫı Ḥalīme ḫātūn emzirüp ḥażret ile bunlar süd ḳarındāş olmuşlardır. Ammā (15) rażāʿan ḫᵛāherleri Selmā nām ferişte Selmā ḳız ile hemşīre olmuşlardır. Ve bu Ḥalīme ḫātūn süd (16) ana ḳubbesi içre ḥażretiŋ rażāʿan süd ḳız ḳarındāşı **Selmā ḫātūn** ve ḥażretiŋ pederinden (17) intiḳāl ėden **Cāriye-i bereke** ḥażretin beşigi ve mehdi ḫızmetinde idi. Nāmına **Ümmü Eymen** dėrler (18) Ḥalīme ḫātūn cenbinde bir ḳubbe içre medfūnlardır. Her ṣabāḥ ziyāret ėdüp ḥażret anlara (19) duʿā dermiş bu ḫuṣūṣda s̱iḳāt-ı ehl-i siyer raḥmetu’llāh eyle taḥrīr ėtmişler kim ḥażret-i resūluŋ (20) pederi ticāret ile Şām-ı şerīfe gidüp baʿde’t-ticāre Şāmdan rücūʿ ėdüp ālām-ı şedāyid-i (21) rāhdan ḫasta-ḥāl olup Medīneye --- merḥale yėr ḳaldıḳda Dārü’t-tābiġa nām maḥalde (22) merhūm olup anda defn ėtdiler. Müddet-i ʿömri 25 sene üç kerre ḥażret Başrā şehrine (23) giderken ziyāret ėdüp İslām telḳīn eylemişlerdir. Zīrā zamān-ı cehāletde merḥūm (24) olmuşlardır ki ol zamān ḥażret henüz altı yaşına nā-bāliġ idi. Baʿdehü vilādet-i (25) resūlüŋ 6 senesinde ḥażretiŋ vālideleri Āmine ḫātūn binti Vehb ḥażretiŋ (26) pederi ʿAbdu’llāhıŋ Medīnede ḳalan mīrās̱ın ṭaleb içün ḥażreti bile alup Medīneye (27) gidüp ḳalan muḫallefātların alup bir ay Medīnede sākin oldı.

298a This Māriye lived in the same house as Zaynab bint Djaḥsh, mother of the believers. Zaynab was previously married to Zayd bin Hāriṣa. After the Prophet died in the year 5 of the hijra this verse was revealed (33:37): When Zayd divorced his wife, we gave her to you in marriage. So the Prophet married Zeyneb. She used to say: “A verse about me has been revealed. I have been found worthy to be the wife of the Prophet.” She took pride in caring for İbrāhīm [the son of Māriyya] Of the fifteen wives who were still alive after the death of the Prophet, she was the first to die. Her grave has been mentioned.

Ummuhānī, mother of the believers, is also buried here. Her name was Fāḥita bint Abū Ṭālib. She was the older sister of ʾAlī and also one of the Prophet’s wives. The Prophet’s Ascension occurred when he was in her house. Next to her are buried three more slavegirls of the Prophet, also with cloth-of-gold furnishings.

Ḥalīma bint Abū Zuvayb is buried nearby in a small domed structure. She was the Prophet’s wet-nurse. She came from the tribe of Banī Saʿd, and was an important person. The Prophet, Ḥamza, Abū Salama ibn ʿAbd Allāh bin Maḥzūmī and Abdu’llāh bin Djahsh were born at around the same time. Ḥalīma suckled all of them and they are all milk-brothers of the Prophet. He also has a milk-sister Salmā. She shares this tomb with Ḥalīma as does the slavegirl Baraka who was left as an inheritance by his father.

This Baraka was the servant who rocked the Prophet’s cradle. She was known as Ümmü Eymen. She lies buried next to the wet-nurse Ḥalīma. Every morning the Prophet visited her grave and prayed for her.

The biographers of the Prophet — may God have mercy on them — report that the Prophet’s father [ʿAbd Allāh] went to Damascus to do business there and became ill due to the difficulties of the journey and not far from Medina, in a place called Dār al-nābigha, he died and was buried there. He was 25 years old. The Prophet visited his grave three times on his way to the town of Bosra and imparted Islam to him. For the Prophet’s father died in the time of ignorance when the Prophet himself was only six years old [sic!]. After his father’s death, the Prophet’s mother [Āmina] went to Medina to take care of ʿAbd Allāh’s estate there. She took the Prophet with her, who was six years old at the time, and they spent a month there.

Ḥikmet-i ḫudā ḥażretiŋ (28) vālidesi Āmine ḫātūn ḫasta-ḥāl olup "meded Mekkeye gėdem" dėyü Medīneden iki (29) menzil baʿīd Ebvā nām bir ḳaryede merḥūme olup ḳabā’il-i Ḳureyṣden kim var ise anda 298b (1) Āmine ḫātūnı defn ėtdiler. Ḥażret ol es̱nāda altı yaşında idi Ḥażreti alup Mekkede (2) ʿammīsi Ebū Ṭālibe getürdiler. Baʿżı müverriḫīn vālide-i resūluŋ naʿşı maḥāfe ile deve üzre (3) Mekkeye getürdiler dėrler. Ammā s̱iḳa ehl-i siyer hicretiŋ 6 senesinde ḥażret-i resūl (4) cesed-i vālideyi Ebvā nām ḳaryeden çıḳārup ter [ü] tāze buldılar. Medīne-i münevvereye getürüp (5) bu süd vālidesi ḳubbesine defn ėtdiler. Anıŋçün ehl-i Medīne bu ḳubbeye Ḳubbe-i Ümmeyn (6) dėrler. Bu ḳavl-i ṣaḥīhdir. Bu ḳavl üzre **vālide-i resūl Āmine ḫātūn** Ḥalīme ḫātūn ile yeşil (7) aṭlas ile pūşīde bir çār-kūşe ṣandūḳa içre āsūdelerdir. Rūḥ-ı şerīfleriyçün sūre-i (8) Nisāyı tilāvet ėdüp şefāʿatlerin recā ėtdük ve yine bu maḥalde bir ḳubbe-i beyāż içre evlād-ı zevi’l-(9) iḥtirām sülāle-i ḥażret-i risālet-penāh var. Evvelā **ḥażret-i Ībrāhīm** ʿömreş [sene] 1 şehr 4 hicretiŋ (10) sene 9 Ībrāhīm Ībni resūl merḥūm oldı. Sene 25 Ümmü Māriye ve **ḥażret-i Ḳāsım** ve **ḥażret-i Ṭayyib** (11) ve **ḥażret-i Ṭāhir** bunlar Ḫadīce-i kübrādandır. Ḳāsım baʿde’n-nübüvve --- senede Mekkede vücūda (12) geldi. Ve **ḥażreti Īsmāʿīl** --- bu taḥrīr olunan on nefer evlād-ı kirāmıŋ ṭoḳuzı (13) ḥażret-i risāletiŋ intiḳālinden evvel cümle āḫirete intiḳāl eylediler. Īllā Fāṭımatü’z-Zehrā ḥażret-i (14) ʿAlīniŋ taḥt-ı nikāḥında ḳalup anlar daḫı altı aydan ṣoŋra dār-ı fānīden dār-ı bāḳīye ḥażret-i Ebā Bekir (15) ḫilāfetinde intiḳāl ėtdiler. Meẕkūr şehzādeler daḫı tertīb üzre āsūde olup (16) ṣandūḳaları yeşil aṭlas ile pūşīdedirler. Raḥmetu’llāhi ʿaleyhim ecmaʿīn. **Beyt:** aŋa (17) āline çoḳ selām olsun

yėrleri ravża-i cinān olsun.

ezvāc ve evlād-ı (18) resūlu’llāh bu maḥalde tamām olup ṣaḥābe-i kirāmları beyān ėder. Yine Baḳīʿ içre bir ḳubbe-i ṣaġīrede (19) **ḥażret-i Saʿīdü’l-Ḫużrī** ṣahābe-i kirāmdan rāvi-yi hadīs̱dir ve bu ḳubbe içre **ḥażret-i ʿÖmer Ībni ʿAmr (20) berīberī** ṣaḥābe-i kirāmdandır. Ḥażret-i ʿAlī ḥużūrında ḥażret-i Selmān-ı pāk bėlin baġladı (21) ve destūr vėrdi ekmekçileriŋ silsilesi aŋa müntehīdir. Seksen yėdi sene ʿömür (22) sürdi. Ḥażretiŋ her ġazāsında ḥāżır olup ġuzāt-ı müslimīne etmek pişirirdi.

Āmina became ill in Medina and wanted to return to Mecca but she died in a village named Abwā, which is two stations from Medina. 298b The Quraysh tribesmen who were with her buried Āmina there. The Prophet was six years old at that time. They brought him to his uncle Abī Ṭālib in Mecca.

Some historians report that the body of the Prophet's mother was brought to Mecca in a camel litter. But according to reliable prophetic biographers in year 6 of the hijra the Prophet removed his mother's body from its grave in the village called Abwā and found it to be uncorrupted. He brought her to Medina and buried her in the tomb of his wet-nurse. That is why this tomb is known among the people of Medina as the "dome of two mothers". This version of events is the correct one. Both Āmina the mother of the Prophet and Ḥalīma his wet-nurse lie in a rectangular sarcophagus covered with green satin. I recited the Sura of Women (Nisā, Sura 4) for their noble spirits and prayed for their intercession.

And again in the same place are the honorable descendants of the Prophet, in a white dome. His son İbrāhīm was the first to die in year 9 of the hijra, age four months. In year 25 [sic?] his mother Māriyya and Ḳāsım, Ṭayyib and Ṭāhir died. These children were Khadīdja's. Ḳāsım was born in the year (---). And İsmāʿīl............ Nine of the ten noble children named died before the Prophet. Only Fāṭima who was married to ʿAlī died six months after the Prophet in the caliphate of Abū Bakr. The children of the Prophet mentioned here lie in successive order, their sarcophagi covered with green satin — may God have mercy on them all. Verse:

Peace be upon him and his family,
May their place of rest be the gardens of Paradise.

End of the section on the wives and children of the Prophet.

Description of the Prophet's companions.

Saʿīdü'l-Ḫużrī is buried in a small domed structure in the Baḳīʿ cemetery. He was one of the Prophet's companions and a transmitter of Hadith.

'Umar ibn ʿAmr Barībarī is buried in the same tomb. He was one of the Prophet's companions, initiated by Selmān al-Pāk in the presence of ʿAlī. The spiritual lineage of bakers ends with him. He lived for 87 years and took part in all the wars fought by the Prophet, baking bread for the Muslim ghazis.

Ve bu ḳubbe-i (23) **sitti Rūman[e]** zevce-i ḥażret-i Ebā Bekirdir. Ḥażret-i ʿĀyişe-i ṣıddīḳanıŋ vālidesidir. (24) Hicretiŋ 9 senesinde merḥūme oldı, ve bu günde zevce-i ḥażret-i ʿOs̱mān **sitti Ruḳıyye (25) binti Resūl-i Ekrem** daḫı merḥūme olup cāmiʿ-i resūlde ḥażret cenāzeleri nemāzın (26) edā ėdüp baḳīʿe bile gitdiler. Ve sene 10 ḥażret-i Ībrāhīm Ībni Resūl-i Raḥīm bir sene (27) dört aylıḳ iken merḥūm olup bunlarıŋ daḫı namāzın ḥażret-i resūl ḳıldı ve **ḥażret-i (28) Ṣuheyb-i rūmī** ṣaḥābe-i kirāmıŋ ulularındandır. Ḥażret-i risāletiŋ iẕni ile ḥażret-i ʿAlī (29) on yėdi kimesneniŋ bėlin bağladı ve pīr ėtdi. Altıncısı bu Ṣuheyb-i Rūminiŋ bėlin bağladı (299a (1) ve icāzet vėrdi ki ḥażret-i resūlüŋ meddāḥıdır. Ḥażret-i resūl bu Ṣuheyb ḥaḳḳında buyurur (2) Firdevsi'l-'aḫbārda mesṭūrdur. Ḥadīs̱: Īnnehü ḳāle: Evvelü men yasḳī ḥavżī Ṣuhaybi'r-rūmī (3) "yaʿnī ḳıyāmet gününde benim āb-ı kevs̱er ḥavżımdan evvel Ṣuheybi'r-rūmī içer" buyurmuşlardır. Āḫīleriŋ (4) silsilesi aŋa müntehīdir. Yüz on yaşında vefāt ėtdi. Hicretiŋ sene 38 idi. Ammā ḥażret-i (5) ʿÖmer rażıya'llāhu ʿanhu mecrūḥ olduḳda ol maʿreke es̱nāsında bu Ṣuheyb-i rūmī ḥażret-i ʿÖmer (6) vaṣıyyeti ile üç gün imāmet ėtmişdir. Ulu sultāndır. Ammā [ ] bir cebel-i ʿālī (7) üzre bir Ṣuheyb-i rūmī ziyāret ėtdim. ʿAẓīm āsitānesi ve fuḳārası [ ] (8) yine baḳīʿde **ḥażret-i ḥadīḳa bin Cābir Yemenī**, ḳavm-i enṣārdandır. Ve ʿalemdār-ı resūl-i rabbi'l ʿalemīndir. (9) ḥażret-i ʿOs̱māndan ḳırḳ gün ṣoŋra merḥūm olup civār-i ʿOs̱mānda (10) medfūndur. ve ḥażret --- geldiler ṣaḥābe-i kirāmıŋ ulularındandır. Ve ʿaşere-i (11) mübeşşeredendir. Yaʿnī bunlara cennet tebşīr olunmuşdur ve aŋa **123B** ḳarīb **ḥażret-i (12) Saʿd bin Ebī Vaḳḳās** mevlūd-i nebīniŋ sene 22 Mekkede tevellüd eyleyüp (13) ve ḥażret-i ʿOs̱mān vaḳʿasın görüp tīr [ü] kemānın ele alup ḫayli ṣavāş eyledi. (14) Gördi kim cümle ṣaḥābe-i kirām, kime tīr [ü] kemānın çeksin bi'l-'aḫere sehm [ü] ḳavsıyla Medīneden (15) çıḳup terk-i diyār ėdüp ġazādan ġazāya mücāhid fī-sebīli'llāh olup hicretiŋ sene 55 Medīne (16) ḳurbinde ʿAḳīḳ nām maḥalde ḫasta olup seksen yaşında anda merḥūm olup naʿşın (17) bu maḥale getirdiler bunlar daḫı ʿaşere-i mübeşşeredendirler. Rāvī-yi ḥadīs̱dir. Ve ehl-i cennet olduḳlarına (18) ḥadīs̱-i ṣaḥīḥ vardır. Ve bunlarıŋ ḥaḳīr bir āsitānesin daḫı ziyāret ėtdim. Şām ile Ḳudüs (19) mā-beyninde Cisr-i Yaʿḳūb ḳurbında bir ziyāretgāh-ı ḫāṣṣ [u] ʿāmmdır. Tekyesi ve şeyḫī ve fuḳarāları (20) vardır.

The dome belonging to Abū Bakr’s wife, Rūmāna. She was the mother of ʿĀis͟ha. She died in year 9 of the hijra on the same day the prophet’s daughter Ruḳiyya, ʿUt͟hmān’s wife, also died. The Prophet performed the funeral worship for both in the Prophet’s mosque and they went together to the Baḳīʿ cemetery.

In year 10 İbrāhīm, one of the Prophet’s sons died, age 1 year and 4 months. The Prophet performed the funeral worship for him also.

Ṣuhayb al-Rūmī is one of the most respected companions of the Prophet. With the Prophet’s permission, ʿAlī initiated 17 individuals, of which the sixth was Ṣuhayb al-rūmī 299a authorising him to be the Prophet’s eulogist. This noble Hadith is recorded in Firdavs al-’aḫbār: “He said: The first one to drink at my pool is Ṣuhayb al-Rūmī” — meaning he is the first to drink from my pool of Kawt͟har on the day of resurrection. The spiritual succession of the Aḫīs (order of chivalry) goes back to him. He died at age 110 in the year 38 of the hijra. When ‘Umar was wounded, Ṣuhayb al-Rūmī led prayers during that battle according to ‘Umar’s last wishes. He is a great saint. However I visited a shrine in .... on a high hill, which was also attributed to Ṣuhayb al-Rūmī.

Again in the Baḳīʿ cemetery lies Ḥadīḳa bin D͟jābir Yamanī one of the Anṣār. He was the Prophet’s standard-bearer. He died forty days after the death of ʿUt͟hmān and is buried near ʿUt͟hmān’s grave.

.... one of the Prophet’s most important companions. He is one of the ten who received the promise of Paradise.

Nearby lies Saʿd bin Abī Waḳḳās who was born in year 22 of the hijra. He witnessed the murder of ʿ Ut͟hmān, took a bow and arrows and fought for a considerable time. Then he saw that all those he had been fighting against were companions of the Prophet and he no longer knew whom to shoot. Finally he took his bow and arrows and left Medina. He took part in many gazas, struggling in God’s path (i.e. performing jihad). He became ill in a place called ʿAḳīḳ, close to Medina in year 55 of the hijra and died there at age 80. His body was brought to the Baḳīʿ cemetery. He was also one of the ten who received the promise of Paradise. He transmitted Hadiths including one about how they are worthy of paradise.

This humble one visited another shrine attributed to him which lies between Damascus and Jerusalem near Jacob’s bridge, and is a popular place of pilgrimage. There is a convent with a shaikh and dervishes.

Ve bi-lā ḥadd ve-lā ġāyet tīr [ü] kemān-ı bī-gümān malāmāldır inan ḳabrinde ṣanduḳaları (21) var ammā Allāhu aʿlem seyāḥatde iŋan maḳāmları ola ve bir maḳāmı daḫı Mıṣır Īskenderiyesi (22) ḳalʿasının leb-i deryādaki bāb-ı ahżarı içeri girdikde ṣaġ ṭarafda bir ḳulle-i ʿaẓīm (23) içre ziyāretgāh-ı Saʿd Vaḳḳaṣdır. Anda daḫı niçe pehlevānların gürzleri ve niçe kemānkeşleriŋ (24) żarbları ve ibret-nümā işleri vardır. Ziyāret-gāh-ı ehl-i züvvārdır. éĀhiren bu daḫı maḳāmları (25) ola ve yine Medīnede Saʿd Vaḳḳāṣıŋ ḳubbesi içre **ḥażret-i Saʿd Ībni Zeyd bin (26)ʿÖmer** hicret-i nebeviyyeniŋ 51 senesinde merḥūm oldı. Bunlar daḫı ʿAṣere-i Mübeşşeredendir. (27) Ḫulāṣa-i kelām çār-yār-ı güzīnden ġayrı ʿAṣere-i Mübeşşereniŋ eks̱eri bu Saʿd Vaḳḳās ḳubbesinde (28) medfūn olduḳlarıyçün Ḳubbe-i ʿAṣere dėrler. Aṣḥāb-ı ʿAṣere bunlardır. Evvelā çār- yār-ı sıbṭeyn (29) ve Ṭalḥa bin ʿUbeydu’llāh ve ḥażret-i Zübeyr bin ʿAvvām ve ḥażret-i ʿAbdu’r-raḥmān Ībn-i ʿAvf ve ḥażret-i 299b (1) Saʿd Ībn-i Ebī Vaḳḳāṣ ve ḥażret-i Saʿd bin Zeyd binʿÖmer ve ḥażret-i ʿUbeyde bin Cerrāḥ Ṣāmda (2) ḫalīfe idi. Yine Ṣām ḳurbinde Erzin ḳaryesinde medfūndur. çār-yar ile bu on kişiye (3) cennet müjdelenmişdir. Bunlardan māʿadā aṣḥāb-ı cenāb-ı nübüvvet-me’abıŋ ḥaddi ve ḥaṣri (4) bī-nihāyedir. Lākin ʿinde ehli’l-ḥadīs̱ muʿtemedün ʿanh muḳteżāsınca yüz on (5) dört biŋ nefer aṣḥāb-ı güzīndir dėmişler beyt:

Dā’im ez haḳ selām rıżvāneş

bā’ir ehl-i beyt (6) yārāneş

ve yine baḳīʿde **ḥażret-i Zeyd bin S̱ābitü’l-enṣārī** Benī Seleme ḳabīlesindendir. (7) Muʿāviye ḫilāfetinde hicretiŋ 40 senede merḥūm oldı ve bunlara ḳarīb **ḥażret-i ʿAbdu’llāh (8) bin selāmü’l-Enṣārī** Benī Īsrā’īlīden ḥażret-i Yūsuf neslinden idi. Hicretiŋ 43 sene (9) merḥūm oldı. Ṣaḥābe-i kirāmıŋ ulularından idi. Ve bunlara ḳarīb **ḥażret-i Kaʿb bin ʿÖmerü’l- (10) enṣārī** Bedir ġazāsında ʿAbbās bin ʿAbdü’l-Muṭṭalibi ve oġullarını bunlar ile ḥażret-i (11) ʿAlīyyü Velī esīr ėdüp ʿAbbāsı ḳayd [u] bend ile ḥużūr-i resūle getirüp ʿAbbās İslām ile (12) müşerref oldı. Ḥażret-i ʿAbbās oldur ki ʿamm-ı resūlu’llāhdır. Ve ḥazret intiḳāl (13) ėtdükde ḥażret-i ʿAlī ġasl buyurup bu ʿAbbās ṣu ḳomuşlardır. Baʿdehu mez̠kūr Kaʿb (14) bin ʿÖmer hicretiŋ sene 55 Muʿāviye ḫılāfetinde merḥūm oldı ve yine bu maḥalde **ḥażret-i Übeyy (15) bin Kaʿb** ḳavm-i enṣārdandır. Ṣaḥābe-i güzīniŋ kibārındandır raḥmetu’llāhi ʿaleyh, vaḥiy kātibi olmuşdur. (16) Sene 19 baʿde’l-hicre vefāt ėtdiler.

It is well supplied with innumerable bows and arrows. They believe that the sarcophagus in the grave is his. Only God knows for certain, but shrines for him could also have been built in places where he stopped during his journeys. Another shrine ascribed to him is in the castle of Alexandria in Egypt. When you enter the castle through the Green Gate on the seaside, there is a large tower on the right hand side in which is a shrine of Sa'd bin Abī Waḳḳāṣ. Here are the cudgels of many champion warriors and the battle marks (? – ḍarblar) and noteworthy deeds of many archers. It is a popular place of pilgrimage, apparently also one of the places he stopped on his journeys.

In the tomb of Sa'd Ībn Abī Waḳḳāṣ in Medina is also the grave of Sa'd Ibn Zayd bin 'Umar who died in the year 51 of the hijra. He too belongs to the ten who were promised paradise.

Indeed, since most of the ten who were promised paradise, apart from the four chosen Caliphs, are buried in the Sa'd ibn Abī Waḳḳāṣ dome, it is known as the Dome of the Ten. These ten companions are: first the four chosen Caliphs; then Ṭalḥa bin 'ubayd Allāh, Zubayr bin 'Awwām, 'Abd al-raḥmān ibn 'Awf, 299b Sa'd ibn Abī Waḳḳāṣ, Sa'd bin Zayd bin 'Umar and 'Ubayda bin Djarrāḥ. The latter was caliph [sic] in Damascus and is buried in Erzen, a village near Damascus. These ten, including the four Caliphs, were given the good news that they would go to paradise. There were innumerable companions of the Prophet apart from them; however according to reliable tradition, the number of companions is 114,000. Verse:

God's blessing and satisfaction be
Upon him, his friends and family.

Also in the Baḳī' cemetery is Zayd bin Thābit al-anṣārī from the tribe of Banī Salama. He died in year 45 of the hijra during the caliphate of Mu'āwiya.

Nearby is Abd Allāh bin Salām al-Anṣārī. He was an Israelite, a descendant of the prophet Joseph, and died in year 43 of the hijra. He was one of the most respected companions.

Near his grave lies Ka'b bin 'Umar al-anṣārī. He and 'Alī took 'Abbās bin 'Abd al-muṭṭalib and his sons captive in the battle of Badr and brought them in before the Prophet. 'Abbās became a Muslim — this is the 'Abbās who was the uncle of the Prophet and who assisted 'Alī when the Prophet died by pouring water on his body. Ka'b bin 'Umar died in year 55 of the hijra during the caliphate of Mu'āwiya.

Also here lies Ubayy bin Ka'b one of the Anṣār and a respected companion — may God have mercy upon him. He was a scribe of the revelations and died in year 19 of the hijra.

ve yine Baḳīʿde **ḳubbe-i şürefā** Medīne ḥākimleri olan cümle (17) şürefā-yı evlād-ı kirāmları bu ḳubbede medfūnlardır ve Medīne ḳalʿasınıŋ bāb-ı Mıṣır dāḫilinde (18) ḳubbe-i ḥażret-i --- ʿalemdār-ı resūlu'llāhdır ve yine Baḳīʿde **Ḳarāfe-i ervām-ı ʿulemā** başḳa (19) bir köşede cemīʿi ʿulemā-yı Rūm anda medfūndur. Evvelā **Celeb Muṣliḥu'd-dīn efendi** ism-i şerīfleri (20) Muṣṭafādır. Ḳanūn-ı ʿOs̱mānide beş on senede bir Rūm-elinden devşirme taʿbīr ėderler (21) niçe biŋ ṣıbyānı cemʿ ėdüp āsitāneye geldiklerinde her birinin birer aʿyāna ve birer ocaġa (22) ḳoyup terbiye ėderler. Mez̠kūr Mus̱liḥu'd-dīn ol ṣıbyānlardan olup ḥarem-i ḫāṣṣa (23) düşüp anda neşv [ü] nemā bularaḳ ḫalīfe olup ḫās odaya andan şeyḫü'l-ḥarem olup sene (24) 1025 tārīḫinde merḥūm olup baḳīʿde Ḳarāfe-i ervāmda medfūndur. Bu ḥaḳīriŋ (25) pederine "peder" dėrler idi. Bir ḳaç kerre iḥsānlarıyla behremend olduḳ ʿilm-i ṣalāh ile meşhūr (26) pāk iʿtiḳād ve ḥüsn-i ḫulk ile mevṣūf dervīş-nihād kimesne idi ve ās̱ār-ı ʿilmiyyesinden (27) ʿilm-i fıḳıhda Eşbāh ve Naẓāyiri anlar şerḥ ėtmişlerdir ve **ḥażret-i şeyḫ Ībrāhīm-i Medenī** belde-i (28) Ḳasṭamonidendir. Medīne-i münevverede ʿömr-i nāzenīni mücāveret ile geçdüginden Medenī dėrlerdi. (29) Sene 1011 tārīḫinde vefāt ėdüp ḥażret-i ʿAbbās civārında medfūndur. ve daḫı mollā-yı 300a (1) **Rūm Münşī Meḥemmed efendi** Anaṭolıda Akḥiṣār-ı ḫāk-ı pākdandır. Medīne Monlāsı iken (2) gencīne-i vücūd-i pāki bu ḫāk-i pāk-i Baḳīʿde ḫāk-ālūd olup Baḳīʿde naʿyīʿü ėdinmiştir. Fārisī (3) ve ʿArabī ve Türkī de feṣāḥat ve belāġat ve melāḥat üzre te'lifātları vardır ve pākīze (4) eşʿār-ı memdūḥı ʿālem-ārādır. Andan ḳabr-i naʿşi'l-vüṣūl dėrler bir ṭarz-ı Rūm ḳabridir. Īçinde (5) **el-mevlā Sinān-ı Nehcī** ḥażretleri medfūndur. Bunlar Medīne-i münevvere monlāsı imişler. Maʿzūlen (6) gemi ile Mıṣır ḳurbinde Suveyse ḳarīb olduḳlarında buyururlar kim ḥażret-i risālet bize yine (7) Medīne manṣıbın iḥsān buyurdılar. Īnşā'allāh yine biz Medīneye müteveccih oluruz (8) luṭf eyleŋ eger intiḳāl ėderseḳ bizi yine Medīne-i münevvereye götüresiz dėyü vaṣıyyet (9) ėderler. Ḥikmet-i Ḫudā ol gėce gemide intiḳāl ėdüp bir ġayrı gemi ile vücūdını vaṣıyyeti (10) üzre Medīne-i münevvereye getürüp Baḳīʿde medfūndur. Rūm ṭarzı seng-i mezārı (11) maʿlūm-i ünās aŋınçün **ḳabr-i naʿşi'l-vüṣūl** dėrler. Raḥmetullāhi ʿaleyh

In the dome of the **Shurafā** of the Baḳī‘ cemetery the noble scions of the **Shurafā** (descendants of the Prophet) of Medina are buried. .

The dome of (---) (---) the Prophet's standard-bearer is in the castle of Medina, just inside the Egyptian Gate.

Again in the Baḳī‘ cemetery in a separate corner are buried the Turkish ulema, in the first place **Djeleb Muṣliḥ al-dīn Efendi**. His name was Muṣṭafā. According to Ottoman law (kānūn), every 5 to 10 years several thousand young boys were taken in Rumelia (European Turkey) as tribute. This was known as the devșirme (child levy). After they had been brought to Istanbul, they were each handed over to one of the notables (a‘yān) and placed in one of the regiments (ocak) to be trained. Musliḥ a-dīn was one of these boys. He was chosen as a page in the imperial harem and grew up there. He became a steward (khalīfe) then graduated to the sultan's privy chamber (khāṣṣ Oda) and became Shaikh of the shrine of Medina. He died in 1025 (1616) and was buried in the Turkish part of the Baḳī‘ cemetery. He called this humble one's father "father" too. I received gifts from him several times. He was famous for religious knowledge and piety and had pure faith, good character and dervish-like humility. His scholarly works include Ashbāh ve naẓā'ir in which he comments on Islamic law.

Shaiyḫ İbrāhīm al-Madanī came from Kastamonu. Since he spent the best years of his life as the Prophet's neighbor in Medina he was called Madanī (man of Medina). He died in the year 1011 (1592-93) and was buried near the grave of ʿAbbās.

The "mullah of Turkey" (mollā-yı Rūm) 300a **Munshī Meḥemmed Efendi** came from Akhisar in Anatolia. He died while he was chief qadi of Medina and is buried in the Baḳī‘ cemetery. He has eloquent works in Persian, Arabic and Turkish, and his poems are an adornment of the world.

A Turkish-style tomb called Na‘ṣu'l-vuṣūl in which is buried **Al-mawlā Sinān-ı Nahcī.** He had been appointed chief qadi of Medina. [On his way home] after being dismissed from office he was on board a ship near Suez, in the vicinity of Cairo, when he said: "The Prophet has again bestowed on me the office of Medina. God willing I will return to Medina. If I should die, please bring me back to Medina." This was his last wish. By God's wisdom he died on the ship that night. His body, according to his last wish, was brought to Medina by another ship and he was buried in the Baḳī‘ cemetery. His Turkish-style gravestone is well-known. That is why it is called Na‘shu'l-vuṣūl ("bier of reunion") — may God have mercy on him.

Ve yine bu maḥalde bir ṣuffa (12) üzre fużalā-yı ʿulemā **el-mevlā Muṣṭafā bin Ḳara Dāvūd** Mekke-i mükerreme mollāsı iken rehzen-i (13) ecel yolun kesüp ḫāk-ı bakīʿ-i ʿamber-i pākda medfūndur. ve yine bu maḥalle ḳarīb bir kārgīr binā maṣṭabā (14) üzre **eş-Şeyḫ Ḫayre’d-dīn Ḫıżır** Ībnü’l-Īmām Aḥmedü’l-Amāsiyyü’ṣ-ṣehīr bi-icādi efendi müfessirīn (15) ve muḥaddisīnden ve fużalā-yı’d-dehrden büyük kimesne idi. Ḥazret-i ʿAbbās civārında (16) ziyāretgāh-ı enāmdır. **el-Mevlā Meḥemmed eş-şehīr** bi-ʿarab ḫoca diyār-ı Rūmdan gelüp harem-i ḫāssda (17) neṣv ü nemā bulup niçe medāris ve menāṣıb-ı ʿālīlere mutaṣarrıf olup Medīne Mollāsı iken (18) Ḳarāfe-i bakīʿ monlāsı olup ḥükm-i ḥukūmātden munḳaṭıʿ oldı. Muḳaddemā ḥayātda iken daḫı (19) daġdaġa-i ḫalḳdan āsūde-ḥāl gūṣe-nişīn fāriġü’l-bāl bir recul-i ʿafīf ehl-i ḥāl kimesne (20) idi ve ḥażret-i ʿAbbās ḳurbinde **Şeyḫ Meḥemmed Ībni ʿArrāf** pederi Mıṣır beglerinden idi. (21) Kendüleri daḫı bir mīr-i kebīr idi. Cīfe-i dünyāyı terk ėdüp [ ] ve ṣuleḥā-yı (22) ümmetden idi. Baʿdehu Medīneye gidüp merḥūm oldı. ʿArābistānıŋ ṣiddet-i ḥārında (23) ayda bir kerre ṣu içerdi. **124A** bu maḥalde Baḳīʿiŋ ziyāretleri tamām olup Medīne-i münevvereniŋ (24) ṭaṣrasındaki ziyāretlerdir ki **Evṣāf-ı ziyāret-gāh-ı ḫāric-i Medīne-i münevvere** Medīne-i münevvereniŋ (25) cānib-i ḳıblesinde üç biŋ adım baʿīd bāġ ve bāġçeler içre ʿubūr ėderek iki cānibi (26) naḫlistān ve gül [ü] gülistān ve bāġlı ve būstān içre giėdüp bülbül-i destān ve ḫ^{v}oṣ elḥān ṣadāsın (27) istimāʿ ėderek **Ḳarye-i Ḳubbeti’l-İslāmda Mescid-i Ḳubā** iki yüz ḫāne-i maʿmūreli bāġ-ı Īrem (28) mis̱āl bir ḳarye-i feraḥ-fezādır. Cümle ehl-i Medīneniŋ teferrüc-gāhı ve mesīre-gāhı bir dīl-güṣā (29) ḳaryedir. Anda **cāmiʿ-i Ḳubā ḥażret-i resūlü**ŋdür. Ġazā mālıyla binā olunmışdur. Beyāż incü mis̱āl 300b (1) bir cāmiʿ-i münevveredir. Haḳḳā-ki nūr-ı maḥżdır. Cānib-i ġarba mekṣūf bir bābı var. Yedi ḳademe ṭaṣ (2) nerdübān ile ʿurūc olunup ḥareme dāḫil olunur. Ancaḳ bir ḳapudır. Ve ḥarem içre ḥażret-i (3) risāletiŋ mübārek dest-i ṣerīfleri ile dikdikleri ḫurmā naḫılleri ve bir nebḳa dıraḫtı (4) var, ġāyet büyükdür. Ve bu dıraḫt-ı nebka dibinde bir āb-ı ḥayāt ḳuyu vardır. Āb-ı zemzemden (5) niṣān vėrir, ġāyet lezīzdir. Ḥażret-i risālet-penāh cümle ṣaḥābe-i kirāmlara ḳazdırmıṣlardır. (6) Bu ḥaremden cāmiʿe girüp ḥażret-i resūl miḥrābında iki rekʿat ḥācet nemāzı ḳılup (7) duʿā ėde cemīʿ[-]i ḫayr murādātı ḥāṣıl olur. Böyle bir duʿā müstecāb olacaḳ cāmiʿ-i ʿatīḳdir. (8)

Again in this place on a terrace (ṣoffa) is the grave of the highly talented scholar **al-mavlā Muṣṭafā bin Ḳara Dāvūd.** He died while chief qadi of Mecca and is buried in the pure soil of Baḳī.

Nearby in a stone structure on a platform (maṣṭaba) lies **Şeyḫ K͟hayr al-dīn Ḫiḍir**. He was the son of Imam Aḥmed of Amasya and was known as Īcādī Efendi. He was a Qur'ān commentator, an expert in hadith and a prominent person of his time. His shrine, near the grave of ʿAbbās, is much visited.

Mawlā Meḥemmed known as ʿArab Hoca. He came from Turkey, was raised in the imperial harem, attended several medreses and held high government positions. While he had been chief qadi of Medina, he is now "chief qadi" of the Baḳīʿ cemetery and has no link with state offices. Even during his life he withdrew into a corner and led a solitary life. He was a chaste person and a mystic.

Shaikh **Meḥemmed ibn ʿArrāf** is buried near the grave of ʿAbbas. His father was a military officer in Egypt and he too was a great officer. Then he abandoned the carcass of the world and devoted himself to piety. Later he went to Medina and died there. In the fierce heat of Arabia he only drank water once a month.

End of the shrines of Baḳī.

Sites of pilgrimage outside Medina.

Heading from Medina in the ḳibla direction 3000 paces through date groves and rose gardens while listening to the beautiful song of nightingales one comes to the village of **Masd̲jid al-Ḳubā**, the kubbe (dome) of Islam. There are 200 houses here in a garden of Irem. This delightful village is a park and picnic-grounds for all the Medinans.

The Ḳubā mosque (cāmiʿ) here dates back to the time of the Prophet and was built from spoils of war. 300b It is resplendant as a white pearl, indeed is congealed light. It has one gate that opens to the west, the only entrance, which takes you up seven stone steps to the courtyard. Here there are date palms that the Prophet planted with his own noble hands. There is also a lotus tree, very large, at the foot of which is a well with delicious water recalling the water of Zamzam. The Prophet had this well dug by his companions. One enters the mosque through this courtyard and performs two prostrations at the Prophet's prayer niche and utters a benediction. Whoever does this will have all his good wishes fulfilled. Such is this ancient mosque where prayers are heard by God.

Muḳaddemā ḥażret-i risālet-penāh Mekkeden Medīneye hicret ėtdikde ibtidā bu cāmiʿ maḥalline gelüp (9) üç gün bunda sākin olup bir mescid-i muḫtaṣar binā ėtdiler baʿdehu Tebūk ve Uḥud ve Bedir [ve] Ḫuneyn (10) ġazāsınıŋ māl-ı ġanāyiminden cāmiʿ-i kebīr inşā ėtmişlerdir. Şarḳdan ġarba tūli yüz yigirmi (11) ayaḳdır kāmil ve arż-ı miḥrāba dek altmış ayaḳdır ve ḥarem daḫı ṭūlen ve ʿarżen yüz ayaḳdır (12) ve bu cāmiʿ içre cümle ḳırḳ sütūn pāyende üzre toloz ḳubbe binā-yı ḳavīdir. Aġaç (13) binā yoḳdır. Miḥrābı ṭarz-ı ḳadīm bir muṣannaʿ binādır. Üstinde bu āyet-i şerīf taḥrīr olunmışdır: **Āyet** sūre-i baḳara: (14) “Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm ḳad nerā teḳallübe vechike fī’s-semāi fe-lenüvelliyenneke ḳıbleten tarżāhā fe-velli (15) vecheke şetra’l-mescidi’l-ḥarām āyeti mesṭūrdur ve sünnet-i resūlu’llāh üzre bir alçaḳ (16) minberi üzre Īnne’llāhe ye’müru bi’l-adli ve’l-iḥsāni āyeti yazılmışdır ve bu miḥrāb üzre (17) yine ḳāle’llāhu teʿālā men teṭahhera fī beytihi s̱ümme etā mesciden Ḳubā ve ṣallā fihi ṣalāten kāne bi-ecr-i (18) ʿumratün ve yine bu miḥrāb üzre āyet lemescidün üssise ʿale’t-taḳvā āyeti merḳūm olunmuşdur. (19) Ve bu ḫaṭlar taḥrīr olunan iki miḥrāblar alçaḳ miḥrāblardır. Ancaḳ birer ādem ḳaddıdır. Ve bu cāmiʿin ṣol (20) ṭarafı köşesinde bir küçük miḥrāb vardır. Anda ḥażret-i resūl dā’imā ʿibādet ėdüp (21) tilāvet-i Ḳur’ān ėderlermiş aŋa **miḥrāb-ı mekşūf** dėrler. Bu miḥrābda bir küçük pençere-mis̱āl bir (22) delik vardır. Mekke cānibine nāẓırdır. Ḥażret bu delikden dā’imā Mekke ṭarafına naẓar ėdüp (23) vaṭan-ı aṣlīsi olan Mekke ārzūsın defʿ ėdermiş bu miḥrābda iki rekʿat namāz ḳılan (24) elbette ve elbette sālimen ve ġānimen vaṭanına vāṣıl olur. Bu cāmiʿin ḳıblesi ṭarafına (25) ḳırḳ adım ḳarīb yol kenārında **Mescid-i ḥażret-i ʿAlī kerreme’llāhu vechehu** ḥaremi ve mināresi (26) yoḳdur. Bir müfīd ve muḫtaṣar elli ādem alur bir mesciddir. Ve bu mescidden elli adım cānib-i ḳıbleye yine (27) ol rāh ile gėdüp **Mescid-i ḥażret-i ʿĀyişe** bu daḫı ḥaremsiz ve mināresiz bir mescid-i (28) ṣaġīredir. Ammā bāġ-ı Īrem içindedir. Bu ḳaryede cāmiʿ-i Ḳubādan ġayrı cāmiʿ yoḳdur ve mināre daḫı (29) yoḳdur. Cümle ḫalḳ ṣalāt-ı Cumʿayı bunda edā ėderler ve ʿĀyişe mescidi muḳābelesinde 301a (1) ṣoḳāḳ aşırı bir ḥadika-i Īrem içre **bi’r-i Erīs** bi’ẕ-ẕāt ḥażret-i risālet-penāh dest-i (2) şerīfleri ile ḥafrine mübāşeret ėdüp cümle ṣaḥābe-i kirāmlarıŋ iʿāneti ile bir çāh-ı mā (3) olmuşdur kim gūyā āb-ı zemzemdir. Ve her kimiŋ bir emrāż-ı muḫtelifesi olsa bu bi’r-i zülālden ḳırḳ (4) gün nūş eylese bi-emri’llāh dürr-i beyż-āsā olup ol zaḥmetden ḫalāṣ olur.

When the Prophet arrived in Medina from Mecca he first came to where this mosque now stands. He stayed here for three days and they built a small mosque (masdjcid). Later they built a large mosque (cāmi) from the spoils of the Tabuk, Uḥud and Ḥunayn wars. It is 120 feet long from east to west and 60 feet wide to the prayer niche. The courtyard is 100 feet in length and breadth.

The arched dome in the mosque is a sturdy construction, supported by forty columns. None of it is made of wood. The prayer niche is a skilfully made structure, according to the old custom. Above it is inscribed the Qur'ānic verse (2:144): Many a time have We seen you turn your face towards heaven. We will make you turn towards a ḳibla that will please you. Turn your face towards the Holy Mosque. The pulpit is low in accordance with the Prophet's Sunnah. Above it is the verse (16:90): God enjoins justice, kindness and charity. And also: God said: Whoever purifies himself at home and then comes to Masdjid-i Ḳubā and prays there. And also the Qur'ānic verse (9:108): A mosque founded on piety. The two prayer niches, with these inscriptions, are small and at the most the height of a man.

And on the left side in the corner of the mosque there is a small prayer niche where the Prophet used to pray regularly and recite the Qur'ān. It is known as the open prayer niche (Miḥrāb-ı Makshūf). There is a hole in it, like a little window, facing toward Mecca. The Prophet always looked through this hole toward Mecca in order to still his desire for his old home. Whoever performs two prostrations at this prayer niche will certainly return to his homeland healthy and wealthy.

40 paces from the mosque in the ḳibla direction, right on the street, is the mescid of 'Alī. It has no courtyard and no minaret. It is certainly small, holding only 50 people

50 paces further along the same path in the ḳibla direction is the masdjid of 'Āisha. This is also a small mascid with no courtyard and no minaret. But it is in the midst of a garden of Irem. In this village there is no congregational mosque — and indeed no minaret — other than the Ḳubā mosque. This is where Friday prayers are said by the local people.

Facing the masdjid of 'Āisha 301a across the street in a garden of Iram is the well of **Arīs.** The Prophet himself began to dig this well and it was finished with the help of his companions. The water is like Zamzam water. Anyone who is ill becomes strong and healthy, by God's command if he drinks from this well for 40 days.

Ḥamd-i ẖudā (5) girmek müyesser olup Erdel ġazāsında küffār bizi münhezim ėdüp piyāde firār ėderek ʿarak- (6) ālūd iken ṣovūķ ṣu içüp ḥafaķān derdine mübtelā olmuş idim. Ḥamd-i ẖudā bir ķaç gün (7) bu mādan nūş ėdüp ve bir ķaç kerre ġusl ėdüp ol derdden ẖalāṣ oldum. Ve bu ķuyunuŋ (8) vaķf ṣığırları vardır. Şeb [ü] rūz bu ʿamīķ ķuyudan ṣu çeküp ṭulumlarla ḥavż-ı aẓīmlere (9) döküp andan bāġ-ı Īremlere taķsīm olup cümle bāġçeleri rāyy olur. Ve cümle ḥuccāc bu ḥavż-i (10) kebīrelerde şināverlik ėdüp ġusl ėderler ve her bāġda koyı koyı ṣoḥbet ėdüp (11) ʿibādet ėderler. Līmūn turunç şükūfesi rāyiḥasından ādemiŋ dimāġı muʿaṭṭar olur. (12) Ve bu ķuyu ḥażret-i ʿOs̱mān ẖalīfe iken teferrüce gelüp tecdīd-i vużu’ ėderken ḥażret-i risālet- (13) penāhıŋ mühr-i nübüvvetini bu ķuyu içine düşürüp niçe biŋ ciddi [ü] cehd ėdüp āẖirü’l-emīr bulunmayup (14) ferāġat ėtdiklerinde efvāh-ı nāsda şāyiʿ oldı "kim ḥażret-i ʿOs̱mānıŋ baẖtı döndi, mühr-i nebī (15) elinden gitdi. Ḫayr degildir" dėyü tefe’’ül ėtdiler. Ķırķıncı gün ḥażret-i ‘Os̱mānı şehīd ėtdiler. Bālāda (16) taḥrīr olunmışdır. Baʿdehu ḥażret-i ʿAlī ẖalīfe-i nebī olduķda niçe yüz ādeme iḥsānlar ėdüp (17) bu çāh içre ciddi [ü] cehd ile ol mühri aradılar, bulamayup ferāġat ėtdiler. **Bāġçe-i Ṣoķullı** (18) vācibü’s-seyr bir arż-i behişt-mis̱āl heşt maķṣūre-i munaķķaş sihr-i helāl-gāẖlar var kim teferrüc (19) ėden dil-şād olur. Cümle ṣuyı meẕkūr ḥażretiŋ çāh-ı māsındandır. Bunda daẖı “ʿaṣran- (20) fe-ʿaṣr[in]” Şāfiʿī havżları var Cānib-i erbaʿasında fūl ve nesrīn verd-i aḥmer ile müzeyyen (21) ķaṣr-ı ẖavernāķlardır. Ve bu maḥalde niçe ziyāretler ve niçe ʿibret-nümā ās̱ārlar var. Ammā bu ķadar ile (22) iktifā ėtdik. Andan **ziyāret-i naẖleteyn:** ḥażret mübārek dest-i şerīfleri ile dikdigi (23) ẖurmā aġaçlarıdır. Īkisi de evc-i asumāna ser çekmiş naẖl-i ser-āmedlerdir. Taḥtında iki (24) rekʿat namāz ķılup duʿā ėtmek gerek. Ve yine bu Medīne bāġları **içre biʾr-i ʿUrve bin Zübeyr** (25) dėrler bir çāh-ı mā vardır. Lezzetde āb-ı zemzem gibidir. Ḫāṣṣıyeti ġāyet çoķdur. Īçen ādemi (26) semīn ėder. Ammā her bār içse semizliginden ḥareket ėtmege mecāli ķalmaz ve

Thanks be to God, I was granted to drink this water. When the infidels routed us during the Transylvanian campaign and I had to flee on foot, I drank some cold water while bathed in sweat and had suffered from palpitations ever since. God be praised, after drinking this water for a few days and performing my ablution with it several times, I was freed from that affliction.

There are oxen here attached to the well by endowment. They are used to raise the water from the well day and night. The water is brought up in skins and poured into large basins from whence it is distributed to irrigate the gardens. The pilgrims bathe and perform ablutions in these basins, and converse and perform their prayers in the gardens where their brains are perfumed by the fragrance of lemon and orange blossoms.

Once while ʿUt͟hmān was caliph he took a walk here and while renewing his ablution accidentally dropped the Prophet’s seal into the well. Despite all efforts the seal was not found. After the search had been given up, the rumor spread that fate had turned its back on ʿUt͟hmān because he let go of the seal. It was interpreted as a bad omen. 40 days later ʿUt͟hmān was martyred, as mentioned above. Then ʿAlī became caliph. He offered gifts to several hundred men who once more searched the well thoroughly, but the seal was never found.

Ṣoḳullı’s Garden: A paradisical garden, well worth the visit. It has eight delightful kiosks with magnificent decorations. The water in this garden comes from the well of the Prophet mentioned above. There are pools here, which, in keeping with the Shafii ritual, measure 10 by 10 paces. The kiosks are adorned all around with beans plants and roses. There are several shrines here and other noteworthy structures, but this much suffices.

The shrine of Nak͟hlatayn: Two date palms that were planted by the blessed hand of the Prophet. They both reach up to the sky. You must perform two prostrations under these trees.

Another thing to be found in these Medina orchards is a well known as the well of ʿ**Urwa bin Zubayr** with delicious water like that of Zamzam. It has several medicinal properties. Whoever drinks from this well, puts on weight. If a man drank this water all the time he would get so fat that he would not be able to move.

yine buŋa ḳarīb (27) **bi’r-i Ḳużā‘a**: ḥażret-i Ībrāhīm ḳazmış dėrler. Bir āb-ı ḥayāt ḳuyudur. Ḥażret-i mefḫar-i mevcūdāt (28) bu ḳuyu ṣuyı ile ābdest alup bāḳī olan mā-i zülāli yine ḳuyuya dökmüşlerdir. Ve bu bi’r (29) içre niyyetü’ṣ-ṣifā dėyüp mübārek aġzı-yarların bu çāhiçre ilḳā eylemişlerdir. Ḥālā 301b (1) āb-ı nāb-ı raḳīḳ ʿuyūn ʿibret-nümūn] ḫāṭır olan nūş etse bi-emri’llāh (2) şifā bulur. Ve her diyāra ḳumḳumalarla hedāyā götürirler zamān-ı cehāletden (3) ḳalmış bir çāh-ı ʿatīḳdir. Lebīd bin el-ʿAʿẓami’l-yahūdī nām melʿun --- günden (4) güne nā-ḫᵛoş olup ʿilāc mümkin olmadı. Āḫirü’l-emr melā’ikeleriŋ iʿlāmiyle --- (5) bulup bu maḥalde cenāb-ı Bārī ḳıbelinden sūre-i muʿavveẕeteyn nāzil olup ḥażret --- (6) ḥālā bu bu ḳuyudan ehl-i Medīne ṣu içmezler ve nefʿi daḫı yoḳdur. Ancaḳ besātinleri (7) rāyy ėderler. ḥażretin ḫurmā bāġı içinde bir mā-i ḥayāt [u] ṣafā-baḫṣdır. (8) Ḥażret-i risālet-penāh [ ] ḫavātīn ṭā’ifesi **124B** varup āb-ı nābından nūş (9) ėderler. Yėtmiş ḫāṣṣası vardır. Cümle nisvāna müteʿalliḳ ḫāṣṣiyetlerdir. Cümleden biri bir ḫātūn vażʿı (10) ḥaml maḥallinde ʿusret çekse bu çāh-ı mādan nūş ėtse bi-emri’llāh bilā-meṣaḳḳa maḥall-i maṣdarı ṣaḳḳ olup (11) maʿṣūm müṣṭāḳḳ olur. Ve ḥayż hālinde nūş ėtse munḳatıʿ olup nifāsdan pāk olup (12) vaṭy-i helāl olur. Ve duḫter-i nā-ṣüküfteleri ve cümle ḫavātīnlar bu bāġ-ı Īremiŋ ḥavżından ġusl (13) ėderler. Anıŋ-içün ḥażretin bu bāġına bāġ-ı nisvān dėrler. Ḫavātīnlere mā’il olduḳlarından cümle (14) ehl-i beyte bu bāġı vaḳf eylemişlerdir, ricāl maḳūlesi bu maḥalle gelmezler. Eger züvvār-ı ḥuccācdan gelirse (15) maḫfī bulup bāġ-bānlardan iẕin olursa girüp ziyāret ėdüp ʿibādet ėderler. Andan (16) yüz adım cāmiʿ-i Ḳıbleteyndir. Bālāda ẕikri sebḳat ėtmişdir. Ḥażret-i risāletiŋ üçünci (17) binā ėtdügi mesciddir. Ḥarem ve mināresiz bir mesciddir. Bundan yüz elli adım baʿīd ṭaṣ (18) nerdübān ile çıḳılır **Mescid-i Selmān Fāris**: bu daḫı ḥaremsiz ve mināresiz bir ḳaṣr-ı ʿālī-miṯāl bir küçük (19) mesciddir. Ve buŋa yüz adım ḳarīb **Mescid-i ḥażret-i ʿOs̱mān**: bu daḫı ṭaş nerdübān ile ʿurūc olunur, (20) ḥaremsiz ve mināresiz bir müfīd muḫtaṣar mesciddir. Ve yine buŋa ḳarīb **mescid-i ḥażret-i ʿAlī** bu daḫı (21) eyle sāde bir ḥaremsiz ve mināresiz bir mesciddir. Ḥuccāc-ı Müslimīn geldikde cemāʿatları çoḳ olur. (22) Bu mesācidlere iki kerre gelüp ʿibādet ėdüp Medīne-i münevvereniŋ ṣimāl cānibinde

The well of Ḳuḍā'a: It is said that the Prophet Abraham dug it. It is very good drinking water. The Prophet would perform his ablutions with water from this well and pour the remaining water back into it. Intending to make the water wholesome, he spat some of his blessed saliva into the well. 301b Now if someone drinks this water he is cured of his malady, by God's command. The well water is brought from here to all countries in bottles.

.... [The **'Aẓami** Well] An ancient well dating to pre-Islamic times. The cursed one named Labīd bin al-ʻAẓam al-Yahūdī .... The Prophet was getting worse every day. No one could find a cure. Finally .... was found with the help of angels. Here the muʻavvezeteyn (Suras 113 and 114) were revealed and the Prophet .... [was cured]. To this day the people of Medina do not drink from this well — and indeed there is no benefit in it — they only water their vegetable gardens with it.

.... A pure life-giving water inside the Prophet's date garden. .... Women come here and drink this pure water. It has 70 healing properties, all pertaining to women. One is that when a woman is having a difficult labor, if she drinks from this well her womb is opened by God's command and the baby is born. If she drinks the water during her menstruation, her bleeding stops and she is permitted to have intercourse again. Virgins and matrons bathe in this pool of the garden of Iram. For this reason this orchard of the Prophet is also known as the Garden of Women. In view of his inclination for women, he dedicated this garden to all the women living with him. Men are not allowed to enter. If pilgrims show up they can secretly get permission from the gardeners to visit it and worship.

100 paces from there is the Mosque (cāmiʻ) of the Two Ḳiblas. It has already been mentioned above. It is the third mosque built by the Prophet. It is a small mosque (masdjid) without a courtyard or minaret.

The mosque of Salmān al-Fārisī stands 150 paces from the Ḳıblatayn mosque and may be reached by a stone stairway. It is also a small mosque without a courtyard or minaret, like a lofty pavilion.

100 paces further on is the mosque of ʻUthmān, also reached by a stone stairway. It is also quite small, without a courtyard or minaret.

Nearby is the mosque of ʻAlī, also plain and small small, without a courtyard or minaret. When the pilgrims arrive, the congregation is quite large. I have visited these mosques twice and prayed here.

Ḥażret-i (23) Ḥamza ziyāretlerin beyān ėder: Evvelā ḫaymelerimizde kāmil yüz elli atlı ile pür-silāh olup (24) ziyāret-i ḥażret-i Ḥamzaya müteveccih olduḳ, zīrā ḫaylī mesāfe-i baʿīdedir. Ve az ādem ile gitmek (25) muḫālifdir. Zīrā Uḥud ġazāsı olan yėrdir. Şimāl cānibi sengistān ve çengelistān (26) ve Ḫayberistān daġlarıdır. Ḫayber yahūdīleri kemīn-gāhlardan furṣat bulursa çıkup ādemi (27) helāk ėder. Dā'imā furṣat gözedürler. Ḥaḳīr pür-sılāḥ ʿaskerle Medīne bāġları içre (28) seyr ü temāşā ėderek şunʿ-ı ʿacībe ve ġarībeler var kim taʿbīr olunmaz. Cümleden biri bu bāġlar içre (29) olan ḫurmāların̰ ḳaddi ādem ḳaddi ḳadar ancaḳ var cümle ḫurmā tūşeleri yėrde rimāl üzre 302a (1) ṣalḳım ṣalḳım olup ʿaḳīḳ-i Yemenī-vār yėrde yaṭar ʿadetu'llāh bunun̰ üstine cārīdir kim naḫl-i ḫurmā (2) evc-i āsumāna ser çekmiş ola ammā bu muʿcize-i resūlu'llāhdır. Kim ʿAyıntab bāġı gibi üzüm teyekleri gibi yėrde (3) yaṭır bunları temāşā ėderek iptidā bin̰ adım gidüp **Maṣṭaba-i Ḥażret-i Resūl** ḥażret bunda (4) gelüp Uḥud ġazāsına giderken bunda mübārek tenine zırh-ı dāvudī gėyüp mübārek miyānına (5) seyf-i meslūlin bend ḳılup bi'ẕ-ẕāt kendüleri çār-yār-ı güzīne ḳılıç ḳuşatdı ve gülbāng-i Muḥammedī çekildi. (6) Ḥażret-i Ḥamza[y]ı ḳılıç ḳuşatmaġa arayup bulmadılar. Bu maḥalden ḳādir olan tā ḥażret-i Ḥamzaya varınca (7) piyāde giderse ṣavāb-ı cihād ėder. Ḥaḳīr etek der-meyān ėdüp atımı ġulāmıma vėrüp ol (8) şiddet-i ḥārda piyāde olup sure-i el-hākimü't-tekāsür tilāvet ėderek bir sāʿatde **Vādi-i (9) ḫıyāme-i resūl** yaʿnī ordu-yı resūlu'llāh yėri bu mahalde bir küçük ṣuffa vardır. Ḥażretin̰ (10) iḥrāmdan ḫaymesi bu ṣuffa üzre imiş bunda daḫı iki rekʿat namāz ḳılmaḳ gerek (11) sünnetdir. Bu maḥalde ḥażret-i risālet-penāh ġuzāt-ı müslimīni cenge āmāde ėdüp ṣāf ṣāf ʿasker (12) tertīb eyledi. Īptidā yėdi bin̰ bahādır-ı nām-dārı aṣḥāb-ı kirām ile ḥażret-i Ḥamza[y]ı Ṭalīʿa-i ʿasker (13) ėdüp çārḫaya me'mūr ėtdi. Ve Ḫalid Ībni Velīd yemīnde yėdi bin̰ ʿaskerle āmāde (14) oldı. Ve ḥażret-i ʿÖmer ve ʿAmr Ībnü'l-ʿĀṣ piyāde ʿazab ʿaskerine serdār olup bu saḥrā-yı (15) ʿaẓīme içre yürüdiler. Ḥaḳīr daḫı cümle refīḳlerimize tenbīh ėdüp bu ṣuffada ikişer rekʿat (16) namāz ḳılup niyyetü'l-ġazā dėyüp ḳılıçlarımız kemerlerimize bend ḳılup yine şimāl cānibine beşyüz adım gėdüp (17) **ṣuffa-i ʿāşūrā** Şām ḥuccācı baʿde'l-ḥacc bu maḥalde māh-ı muḥarremde āşūrā bişirüp fuḳarāya bezl ėderler. (18)

Account of the shrine of Ḥamza

It is north of Medina. To reach it we set out from our tents with 150 horsemen, fully armed, since it is quite a distance away and it is not good to go there with only a few men because it was the site of the battle of Uḥud. The region north of Medina is rocky and full of thickets. These are the K͟haybar mountains where the Jews of K͟haybar could at any time emerge from their ambush and kill you. They are always waiting for an opportunity.

As I was strolling through the orchards of Medina with my armed soldiers I saw some astounding things. One was the date palms which in these orchards only grow to the height of a man. The clusters of dates lie spread on the sandy ground like Yemeni agates. 302a Date palms normally grow very tall. It is a miracle of the Prophet that here they spread over the ground like ʿAyntāb grapevines. After you have visited them, you go on.

1000 paces further on is the Stone Platform (maṣṭaba) of the Prophet. When the Prophet arrived here on his way to the battle of Uḥud he donned his Davidic coat-of-mail, girt his sword around his blessed waist, girt swords on his four chosen companions, and uttered the call-to-prayer. They looked for **Ḥamza** in order to girt on his sword as well, but could not find him. Any sturdy individual who goes from here to the grave of **Ḥamza** on foot earns the merit of performing the jihad.

This humble one girded my loins, gave my horse to my servant and set off on foot under the burning sun. Reciting the Sura Takāt͟hur (Sura 102) I arrived in one hour at the Wadi of the Prophet’s Tent-Camp. There is a small platform (ṣoffa) here where the tent made of the Prophet’s pilgrim’s robe is said to have once stood. One must perform two prostrations here, as it is a Sunnah. It was here that the Prophet prepared the Muslim gazis for battle and drew up their ranks. First he named **Ḥamza** as vanguard of the army with 7000 famous companions. K͟halīd bin Walīd was stationed with 7000 men on the right flank. ʿUmar and ʿAmr bin ʿĀs were commanders of the Arab footsoldiers. They marched in this great plain.

This humble one too admonished my companions. We performed two prostrations, asserted our intention of performing gaza and girt our swords to our waistbands.

Proceeding 500 paces to the north we reached **Ṣoffa of ʿĀs͟hūrā** where on their return home the Damascus pilgrims stop to cook ʿās͟hūrā (a kind of sweet pudding) and distribute it to the poor. There are other ṣoffas (platforms, terraces) here, one for the custodian of the sultanic gifts (ṣurra);

Ve bir ṣuffa daḫı **ṣurre emīni ṣuffası** ve bir ṣuffa daḫı **Mollā ṣuffası** ve bir ṣuffa daḫı **Şeyhü'l-(19)-ḥarem ṣuffası,** bu meẕkūr dört ṣuffa çār-yār-ı güzīniŋdir. Her sene ḥażret-i risālet ile (20) bu maḥalle gelüp ḥażret-i Ḥamza[y]ı ziyāret ėdüp ʿāṣūrā ṭabḫ ėderlermiş. Ḥālā sünnetdir. Ḥuccāc-ı (21) Şām geldikde ḳırḳ elli biŋ ādem cemʿ olup biŋ ḳazġan ʿāṣūrā pişüp Medīne ḳavmi (22) kendileri bile āṣur āṣına dönerler. Bu ṣahrāda niçe biŋ ocaḳ yėrleri ve çadır ṣuffaları (23) ve ḳırḳ elli yėrde ḳahve-ḫāne ṣuffaları ve ṣu ḳuyuları ve bu maḥalde şimāl (24) cānibine yüz adım gidüp **Ziyāret-i ḳubbe-i Ḥażret-i Ḥamza rażıya'llāhu ʿanhu** Medīneden bu maḥalle (25) bir sāʿat yėrdir. Bir cāmiʿ-i kebīr miṡāl bir ḳubbe-i ʿālīdir. Ḳıbleye nāẓır bir ḳapusı var altı ḳademe (26) ṭaş nerdübān ile çıḳılır andan bu āsitāneniŋ ḥaremine duḫūl olunur. Bir beyaż seng-i (27) mücellā ile mefrūş bir ḥarem-i menḳūşdur. Bu haremiŋ ḳıble ṭarafı ḳubbesi altında tā miḥrāb (28) öŋinde ḳubbe-i ʿālīniŋ ortasında çār-gūşe bir parmaḳlıḳ içinde bir yeşil ṣof ile mestūre (29) bir çār-gūşe ṣandūḳa içinde āsūdedirler. Bunda bir Yāsin-i şerīf tilāvet ėdüp ṣavābın 302b (1) rūḥ-ı şerīflerine hībe eyledik. Ve her kim ḳılıc ṭaşırsa teberrüken ḳılıcın ḥażret-i Ḥamzanıŋ ṣandūḳa-(2)- sı içre ḳoyup bir zamandan ṣoŋra çıḳarup türbe-dārlar tekbīr ėderek kemerine ḳuşanalar (3) ġazā ṣavābın bulur. Ve ḥażret-i Ḥamzanıŋ ser-i saʿādeti ucında yine ẕürriyetlerinden **şerīf** (4) **Ṣāliḥ** ḳuddise sirruhu ulu sulṭāndır. çoḳ kerāmetleri ẓāhir ve bāhir olmuşdur. Bunlarla bir ṣandūḳa (5) içre āsūdedirler. Ḥażret-i Ḥamzanıŋ neseb-i şerīfleri: ʿamm-ı resūlu'llāhdır, kim ḥażretiŋ (6) pederi ʿAbdu'llāhıŋ li-ebin ve ümmin birāderleridir. **Ḥamza Ībnü ʿAbdu'l-muṭṭalib**dir. Āl-i hāşimīdir. Ve ḥażret-i (7) resūl ile süd ḳarındāşlarıdır. Nübüvvetiŋ ikinci senesinde ḥażret-i ʿÖmerle berāber Īslām ile (8) müşerref oldılar. Mücāhid fī sebīli'llāh zor-āver tüvānā ve şeyḫ-i muẓaffer min ʿindi'llāh idi. Niçe (9) ġazālara serdār olmuşdur. Āhir bu Uḥud ġazāsında ḥażretiŋ mübārek dendān-ı şerīfi şehīd (10) olduġı maḥalde ḥażret-i Ḥamzada küffār-ı Ḫayber içinde ḳalup ceng ėde ėde niçe yüz küffārı (11) dendān-ı tīġdan geçirüp kendüyi daḫı pāre pāre ėdüp şehīd ėtdiler. Ve ʿaskeri münhezim (12) ėdüp Medīneye bir sāʿatlik yėrde ʿavdetleri bi-emri'llāh ve yine ġuzāt-ı müslimīn ile ḥażret-i ʿAlī ve Fażīl (13) bin ebū Ṭālib yėtişüp küffārıŋ yüzin döndürdiler. el-ʿAẓametu-lillāh--- varup (14) bu ḳadar mal-ı ġanāyim ve niçe biŋ küffār ḳatl olunup ḥażret-i Ḥamzanıŋ cesed-i şerīfin alup (15) bu maḥalde defn ėtdiler. --- müddet-i ʿömr sene --- raḥmetu'llāh ʿaleyhi

one for the chief qadi (molla); and one for the shaykh al-ḥaram (shaikh of the shrine of Medina). These four ṣoffas belong to the four chosen companions. The Prophet used to come here every year, visit the grave of Ḥamza and cook ʿās͟hūrā. Even today cooking ʿās͟hūrā is Sunnah. When the Damascus pilgrims come, 40-50 thousand men gather and cook 1000 cauldrons of ʿās͟hūrā,

so that the people of Medina themselves turn into ʿāshūrā. There are thousands of fireplaces in this plain, also ṣoffas for tents and 40-50 ṣoffas for coffee-houses, and there are wells.

100 paces further north one reaches the **shrine of Ḥamza** — may God be pleased with him. It is one hour’s distance from Medina. The dome of the building is like the dome of a large mosque. It has one gate facing the ḳibla. One proceeds up six stone steps to enter the courtyard of the shrine. It is paved with white shiny stones. He is buried under a lofty dome just in front of the prayer-niche on the ḳibla side of this courtyard. The rectangular sarcophagus is surrounded by iron railings and covered with a green woollen cover.

Here I recited a Sura Yāsīn and bestowed the merit upon his noble spirit. 302b If one comes here bearing a sword, and lays it down on **Ḥamza’s** sarcophagus for a while, then draws the sword, and when the mausoleum guards say Allāhu Akbar girds it back on his waistband, he gains the merit of performing gaza.

At Ḥamza’s head lies **Sharīf Ṣāliḥ** who was one of his descendants. He was a great saint — may his secret be sanctified — and demonstrated many miraculous graces. He rests with him in the same sarcophagus.

Ḥamza’s noble lineage: He was the Prophet’s uncle, full brother of the Prophet’s father ‘Abd Allāh. He was the son of ‘Abd al-muṭṭalib, of the Hashimite clan, and was the Prophet’s milk-brother. He had the honor, in the second year of the Prophet’s ministry, to convert to Islam together with ʿUmar. He was one who struggled in God’s path (i.e. engaged in jihad) and was a powerful shaikh given victory by God. He was commander in many gazas. Finally, in the battle of Uḥud, where the Prophet’s noble tooth was martyred, Ḥamza was left amidst the infidels of Khaybar who martyred him after he had put hundreds of infidels to the sword. The Muslim army was routed, but by God’s command, when they were an hour outside Medina, ʿAlī and Faḍil bin Ebū Ṭālib hurried to their aid with Muslim ghazis and turned the face of the infidels. Glory to God .... they took a large amount of booty and killed thousands of infidels. They took Ḥamza’s body and buried it here. He was (---) year old — may God have mercy on him.

(16) ḥażret-i Ḥamzanıŋ ḥareminde bir āb-ı ḥayāt ḳuyu vardır --- Ve bu āsitāneniŋ ṭaşrasında (17) ṣoḳaḳ aşırı **mescid-i Şeyḫü'l-ḥarem** bir küçük --- olmasıyçün bir misāfirḫāne (18) ve baʿżı maḳṣūrecikler vardır. Ve bir bürke-i ʿaẓīmī vardır.---- bāġ ve bāġçeli (19) çiftlikler var. Andan şimāle üç yüz adım gidüp Uḥud ġazāsı cengi ---(20) ṭaş nerdübān ile çıḳılır bir ṣuffadır. Ḥażret-i risālet-penāhıŋ sinn-i şerīfini defn ėtmişlerdir (21) ---[ḳubbe-i] sinn dėrler. Namāz-gāh-mis̱āl bir küçük miḥrābı vardır. Bunda daḫı iki (22) rekʿat 12**5A** namāz kılup āfāt-ı semāviyyeden ve āfāt-ı arżiyyeden maṣūn [u] maḥfūẓ olmaḳ içün (23) duʿā ėtmek gerek hikmet-i Ḫudā bu ṣahrānıŋ ḫāk-i beyāżdır. Bu maḥalliŋ ḫāki ḥażret-i risāletiŋ (24) mübārek dişi ḳanı döküldiginden ḥumret üzredir. Bu ḫāḳ-dem bir ādem parmaġıyla dişine sürse (25) vecʿ-ı sinnden ve nāzileden emīn ola mücerrebdir. Bu ṣuffadan yine şimāl cānibine beş yüz (26) adım gidüp **Cebel-i Uḥud** evc-i semāya ser çekmiş ḳara ḳızıl ḳayalı çıplaḳ evc-i semāya ser çekmiş (27) mehīb daġlardır. Ve ʿaẓīm ġārlar vardır. Bu maḥalde bir dere vardır aŋa **Maḳtel-i Ḥamza** dėrler. (28) Bir muẓlim ve maḫūf yėrdir. Bu maḥaldeki ġār-i kemīn-gāhlardan küffār ḫurūc ėdüp ḥażret-i Ḥamza[y]ı (29) bunda şehīd eylemişlerdir. Ḥālā ol maḥalliŋ kayaları ḳırmızı ḳan gibidir. Ġayri yėrleri beyāż 303a (1) ve ḳara ḳayalardır. Bu maḥalde daḫı iki rekʿat namāz ḳılup ʿacele ile ʿavdet ėtdik zīrā bī-emān (2) yėrdir. Bu maḥalde at binüp ḳılıç ḳuşanır fārisü'l-ḫayl ve piyāde olan fetā-yı şecīʿ ṣāḥibü'l- (3) ḫayl bismi'llāh ile eline ḳılıcın alup niyyetü'l-ġazā dėyüp Allāh Allāh dėyerek at bıraġup yāhūd (4) pīyadece cengde ḥareket ėder gibi dilāverāne cevelān ėtmek bu ʿarṣa-gāhda sünnet-i (5) resūlu'llāhdır, kim ġazā ṣavābını bulur. andan cenūb cānibine gėrü gidüp iki yüz adımda (6) **Ziyāret-i ḫarman-ı şühedā** bu maḥalde biŋden mütecāviz ṣaḥābe-i kirām şehīd olup ʿale't-tertīb (7) defn olunmuşlardır. Ammā üzerlerinde ḳubbeleri yoḳdur. Ammā baʿżı müteʿayyin kibār-ı aṣḥābıŋ (8) ve muhācirīn [ve] enṣārıŋ ve s̱iḳadan olan rāvi-yi ḥadīs̱ kibār [u] güzīnlerin merḳadları seng-i (9) mezārları ve birer suffā ile maʿlūmlardır. Bunlardan māʿadāsı bir ṣaḥrā içre ḳubūr-ı aṣḥāb-ı kirām (10) zeyn olmuşlardır. Ḥikmet-i Ḫudā ḳarībü'l-ʿahd vāḳiʿ olmuş: bir kerre bir ʿaẓīm bārān-ı raḥmet nüzūl (11) ėdüp bir seyl-i ʿaẓīm olur kim bu şühedālardan yėtmiş ḳabr-i şerīfiŋ ḫāklerin seyl götürüp (12) cesed-i şerīfleri ter ü tāze kimi ḫā^{v}b-alūd-mis̱āl yaṭar kimi oṭurur. Kiminiŋ ḳanı cereyān ėder,

In Ḥamza's courtyard is a well with sweet water.

Outside this shrine across the street is the **mescid of the** shaykh al-ḥaram (Shaikh of the shrine of Medina). A small .... It has a guest house and a few small kiosks. Moreover, there is a large pond .... farm estates with orchards and gardens.

300 paces north is the **site of the battle of Uḥud** .... a ṣoffa to which one ascends by stone steps. The Prophet's tooth is buried here, so it is known as the Shrine of the Tooth (**Maḳām-ı Sinn).** There is a prayer room with a small prayer niche. One performs two prostrations and asks to be protected from natural disasters. By God's wisdom the soil of this plain is normally white but here is reddish because of the the blood from the Prophet's tooth. If you touch the ground with your finger and then rub your teeth, you will be safe from toothache and rheum — it is a tested remedy.

500 paces further north is **Mt. Uḥud.** It is an imposing bald mountain of red and black rock that rises to heaven. It has many caves. There is also a stream here, which is called "Ḥamza's murder" — a dark and fearsome place. Here the infidels emerged from their ambush and martyred Ḥamza. The rocks are still blood-red, whereas elsewhere in the vicinity they are white and black. 303a We performed two prostrations and hurried back, since it is not a safe place. People ride there and practice fencing. Horsemen with girt swords, and people on foot as well, especially brave youths, come here brandshing their swords in a warlike manner and crying "I intend gaza! Allah Allah!" It is a Sunnah of the Prophet, and they gain the merit of performing gaza.

Retracing one's steps 200 paces to the south one reaches the **Shrine of the Threshing-floor of the Martyrs**. Here more than a thousand of the Prophet's companions died as martyrs and were buried in due order. There is no dome sheltering their remains, but some important companions of the Prophet, both fellow-immigrants (muhād̲jirīn) from Mecca and helpers (Anṣār) from Medina are here, their graves marked by gravestones or platforms (ṣoffa). Aside from these, this plain is adorned with the graves of noble companions of the Prophet.

(13) kimi bī-dest, kimi bī-pāy, kimi mecrūḥ, kimi bī-kelle, kimi ḫāᵛb-ı rāḥatda yaṭarlar. Bu ḥal-i pür-melāl (14) ḫaberi ehāli-yi Medīneye varup cümle ʽulemā vü ṣuleḥā ve meşayıḫ-ı sādāt ḫāsṣ [u] ʽāmm ḳazma ve kürekleri (15) ile bu maḥalle gelüp görseler kim cümle şühedāların̰ vücūd-ı şerīfleri ter ü tāze dururlar. Cān (16) u dilden dīn-i mübīn uġrına şehīd olmanın̰ fā'idesin müşāhede ėdüp cümle ḫalḳ (17) mücāhid fī sebīli'llāh olmaġa ārzū ėderler. Baʽdehu tevḥīd ve tehlīl ve tekbīr ile her şühedā ḥāli (18) üzre dururlarken üzerlerine ol ḫāk-i ʽamber-āsādan yıġup ḳabr-i şerīflerin ʽayān ėderler. (19) Baʽdehu Şeyḫü'l-ḥarem olan ṣāḥibü'l-ḫayrāt ṣavābına ḳaṣd ėdüp iḥtimāldir bir daḫı seyl-i tuġyān (20) ėdüp yine şühedālar müte'ezzī olmasın içün bu şühedāların̰ dere cānibine dört yüz adım (21) ṭūlī bir kārgīr binā bir raṣīf binā ėdüp cümle şühedā ġarḳ-ı ābdān ḫalāṣ olmuşlardır. (22) Rıżvānu'llāhi teʽālā ʽaleyhim ecmaʽin. Ammā bu maḥalli ziyāret ėtmede bir ādāb vardır. Vaḳt-i seḥerde (23) havā muʽtedil iken yalın ayaḳ başı ḳabaḳ sūre-i maḳābir oḳıyaraḳ bu meşhedistānı ziyāret (24) ėdüp rūḥāniyyetlerinden istimdād ṭalep ėdesin ammā vaḳt-i ẓuhrda yalın ayaḳ gezilmez. (25) Zīrā zemīn āteş gibi yanar, müstaʽmel pāy-pūş giyüp ziyāret ėtmek iḳtizā ėder. Eyle olsa (26) bī-edeblik olmuş olur. Şarṭ seḥerī ziyāret ėtmek gerekdir. Baʽżı kimesneler bu binā olunan (27) dīvār üzre pābūcıyla yürüyüp ziyāret ėder. Ġam degildir. Ve bu dīvārın̰ bir ucı tā cebel-i (28) Uḥud dāmeninde ḥażret-i Ḥamza şehīd olduġı maḥalle varır. Bir ucı yine ḥażret-i Ḥamza āsitānesine (29) ḳarīb varır bu ṣaḥrā ser-ā-pā ḫūn-ı ṣaḥābe-i kirām ile mülemmaʽ olmuşdur. Tebevvül [ü] teġavvuṭdan ḥazer 303b (1) ėdüp ādāb üzre ziyāret ėtmek gerekdir, ve's-selām. Zīrā bu fezāya şühedā ṭarlası dėrler niçe (2) bin̰ cān ve baş oynamış ṭarladır, maḥṣūl-ı duʽā ḫarmanında diriler kim ḥadīs̱ Īẕā taḥayyertüm (3) fī'l ümūri Festaʽīnū min ehli'l-ḳubūr. Ve baʽżı ṣuleḥā-yı ümmetden kimesne ḥażret-i risālet-(4)-penāha muḥabbetinden uġrına cān fedā ėdüp şehīd olanlar içinde bulunayım dėyü bu maḥalde defn (5) olunması içün vaṣıyyet ėder. Allāhümme yessir lenā ve her sene māh-ı Muḥarremde ve māh-ı Ṣaferde bu ḥażret-i (6) Ḥamza āsitānesinde mevlūd-ı şerīf olup yėdi sekiz bin̰ ādem cemʽ olup mevlūd-i (7) şerīf tilāvet olurken elbette ʽaşḳ-ı ilāhī ile ālūde bir ādem merḥūm olmuş bulunur. ʽAceb sırru'(8) llāhdır. O ādemi ġasl ėdüp şühedālar ḫarmanına defn ėderler, raḥmetü'llāhi ʽaleyh.

By God's wisdom, a strange event occurred recently. There was a heavy rainfall which flooded the plain, sweeping away the soil from seventy graves of these martyrs. Their bodies were observed to be uncorrupted, some in a sleeping position, some sitting, some bleeding, some without a hand, some without a foot, some wounded, some beheaded, and some sleeping peacefully. When news of this sad event reached Medina, all the ulemā and shaikhs and descendants of the Prophet, elite and commoners alike, came here with shovels and spades. When they saw that the martyrs' bodies were still fresh, they recognised the advantage of dying willingly as martyrs and wished to become ones who struggle on God's behalf (i.e., performers of jihad). With fervent prayers and cries of Allahu akbar they piled the fragrant soil over the martyrs, leaving them in the positions they were in, reburying them and marking their graves. The shaykh al-ḥaram, seeking to gain the religious merit for a good deed, had a stone wall built along the stream 400 paces long lest the martyrs' bodies once again be disturbed by the flood — may God be pleased with them all.

A visit to this place takes place according to a certain etiquette. You arrive here at dawn, when the heat is moderate, barefoot and bare headed, reciting the Sura Tekāsür and seeking spiritual help from the martyrs. At noon the ground burns like fire and one cannot walk here barefoot, so put on old shoes if you visit the site at that time of day. But if you do you will be committing an impropriety; one should come here at dawn. Some individuals walk with their shoes on top of the wall that was recently built, so don't worry about it! This wall goes in one directions as far as the foot of Mt. Uḥud where Ḥamza was martyred, and in the other as far as Ḥamza's shrine The entire plain is spattered with the blood of the Prophet's companions. 303b So you should avoid relieving yourself here, and carry out your visit according to etiquette. So much for that.

This plain is known as the Field of Martyrs — it is a field where thousands laid down their lives and whose crop is gathered on the threshing-floor of prayer. Hadith: If you are bewildered in a matter, turn to the people of the graves for help. Many pious individuals make it their last will and testament to be buried here, out of desire to be amongst those who have sacrificed their lives out of love for the Prophet — may God vouchsafe it.

Every year in the months of Muḥarram and Ṣafar the birthday of the Prophet is celebrated here. 7000-8000 people gather and recite the Mevlūd-i sharīf (poem for the Prophet's birthday). During this event one person invariably succumbs to his ecstasy and dies — it is an amazing divine mystery. They wash his body and bury him in the Threshing-floor of Martyrs — may God have mercy on him.

bu arada (9) daḫı Medīne ḫāricindeki ziyāretler tamām olup yine bāġ u bāġçeler içre Medīne-i münevvereye (10) varup **Evṣāf-ı Ziyāret-i vedāʿ** iḫvān-ı züvvārān-ı seyyāḥāna maʿlūm ola kim bu Medīne-i (11) münevvereniŋ bu tertīb üzre ziyāretleri tamām olduḳda şarṭ oldur kim iptidā ke'l-evvel (12) pāk ġusl ėdüp ve pāk libāslar gėyüp yāḫᵛod muḥrim varırsaŋ daḫı nūrun-ʿalā-nūr (13) ādāb üzre ḳalʿa ḳapūsından içeri girüp tā ḥażret-i resūluŋ Cāmiʿ-i şerīfine varınca (14) ṣalāvāt-ı şerīfeye müdāvemet ėderek vara. Ammā evvelki gibi bāb-ı selāmdan girmeye ādāb (15) oldur kim bu ziyāret-i vedāʿda ḥażret-i risālet-penāhın pāy-ı seʿādeti ṭarafında bab-ı (16) Cibrīlden girdikde bu duʿāyı oḳıya: es-selāmu ʿaleyke yā resūla'llāh nes'elüke en tes'ele'llāhe (17) en lā yaḳṭaʿa ās̱āranā min ẕürriyÿtike ve ḥaremike bi-en yuʿīdunā sālimīne ġānimīne ilā evṭānınā ve en (18) yübÿrika lenā fīmā ve ḥeb lenā mine'l-veledi ve ḥavli mine'n-niʿami ve yurzeḳnā'ṣ-ṣükre ʿalā ẕālike Allāhümme (19) lā tecʿal hāẕā āḫira min ziyāret-i ḳabr-i nebiyyike fe-in teveffeytenī ḳable ẕalike fe-innī eṣhedü fī memātī (20) mā eṣhedtühü fī ḥayātī en lā ilāhe illā'llāhu vaḥdehu lā şerīke lehü ve enne Muḥammeden ʿabduhu ve rasūluhu (21) rabbenā ātinā fi'd-dünyā ḥaseneten ve fi'l-'aḫireti ḥaseneten ve ḳınā ʿaẕabe'n-nārı sübḥaneke rabbike rabbi'l- (22) ʿizzet-i ʿammÿ yaṣifūne ve selāmun ʿalÿ'l-mürselīn ve'l-ḥamdü-li'llāhi rabbi'l-ʿalemīn. dėyüp elvedāʿ yā resūla' (23) llāh el-vedāʿ dėyüp gėrü gėrü gide ve's-selām el-ḥāmdü li'llāh bu tertīb üzre ḳırḳ yıl ārzū (24) ėtdigim efendim ḥażret-i risālet-penāhı ziyāret ėdüp bu üslūb üzre ʿalā ḳadri'l-imkān (25) evṣāf-ı şerīflerin taḥrīr ve tesvīd ėtdik ḥāẕā min fażl-i rabbī ve sāʿat be sāʿat (26) ziyāret ėtdigümüz yėrleri rubʿ-ı dā'ire ile taḥrīr eyledik.

With this the visits outside Medina are concluded, and one returns to the city through orchards and gardens.

Description of the visit of departure.

The brethren who are visitors and travelers should know, that when the visits to all the Medina shrines have been completed as described, one must perform an ablution and dress in clean garments, or if you depart having put on the pilgrimage garment that is light upon light. According to custom, one enters the city gate and continually recites blessings upon the Prophet until one reaches the Mosque of the Prophet. But one does not enter through the Bāb-al-Salām as earlier; rather etiquette requires that for the visit of departure one enter through the Bāb al-D̲jibrīl which is on the side of the Prophet's foot. Then one should say this prayer aloud:

Peace be with you, o messenger of God. We ask you to ask God that He may not break off our traces from your progeny and your harem, that He let us return to our homes safe and sound, and that He may bless us in the children and the gifts He has given us. May He give us strength to give Him thanks for that.

O God, may this not be my last visit to the grave of Your Prophet. But if you take me to yourself before I visit again, let me bear witness in my death as I have in my life: that There is no god but God, He alone, without a partner; and that Muḥammad is His servant and His messenger. Lord, give us good things in this world and also in the next, and keep us from the punishment of the fires of hell.

Praise be to your Lord, the Lord of power, exalted far above what is said of Him. Peace be upon His apostles and praise to God, Lord of the worlds.

Then one says "Farewell, o messenger of God," and departs walking backward. So much for that.

God be praised, I carried out my visit to the Prophet, which I had desired for 40 years, in this manner. And I have completed in fair copy, as far as I was able, my account of his nobles qualities. This is of the grace of my Lord.

Also I recorded with my quadrant hour by hour the places that I visited.

(26) Evvelā bu Medīne (27) iḳlīm-i s̱ānīdedir. Īḳlīm-i s̱āni bi-ḳavli ḥukemā ile bulunmuṣdur, kim mebde-i ʿarżī 20 derece ve 27 daḳiḳā ola ve ṭūl-i (28) nehārı 13 sāʿat ve 15 dakīka ola ve bu iḳlīm-i s̱ānīnin vasaṭı ol maḳāmdır kim ʿarzı (29) 24 derece ve 30 daḳīḳa ola ve ṭūl-i nehārı 13 sāʿat ola efvāh-ı ʿālemde iḳlīm-i 304a (1) s̱ānī [gėce] ve gündüz berāber ola, ḫayır bu söz efsānedir. Mekkede bile ṣeb [u] rūz (2) berāber degildir. Müddet [ ] nehār [u] leyl berāber degildir, Mekkeden cānib-i cenūba on iki (3) sāʿat leb-i deryā Cidde benderindendir. --- Yelemlem nām maḥalde dürüst (4) ṣeb [u] rūz berāberdir. Ammā bu Medīnede ṭūl-i nehār on üç sāʿat ---(5) **Medīneden Mekkeye gittigimizi beyān ėder:** Evvelā Ḥüseyin Paṣa efendimiz ṭarafından ṭoplar atulup (6) cemīʿ-i ḥuccāc ziyāreti vedāʿ ėdüp--- gün Medīneden cenūb cānibine (7) ṣāh-rāh ile giderek ṣehriŋ iki cānibinde sarāy-ı ʿālīleri temāṣā ėderek--- (8) ėderek taṭhīr olmuṣ ḳara ṭaṣlıḳlı yollar ile 2 saatde **Menzil-i bi'r-i (9) ḥażret-i ʿAlī --- 125B** yüklerin yıḳmayup meks̱ ėderler. Tevābiʿī çoḳ olan (10) ḫayme ve ḫar-gāhların ḳurarsa [ ] saʿy ėderler. Evvelā bi'r-i ʿAlī nām maḥal bir düz (11) yėrde bayırlar ḳurbinde ḥażret-i ʿAlī būstan ḳuyusı gibi bir vāsiʿ ḳuyu ḳazmıṣ cānib-i erbaʿasından (12) ṣıġırlar ile dollablarından āb-ı ḥayātı çekilüp ʿaṣeren fe-ʿaṣr ḥavż-ı ʿażīmler vardır. Anlara bürke-i (13) ʿAlī dėrler bu āb-ı ḥayāt ol bürkeye leb-ber-leb olup bu ḳadar biŋ ḥuccācı ʿuryān ü büryān (14) ü giryān-künān ġusl ėdüp ṭaṣra çıḳup iḥrāmların ḳuṣanırlar. Ve bu bi'r-i ʿAlīden nūṣ (15) ėderler. Ġāyet lezīz ṣudur. Ve ḳuyusı alçaḳdır. Ve ḫurmā bāġçeligi içinde bir teferrüc-gāhdır. (16) Ve cānib-i erbaʿasında ehāli-yi Medīneniŋ bāġları çiftlikleri vardır. Ve bu maḥalde ehl-i (17) Medīneniŋ cümle aʿyānı ve ḥuccācı ve ehl-i eṣnāfları gelüp bir ʿaẓīm ordu-pāzār ḳurulup (18) bey [u] ṣirā olur ve ehl-i Medīneden niçe biŋ fuḳarā gelüp ḥuccāc-ı müslimīniŋ ümmīlerine (19) iḥrāma girmeniŋ ṣurūṭ [u] ḳuyūdın taʿlīm ėderler. Evvelā mezheb-i Nuʿmān ibn-i S̱ābitde iḥrāmdan (20) evvel ġusl sünnetdir.

First, this city of Medina lies in the second clime which, according to the sages, is at latitude 20 degrees and 27 minutes; the length of the day is 13 hours and 15 minutes. The middle of the second clime is at latitiude 24 degrees and 4 minutes; the length of the day is 13 hours. People assert 304a .... that the days and nights are the same length, but this is a legend. Even in Mecca the days and nights are not the same length. .... The port of Cidde, 12 hours south of Mecca .... in the place called Yelemlem the days and nights are truly the same length. But in Medina the length of the day 13 hours.

Description of the Way from Medina to Mecca

First our lord Ḥusayn Pasha fired shots from the cannon. The pilgrims had completed their parting visit and .... day we left the city going southwards by the main road, viewing the lofty palaces on either side. .... After two hours following the black gravel road we arrived at the station of the **Well of ʿAlī** . ... Here the pilgrims halt without taking down their loads. If anyone with a large retinue set up his tents here .... they make an effort.

The Well of ʿAlī is in a flat place near some hills. ʿAlī had a wide well dug here like those used for vegetable gardens. There are waterwheels on all sides. The water is raised by oxen and poured into large basins, measuring 10 by 10 paces, and known as Birke-i ʿAlī(ʿAlī's pond). Thousands of pilgrims bathe in this pond, naked and weeping, then emerge and put on their iḥrām (pilgrim's garment). They also drink from this Well of ʿAlī since the water is sweet and the well is not very deep.

There is a place for picnics in the date grove and orchards and farm-estates on all sides belonging to the people of Medina All the notables and shopkeepers of the city, and all the pilgrims, come here. A large camp-market is set up and people buy and sell. Also thousands of poor Medinaites come here and instruct the pilgrims how to put on their iḥrām. In the legal school of Nuʿmān bin S̱ābit (i.e., the Hanefis) it is Sunnah to put on the iḥrām only after a complete ablution (ġusl).

---

[1]*Translator's note. An attempt has been made to use the *Encyclopdia of Islam* spelling for proper names and technical terms. Some inconsistencies remain. Qur'ānic citations and all other Arabic phrases and sentences are indicated in italics. Spaces the size of a single word are indicated as (---). Lacunae in the mss. are shown as …..…....

[1] Wādi'l-ḳurā: a valley north of Medina and a former Jewish settlement. The valley between ʿUlā and Medina on the trade route from South Arabia to Syria was usually known as the Wadi Deidibban. Charles M. Doughty, Travels in the Arabian Desert, with an introduction by T.E. Lawrence (London 1923) Yāḳūt b. ʿAbdullah al-Ḥamavī, *Mu'cam al-Buldān*, V (Beirut 1979): 345. The most important sites of the Wādi'l-ḳurā is ʿUlā with rich date groves and corn fields, thanks to the warm springs in the valley floor. A. Grohmann, *Wādi'l-ḳurā*, EI, IV (1934): 1166. To the west there are oases that have existed since ancient times. Nāṣır-ı Ḫusrev mentioned, "Our next station that we reached was Wādi'l-ḳurā where we stopped once again, and from there we arrived in Mecca ten days later." Naser-e-Khosrou, *Safarname 74*; Thomas-Xavier Bianchi, *Itinėraire de Constantinople à la Mecque, extrait de l'ouvrage turc intitulė: Kitab Menassik al-Hadj de el-Hadj Meḥemmed Edib Ben Meḥemmed*, Islamic Geography: The Way to Mecca from the sixteenth to the nineteenth Century: Studies and translations, 194 (1994): 1-91, first appeared in : Recueil des Voyages et des Mėmoires publiės par la Sociėtė de Gėographie de Paris, 2 (1825): 81-169, *Tārīḫ-i Ṭaberi-yi Kebīr Tercümesi* (Istanbul 1327/1911): 396. Ebī Caʿfer Muḥammed bin Cerīr eṭ-Ṭaberī, Tārīḫu'l-Ümem ve'l-Mülūk, II (Beyrut 1403/1983): 303-311.

[2] Khaybar: an oasis in Saudi Arabia, some 130 km north of Medina with the ruins of a fortress and a dam from pre-Islamic times. The Jewish inhabitants of Khaybar played an important role at the beginning of the 7th century as merchants, usurers and craftsmen. In 628 Khaybar was captured by Muhammed. The defeated inhabitants stayed on their land as tenants. Yāḳūt, ibidem, II, 409; V. Vaglieri, "K͟haybar", EI[2], IV (1978): 1137; vgl.

Bernard Lewis, The Jews of Islam (Princeton 1984): 10-11; Charles M. Doughty, ibidem, I, 170-1; Ṭaberī, Tārīḫu al-Umam wa al-Mülūk, II, 303-311.

[3] Dār al-Curf: a place some 6 km north of Medina. Yāḳūt, ibidem, II, 127.

[4] ʿUlā: a place near Wādī'l-ḳurā between Wādī'l-ḳurā and S̲h̲ām (Damaskus). Yāḳūt, ibidem, V, 144.

[5] Maʿān: one of the most important resting places for the pilgrims between Damascus and Medina Yāḳūt, ibidem, V, 153; N- Elissėef, "Maʿān" EI^2, V (1986): 897.

[6] Evliya compares the *segāh* musical mode with the neighing of a donkey. Cf. a musicologist's commentary in Yılmaz Oztuna, "Segāh", Türk Musikisi Ansiklopedisi, II (1974): 214: "Kuvvetli bir zühd ve soylu bir hüzün duygusu tebliğ eder" (it conveys a strong renunciation and a noble sadness).

[8] Bi'r-i ʿAlī: a well supposed to have been named after ʿAlī because he was said to have dug it and fought against a demon there (D̲j̲inn). See: al-Haravī, Ebū al- Ḥasan, Guide des lieux des pèlerinage, translated by Janine Sourdel-Thomime (Damaskus 1957): 206. Also compare: Sabine Schupp, Labsal dessen, der bei Tag und bei Nacht reist: Ibn Māliḥs *Uns as-sārī was-sārib*: Ein marokkanisches Pilgerbuch des frühen 17. Jahrhunderts (Berlin 1985): 110; ʿAbd al-Raḥmān Ḥibrī, "Manāsik-i Mamālik", published by Sevim Ilgürel, Tarih Enstitüsü Dergisi, 6 (1975): 128.

[9] Sarı Hüseyin Paşa: Meḥmed S̲üreyyā, Sicill-i ʿOs̲mānī yāhud Tezkere-i Meşahīr-i Os̲māniye, II (Istanbul 1308-1315/1890-1897): 196; Ḥāfıẓ Ḥüseyin Ayvansarāyī, Vefāyāt-ı Selāṭīn ve Meşāhīri'r-Ricāl (Istanbul 1978): 129.

[10] [Ḳoca] Sinān Paşa (d. 1596): grand vizier from 1580 to 1582. He was also famous as the conqueror of Yemen. Raab (Yanıḳ) was conquered by him in 1594. M. S̲üreyyā, Sicill-i ʿOs̲mānī, III, 109; Şerafettin Turan, "Sinan Paşa", IA, X (1967): 670; İ. Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı tarihi, II (Istanbul 1982): 407 und ibidem, III, (Istanbul 1985): 340; F. Babinger [G. David], "Sinān Pasha", EI^2, IX (1997): 631.

---

[11] Rıżvān Paṣa (died 1585): Meḥmed S̱üreyyā, Sicill-i ʿOs̱mānī, II, 401-402; İ. Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, II (Istanbul 1982): 396.

[12] Ṭavāṣi Süleymān Pasha (died 1544) M. S̱üreyyā, Sicill-i ʿOs̱mānī, III, 78-79; İ. Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, II (Istanbul 1982): 549.

[14] Ḳıblatayn mosque. It was a Monday in the middle of the month of Racab in the second year of the Hijra, when the Prophet went to the sons of Salam and in the mosque there, which was still facing Jerusalem, said his noon prayers. While he was praying, he received the revelation that the direction of prayer should be changed. Without interrupting his devotions the Prophet, who was leading the prayer, turned round and faced Mecca. Those standing behind him immediately imitated him; the men took the women's positions and the women the men's. The devotions were brought to an end in this position. The mosque of the sons of Selem still bears the title "the mosque of the two directions of prayer." K.A.C. Creswell, Early Muslim Architecture, I, (New York 1979): 11-13; Samhūdī, Wefā al-wafā, III (1984 Beirut): 841-845. The History of al-Tabari The Foundation of the Community, translated by M. V. Mc Donald annoted by W. M. Watt (New York 1987): 1-54; W. M. Watt, Muhammed at Medina, (Oxford 1956): 154, 198-202; Ahmet Önkal, Nebi Bozkurt, Semavi Eyice "Cāmiʿ", DIA, VII (1993): 46-92; Buharī, Fażlu'ṣ-ṣalāt fī mescid al-Mekka we al- Medīne, I, 6; Ibn Shabba Tarīḫu al-Madīnat al-Münawwara Aḫbārü al-Madīnat al-nabawiya, ed. Fehim Muḥammed Shaltūt, 68; Muslim, Ḥac, 505-511.

[15] Sükkeri-zāde [Ṣihābī Çelebī]: Brockelmann, Geschichte der Arabischen Literatur, Supplement II (Leiden 1938): 196; cf. [Evliyā Çelebī], Evliyā Çelebī in Bitlis, edited by Robert Dankoff (Leiden et al 1990): 290.

[16] Cf. Hans Georg Majer, Vorstudien zur Geschichte der Ilmiye im Osmanischen Reich I. Zu Uṣakîzāde und seiner Familie und seinem Zeyl-i Şakayık (München 1978): 241. "Der alljährlichen Pilgerkarawane mußte sie doch jedes Jahr im Monat Ẕil-ḥicce in Mekka anlangen. Sie war die günstigste und vor allem sicherste Reisemöglichkeit zu den fernen Heiligen Stätten. Bei den oft unsicheren Wegeverhältnissen war jede Reise ein Wagnis." M. A. Kortepeter, "A source for the history of Ottoman -Hijaz relations: The

---

Seyahatname of Awliya Chalaby and the rebellion of Sharif Saʿd b. Zayd in the years 1671-72/1081-82," in ʿAbd Allāh et. al. (ed): Maṣādır tārīẖ al-ğazīra al-ʿarabiyā/Sources for the History of Arabia, II, (Ar-Riyād 1979): 229-246; Faroqhi, Herrscher Über Mekka (München 1990), 90; EÇ,YKY, IX, 286; Ḥibri, ibidem, 55-60

[18] Arabic *Al-Madīna*, lit. "the city". The city honored to be Muhammed's burial site. Medina became known as *Al-Madīna* and *Madīnatu'n-nabī* (the city of the Prophet) however, when it had already become famous for offering Muhammed protection. In terms of holiness, it was in second place behind Mecca. It was originally known as Yaṯrib. See Qur'an 33:13.

[19] Ḳahkahā: this name stands for an unconquerable fortress in general. Evliyā Çelebi, who frequently links the description of castles and city walls with a list of the strongest fortresses in the world, appears to locate Ḳahkahā in the north western part of Iran, if it is not to be identified with the castles Alamut and Deylem, which stood close together. Cf. Klaus Kreiser, Edirne im 17. Jahrhundert nach Evliyā Çelebī: Ein Beitrag zur Kenntnis der osmanischen Stadt (Freiburg 1975) 7 (n. 1); Korkut M. Buğday, Evliyā Çelebis Anatolienreise, from the third volume of the Seyāḥatnāme (Leiden u.a. 1996): 391.

[20] Shaykh al-ḥaram: the chief of the eunuchs was called shaykh al-ḥaram. He was also the head of the mosque and the most prominent person in the city. The Ṣeyhü'l-ḥarem of Medina therefore was higher in rank than the shaykh al-ḥaram of Mecca. He was a eunuch himself, was sent from Istanbul and usually belonged to the court of the ruler. R. Stratkötter, ibidem, 142; Vgl Burckhardt, Travels in Arabia, 343-344.

[21] Buhārī, Cāmi al-ṣaḥīḥ, II, (1329/ 1913 Istanbul): 57, Muslim, Cāmi al-ṣaḥīḥ, IV, (1329/ 1913 Istanbul): 123; Zeyn al-dīn Aḥmed bin Aḥmed b. Abd al-Lāṭifi al-Zabidī, trans. Ahmed Naim und Kamil Miras, Ṣaḥīḥ-i Buhārī Muhtaṣārı Tecrīd-i Ṣarīẖ Tercemesi ve Ṣerḥi, IV, (Ankara 1979): 213.

[22] Muhammedü'ż-żād: the one who can speak High Arabic, whose native tongue (from his home) was High Arabic. Wehr, ibidem, 484.

---

[23] Cf. the Fütüvvet traditions cited by Gölpınarlı: "Alī su döküyor, Abbas'ın oğlu Fazl su getiriyordu, Onu gömleği üstünde olarak üç kere yıkadılar..." (Ali poured the water, Fazl b. Abbas brought the water, the washed him three times on his shirt). Abdülbaki Gölpınarlı, Islam ve Türk Illerinde Fütüvvet Teşkilatı, Iktisat Fakültesi Mecmuası, XI/1-4 (Istanbul 1949-50): 229.

[24] This historical reference was taken from Tārīẖ-i Ṭaberi-yi Kebīr Tercümesi cf. Tārīẖ-i Ṭaberi-yi Kebīr Tercümesi, III, 5-7.

[25] See Nedīm Al-Ḥāmid, "Expansion of the Prophet's Mosque Complete," in Arab News (Jeddah 1994): 3. Concerning the circumference of the mosque of the Prophet: it was 116 m long from north to south. The width of the north side was 86 m, and of the south side 66 m. Since EÇ's visit, the mosque has been extended several times, modernised and added to. Since it was rebuilt under King Saud (1953-1964) it measures 256 m long and 91 m wide. K.A.C. Creswell, ibidem, I (New York 1979): 6-10, 27-28; The Two Holy Mosques and their Architecture During the Saudi Reign, With the compliments of Ministery of Information Foreign Information (Riyadh o. D.): 25; Dietrich Brandenburg, Die Baumeister des Propheten, Städtebau und Kultur der islamischen Völker, Zürich-Freiburg 1971): 14-17; J. Saugavet, La Mosquėe Omeyyade de Medina (Paris 1948): 8-23; J. L. Buckhardt, In Mekka und Medina, An den heiligen Stätten des Islam herausgegeben und eingeleitet von Uwe Pfulmann (Berlin 1994): 207; Ahmet Önkal, Nebi Bozkurt, Semavi Eyice "Cāmi'", VII (1993): 46-92. Fatih Rıfkı Atay, Zeytin Dağı (Istanbul 1957): 59-63.

[26] *'uzzāl*: a musical mode (*makām*) very suitable for the call to prayer as it has to be called in a rising tone. Cf. Öztuna, ibidem, II, 358: "Türk musikisinin 10. basit makamı. Umumiyetle çıkıcı, nadiren inici olarak kullanılmıştır".

[27] C. E. Bosworth, "Mani", EI^2, VI (1986): 421 Mānī or Manes, the founder of the Manichaean religion, appears in Persian and Ottoman literature as the greatest painter of all time. Erjeng also known as Erteng who presented the divine revelations given to him in a striking manner. C. E. Bosworth, "Mani", EI^2, VI (1986): 421.

[28] The famous Iranian painter, whose name is frequently to be found in Divan literature, R. Ettinghausen, "Bihzād", EI^2, I (1979): 1211.

---

[29] Erbāb-ı Ṣuffa*:* people from the Prophet’s inner circle. In the courtyard an arcade (*ṣuffa*) of palm branches was made under which the poorest of the poor found shelter. Some of them were fed by the Prophet himself, as he shared his daily meals with them. He sent some of the others to well-to-do Muslims for food and shelter. These people who lived in the immediate vicinity of the Prophet were soon known as *aṣḥāb-ı ṣuffa,* in general “the companions of the arcade”. Cf. Zeki Sarıtoprak, Suffa Ashabı (Istanbul 1985): 7-12; W. M. Watt, "ahl al-ṣuffā", EI^2, I (1979): 266; Doğuștan Günümüze Büyük Islam Tarihi, ed. H. Dursun Yıldız (Istanbul 1992): 349.

[30] Atabek (also Atabak, Atabeg), Turkish title originally denoting a trainer of princes. In the course of the history of the Seljuks the influence of the Atabeks, who functioned as governors and military commanders, increased steadily. In the end Atabek dynasties developed that were largely independent and powerful during the 12th century. (Regarding the Atabeks mentioned here see Zanki, Tughtakin.) M. A. Köymen, Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi II (Ankara 1954); Cahen C., "Atabak" EI^2, I (1979): 731; İ. Hakkı Uzunçarșılı, Osmanlı Devlet Teșkilatına Medhal, (Ankara 1984): 47; C. E. Bosworth, "The Zangids", The new Islamic Dynasties (Edinburgh 1996): 190.

[31] Since in EÇ’s version there is an exaggerated number of Christians who were seeking to steal the Prophet’s body, it is advisable to look at the notes by Burckhardt: "İn A.H. 557, in the time of El Melek el Adel Noureddyn, king of Egypt, two Christians in disguise were discovered at Medina, who had made a subterraneous passage from a neighbouring house into the Hedjra, and stolen from thence articles of great value. Being put to the torture, they confessed having been by the King of Spain for that purpose; and they paid for their temerity with their lives. Sultan Noureddyn after this, carried a trench round the Hedjra, and filled it with lead, to prevent similar attempts.

See Burckhardt, ibidem, 351. Cf. Muḥammed Labīb al-Batanūnī, ar-Rıḥlet al-Ḥicāziyya, (Cairo, 1995): 327. Ayyūb Sabrī, Mir’ā’t al-Medīna, 684; Samhūdī, Wefā al-wefā, II 648.

Another version is to be found reported in Ibn Djubayr. Cf. Ibn Djubayr, Rıḥle al-ibn D̲j̲ubayr, (Beyrut 1400/1980): 34-35.

[32] According to Samhūdī there were 2 people. Samhūdī, Wafā al-Wafā, II, 648.

[33] EÇ describes here the Christian situation using the Islamic concept ʿArs̲h̲ (the throne of God) and the resurrection, together with the Prophet etc.

[34] *Ḥaml al-mu’min ʿale’ṣ-ṣalāḥ*. Cf. Andreas Tietze, Mustafa Ali's Description of Cairo of 1599, Research into Islamic philology and cultural history, Vol. V (Vienna 1975): 112.

[35] Muskets had not yet been invented in Nūr al-dīn’s time.

[36] The historical references here by Evliyā Çelebi are inaccurate. Istanbul was conquered by the Ottomans in 1453.

[37] *K̲h̲orāsān[ī] kireç*: a form of mortar, used especially in Khorasan and for that reason known as such even in Anatolia. In the production of this mortar first of all burned bricks and pieces of bricks were finely ground and sifted. The fine powder produced in this way was mixed with chalk and water and made into mortar. This mortar was used for building walls which would come into contact with water, or which had to be impervious, such as bath houses, water depots, bridges and drains. Furthermore it was used for plastering and construction of walls and domes where a great deal of stability was required. Doğan Hasol, Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü (Istanbul 1988): 235. Celal Esad Arseven, Sanat Ansiklopedisi, II (Istanbul 1983): 759.

[38] Sünen-i Nesā’i’l al-Kubrā, Ebū ʿAbd al-raḥman; V (Beirut 1991): 131, hadis̲ no: 8472; Tirmizī, V (Beirut): 533, hadis̲ no: 3713.

[39] Full details about this are to be found in Islam Alimleri Ansiklopedisi, I, (Istanbul-1985): 14; Kaadı Iyaz, Șifā-i șerif Tercümesi, Naim Erdoğan-Hüseyin Erdoğan (Istanbul 1993): 98 ff. 252.

[40] ʿAbd al-Mut̤t̤alib: the Prophet’s grandfather was an important person in Mecca in the pre-Islamic time. He died c. 579 after the young Muhammed had lived with him for a few years. W. M. Watt, "ʿAbd al-Mut̤t̤alib ibn Hās̲h̲īm", EI^{2}, I (1979): 80.

[41] Muslim historians relate a number of supernatural occurences on the night the Prophet was born. In the ancient center of Iran the fire of Zendvesta, which had burned constantly for a thousand years, was said to have gone out. In the palace of Khosrau in

---

the city of Medain, fourteen pillars were supposed to have collapsed; a great Zoroastrian wise man was said to have had a terrible dream; the Save lake which had just been built in Iran ran dry in an earthquake; the river bed of the Semave, which had been dry for a thousand years, was flooded; the great idols set up in the Ka‘ba fell on their faces. Annemarie Schimmel, Und Muhammed ist sein Prophet, die Verehrung des Propheten in der islamischen Frömmigkeiten (Düsseldorf, Köln 1981): 124-138; Ibn Sa‘d Tabāḳātü’l-Kübrā, I (Beirut, 1960): 90, 104.

[42] EÇ’s historical references are inaccurate. ‘Abd al-Muṭṭalib died when the Prophet was eight years old.

[43] After the Hijra, the Prophet had the Muslims of Medina registered and to that end undertook a census, which showed that there were 1500 Muslims in Medina. Zekai Konrapa, Muhammed el-Emin. Mensch-Prophet-Staatsmann, Notes and German translation: H. Achmed Schmiede (Köln 1994): 71; cf.. W. M. Watt, "Medīna", EI^2, VI (1991): 999.

[44] Ismā‘il b. Muḥammed al-‘Aclūnī, Kas̲h̲f al-ḫafā’ ve müzīl al-ilbās ‘amme is̲h̲tahara min a’l-aḥādīs̲ ‘alā al-sinati’n-nās II, (Beirut 1351-2/1931-2) 173; Ṭabarānī; Mu‘cam al-kebīr XII (Beirut 1983): 92, Hadith No: 12571. Tirmizī: Sunan al- Tirmizī, V (Beirut): 585, Hadith no: 3609.

[45] Bedr: the place where in March 624 the first battle between Muhammed and his followers and the Qurayshites took place. A large number of the Quraysh leaders were killed there, including Abū Djahl. According to historians, the Qurayshites lost 70 men who died and 70 who were captured, some of whom were also sentenced to death. The victory at Bedr established Muhammed’s power, and Muslim historians consider it to be one of the most important dates in history. In April 626 A.D. the second battle of Badr took place. This time Muhammed was victorious without bloodshed. Vāḳıdī, Kitābu al-Mag̲h̲āzī, I, 19-128; Ṭabarī, Tārīḫ al-Umam ve’l-Mulūk, II, 131-172; M. Hamidullah, The Battlefields of the Prophet Muhammad, 11-17; Muhammed Hamidullah, Hazret-i

---

Peygamberin Savaşları ve Savaş Meydanları, trans. Salih Tuğ, (Istanbul 1991): 49-78; The History of al-Ṭabari, VII, 26; W. M. Watt, "Badr", EI^2, I (1979): 867.

[46] Uḥud: a hill about five km from Medina. It is famous for the battle that took place there in 625, when the Muslim troops suffered a defeat at the hands of the Quraysh. Muhammed's uncle Ḥamza died in this battle and his grave became a place of pilgrimage. Vāḳıdī, Kitābu'l Magh̲āzī, I, 199-300; Ṭabarī, Tārīḫ al-Umam ve'l-Mulūk, II, 187-213; Fr. Buhl, "Oḥod", EI, III (1936): 1048. Muhammed Hamidullah, Hazret-i Peygamberin Savaşları, 79-105; The History of al-Ṭabari, VII, 105-138.

[47] Ḥendeḳ: battle between Muhammed's followers and the people of Mecca in April 627 near Medina, named after the trenches dug by the Muslims in front of the city, which brought down the attack by the cavalry of Mecca. Vāḳıdī, Kitāb al-Magh̲āzī, II, 440-496; Ṭabarī, Tārīḫ al-Umam wa al-Mulūk, II, 233-245; A.J. Wensinck "Kh̲andak", EI, II, (1927): 965; EI^2, IV (1978): 1020; Muhammed Hamidullah, Hazret-i Peygamberin Savaşları, 107-134.

[48] Ḳurayẓa, one of the three Jewish families in Medina. The Ḳurayẓa owned large palm groves, like the Nāżir, and were, like them, linked with the Arabian Evs. The final break with Muhammed came about when they allowed themselves to be persuaded to take the side of the Quraysh in the trench war, and thereby violate the community regulations of Medina. In the siege that followed they sought permission through Muhammed to leave Medina under the same conditions as the Nāżir. When they had finally surrended unconditionally, probably hoping for the intervention of their old ally, Evs, it was precisely their leader Sa'd ibn Mu'az, who proclaimed the death penalty for the men of the family. Vāḳıdī, Kitāb al-Magh̲āzī, II, 496-529; Ṭabarī, Tārīḫ al-Umam wa al-Mulūk, II, 245-254; W. M. Watt, "Ḳurayẓa", EI^2, V (1986): 436; Judaica, XIII (1978): 1435.

[49] Beni al-Muṣṭaliḳ: a sub-group of the Ḫuzā'a southwest of Medina. The only group of the Ḫuzā'a, who clearly opposed Muhammed and thus caused him to attack them. In the course of the battle they were defeated and the daughter of their leader was captured. G. Rotter, ibidem, 183. Vāḳıdī, Kitābu'l Meġāzī, I, 404.

---

[50] Way Station, Menzil, Yusuf Halaçoğlu, XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı (Ankara 1991): 146-155; Franz Taeschner "Die Entwicklung des Wegenetzes und des Verkehrs im Turkischen Anatolien" 357 ; Anadolu Araştırmaları, I/2 (Istanbul 1959): 277; ders., Das Anatolische Wegenetz nach Osmanischen Quellen, I-II (Leipzig 1926); İ. Hakkı Uzunçarşılı, Merkez ve Bahriye Teşkilatı (Ankara 1984): Ayyūb Sabrī, Mirḳāt-ı Cezīreti'l- ʿArab (Istanbul 1306/1888-1889): 234-256; Münir Atalar, Osmanlı Devletinde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları (Ankara 1991): 129-165.

[51] See Ṭabarī, Tārīḫ al-Umam wa al-Mulūk, II, 323-344.

[52] Ṭā'if: the Prophet went from Ḥuneyn to Ṭā'if and camped near the city. The Prophet besieged the city for at least twenty days. He fought bitterly against Ṭā'if. Cf. Vāḳıdī, Kitābu al-Maghāzī, III, 922-938.

[53] Sawīḳ: a meal made of dried and ground barley, mixed with water or fat and made into a thick broth. The raid was called this because this meal was brought there by the Qurayshites. D. Waines, "Sawīḳ", EI^2, IX (1997): 93; The History of al-Ṭabari, VII, 89; Ṭaberī, Tārīḫ al-Umam ve'l-Mulūk, II, 175-177.

[54] The Prophet marched to Ghaṭafān and stayed eleven days. Vāḳıdī, Kitāb al-Maghāzī, I, 193.

[55] The Prophet marched to Buḥrān and stayed ten days. Vāḳıdī, Kitāb al Maghāzī, I, 196.

[56] Ḳaynuḳa', one of the three Jewish families in Medina. In contrast to their fellow believers their family did not work the land, but lived off trade and craftsmanship (for instance goldsmithery). In the conflicts in Medina before the Hijra they were linked with the Hazrec. They were the first Jewish group to be driven out of Medina in 624. They were besieged in their quarter of the city and surrendered without a struggle. The Hazrec who had been linked with them before, spoke up for them to enable them to go out to the area around Vādi'l-ḳurrā to begin with. Later they moved closer to Syria. A. J. Wensinck- R. Paret, "Ḳaynuḳa'", EI^2, IV (1978): 824; The History of al-Ṭabari, VII, 85.

[57] Zātü'r-riḳā': in the 4th year, the Prophet marched out to Necd to fight the Benī Muḥārib and the Benī S̱a'lebe, two sub-groups of the federation of the Ġaṭafan. Both

---

sides drew close to each other, but there was no battle as each one was too afraid of their opponent. Finally the Prophet prayed the prayer of fear and withdrew with his men. The campaign was named Zāt ü'r-riḳāʿ because as they marched they patched up their banners with patches. Cf. Ibn Ishāq, Das Leben des Propheten, translated from the Arabic and with notes by G. Rotter, (Tübingen 1976): 160; The History of al-Ṭabari, VII, 161.

[58] After the Prophet had returned to Medina following the zātü'r-riḳāʿ campaign, he spent the rest of the month of Cemāziye'l-evvel and the months of Cemāziye'l-āḫir and Receb there. In Ṣaʿbān he set out for Bedr, to meet Abū Sufyān once again in battle, as if by agreement. He waited eight nights for him there. G. Rotter, ibidem, 161; The History of al-Ṭabari, VII, 165.

[59] Dūmetü'l-cendel: an oasis in north Arabia, on the southern end of the Wadi Sirhan and the northern edge of the Nefud desert. The Prophet undertook a military campaign there. Rotter, ibidem, 161. Yāḳut, ibidem, II, 564-65; M. Hamidullah, Peygamberin Savaşları, 126-130; Le Veccia Vaglieri, "Dūmetü'l-cendel", EI^2, II (1979): 624.

[60] The Prophet was greatly pained by the fate of the martyrs of Bi'r-i Maʿuna and wanted revenge. He marched out with 200 men and 20 horses. Vāḳıdī, Kitābu'l Meġāzī, II, 534.

[61] EÇ's references are nearly identical to Ṭaberī's information; cf. "Defn-i Techīz-i Muḥammed", Tārīḫ-i Ṭaberi-yi Kebīr Tercümesi, III, 5.

[62] All the historical material cited by EÇ is collected in Tārīḫ-i Ṭaberi-yi Kebīr Tercümesi III. 57. Many books of legends about Ebū Bekir were widely known; see Mehmet Gavsi, Menākıb-ı Ciharyār-ı Güzin Peygamberimizin Dört Halifesinin Hal Tercemeleri (Istanbul 1972): 5-72; Mahmud Sāmi Ramazanoğlu, Hazreti Ebū Bekir Sıddık radiyallahu anh (Istanbul 1981); Şemseddin Sivasi, Dört Büyük Halife, text edited by Ahmed Arslantürkoğlu (Istanbul): 7-93; Mustafa Necati Bursalı, Aşere-i Mübeşşere; Cennetle Müjdelenen on Sahabi (Istanbul 1983): 11-38.

[63] *Kıraat-ı Seb'a*: the canonical seven-fold system of reading which arose from the unification of all the complete readings. It was originated by Ebū Bekir b. Mücāhid. Ibn Mücāhid limited himself to seven Qur'an readers. Later three more were added and from

---

this arose the ten-fold system (*ʿaṣere*). F. Sezgin, Geschichte des Arabischen Schrifttums, I (Leiden1967): 8-9.

[64] In the field of Qur’ān recitation there are three different persons who are all called Ḥafs. The best known Qur’an scholar in the Abbasid era: Ebū ʿÖmer Ḥafs bin Süleymān bin al-Muġīrā el-Bezzaz el-Esedī el-Kūfī (90/709-180/796), lived in Baghdad and Mecca (Sezgin, Geschichte des Arabischen Schrifttums, I: 10). Ebū Seleme el-Ḥallal b. Süleymān, a pupil of ʿĀsım, transmitted his reading version of the Qur’an. It is one of the most widely spread. Blachére, Introduction au Coran (Paris 1947): 120; "Ḥafs bin Süleymān", EI.^{2}, III (1979): 63; Tayyar Altıkulaç, "Ḥafs bin Süleymān" DIA, XV (1997): 118.

[65] Muġīra bin Ṣuʿba: from S̱aḳīf in Ṭā’if. He took part in the wars of conquest and recaptured Kufa in Iraq, and held it until his death in 670. H. Lammens, "Muġīra bin Ṣuʿba", EI^{2}, VII (1993): 347.

[66] For the historical material cited by EÇ see Tārīḫ-i Ṭaberi-yi Kebīr Tercümesi, III: 57-152. Several books of legends about ʿUmar were widely known, see Ṣemseddin Sivasi, ibidem, 94-204. Mustafa Necati Bursalı, Aṣere-i Mübeṣṣere Cennetle Müjdelenen On Sahabi, 39-71; Hak ve Adalet Güneṣi Hazreti Ömer, (Istanbul 1994).

[67] Hücre: the “chamber” in which Muhammed died and was buried and which was originally intended for ʿĀisha, the favourite wife of the Prophet. It lies behind the Mescidü al-Nebi, the Mosque of the Prophet in Medina, and is in the form of an irregular quadrate with sides about 17 m long, and is separated from the mosque by a passage about 8 m wide. Here are the graves of Muhammed, Abū Bakr and ʿUmar. There is also a space reserved for the grave of Jesus, since Muslims believe that Jesus will return to earth, die and be buried in Medina. In a separate part of the building it is said that the grave of Fāṭima the Prophet’s daughter, is located, although many Muslims believe that Fāṭıma is buried in Baḳīʿ. The Prophet is said to lie in his grave on his right side, with his cheek leaning on his right hand, facing Mecca. Behind him lies Abū Bakr, in the same position as Muhammed, with his face at the level of Muhammed’s shoulder. Behind him is ʿUmar, buried in the same way. It is said that Muhammed prayed that God would not allow his grave to become the object of idol worship after his death. Consequently the Wahhabis

---

and other Muslim reformers condemn the customary honoring of Muhammed’s grave. The garden adjoining the building where the grave is housed was called Ravża, a name used by some authors for the grave itself. "Hud̲j̲ra", EI^2, III (1979): 545; W. M. Watt, "Medīna", EI^2, V (1986): 934; Ayyūb Ṣabrī, Mir’ā’t-ı Medīne, 525-697; Ibn Dschubair, Tagebuch eines Mekkapilgers, translated from the Arabic and edited by Günther Regina (Stuttgart 1985): 140-143; Ibn Baṭṭūta, ibidem, 135-143.

[68] The mosque in Medina and the grave of the Prophet were under the care of the eunuchs. With them were also the Farrashes, who were responsible for the care of the furnishing, cleaning and lighting of the mosque, including the Prophet’s chamber. Later the lighting became their only responsibility. The Ottomans cultivated the cult of Medina, since they were here direct rulers, in contrast to Mecca. They also introduced the title “Ferrash” by giving the honor of being a Ferrash to men outside of Medina, who would then engage a substitute, and would only exercise their position themselves when they visited Medina. With endowments and gifts, the Farrashes often had additional income, for example by saying prayers in the Prophet’s chamber for others. The organisation of the Farrashes collapsed with the Ottoman Empire, the cult then passed entirely into the hands of the eunuchs. Herbert Horst-Helmuth Scheel, Ein Beitrag zum Ferrāṣen-amt in der Grabmoschee zu Medina, in: Nėmeth armağanı (Ankara 1982): 263-6; Werner Caskel, Das Farraschen-Amt in Medina, Aus fünf Jahrtausenden morgenländischer Kultur, Festschrift Max Freiherrn von Oppenheim zum 70. Geburtstage gewidmet von Freunden und Mitarbeitern, (Berlin 1933): 138-147; Tahsin Yazıcı-Mehmet İbşirli, "Ferraş", DIA, XII1995): 498-409; M. Atalar, ibidem, 233-34; Burckhardt, ibidem, 220-26. EÇ’s references are almost identical to F. R. Atay’s information. See. F. R. Atay, ibidem, 61.

[69] Ayyūb Ṣabrī quotes this verse in his Mir’ā’t-ı Medīne, 575.

[70] Kas̲h̲f al-ḫafā’, I: 147; Abdülbaki Gölpınarlı, Şeyh Seyyid Gaybi oğlu Seyyid Husayn'ın Fütüvvet-nāmesi, İktisat Fakültesi Mecmuası, XVII/1-4 (Istanbul 1956): 87.

[71] The date 1040 given for this dream is not correct; see EÇ,YKY, I, 11-13.

[72] Cf. Ayyūb Ṣabrī, Mir’ā’t-ı Medīne, 507-562; "Most of the Ottoman buildings in Saudi Arabia have been demolished," Filiz (Çalışlar) Yenişehirlioğlu, Türkiye Dışındaki

---

Osmanlı Mimari Yapıtları (Ottoman Architectural Works Outside Turkey (Ankara 1989): 146-150; "Heute findet man keine Bauten von Sinan mehr," Nihal Uluengin-Bülent Uluengin, "Mimar Sinan'ın Mekke ve Medinedeki Eserleri," in: Mimar Sinan Dönemi Türk Mimarlığı ve Sanatı (Istanbul 1988): 345-359.

[73] Cf. Nācī Muḥammed Ḥasan ʿAbd al-ḳādir, al-taʿlīm fi al-Madīna al-Munawwara min al-ʿāmi'l-hicri'l-evveli ilā 1412, dirāsa tārīḫıyya waṣfiyya taḥlīliyya (Cairo 1414/1993): 290-291.

[74] Cahit Baltacı mentions only two medreses in Medina; the Murat III medresa and the Meḥemmed III medrese. Cahit Baltacı, XV-XVI. Asırlarda Osmanlı Medreseleri. Tarih-Teşkilât (Istanbul 1976): 504- 554.

[75] When Sultan Selīm I conquered Egypt in 1517, he gave a series of large endowments within the country to the benefit of the people of Mecca and Medina, which were to be set up by the Mamluk Sultans and Amirs. These were later reformed and brought together under the title The Great Dashīsha. The religious endowments of Qaiṭbāy and Djaḳmak formed the heart of the Great Dashīsha. Sultan Sulaymān I (reg. 1520-1566) increased it by means of some gifts. Apart from this, Murād III (reg. 1574-1595) endowed what was known as the Little Dashīsha. This was mainly money sent to Mecca and Medina. S. Faroqhi, Herrscher über Mekka, 111; İ. Hakkı Uzunçarşılı, Mekke-i Mükerreme Emirleri, 14-15.

[76] These numbers are exaggerated. Sultan Selīm I organised the first shipment of wheat for Mecca and Medina. In 924/1518 ships from Suez came to Jeddah with 7000 ardebs (1,050 tons) of wheat. 2000 (300 tons) of this were for Medina, 5000 (750 tons) for Mecca. Sultan Sulayman I chose several villages in Egypt which he set aside for the holy shrines. From here the people of Medina at first received 1,500 ardebs (225 tons) and later 2,000 ardebs (300 tons) of wheat, and the people of Mecca 3,000 ardebs (450 tons)." See R. Stratkötter, ibidem, 56-62.

[77] The ruler's register (*defter-i pādişāh*) comprised various references by the *ṣurre* owners, feudal lords and tax collectors, about the male compulsory tax in the villages and towns of the Empire, their names, fathers' names, family situation, taxes and privileges, and the entries by them relating to individual tenures and how they were used

---

(e.g. as arable land, orchards, vineyards, or gardens, rice fields, meadows etc.), the number of animals kept by the farmers, as a rule sheep, beehives, mills etc and their tax value. Any changes were noted and the extent of the Empire was set down by the land registry every 30 to 40 years in new registries by the rulers. B. Lewis, "Defter-i Ḥaḳānī", EI^2, II (1979): 81; Nejat Göyünç, "Defter", DIA, IX (1994): 88; Erhan Afyoncu, "Defter-hane", DIA, IX (1994): 100.

[78] *ʿIṭr-şāhī*: a fragrant herb, Lathyrus odorantus; "Baklagillerden çeşitli renklerde ve çok kokulu çiçekleri olan bir yıllık tırmanıcı süs bitkisi", Resimli Ansiklopedik Büyük Sözlük V (Istanbul 1982): 1023.

[79] *Mā-i kādī*: a laxative. ʾAlī Akbar Dihḫudā, Loġat-nāme. XXXVII, 105.

[80] Medina’s cemetery. It lies on the southeastern end of the city, outside the present city walls, which guard the entrance to the cemetery through the Baḳīʿ Gate. The first to be buried here was ʻUs̱mān bin Maʻūn, the ascetic companion of the Prophet. Later the Prophet’s daughters, his son İbrāhīm and his wives were buried here. In general it was an honor to be laid to rest here, surrounded by Muhammed’s relations, Imams and holy men. The graves of famous dead people were adorned with memorial stones and domes by their descendants. Ibn Jubayr wrote: “Baḳīʿ lies to the east of Medina, people reach it through the al-Baḳīʿ gate. First of all we find the shrine of the Prophet’s aunt.” When Burckhardt visited this place after the arrival of the Wahhabis, he found this to be the most miserable of all cemeteries in the Orient. R. Günther, ibidem, 144; W. Wright, The Travels of ibn Jubayr, Reprint, Frankfurt am Main, 1994,196. Burckhardt, ibidem, 124; F. Wüstenfeld, Geschichte der Stadt Medina, Im Auszug aus dem arabischen Samhūdī, Abhandlungen der historisch-philologischen Klasse der Königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, IX (Göttingen 1860): 140.

[81] EÇ’s historical references here are not accurate. Fāṭima, the Prophet’s daughter, was born between 605 and 610 and married ʾAli in the second year after the Hijra, in 624. Thus Hasan was born in Medina.

[82] Muḳavḳıs: according to Arabian tradition, this was the name of the ruler of Alexandria and Egypt around the sixth year of the Hijra. (628) K. Öhrnberg, "Muḳavḳıs", EI^2, VII (1993): 511.

---

[83] The division of the gifts is explained by EÇ by the expression: *El- Hedāyā teșteriku* ve lev kāne müșterek(Evliya, YKY, III, 281) Gifts should be shared even if they are held in common.

BIBLIOGRAPHY

ʿAbd Allāh, ʻAbd al-Qādir Maḥmūd, [et al.] (eds.): *Maṣādir tārīkh al-Jazīra al-ʿArabīya*/Sources for the History of Arabia, vol. 2, al-Riyāḍ 1979.

al-ʿAjlūnī, Ismāʻīl ibn Muḥammad, *Kashf al-khafāʾ ....*, 2 vols. in 1, al-Qāhira 1932.

Aḥmad Saʿīd, ibn Sālim, *al-Madīna al-Munawwara fī al-qarn al-rābiʿ al-ʿashar al-Hijrī*, Medina 1414/1993.

Alṭıparmaḳ, Muḥammed, *Delāʾil-i Nübüvvet-i Muḥammedī ve Ṣemāʾiʾl-i Fütüvvet-i Aḥmedī*, 3 vols., Istanbul 1327/1911.

Anṣārī, Nājī Muḥammad Ḥasan ʻAbd al-Qādir], al-taʿlīm fī al-Madīna al-Munawwara: min al-ʿām al-Hijrī al-awwal ilā 1412 H, 622-1992 M, dirāsa tārīkhīya waṣfīya taḥlīlīya, [Cairo] 1414/1993.

Arseven, Celal Esad, *Sanat Ansiklopedisi*, 5 vols., Istanbul 1983

Atalar, Münir, *Osmanlı Devletinde Surre-i Hümâyûn ve Surre Alayları*, Ankara 1991.

Atay, Falih Rıfkı, *Zeytin Dağı*, Istanbul 1957 .

Ayvansarayî, Hafız Hüseyin, Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl, ed. Fahri Çetin Derin, Istanbul 1978.

Baltacı, Câhid, *XV-XVI. Asırlarda Osmanlı Medreseleri, Tarih-Teşkilât*, Istanbul 1976.

Batanūnī, Muḥammad Labīb, *al-Riḥla al-Ḥijāzīya*, Cairo 1415/1995

Bianchi, Thomas Xavier, "Itinėraire de Constantinople à la Mecque, extrait de l'ouvrage turc intitulė: Kitab Menassik el-hadj de el-Hadj Meḥemmed Edib Ben Meḥemmed", in: *Islamic Geography, vol. 194* (1994): The Way to Mecca from the Sixteenth to the Nineteenth Century, Studies and Translations, pp. 1-91, first appeared in: Recueil de voyages et de Mémoires publié par la Société de géographie, vol. 2 , Paris 1825: pp. 81-169.

Blachère, Régis, *Introduction au Coran*, Paris 1947.

Bosworth, Clifford Edmund, *The New Islamic Dynasties*. Enlarged and updated ed., New York 1996.

Brandenburg, Dietrich, *Die Baumeister des Propheten: Städtebau und Kultur der islamischen Völker,* Zürich; Freiburg 1971.

Brockelmann, Carl, *Geschichte der arabischen Litteratur*, Leiden 1938.

--------------, *Geschichte der arabischen Litteratur, [supplement]*, 3 vols., Leiden 1937-1942.

Bruinessen, Martin van, Hendrik Boeschoten, *Evliya Çelebi in Diyarbekir: The Relevant Section of the Seyahatname, Edited with Translation, Commentary and Introduction*, Leiden; New York 1988.

Buğday, Korkut M., *Evliyā Çelebis Anatolienreise aus dem dritten Band des Seyāḥatnāme*, Leiden; New York 1996.

Bukhārī, Muḥammad ibn Ismāʿīl, *Jāmiʿ al-ṣaḥīḥ,* 2 vols., İstanbul, 1329/1913.

Burckhardt, John Lewis, *Travels in Arabia,* 2 vols., London 1829; German transl. (Reisen in Arabien), Weimar 1830, Neudruck Stuttgart 1963.

Burckhardt, John Lewis, 1784-1817. Travels in Arabia : comprehending an account of those territories in Hadjaz which the Mohammedans regard as sacred / by the late John Lewis Burckhardt. London : Henry Colburn, **1829** (London : Printed by A.J. Valpy) xvi, 478 p., [5] leaves of plates (1 fold.) : 1 map, 4 plans ; 28 cm.

Burckhardt, John Lewis, 1784-1817. Reisen in Arabien, enthaltend eine Beschreibung derjenigen Gebiete in Hedjag, welche die Mohammedaner für heilig achten von Londoner Gesellschaft zur Beforderung der Entdeckung des innern von

Africa hrsg. **aus dem englischen übersetzt** ... Weimar, Verlage des Landes - Industrie, **1830**. 706 p. fold. maps, plans.

Bursalı, Mustafa Necati, *Aşere-i Mübeşşere / Cennetle Müjdelenen On Sahabi*, Istanbul 1983.

---------------, *Hak ve Adalet Güneşi Hazreti Ömer*, Istanbul 1994.

Caskel, Werner, "Das Farraschen-Amt in Medina", in: *Aus fünf Jahrtausenden morgenländischer Kultur, Festschrift Max Freiherrn von Oppenheim zum 70. Geburtstage*, Berlin 1933, pp. 133-147.

Creswell, K. A. C. (Keppel Archibald Cameron), *A Short Account of Early Muslim Architecture*, Harmondsworth 1958.

Dankoff, Robert, Klaus Kreiser, *Materialien zu Evliya Çelebi*, vol. 2, A Guide to the Seyāḥat-nāme of Evliya Çelebi, Bibliographie raisonnée, Wiesbaden 1992.

Dankoff, Robert, *An Evliya Çelebi Glossary: Unusual, Dialectal and Foreign Words in the Seyahat-name*, Cambridge, Mass. 1991.

--------------, *Evliya Çelebi in Bitlis: The Relevant Sections of the Seyahatname, ed. with Translation, Commentary and Introduction,* Leiden; New York ~~u.a.~~ 1990.

Dihkhudā, ʿAlī Akbar, *Lughatnāme*. Tihrān, 1378/1958.

(Türkiye) *Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Istanbul, 1988-.

Doughty, Charles Montagu, T*ravels in Arabia Deserta, with ... an introduction by T.E. Lawrence*, 2 vols., London 1923.

Ekrem Kâmil, "Hicri Onuncu-Miladi Onaltıncı Asırda Yurdumuzu Dolaşan Arap Seyyahlarından Gazzi-Mekki Seyahatnamesi", in*: Islamic Geography, vol. 194* (1994): The Way to Mecca from the Sixteenth to the Nineteenth Century, Studies and Translations, pp. 171-258; printed for the first time in: Tarih Semineri Dergisi, 1-2 (1937), pp. 3-90.

The Encyclopaedia of Islam, New Edition, Leiden 1954-2004.

Eren, Meşkûre, *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi Birinci Cildinin Kaynakları Üzerinde Bir Araştırma,* Istanbul 1960.

Evliyâ Çelebi, *Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi*, ed. Robert Dankoff, Seyit Ali Kahraman, Yücel Dağlı [et al.], 10 vols., Istanbul 1996-2007.

Eyyūb Ṣabrī Paşa, *Mirʾātü ʾl-Ḥaremeyn*, 3 vols., Istanbul 1301-1306 [1883-1888.

Faroqhi, Suraiya, *Herrscher über Mekka*: Die Geschichte der Pilgerfahrt, München 1990.

Gavsi, Mehmet, *Menākıb-ı Ciharyār-ı Güzin: Peygamberimizin Dört Halifesinin Hal Tercümeleri,* Istanbul 1972.

al-Ghazzālī, Abū Ḥāmid Muḥammad ibn Muḥammad, *Iḥyāʾ ʿulūm al-dīn,* 4 vols. al-Qāhira 1967-1968.

Gölpınarlı, Abdülbaki, "Şeyh Seyyid Gaybi oğlu Seyyid Husayn'in Fütüvvet-nâmesi", in: *İktisat Fakültesi Mecmuası*, vol. 17/1-4, Istanbul 1956, pp. 25-155.

--------------, "İslam ve Türk İllerinde Fütüvvet Teşkilatı", in: *İktisat Fakültesi Mecmuası*, vol. 11/1-4, Istanbul 1949-1950, pp. 3-354.

Halaçoğlu, Yusuf, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı,* Ankara 1991.

al-Harawī, Abūʾl-Hasan ʿAlī b. Abī Bakr, *Guide des lieux de pèlerinage, trans. Janine Sourdel-Thomine*, Damas 1957.

Hamidullah, Muhammad, *Les champs de batailles au temps du Prophète édité en* Paris 1939.

-------------------------------, The Battlefields of the Prophet Muhammad, Woking, Engl. 1953.

-------------------------------, Hazret-i Peygamber'in Savaşları ve Savaş Meydanları, translated from the French and edited by Salih Tuğ, İstanbul 1991.

Hasol, Doğan, Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, Istanbul 1988.

Ḥibrī, ʻAbd al-Raḥmān, "Abdurrahman Hibrî'nin Menâsik-i Mesâlik'i", ed. Sevim İlgürel, in: *Tarih Enstitüsü Dergisi*, 6 (1975), pp. 111-128, Tarih Dergisi, 30 (1976), pp. 55-72, Tarih Dergisi, 31 (1978), pp. 147-62.

Horst, Heribert, Helmuth Scheel, "Ein Beitrag zum Ferrāṣen-amt in der Grabmoschee", in: *Németh armağanı*, ed. János Eckmann, Agâh Sırrı Levend, Mecdut Mansuroğlu, Ankara 1962, pp. 263-266.

Ibn Baṭṭūta, *Tuḥfat al-nuẓẓār fī gharāʾib al-amṣār wa-ʿajāʾib asfār*. Bayrūt 1379/1960

Ibn Dschubair, *Tagebuch eines Mekkapilgers, aus dem Arabischen übertragen und bearbeitet von Regina Günther*, Stuttgart 1985.

Ibn Jubayr, *Riḥlat Ibn Jubayr*. Bayrūt 1400/1980

--------------, *The Travels of Ibn Jubayr*, ed. William Wright, 2d ed. revised by M. J. De Goeje, Leyden 1907.

Ibn Hishām, *Das Leben des Propheten / Ibn Ishâq, aus dem Arab. übertragen und bearbeitet von Gernot Rotter*, Stuttgart 1986.

Ibn Shabba, ʿUmar, *Kitāb tārīkh al-Madīna al-Munawwara*, 4 vols., Jidda 1399/1979.

Ibn Saʿd, Muḥammad, *al-Ṭabaqāt al-Kubrā*, 9 vols., ed. Iḥsān ʿAbbās, Bayrūt, 1960. ʿIyāḍ ibn Mūsā, *Şifâ-i Şerif / Kâdı İyaz, Türkçe Tercümesi*, transl. Naim Erdoğan, Hüseyin S. Erdoğan, Istanbul 1993.

Konrapa, Zekai, Muhammed el-Emin: *Mensch - Prophet - Staatsmann, (Siyer-i Nebi)*, transl. H. Achmed Schmiede, Köln 1994.

Kortepeter, Carl Max, "A Source for the History of Ottoman-Hijaz Relations: The Seyahatname of Awliya Chalaby and the Rebellion of Sharif Saʿd b. Zayd in the Years 1671-72/1081-82", in: *Maṣādir tārīkh al-Jazīra al-ʿArabīya*/Sources for the History of Arabia, vol. 1, parts 1, 2, ed. ʻAbd al-Qādir Maḥmūd ʿAbd Allāh [et al.], al-Riyāḍ 1979, pp. 229-46.

Kreiser, Klaus, *Edirne im 17. Jahrhundert nach Evliyā Çelebī*. Ein Beitrag zur Kenntnis der osmanischen Stadt, Freiburg 1975.

Lewis, Bernard, *The Jews of Islam*, Princeton 1984.

Majer, Hans Georg*, Vorstudien zur Geschichte der İlmiye im Osmanischen Reich, vol. 1: Zu Uşakîzâde, seiner Familie und seinem Zeyl-i Şakâyık*, München 1978.

Makki, M. S., *Medina, Saudi Arabia, A Geographic Analysis of the City and Region*, [Amersham, Bucks] 1982,

Muslim, Imām (Muslim ibn al-Ḥajjāj), *Jāmiʿ aṣ-ṣaḥīḥ*, 4 vols., Istanbul 1329/ 1913.

Nasāʾī, Abū ʿAbd al- Raḥmān Aḥmad ibn Shuʿayb, *Kitāb al-sunan al- kubrā*, 5 vols. Bayrūt 1991.

Naser-e-Khosrou, *Safarname: Ein Reisebericht aus dem Orient des 11. Jahrhunderts, herausgegeben, bearbeitet und aus dem Persischen übersetzt von Seyfeddin Najmabadi und Siegfried Weber*, München 1993.

Nadīm, al-Ḥāmid, "Expansion of Prophet's Mosque complex", in: *Arab News* (Jeddah), April 30, 1994.

Öztuna, Yılmaz, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, 2 vols., Istanbul 1969-1976.

Paret, Rudi, *Der Koran*, Stuttgart 1979.

Ramazanoğlu, Mahmud Sami, *Hazreti Ebû Bekir Sıddık: radıyallahu anh*, Istanbul 1981.

Renkli Resimli Ansiklopedik Büyük Sözlük, 10 vols, İstanbul 1982

Samhūdī, ʿAlī ibn ʿAbd Allāh, *Wafāʾ al-wafāʾ bi-akhbār Dār al-Muṣṭafā*, Bayrūt 1984.

Sarıtoprak, Zeki, *Suffa Ashabı*, Istanbul 1985.

Schimmel, Annemarie, *Und Muhammed ist sein Prophet: Die Verehrung des Propheten in der islamischen Frömmigkeit*, München 1995.

Schupp, Sabine, *Labsal dessen, der bei Tag und bei Nacht reist, Ibn Māliḥs Uns as sārī was-sārib, ein marokkanisches Pilgerbuch des frühen 17. Jahrhunderts*, Berlin 1985.

Sezgin, Fuat, *Geschichte des arabischen Schrifttums*, vol. 1, Leiden 1967.

Sivasi, Şemseddin, *Peygamberimizin sevgilisi dört halifenin menkıbeleri (Menakıb-i çehâr yâr-ı güzin),* ed. Ahmed Arslantürkoğlu, Istanbul 1993.

S̱üreyyā Meḥmed, *Sicill-i ʿOs̱mānī yāḫud Teẕkere-i Meşāhīr-i ʿOs̱māniyye*, 4 vols., Istanbul 1308-11/1890-93.

al-Shahrī, M. Hazzāʾ, *al-Masjid al-nabawī al-sharīf fī al-ʿaṣr al-ʿUthmānī*, (PhD Thesis), Jāmiʿa al-Ummulqurā Riyāḍ,1987 (1407),

---------------------, *al-Masjid al-Nabawī al-Sharīf fī al-ʻAṣr al-ʻUthmānī, 923-1344 H : dirāsah miʻmārīyah ḥaḍārīyah* / Muḥammad Hazzāʻ al-Shahrī. al-Ṭabʻah 1. al-Qāhirah : Dār al-Qāhirah lil-Kitāb, 2003 [i.e. 2002] 503, 64 p., [35] p. of plates : ill. ; 24 cm.

Ṭabarī, Muḥammad b. Jarīr, *The History of al-Ṭabarī*, ed. Ehsan Yarshater, 40 vols., Albany 1985-2007.

-----------------------------------, *Tārīḫ-i Ṭaberī-yi Kebīr Tercümesi*, 3 vols., Istanbul 1327/1911.

Ṭabarānī, *al-Muʿjam al-kabīr*, 25 vols., Bayrūt 1983-1985.

Taeschner, Franz, *Das anatolische Wegenetz nach osmanischen Quellen*, 2 vols., Leipzig 1924-1926.

--------------, „Die Entwicklung des Wegenetzes und des Verkehrs im türkischen Anatolien“, in: *Anadolu Araştırmaları*, vol.1, no. 2, Istanbul 1959.

Tezcan, Nuran, *Manisa nach Evliyā Çelebi: Aus dem neunten Band des Seyāḥat-nāme,* Boston, 1999.

Tietze, Andreas, *Muṣṭafā ʿĀlī's Description of Cairo of 1599: Text, Transliteration, Translation, Notes*, Wien 1975.

Tirmidhī, Abū ʿĪsā Muḥammad ibn ʿĪsā, *al-Jāmiʿ al-kabīr = Sunan al-Tirmidhī*, 6 vols., Bayrūt 1996.

Tunç, Gökhan, "Evliya Çelebi'nin Seyahatnâme'sinin "Menzil-i kenâr-ı Raba" bölümünün Üslup ve Kurgusal Özellikleri", in: *Karadeniz Araştırmaları*, vol. 5, no. 17, 2008, pp. 67-74.

Uluengin, Nihal-Bülent, "Mimar Sinan'ın Mekke ve Medinedeki Eserleri", in: *Mimar Sinan Dönemi Türk Mimarlığı ve Sanatı*, Istanbul 1988, pp. 345-359.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, Ankara 1984.

--------------------------------, *Osmanlı Devleti Teşkilâtına Medhal: Büyük Selçukîler, Anadolu Selçukîleri, Anadolu Beylikleri, İlhânîler, Karakoyunlu ve Akkoyunlularla Memlûklerdeki devlet teşkilâtına bir bakış*, Ankara 1984.

-----------------------, *Osmanlı Tarihi*, 4 vols., Ankara 1972-1977.

---------------------------------, *Mekke-i Mükerreme Emirleri*, Ankara 1984.

Watt, W. Montgomery, *Muhammad at Medina*, Oxford 1956.

Wāqidī, Muḥammad ibn ʿUmar, *The Kitab al-maghazi of al-Waqidi*, ed. Marsden Jones, 3 vols., London 1966.

Wehr, Hans, *Arabisches Wörterbuch für die Schriftsprache der Gegenwart*, Leipzig 1956.

Wüstenfeld, Ferdinand (transl.), *Geschichte der Stadt Medina: Im Auszuge aus dem Arabischen des Samhûdi, Abhandlungen der [historisch-philologischen Klasse der Königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen*, vol. 9, Göttingen 1860.

Yaʿqūt, al-Ḥamawī*, Muʿjam al-buldān*, 5 vols., Bayrūt 1979.

Yenişehirlioğlu, Filiz, *Türkiye Dışındaki Osmanlı Mimari Yapıtları* = Ottoman Architectural Works outside Turkey, Ankara 1989.

Zabīdī, Zayn al-dīn, Aḥmad ibn Aḥmad b. ʿAbd al-Laṭīf , trans. Ahmed Naim, Kamil Miras, *Sahîh-i Buhârî Muhtasârı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi* ve Ṣerhi, 13 vols., Ankara 1979.

INDEX

A) INDEX OF PERSONAL NAMES AND NAMES OF TRİBES AND PEOPLES

ʿAbbās (Uncle of Muhammed) 281a.5, 287b.1-3-14, 291a.14, 296b.6-19-20-22-23-24-27, 297a.1, 299b.10-11-13, 300a.15-20
ʿAbdu’l-kaʿb (The First Caliph Abu Bakr, reg. 632-34) 289a.27
ʿAbdu’llāh bin Selām (one of the Prophet’s companions) 299b.7
ʿAbdu’llāh bin ʿAbdul-Muṭṭalib (545-570, The Father of Muhammed) 287a.29, 287b.10, 298a.26, 302b.6
ʿAbdu’llāh bin Caʿfer bin Ebī Ṭālib (One of the Prophet’s companions) 296b.8
ʿAbdu’llāh ibni Caḥṣ (one of the Prophet’s companions) 298a.13
ʿAbdu’llāhu’l-Maḥzūmī (One of the Prophet’s companions) 296a.28
ʿAbdu’l-melīk Mervān (Umayyad Caliph, reg. 685-705) 296b.5-10
ʿAbdul-Muṭṭalib (the grandfather of Prophet) 287b.1, 287b.11-17, 299b.10
ʿAbdu’r-raḥmān İbn-i ʿAvf (One of the Prophet’s companions) 299a.29
Ādem (Adam) 288a.14
Ādem-i s̱ānī Nūḥ (Noah, the second Adam) 279a.8
Āḫīler (order of chivalry) 298b.3
Aḳīl ibnü Ebī Ṭālib (Brother of Caliph Ali) 291a.14, 296b.20-22, 297a.9
ʿAlī (Caliph reg. 656-661) 281a.5-10-14-26, 283a.24, 287b.3, 288a.5, 291a.11-12, 295b.20-21-22-24-28, 296a.2, 296b.9-24, 297a.9-11, 297b.13-14-20, 298a.8, 298b.14, 20, 299b.11-13, 301a.16, 302b.12
Alay çavuşları (The parade sergeants) 278b.11
Alay-ı Muḥammedī 277a.10
Āl-i ʿAbbāsiyān (Abbasids) 283b.2, 297a.14
Āl-i Atābegān-ı Ekrād (Atabegs of the Kurds) 283b.4
Āl-i Hāṣimiyān (Hashemites) 288a.6, 302b.6
Āl-i ʿOs̱mān (Ottomans, the Ottoman dynasty) 281a, 292a.20, 290b.29
al-Vās̱ık Bi’llāh (Abbasid Caliph reg. 842-847) 297a.15
Āmine ḫātūn (d. 577, the Mother of the Prophet Muhammed) 279a.3, 287b 18, 2298a.25, 28, 298b.1-6
ʿAmr ibnü’l-ʿĀs (One of the Prophet’s companions) 297b.24-26-29, 302a.14
Anūṣirevān (Khusraw I, Sassanian King) 287b.19
ʿArab (Arap people) 285a.14-29, 293a.24
ʿArab kāfirleri (Unbeliever of Arabs) 278b.25
ʿArab ḳavmi (Arabs) 285a.9
ʿArab ṭā’ifesi (Arabs) 280a. 27, 285b.7
ʿAraṣto (Aristotle) 283b.14
ʿAsākir-i muvaḥḥidīn (Muslim Soldiers) 278a.22
ʿAsākir-i serdār Ṣarı Ḥüseyin Paṣa (Soldier of serdār Ṣarı Ḥüseyin Paṣa) 277a.7
ʿAṣere-i mübeṣṣere, Aṣḥāb-ı ʿAṣere (The Ten Promised Paradise) 277b. 24-25, 299a.10-17, 26-27-28
ʿĀyiṣe (Wife of Prophet) 296b.8, 297a.21-22-24, 297b.2-6-7, 298b.23

Behzād (The famous Iranian painter) 282a.1
Benī İsrā'īl (Israelite) 299b.8
Benī Sa'd (name of a tribe) 287b.18, 298a.11
Boy-begi (magistrate at the level of tribal chieftain) 297b.27
Bölükbaşıları (captain of the janissaries) 278b.22
Cābir bin 'Abdu'llāh (One of the Prophet's companions) 296b.6
Ca'fer-i Manṣūr (Abbasid Caliph, reg. 754-775) 296b.29
Ca'fer-i Ṣādıḳ (sixth imam of Shia Muslims) 296b.29
Çārḫacı (the vanguard) 277a.9
Çār-yār-i güzīn (the four chosen companions) 281a.9, 283a.23, 286a.5, 291a.15, 302a.19
Cebecibaşı (artillery officer) 279b.12
Celeb Muṣliḥu'd-dīn efendi (Shaikh of the shrine of Medina, d. 1616) 299b.19
Celāle'd-dīn-i Ekber (the Mughal emperor Akbar, reg.1556-1605) 291b.26
Cenāb-ı ḥaḳḳ (God) 280b.12
Cibrīl-i Emīn (The Angel Gabriel) 280b.13-15-18, 288b.4, 289b.24
Çuḳadār (officer in charge of distributing broadcloth) 277a. 27
Cüveyre bintü'l-Ḥāriṡ (Wife of Prophet) 297a.26
Dānyāl (Prophet) 288a.20
Dāvūd (Prophet David, proverbial for weaponry, ironmongery) 279b.18, 286b.21, 288a.17
Dīzdār aġa (the warden) 278b.15-21-19-24-25-26, 279b.11, 280a.26
Ebā Bekrü'ṣ-ṣıddīḳ (First caliph, reg. 632-634) 281a.11, 289a. 19-20-24, 289b.2-11-12, 290a.10, 291b.6-9, 292a.22, 297a.21, 297b.12-13-14, 298b.14-23
Ebū Cehl (The Prophet's kinsman an opponent) 290a.15-16, 291a.13
Ebū Lu'lū-yı Fīrūz (Murderer of Caliph Umar d. 644) 290a.24
Ebū Sa'īdü'l-ḫuzrī (One of the Prophet's companions) 296b. 4
Ebū Seleme (One of the Prophet's companions) 298a.13
Ebū Süfyān (Father of Muawiyah, d. 650) 296b.2
Ebī Ṭālib (Uncle of Prophet Muhammed) 287b.2-3-14, 298b.2
Ehāli-yi Medīne-i münevvere (People of Madina) 275b. 28, 276b.12-24, 284b.13, 303a.14, 304a.14
Ehl-i beyt (People of House) 281a.18, 283a.23-24, 297a.29
Ehl-i fennālar (Master Craftmans) 286a.3
Ehl-i Medīne (People of Madina) 277a.13, 277b.1, 280b.20, 284a.23-26-27, 284b.27, 289b.6, 296b.4, 298b.5, 300a.28, 301b.6, 304a.16-18
Ehl-i Mekke (People of Mecca) 285b.27
Ehl-i siyer (Muslim Historians of Prophet Muhammed) 289b.10, 298a.19, 298b.3
Ehl-i sünnet ve'l-cemā'at (ahl al-sunna; Sunni Islam) 284b.1
Ehl-i züvvār (Travells) 278a.7
Emeviyyūn (Umayyads) 281a.26, 285a.5
Emīr Sulṭān (Muslim Saint, d. 1429) 288b.21
Emīrü'l-ḥāc (officer in charge of the Hajj pilgrimage) 277a.8, 294b.9

Erbāb-ı suffa (People of the Ṣuffā) 281a.12, 286a.27

Erjenk (Legenday Persian painter) 282a.1

Etrāk (Turks) 285b.7

Eyyūb Enṣārī (Abu Ayyub al ansari d. 674) 280b.11-14-15-24-25-29, 281b.17, 288a.17.

Fāḥite binti Ebī Ṭālib 298a.7

Fāṭıma bintü Āsīye (Ali’s Mother) 297a.11

Fāṭımatü’z-zehrā (Daughter of Prophet d. 632) 281a.14, 283a.7-24, 286a.8, 288a.4, 289b.28, 291a.1-7-11-16

Fātiḥ-i Mıṣr Selīm ṣāh (Ottoman Sultan, reg. 1512-1520) 291b.26, 294b.2

Fażīl bin ebū Ṭālib (a Cousin of Prophet) 281a.5, 296b.25, 302b.12

Ferrāṣlar (The sweepers) 290b.28-291a.2-4-21

Ḥabību’llāh (Prophet Muhammed) 280b.24

Ḥadīce (Wife of Prophet Muhammed) 296a.16, 297b.15, 298b.11

Ḥadīḳa bin Cābir Yemenī (the Prophet’s standard-bearer) 299a.8

Ḥafṣ (One of the canonisers of s style of reding the Qur’ān) 290a.18, 293a.6

Ḥafṣa (Umar’s Daughter) 290a.20-22, 297a.25

Ḥakem İbnü’l- ʿĀs (One of the Prophet’s companions) 296b.1

Ḥakīm İbn-i Ḥarām (One of the Prophet’s companions) 296a.5

Ḥalīme ḫatun (Milkmother of Prophet) 287b.19, 298a.11-14-15-18, 298b.6

Ḥamza (Uncle of Prophet) 287b.1-3-14, 298a.12, 301b.23-24, 302a.6-12-20, 302b.1-3-5-10-14-16-28, 303a.28-29, 303b.6

Ḥanbelī (a Sunni legal school) 282b.7

Ḥanefī (a Sunni legal school) 282b.6

Hārūn (Aaron, brother of Moses) 288a.17

Hārūnü’r-Reṣīd (Abbasid Caliph reg. 786-809) 283b.2, 297a.13-15

Hāṣim (uncle of Prophet Muhammed) 287b.2-3-14

Ḥażret-i Risālet (Prophet Muhammed) 279a.1-10-12-16-27, 280b. 4-8-22-29, 281a.2 -29, 281b.16, 282a.5-13, 283b.27, 286a.22-25, 283a.1, 284a. 3, 286a.6-21-24, 286b.5-7-12-24

Hiṣām (Umayyad Caliph, reg., 723-743) 296b.28

Ḥüseyin Paṣa (serdār Ṣarı) 276a.2, 277a.8-10, 277b. 4, 277a.7, 290b.18, 304a.5

Ḫalid ibni Velīd (Arab Commander, d. 642) 302a.13

Ḫāṣekī sultān (Haseki was the favourite concubine of an Ottoman Emperor) 294a.10

Ḫātemü’l Enbiyā Muṣṭafā (Muhammed seal of the prophets) 281a.10

Ḫays̱üme bintü’l-Hāṣim (Mother of Caliph Umar) 290a.14

Ḫeraḳil (Heraklios, Byzantine emperor reg. 610-41)297b.28

Ḫıristiyān (Christian) 285a.14, 283b.17

Ḫuddāmlar (the mosque servants) 283a.14

İbn-i Kes̱īr (One of the canonisers of s style of reding the Qur’ān d. 737) 293a.7

İbrāhīm (Abraham) 287a.29, 288a.15

İbrāhīm bin resūl (Son of Prophet Muhammed) 288a.3, 297b.18, 298a.5, 298b.9-26

İbrāhīm-i Medenī (Author) 299b.27

ʿİbrīler (Hebrew) 278a.12

İç aġaları (officers of the sultan’s inner service of harem) 277a.24

İdrīs (Prophet) 279a.9, 288a.14

İlyās (Prophet Elijah) 288a.17

İmām-ı Ḥüseyin (a son of caliph Ali) 283a.24

İmām-ı Mālik (the founder oft he Maliki madhhab) 297a.10-12

İmām-ı Nāfiʿ (One of the canonisers of s style of reding the Qur’ān d. 785) 297a.10

ʿĪsā (Jesus) 283b.17, 287b

İsḥak (İzak) 288a.16

İskender-i kübrā (Alexander the Great) 279a.2-8, 287b.5

İslāmbol mollāsı (The chief qadi of Istanbul) 279b.2

İsmāʿīl (Prophet Ishmael son of Abraham) 287a.28, 288a.15, 298b.12

Ḳabābıṭa (Copts, Egyptian Christian)279a.8

Kaʿb bin ʿÖmerü’l-Ensārī (One of the Prophet’s companions) 296b.21, 299b.9-13

Ḳabā’il-i ḳureyş (tribe of Quraysh) 287a.21-28, 298a.29

Ḳamber (the Servant of Ali) 296a.3

Ḳapıcılar ketḫudāsı (a chief doorkeeper) 278b.22

Ḳara aġalar (black eunuchs) 291a.4-20

Ḳaraḥiṣārī (calligrapher, 281b.21, 286b.25, 292a.18

Ḳāsım (a son of Prophet) 288a.3, 298b.10

Ḳays̱üm (cousin of Prophet) 281a.5, 296b.25

Keykāvūs (Legendary İranian king) 294a.11

Kināne bin Beşrencī (Murderer of caliph Ut̲h̲man) 296a.4

kisrā (The Sasanid ruler Khusraw) 285a.17

Latin (Laten) 285a.20

Lebīd bin el-ʿAʿżami (Labīd al-Assam: the Jew, bewitched the Prophet) 301b.3

Mālikī (a Sunni legal school) 282b.6, 297a.14

Mānī (Patron of painters) 281b.29

Māriye (the slavegirl to the Prophet) 297a.28, 297b.18-19.29, 298a.1

Maṭaracı 277a.22

Maṭaracı-başı (the Chief canteen-bearer) 277a.23, 278b.25

Medīne Mevleviyyeti (mollaship) 279a.28

Medīne Mollāsı (The chief qadi in Medina) 294b.10, 300a.1-5-17

Mehterbaşı (a head of the military band) 279b.12

Mehter-ḫāne (the marching band) 277a. 29

Meḥemmed İbni ʿArrāf (author) 300a.21

Meḥemmed eş-şehīr (an old chief qadi of Medina) 300a.16

Meḥemmed Ḫān-ı Rābiʿ (Ottoman Sultan, reg. 1648-1687) 279a.24

Mekke Mollāsı (chief qadi of Mecca) 300a.12

Meʾmūn (Abbasid Caliph reg. 813-833) 283b.2

Mervān (ʿUt̲h̲mān’s secretary) 295b.21-23-29

Meşʿaleciyān (the torchbearers) 276a.21

Mevlā Sinān-ı Nehcī (Author) 300a.5
Meẕheb-i Ṣāfiʿi (a Sunni legal school) 282b.6-27
Millet-i Mesīḥiyye (Christian) 283b.8, 285a.4, 285b.23
Muʿāviye (The first Umayyad caliph, d. 680) 296a.7-11-13, 297a.24, 299b.7-14
Mugīre bin Ṣuʿbe (one of the more prominent companions of Muhammad) 290a.24
Muhācirīn [ü] enṣārlar (the Emigrants and the Helpers) 277b.21, 279a.10, 303a.8
Muhācirīnler (the Emigrants) 280b.19
Muḥammed (the Prophet) 280b.10-13, 285a.15-16-24-25-26, 283b.6-11-16, 285a.9-21-22, 285b.5 287a.20-22, 287b.11-13-15,
Muḥammed bin İsḥāḳ (was an Arab Muslim historian and hagiographer, d. 767) 287b.4
Muḥammedī (Muslim) 285a.25-27-28
Muḥammed-i Ekber (a son of first caliph Abu bakr) 295b.20-22-26
Muḥammedü'l-Bāḳır (the Fifth Imām to the Twelver Shīʿah) 296b.28
Muḥammedü'l-Muṣṭafā (Prophet) 277b.15, 288a.21, 288b.11
Muḳavḳıṣ (ruler of Egypt) 297b.18-22-23-26-29
Mūsā (Moses) 288a.17
Mūseviyye (Hebrew) 285b.23
Muṣṭafā bin Ḳara Dāvūd (old chief qadi of Mecca) 300a.12
Muʿtaṣam Bi'llāh Muḥammed (Abbasid Caliph reg. 833-842) 297a.15
Mücāvirīn (foreign residents in Mecca) 278b.23, 282a.21, 283a.15
Nigāhbānlar (the watchmen of the castle) 280a.25
Nūḥ (Noah) 288a.14
Nuʿmān ibn-i s̱ābit İmām-ı aʿżam (the founder of the Sunni Hanafi school of Islamic jurisprudence) 279a.19, 304a.19
Nūre'd-dīn 279a.13-15, 283b.4, 284a.3-4-6-10-15-17-20-26, 284b.4-6-8-14-17-18, 285b.8-16-18-27, 286a.1-2, 286a.3, 286b.7-9, 291b.24
ʿOs̱mān (the caliph Uthman reg. 644-656) 282a.7-9-11-13, 282b.22-26, 286a.27, 286b.26, 290a.20, 295b.2-4, 296a.1-2-5-9-14-15-17-19-23, 296b.3, 297b.10, 299a.9, 301a.12-14-15
ʿÖmer (Umar, Second Caliph reg. 634-644) 286a.8, 289b.7-9, 290a.10-12-15-16-22-23-28, 291b.8, 292a.22, 295b.10, 25, 298b.5, 302a.14, 302b. 7
ʿÖmer İbni ʿAmr berīberī (one of the Prophet's companions) 298b.19
Papa (Pope) 283b.5-13-15, 285a.9-285b.3-4-10
Papa Angeli (Pope Angeli) 285a.19
Papa Ayā Yorġi (Pope) 285a.19
Papalar (Popes) 285a.10-24
Papa Mīḥā'il (Pope) 285a.19
Papa Mīkā'īl (Pope) 285a.19
Rabīʿ bin ʿAbdü'l-ʿUzzā (a Jew in Medina) 296a.22, 297b.12
Rāfiżīler (Shiites) 286b.8, 290a.27
Rıżvān Paşa (d. 1585) 277a.12
Ruḳiyye (Daughter of Prophet Muhammed) 288a.4, 296a.16-17-297b.10, 298b.24
Rūm (Greeks, Ottomans, Turks) 293b.11

Rūmāne (Wife of Abu Bakr) 297a.23, 298b.23

Rūm Münşī Meḥemmed efendi (Author) 300a.1

Sa'd bin Ebī Vaḳḳās (one of the Prophet's companions) 282b. 4, 299a.12-23-25, 299b.1

Sa'd ibni Zeyd bin 'Ömer (one of the Prophet's companions) 299a.25, 299b.1

Ṣaḥābe-i kirām (the Prophet's companions) 278a.1, 279a.10, 280b.22, 281a.3-9-11-18-22-23, 287b.23, 290a.18, 295b.27-29, 298b.20, 299a.10-14, 299b.9

Sa'īd bin Mālik Sinān (one of the Prophet's companions)296b.4

Sa'īdü'l-H̱użrī (one of the Prophet's companions) 298b.19

Sāliḥ (Prophet) 288a.15

Sancaḳ begi (the rank) 279a.24

Selmān (one of the Prophet's companions) 298a.15-16, 298b.20

Sevde binti Zem'a' (a wife of Prophet) 297a.2

Seyfe'd-dīn Sulṭān (Ayyubid sultan of Egypt d. 1218) 292b.17

Silāhdār (weaponbearer) 277a. 27

Sinān Paşa (Grand vizier d. 1596) 277a.12

Ṣoḳullı Meḥemmed Paşa (Grand vizier d. 1579) 295a.2, 292b.28, 292b.24

Ṣuheyb-i rūmī (279a.20, 294b.2, 298b.28, 299a.1-2-3-5-7

Sulṭān Aḥmed (Ottoman Sultan, reg. 1603-17) 281a.28, 291b.27, 292a.20, 294b.2

Sulṭān Ġavrī (Sultan Al-Ghawri, Burji Mamluk Sultan of Egypt, reg. 1501-16) 281a.27, 291b.25

Sulṭān Ḳaytbāy (Qaitbay) Burji Mamluk Sultan of Egypt reg. 872-901) 281a. 24-27, 286b.27, 291b.25, 281b.24, 292b.23

Sultān Meḥemmed H̱ān (Ottoman Sultan, reg. 1648-1687) 279b.1

Sultān Murād-ı s̱ālis̱ (Ottoman Sultan, reg. 1574-1595) 281a.28, 282a.29, 282b.3, 294b.2

Sultān Süleymān (Suleyman the magnificient, reg. 1520-66) 279a. 17-20, 294a. 20, 297b.8, 280b.1, 281a.28, 286b.17, 291b.26.

Ṣurre emīni (trustee of the Ṣurre) 294b.6-7-9

Ṣurre-i pādişāhī (the sultan's annual gift to the holy cities) 279b. 4

Sükkerī-zāde (auothor) 278a.16

Süleymān (Solomon) 288a.19

Şāfi'i (a sunni legal school) 293a.19, 301a.20

Şāṭırlar (runners) 277a.20

Şerīf Ṣāliḥ (one of Hamza descendants) 302b.3

Şerīf (the rank of Sand̲jakbegi) 279a.23-24-27

Şeyẖü'l-ḥarem (the ruler of Medina) 279a.25, 279b.4-5, 283b.20-21, 13, 290b.20-25-29, 294b.10, 299b.23, 303a.19

Şeyẖ H̱ayre'd-dīn H̱ıżır (a Qur'ān commentator) 300a.14

Şeyẖ 'Uḳbe-i Cüheynī (Shaikh) 297b.25

Şu'ayb (Prophet) 288a.17

Ṭāhir (a son of Prophet Muhammed) 288a.4, 298b.11

Ṭalḥa bin ʿUbeydu'llāh (one of the Prophet's companions) 299a.29
Ṭavāşī Süleymān Paşa (1544) 277a.13
Ṭayyib (a son of Prophet Muhammed) 288a.3, 298b.10
Teftişci Meḥemmed Paşa 294a.18
Topçıbaşı (an artillery officer) 279b.11
Tüfengciyānlar (musketeers) 277a. 22
ʿUbeyde bin Cerrāḥ (one of the Prophet's companions) 299b.1
ʿUrbān (see Arab) 285a.8, 294b.27
Übeyy bin Kaʿb (one of the Prophet's companions) 299b.13
Ümmü Eymen (the slavegirl of Abd Allah bin Abd al Muttalib) 298a.17
Ümmü Ḥabībe binti Ebī Süfyān (Wife of Prophet Muhammed) 297a.27, 297b.2
Ümmü Küls̱üm (Daughter of Prophet Muhammed) 288a.4, 296a.16-18, 297b.10
Ümmü Ṣafiyye (Wife of Prophet) 297a.17-19
Ümmü Seleme (Wife of Prophet Muhammed) 296a.28-29, 297a.27,
Velīd ibn ʿAbdü'l-melik (Umayyads Caliph reg.. 705-715) 281a.27, 285a.5, 296b.12
Yaḥyā (Prpohet) 288a.20
Yāḳūt-i Müstaʿṣamī (Calligrapher d. 1269) 282b.25
Yehūdā (Jews) 279a.8
Yeŋiçerī serdārı (janissary commander) 279b.11
Yūnāniyān (Greeks) 279a.8
Yūsuf (Prophet Joseph) 288a.16, 288b.12, 299b.8.
Zā'n-nūn-i mıṣrī (an Egyptian Sufi saint) 297b.23-25
Zekeriyyā (Prophet) 288a.19
Zeyd bin Ḥāris̱e (One of the Prophet's companions) 297a.26-298a.2
Zeyd bin s̱ābit (One of the Prophet's companions) 299b.6
Zeyneb (Daughter of Prophet Muhammed) 288a.4, 296a.23, 297b.11
Zeyneb [bin] Ḥuzeyme (Wife of Prophet Muhammed) 297b.16
Zeyneb bint-i Caḥş (Wife of Prophet Muhammed) 297a.26, 298a.1-2-3
Zeyne'l-ʿābidīn ʿAlī bin Ḥüseyn (a great-grandson of Muhammad) 296b.11

B) INDEX OF GEOGRAPHICAL NAMES

ʿAcem 290a.27, 293a.25
Aden (Adan) 290a.27
ʿAdn-i illiyyīn 281a.8
Afriḳa 295b.15
Akḥiṣār 300a.1
ʿAḳīḳ (a town near Medina) 299a.16
Amāsiyyü'ş-şehr (Amasya) 300a.14
Anaṭolı (Anatolia) 300a.1
ʿAneze (Anaza) 284a.14, 286a. 2-3
Anṭaḳıyye (Antioch, Antakya) 297b.28
ʿArabistān 289b.11, 300a.22
ʿArafāt (Mt. ʿArafāt) 276a. 7
Ayaṣofya (Hagia-sophia) 285a.17
ʿAyıntab (Antep) 302a.2
ʿAyn-i zerḳa 293a.12, 294a.23-24
Āzerbāycān (Azerbaijan) 295b.15
Baġdād (Baghdad) 279a.18-20, 287b.19, 290a.26
Baḳīʿ 280a.1, 295a.21-22, 296a.23-24, 296b.1-10, 297a.2-29, 298b.26, 299b.16, 299b.18-24, 300a.2-10-23
Başra 290a.26, 298a.22
Bedir (Badr) 296a.17, 9, 296b.20, 297b.11, 299b.10

Belde-i Ḳasṭamoni (Kastamonu) 299b.27
Belġırad (Belgrade) 279a.17-20-21
Belh (Balkh)293a.25
Beyrūt (Beirut) 284a.16.
Bi’r-i Ḳużāʿa (Kuzaa well) 301a.27
Bi’r-i Erīs (Eris Well) 301a.1
Bi’r-i ʿAlī (Alī’s well) 276b.13, 294a.8, 304a.10-14
Bi’r-i ʿUrve bin Zübeyr (Urve’s well) 301a.24
Budin (Buda) 279a.17
Buḫārā (Buhara) 293a.25
Bursa 288b.21
bürke-i ʿAlī (Alī’s pond) 304a.12
Cebel-i ʿayr (Mt. Ayr) 278a.10, 285b.20
Cebel-i Uḥud (Mt. Uhud) 277b.5, 302b.26, 303a.27
Cidde (Jeddah) 304a.3
Cisr-i Yaʿḳūb (Jacob’s bridge) 299a.19
Çīn ü Māçīn (China and Cathay) 293a.25
Dār-i cürf (a village near Medina) 275b.24
Dār-i Vedāʿ (a place near Medina) 275b. 24-26
Dārü’t-tābiġa (a place near Medina) 298a.21
diyār-i maġrib Sūsesi (Sousse in the Maghreb) 281b.13
Dobrevenedig (Dubrovnik) 285a.20
Ebvā (a village near Medina) 298a.29
Eḳālīm-i sebʿa (the seven climes) 280b.7
Endülüs (Andalusia) 285a.7
Erdel (Transylvania) 301a.5
Erzin (Erzin by Antakya) 299b.2
Fas (Fez) 285a.7
Firdevs-i ʿİlliyyīn (the highest level of Paradise) 288b.9
Ḥabeş (Abyssinia) 293a.25
Ḥaleb (Aleppo) 286a.3, 290a.26
Ḥaremeyn 294b. 7
Ḥicāz (Hejaz) 295a.7
Hind (İndia) 282a.16, 291b.26, 293a.24
Ḥumuṣ (Hums) 295b.14
Ḫāṣekī sulṭān cisri (K̲h̲āṣṣekī Sultan bridge) 294a.21
Ḫāṣekiyye medresesi (K̲h̲āṣṣakiyya madrasa 294a.7
Ḫayber (Khaybar) 301b.26
Ḫayberistān (Khaybar) 275b.18, 289b.12, 301b.26
Ḫitā ve Ḫitan (China und Khotan) 293a.25
Ḫorāsān (K̲h̲orasan) 295b.15
ʿIrāḳ (Irak) 285a.11
İḳlīm-i s̱ānī (the second clime) 303b.27-28-29
İskenderiye (Alexandria) 299a.21
İslāmbol (Istanbul) 285a.6, 285b.24
İṣpanya (Spain) 283b.5-12, 285a.4-10, 285a.17, 285b.1-5-6, 286b8
Kaʿbe (Kaaba) 285b.6, 291a.5-27, 291b.6
Kāfiristān (the land of the infidels) 284a.5, 287b.8
Ḳalʿa-i Medīne (the castle of Medina) 278a.27, 279a.23, 280a.6, 280b.5, 292b.16
Ḳarāfe-i ervām (the Turkish part of the Baḳīʿ cemetery) 299b.24
ḳarye-i Ḳubā (the village of Masd̲j̲id al-Ḳubā) 300a.27, 300b.28
Kirmān (Kirman) 295b.15
Ḳuds-i şerīf (Jerusalem) 277b.13-18, 279a.18, 279b.17, 285a.6-13, 287b.24, 290a.26, 299a.18
Lehsa (Lahsa) 290a.26
Maʿān (Maan) 276a.9

Maġrib-zemīn (the Maghreb) 285a.7

Maḳtel-i Ḥamza (Ḥamza's murder) 302b.27

Maṣṭaba (the Stone Platform) 302a.3

Medīne (Medina) 275b. 14, 276a.6-7-23-25, 276b.3-6-11-12-24, 277a.2-10-11, 277b.5-7-8-9-11, 278a.21-23-24, 279a.6-10-11-14-15-20-22-27, 279b. 2-10, 280a.19, 280b.12-15-24-25-27, 281b.14, 283b.10-18-20,284a.18 -21-22, 285a.9-27, 285b. 21-23-25, 286a.3, 286b.3, 287b.22, 290a.7, 290b.28, 292b.15-16, 293a.17-29, 293b.2-7-12-16, 294a.3, 294b.5-9, 295a.15-17-19-20, 295b.7-27, 296a.2-8, 297b.19, 298a.21-26-27-28, 298b.4, 299a.14-15-25, 299b.16-17-28, 300a.7-8-10-22-24-25, 300b.8, 301b.22, 302a.21-24, 302b.12, 303b.9-10, 304a.4-5

meşhedistān (the Field of Martyrs) 303a.23

Mekke (Mecca) 276a.4-6-7-18, 276b.21, 277b.12-19-20, 279a.1-5-6, 280b.10-11, 284a.17, 285a.20, 285b.23, 286a.2-3, 287b.6-17-20-24, 290a.8, 294b.8, 295b.

Merānkūş (Marrekesh) 285a.7

Merrīḫ (Mars) 285b.12

Merḳad-ı Fāṭıma (grave of Fāṭıma) 90a.7

Mıṣır (Egypt) 279b.5, 281b.14, 282a.29, 283a.13, 283b.18, 285a.6-11, 290a.26, 291a.25, 291b.26-27, 293b.11, 294b.2-4-6-8, 295a.10, 295b.20-21-22-26, 297b.22-26-27, 300a.6

Müzeyrīb (Muzayrib) 276a.8, 292b.7

Naḫcivān (Nakhshivani) 276a. 21

Nāḥiye-i Cüdeyde (a village of Medina) 279b.8

Naḥīye-i Dārü'l-ḳurrā 279b.8

naḫīye-i Fedek (a village of Medina) 279b.8

Nāḥiye-i nıṣf-ı Ḥayber (a village of Medina) 279b.8

Nāḥiye-i Ṣafrā (a village of Medina) 279b.8

nāḥiye-i Yenbūʿu'l-baḥr (a village of Medina) 279b.8, 294b.4

Nāḥiye-iʿUlā (a village of Medina) 279b.8

Nihāvend (Nahawand) 290a.26

Ravża-i Muṭahhara (the Sacred Garden, the precinct of Prophet Muhammed's tomb) 282b.2, 283a.19, 285b.29, 286b.5, 287a.5, 291a.3-5-17-22, 293b.17

Rodos (Rhodos) 279a.17-20

Rūm-eli (Rumelia, Balkans) 299b.20

Şām (Damascus) 275b.24, 276a.13-18, 277b.9, 279a.13, 284a.13-16-18-21, 285a.11, 285b.24, 290a.26, 292b.6, 296a.7-8, 298a.20, 18, 299b.1-2.

Ṣayda (Sidon) 284a.16

Semerḳand (Samarkand) 295b.15

Sind (Sind) 293a.24

Ṣuffa (the anteroom) 302a.17

Süveyis (Suez) 293b.11, 294b.4, 300a.6

Ṭaberistān (Tabaristan) 295b.15

Ṭā'if 295a.10

Telemsān (Tlemcen) 285a.7

Tırablus (Tripoli) 285a.7

Ṭunus (Tunus)285a.7

ʿUlā (a place near Wadi al-ḳurā) 276a.8

Vādī-i İstiḳbāl (Wadi of Reception) 275b.24, 276a.23

Vādi'l Ḳurā-yi'l ʿAtiḳ (a valley north of Medina) 275b.14

Yelemlem (a village in the Mecca Province) 304a.3

Yemen 290a.26
Yenbūʿ (Yanbu) 281b.14, 293b.11
Yes̱rīb (Madina) 279a.1, 279a.19

C) INDEX OF TITEL OF BOOKS

Eṣbāh ve Naẓāyir (comments on Islamic law, Author ibn Nucaym d. 1596) 299b.27
Firdevsi’l-’aẖbār (collection of hadith from Kudai’s Shihab al ahbar) 299a.2

FACSIMILES

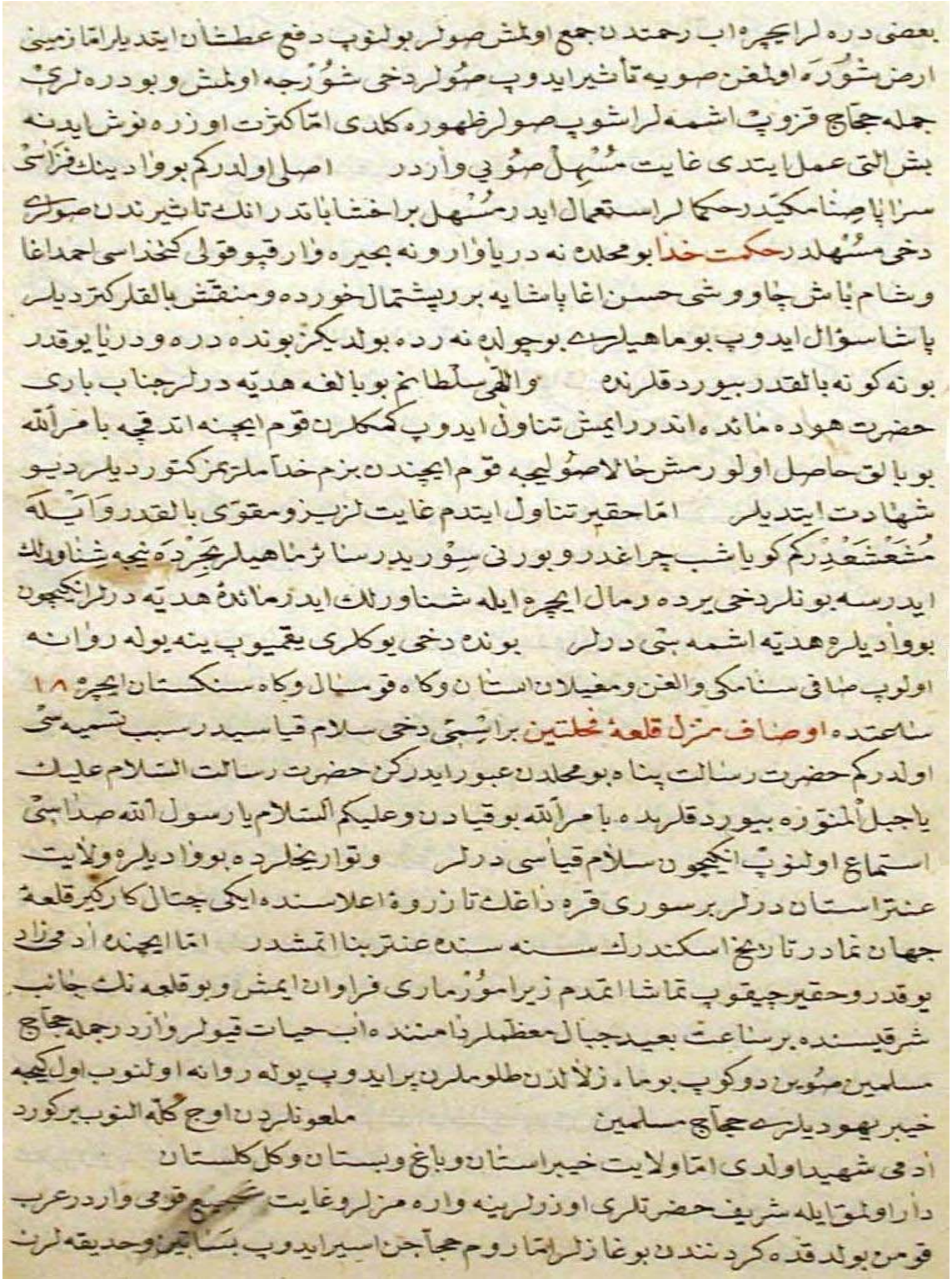

بعضی دره لر ایچره آب رحمتدن جمع اولمش صولر بولنوب دفع عطشان ایتدیلر اما زمینی ارض شوره اولمغن صویه تأثیر ایدوب صولر دخی شورجه اولمش و بو دره لرده جمله حجاج قزوب اشمه لر اشوب صولر ظهوره کلدی اما کثرت اوزره نوش ایدنه بش التی عمل ایتدی غایت مسهل صویی واردر اصلی اولدرکم بو وادینک فرازنی سرا پا صنامکیدر حکمالر استعمال ایدر مسهل بر اخشابادر انک تأثیرندن صولری دخی مسهلدر حکمت خدا بو محلده نه دریا وار و نه بحیره وار رقیبو قولی کتخداسی احمد اغا وشام باش چاوشی حسن اغا پاشایه بر ریشتمال خورده و منقش بالقلر کتردیلر پاشا سؤال ایدوب بو ماهیلری بو چوللرده نه رده بولدیکز بونده دره و دریا یوقدر بو نه کونه بالقدر بیورد قلرنده واللهی سلطانم بو بالغه هدیه درلر جناب باری حضرت هواده مائده اندررایمش تناول ایدوب کمکلرن قوم ایچنه اندقچه بامر الله بو بالق حاصل اولور مشحال الاصولیجه قوم ایچندن بزم خدا ملریمز کتوردیلر دیو شهادت ایتدیلر اما حقیر تناول ایتدم غایت لزیز و مقوی بالقدر وآیله مشعشعدرکم کویا شب چراغدر و بورنی سوریدر سنا ترماهیلر بحرده نجه شناورلك ایدرسه بونلر دخی یرده رمال ایچره ایله شناورلك ایدر مائدهٔ هدیه درلر انکیچون بو وادیلره هدیه اشمه بنی درلر بونده دخی یوکلری یقمیوب ینه یوله روانه اولوب صافی سنامکی والغن و مغیلانستان و کاه قوم سال و کاه سنکستان ایچره ۱۸ ساعتده اوصاف منزل قلعهٔ نخلتین بر اشمی دخی سلام قیاسیدر سبب تسمیه سی اولدرکم حضرت رسالت پناه بو محلدن عبور ایدرکن حضرت رسالت السلام علیك یا جبل المنوره بیورد قلرنده بامر الله بو قیادن وعلیکم السلام یا رسول الله صداسی استماع اولنوب انکیچون سلام قیاسی درلر و تواریخلرده بو وادیلره ولایت عنترستان درلر بر سوری قره داغك تا زروه اعلاسنده ایکی چتال کارکیر قلعهٔ جهان نمادر تاریخ اسکندرك سنه سنده عنتر بنا ایتمشدر اما ایچنده ادمی زاد یوقدر و حقیر چیقوب تماشا ایتدم زیرا موزماری فراوان ایمش و بو قلعه نك جانب شرقیسنده بر ساعت بعید جبال معظملر دامننده آب حیات قیولر واردر جمله حجاج مسلمین صویی دوکوب بو ماء زلالدن طلوملرن بر ایدوب یوله روانه اولنوب اولکیجه خیبر یهودیلری حجاج مسلمین ملعونلردن اوچ کله النوب بر کورد ادمی شهید اولدی اما ولایت خیبرستان و باغ و بستان و کل کلستان دار اولمغله شریف حضرتلری اوزلرینه وار مزلر و غایت عجیب قومی واردر عرب قومی بولدقده کرد نندن بو غازلر اما روم حجاجن اسیر ایدوب بساتین و حدیقه لرن

IX 275a

تیمار ایدیررلر اما بقول کتاب سکز حضرت رسالت پناهك بالذات یکرمی سکز غزالری
وار در مصاف جنکی اولنلره غازا دیرلر ایدی اما اصحاب کبارك برن سریا راتسه لر
اکه سفر سریه دیرلردی   اما بالذات کندیلری بیله حاضر اولدقلری یکرمی سکز غزانك
طقوزینده کافرلر ایله قلج قلیجه یقه یقیه جنك عظیم اولنلرك بشنجی غزالری بو خیبر استاننده
قلعهٔ فدکدر اما شهرلری مدینه درکم قلعه بر شاه راهدن نمایان در بر پشتهٔ عالینك
زروهٔ اعلاسنده عنترك انا بنی فدك نام زنکیه عورت بنا سید ردرلر بو فدك قلعه سی
جنکنده چوق صحابهٔ کرام فدای محمدی اولدی دیو سیرلرده مسطور در و غزای
سادسلری ینه بو خیبر استانك جانب قبله سنده مدینه یه ناظر غزای احد درکه خیبر
حدودی سنکستانی انده تمام اولور   و بو خیبر استاندن اوکندن جمله عساکر اسلام
آماده عبور ایدرلرك واسع دره لر ایچره ینه اون ایکی قطار جماج کروه کروه چیکلرك
مغیلانلر ایچره کاه قومسال و کاه خورده سنك چیقال اوزره کزر ایدرلرك شدت
خاردن و خاب سزلکدن اللی مقداری دوه قالوب جمله سن راه حقده قربان ایدوب
فقرایه بذل اولنوب و اللی بنی پیاده آدم بی تاب و بی مجال قالوب حسین پاشا حضرتلری
کندودوه لرینه بندروب ١٣ ساعتده **اوصاف منزل وادی القرای عتیق** اسکی مدینه
دخی درلر بر چولستان یرده آب حیات بیزمالری وار درکم کویا آب زلالدر جمله جماجه
کفایت ایدوب بو وادیلرده اولان معمورابادان اهالی قرالر جمله متاعلری ایله کلوب
جماجی غنیمت ایتدیلر بعد الظهر ینه نفیرلر چالنوب سنکستان و مغیلان آستان
و سنك خورده اوزره دار بوغازلری عبور ایدوب بعد الغروب ینه خیبر استان
کفارلری دردندن قانون اوزره نیجه بیك مشعل و فانوس ایله جماج ایچی چراغان اولوب
انجم اسا زین اولدقده کویا هلال رقیق مه چارده اولوب روز روشن اولدی ینه
قانون اوزره جماجك جانب اربعه سن عسکر اسلام قوشادوب بی باك و بی پروا
سلامتله عبور ایدرلرك ارتسی دخی علی الصباح تا وقت عصره دك دریا کبی جره یان
ایدوب بریرده قرار ایتمیوب ١٧ ساعتده عصر ردابنی اولوب بو کارجل اولمدن **منزل وادی**
استقبال و دار رود داغ جانب اربعه سی یوجه چپلاق داغلر در دخی نیجه شامدن بو محله
و دار رجوق دخی درلر
کلنجه جمله جبال الزعربانی کبی عربانلردر اصلا اشجار اندن بر شی یوقدر انجاق وادیلرنده
مغیلان و خورنما و صنطه و مسواك اغاجلری چوقدر بو دار رود داغده جمله حیوانات
شعیر و فولری و ریلوب اذان محمدیلر تلاوت اولنوب جمله اهالی مدینهٔ منوره بو
محله استقباله کلدکلری ایچون وادی استقبال درلر مشرا عیان مدینه و دلیلالر بیاض
کسوه لر ایله ملبس یوزی نورلی کوزی حورلی سوزی شیرین یناقلری کلبرك چین

متواضع حلیم وسلیم مبارك آدملر هذا یالریت ایله كلوب خیمه خیمه كزوب دوستلرن بولوب دوستلری اولمشلر دخی بر راعیانه انتساب ایدوب مشرف اولدیلر وجمله حسین پاشا حضرتلرینه سلطانم بو سنه سنهٔ ماضیه لردن ایدی كون صكره كلدیكز اما ان شاء الله مكه یه سلامتله واروب بر كون دخی متقاعد اولورسز دیو تبشیر ایتدیلر جمله حجاج تازه جان بولوب ایكی ساعت مكث ایدوب كوس رحلتلر چالندی زیرا وقت دار اولوب ماه ذی الحجه یه دخی بر كون قالدی مدینه دن مكه یه اون قناقدر بر كون مدینه ده مكث بر كون مكه ده مكث اولنورسه اون ایكی كون اولور عرفه فاتح وقفه ایسه ماه ذی الحجه نك طقوزنده اولور بو خوفی ملاحظه ایدوب مزیریبدن بو محله كلنجه بر یرده علاو معاندن غیری یرده آرام ایتمیوب یكرمی بش ساعت اوتوز ساعت یوللر یوریوب هر كس جنبنده بكسماط ییرك یوله كیده رك دوه لره دخی كیدركن یوماقلرن ویره رك صو كبی آدم دریاسی آقاردی اینكچون بو قدر آت واشتر واستر وحمار قالمه سنك اصلی اولدر روسا اثر زمان كبی حجاج قناقلری اوزره قونمایوب اقتضا ایتدوكی یره قوندق یوخسه شام شریفدن مدینهٔ منوره یه یكرمی دورت قناقدر ودوه اباغیله هم اوچیوز اللی ساعتدر اما یوللر معمور آبادان شادمان اولوب ماكولات مشروباتلری بولنسه صالت آتلی وقاطرلی منزلی ایله كامل یوز ساعتلك یولدر اما یوللرده شادمان اولمیوب زاد وراحله دوه ایله كتورمكه محتاج ودوه دخی كتوردوكی یرینه انسان بر پاره نان ایله دفع جیعان ایدر انجاق چكیلن درد محنت تعذیب حیوان بلا فائده اولور اگر ملوك همت ایتسه شامدن مكه یه كیدنجه معمور اولسه دوه لر باربلا اولمیوب صالت اتلی ذوق وصفا ایده رك كیدوب كلردی اللهم یسر انجاق جناب باری نك بو دوه لره نظری تعلق ایدوب وجمله جمالره بر قوت قاهره ورمشكم خدا عالمدر بو قدر بار كران ایله جمله دوه لر هم كیدر هم اویورر والله شاهدر بعضی مشعلجیان كویا بولاد نجواندر انلر دخی مشعله لرینه كنفلرنده هم كیدر هم اویور عجب سر خدادر نتیجهٔ كلام بو وادی استقالدن عجله ایله قالقوب مدینه دن كلن دلیللر بو محالدن دلالته بدأ ایدوب بو داغ فلاندر بو دره فلاندر دیرك بر ساعت كیدوب بر مرتفع بل باشیدر بو محله كلنجه قبله جانبنه توجه ایتدكده مدینهٔ منوره نك باغ وباغچه لری وبالذات حضرت رسالت پناهك قبهٔ عالی منوری افلاكه سر چكمش نمایان اولوب مذهب ومطلا علم شریفنك شعشعه سندن صحرای مدینهٔ منوره ایچره نور علی نور لمعان اوروب چشم انسان خیره لنوب در حال عاشق صادق اولن بو قبهٔ مهبط نور هدای كورنجه اتندن واشتر استرندن پیاده اولوب دعا الصلاة والسلام علیك یا رسول الله الصلاة

والسلام علیك یا حبیب الله الصلاة والسلام علیك یا سید الاولین والاخرین وسلام
علی المرسلین دیوب عشقه ذا آثر برشید را اکر قوت بدنك وار ایسه بو محلدن بعضی عاشقلر
تا مدینه یه بش ساعت انشراشغی قومسال لطیف یرلرده بیاده اولوب کیدرلر اکر
صاحب عزر اختیار ایسك اسب اشتر استر حمار سوار اولوب صلوات شریفی تکرار به تکرار
ایدوب مداومت ایتمك کرکدر کم صلواتك انواعی واردر اما مفید مختصری بودر صلوات
اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد   دیه همین مدینه یه قریب اولدقجه قبهٔ رسول الله
نظر ایدنجه شفاعت یا رسول الله دیمدن دخی خالی اولمیه اما عجب حکمتدر بو سبل
باشنه کلنوب قبهٔ رسول الله نمایان اولنجه امت محمد فریاده باشلینجه جمیعی حیوانات
بر حالت واقع اولوب سبب مجال اولان دوه لر بو رمجال اولوب رعد وار کورلیرك اشتر
کشنیرك بغل وحمارلر سکاه مقامنده ایه ان انکر الاصوات لصوت الحمیر ایله فریاد
ایده رك باشلری ضبط اولنمیوب مدینه یه دوغری سرعت ایله کیدر   وبو بلدت
مدینه کورنجه اهالی مدینه دلالتی ایله بعضی عاشق شیدا   بابرهنه
وسر برهنه وارروب عزرم رجا ایدم دیو بو محلده احرامه کررلر اما بیز علیده احرامه کرمك
وبو دعالری تلاوت ایتمز همان صلوات شریفه ایله مقید اولور
شرعا مانع اولنماز عشقه   احرامه کروب اصلا باشن یولونمسه
دخی نور علی نوردر کاشکی غریب انسان هر آن محرم اولسه وجانب حقه یونلسه دخی
یونلیجه اولوب کالای متاعی بازار میزاننده ثقیل کلوب زیاده بها ایدردی انکیچون بعضی
عاشقلر مصرع تاج فنای ترك ایدوب عریان اولالم بر زمان   بیورمشلردر ایله
اولسه احرامه کرمك ماسوادن ال چکمکدر هرشیدن ترك تجرید عجب پادشاهلقدر
مصرع مجردی به حقیقت عظیم سلطنت است   حقا که عظیم سلطانلقدر انکیچون
حضرت رسالت پناه بوراه مکه ده احرامه کرمکی   دیکم امتم جمیعی علایقدن
بری اولوب درون دلدن ربسنه تضرع ونالشلر ایتسن دیو احرامه   ایلمشلردر
اکه بناء بعضی جانلر بو محلدن زیارت رسول اللهه محرم کلر ازین جانب در فصل احوال
اهالی مدینه بو محلدنکه مدینه ظاهر اولونجه اول صحرا ادم دریاسی اولوب صغیر
وکبیر و پیر جوان نسوان وصبیان ابجدخوان حجاجه استقباله چیقوب بعضی طفلان
انسانلر اللرنده خورما جریدلری اوزره بر رکوچوجك برك خورمادن زنبیلجکلر
باغلیوب حجاج مسلمین ایچره عریان بریان اولاد عربان ونیجه بیك بنتان واصروده لر
اوزره محافلرده اولان حجاجه چوبوقلر اوزره اولان زنبیللری اوزادوب الحمد لله
بالسلامه یا حجاج زیارت قبول مقبول دیوب دعا وثنا ایده رك احسان رجا ایدرلر

حجاج دخی حمد خدا رحمة للعالمین افندیمزك آستانه سنه کلدك بونلر انلرك همجواریدر دیو عشق رسول الله ایچون بونلرك برن محروم کوندرمیوب انعام احسان ایدرلر تا مدینه نك بو بش ساعتلك یری بیله کیدوب کوناکون فصاحت بلاغتله قصایدلر و نعت رسول اللهلر تلاوت ایدەرك صوت حزین و داوودی بلند نفسلی معصوملر بعضی قصیدەلر اوقورکم آدمك زهرەسی چاك اولوب شاد فرحناك اولور واکثر نسوان بنتانلری مولود شریف تلاوت ایدرلر بو حال اوزره تا مدینهٔ منورەیه تخت روان و محافیلر یانی صیره کیدوب ایرلمازلر **ستایش عساکر سردار صاری حسین پاشا** و بو محلدن حسین پاشا عسکر دریا مثالی کوك دمیره مستغرق ایلیوب ینه امیر الحاج ایلریده چارخجی بعده شام جیشی بعده پاشا عسکری زراندرزره مستغرق اولوب برآلای محمدی اولوب شهر مدینهٔ منورەیه توجه صاری ارسلان حسین پاشا ایله کرشد کمر دلتر ایله تعبیر اولنماز زیرا مدینهٔ منورەیه فاتح یمن سنان پاشا و رضوان پاشا و طواشی سلیمان پاشادن بری بویله بر مزین و مرتب و مسلح کزیده عسکر کلمشدر بو عسکرك استقبالنه جمیع اهل مدینه نك اعیان اشرافی و علما و صلحاسی و ائمه و خطباسی و مشایخ ساداتلری و پیر جوان و غنی و فقیری استقباله چیقوب طریق عامك ایکی جانبنه پایندازلر ایدوب هر اصناف متاعن پاشانك یولنه حاضر ایدوب نیجه یوز غنم سمین کشتلر قوربان اولندی و جمیع شاه راهك ایکی جانبی قات اندر قات آدم دریاسی اولوب جمیع خاندانلرك روزنلرندن و سقف سطوحلری اوزره شیب و زربفته مستغرق نسوان طائفه لری پاشایی کورنجه بر اغزدن زلغت صداسی اوج آسمانه پیوسته اولدی پاشا دخی طوغ و بیراغی و یدکلری ایله کذر ایدوب سمور قباپچه اوزره تیرکش قوشانوب سر سعادتلرنده سلیمی دستار ایله و شاطرلری زراندرزره مستغرق اولوب انجو دکمه قنطوره لر و سرلرنده آلتون طاسلر اوزره اوطاغه لر و مطره جی و توفنکجیانلر دخی سرخ لون چوقه لر ایله ملبس اولوب زردوز کچه لر و اللرنده مجوهر توفنکلر و بللرنده مرصع شمشیرلر و مطره جی باشی دستنده بر کونه مجوهر و مرصع مطره وار ایدیکم حقیر انی بر وزرادە کورمدم و یوز نفر ایچ آغالری کحیلان عربی آتلر ایله هر بری بیکر غروش دکر کحیلان آتلر التنتر پاره مذهب یاپنجق ایله و بحری خطاز ایله هر بر آغالر دخی کوك دمیره مستغرق اولوب بغدادی صرقلر ایله سلاحدار و چوقدار و چارقاب تیرکش و شلوار و سرلرنده زردوز کچهٔ سرخ کون ایله پاشایه قفادارلق ایدەرك عبور ایدەرك دخی اردی صیره سنجاغ و بیراغ اردنده سکز قات مهترخانه کوم کوم طبل محمدی دوکرك روضهٔ محمدی جنبنده اوطاغ

اصف شهریاریده قرارده اولوب اهل مدینه عالم حیرتده قالدیلر زیرا اهل مدینه عمر عزیزلرنده
بویله بروز بر غزا کورممشلر ایدی پاشا حضرتلری سراپرده سنده قرارداده اولدوقده
مدینهٔ منوره قلعه سنک بورج بارولرنده یتمش سکسن پاره طوپ آتش ایدوب
صحرای مدینه کوم کوم اوتدی   وحسین پاشا حضرتلری بو آلای ترتیب ایتدکلری
محلده قبله جانبنده مدینهٔ منوره نمایان اولدی وجانب شمالده جبل اُحُد ظاهر اولدی
بر اچمر اللون بی حاصل کوه بالادر محلنده توصیف اولنور بو محلدن پاشا آلای ایله
مدینه یه کیدوب بعده حقیر الأیذغ بیزه افضل اولان زیارتکاهدر دیو بر مملوک
و بر دلیل آلوب دابه لرمزه سوار اولوب مدینهٔ منوره خارجنده اولان زیارتلری
بیاننده در اولا بو شام یولیله مدینه یه کیدرکن یولک صاغ طره فنده حدیقهٔ حضرت
عثمان رضی الله عنه آب حیات قیولری و اشجار مثمراتلری و سائر محصولاتی متکاثر
بر باغدر   بو محل ینه مدینهٔ منوره نک باغلرینه منشادر وحضرت عثمان باغی قربنده
جامع قبلتین بر جامعدر ایکی محرابدر بری خالا قبله مز اولان مکهٔ مکرمه یه ناظردر بری
غرب جانبنه قدس شریفه ناظردر زیرا قدس شریف حقنده آیه وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ
الْعَتِيقِ نازل اولمشدر   قبلهٔ قدیم اولدر امّا بو قبلتین جامعنده حضرت رسول کبریا
محمد المصطفی هجرتک اون دوردنجی سنه سنده عبادت ایدرکن بو جامع قبلتین ایچره
حضرت جبریل امین جناب کبریا طره فندن نازل اولوب بو آیت شریفی کتردی آیه قَدْ نَرَىٰ
تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَآءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰيهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ   آیت
شریفی نازل اولوب بو جامع ایچره قبله غرب جانبنه متوجه قدس شریفه ایکن حضرت
رسالت پناه اول ساعت مجدداً بر قبله دخی بنا ایتدیروب قبله امر حق ایله مکهٔ مکرمه یه
ولی اولنوب الی هذا الآن و انقراض الدوران قبلهٔ محمدی مکهٔ مکرمه یه اولماغیله قبلتین
جامعنده ایکی محراب اولماغیله قبلتین دیرلر   حضرت رسالت پناه مهاجرین انصار
لرینه دائما بونده امامت و وعظ و نصیحت ایدردی هر کم بونده رکعتین نماز قیلالرسه
بلا حساب و لا عذاب اهل جنت اوله جامعنه شبهه یوقدر   زیرا عشرهٔ مبشره ابتدا
قبله ولی اولنوب وقت ظهر ادا اولنده جماعت بولندقلرندن عشرهٔ مبشره یه اهل جنتلرسز
دیو تبشیر ایتدیلر   ای امدی خدا قادردر بونده دخی بر کرّه عبادت ایده نی محروم
قومیوب جنتنه قویه آمین بحق سید المرسلین   وحضرت رسالت پناهک بالذات کندولری
یکرمی سکز غزا ایتمشلردر طقوزنده کفّار ایله کندولر شجیعانه یقه یقیه جنک ایتدکلری
غزالک اوچنجیسی بو قبلتین قربنده غزای خندقدر حالا منکرینک احداث ایدوب محصور
اولدقلری خندقلر ظاهر و باهردر و بو محلده دورت مسجد دخی واردر حضرت رسالت

هجرت ایتدکدن صکره یتمش بیك صحابهٔ کرامك چوغی بو محللرده کی حدیقه خانه لرنده
مکث ایدوب مساجدلر انشا ایتمشلردی اول مسجدلرك بری مسجد سلمان فارس منارهسز
و مسجد حضرت عثمان منارهسز و مسجد حضرت علی منارهسز کوچوك مساجدلردر اما
جماعتلرینه آزدر زیرا مدینه باغلری ایچنده قالمشلردر اول اجلدن جماعتلری آزدر
و بو مساجدلرك جنوبنده باغلر ایچنده بر منور جبل صغیره واردر اکه جبل درلر
حضرت رسالت اول کوه اوزره چیقوب دائما انده عبادت ایدرمش مقام حضرت
رسول بر کوچوك محرابدر مبارك رأس شریفلری تأثیرا ایتمشدر اهل زوار
اول محله یوز سوررلر و بو جبل ایچون حضرت رسالت پناه بن بو جبله
بنی سوربن دخی انی سوم دیوب بو داغ ایچون دعا ایتمشدر حقا که نور محض بر داغ
عبرت نمادر قریب جبل عیر بر کوچوك قره قیالی داغدر جبل العیر
یعنی جهنم داغی دیمکدر شرقدن غربه طولا نیجه بر زفت و قطران الوان داغ سفلیدر
زمان جهالتده عیر بیلرك مشادلری بونده ایمش جانب اربعه سنده باغ و باغچه لر واردر
اما بی حاصل زمین شوره اولمغیله میوه سی فراوان اولمز حضرت بو جبلدن شکایت
ایدوب بو جبل بکا سوکوب بنی سومز بن دخی انی سومم بیورمشلردر افواه علماده
تواتر ایله مشهوردر اما حقیر بن کورمدم بلکی بر حدیث صحیح اوله زیرا بو روایات
صحیحه سکری زاده حضرتلرندن استماع اولمشدر بو جبل انکیچون قره نورسز بر مظلم
داغدر بو محل باغلری ایچره نیجه باغ ارملر و بساتین و حدیقه لر و آب حیات بیر عظیملری
بر قولاج و ایکیشر قولاج یقیندر بعضی زمان اول قدر لب بر لب اولورمش که هر قیودن
الیله صو النوب حبل ایله چکمکه احتیاج اولمازمش لیمون و ترنج و کباط و سائر شکوفه
افراط اوزره در رایحهٔ طیبه لرندن ادمك دماغی معطر اولور وینه بر جبل دخی
واردر مدینهٔ منوره حواله جبل درلر بر الچاق قره قیالیجه داغ جغزدر شهرك
جمله اهل عرض حرمه خواتینلری حجاج مسلمین و عساکر موحدین الا این بو جبلدن تماشا
ایدرلر راه مدینه اوزره اولوب بو جبل واروش اولری ایچنده واقع اولمشدر بو حقیر
انی دخی سیر تماشا ایدوب بو مدینه واروشنده دوغری حمامنه واروب انده
پاك کیسه و صابون سوروب غسل ایدوب بعده خیمه مه کلوب جمله ثیاب راه چیقاروب
بسم الله ایله احرامه کروب پا برهنه و سر برهنه اولوب دنیا علایقندن مبرا بر کل رعنا
ابدال اولدم همان اول آن خیمه دن طشره اولوب مدینهٔ منوره قلعه سنك باب مصردن
ایچری کردکده بروایت شریفی اوقیه بسم الله الرحمن الرحیم رب ادخلنی مدخل صدق
واخرجنی مخرج صدق واجعلنی من لدنك سلطانا نصیرا دیوب دوغری آستانهٔ

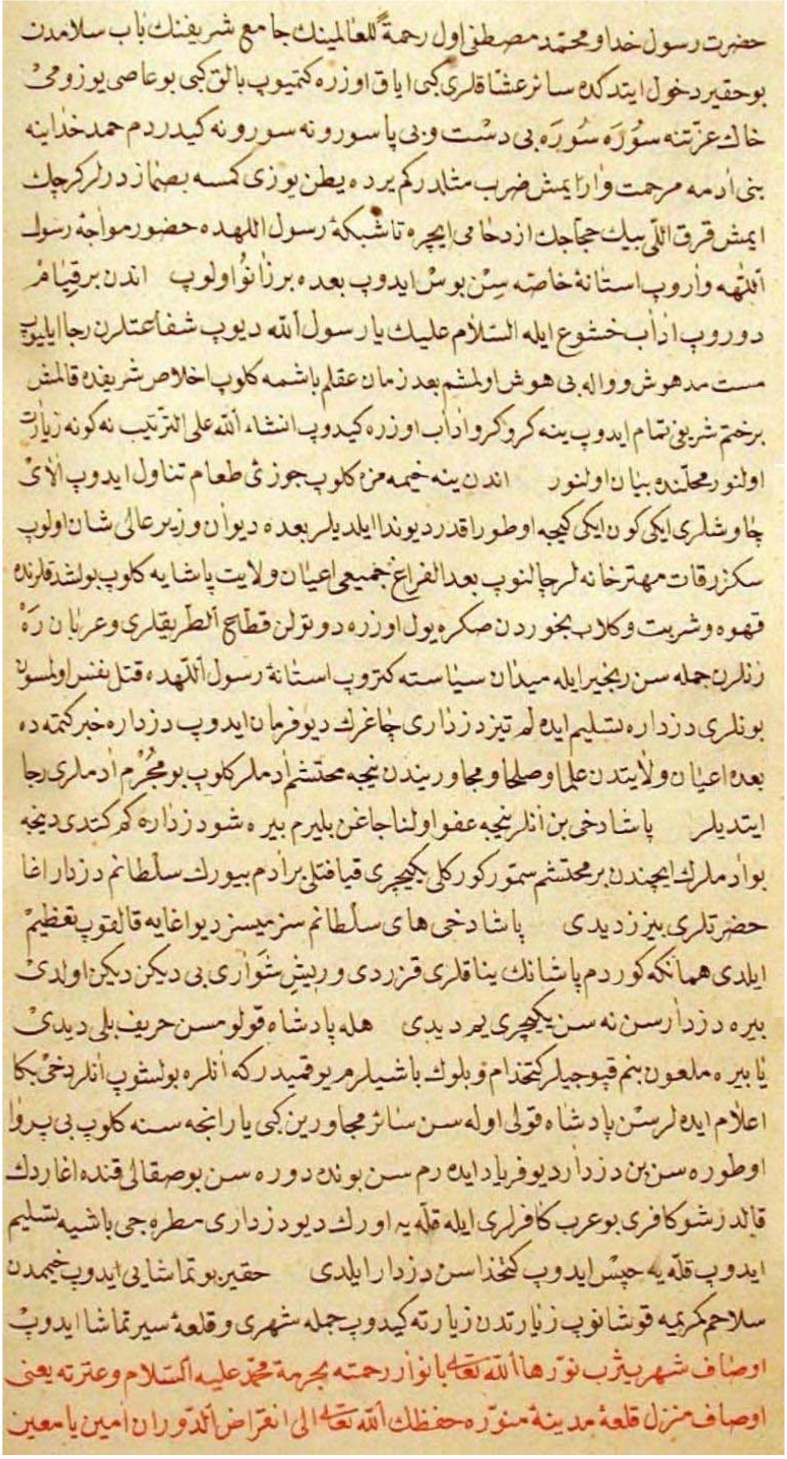

حضرت رسول خدا و محمد مصطفی اول رحمة للعالمینك جامع شریفنك باب سلامدن
بو حقیر دخول ایتدکده سائر عشاقلر کبی ایاق اوزره کیتمیوب بالق کبی بو عاصی یوزومی
خاك عزتنه سوره سوره بی دست و بی پا سورونه سورونه کیدردم حمد خدایه
بنی آدمه مرحمت وار ایمش ضرب مثلدر کم یرده یطن یوزی کسه بصماز درلر کرچك
ایمش قرق اللی بیك حجاجك ازدحامی ایچره تا شبکهٔ رسول اللهده حضور مواجههٔ رسول
اللهه واروب استانهٔ خاصه سن بوس ایدوب بعده برزانو اولوب   اندن برقیام
دوروب آداب خشوع ایله السلام علیك یا رسول الله دیوب شفاعتلرین رجا ایلیوب
مست مدهوش و واله بی هوش اولمشم بعد زمان عقلم باشمه کلوب اخلاص شریفه قالمش
برختم شریفی تمام ایدوب ینه کرو کرو آداب اوزره کیدوب انشاء الله علی الترتیب نه کونه زیارت
اولنور محللری بیان اولنور   اندن ینه خیمه مزه کلوب جزئی طعام تناول ایدوب الای
چاوشلری ایکی کون ایکی کیجه اوطوراقدر دیو ندا ایلدیلر بعده دیوان وزیر عالی شان اولوب
سکز رقات مهترخانه لر چالنوب بعد الفراغ جمیعی اعیان ولایت پاشایه کلوب بولشدقلرنده
قهوه و شربت و کلاب بخوردن صکره یول اوزره دونولن قطاع الطریقلری و عربان ره
زنلرن جمله سن زنجیر ایله میدان سیاسته کتروب استانهٔ رسول اللهده قتل نفس اولمسون
بونلری دزداره تسلیم ایدهلم تیز دزداری چاغرك دیو فرمان ایدوب دزداره خبر کیتمهده
بعده اعیان ولایتدن علما و صلحا و مجاورینده نیجه محتشم آدملر کلوب بو مجرم آدملری رجا
ایتدیلر   پاشا دخی بن انلر نیجه عفو اولنا جاغن بلیرم بیره شو دزداره کم کتدی دیجه
بو آدملرك ایچندن بر محتشم سمور کورکلی ینکیچری قیافتلی بر آدم بیورك سلطانم دزدار اغا
حضرتلری بیز زدیدی   پاشا دخی های سلطانم سز میسز دیو اغایه قالقوب تعظیم
ایلدی همانکه کوردم پاشانك ینا قلری قزردی و ریش شواری بی دیکن دیکن اولدی
بیره دزدار سن نه سن ینکیچری یمر دیدی   هله پادشاه قولو سن حریف بلی دیدی
یا بیره ملعون بنم قپوجیلر کتخدام و بلوك باشیلرم یوقمیدرکه انلره بولشوب انلر دخی بکا
اعلام ایدهلرسن پادشاه قولی اوله سن سائر مجاورین کبی یارانجه سنه کلوب بی پروا
اوطوره سن بن دزدار دیو فریاد ایدهرم سن بونده دوره سن بو صقالی قنده اغارتدك
قالدر شو کافری بو عرب کافرلری ایله قلعه یه اورك دیو دزداری سطره جی باشیه تسلیم
ایدوب قلعه یه حبس ایدوب کتخدا سن دزدار ایلدی   حقیر بو تماشایی ایدوب خیمه‌دن
سلاحم کرمیه قوشانوب زیارتدن زیارته کیدوب جمله شهری و قلعه سیر تماشا ایدوب

اوصاف شهر یثرب نور رها الله تعالی بانوار رحمته بحرمة محمد علیه السلام و عترته یعنی اوصاف منزل قلعهٔ مدینهٔ منوره حفظك الله تعالی الی انقراض الدوران آمین یا معین

IX 278b

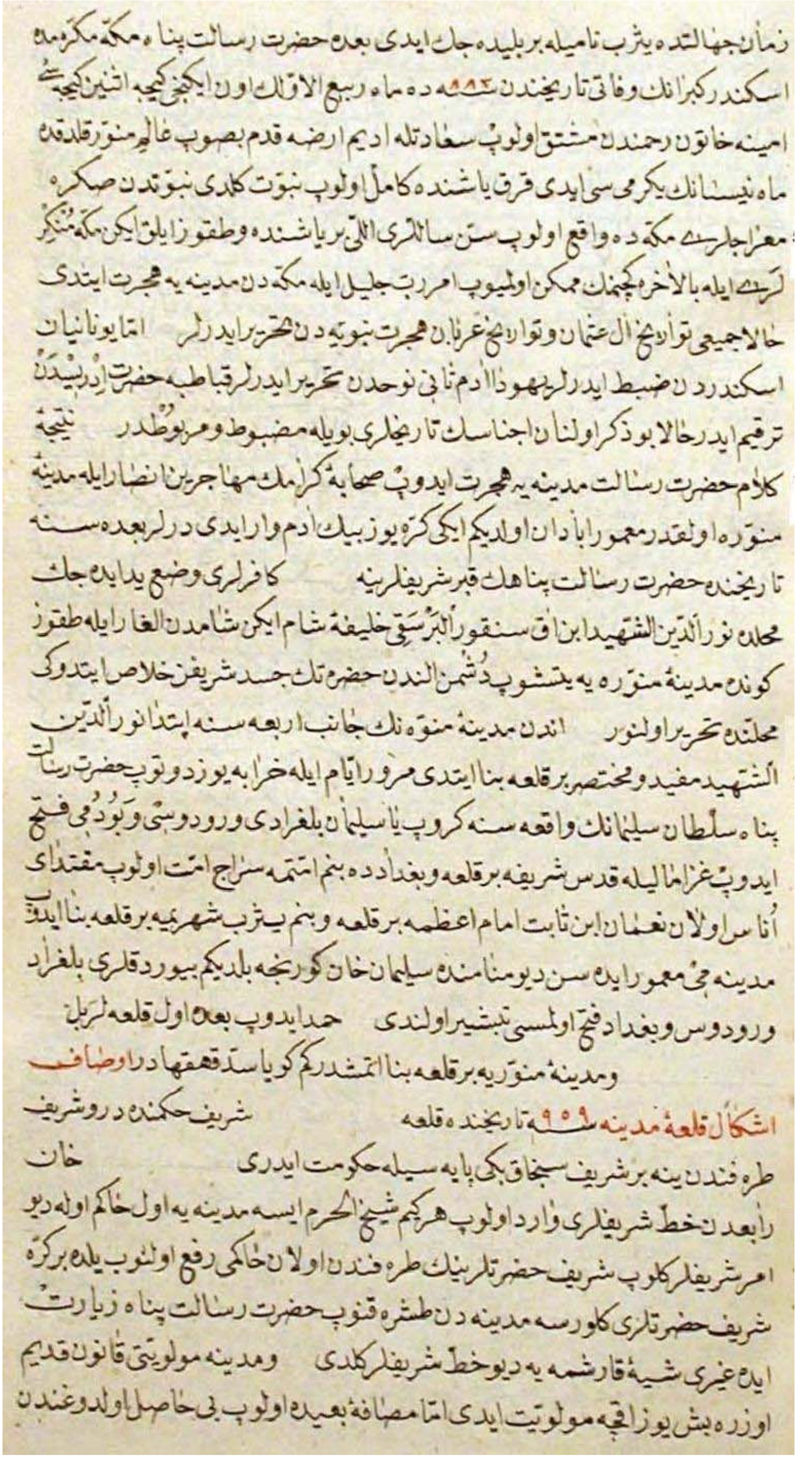

زمان جهالتده یثرب نامیله بر بلیده جك ایدی بعده حضرت رسالت پناه مکهٔ مکرمه ده
اسکندر کبرانك وفاتی تاریخندن ۸۸۲ سنه ده ماه ربیع الاولك اون ایکنجی کیجه اثنین کیجه سی
امینه خاتون رحمندن منشق اولوب سعادتله ادیم ارضه قدم بصوب عالم منور قلدقده
ماه نیسانك یکرمی سی ایدی قرق یاشنده کامل اولوب نبوت کلدی نبوتدن صکره
معراجلری مکه ده واقع اولوب سن سالری اللی بر یاشنده وطقوز ایلق ایکن مکه منکر
لری ایله بالاخره کچنمك ممکن اولمیوب امر رب جلیل ایله مکه دن مدینه یه هجرت ایتدی
حالا جمیعی تواریخ آل عثمان و تواریخ عربان هجرت نبویه دن تحریر ایدرلر اما یونانیان
اسکندردن ضبط ایدرلر یهودا آدم تا بی نوحدن تحریر ایدرلر قباطبه حضرت ادریسدن
ترقیم ایدر حالا بو ذکر اولنان اجناسك تاریخلری بویله مضبوط و مربوطدر نتیجه
کلام حضرت رسالت مدینه یه هجرت ایدوب صحابهٔ کرامك مهاجرین انصار ایله مدینه
منوره اولقدر معمور اباد اولدیکم ایکی کره یوز بیك آدم وار ایدی درلر بعده سنه
تاریخنده حضرت رسالت پناهك قبر شریفلرینه کافرلری وضع ید ایده جك
محلده نور الدین الشهید ابن اق سنقور البرسقی خلیفهٔ شام ایکن شامدن الغار ایله طقوز
کونده مدینهٔ منوره یه یتشوب دشمن الندن حضرتك جسد شریفن خلاص ایتدوکی
محلنده تحریر اولنور اندن مدینهٔ منوره نك جانب اربعه سنه ابتدا نور الدین
الشهید مفید و مختصر برقلعه بنا ایتدی مرور ایام ایله خرابه یوز دوتوب حضرت رسالت
پناه سلطان سلیمانك واقعه سنه کروب یا سلیمان بلغرادی و رودوسی و بودنی فتح
ایدوب غزا ایله قدس شریفه برقلعه و بغدادده بنم امتمه سراج امت اولوب مقتدای
انام اولان نعمان ابن ثابت امام اعظمه برقلعه و بنم یثرب شهریمه برقلعه بنا ایدوب
مدینه می معمور ایده سن دیو منامنده سلیمان خان کورنجه بلدیکم بیوردقلری بلغراد
و رودوس و بغداد فتح اولمسی تبشیر اولندی حمد ایدوب بعده اول قلعه لری
ومدینهٔ منوره یه برقلعه بنا اتمشدرکم کویا سد قهقهادر اوصاف
اشکال قلعهٔ مدینه سنه ۹۵۹ تاریخنده قلعه شریف حکمنده در و شریف
طره فندینه بر شریف سنجاق بکی پایه سیله حکومت ایدری خان
رابعدن خط شریفلری وارد اولوب هرکیم شیخ الحرم ایسه مدینه یه اول حاکم اوله دیو
امر شریفلر کلوب شریف حضرتلرینك طره فندن اولان حاکمی رفع اولنوب یلده بر کره
شریف حضرتلری کلورسه مدینه دن طشره قنوب حضرت رسالت پناه زیارت
ایده غیری شیئه قارشمه یه دیو خط شریفلر کلدی ومدینه مولویتی قانون قدیم
اوزره بش یوز اقچه مولویت ایدی اما مضافهٔ بعیده اولوب بی حاصل اولدوغندن

IX 279a

بی اعتبار مولویت ایدی امّا اینه سلطان محمد خان حضرتلری مکّه و مدینه مولاسی اولمایجه اسلامبول مولاسی اولمیه دیو قانون ایتدی زیرا بو مدینه بی حاصل فقرا ایریدر نزاع وجدال وجدل یوقدر جمله حلیم سلیم آدملردر سجله و حجّته متعلّق بر دعوا اولسه مصلحتلری تمام اولوب فاتحه دیوب قپودن طشره اولورلر امّا حالا مولالره و شیخ الحرملره صرّهٔ پادشاهیدن بیکر آلتون و مصردن ایکیشر یوز اردب غلال تعیین اولندی و شیخ الحرم بش یوز مقداری عسکرله حکم حکومات ایدر و مولاسی دخی فرق اللی آدم ایله هذا شرع رسول الله دیو قطع دعوا ایدر و نواحیسی قرای معموره‌لردر تحت حکومتنده اولان قضالری بونلردر اوّلا قضاء ینبوع البر و ناحیهٔ ینبوع البحر و ناحیهٔ جدیده و ناحیهٔ صفرا و ناحیهٔ دار القرا و ناحیهٔ فدك و ناحیهٔ نصف خیبر و ناحیهٔ علا

بو ناحیه‌لرده دخی قاضیلره حجّت اقچه‌سی یرینه بر فاتحه و اوچ خورما ویررلر بو مدینه‌ده کتخدایری و یکیچری سرداری یوقدر امّا دزداری و یوز مردم حصاری و طوبجی باشی و جبه‌جی باشی و مهتر باشی و سکسن پاره قوللومبورنه و شاهی ضرب زن شاهانه محبوب طوپلری وار و قلعه‌سی چول و چولستانده قره قیالی و قره اوفاق طاشلی قیالر مابیننده شکل مخمّس بر متین و مستحکم قره طاش ایله مبنی بر قلعهٔ قوی در امّا بو بنا اوزره بیاض کرج بدانه اوروپ کویا بر دریکتا کبی مجلّا قلعهٔ روشن بنای شیریندر و جمله قپودر اهسته روش ایله الد دوات و قلم ذاتگمادار جرمن بیان ایدر اوّلا جنوبه ناظر باب مصر مکّهٔ مکرّمه‌یه بو بابدن کیدر بر عظیم واسع عالی قپودر و ایکی قناتلری غایت مصنّع دمر قناتلر کویا کار داود نبی آهنکردر بو قپونك ایکی جانبنده عظیم قلّهٔ عالیلر واردر قپو کمرلری و قلّه طاشلری جمله قرمزی و سیاه و بیاض الجه منقّش طاشلردر و قپونك عتبهٔ عالیسی بر کتابه ایچنده آیه انّه من سلیمان و انّه بسم الله الرحمن الرحیم تحریر اولنمشدر دیو قپودن شمال طرفنه قلعه دیواری دبندن اوچیوز آدم کیدوب باب حاج یعنی قبله قپوسی حقیقت الحالده قبله‌یه ناظر اولو دمر قپودر اندن ینه قبله دیواری دبندن شمال جانبنه تا امیر الحاج قلّه‌سنه وارنجه ایکی یوز آدم یوقوش یوقارو کیدر اندن ینه یوقوشه میال ایچ قلعه قلّه‌سنه دك یوز آدمدر و بو محل غایت متین و استوار بنای هموار در زیرا حوالیسی واردر آنکیچون ایکی قات ایچ قلعه دیواریدر و هر قاتی بشر ارشن انلی سدّ متین دیوارلردر و بو ایچ قلعه بورننده جانب شرقه یالچین قیا اوزره یوقوش اشغی ایکی یوز آدم یوریبوب باب شام یلدز جانبنه ناظر بر متین دمر قپودر اندن جانب شرقه کوشه کوشه دولاشوب تا شریف قلّه‌سنه وارنجه کامل بیك آدمدر بو جانبلری صافی خورما باغلریدر و بو قلّه قلعه‌نك شرقه ناظر بر کنیدر بو کوشه‌دن

قبله جانبنه ینه قلعه دیواری دبندن بقیعه ناظر باب بقیع کامل اوچیوز آدمدر وشرقه ناظر دروبیوك دمرقپودر وبوقپودن جنونه دك یوآدمده کیدوپ قلعه نك جنوب رکنی تمام اولوپ اندن جانب غربه توجه اولنور ینه قلعه دیواری دبندن اکری وبوکری کوشه کوشه ودرِسَكْ درسك جنك تدارکی ایچون هر درسکده بر رصتین قلّه‌لر انشا اولنمش انلری عبور ایدوپ سیر تماشا ایده‌رك تا ینه باب مصره کلنجه بیك یوز ادمدر بو محلده اِدِم حسابی تمام اولوپ بو حساب اوزره قلعهٔ مدینه دائرًا مادار اوج بیك اوچیوز اللی ادمدر وبوجرمده قلعه دیوارینك قالنلغی التشر ارشن اساسی دوردر ارشن بناسی واردر ودائرًا مادار یکرمیشر ارشن عالیدر واللی ارشنده بر قلّه واقع اولوپ قلّه‌در وجمله بدندر اما بو قلعه نك دائرًا مادار خندقی یوقدر ولازم دکلدر زیرا جمله اساسی صعب قیالر اوزره واقع اولمشدر وغایت شیرین ومزیّن ومتین ومعمور آبادان قلعهٔ محبوبدر وبو جرمده اولان قلعه ایچره صغیر وکبیر دوردر بشر قات معمور ومزیّن خانهٔ عالیلر واردر سراپا سطوحلری کرج ایله پوشیده جمله ایکی بیك آبادان بیت مصنّعلردر عمارتنك چوغی خان وجامع ومدرسه وسبیل وعمارت وتکیه ومکتب ودار الحدیث ودار القرّادر اما مسجد وغیری جامع یوقدر اما قلعه دن طشره مساجد وجوامع واردر وقلعه ایچره سوق سلطانی چوقدر وحمامات دخی واردر وجمله اولرده باغ وباغچه‌لی ومیدانلی خانه‌لر یوقدر انجاق یدی خانه‌ده حولی واردر بونلردن ماعداسی قات اندر قات اولردر وبو قلعه ایچنده اولان خانه‌لر جمله بش محلّه‌در و محرابدر واوچ قلعه ده دخی مسجد واردر جمله قلعه نفراتلری انده ادای صلوة ایدرلر زیرا عرب عشقیاسندن قلعهٔ خالی قومازلر زیرا مدینهٔ منوّره نك بو اوچ قلعه‌ده وحیده جمیعی مال خزاین ودقایق بو اوچ قلعه ده در شهر ایچنده شرقه ناظر بر دمر قپوسی واردر وقپونك ایچ یوزنده بر دیوان خانهٔ عظیمی واردر جمله مستحفظان انده آماده در وبو قلعه نك جمله در ودیوارلری آلات سلاحلر ایله آراسته وپیراسته وبو محلده بر قبّهٔ عالی واردر انك بر مرمر رخام دوشه‌لی بر واسع میدانلر تا وسطنده بر حوض لطیفده بر شاذروانی وار صوبی دولاپلر ایله چکیلر جمله نکهبانلر وپیرجوانلر اندن تجدید وضوء ایدوپ اطرافنده مکث ایدرلر دائما دزدار آغانك وسائر اعیانك جمعیت یری بو محلدر وبونده دیوان اولور وبو قلعه ایچنه بر آدم قومازلر مکر حجّاج مسلمین اوله قویارلر یوخسه عرب طائفه‌سندن بر آدم کرمکه قادر دکلدر غایت مضبوطدر وبو اوچ قلعه ایچره چارسوی بازار وخان وحمام یوقدر انجاق برقاج انبار وبر جبه‌خانهٔ عامره ویتمش سکسن خانهٔ صغیره

IX 280a

وارد ر غایت صعب و متین ایچ قلعه در و مسجدی دخی غایت مصنعدر سلطان سلیمان خان بناسیدر بوندن غیری طشره قلعه ایچنده مساجدلر اولقدر واسع و مکلف دکلدر و خطبه تلاوت اولنور الحاق جامع کبیردر **اوصاف جامع روضهٔ مطهره** جمله امتی محمدك مقصود و مطلوبی اولان حضرت رسالت پناهك روضهٔ مهبط پر انوری اولان قبر شریفی بو جامع ایچنده در و بو مدینه قلعه سی ایچره بوندن غیری یرده جمعه قلنماماق ایله جماعت کثیره یه مالکدر خصوصا حجاج وقتنده سجده ایده جك یر بولنمز بر اولو جامعدر کم اقالیم سبعه ده کی اسلام دیاری اوله بویله بر جامع روحانی یوقدر جمیع ملوك سلف حضرت رسالت پناه خاطر ایچون نو بسته ایده رك ایله مصنع و منقش و مجوهر ایلمشلر کم کویا جنتدر حقا که عینه جنتدر زیرا بو جامع حقنده ما بین قبری و منبری روضة من ریاض الجنه بیورمشلردر و حضرت محمد الضاد مکهٔ مکرمه ده ایکن بو جامع یری حضرت ابا ایوب انصاری حضرتلرینك بیت شریفلری ایدی حضرت رسول مکه دن هجرت ایدوب مدینهٔ منوره یه کلدکده ایا قنقی خانیه واروب مهمان اولسق دیرکن جناب حق قبلندن حضرت جبریل نازل اولوب یا محمد ربك سکا سلام ایتدی و ارجیبیم محمدك شتربانی اولوب بنم دوستم ایوب انصارینك بیتنه حبیبمی کوتوردیدی دیوب ناقه نك لجامن جبریل امین دوه جی کبی چکوب کتورر کن ایوب انصاری الهام ربانی ایله مدینه ده طشره جامع قبایه دك سکردوب خاکپای رسول الله ه دوشوب خیر مقدم یا رسول الله دیرك محمد عره بینك جملنه پیشوای راه اولوب حضرت رسولی بیت شریفنه کتوروب حضرت جبریل امین مبارك باد یا محمد اشته مقامك بوددر دیو اشارت بیوروب غائب اولدی اندن جمیع صحابهٔ کرامك مهاجرین لرکی حضرت ایله بیله کوچنلر در انلرك جمله سنه برر سکنا وروب اهل مدینه دن هر کیمك سنتا اوزره دورد ر منکوحه سی وار ایسه ایکیشرن اوچرن مطلقه ایدوب برر اهل بیتلری ایله قالوب حضرت رسول الله ایله کلن مهاجرینه بررر عورتلرن ورمشلر ایدی زیرا حضرت رسالت پناه هجرت ایدنجه نیجه بیك صحابهٔ کرامك عورتلری سز محمدی سکز بز سزکله بیله کیتمززدیو طلاق ثلاثه ایله مطلقه اولوب صحابهٔ کرام حضرت حبیب الله ایله مدینه یه کلدکلرنده ابا ایوب انصاری بویله نصرت ایدوب هر بر بیسن بر رخاتون ایله اهل بیت ایتدی زیرا حضرت ایوب مدینه شهرینك کبارندن ایدی بو حال اوزره مدینه ایله معمور اولدیکم کویا ارض بهشت اولوب بو شهردن نه جانبنه توجه ایتدیلرسه منصور و مظفر اولوب سالمین و غانمین مدینه یه واصل اولورلر ایدی بو احوالات مفصلا جمیع سیرلرده مسطوردر اما بزم مرادمز جامع شریفك اوصافیدر بعده حضرت ابا ایوب انصاری حضرت رسالت پناهه بیت شریفن

احسان ایدوب حضرته حجت شرعیه لرن تسلیم ایدوب کتدیلر غیری خانه لرنده ساکن اولدیلر بعده حضرت رسالت بو بیت شریفك جنبنده بر لطیف مسجد شریف انشا ایدوب جمله صحابهٔ کرام ایله انده عبادت ایدردیکم حالا اول مسجد روضهٔ مطهره اولان جامعدر وبالذات دار فنانیدن دار بقایه هجرت ایده جك محلده جمله صحابهٔ کرامی جمع ایدوب کوناکون وصیتلر ایدوب   اولادینی حضرت علی غسل ایتسین وحضرت عباس عمم ایکی اولادی فضل وقثم ایله صو صب ایدوب قمیصم تنمدن شوی اوزره دوشیوب بنی اوزه رنده غسل ایده لر وایکی کفن ایده لر وحضرت   نماز قلوب بنی بو بیت شریفه دفن ایدوك دیو تنبیه بیوردیلر بعده روح شریفلری ید قدرت ایله قبض اولنوب جوار رحمته عدن علیینده قرار ایدوب جمله صحابهٔ کرام وچاریار کزین جمع اولوب واویلاه وا ولدا یا خاتم الانبیاء مصطفی دیرك بکاء فزع ایده رك حضرت علی کرار غسل ایدوب اول بیت شریف حجره دفن ایتدیلر   بعده حضرت ابا بکر الصدیق خلیفهٔ رسول الله اولوب جمله صحابهٔ کرام ومهاجرین انصار وارباب صفه بیعت ایدوب مستقلا خلیفه اولوب جمله کبار کملین وصحابهٔ کزینی جمع ایدوب آستانهٔ رسول اللهی زر اندر زره مستغرق ایدوب جنت مثال بر کوشه اتمکه امر ایدر   حضرت علی وفاطمة الزهرا وسائر صحابهٔ اغنیا جمله مال ماملکمز حضرت اوغورینه فدا اولسون برکره بجن التوندن وبرکره بجن زر خالصدن وقبه سن یك پاره التوندن ایده لر دیوب فاتحه تلاوت ایدوب هرکس خانه سنه کیدوب وار مقدورن میدانه قیوب حضرت رسول روحیچون مصروف اتمکه ماللرن حاضر ایدرلر حکمت خدا اول کیجه جمله اهل بیتك وجمیع صحابهٔ کرامك واقعه سنه حضرت رسالت کورینوب یا امتدرم بنم خاطرم دیلرسز بکا جواهر والتون وکومش قبه لازم دکلدر بر جناب باریدن دنیا دولتی رجا اتمدك   رحم مادردن بری امتم در ایدم اکر بنم رضام استرسکز بنی منکرین ومشرکیندن حفظ ایچون شش جهته شبکه ایدوب مسجدمی وسعت اوزره ایدوب سنتم اوزره کیدوب غزای اکبرلر ایدوب صحابهٔ کراملرم غزا مالیله بر خوش کوزه ده سز بیوررلر   علی الصباح جمله صحابهٔ کرام بو واقعه بربرلرینه نقل ایدوب آستانهٔ رسول اللهی مجوهر اتمدن فراغت ایدوب امر رسول الله اوزره ابتدا حضرت عثمان مسجد شریفی جامع ایدوب توسیع ایدوب عظیم بنالر ایدوب ابتدا قبله دیوارن انشا ایتدی   بعده حضرت علی بنا ایتدی بعده امویوندن ولید ابن عبد الملك اندن مصر سلطانلرندن سلطان قیتبای وسلطان غوری وآل عثماندن سلطان سلیمان خان وسلطان مراد ثالث وسلطان احمد بو مذکورونك جمله سی حضرت رسالت پناهك شفاعتلرن رجا ایدوب هر بری بر ر اثار عظیمه انشا ایده رك

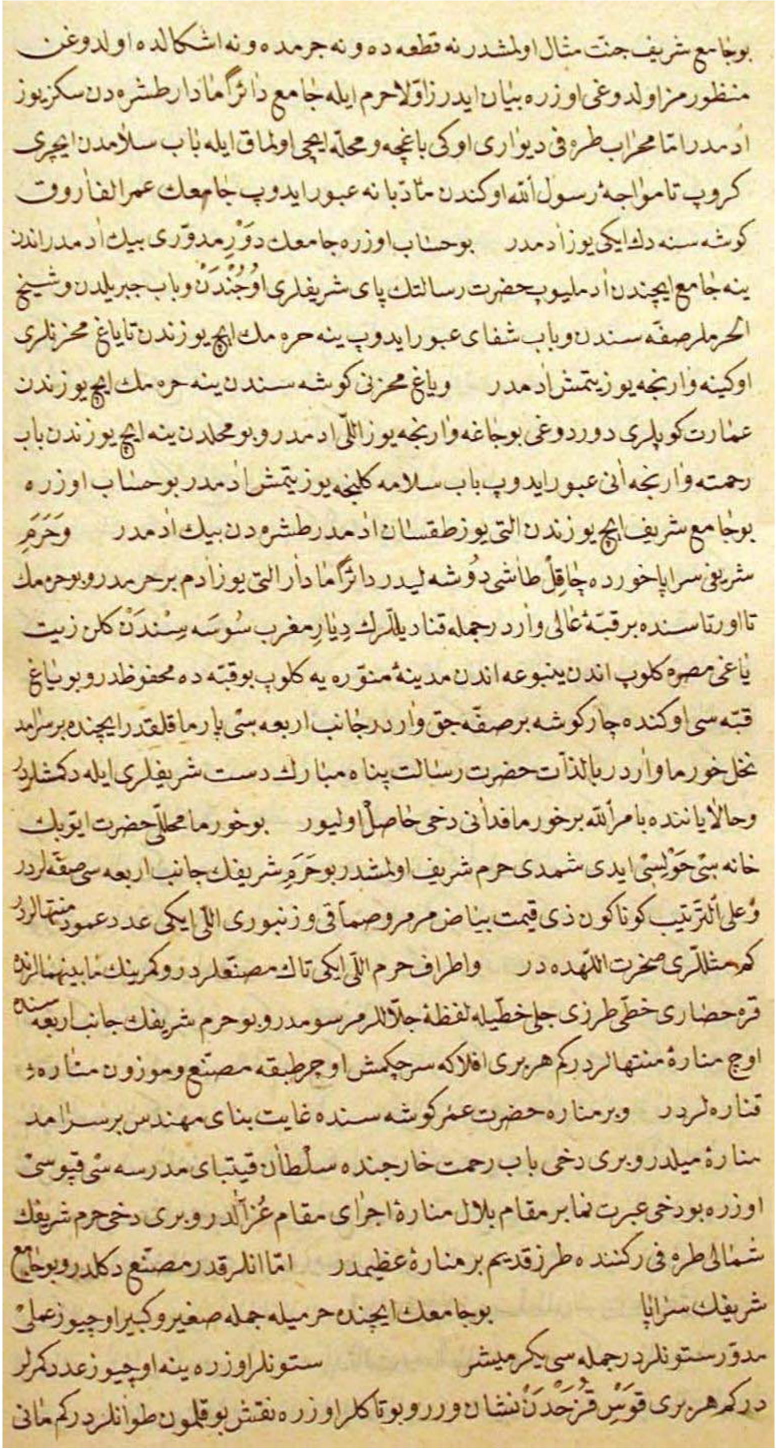

بو جامع شریف جنت مثال اولمشدر نه قطعه ده و نه جرمده و نه اشکالده اولدوغن
منظور مز اولدوغی اوزره بیان ایدر زالا حرم ایله جامع دائرما دار طشره دن سکز یوز
آدمدر اما محراب طرفی دیواری اوکی باغچه و محله ایچی اولماق ایله باب سلامدن ایچری
کروب تا مواجهۀ رسول الله اوکندن مادبانه عبور ایدوب جامعك عمر الفاروق
کوشه سنه دك ایکی یوز آدمدر   بو حساب اوزره جامعك دورِ مدوری بیك آدمدر اندن
ینه جامع ایچندن آدملیوب حضرت رسالتك پای شریفلری اوجندن و باب جبریلدن و شیخ
الحرملر صفه سندن و باب شفای عبور ایدوب ینه حرمه ملك ایچ یوز زندن تا یاغ مخزنلری
اوکینه وارنجه یوز یتمش آدمدر   و یاغ مخزنی کوشه سندن ینه حرمه ملك ایچ یوز زندن
عمارت کوپلری دوردوغی بو جاغه وارنجه یوز اللی آدمدر و بو محلدن ینه ایچ یوز زندن باب
رحمته وارنجه آنی عبور ایدوب باب سلامه کلنجه یوز یتمش آدمدر بو حساب اوزره
بو جامع شریف ایچ یوزندن التی یوز طقسان آدمدر طشره دن بیك آدمدر   و حرمِ
شریفی سراپا خورده چاقل طاشی دوشه لیدر دائرما دار التی یوز آدم برحرمدر و بو حرمك
تا اورتاسنده بر قبۀ عالی واردر جمله قنادیللرك دیارِ مغرب سوسه سندن کلن زیت
یاغی مصره کلوب اندن ینبوعه اندن مدینۀ منوره یه کلوب بو قبه ده محفوظدر و بو یاغ
قبه سی اوکنده چارکوشه بر صفه جق واردر جانب اربعه سی پارماقلقدر ایچنده بر سرآمد
نخل خورما واردر بالذات حضرت رسالت پناه مبارك دست شریفلری ایله دکمشلردر
و حالا یاننده بامر الله بر خورما فدانی دخی حاصل اولیور   بو خورما محلی حضرت ایوبك
خانه سی حولیسی ایدی شمدی حرم شریف اولمشدر بو حرمِ شریفك جانب اربعه سی صفه لردر
و علی الترتیب کوناکون ذی قیمت بیاض مرمر و صماقی و زنبوری اللی ایکی عدد عمود منتهالردر
کم مثللری صخرة اللهده در   و اطراف حرم اللی ایکی طاق مصنعلردر و کمرینك مابینهمالرنده
قره حصاری خطی طرزی جلی خطیله لفظۀ جلاللر مرسومدر و بو حرم شریفك جانب اربعه سنده
اوچ منارۀ منتهالردر کم هر بری افلاکه سرچکمش اوچر طبقه مصنّع و موزون منارۀ
قناره لردر   و بر مناره حضرت عمر کوشه سنده غایت بنای مهندس برسرآمد
منارۀ میلدر و بری دخی باب رحمت خارجنده سلطان قیتبای مدرسه سی قپوسی
اوزره بو دخی عبرت نما بر مقام بلال منارۀ اجرای مقام عز الله در و بری دخی حرم شریفك
شمالی طرفی رکننده طرز قدیم بر منارۀ عظیمدر   اما انلر قدر مصنّع دکلدر و بو جامع
شریفك سراپا   بو جامعك ایچنده حرمیله جمله صغیر و کبیر اوچیوز عملی
مدور ستونلردر جمله سی یکرمیشر   ستونلر اوزره ینه اوچیوز عدد کمرلر
در کم هر بری قوس قزحدن نشان ویرر و بو تاکلر اوزره نقش بوقلمون طوانلردر کم مانی

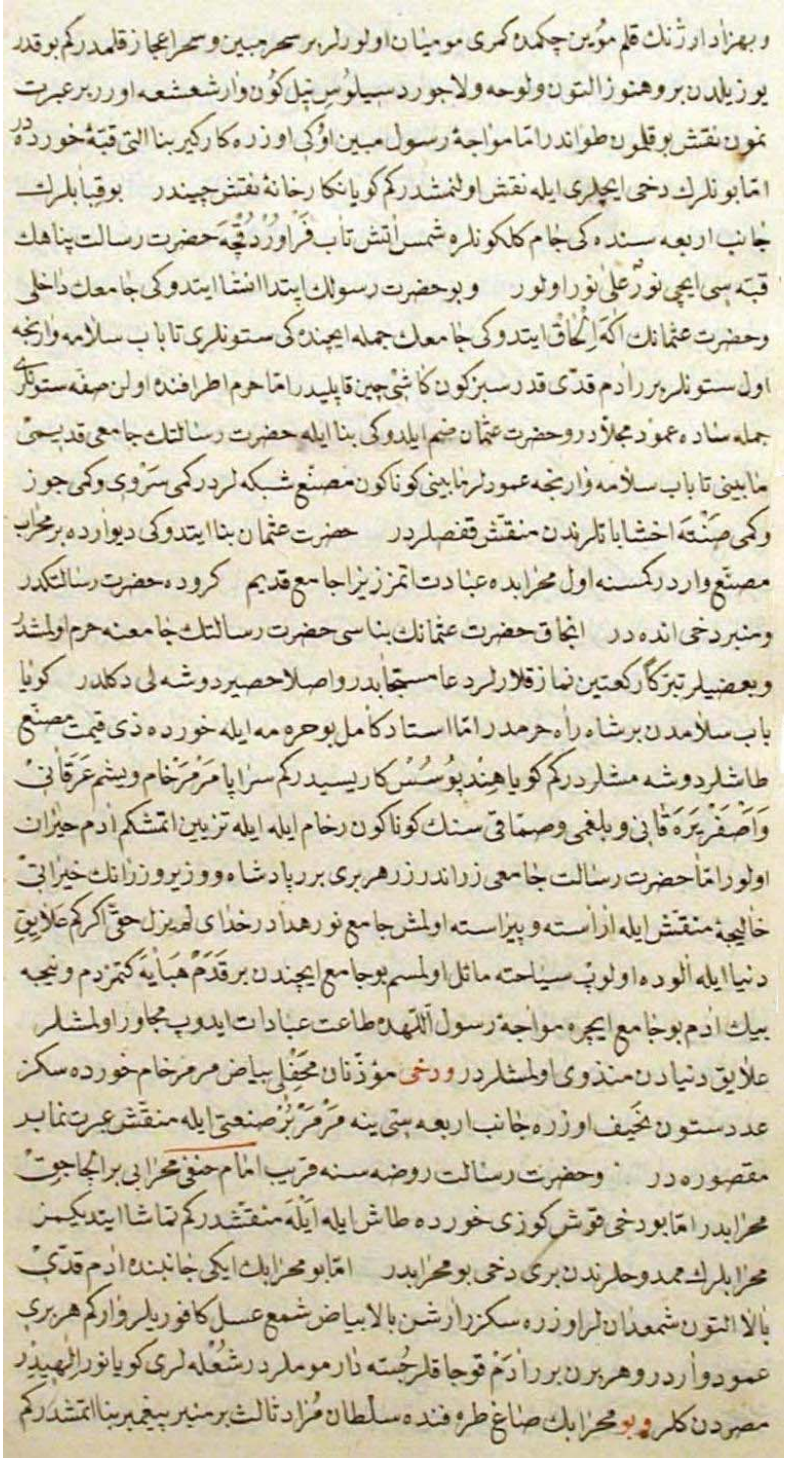

و بهزاد اوژنك قلم مویین چکمده کمری مومیان اولورلر بر سحر مبین و سحر اعجاز قلمدر رکم بو قدر
یوز یلدن بر وهنوز التون ولوحه ولاجورد سیلوس نیل کون وار شعشعه اورر بر عبرت
نمون نقش بوقلمون طواندر اما مواجهٔ رسول مبین اوکی اوزره کارکیر بنا التی قبهٔ خورده در
اما بونلرك دخی ایچلری ایله نقش اولنمشدر رکم کویا نکارخانهٔ نقش چیندر بو قبابلرك
جانب اربعه سنده کی جام کلکونلره شمس آتش تاب فر اوردقچه حضرت رسالت پناهك
قبه سی ایچی نور علی نور اولور و بو حضرت رسولك ابتدا انشا ایتدوکی جامعك داخلی
وحضرت عثمانك اکه الحاق ایتدوکی جامعك جمله ایچنده کی ستونلری تا باب سلامه وارنجه
اول ستونلره بر آدم قدی قدر سبز کون کاشی چینی قاپلیدر اما حرم اطرافنده اولن صفه ستونلری
جمله ساده عمود مجلادر و حضرت عثمان ضم ایلدوکی بنا ایله حضرت رسالتك جامعی قدیمی
مابینی تا باب سلامه وارنجه عمودلر مابینی کوناکون مصنّع شبکه لردر کمی سروی و کمی جوز
و کمی صنعتهٔ اخشابا تلرندن منقش قفصلردر حضرت عثمان بنا ایتدوکی دیوارده بر محراب
مصنّع وار در که سنه اول محرابده عبادت اتمز زیرا جامع قدیم کروده حضرت رسالتکدر
و منبر دخی انده در الحاق حضرت عثمانك بناسی حضرت رسالتك جامعنه حرم اولمشدر
و بعضیلر تبرکا رکعتین نماز قلارلر دعا مستجابدر و اصلا حصیر دوشه لی دکلدر کویا
باب سلامدن بر شاه راه حرمدر اما استاد کامل بو حرمه ایله خورده ذی قیمت مصنّع
طاشلر دوشه مشلردر کم کویا هند بوسسن کاریسیدر کم سراپا مرمرخام و یشم عرقانی
و اصفر بره قانی و بلغمی و صماقی سنك کوناکون رخام ایله ایله تزیین اتمشکم آدم حیران
اولور اما حضرت رسالت جامعی زراندر زرهر بری بر پادشاه و وزیر و وزرانك خیراتی
خالیچهٔ منقش ایله آراسته و پیراسته اولمش جامع نورهدادر خدای لم یزل حق اکرم کم علایق
دنیا ایله آلوده اولوب سیاحته مائل اولمسم بو جامع ایچندن بر قدم هبایه کتمزدم و نیجه
بیك آدم بو جامع ایچره مواجهٔ رسول اللهده طاعت عبادات ایدوب مجاور اولمشلر
علایق دنیادن منزوی اولمشلردر و دخی مؤذنان محفلی بیاض مرمرخام خورده سکز
عدد ستون نحیف اوزره جانب اربعه سی ینه مرمر بر صنعتی ایله منقش عبرت نما بر
مقصوره در و حضرت رسالت روضه سنه قریب امام حنفی محرابی برالجاجوت
محرابدر اما بو دخی قوش کوزی خورده طاش ایله ایله منقشدر رکم تماشا ایتدیکمز
محرابلرك ممدوحلرندن بری دخی بو محرابدر اما بو محرابك ایکی جانبنده آدم قدی
بالا التون شمعدانلر اوزره سکز ارشن بالا بیاض شمع عسل کافوریلر وار کم هر بری
عمود واردر و هر برن بر آدم قوجاقلر جسته دار مومدر درشعله لری کویا نور الهیدر
مصردن کلمه و بو محرابك صاغ طرفنده سلطان مراد ثالث بر منبر پیغمبر بنا اتمشدر کم

IX 282a

خدا حقیچون جمیعی ممالك اسلامك عبادتكاهلرنده بویله برمرمر مصنع منبر سرامد كورلمدم
كویا بو جامعك روح جزئیدر روح اعظمی روضهٔ مطهره‌در و بو منبرك باب نضیبی اوزره
بو ابیات تحریر اولنمشدر بیت ارشد السلطان مراد ابن سلیم   خیر منبر زاده بین المعاد
قال سعد اما الحساب تاریخه   منبر عمره سلطان مراد   سنه ١٠٠٢ و بو محرابك صاغنده
محراب امام شافعی واردر و محراب امام مالكی و محراب امام حنبلی واردر بونلر دخی مصنع
محرابلردر ابتدا صلوة خمسه ادا اولنان اول مذهب شافعی بعده حنفی بعده مالكی و بعده
حنبلی قلارلر اما موذنلر محفلندن قالقمیوب ادای صلوة ایتدكلرندن صكره مذاهب ثلاثه
قعود اوزره موذنلك ایدرلر و باب سلامك ایچ یوزنده كی كمر التنده تاریخ امر بانشاء هذا
البناء المباركة مولانا السلطان قیتبای عز نصره سنه فی
تحریر اولنمشدر غایت مصنع شغل زركری برنج مجلا قپودر انی كورن آلتوندر ظن ایدرلر
و باب رحمه و باب شفا و باب جبرائیل بو جامعك جمله دورد قپوسی سراپا مصنع برنج
كهرباوار مصیقل و مجلا بابلردر   اما باب سلامدن ایچریه كردكده قپونك ایچری
صول طرفی كوشه سنده برادم قدی بالاده بر ماوی كاغدلی لوحه اوزره بو ابیاتلری
جلی تعلیق خطیله تحریر اولنمش بركتابه در قطعه بودر ایین عرب برقومك اولسه سیدی
ازاولور كم قبری اوزره بنده ازاد اولمیه   سنكه فخر العالمین سین سید الكونین سن
حاش لله قبریكه یوز سورن ازاد اولمیه   دیو تكتیب اولنمش اما محله مناسب كمال
حسانی سن اظهار ایلمش صدقك بارك الله و ینه بو باب سلامدن ایچری كردكده
صاغ كوشه‌ده برادم قدی بالاده ایه اعوذ بالله من الشیطان الرجیم بسم الله
الرحمن الرحیم یبشرهم ربهم برحمة منه و رضوان خیر امن اسس بنیانه علی تقوی
من الله و رضوان   ایتی مسطوردر ینه اوصیره ایله ایه انما یعمر مساجد الله من امن
بالله والیوم الاخر   ایتلری الی اخره تا حضرت عثمان محرابنه واریجه بو ایت شریفه لر جلی
خط مذهب ایله تحریر اولنمشدر بو خطلردن اشغی كار فرشه واریجه حضرت عثمان
بنا ایتدوكی دیوار جمله كوناكون مواج صماقی و یشم و برقانی ابری سنك عبرت نمونلر
قاپلیدر   و بو سنك مصنعلر اوزره برقات دخی جلی خط مذهب ایله تا باب سلامدن
باب جبریله كلنجه سورهٔ فتح شریف تحریر اولنمشدر اما الله اعلم خط یاقوت مستعصمیدر
زیرا خط قدیمدر و قاعده سی دخی اكه یقیندر   و بو حضرت عثمان دیوارینك تعمیر و
ترمیمنه شافعی كوشه سنده چار كوشه بر مرمر بیاض اوزره بویله مكتوبدر تاریخ شافعی
دیوان حشر و مهبط روح الامین   صدر جمع انبیا تاج روس العارفین   فیض حقدن
دشلدی تاریخی دعاء خیر ایله   دین دنیا سن معمر ایده رب العالمین ● سنه ١٠٤٣ و بو حضرت

عثمان بنا ایتدوکی دیوارده اصلا پنجره یوقدر الا حضرت رسالت پناهك مواجهه سنده
نیم آدم قدی بر برنج قفصلی پنجره واردر طشره سی کل کلستان وسنبل ریحانلی بر باغ ارم
حدیقهٔ ارمدر و بو پنجره دخی حضرت رسالتك پای شریفلری شبکه سی اوکنده بر پنجره دخی
واردر طریق عامه ناظردر بو دخی برنج قفصلی روزندر بو جامعده بو ایکی پنجره دن
غیری یوقدر کویا جانب اربعه سی بر محفوظ قلعه در حقا که قلعه ایچنده قلعه دن متین بر
قلعه کوهر نکیندر و بینه بو جامع ایچره شیخ الحرملر قصری اوکنده ارباب صفه لر صفه سی
دخی باشقه بر عبادتکاهدر کم شبکهٔ رسول الله ایچنده حضرت فاطمة الزهرا یه ناظر بر صفه در
بو طرفده کی دمر شبکه لر اوزره نیچه بیك ارباب معارفك لوحه لر اوزره بر ر حسن خط
آثارلری وار حمد خدا حقیر اولیای بی ریانك دخی بر لوحه اوزره جلی خط ایله سیاح
عالم اولیا روحیچون الفاتحه دیو تحریر ایدوب آثار رمز واردر بر آثار رمز دخی مواجههٔ رسول
اللهك مقابله سنده کی مذکور شکوفه زاره جلی قلم ایله روی دیوارده
شفاعت یا محمد اولیایه سنه ١٠٨٢ دیو تحریر ایلمشدر آدم دستاری قدر
بللور قنادیللر ایچنده بر ر قندیللر دخی واردر مصره و مصرده انشا
اولنور جمله یدی بیك قنادیللردر هر شب خدامل ری یاقوب صباحه دك روز روشن
اولوب جمیع مجاورین ومسافرین قراءت قرآن ومباحثه ادیان ایدرلر اکر بو جامع شریفك
اوصافن معلوممز اولدوغی مرتبه تحریر ایتسك بر جلد کتاب اولور وابتدا قلعه اوصافن
تحریر ایتمکدن مراد اولدر که بو جامع رسول الله قلعه نك تا وسطنده اولدوغی معلوم
اولینه و حضرت رسالت دخی بو جامعك نه جانبنده ایدوکی معلوم سعادت اوله

اوصاف روضهٔ مطهره وقبهٔ مهبط نور منوره یعنی قبر شریف حضرت محمد امین

آیه وَمَآ أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ صلی الله تعالی علیه وسلم الی یوم
الدین نورها الله تعالی بانوار رحمته بحرمة محمد علیه السلام وعترته اولا
بو آستانهٔ مخزن اسرار خدا درکاهنك سبب بناسن علی قدر الامکان بیان ایده لم ابتدا
هجرت نبویه نك سنه ١٤ تاریخنده چاریار کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین واهل
بیت طاهرین انلردر کم حضرت علی وامام همام حسن وامام حسین وفاطمة الزهرا
بونلر اهل بیتدرلر شان شریفلرنده آیه إِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ
وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا آیت شریفی ذات شریفلری ایچون نازل اولمشدر بو سلطانلر
جمله بریره جمع اولوب مشورت ایدوب حضرت رسالتك جسد شریفن بر حال ایله
حفظ ایتمکه بذل همت ایدوب بیوردیلر کم احتمالدر مرور ایام ایله دولت بر حالدن
بر حاله واروب منکرینلر جسد رسول الله بر فرجه بوله لر کلك بر حال ایده لم دیو علی

الاتفاق جسد شریفنك جانب اربعه سنه خندقلر قزوب كارگیر بنالر اوزره طرز قدیم برقبهٔ عظیم انشا ایتدیلر بعده آل عباسیاندن هرون الرشید واوغلی مامون خلیفه‌نیجه ملوكلر دخی بنای ضمیمه ایدرك براستانهٔ عظیم اولمشدر مرور ایام ایله تاریخ هجرهٔ نبویه‌نك سنه سنده آل اتابكاندن اكراد نور الدین الشهید شام خلیفه‌سی ایكن دشمن دین اولان اشپانیه‌ده پاپا نام لعین بی دین جمله قسیس وبطریق ورهبانلریله مشورت فاسده ایدوب ایتدیلركم كلك سزكله محمدك دین دولتنه رخنه ویره‌لم جنك جدال ایله انلره مقاومت اتمك اولماز براً وبحراً انلر منصور ومظفر اولوب بوقدر سنه‌دن برو ملت مسیحیه خرستیانلرینی پایمال ایلدیلر امدی تدارك اولدركم بوكاری باشنده الاثم برقاج یرار ادملر بمزه مال فراوان وعده ایده‌لم وبونده اولادعیا اللرینه بی حساب شیلر ویره‌لم وجمیعی لوازماتلرن كوره‌لم مدینهٔ منوره‌یه كوندره‌لم اندهوارروپ حرم طرفنده برحجره‌ده مهمان اولوب خلقدن منزوی اولوب حجره‌لرندن لغم ایله محمدی قبرندن سریقه ایدوب بزم اشپانیه شهرلرندن رومیه‌یه كترسنلر اولمیه الاخیر دیو شهرنده جان وباشن پاپا نام ملعونك اوغورنه فدا ایدنلردن یكرمی عدد ادم بولوب بونلره خیلی مال وما ملك وبوقدر كتاب ورردلركه بوملعونلرك هربری عقل ارسطو ولدزنا ملعونلركم جمیعی السنهٔ مختلفهٔ فصاحت وبلاغت اوزره تكلم ایدرملعونلرایدی پاپا ملعون بونلره مرادی اوزره تعلیم ایدوب اكر شو محمدك میتن بوشهره كترسكز قلیجكز عرشه اصلوب حضرت عیسی ایله حشر اولورسز وجمله خرستیانلر ایچره تواریخلره یازیلرسز دیو بونلری مدینه جانبنه كوندرر بوملعونلر مصره كلوب مراد مقصودلری اوزره تدارككلرن كوروب برر چندرلره سوار اولوب قطع منازل وطی مراحل ایدرك حجاج ایله مدینهٔ منوره‌یه كلوب اون دانه بی علما قیافتی ایله شیخ الحرمه بولوشوب هدایالرن وررلر همان شیخ الحرم صفا كلدیكز دیوب حرم شریفك بر كوشه‌سنده بونلره برحجره كوستررلر انلر دخی علمه مشغول اولوب اوقات خمسه‌لرن مواجههٔ رسول اللهده ادا ایدوب كمسنه ایله اختلاط اتمیوب حجره‌لرینه كیدرلر بوملعونلرك اون نفری دخی شهر ایچره ایكیشر اوچر سپشوب برقاج حمارلری ایله زنبلجی اولورلر یعنی شهرك خارخاشاكلرن سپوروب حمارلره یقرلر وبعضیسی حجر وشجر مقوله‌سن دخی طشیوب شهرك بعضی چقورلرن دوز ایدوب بعضی مزخره فالری شهر خارجنه طاشمغی معتاد ایدینوب صورت حقدن كورنورلر بری طرفده ملعونلر كامل اوچ ییل حجره‌لرنده ساكن اولوب تدریج ایله لغم یوللرندن خاك عنبر بای مذكور حمارلری ایله وكاهیجه كندولر طوبره‌لر ایله تراب طشیراق اول محله واررلركم قبر رسول الله

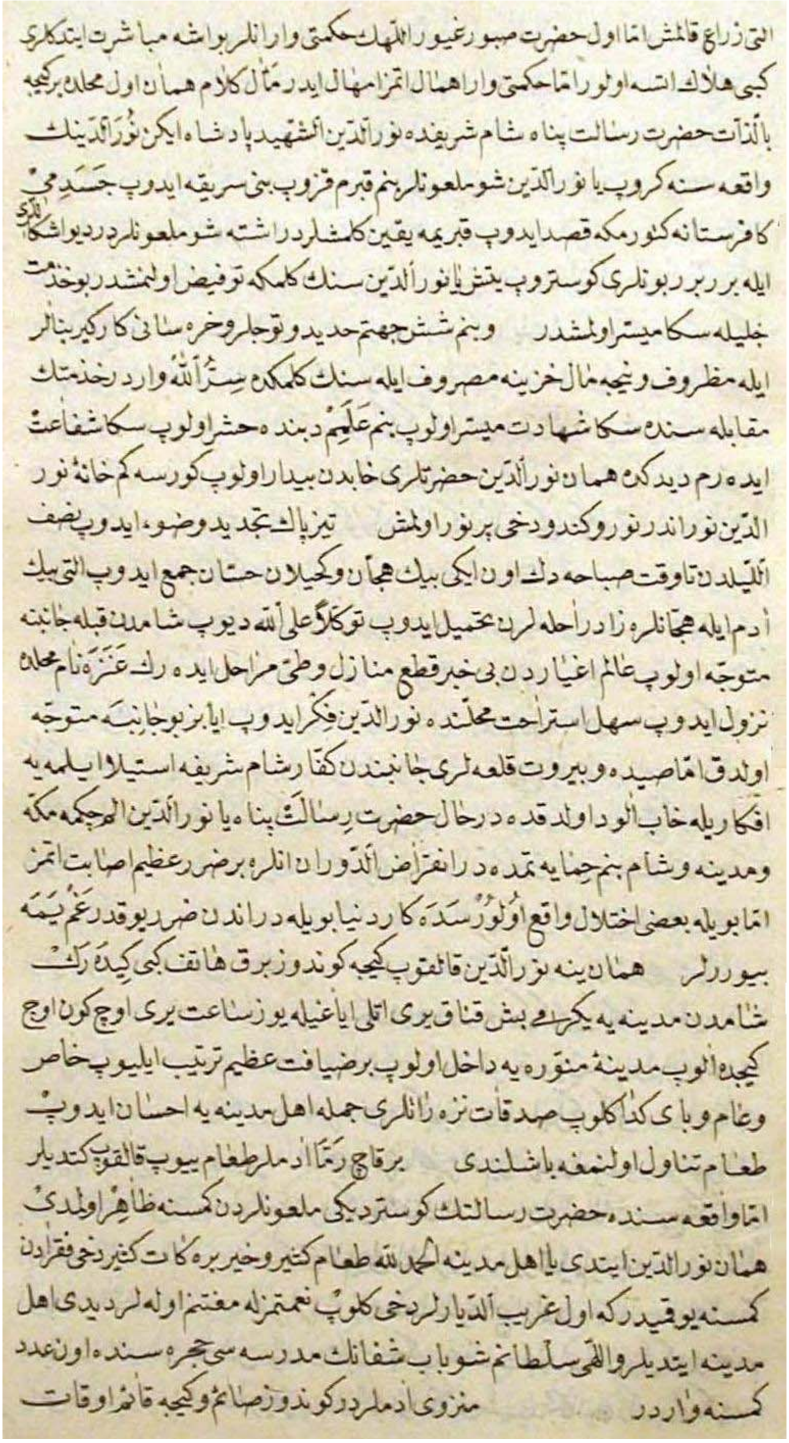

الّتی زراع قالمش امّا اول حضرت صبور غیور اللهك حكمتی وار انلر بو اشه مباشرت ایتدكلری
كبی هلاك اتسه اولور امّا حكمتی وار اهمال اتمز امهال ایدر مآل كلام همان اول محلده بر كیجه
بالذّات حضرت رسالت پناه شام شریفده نور الدّین الشّهید پادشاه ایكن نور الدّینك
واقعه سنه كروپ یا نور الدّین شو ملعونلر بنم قبرم قزوپ بنی سریقه ایدوپ جسدمی
كافرستانه كتورمكه قصد ایدوپ قبریمه یقین كلمشلردر اشته شو ملعونلردر دیو اشكاللری
ایله بر بر بونلری كوستروپ یتش یا نور الدّین سنك كلمكه توفیق اولنمشدر بو خدمت
جلیله سكا میسّر اولمشدر وبنم شش جهتم حدید و توجلر و خره سانی كارگیر بنالر
ایله مظروف و نیجه مال خزینه مصروف ایله سنك كلمكده سرّ الله واردر خدمتك
مقابله سنده سكا شهادت میسّر اولوپ بنم علمیم دبنده حشر اولوپ سكا شفاعت
ایده رم دیدكده همان نور الدّین حضرتلری خابدن بیدار اولوپ كورسه كم خانهٔ نور
الدّین نور اندر نور و كندو دخی پر نور اولمش تیز پاك تجدید وضو ایدوپ نصف
اللّیلدن تا وقت صباحه دك اون ایكی بیك هجّان و كحیلان حتّان جمع ایدوپ التی بیك
آدم ایله هجّانلره زاد راحله لرن تحمیل ایدوپ توكّلًا علی الله دیوپ شامدن قبله جانبنه
متوجّه اولوپ عالم اغیاردن بی خبر قطع منازل و طیّ مراحل ایده رك عنزه نام محلّه
نزول ایدوپ سهل استراحت محلّنده نور الدّین فكر ایدوپ ایا بز بو جانبه متوجّه
اولدق امّا صیده و بیروت قلعه لری جانبندن كفّار شام شریفه استیلا ایلمه یه
افكار ایله خاب الود اولدقده درحال حضرت رسالت پناه یا نور الدّین الحكمه مكّه
و مدینه و شام بنم حمایه مده در انقراض الدّوران انلره بر ضرر عظیم اصابت اتمز
امّا بویله بعض اختلال واقع اولورسده كار دنیا بویله در اندن ضرر یوقدر غم یمه
بیوررلر همان یینه نور الدّین قالقوپ كیجه كوندز برق هاتف كبی كیده رك
شامدن مدینه یه یكرمی بش قناق یری اتلی ایاغیله یوز ساعت یری اوچ كون اوچ
كیجه ده الوب مدینهٔ منوّره یه داخل اولوپ بر ضیافت عظیم ترتیب ایلیوپ خاص
و عام و بای و كدا كلوپ صدقات نذرانلری جمله اهل مدینه یه احسان ایدوپ
طعام تناول اولنمغه باشلندی بر قاچ رتّما ادملر طعام یبوپ قالقوپ كتدیلر
امّا واقعه سنده حضرت رسالتك كوستردیكی ملعونلردن كمسنه ظاهر اولمدی
همان نور الدّین ایتدی یا اهل مدینه الحمد لله طعام كثیر و خیر بركات كثیر دخی فقرادن
كمسنه یوقمیدر كه اول غریب الدّیارلر دخی كلوپ نعمتمزله مغتنم اوله لر دیدی اهل
مدینه ایتدیلر والله سلطانم شو باب شفانك مدرسه سی حجره سنده اون عدد
كمسنه واردر منزوی ادملردر كوندز صائم و كیجه قائم اوقات

IX 284a

خمسه لرن جامع شریفده قلالرلر اهل سنت والجماعت صاحب سلوك آدملردر
وکمسنه نك طعامن یمزلر بر پرهیزکار ودیندار آدملردر اوچ سنه در
بونده وصاحب فراش اولوب حالت نزعه وارمشلردر انجاق
برقاچ خدمتکارلری ایله دیلر همان نورالدین تیز انلری حضوره
حالت نزعده ایسه کترك صدقه واحسانلریمز السنلر وطعاملرمز یسنلر وخلعتلرمز
کیسنلر دیو اوچ کره آدم واردی کلمدیلر درحال نورالدین خدامرینه اشارت ایدوب
ابرام الحاح ایله اوچن دخی کلم ایله حالت نزعده ایسه کتردیلر ماعداسی کندی قدمنا
مبارکلری ایله حضور نورالدینه کلنجه نورالدین الشهید صدقت یا رسول الله دیوب
حضرت رسالتك واقعه سنده کوستردیکی کبی کوروب سجده شکر ایتدیلر درعقب
حجره لرن بصدروب بوقدر مهمات شیطنت وبوقدر لوازمات ملعنت ایله بوقدر
مال دخی کتوروب وبوقدر قازمه وکورك چپا وکولونك وکوسکی وتیزاب مثللی زهرلی
صولرکم سنك خارا کلدکده بو تیزابلری سنك اوزره القا ایدوب پاره پاره ایده بو
حالی اهالی مدینه کورنجه نعوذ بالله دیوب بو ملعونلرك حسن حاللرینه شهادت
ایتدکلرندن حجاب آلوده اولوب کتدیلر نورالدین ایله اولو رحجاب ائمه سنلر حمل
المؤمن علی الصلاح در انلر ظاهرینه شهادت ایلدیلر دیوب جمله ینه اعیان کبار
کمه لینی حضورینه قغروب بو ملعونلره جزا ترتیبنه شروع ایدنجه صاحب فراش
اولان ملعونك بری عقاب کبی یرندن صچرایوب نورالدین اوزره ذال مج اولوب
هجوم ایلدی بری دخی یرندن صچرایوب نورالدین اوزره بر توفنك اتدی حمد
خدا بریده اصابت ایمیوب بونلری جلاد فلك اله آلوب وجودلرینی الك آلك ایدوب
بر بر سویلدرلر والله بزم طشره ده اون عدد رفیقلرمز واردر بو شهر ایچره زبال
صورتنده حمارلر ایله خدمت ایدر شکلنده هفته ده بر ایکی کره بیزه کلوب طوبراق
طشرلردی وبعضی محلده طوبره لر ایله بزده طشردق دینجه تیز اول اون عدد
زبالی دخی حمارلری ایله کتروب انلره دخی اشکنجه ایدوب بلبل کویا کبی بر بر ماهیات
حال برملالرن سویلدیلر اما حجره لری ایچره لغم یوللرن بوله مدیلر اخر ملعونك
بری ایتدی آتش یقوب طعام بشردیکمز طاشك التنده در اول طاش طوج تکرلکلر
اوزره در اول طاشی بری چکك لغم یولی ظاهر اولور دیو تعلیم ایدنجه حقیقت الحال
اوجاقده آتشلری یبنوب طنجره لری اوزره طعاملری طبخ اولنمده درحال جمله اهل مدینه
حضورنده اوجاق طاشن میدان محبته چکنجه عظمت خدا بر غار یولی کبی بر لغم
راهی ظاهر اولوب شمعلر یاقوب بالذات نورالدین شهید بکا ایدرك بو لغمه کروب

خمسه لرن جامع شریفده قلاردلر اهل سنت والجماعت صاحب سلوک آدملردر وکسنه نك طعامن یمزلر هر پرهیزکار ودیندار آدملردر اوچ سنه در بونده وصاحب فراش اولوپ حالت نزعه وارمشلردر انجاق برقاچ خدمتکارلری ایله دیلر همان نورالدین تیز انلری حضورمه حالت نزعده ایسه کترك صدقه واحسانلریمز السنلر وطعاملریمز یسنلر وخلعتلریمز کیسنلر دیو اوچ کره آدم واردی کلمدیلر درحال نورالدین خداملرینه اشارت ایدوب ابرام الحاح ایله اوچن دخی کلم ایله حالت نزعده ایسه کتر دیلر ماجراسی کندی قدم نا مبارکلری ایله حضور نورالدینه کلنجه نورالدین الشهید صدقت یا رسول الله دیوب حضرت رسالتك واقعه سنده کوستردیکی کبی کوروب سجدهٔ شکر ایتدیلر درعقب حجره لرن بصدروب بوقدر مهمات شیطنت وبوقدر لوازمات ملعنت ایله بوقدر مال دخی کتوروب وبوقدر قازمه وکورك چپا وکولونك وکوسکی وتیزاب مثللی زهرلی صولرکم سنك خارا کلدکده بو تیزابلری سنك اوزره القا ایدوب پاره پاره ایده بو حالی اهالی مدینه کورنجه نعوذ بالله دیوب بو ملعونلرك حسن حاللرینه شهادت ایتدکلرندن حجاب الود اولوپ کتدیلر نورالدین ایله اولور حجاب ائمه سنلر حمل المؤمن علی الصلاح در انلر ظاهرینه شهادت ایلدیلر دیوب جمله ینه اعیان کبار کمه لینی حضورینه قغروب بو ملعونلره جزا ترتیبنه شروع ایدنجه صاحب فراش اولان ملعونك بری عقاب کبی یرندن صچرایوب نورالدین اوزره دال مج اولوب هجوم ایلدی بری دخی یرندن صچرایوب نورالدین اوزره بر توفنك اتدی حمد خدا بریده اصابت ایمیوب بونلری جلاد فلك آله آلوب وجودلرینی الك الك ایدوب بر بر سویلدرلر واللهی برزم طشره ده اون عدد رفیقلریمز واردر بو شهر ایچره زبال صورتنده حمارلر ایله خدمت ایدر شکلنده هفتده بر ایکی کره بیزه کلوب طوبراق طشرلردی وبعضی محلده طوبره لر ایله بزده طشردق دینجه تیز اول اون عدد زبالی دخی حمارلری ایله کتروب انلره دخی اشکنجه ایدوب بلبل کویا کبی بر بر ماهیات حال بر ملاللرن سویلدیلر اما حجره لری ایچره لغم یوللرن بوله مدیلر آخر ملعونك بری ایتدی آتش یقوب طعام بشردیکمز طاشك آلتنده در اول طاش طوج تکرلکلر اوزره در اول طاشی بری چکلك لغم یولی ظاهر اولور دیو تعلیم ایدنجه حقیقت الحال اوجاقده آتشلری ینوب طبخره لری اوزره طعاملری طبخ اولنمده درحال جمله اهل مدینه حضورنده اوجاق طاشن میدان محبته چکنجه عظمت خدا بر غاریولی کبی بر لغم راهی ظاهر اولوپ شمعلر یاقوب بالذات نورالدین شهید بکا ایدرك بو لغمه کروب

آتش حال یا رسول الله دیرك كامل یوز آدم قبر شریفه دوغری كیدرلر وجود رسول اللهه ایلشاق برادم یرقالمش بوحال اوزره كشف ایدوب جمله طشره چیقارلر و ملعونلری بدرستی اشكنجه یه چكوب سویلیدرلر   سركارلرنده اولان ملعون ایدر واللهی بز اسپانیه راهبلرنده یز جمله مز دین محمد ظهور ایده لی حضورمز كیدوب ملت مسیحیه پایمال اولدی خصوصا بوامویوندن ولید ابن عبدالملك عصرنده جمیع جزیره لرمز و برّاً وبحراً ولایت عظیمه لرمز خصوصا معبد قدیممز اولان قدس شریف ومصر واسلامبول ومغرب زمین وطونس وطره بولس وفس ومراكوش وتلمسان واندولوس جمله عربان النده قالدی   بونلردن نیجه انتقام الساق دیو مشورت ایدوب آخر دینمز اولوسی پاپا ملعونك رأی ناتدبیری ایله كلوك عرب قومنه براحمق قومدر مدینه دن محمدلرینی اوغورله یلم اسپانیه یه كتوروب آنكی پاپالرمز یاننده دفن ایده لم بعده الملرنده اولان مصری وشام عراقی والحاصل ماتقدمدن برو ملكی موروسمز اولان بلاد عظیمه لرمز وسواد معظملرمز وسواحل دریاده اولان بندرانكله لریمز طلب ایده لم خصوصا حسرت الملوكمز اولان قدس شریفی آله لم   وجانب اربعه سنه صافی طوغ ودمردن برحصار ایده لم بعده جمله خرستیان انده كوجه لم عرب ینه چولده قالسن اشته تدارك بودر بوقصه بز عرب ایله باشه چیقامازز همان محمدلرن اوغورلده لم دیدیلر   ما بینمزدن برقاچ رهبان محمد اول محمد دركم آنادن دوغنجه جمله قبله لرمز یقلدی وآتشكده لر سوندی وتاك كسری وایا صوفیه وبو اسپانیه دیری یقلدی اشته باشكز اوجنده دربیك كره یاپدق ممكن اولوب بنا دوتمدی وسلف رهبانلریمزدن توارخلرده مسطور اولان پاپا میكائل وپاپا انكلی وپاپا میخائل وپاپا ایا یورغی جمله اون ایكی رهبان دوبره ونه دیكك لاتین رهبانلرندن اون ایكی دخی مكه یه واروب محمده بولشدیلر والن اوپوب كورشدیلر وخراج رهبان عفو اولنماسی ایچون عهدنامه لر آلوب بارشدیلر   اول زمان محمدك عالمی صباوتی ایمش وجودینك كولكسی یره دوشمزمش ونه جانبه كتسه وجودی اوزره برپاره بولوت بیله كزرمش دیو آنكی پاپالرمز محمدی كوروب بویله یازمشلر ایمدی بو اوصاف ایله متصف اولان محمدك قبری حافظی الله در   وعربك كتابنده یازاركم درست محمدی اولان چورومز میتی تازه دورر درلر ایمدی انی چورومین محمدك كندی وجودی چوررمی دیو برقاچ پاپاسلرمز بو بزم بو مدینه یه كلمه مزی منع ایتمك استه دكلرنده جمله پاپاسلرمز بومنع ایدم دینی اون ایكی پاپاسه خطاب ایتدیلركم بسن بللی سز محمدیلرسز وسزك بوسوزلریكزدن آكلنان اولدركم مذهبكزده عرب رایحه سی وار دردیو اون ایكی سنن

دخی قتل ایتدیلر و اول کیجه انلرڭ اوزرلرینه نور یغدی جمله اسپانیه قومی بو نور الهیی
علی ملاء الناس کوردیلر اما بو رأی باطللرینه مصر اولوب بیزه بو قدر مال خزینه وروب
پاپا ملعونڭ بد دعاسیله باشمز طوبرایه قیوب اوچ یلدر بو اشغاله مقید ایکن برای
واردر پاپانڭ بر مکتوبلری کلدی غافل اولماڭ اوزریکزه بر عسکر وارر اما حزر اتمیوب
ایشیکیزه مقید اولاسز نه وجه ایله اولورسه اولسون اکر محمدڭ نعشه شن اسپانییه
کتورسکز دفن ایدوب اسپانیه کعبه ایدرز و هر سنه یتمش سکسن بیڭ عرب
واتراك کلرسه یوز التون خراج الوب زیارت ایتدیررز   وسزلری تربدار ایدوب
عرب باشنه اونار التون الیورز دیو بو مکتوبلر کلدی دیو کاغدلری نور الدین الشهید
حضورنده ابراز ایتدیلر و اندنصکره بز دخی زیاده تقید اتمکه وارمقدورمز صرف
ایدوب قوینمزده جوزدانلرله تراب طشمغه باشلدق بعده پاپانڭ مکتوبلرنده اول جانبه
بر عسکر وارر دیو تحریرلرندن بر نقش الوب بر رمل ایتدك بیزه خوف و خطر منزلی
کوروندی و بزی وقت صباح قید بند ایتدیکز مریخ حکمیدر مریخڭ حکمی قاندر
بو محللری دفع اتمکیچون صاحب فراش اولدق   بالاخره حضوریکه جامه خاب ایله
کلوب اندن دخی خلاص اوله میوب جنابکزه قصد ایتدك ینه خلاص اوله مدق اکر
دین محمده کر رسم بنی ازاد ایدك دیو رجا ایلیوب جمیعی سرکذشت سرانجاملرن
من اوله الی آخره نقل ایدرلر   همان فوجه نور الدین ایدر حضرت الله سنڭ دینه
کلمکه می محتاجدر انجاق سزی نه اشد عقوبت ایله قتل ایدهکم عبرت عالم اوله و بعضیلر
سلطانم بو ملعونلری احراق بالنار ایدك درلر نور الدین ایدر یوق آتش ایله عذاب
جناب باریه مخصوصدر   اشد عذاب الیم ایله هر کون برن قتل ایدوب
عبرت عالم ایدرلر لاشه مردارلرن ذکری سبقت ایدن   جبل العیر یعنی
جهنم داغیدر بعد هجرت النبویه بو مدینه منوره یه کفار قدمی بصمه مشدر اما
حمد خدا معجزه رسول الله ایله کر بیانلرن اله وروب قتل اولندیلر
الی هذا الان مکه و مدینه یه   ملت مسیحیه و موسویه دن ملل مختلفه
یوقدر حتی حقیر شام شریفده ایکن بر یارانمز اسلام مولدن بر موغ بیجه خدام ایله شاه
کلوب حجه کتدی مدینه منوره یه واردغی ساعت غلامی بلوب پاره پاره ایتدیلر
اول کمسنه دخی غائب ایتدیلر بو دخی معجزه رسول الله در کم قریب العهد اولماغیله
معلوممزدر و حالا اهل مکه دستنده لعنت نامه نور الدین واردر کم جمیعی تجارڭ
متاعن اچوب بقه لر و بر برینه متکفل ادملر قویه لر دیو الترنده جمیعی بو آبلرڭ
لعنت نامه و تنبیه نامه لری واردر   در بیان مباشرت بنای روضه مطهره فخر دو

عالم سید کائنات و مفخر موجودات بدست عمارات نور الدین سلطان الشهید

بعده حضرت نور الدین شهید شامدن کتوردیکی استاد بنالری و مکهٔ مکرمه‌دن جمله اهل فنالری جمع ایدوب مکه و مدینه‌دن و شام و حلبدن نیجه بیك قنطار نحاس و قلای و رصاص کتردوب و نیجه بیك قنطار و قطار حدید و غیری مهمات حدید کتروب مقدما چاریارکزینك انشا ایتدوکی قبهٔ رسولی منهدم ایدوب بر مسطح زمین قالدقده بالذات حضرت رسالت پناهك دفن اولندوغی خاك عنبر پاکن طولاً و عرضاً یکرمیشر زراع مکی الیقویوب جانب اربعه‌سندن خندقلر قزمغه باشلر زیرا بو یکرمی زراع قالن پاك تراب ایچنده حضرت ابابکر و حضرت عمر و حضرت فاطمه دخی مدفوندرلاندن ماعدا اسنه اوستاد فعّالر شب و روز بر خندق قازدیلر کم تا قعر زمینه نزول ایدوب ماء زلال طاهر اولوب یالچن قیالر دخی نمایان اولدی حاصل کلام یکرمی زراع مکی عمیق و اون زراع عریض بر حفر عظیم اولدی اندن جمیع استاد مهندسلر ایله مشورت ایدوب احتمالدر دشمن بو خاك عنبر اسانك قعرندن نقب ایدوب پناهمزك قعرندن کیره‌لر اکه بر علاج دیوب بو حفر ایچره حضرتك دفن اولندوغی چار کوشه قالن ترابی اسکندوره‌لره و پاینده‌لره الوب جانب اربعه‌سن اسقره‌لره الوب بو تراب مبارکه‌نك تا صویه برابرندن قازوب جمله طین ترابلرن طشره اتوب التنه دسته کلر قویه قویه لغمیرن تطهیر ایدوب حضرت پیغمبرك دفن اولندوغی اول خاك مشك عنبر خام صندوقه وار بر معلق شی اولدی بعده جمیع استادلر جمع اولوب ابتدا صو ایچره رختم اصقره‌لر ایدوب خره سان کرج ایله مبنی بر حوض عظیم ایتدیلر بعده اول حوض ایچره نیجه بیك قنطار نحاس و قلای و رصاص آتش عظیم ایله قال ایدوب بو حوض ایچره طوچی اقیدوب جمله روی ارضه چقنجه اول حوض یك پاره طوچ ایله لب برلب اولوب حضرت رسالت پناه رفیقلری ایله کویا بر طوچ قلعه ایچنده قالدی انکیچون حالا اعربان فصحا مابیننده حضرت رسالته یا صاحب النحاس و بعضیلر یا مول النحاس درلر حالا بو یك پاره پولاد نحجوانی ایچره حضرت رسالت پناه حبیب خدا آسوده درلر اوزرلرن دخی پاره پاره کلیم جرمنده طوچلر ایله پوشیده ایدوب دخی اوستنه قورشوم اقتدی نتیجهٔ کلام حضرت رسالتك شش جهتی طوچ اولوب رویدن بر صندوقه ایچنده آسوده درلر بوندن ماعدا تا حضرت عثمان بنا ایتدوکی دیوار دبندن تا ارباب صفه صفه‌سنه اندن باب جبریلدن طشره اندن جامع ایچره بو ذکر اولنان محلّردن احتیاطا بر رقات خندق دخی قازوب نیجه کره یوز بیك قنطار ادم بلی قالنلغی دمر قفصلر و کارکیر متین بنالر

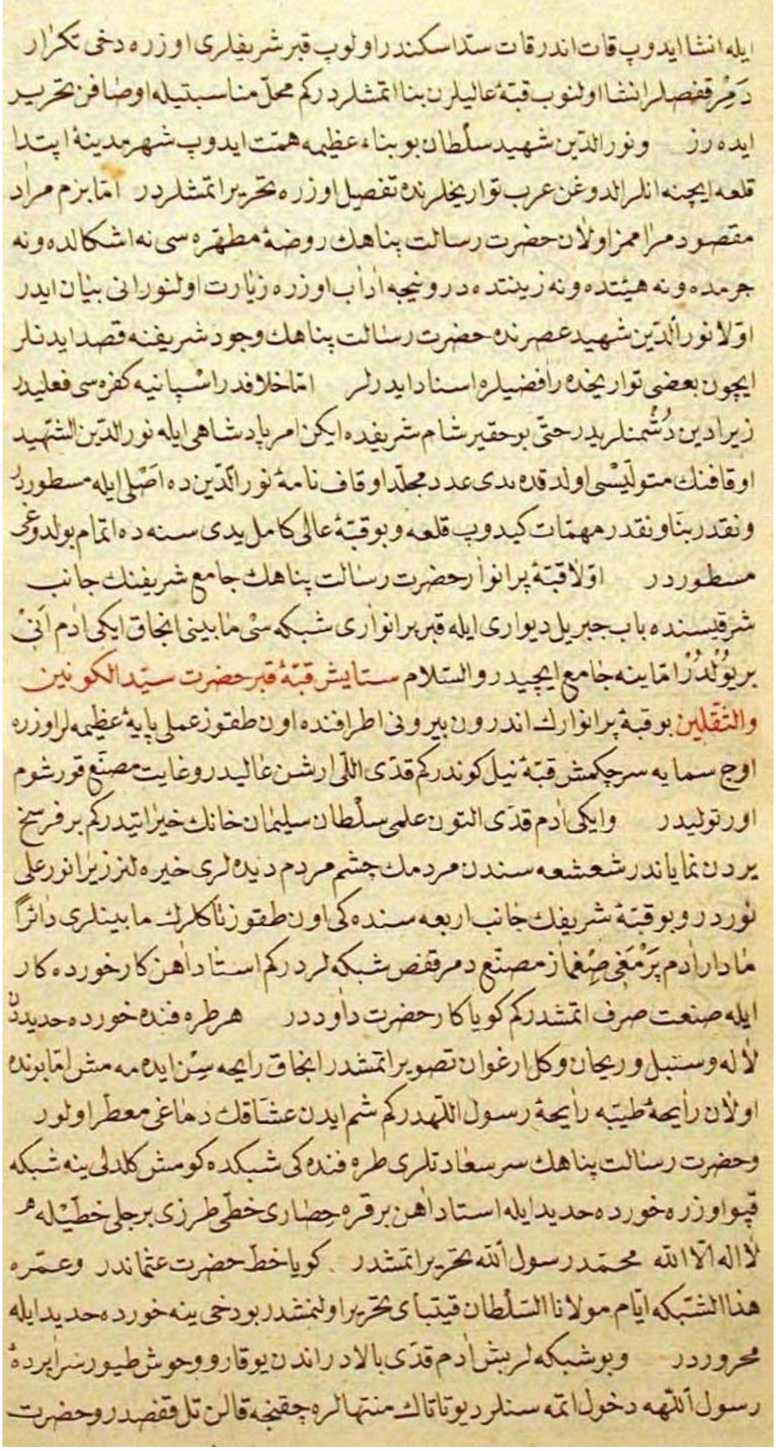

ایله انشا ایدوب قات اندر قات سدّ اسکندر اولوب قبر شریفلری اوزره دخی تکرار
دمر قفصلر انشا اولنوب قبۀ عالیلرن بنا اتمشلردر کم محلّ مناسبتیله اوصافن تحریر
ایده رز   ونور الدّین شهید سلطان بو بناء عظیمه همّت ایدوب شهر مدینۀ ابتدا
قلعه ایچنه انلر الدوغن عرب تواریخلرنده تفصیل اوزره تحریر اتمشلردر   امّا بزم مراد
مقصود مراممز اولان حضرت رسالت پناهك روضۀ مطهّره سی نه اشکالده ونه
جرمده ونه هیئتده ونه زینتده در ونیجه آداب اوزره زیارت اولنورانی بیان ایدر
اوّلا نور الدّین شهید عصرنده حضرت رسالت پناهك وجود شریفنه قصد ایدنلر
ایچون بعضی تواریخده رافضیلره اسناد ایدرلر   امّا خلافدر اسپانیه کفره سی فعلیدر
زیرا دین دشمنلریدر حتّی بو حقیر شام شریفده ایکن امر پادشاهی ایله نور الدّین الشّهید
اوقافنك متولّیسی اولدقده یدی عدد مجلّد اوقاف نامۀ نور الدّین ده اصلی ایله مسطوردر
ونقدر بنا ونقدر مهمّات کیدوب قلعه و بو قبۀ عالی کامل یدی سنه ده اتمام بولدوغی
مسطوردر   اوّلا قبۀ پرانوار حضرت رسالت پناهك جامع شریفنك جانب
شرقیسنده باب جبریل دیواری ایله قبر پرانواری شبکه سی مابینی انجاق ایکی آدم انی
بر یولدر امّا اینه جامع ایچیده در والسّلام ستایش قبۀ قبر حضرت سیّد الکونین
والثّقلین بو قبۀ پرانوارك اندرون بیرونی اطرافنده اون طقوز عملی پایۀ عظیمه لر اوزره
اوج سمایه سر چکمش قبۀ نیل کوندر کم قدّی اللّی آرشن عالیدر وغایت مصنّع قورشوم
اورتولیدر   وایکی آدم قدّی التون علمی سلطان سلیمان خانك خیراتیدر کم بر فرسخ
یردن نمایاندر شعشعه سندن مردمك چشم مردم دیده لری خیره لنور زیرا نور علی
نوردر و بو قبۀ شریفك جانب اربعه سنده کی اون طقوز تاکلرك مابینلری دائرا
مادار آدم برمغی صغماز مصنّع دمر قفص شبکه لردر کم استاد آهن کار خورده کار
ایله صنعت صرف اتمشدر کم کویا کار حضرت داوددر   هر طره فنده خورده حدیددن
لاله وسنبل وریحان وکل ارغوان تصویر اتمشدر انجاق رایحه سی ایدمه مش امّا بونده
اولان رایحۀ طیّبه رایحۀ رسول اللّهدر کم شم ایدن عشّاقك دماغی معطّر اولور
وحضرت رسالت پناهك سر سعادتلری طره فنده کی شبکه ده کومش کالدلی ینه شبکه
قپو اوزره خورده حدید ایله استاد آهن برقره حصاری خطّی طرزی برجلی خطّیله هم
لا اله الّا اللّه محمّد رسول اللّه تحریر اتمشدر . کویا خطّ حضرت عثماندر   وعمّره
هذا الشّبکه ایّام مولانا السّلطان قیتبای تحریر اولنمشدر بودخی ینه خورده حدید ایله
محروردر   و بو شبکه لر بش آدم قدّی بالادر اندن یوقارو وحوش طیور سرا پرده
رسول اللّهه دخول اتمه سنلر دیو تا تاك منتهالره چقنجه قالن تل قفصدر وحضرت

فاطمه استانه سی دخی حضرت پیغمبر قفصلرینک شمالنه متصل ینه بو یله شبکه لردر اما ینه حضرت رسالتک قبه سی صچاغی التنده در و بو شبکه لرک فرشی خالیچه لر ایله دوشه لی دکلدر جمله قوش کوزی خورده طاش ذی قیمت ایله هند بسوس کاریسی کبی دوشه لیدر والسلام بو محلده قبهٔ پرانوارک اوصافی دخی تمام اولوب شروط قیوطیله نه کونه زیارت اولنمسن بیان ایدر اوصاف زیارت روضهٔ مطهره یعنی سید الکونین و رسول الثقلین و نبی الحرمین و امام القبلتین و جد السبطین و شفیع من فی الدارین اول ذات پاکک نعت شریفیدرکم شاننده جناب باری حدیث قدسی ایله لولاک لولاک لما خلقت الافلاک نازل اولمشدرکم برطالبان طریق ایقان وشاربان رحیق عرفان یعسوب الواصلین ومطلوب الکاملین خرشید سپهر امامت سلیمان سریر کرامت واقف معراج لاهوت عارف بدایع ناسوت منبع عیون شاهد مجمع فنون مجاهده مظهر انوار فتوت مصدر آثار مروت فاتحهٔ کتاب ولایت خاتمهٔ مصحف وصایت عنوان صحیفهٔ عنایت دیباجهٔ رسالهٔ هدایت مرکز دائرهٔ سیادت قطب فلک وچمن صباحت نمک خوان ملاحت قمر آسمان سماحت قاضی محکمهٔ قضا وقدر صاحب اسما و صفات الهی لایق مرتبهٔ خلافت وشاهی منصوص بنص من کنت مولاه فعلی مولاه انجاه آخر انبیا خاتم اصفیا صاحب اقسام مناقب ناصب اعلام مناصب مقبول بلغای مشرق ومغرب که بو اوصاف ذات صفاتیله متصف اولان اول رسول مکی مدنی هاشمی قریشی درکه اسم شریفلری محمد نام محمودی کندولره علم اولمشدر اسم محمد انلردن اول استماع اولنمه مشدی زمان جهالتده لقب شریفلری امین ایدی سائر صبیانلر ایله لعب ولهوه مشغول دکللر ایدی قبائل قریشک اعیان کباری اعتماد ایدوب امین درلردی بعضیلر محمد امین درلردی بعده قرقه بالغ کامل و مکمل اولدقده رب العزت نبوت خلعتی تشریفنه انلری اصطفا ایله یجک لقب شریفلری مصطفی اولدی زمان رسالتلرنده ولوله آرا وجهان آرا اولدقده محمد المصطفی دیدیلر احمد در محمود بو دورت اسم شریف کندولره مخصوصدرکه خاص الخاص محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصی بن کلاب بن مره بن کعب بن لوی بن غالب بن فهر بن مالک بن النضردر بو جمله قبائل قریشدرکم یکرمی سکزنجی اتاده حضرت اسماعیله چیقار یکرمی طقوزنجی اتاده حضرت ابراهیم ابن آزره منتهی ایدر حضرت رسالتک پدری عبدالله در جدی

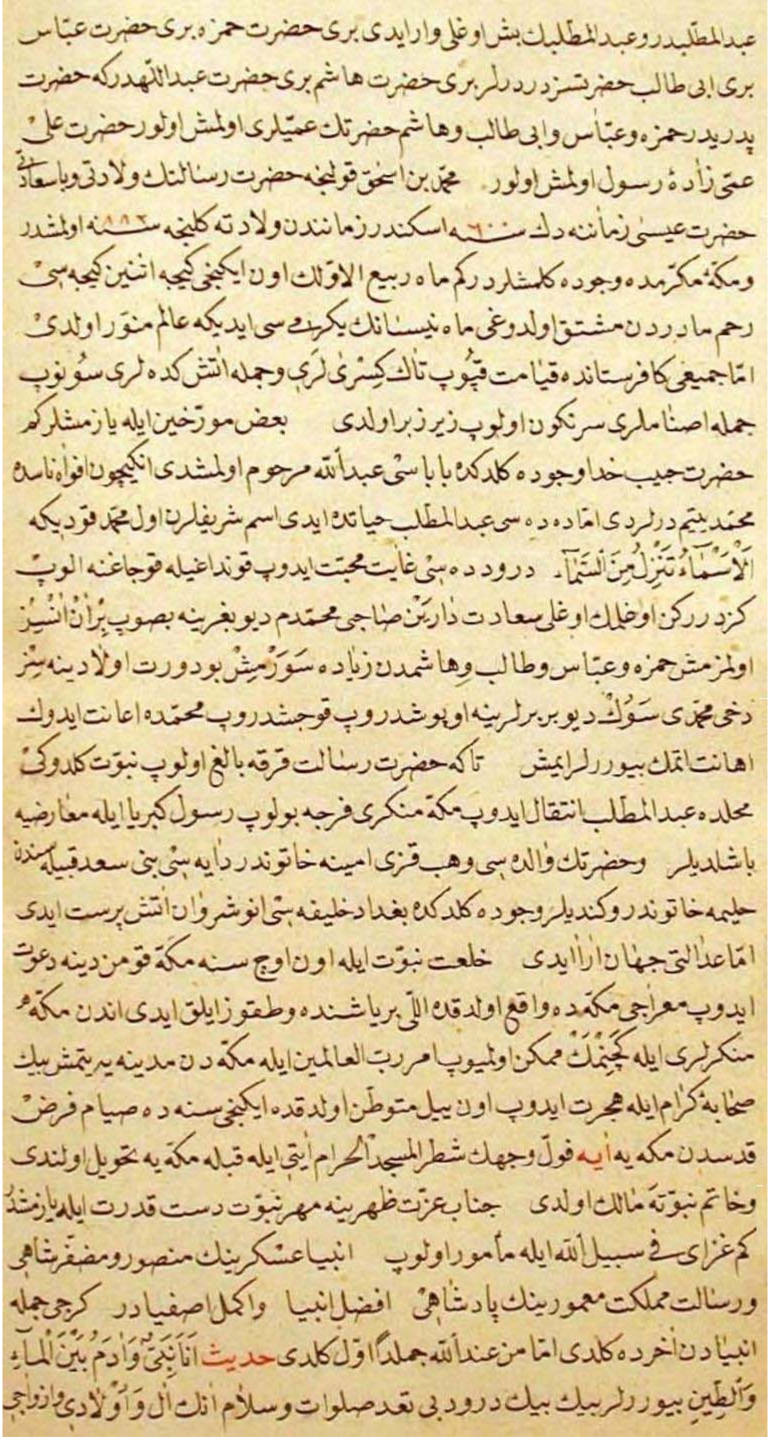

عبد المطلبدر و عبد المطلبک بش اوغلی وار ایدی بری حضرت حمزه بری حضرت عباس بری ابی طالب حضرتلریدر بری حضرت هاشم بری حضرت عبد الله در که حضرت پدریدر حمزه و عباس و ابی طالب و هاشم حضرتک عمیلری اولمش اولور حضرت علی عمی زاده رسول اولمش اولور محمد بن اسحق قولنجه حضرت رسالتک ولادتی و باسعادتی حضرت عیسی زماننه دک ٦٠٠ سنه اسکندر زمانندن ولادته کلنجه ٨٨٢ سنه اولمشدر و مکه مکرمه ده وجوده کلمشلردر که ماه ربیع الاولک اون ایکنجی کیجه اثنین کیجه سی رحم مادردن مشتق اولدوغی ماه نیسانک یکرمه سی ایدیکه عالم منور اولدی اما جمیعی کافرستانده قیامت قوپوب تاک کسری لری و جمله آتش کده لری سونوب جمله اصنام لری سرنکون اولوب زیر زبر اولدی بعض مورخین ایله یازمشلر که حضرت حبیب خدا وجوده کلدکده باباسی عبد الله مرحوم اولمشدی انکیچون افواه ناسده محمد یتیم دیرلردی اما دده سی عبد المطلب حیاتده ایدی اسم شریفلرن اول محمد قودیکه الاسماء تنزل من السماء درود ده سی غایت محبت ایدوب قونداغیله قوجاغنه الوب کزدررکن اوغلک اوغلی سعادت دارین صاحبی محمدم دیو بغرینه بصوب بر آن انسیز اولمزمش حمزه و عباس و طالب و هاشمدن زیاده سورمش بو دورت اولادینه نیز دخی محمدی سوک دیو بربرلرینه اوپوشدروب قوجشدروب محمده اعانت ایدوک اهانت اتمک بیورورلرایمش تا که حضرت رسالت قرقه بالغ اولوب نبوت کلدوکی محلده عبد المطلب انتقال ایدوب مکه منکری فرجه بولوب رسول کبریا ایله معارضیه باشلدیلر و حضرتک والده سی وهب قزی امینه خاتوندر دایه سی بنی سعد قبیله سندن حلیمه خاتوندر و کندیلر وجوده کلدکده بغداد خلیفه سی انوشروان آتش پرست ایدی اما عدالتی جهان آرا ایدی خلعت نبوت ایله اون اوچ سنه مکه قومن دینه دعوت ایدوب معراجی مکه ده واقع اولدقده اللی بر یاشنده و طقوز ایلق ایدی اندن مکه منکرلری ایله کچینمک ممکن اولمیوب امر رب العالمین ایله مکه دن مدینه یه یتمش بیک صحابه کرام ایله هجرت ایدوب اون ییل متوطن اولدقده ایکنجی سنه ده صیام فرض قدسدن مکه یه آیه فول وجهک شطر المسجد الحرام آیتی ایله قبله مکه یه تحویل اولندی و خاتم نبوته مالک اولدی جناب عزت ظهرینه مهر نبوت دست قدرت ایله یازمشدر کم غزای فی سبیل الله ایله مامور اولوب انبیا عسکرینک منصور و مظفر شاهی و رسالت مملکت معمورینک پادشاهی افضل انبیا و اکمل اصفیادر کرچی جمله انبیادن آخرده کلدی اما من عند الله جملدن اول کلدی حدیث انا نبی و آدم بین الماء و الطین بیورورلر بیک بیک درود بی تعد صلوات و سلام آنک آل و اولادی و ازواجی

IX 287b

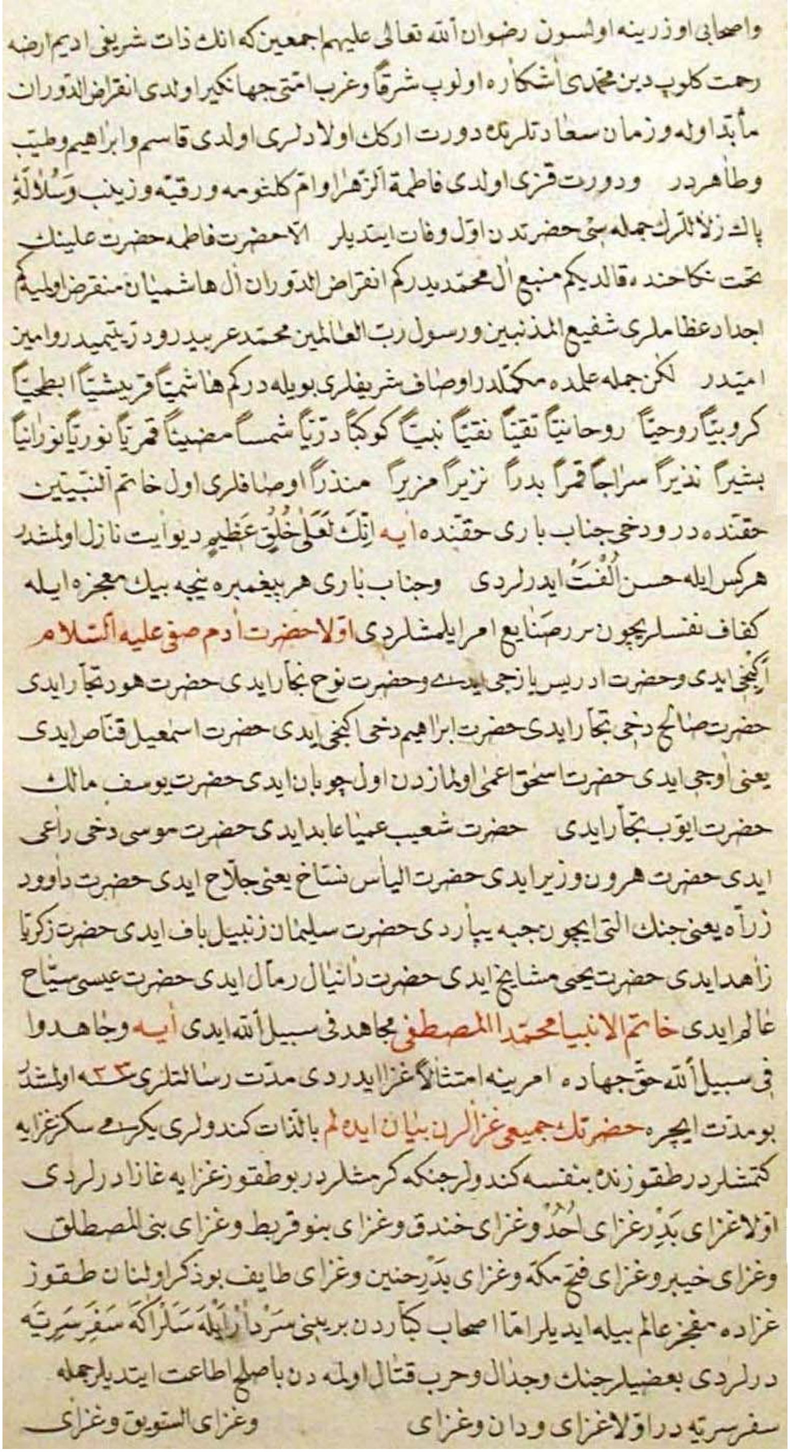

واصحابی اوزرینه اولسون رضوان الله تعالی علیهم اجمعین که انلك ذات شریفی ادیم ارضه رحمت کلوب دین محمدی آشکاره اولوب شرقاً وغرباً امتی جهانکیر اولدی انقراض الدوران ما ابدا اوله وزمان سعادتلرنده دورت ارکك اولادلری اولدی قاسم وابراهیم وطیب وطاهردر ودورت قزی اولدی فاطمة الزهرا وام کلثومه ورقیه وزینب وسلالهٔ پاك زلالاتلرك جمله سی حضرتدن اول وفات ایتدیلر الا حضرت فاطمه حضرت علینك تحت نکاحنده قالدیکم منبع آل محمدیدرکم انقراض الدوران آل هاشمیان منقرض اولمیه کم اجداد عظاملری شفیع المذنبین ورسول رب العالمین محمد عربیدر ودر یتیمیدر وامین امیدر لکن جمله علمده مکملدر اوصاف شریفلری بویله در کم هاشمیاً قریشیاً ابطحیاً کروبیاً روحیاً روحانیاً تقیاً نقیاً نبیاً کوکباً دریاً شمساً مضیئاً قمریاً نورانیاً بشیراً نذیراً سراجاً قمراً بدراً نزیراً مزیراً منذراً اوصافلری اول خاتم النبیین حقنده درودخی جناب باری حقنده آیه انك لعلی خلق عظیم دیو آیت نازل اولمشدر هرکس ایله حسن الفت ایدرلردی وجناب باری هر پیغمبره نیجه بیك معجزه ایله کفاف نفسلری ایچون بر صنایع امر ایلمشلردی اولا حضرت آدم صلی علیه السلام اکنجی ایدی وحضرت ادریس یازیجی ایدی وحضرت نوح نجار ایدی حضرت هود تجار ایدی حضرت صالح دخی تجار ایدی حضرت ابراهیم دخی اکنجی ایدی حضرت اسمعیل قناص ایدی یعنی اوجی ایدی حضرت اسحق اعمی اولمازدن اول چوبان ایدی حضرت یوسف مالك حضرت ایوب تجار ایدی حضرت شعیب عمیا عابد ایدی حضرت موسی دخی راعی ایدی حضرت هرون وزیر ایدی حضرت الیاس نساخ یعنی جلاح ایدی حضرت داوود زرآه یعنی جنك آلتی ایچون زجبه یپاردی حضرت سلیمان زنبیل باف ایدی حضرت زکریا زاهد ایدی حضرت یحیی مشایخ ایدی حضرت دانیال رمال ایدی حضرت عیسی سیاح عالم ایدی خاتم الانبیا محمد المصطفی مجاهد فی سبیل الله ایدی آیه وجاهدوا فی سبیل الله حق جهاده امرینه امتثالاً غزا ایدردی مدت رسالتلری ۲۳ سنه اولمشدر بو مدت ایچره حضرتك جمیع غزالرن بیان ایدهلم بالذات کندولری یکرمی سکز غزایه کتمشلردر طقوزنده بنفسه کندولر جنك کرمشلردر بو طقوز غزایه غازا درلردی اولا غزای بدر غزای احد وغزای خندق وغزای بنو قریظ وغزای بنی المصطلق وغزای خیبر وغزای فتح مکه وغزای بدر حنین وغزای طایف بو ذکر اولنان طقوز غزاده معجز عالم بیله ایدیلر اما اصحاب کباردن بریبنی سردار ایله سلراکه سفر سریه درلردی بعضیلر جنك وجدال وحرب قتال اولمه دن باصلح اطاعت ایتدیلر جمله سفر سریه در اولا غزای ودان وغزای وغزای السویق وغزای

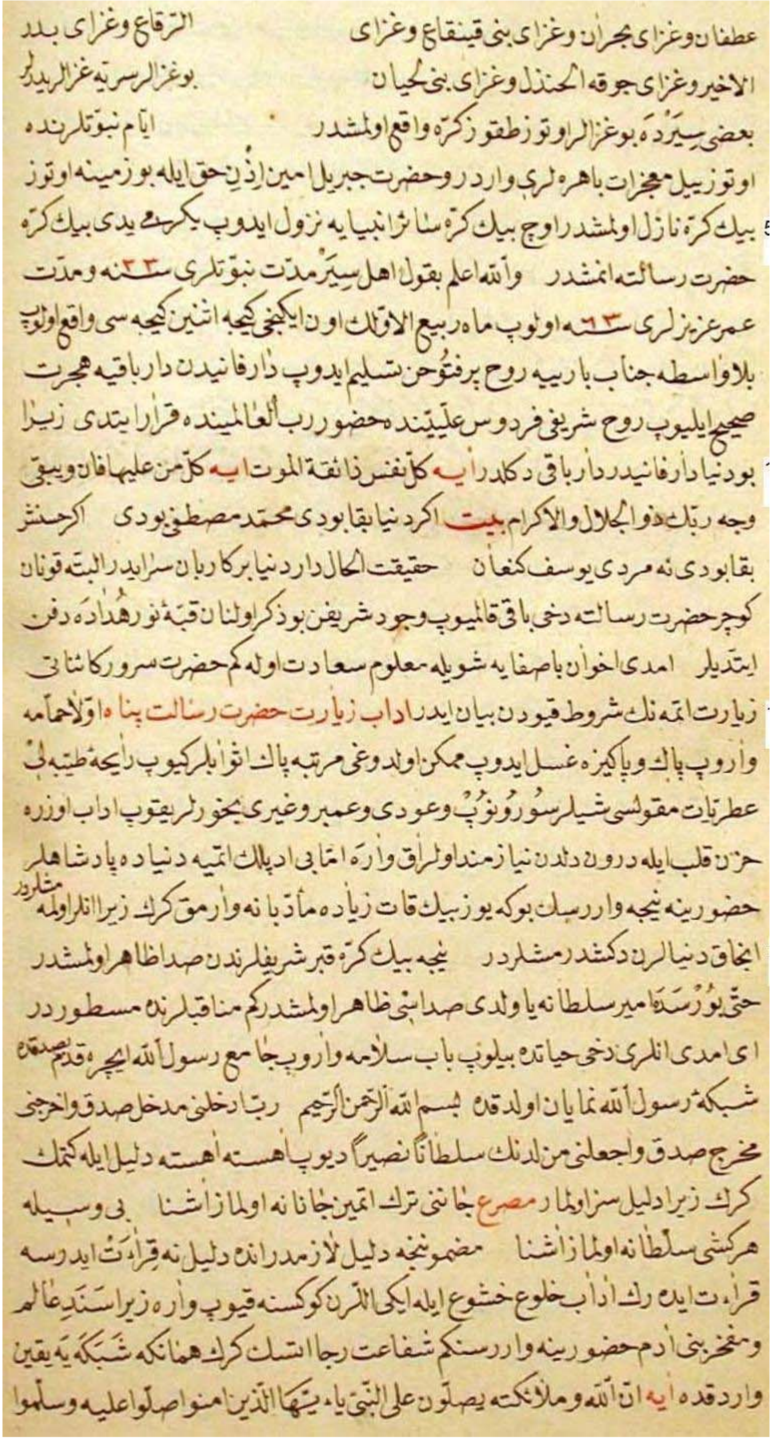

عطفان وغزای بحران وغزای بنی قینقاع وغزای الرقاع وغزای بدر
الاخیر وغزای جوقه الحنذل وغزای بنی لحیان بو غزالر سریه غزالریدر
بعضی سیرده بو غزالر اوتوز طقوز کره واقع اولمشدر ایام نبوتلرنده
اوتوز بیل معجزات باهره لری واردر و حضرت جبریل امین اذن حق ایله بوز مینه اوتوز
بیک کره نازل اولمشدر اوج بیک کره سائر انبیایه نزول ایدوب یکرمی یدی بیک کره
حضرت رسالته اینمشدر والله اعلم بقول اهل سیر مدت نبوتلری سنه ۲۳ ومدت
عمر عزیزلری سنه ۶۳ اولوب ماه ربیع الاول اون ایکنجی کیجه اثنین کیجه سی واقع اولوب
بلاواسطه جناب باریه روح پرفتوحن تسلیم ایدوب دار فانیدن دار باقیه هجرت
صحیح ایلیوب روح شریفی فردوس علیینده حضور رب العالمینده قرار ایتدی زیرا
بو دنیا دار فانیدر دار باقی دکلدر **ایه** کل نفس ذائقة الموت **ایه** کل من علیها فان ویبقی
وجه ربك ذو الجلال والاکرام **بیت** اکر دنیا بقا بودی محمد مصطفی بودی اکر حسنتر
بقا بودی نه مردی یوسف کنعان حقیقت الحال دار دنیا بر کاربان سرایدر البته قونان
کوچر حضرت رسالته دخی باقی قالمیوب وجود شریفی بو ذکر اولنان قبهٔ نور هدا ده دفن
ایتدیلر امدی اخوان باصفایه شویله معلوم سعادت اوله کم حضرت سرور کائناتی
زیارت ایتمه نك شروط قیودن بیان ایدر **اداب زیارت حضرت رسالت پناه** اولا حمامه
واروب پاك وپاکیزه غسل ایدوب ممکن اولدوغی مرتبه پاك اثوابلر کیوب رایحهٔ طیبه لی
عطریات مقولسی شیلر سوروب وعودی وعمبر وغیری بخورلر یقوب اداب اوزره
حزن قلب ایله درون دلدن نیازمند اولرلق واره اما بی ادبلك ایتمیه دنیاده پادشاهلر
حضورینه نیجه وارر ایسك بوکه یوز بیك قات زیاده مؤدبانه وارمق کرك زیرا انلر اولمه مشلردر
انجاق دنیالرن دکشدرمشلردر نیجه بیك کره قبر شریفلرندن صدا ظاهر اولمشدر
حتی بو رسده امیر سلطانه یا ولدی صدا بنی ظاهر اولمشدرکم مناقبلرنده مسطوردر
ای امدی انلری دخی حیاتده بیلوب باب سلامه واروب جامع رسول الله ایچره قدم صدقله
شبکهٔ رسول الله نمایان اولدقده بسم الله الرحمن الرحیم رب ادخلنی مدخل صدق واخرجنی
مخرج صدق واجعلنی من لدنك سلطانا نصیرا دیوب اهسته اهسته دلیل ایله کیتمك
کرك زیرا دلیل سز اولماز **مصرع** جانی ترك ایتمین جانانه اولماز اشنا بی وسیله
هرکسی سلطانه اولماز اشنا مضمونجه دلیل لازمدر اندن دلیل نه قرائت ایدرسه
قرائت ایدرك اداب خلوع خشوع ایله ایکی الارن کوکسنه قیوب واره زیرا سند عالم
ومفخر بنی ادم حضورینه واررسنکم شفاعت رجا ایتسك کرك همانکه شبکه یه یقین
واردقده **ایه** ان الله وملائکته یصلون علی النبی یا ایها الذین امنوا صلوا علیه وسلموا

IX 288b

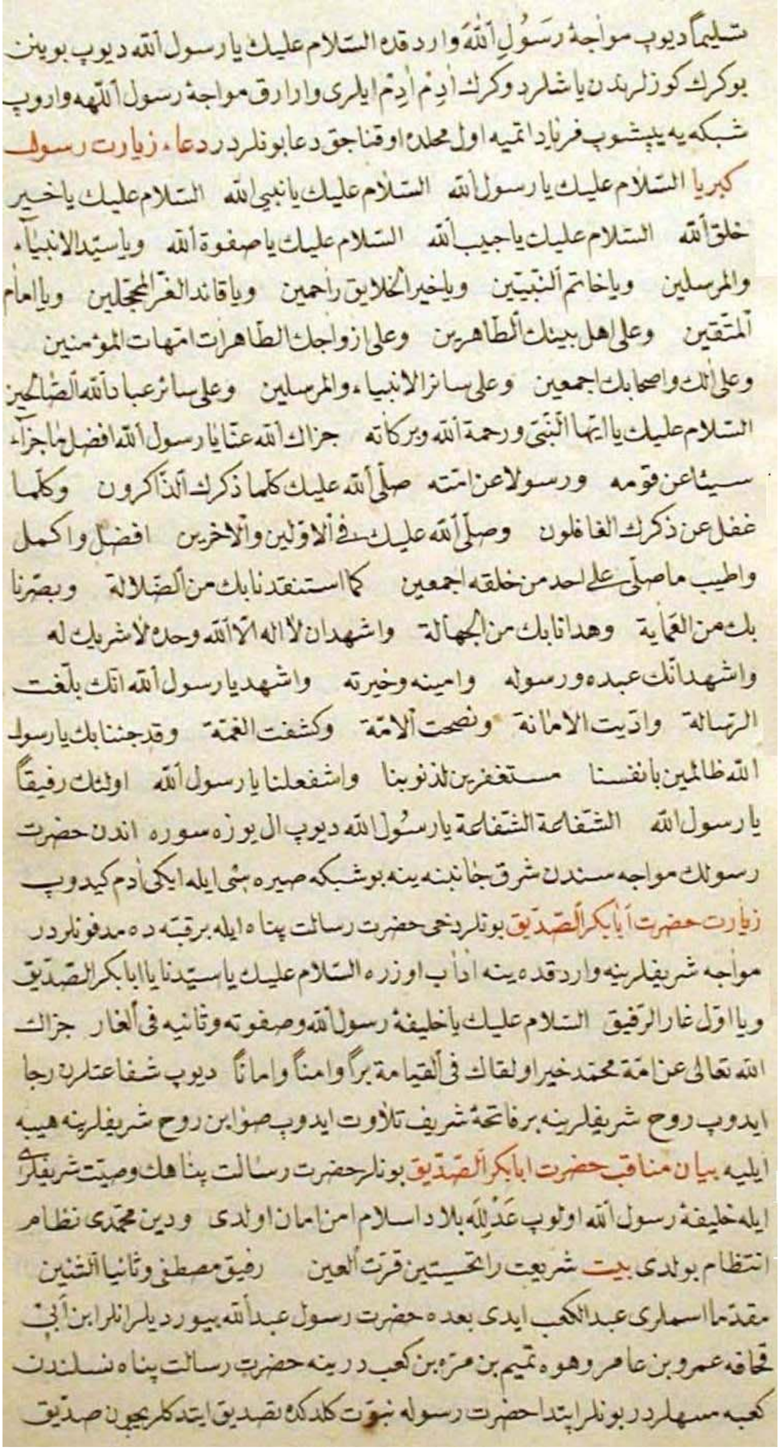

تسليما ديوب مواجهٔ رسول الله واردقده السلام عليك يا رسول الله ديوب بوينن
بوكرك كوزلرندن ياشلرد وكرك آدم آدم ايلرى وارارق مواجهٔ رسول اللهه واروب
شبكه‌يه ييتشوب فريادا تميه اول محلده اوقناجق دعا بونلردر دعاء زيارت رسول
كبريا السلام عليك يا رسول الله السلام عليك يا نبي الله السلام عليك يا خير
خلق الله السلام عليك يا حبيب الله السلام عليك يا صفوة الله ويا سيد الانبياء
والمرسلين ويا خاتم النبيين ويا خير الخلايق راحمين ويا قائد الغر المحجلين ويا امام
المتقين وعلى اهل بيتك الطاهرين وعلى ازواجك الطاهرات امهات المؤمنين
وعلى آلك واصحابك اجمعين وعلى سائر الانبياء والمرسلين وعلى سائر عباد الله الصالحين
السلام عليك يا ايها النبي ورحمة الله وبركاته جزاك الله عنا يا رسول الله افضل ما جزاء
نبيا عن قومه ورسولا عن امته صلى الله عليك كلما ذكرك الذاكرون وكلما
غفل عن ذكرك الغافلون وصلى الله عليك في الاولين والآخرين افضل واكمل
واطيب ما صلى على احد من خلقه اجمعين كما استنقذنا بك من الضلالة وبصرنا
بك من العماية وهدانا بك من الجهالة واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له
واشهد انك عبده ورسوله وامينه وخيرته واشهد يا رسول الله انك بلغت
الرسالة واديت الامانة ونصحت الامة وكشفت الغمة وقد جئناك يا رسول
الله ظالمين بانفسنا مستغفرين لذنوبنا واشفع لنا يا رسول الله اولئك رفيقا
يا رسول الله الشفاعة الشفاعة يا رسول الله ديوب ال يوزه سوره اندن حضرت
رسولك مواجهه سندن شرق جانبنه ينه بو شبكه صيره‌سى ايله ايكى آدم كيدوب
زيارت حضرت ابابكر الصديق بونلر دخى حضرت رسالت پناه ايله بر قبه‌ده مدفونلردر
مواجهه شريفلرينه واردقده ينه اداب اوزره السلام عليك يا سيدنا يا ابا بكر الصديق
ويا اول غار الرفيق السلام عليك يا خليفهٔ رسول الله وصفوته وثانيه في الغار جزاك
الله تعالى عن امة محمد خيرا ولقاك في القيامة برا وامنا وامانا ديوب شفاعتلرن رجا
ايدوب روح شريفلرينه بر فاتحهٔ شريف تلاوت ايدوب ثوابن روح شريفلرينه هبه
ايليه بيان مناقب حضرت ابا بكر الصديق بونلر حضرت رسالت پناهك وصيت شريفلرى
ايله خليفهٔ رسول الله اولوب عدليله بلاد اسلام امن امان اولدى ودين محمدى نظام
انتظام بولدى بيت شريعت را تحسين قرت العين رفيق مصطفى وثانيا اثنين
مقدما اسملرى عبد الكعب ايدى بعده حضرت رسول عبد الله بيوردیلر انلر ابن ابي
قحافه عمرو بن عامر وهوه تميم بن مره بن كعب درينه حضرت رسالت پناه نسلندن
كعبه مسهلردر بونلر ابتدا حضرت رسوله نبوت كلدكده تصديق ايتدكلريچون صديق

IX 289a

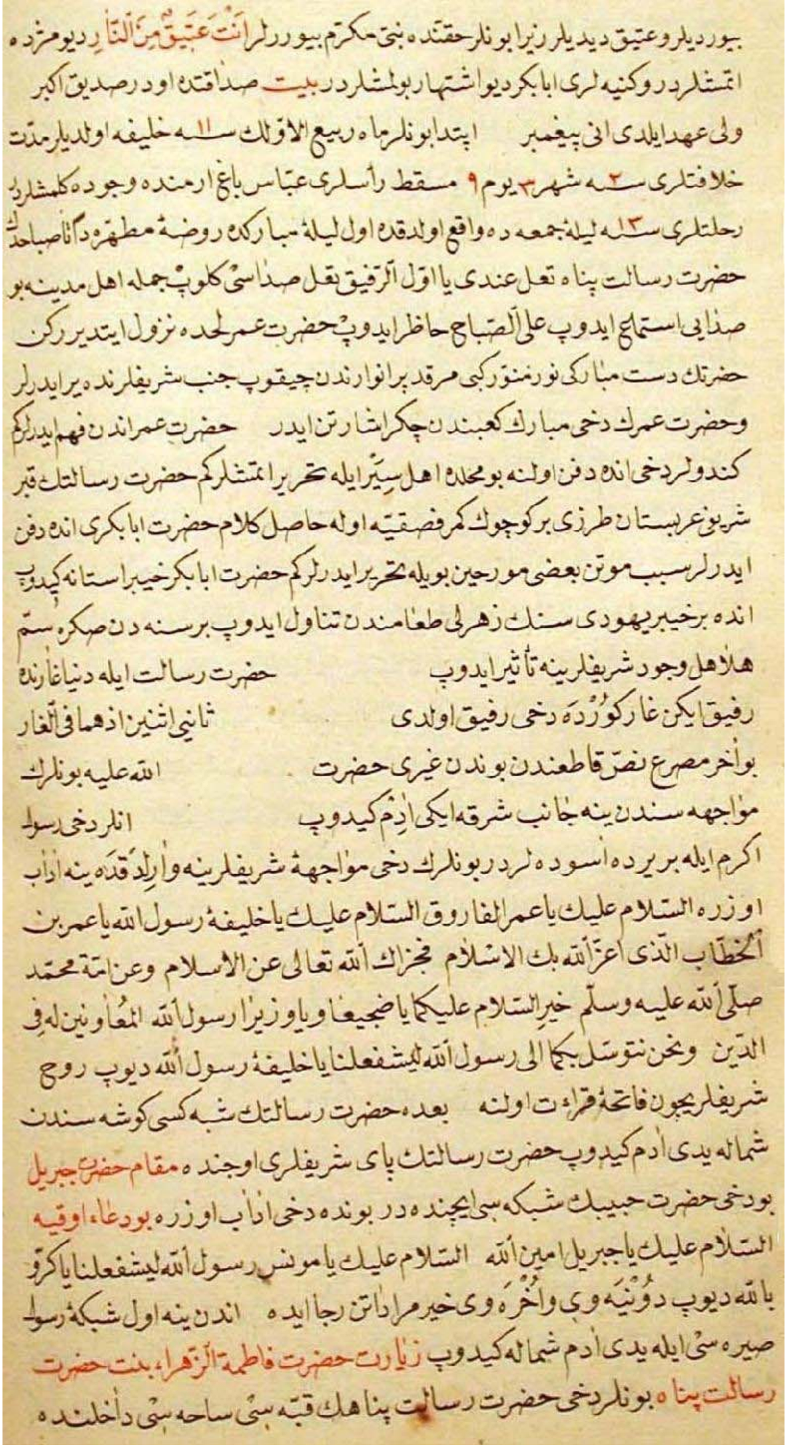

بیوردیلر و عتیق دیدیلر زیرا بونلر حقنده نبی مکرّم بیوردیلر انت عتیق من النار دیو مژده
ایتمشلردر و کنیه‌لری ابا بکر دیو اشتهار بولمشلردر بیت صداقتده اودر صدیق اکبر
ولی عهد ایلدی انی پیغمبر   ابتدا بونلر ماه ربیع الاوّلك سنه ۱۱ ده خلیفه اولدیلر مدّت
خلافتلری سنه ۲ شهر ۳ یوم ۹ مسقط رأسلری عبّاس باغ ارمنده وجوده کلمشلردر
رحلتلری سنه ۱۳ لیلهٔ جمعه‌ده واقع اولدقده اول لیلهٔ مبارکده روضهٔ مطهره‌دن تا صباحه دك
حضرت رسالت پناه تعال عندی یا اول الرفیق تعال صداسی کلوب جمله اهل مدینه بو
صدایی استماع ایدوب علی الصباح حاظر ایدوب حضرت عمر لحده نزول ایتدیرکن
حضرتك دست مبارکی نور منوّر کبی مرقد پر انوارندن چیقوب جنب شریفلرنده یر ایدرلر
و حضرت عمرك دخی مبارك کعبندن چکر اشارتن ایدر   حضرت عمر اندن فهم ایدرلرکم
کندولر دخی انده دفن اولنه بو محلده اهل سیر ایله تحریر ایتمشلرکم حضرت رسالتك قبر
شریفی عربستان طرزی بر کوچوك کمر فصقیه اوله حاصل کلام حضرت ابا بکری انده دفن
ایدرلر سبب موتن بعضی مورخین بویله تحریر ایدرلرکم حضرت ابا بکر خیبر استانه کیدوب
انده بر خیبر یهودی سنك زهرلی طعامندن تناول ایدوب برسنه‌دن صکره سمّ
هلاهل وجود شریفلرینه تأثیر ایدوب   حضرت رسالت ایله دنیا غارنده
رفیق ایکن غار کورده دخی رفیق اولدی   ثانی اثنین اذ هما فی الغار
بو اخر مصرع نصّ قاطعندن بوندن غیری حضرت   الله علیه بونلرك
مواجهه‌سندن ینه جانب شرقه ایکی ادم کیدوب   انلر دخی رسول
اکرم ایله بر یرده اسوده‌لردر بونلرك دخی مواجههٔ شریفلرینه وارلدقده ینه اداب
اوزره السّلام علیك یا عمر الفاروق السّلام علیك یا خلیفهٔ رسول الله یا عمر بن
الخطّاب الّذی اعزّ الله بك الاسلام فجزاك الله تعالی عن الاسلام و عن امّة محمّد
صلّی الله علیه و سلّم خیر السّلام علیکما یا ضجیعا و یا وزیرا رسول الله المعاونین له فی
الدّین و نحن نتوسّل بکما الی رسول الله لیشفع لنا یا خلیفهٔ رسول الله دیوب روح
شریفلریچون فاتحهٔ قراءت اولنه   بعده حضرت رسالتك شبکه‌سی کوشه‌سندن
شماله یدی ادم کیدوب حضرت رسالتك پای شریفلری اوجنده مقام حضرت جبریل
بودخی حضرت حبیبك شبکه‌سی ایچنده‌در بونده دخی اداب اوزره بو دعا اوقنه
السّلام علیك یا جبریل امین الله   السّلام علیك یا مونس رسول الله لیشفع لنا یا کرو
بالله دیوب دونیه‌وی و اخره‌وی خیر مراداتن رجا ایده   اندن ینه اول شبکهٔ رسول
صیره‌سی ایله یدی ادم شماله کیدوب زیارت حضرت فاطمة الزهراء بنت حضرت
رسالت پناه بونلر دخی حضرت رسالت پناهك قبه‌سی ساحه‌سی داخلنده

IX 289b

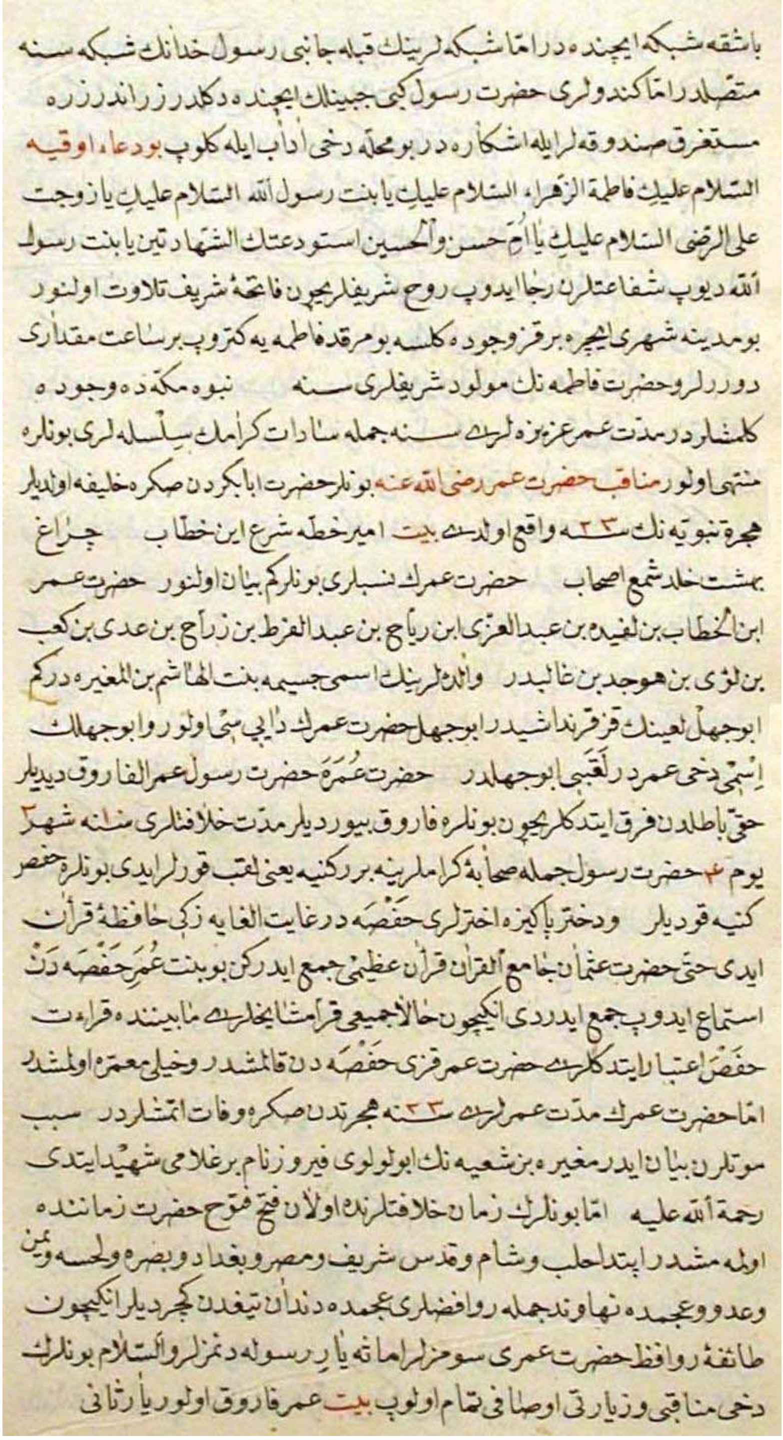

باشقه شبکه ایچنده در اما شبکه لرینك قبله جانبی رسول خدانك شبکه سنه
متصلدر اما کندولری حضرت رسول کبی جبینلك ایچنده دکلدر زر اندر زره
مستغرق صندوقه لر ایله اشکاره در بو محلّه دخی آداب ایله کلوب **بو دعا اوقیه**
السّلام علیكِ فاطمة الزّهراء السّلام علیكِ یا بنت رسول الله السّلام علیكِ یا زوجت
علی الرّضی السّلام علیكِ یا اُمّ حسن والحسین استودعتك الشّهادتین یا بنت رسول
الله دیوب شفاعتلرن رجا ایدوب روح شریفلریچون فاتحهٔ شریف تلاوت اولنور
بو مدینه شهری ایچره بر قز وجوده کلسه بو مرقد فاطمه یه کتروب بر ساعت مقداری
دوررلر و حضرت فاطمه نك مولود شریفلری سنه نبوه مکّه ده وجوده
کلمشلردر مدّت عمر عزیزه لری سنه جمله سادات کرامك سلسله لری بونلره
منتهی اولور **مناقب حضرت عمر رضی الله عنه** بونلر حضرت ابا بکردن صکره خلیفه اولدیلر
هجرة نبویه نك سنه **۲۳** واقع اولدی **بیت** امیر خطّه شرع ابن خطّاب چراغ
بهشت خلد شمع اصحاب حضرت عمرك نسبلری بونلرکم بیان اولنور حضرت عمر
ابن الخطّاب بن نفیل بن عبد العزّی ابن ریاح بن عبد القرط بن رزاح بن عدی بن کعب
بن لؤی بن هو جد بن غالبدر والده لرینك اسمی جسیمه بنت الهاشم بن المغیره درکم
ابو جهل لعینك قز قرنداشیدر ابو جهل حضرت عمرك دایی سی اولور و ابو جهلك
اسمی دخی عمردر لقبی ابو جهلدر حضرت عُمَرَه حضرت رسول عمر الفاروق دیدیلر
حقّ باطلدن فرق ایتدکلریچون بونلره فاروق بیورردیلر مدّت خلافتلری سنه **۱۰** شهر **۶**
یوم **۴** حضرت رسول جمله صحابهٔ کراملرینه بر کنیه یعنی لقب قورلر ایدی بونلره حفص
کنیه قودیلر و دختر پاکیزه اخترلری حَفْصَه در غایت الغایه زکی حافظهٔ قرآن
ایدی حتّی حضرت عثمان جامع القرآن قرآن عظیمی جمع ایدرکن بو بنت عُمَرِ حَفْصَه دن
استماع ایدوب جمع ایدردی انکیچون حالا جمیعی قرّاء بخاری ما بیننده قراءت
حَفْص اعتبار ایتدکلری حضرت عمر قزی حَفْصَه دن قالمشدر و خیلی معمّره اولمشدر
اما حضرت عمرك مدّت عمرلری سنه **۲۳** هجرتدن صکره وفات ایتمشلردر سبب
موتلرن بیان ایدر مغیره بن شعبه نك ابو لولوی فیروز نام بر غلامی شهید ایتدی
رحمة الله علیه اما بونلرك زمان خلافتلرنده اولان فتح فتوح حضرت زماننده
اولمشدر ابتدا حلب وشام وقدس شریف ومصر وبغداد وبصره ولحسه ویمن
وعدو وعجمده نهاوند جمله روافضلری عجمده دندان تیغدن کچردیلر انکیچون
طائفهٔ روافض حضرت عمری سومزلر اما نه یار رسوله دنمزلر والسّلام بونلرك
دخی مناقبی و زیارتی اوصافی تمام اولوب **بیت** عمر فاروق اولور یار ثانی

جهانه دولدی عدلیله امانی اولوپدر ثانیا مکه‌ده والی حضرت فاطمه‌نك شبه کسی کوشه‌سن اوچ آدمده دولاشوپ **مقام ارباب صفه** صفه‌سنه واروپ قبله جانبنه متوجه اولوپ آنده ایکی رکعت نماز قیلوپ حقوق والدینی یاد ایدوپ دنیوی واخروی خیر مراداتلری حصولیچون خیر دعا ایدوپ جمله ارباب صفه روحلریچون فاتحهٔ شریف تلاوت ایدوپ بو محلده ساکن اولان فقرالره پنهانیجه تصدق اولنه اما صدقه آشکاره ویرمیه اگر آشکاره کیسه چیقاروپ نقرهٔ سیم و زر کوسترسك یوز کیسه مال کفایت ایتمز آدمك اثوابن پاره پاره ایدرلر وعرضه متعلق ناهموار اوضاع ایدوپ مواجههٔ رسول اللهده وا ویلا وا ولدا قوپاررهمان نزاکت اولدرکم بو آستانه ایچره برشی ورمیوپ طشره‌ده اربابن کوزه‌دوپ پس پرده‌دن تصدق اتمك کرك وصواب دخی آنده‌در بعضی مستحقین فقرالر واردر انلره بر ایکیشر التون ویروپ ختم شریفلر تلاوت اتدیریله خلاصهٔ کلام هر نه احسان اتسك نهانیجه کرکدر زیرا حضرت رسالت پناهك یدی یوز طواشی سیاه چرده خداملری هر بری محتشم سمور کورکلره مستغرق ملبس عنقا لالالر واردر جملیه حاکم شیخ الحرمدر بو دخی طواشیدر حضرت رسالت پناهك اوجیوز التون وکومش مفتاحلری بونلرك دستنده‌در بونلردن ماعدا جامع خدامدلرندن بیك آدم دخی بو محلده حاضردر همانکه نزلتدن علی ملاء الناس برشی ورسك مالی دکل آدمی بیله پاره پاره ایدرلر زیرا فقرا واغنیاسی یلده بر کره حجاج مسلمینك کلمسنه منتظرلردر نقدر احسان اولنسه وجهی واردر اما خفیه ویرمك کرك **اوصاف درون قبهٔ روضهٔ مطهره** ولی نعمم وزیر حسین پاشا حضرتلری ایله قبهٔ رسول الله ایچنه کردیکمز بیان ایدر اولا پاك حلال لباسلر کیوب کرمك کرك ودائما صلوات شریفه مداومت اتمك کرك وشیخ الحرم حضرتلری اون ایکی سیاه چرده طواشی خلیفه‌لری ایله کمرلرینه بیاض پنبه فوطلر قوشانرلر بو خلیفه‌لرك هر بری بر قطب اقطاب مرتبه‌سنده اولوکسنه‌لردرکم حضرت رسولك یولنه بذل جان وافنای وجود ایدوپ قرقر اللیشر یل خدمتی سبقت اتمش لالهٔ سیاه زلاله‌لردر هر برینك دستنده مجمر عمبردان وکلابدان وبخوردان مجوهر ایله شبکهٔ رسول اللهك باب شریفنی اوکینه کلوپ ابتدا شیخ الحرم پاشا حضرتلرینك کمرینه بر بیاض فوطه قوشادوپ پاشانك دستنه بر جاروب یعنی سپورکه ورر نتیجهٔ کلام حقیر ایله یدی آدم اولوپ آستانه طره‌فنده ووزرا ووکلا وعلما وصلحا واعیان کبارك فراشلری واردر انلرك قایم مقاملری بو مدینهٔ مطهره‌ده حاضرلردر بالذات آل عثمان پادشاهنك فراشی وکیلی شیخ الحرمدر اول دخی دستنه بر منشفه

یعنی سپورکه الوب دعا وثنا ایله حضرت فاطمه طره فندن شبکهٔ رسول اللهك باب شریفن کشاده قیلوب جمله اون ایکی طواشیلر وبالاده ذکر اولنان قائم مقام فراشلر ایچری کروب بعده باب سعادتی سد ایدوب بر آدم بو روضهٔ مطهره ایچنه قومامق احتماللری یوقدر   وجمله فراشلر معتمد علیه آدملردر انلری دخی قره اغالر ایله برکره روضهٔ مطهره یه قورلر غیری زمان طشره جامعی سپورلر   کعبه اورتوسن بوس ایدرلر شفاعتلرن رجا ایدوب روحلریچون فاتحهٔ شریف تلاوت ایدوب یابنت رسول الله دیرك دخی ایچری کیدرلر زیرا حضرت فاطمه حضرت رسالتدن کریلر وجمیع مجمره لرده عود وعمبر وکافوری وسنبل ختایی وعود ملبسی احراق ایدرلر   الله دیو بکا ایدرك سرسغادنکی برابرینه وارلدقده شمامه عمبرخاملر احراق ایدرلر   هجرت نبویه نك ایکنجی سالنده ازدواج حضرت علی با حضرت فاطمة الزهرا اول محلده فاطمة الزهرا اون سکز بالغه ایدی حضرت علی ولی یکرمی سنیه بالغ فتای شجیع ایدیکم بعد الزفاف ارتسی علی الصباح باجنك بهلوان ابوجهل لعین یتمش عدد فجره سی ایله مقتول اولوب عمی حضرت رسول عباس وعمی زادهٔ رسول عقیل ابن ابی طالب ایله یتمش عدد منکرین دست علی ایله اسیر اولوب نیجه سی اسلام ایله مشرف اولوب صحابهٔ کرام اولدیلر   بعده وفات فاطمة الزهرا ام الحسنین ایچون قبر شریفی بو قفصلر ایچنده رسول فخر کائناتك مبارك پای شریفلری جانبنده واقع اولمشدر   وروضهٔ مطهره دن طشره جمیع زوارك دماغلری معطر اولوب شفاعت یا رسول الله دیو فریاد ایدرلر پاشا حضرتلری وحقیر زمین بوس ایدوب شفاعتلرن رجا ایلیوب فرش شریفن سپورمکه مباشرت ایتدك سائر قره اغالر ایله صاحب دولت یدی قندیل یقوب خدمت ایتدی سائر قائم مقام فراشلر برر ایکیشر کره سپوروب طشره چیقاردیلر   بر اون بش آدم ایله روضهٔ مطهره ایچنده قالدق اما حقیرده قالمغه جان قالمدی عشقمدن مست مدهوش اولدم بعده روح شریفلرندن استمداد طلب ایدوب عقلم باشمه کلوب حقیر دخی اوچ قندیل احراق ایلدم   بو قبهٔ عالینك تا اورتاسنده معلق بر جبینلك واردر نیجه مصر خزینه سی کران بها زردوز مرصع بر چتر ملمعدرکه جهان پادشاهلری اکه مالك اولمه مشلردر   بو جبینلکدن ایچری بر فرد آفریده کیره مز زیرا بالذات محبوب خدا بوندن یشل دوقومه کعبه اورتوسی صندوقه ایچره آسوده درلر   وبو سرا پردهٔ رسول الله ایچنده اول قدر ذی قیمت مجوهر شمعدان وقندیلدان وبخوردان وکلابدان واردرکه انتقال رسول اللهدن بو بیك سکسن ایکی

تاریخنه کلینجه نیجه سلف پادشاهلری و وزرا و وکلالری و اعیان کبارلری حضرته محبّة کوندردکلری نذوراتِ جواهرات جمله بو سراپرده ایچنده بری بری اوزره یغن یغن جامزدر امّا مصلوبٌ دکلدر حسابن جناب باری بیلور انکیچون بو پردهدن ایچری بر فرد قومازلر حضرته مخصوص محلدر امّا یلده بر کرّه خادم خدّاملرك صلحای امتلرندن کروب ذرّهٔ غباردن تطهیر ایدوب طشره چیقارلر و حضرت ابابکر دخی اول جبینِ لکلكِ ایچنده حضرتك مبارك اویلوقلری صاغنده اول برابرلکده سیاه کعبه اورتوسی ایله پوشیده صندوقه دهٔ اسوده لر ایمش وینه بو جبینلك ایچنده حضرتك مبارك پای سعادتلری صاغنده بر یشل کعبه اورتوسی ایله پوشیده صندوقه ایچنده حضرت عمر ابن الخطّاب اسوده درلر بو قبّهٔ عالیده بونلردن غیری کمسنه مدفون دکلدر حضرت فاطمه بو قبّهدن خارج ساحهسنده مدفوندر و بو جبینلك ایله طشره دمر شبکه مابینی اوچ آدم واسع بر یردر سراپردهنك جانب اربعهسنی دور اولنور بر یردر فرشی سراپا عقیق و یمنی و پیروزه و زبرجد و بلور و نجف و موران عین سمك و عین الهر و عین الما روسیلان و سبیل علام و صدف و قبرس الماسی و المان الماسی مقولهٔ بو ذکر اولنان ذی قیمت حجرلر ایله فرشی ایله دوشنمشدر کم کورهنك عقلی پریشان اولور انکیچون بو محل خالیچهلر ایله مفروش دکلدر و بو محلده ایکان قبّهٔ عالی ایچنده مصلوباتدن اویزهلر واردر کم هر بری بر پادشاهك یادکاریدر کم هر برینك قیمتن خدا بلور نیجه بیك مرصّع قنادیل و مشبّك آلتون طوپلر و مهر سلیمانلر و صُراحی مجوهر قنادیللر ایله تزیین اولنمشدر کم کورن آدملر دم بسته اولور و بو قبّهٔ عالی ایچره بو اویزهلره یر قالمیوب یتمش سکسن یرده بو مزیّناتلری یتمش سکسن بیره ینه جواهر زنجیرلری ایله قبّهنُك طاقك بعضی کوشهلرینه کُومه کُومه اویزه ایلمشلر اندنصکره کلّی مصنّعاتلر ایله تزیین ایتمشلر وینه بو محلده آدم قدّی آلتون شمعدانلر واردر کم هر بری روم خراجی دکر هر شب خدّاملری کلوب یدیشر سکزر زراع شمع عسل کافوریلرن یقوب چراغان ایدرلر و بو شمعدانلر جنبنده آدم قدّی مصنّع و مجوهر چراغدانلر واردر کم هر بری بر آدم قدّی سراپا مرصّع چراغدانلردر بری نور الدّین الشّهیدکدر و بری دخی سلطان قیتبایکدر بری دخی سلطان غوریکدر بری فاتح مصر سلیم شاهکدر بری سلیمان خانکدر بری هند پادشاهی جلال الدّین اکبرکدر بری سلطان احمدکدر بو جمله مزیّن و مصنّع و مجوهر چراغدانلردر کم هر بری اونار مصر خزینهسنی دکردرلر و مواجههٔ رسول اللّهده سراپرده اوزره دیکلی ایکی الماس واردر بری یتمش قیراطدر بری معصوم الی ایاسی قدر واردر خدا حق

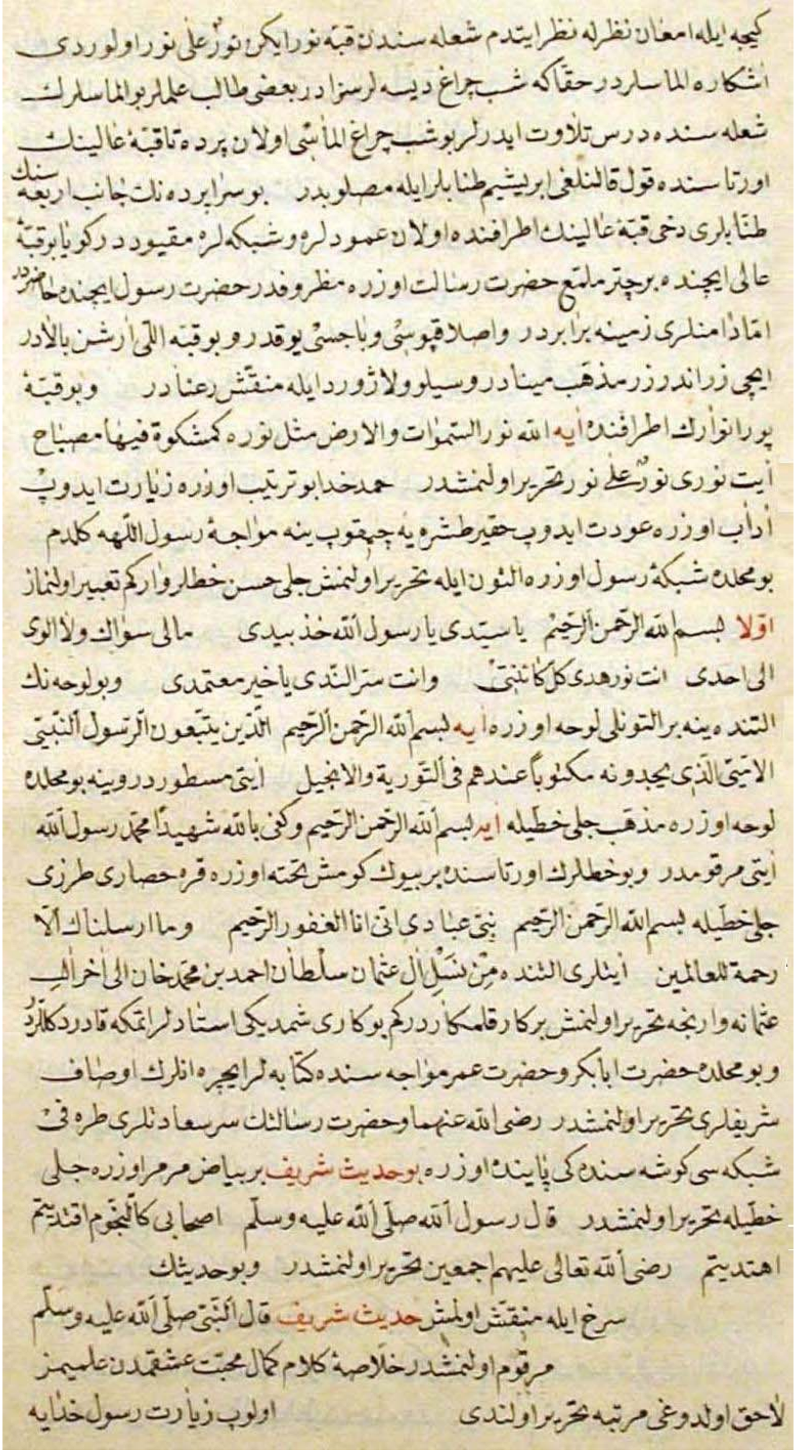

كيجه ايله امعان نظرله نظر ايتدم شعله سندن قبه نور ايكن نورٌ على نور اولوردى
آشكاره الماسلردر حقا كه شب چراغ ديسه لر سزادر بعضى طالب علملر بو الماسلرك
شعله سنده درس تلاوت ايدرلر بو شب چراغ الماسى اولان پرده تا قبهٔ عالينك
اورتاسنده قول قالنلغى ابريشيم طنابلر ايله مصلوبدر   بو سراپرده نك جانب اربعه سنك
طنابلرى دخى قبهٔ عالينك اطرافنده اولان عمودلره و شبكه لره مقيوددر كويا بو قبهٔ
عالى ايچنده بر چتر ملمع حضرت رسالت اوزره منظوردر حضرت رسول ايچندن حاضردر
اما دامنلرى زمينه برابردر   واصلا قپوسى و باجه سى يوقدر و بو قبه اللى ارشن بالادر
ايچى زراندرزر مذهب مينادر و سيلو و لاژورد ايله منقش رعنادر   و بو قبهٔ
پر انوارك اطرافنده آيه الله نور السموات والارض مثل نوره كمشكوة فيها مصباح
آيت نورى نورٌ على نور تحرير اولنمشدر   حمد خدا بو ترتيب اوزره زيارت ايدوب
آداب اوزره عودت ايدوب حقير طشره يه چيقوب ينه مواجههٔ رسول اللهه كلدم
بو محلده شبكهٔ رسول اوزره آلتون ايله تحرير اولنمش جلى حسن خطلر واركم تعبير اولنماز
اولا بسم الله الرحمن الرحيم   يا سيدى يا رسول الله خذ بيدى   مالى سواك ولا الوى
الى احدى   انت نور هدى كل كائنتى   وانت سر الندى يا خير معتمدى   و بو لوحه نك
التنده ينه بر التونلى لوحه اوزره آيه بسم الله الرحمن الرحيم الذين يتبعون الرسول النبى
الامى الذى يجدونه مكتوبا عندهم فى التورية والانجيل   آيتى مسطوردر و ينه بو محلده
لوحه اوزره مذهب جلى خطيله آيه بسم الله الرحمن الرحيم وكفى بالله شهيدا محمد رسول الله
آيتى مرقومدر   و بو خطلرك اورتاسنده بر بيوك كومش تخته اوزره قره حصارى طرزى
جلى خطيله بسم الله الرحمن الرحيم   نبئ عبادى انى انا الغفور الرحيم   وما ارسلناك الا
رحمة للعالمين   اينلرى التنده من نسل آل عثمان سلطان احمد بن محمد خان الى آخر آل
عثمانه وارنجه تحرير اولنمش بر كار قلمكاردركم بو كارى شمديكى استادلر ايتمكه قادر دكلردر
و بو محلده حضرت ابا بكر و حضرت عمر مواجهه سنده كتابه لر ايچره انلرك اوصاف
شريفلرى تحرير اولنمشدر   رضى الله عنهما و حضرت رسالتك سر سعادتلرى طره فى
شبكه سى كوشه سندن كى پاينك اوزره بو حديث شريف بر بياض مرمر اوزره جلى
خطيله تحرير اولنمشدر   قال رسول الله صلى الله عليه وسلم   اصحابى كالنجوم اقتديتم
اهتديتم   رضى الله تعالى عليهم اجمعين تحرير اولنمشدر   و بو حديثك
سرخ ايله منقش اولمش حديث شريف قال النبى صلى الله عليه وسلم
مرقوم اولنمشدر خلاصهٔ كلام كمال محبت عشقمدن علميمز
لاحق اولدوغى مرتبه تحرير اولندى   اولوب زيارت رسول خدايه

IX 292a

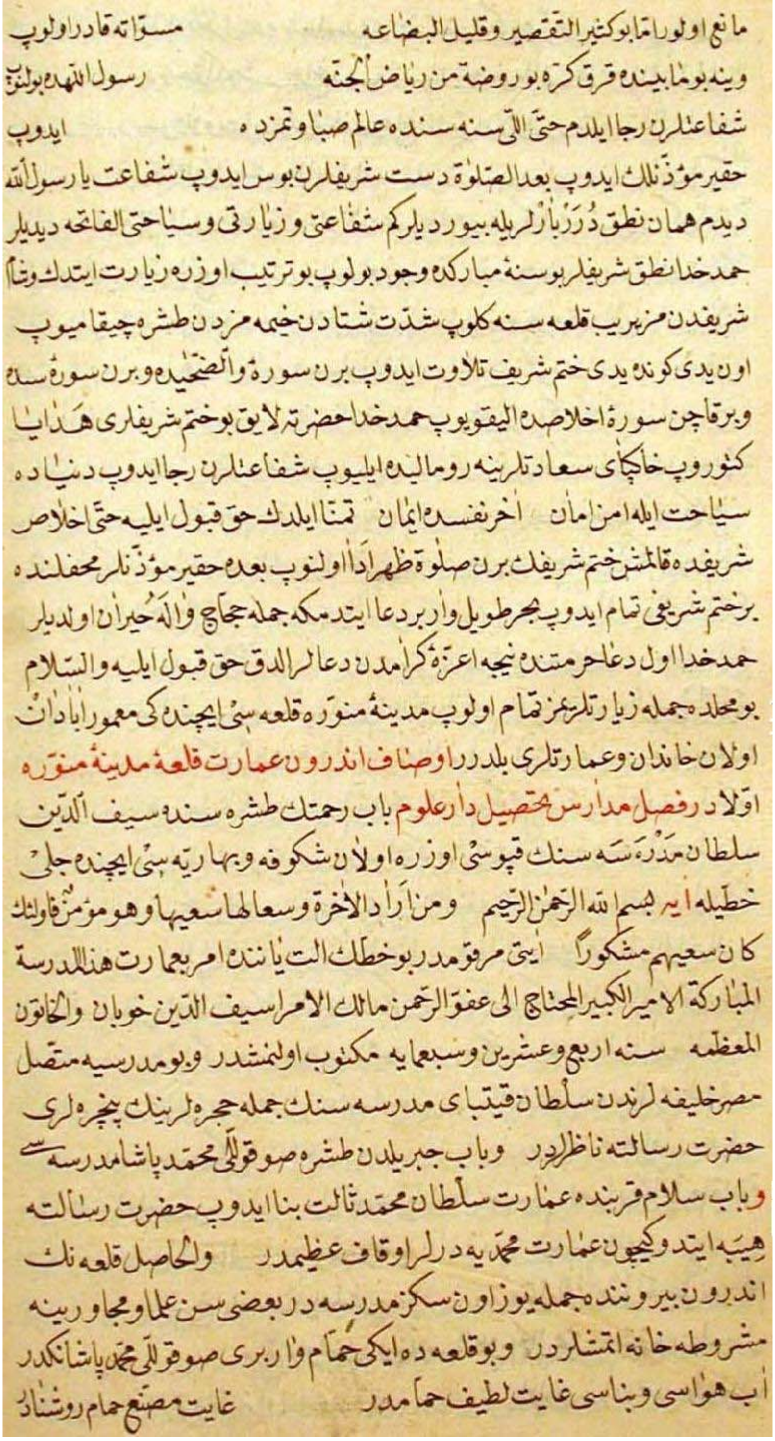

مانع اولوراما بو كثير التقصير وقليل البضاعه مسوّاته قادر اولوپ
وينه بوما بينده قرق كره بو روضة من رياض الجنه رسول اللهه بولنوب
شفاعتلرن رجا ايلدم حتى الآن سنده عالم صبا وتمزده ايدوب
حقير مؤذنلك ايدوب بعد الصلوة دست شريفلرن بوس ايدوب شفاعت يا رسول الله
ديدم همان نطق دُرَر بارلريله بيورديلركم شفاعتی و زيارتی وسياحتی الفاتحه ديديلر
حمد خدا نطق شريفلر بو سنهٔ مباركده وجود بولوپ بو ترتيب اوزره زيارت ايتدك وشام
شريفدن مزيريب قلعه سنه كلوپ شدت شتادن خيمه مزدن طشره چيقاميوب
اون يدی كونده يدی ختم شريف تلاوت ايدوب برن سورهٔ والضحيده وبرن سورهٔ سبح
وبرقاچن سورهٔ اخلاصده اليقويوب حمد خدا حضرته لايق بو ختم شريفلری هدايا
كتوروب خاكپای سعادتلرينه روماليده ايليوب شفاعتلرن رجا ايدوب دنياده
سياحت ايله امن امان آخر نفسده ايمان تمنا ايلدك حق قبول ايليه حتى اخلاص
شريفده قالمش ختم شريفك برن صلوة ظهر ادا اولنوب بعده حقير مؤذنلر محفلنده
برختم شريفی تمام ايدوب بحر طويل وار بر دعا ايتدمكه جمله حجاج واله حيران اولديلر
حمد خدا اول دعاء مستدن نيجه اعزهٔ كرامدن دعالر الدق حق قبول ايليه والسلام
بو محلده جمله زيارتلريمز تمام اولوپ مدينهٔ منوره قلعه سی ايچنده كی معمور آبادان
اولان خاندان وعمارتلری بلدرر **اوصاف اندرون عمارت قلعهٔ مدينهٔ منوره**
اوّلا **در فصل مدارس تحصيل دار علوم** باب رحمتك طشره سنده سيف الدين
سلطان مدرسه سنك قپوسی اوزره اولان شكوفه وبهاريه سی ايچنده جلی
خطيله **آية** بسم الله الرحمن الرحيم ومن اراد الآخرة وسعى لها سعيها وهو مؤمن فاولئك
كان سعيهم مشكورا آيتی مرقومدر بو خطك التنده امر بعمارة هذه المدرسة
المباركة الامير الكبير المحتاج الى عفو الرحمن مالك الامراء سيف الدين خوبان والخاتون
المعظمه سنه اربع وعشرين وسبعمايه مكتوب اولنمشدر وبو مدرسه يه متصل
مصر خليفه لرندن سلطان قيتبای مدرسه سنك جمله حجره لرينك پنجره لری
حضرت رسالته ناظرلردر وباب جبريلدن طشره صوقوللی محمد پاشا مدرسه سی
وباب سلام قربنده عمارت سلطان محمد ثالث بنا ايدوب حضرت رسالته
هيبه ايتدوكيچون عمارت محمديه درلر اوقاف عظيمدر والحاصل قلعه نك
اندرون بيرونده جمله يوز اون سكز مدرسه در بعضيسن علما ومجاورينه
مشروطه خانه اتمشلردر وبو قلعه ده ايكی حمام وار بری صوقوللی محمد پاشانكدر
آب وهواسی وبناسی غايت لطيف حمامدر غايت مصنع حمام روشنادر

IX 292b

ایتدیکمز مساجدلر بونلردر قرق التی مدرسه نك بعضیلری خانه لر اولمشدر و التی دار قرا اون بر دار الحدیث و یکرمی مکتب صبیان نارسیده طفلان ابجدخان واردر جمله سنك سنوی صره و عطیه لری و کسوه لری متعیندر بو مدینهٔ منوره ده اولان خیرات حسنات بر دیارده یوقدر   و بو وار وشده بر حمامدر بری حضرت رسالت جامعنك قرنی مقابلنده یول اشری داوود پاشا حمامی غایت لطیف پاك حمامدر   و آب هواسی خوب و خدامل‌ری محبوب حمام مصنعدر و   اما کم بار کشاده دکلدر و بو حمام قربنده خاصکیه مدرسه سی کارکیر بنای متین قلعه مثالدر حجره لرینه حجاج مسلمین مکث ایدرلر و حضرت علینك قیوسی آب زلالدر بو وار وشده در حجاج اندن نوش ایدرلر   و بو وار وشده دورت عمارت عظیم واردر جملةً سلیمان خانك و مراد خان ثالثك حمام قربنده در و خاصکی سلطانك اوچ قزغان چوربالری شب و روز طبخ اولنوب مرتبن حجاجه و غریب غربایه و سائر مساکینلره سفرهٔ بی امتنانلری ایله بر ر نان و بر ر طاس بوغدای چوربالری مبذولدر کم آیه ان الله هو الرزاق ذو القوة المتین   اما لیلهٔ مبارکه و لیلهٔ جمعه ده ینه بو مطبخ کیکاووسده لحم غنم و پلاو و زرده و عاشورا بشوب اغنیا و فقرایه کفایت مقداری بذل اولنور بو عمارتلر قلعه ایچنده عمارتلردن مشهوردر انلر خدام و مرتزقه لره و مجاورینه بذل ایدرلر   اما بو عمارتلرده خاص عامه و بای و گدایه مبذولدر کم عجب خیرات عظیمدر و بو وار وشده قرق سبیل خانه واردر جملةً مکلف امیرحاجلر صفه سی اوزره تفتیشچی محمد پاشا سبیلی میدان محبتده باشقه بر قبهٔ عالیلی سبیل عالیدر و قپوسی اوزره تاریخی وار اما عجلةً تحریر اولنمدی کومش یالدزلی بقر اوزره قلایلی صفالر ایله آب حیاتن نوش ایدرلر   و مصر قپوسی خارجنده اغا سبیلی بو دخی خیرات عظیمدر پنجره سی اوزره و من الماء کل شیء حی تثبیت اولنمشدر و خاصکی سلطان جسری باشنده دار السعاده اغاسی سبیلی و جمله خان و جامع و مدرسه و بعضی خانه لر التنده بر ر سبیل مقرردر جمله سن عین زرقه دن طشرلر   و بو وار وشده جمله یدی برکه در جمله سی عین زرقه ندر و جابجا عین زرقه عبور ایتدوکی یرلرده قیولر واردر   و بو وار وشده حضرت پیغمبر جامعندن تا مصر قپوسنه وارنجه التی یوز ادمدر ایکی جانبی ایکی یوز دکان کلیهٔ احزاندر کارکیر بنا دکلدر چوغی قهوه خانه و محافه جی و قصاب و اشپاز و علاف و شعار و تبان و صراف غروش دکانلریدر کم اوموز اوموزه سوکمز ایله ازدحامدر   خصوصا حجاج کلدکده ادم دریاسی اولوب غایت غنیمت اولور اما حجاج اولمدغی محلده صغیر و کبیر غنی و فقیر

رجب وشعبان ورمضانده شب روز کشاده اولوب نیجه یوز بیك قنادیللر ایله چراغان
اولوب مدینه ایکن منوّر اولور امّا حجّاج مسلمین کلدکده عید شریفلری اولکوندر
زیرا اول کونده صرّه وعطیه لری واصل اولوب شادمان اولورلر وپاك لباسلرن
کیوب حجّاج مسلمینی خانه لرینه دعوت ایدوب ضیافت ایدرلر واحسان وانعام
اولوب مسرور اولوب کیجه لری قدر روز روشنلری عید اضحی اولور وجمله سنی حجّاج ایله
حسن الفت ایدوب زیارت به زیارت دلالت ایدوب کار ایدرلر والسّلام اوصاف
واروش مدینهٔ منوّره بو قلعه نك قبله طرفی وجنوب جانبی وغرب جانبی وشمال
جانبی سرا با باغ وباغچه لی معمور وآبادان سرای خاندانلردر کم یدی محلّه وایکی بیك کار
کیر بنا ایکیشر قات واسع اولردر قلعه خانه لری کبی تنك خانه لر دکلدر وجمله سی بیاض
کرج ایله پوشیده مزیّن ومصنّع اولردر وکراسته واخشابلری خورما اغاجندندر
جابجا روم اخشاباتلری مصردن سویسه اندن کمی ایله ینبوعه اندن دوه لر ایله
مدینه یه کلوب خانه لر بنا ایدرلر بو واروش مزیّن سور ایچنده دکلدر امّا حکمت
خدا بو شهرك جانب اربعه سنی خندق مثال برقور وقره دره در وجانب شرقیسی
بر واسع فراز در تا قلعه دیوارنده نهایت بولور بوما بیننده حجّاج مسلمین
قلعه دیوارینه قفادلر بو واروشده جمله محرابدر اوّلا جامع
کبیر جامع شریفدر بو مدینهٔ منوّره ده بوندن غیری وقلعه
ایچنده روضهٔ مطهّره بو جامعك قبله قپوسندن محرابه وارنجه
سکسن ایاقدر جانبینی یوز ایاقدر عالی دکلدر امّا غایت مصنّع
طرز قدیمدر یکتا مثال بیاض منوّر جامعدر وحرمی ومقتدای
ناس اولدقلری محراب دخی ساده در ومحراب اوزره آیه کلّما دخل علیها زکریّا المحراب
مرسومدر ومناره سی الچاقدر وحرمی بو قدر انجاق طشره صفّه سی واردر وجامع
ایچی مرمر وغیری حجر ایله دوشه لی دکلدر همان روضهٔ شریف حرمی کبی خورده
قره چاقل طاشی ایله دوشه لیدر آدم پا برهنه اوزرینه بطسه حضور ایله بصه ماز
شویله دوکولوب یایلمشدر وغیری جامعلر کبی مزیّن دکلدر ساده کوزه لیدر
برکز عبادت ایدن نك دعاسی مستجابدر زیرا حضرت رسالت ایله دعا ایله مشدر
بو جامعك غرب طرفی مقابله سنده مسجد حضرت ابا بکر رضی الله عنه بر کوچك
قبه لی والچاق مناره لی مسجد شریفدر وحضرت رسول جامعنك جانب قبله سنه
یوز آدم قریب بر مسطح یرده مسجد حضرت رضی الله عنه بو دخی مکلّف
بنالی بر کوچك قبه لی وبر الچاق مناره لی مساجد شریفدر بو واروش ایچره عبادت

ایتدیکمز مساجدلر بونلردر قرق التی مدرسه نك بعضیلری خانه لر اولمشدر والتی
دار قرا اون بر دار الحدیث ویکرمی مکتب صبیان نارسیده طفلان ابجدخان واردر
جمله سنك سنوی صره وعطیه لری وکسوه لری متعیندر بو مدینهٔ منوره ده
اولان خیرات حسنات بر دیارده یوقدر   وبو وار وشده بر حمامدر بری حضرت
رسالت جامعنك قرنی مقابلنده یول اشری داوود پاشا حمامی غایت لطیف پاك
حمامدر   وآب هواسی خوب وخداملری محبوب حمام مصنعدر   اما هر
بار کشاده دکلدر وبو حمام قربنده خاصکیه مدرسه سی کارکیر بنای متین قلعه
مثالدر حجره لرینه حجاج مسلمین مکث ایدرلر وحضرت علینك قپوسی آب زلالدر
بو وار وشده در حجاج اندن نوش ایدرلر   وبو وار وشده دورت عمارت عظیم واردر
جملةً سلیمان خانك ومراد خان ثالثك حمام قربنده در وخاصکی سلطانك اوچ قزغان
چوربالری شب وروز طبخ اولنوب مرتین حجاجه وغریب غربایه وسائر مساکینلره
سفرهٔ بی امتنانلری ایله بر رنان وبر رطاس بوغدای چوربالری مبذولدرکم آیه ان الله
هو الرزاق ذو القوة المتین   اما لیلهٔ مبارکه ولیلهٔ جمعه ده ینه بو مطبخ کیکاو وسده
لحم غنم وپلاو وزرده وعاشورا بشوب اغنیا وفقرایه کفایت مقداری بذل اولنور
بو عمارتلر قلعه ایچنده عمارتلردن مشهوردر انلر خدام ومرتزیقه لره ومجاورینه
بذل ایدرلر   اما بو عمارتلرده خاص عامه وبای وکدایه مبذولدرکم عجب خیرات
عظیمدر وبو وار وشده قرق سبیل خانه واردر جملةً مکلف امیر حاجلر صفه سی
اوزره تفتیشجی محمد پاشا سبیلی میدان محبتده باشقه بر قبهٔ عالیلی سبیل عالیدر
وقپوسی اوزره تاریخی وار امّا عجلةً تحریر اولنمدی کومش یالدزلی بقراوزره قلایلی
صفالر ایله آب حیاتن نوش ایدرلر   ومصر قپوسی خارجنده اغا سبیلی بودخی
خیرات عظیمدر بحره سی اوزره ومن الماء کل شیء حیّ تثبیت اولنمشدر وخاصکی
سلطان جسری باشنده دار السعاده اغاسی سبیلی وجمله خان وجامع ومدرسه
وبعضی خانه لر التنده بر رسبیل مقرردر جمله سن عین زرقه دن طشرلر   وبو
وار وشده جمله یدی برکه در جمله سی عین زرقه ندر وجا بجا عین زرقه عبو ایتدوکی
یرلرده قیولر واردر   وبو وار وشده حضرت پیغمبر جامعندن تا مصر قپوسنه
وارنجه التی یوز آدمدر ایکی جانبی ایکی یوز دکان کلیهٔ احزاندر کارکیر بنا دکلدر جوعجی
قهوه خانه ومحافه جی وقصاب واشباز وعلاف وشعار وتبان وصراف غروش
دکانلریدرکم اوموز اوموزی سوکمز ایله ازدحامدر   خصوصا حجاج کلدکده آدم
دریاسی اولوب غایت غنیمت اولور اما حجاج اولمدغی محلده صغیر وکبیر غنی وفقیر

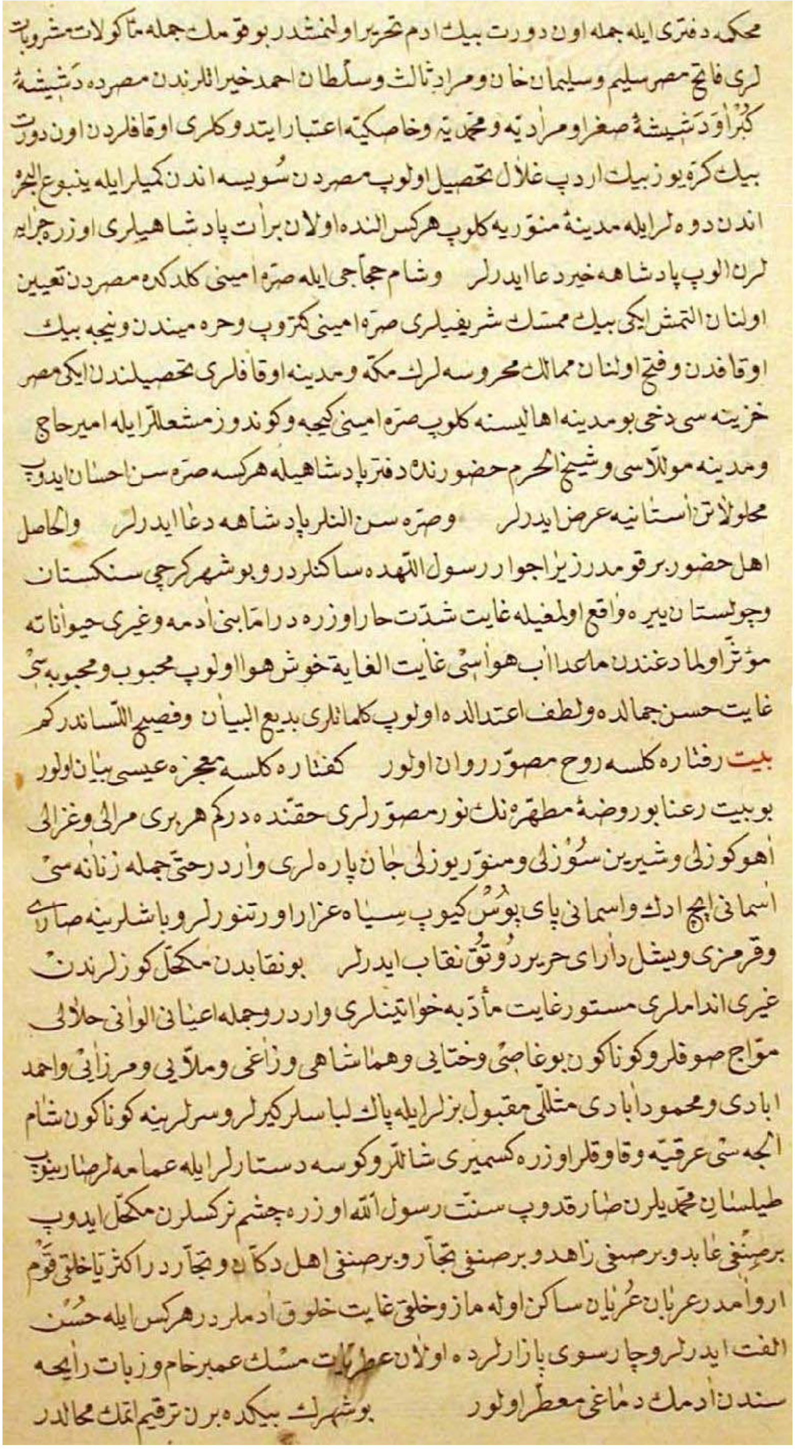

محکمه دفتری ایله جمله اون دورت بیك ادم تحریر اولنمشدر بو قومك جمله ماکولات ومشروبات
لری فاتح مصر سلیم وسلیمان خان ومراد ثالث وسلطان احمد خیراتلرندن مصرده دشیشهٔ
کبرا ودشیشهٔ صغرا ومرادیه ومحمدیه وخاصکیه اعتبار ایتدوکلری اوقافلردن اون دورت
بیك کره یوز بیك اردب غلال تحصیل اولوب مصردن سویسه اندن کمیلر ایله ینبوع البحره
اندن دوه لر ایله مدینهٔ منوره یه کلوب هر کس الندہ اولان برات پادشاهیلری اوزره جرایه
لرن الوب پادشاهه خیر دعا ایدرلر   وشام حجاجی ایله صره امینی کلدکده مصردن تعیین
اولنان التمش ایکی بیك ممسك شریفیلری صره امینی کتروب وحره میندن ونیجه بیك
اوقافدن وفتح اولنان ممالك محروسه لرك مکه ومدینه اوقافلری تحصیلندن ایکی مصر
خزینه سی دخی بو مدینه اهالیسنه کلوب صره امینی کیجه وکوندوز مشعللر ایله امیر حاج
ومدینه مولاسی وشیخ الحرم حضورنده دفتر پادشاهیله هر کسه صره سن احسان ایدوب
محلولاتن آستانیه عرض ایدرلر   وصره سن النلر پادشاهه دعا ایدرلر   والحاصل
اهل حضور بر قومدر زیرا جوار رسول الله ده ساکنلردر وبو شهر کرچی سنکستان
وچولستان بیرده واقع اولمغیله غایت شدت حار اوزره در اما بنی ادمه وغیری حیوانات
موثر اولمادغندن ماعدا آب هواسی غایت الغایه خوش هوا اولوب محبوب ومحبوبه سی
غایت حسن جمالده ولطف اعتدالده اولوب کلماتلری بدیع البیان وفصیح اللساندر کم
بیت رفتاره کلسه روح مصور روان اولور   کفتاره کلسه معجزه عیسی بیان اولور
بو بیت رعنا بو روضهٔ مطهره نك نور مصورلری حقنده در کم هر بری مرالی وغزالی
آهو کوزلی وشیرین سوزلی ومنور یوزلی جان پاره لری وار در حتی جمله زنانه سی
اسمانی ایچ اتك واسمانی پای بوش کیوب سیاه عزار اورتنورلر وباشلرینه صاری
وقرمزی ویشل دارای حریر دوتوق نقاب ایدرلر   بو نقابدن مکحل کوزلرندن
غیری انداملری مستور غایت مادبه خواتینلری وار در وجمله اعیانی الوانی حلالی
مواج صوفلر وکوناکون بوغاصی وختایی وهماشاهی وزاغی وملایی ومرزایی واحمد
آبادی ومحمود آبادی مثللی مقبول بزلر ایله پاك لباسلر کیرلر وسرلرینه کوناکون شام
الجه سی عرقیه وقاوقلر اوزره کسمیری شاللر وکوسه دستارلر ایله عمامه لر صاریوب
طیلسانن محمدیلرن صارقدوب سنت رسول الله اوزره چشم نرکسلرن مکحل ایدوب
برصنفی عابد وبرصنفی زاهد وبرصنفی تجار وبرصنفی اهل دکاکین وتجاردر اکثریا خلقی قوم
اروامدر عربان عربانه ساکن اوله مازوخلقی غایت خلوق آدملردر هر کس ایله حسن
الفت ایدرلر وچارسوی بازارلرده اولان عطریات مسك عمبر خام وزبات رایحه
سندن آدمك دماغی معطر اولور   بو شهرك بیکده برن ترقیم اتمك محالدر

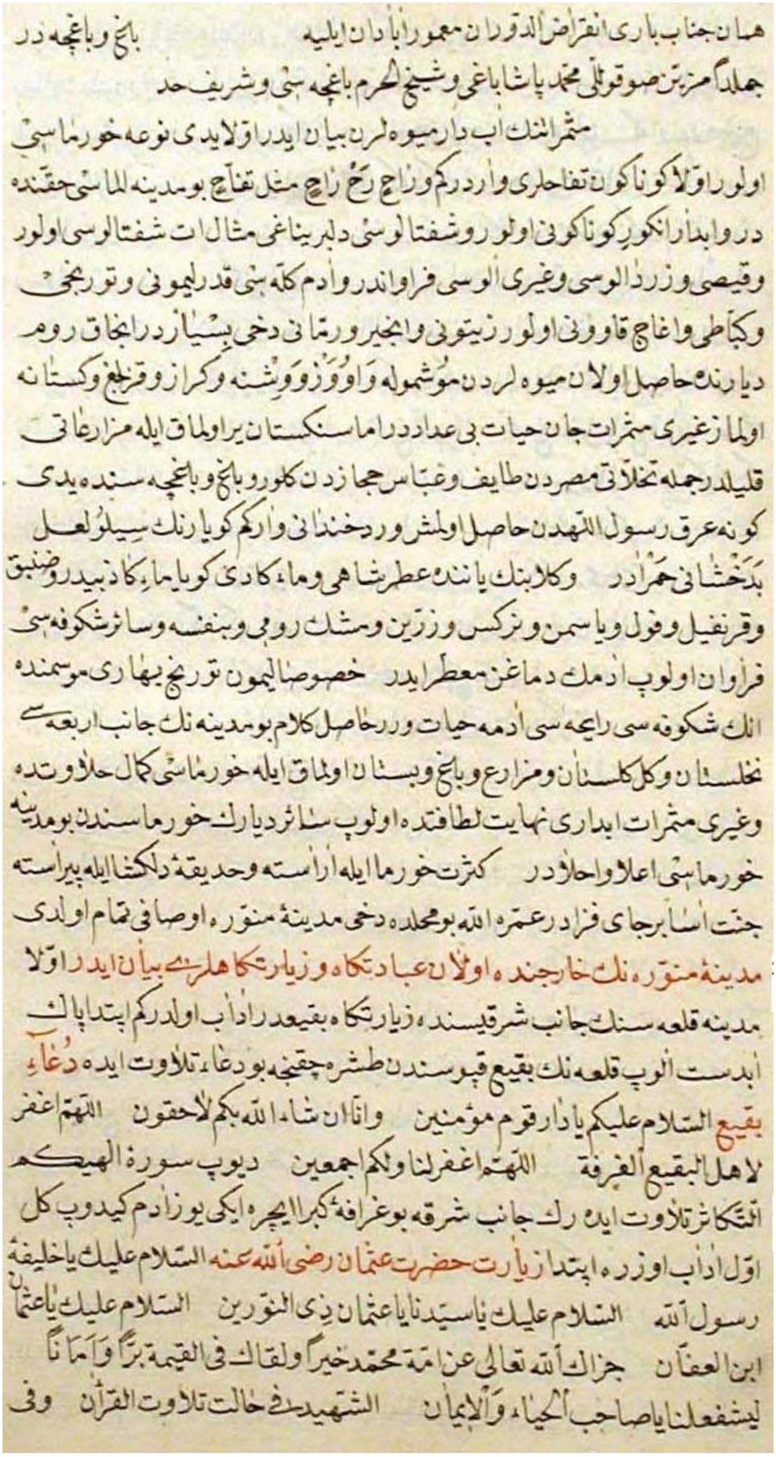

همان جناب باری انقراض الدوران معمور آبادان ایلیه   باغ و باغچه در
جملدن مزین صوقوللی محمد پاشا باغی و شیخ الحرم باغچه‌سی و شریف حد
متمراتنك آبدار میوه‌لرن بیان ایدر اوّلا یدی نوعه خورماسی
اولور اوّلا کوناکون تفاحلری واردرکم وراج رخ راج مثل تفاح بو مدینه‌نك الماسی حقنده
در و ابدار انکور کوناکونی اولور و شفتالوسی دلبرنیاغی مثال ات شفتالوسی اولور
وقیصی و زردالوسی و غیری آلوسی فراواندر و آدم کله‌سی قدر لیمونی و تورنجی
وکباطی و اغاج قاوونی اولور زیتونی و انجیر و رمانی دخی بسیاردر انجاق روم
دیارنده حاصل اولان میوه‌لردن موشموله و آلوزو و وشنه و کرازو و قزلجق وکستانه
اولماز غیری متمرات جان حیات بی عدددر اما سنکستان یر اولماق ایله مزارعاتی
قلیلدر جمله نخلاتی مصردن طایف و عباس حجازدن کلوررو باغ و باغچه‌سنده یدی
کونه عرق رسول اللهدن حاصل اولمش ورد خندانی وارکم کویا رنك سیلولعل
بدخشانی حمرادر   وکلابنك یانندعطرشاهی و ماء کادی کویا ماء کاذبیدر و ضنبق
و قرنفیل و فول و یاسمن و نرکس و زرین و مشك رومی و بنفشه و سائر شکوفه‌سی
فراوان اولوب آدمك دماغن معطر ایدر   خصوصا لیمون تورنج بهاری موسمنده
انك شکوفه‌سی رایحه‌سی آدمه حیات ویرر حاصل کلام بو مدینه‌نك جانب اربعه‌سی
نخلستان و کل کلستان و مزارع و باغ و بستان اولماق ایله خورماسی کمال حلاوتده
وغیری متمرات ابداری نهایت لطافتده اولوب سائر دیارك خورماسندن بو مدینه
خورماسی اعلا و احلادر   کثرت خورما ایله آراسته و حدیقهٔ دلکشا ایله پیراسته
جنت آسا برجای فرادر عمّره الله بو محلده دخی مدینهٔ منوره اوصافی تمام اولدی
مدینهٔ منوره‌نك خارجنده اولان عبادتکاه و زیارتکاهلری بیان ایدر اوّلا
مدینه قلعه‌سنك جانب شرقیسنده زیارتکاه بقیعدر آداب اولدرکم ابتدا پاك
آبدست آلوب قلعه‌نك بقیع قپوسندن طشره چقنجه بو دعاء تلاوت ایده دعاء
بقیع السلام علیکم یا دار قوم مؤمنین   وانا ان شاء الله بکم لاحقون   اللهم اغفر
لاهل البقیع الغرقد   اللهم اغفرلنا ولکم اجمعین   دیوب سورهٔ الهیکم
التکاثر تلاوت ایدرك جانب شرقه بوغرافهٔ کبرا ایچره ایکی یوز آدم کیدوب کل
اوّل آداب اوزره ابتدا زیارت حضرت عثمان رضی الله عنه السلام علیك یا خلیفه
رسول الله   السلام علیك یا سیدنا یا عثمان ذی النورین   السلام علیك یا عثمان
ابن العفان   جزاك الله تعالی عن امة محمد خیرا ولقاك فی القیمة برا و اما نا
لیشفعلنا یا صاحب الحیاء و الایمان   الشهید فی حالت تلاوت القرآن   وفی

IX 295a

شهر رمضان یا جامع القرآن السلام علیکم یا وزرا یا رسول الله دیوب شفاعتلرن رجا ایدرك روح شریفلریچون فاتحهٔ شریف تلاوت ایدم **مناقب حضرت عثمان** هجرت نبویه نك سـ٢٤ـه محرّمنده امیر المؤمنین اولدی **بیت** اوچنجی یار عثمان ابن عفّان که اولدر منبع فضیله عرفان نسب شریفلری بونلردرکه ذکر اولنور حضرت عثمان ابن عفّان ابن ابو العاص بن امیه بن عبد شمس بن عبد مناف بن قصی بن کلاب بن مرّه بن کعب درتاجدّ رسول اللهه منتهیدر کنیه‌لری ابو عمردر و برقولده ابو عبد اللهدر اول سلسله اجداد رسولدندر ولادتلری مکّه‌ده و وفاتلری مدینه‌ده واقعهٔ عظیمه اولمشدر بونلره حضرت پیغمبر ایکی دختر پاکیزه اخترلرن منکوحه لکه ورملك ایله ذی النورین درلر **بیت** ظلّ رحمان صاحب النورین علم حلمیله مجمع البحرین مجمع فضل جامع قرآن صدف درّ معرفت عثمان مدّت خلافتلری سـ١١ـه اولدی حضرت عمر وفاتندن اوچ کون صکره بیعت ایتدیلر حین جلوسده ٦٩ یاشنده ایدیلر ١١ سنه خلافتدنصکره ماه رمضانده تلاوت قرآن ایدرکن سـ٣٥ـه تاریخنده شهید ایدوب جوار رحمته واردی حتّی حین شهادتده سورهٔ بقره‌ده فسیکفیکهم الله آیت شریفن تلاوت ایدرکن خون عثمان بو آیت شریفه اوزره دوکلمشدر اول کلام عزّت حالا حمصده ایچ قلعه جامعنده در مدّت عمرلری سـ٨٢ـنه زمان خلافتلرنده خراسان وازربایجان وطبرستان وکرمان وسمرقند وافریقیه وبونك امثالی نیچه ولایتلر دخی فتح اولمشدر رحمة الله علیه قبر شریفلری بقیعك جانب شرقیسی نهایتنده برخورما نخلستانی کنارنده برقبّهٔ عالیه‌ده مدفونلردر حتّی حالت نزعده یا امیر المؤمنین سزی حضرت رسولك جنبنده دفن ایدلم دیو اذن طلب ایدرلر خیر خیر دعوت اولنمادق حدیمز دکلدر دیو رضا ورمه‌مشلر **سبب شهادت حضرت عثمان الشهید** سنه تاریخنده حضرت عثمان مصری حضرت ابابکرك اولادی محمّد اکبره احسان ایتدی امّا حضرت عثمانك کاتبی اولان مروانك مرادی مصری غیریه رجا ایتمشدی رجاسی قبول اولمیوب محمّد اکبر مصره قریب واردقده حضرت عثمان طرفندن مصره بریرلیغ بلیغ اقتضا ایتمکیله مروان کاتب حیله ایدوب بوکونه برامر انشا ایدرکم اذا جاء الامیر فاقبلوه لفظن بی نقط تحریر ایدوب حضرت عثمانه مهرلدوب بعده فاقبلوه لفظنك باء موحّده سنه ایکی نقطه ایله تاء مثنّا قلوب فاقتلوه ایلیوب برنجاب ایله بو ساخته امری مصره کوندرر حکمت خدا اول امر مصرده محمّد اکبر حضرتلرینك الینه کروب عقلی باشندن کیدوب بو امری مدینهٔ منوّره‌ده جمله صحابهٔ کرامه کوندرر انلر دخی غلوّ عام ایله حضرت عثمانه بو ساخته یرلیغ بلیغی کوستردکلرنده حاشا بو امردن بنم خبرم یوقدر دینجه جمله صحابه یا امیر المؤمنین بو حیله وشیطنت حکم ابن

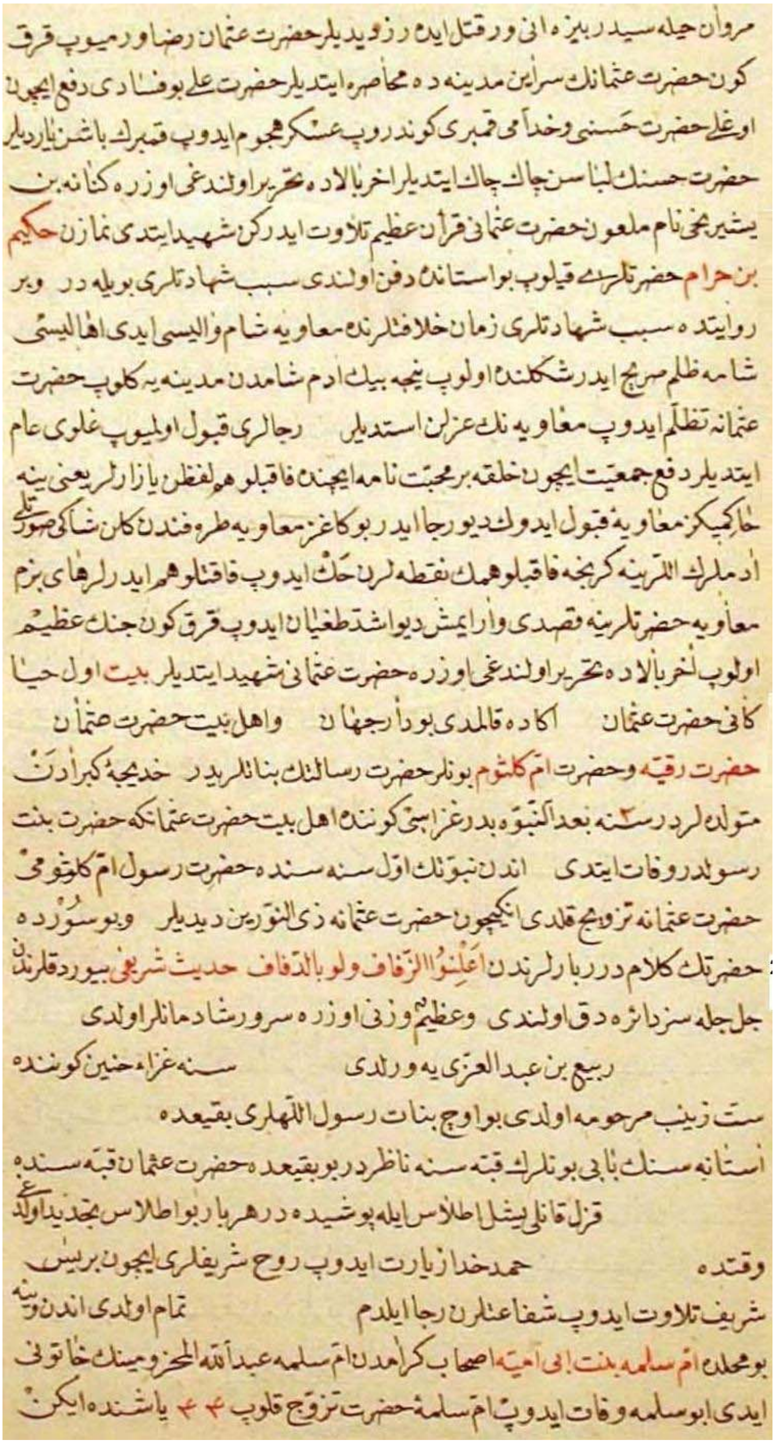

مروان حیله سیدر بیزه انی ور قتل ایدر زدویدیلر حضرت عثمان رضا ویرمیوب قرق
کون حضرت عثمانك سراین مدینه ده محاصره ایتدیلر حضرت علی بو وفادی دفع ایچون
اوغلی حضرت حسنی وخدامی قنبری کوندروب عسکره هجوم ایدوب قنبرك باشن یاردیلر
حضرت حسنك لباسن چاك چاك ایتدیلر اخر بالاده تحریر اولندیغی اوزره کنانه بن
بشیر نحوی نام ملعون حضرت عثمانی قرآن عظیم تلاوت ایدرکن شهید ایتدی نمازن حکیم
بن حزام حضرتلری قیلوب بو استانده دفن اولندی سبب شهادتلری بویله در وبر
روایتده سبب شهادتلری زمان خلافتلرنده معاویه شام والیسی ایدی اهالیسی
شامه ظلم صریح ایدر شکلنده اولوب نیجه بیك ادم شامدن مدینه یه کلوب حضرت
عثمانه تظلم ایدوب معاویه نك عزلن استدیلر رجالری قبول اولمیوب غلوی عام
ایتدیلر دفع جمعیت ایچون خلقه بر محبت نامه ایچنده فاقبلوهم لفظن یازارلر یعنی بنه
حاکمیکز معاویه یی قبول ایدوك دیو رجا ایدر بو کاغذ معاویه طرفندن کلن شاکی صورتلی
ادملرك الّرینه کرنجه فاقبلوهمك نقطه لرین حك ایدوب فاقتلوهم ایدرلر هالی بزم
معاویه حضرتلرینه قصدی وار ایمش دیو اشد طغیان ایدوب قرق کون جنك عظیم
اولوب اخر بالاده تحریر اولندیغی اوزره حضرت عثمانی شهید ایتدیلر بیت اول حیا
کانی حضرت عثمان اکا ده قالمدی بو دار جهان واهل بیت حضرت عثمان
حضرت رقیه وحضرت ام کلثوم بونلر حضرت رسالتك بناتلریدر خدیجهٔ کبرادن
متولدلردر سنه ۲ بعد النبوه بدر غزاسی کوننده اهل بیت حضرت عثمانکه حضرت بنت
رسولدر وفات ایتدی اندن نبوتك اول سنه سنده حضرت رسول ام کلثومی
حضرت عثمانه تزویج قلدی انکیچون حضرت عثمانه ذی النورین دیدیلر وبو سوزده
حضرتك کلام درربارلرندن اَعْلِنُوا الزَّفاف ولو بالدّفاف حدیث شریفی بیوردقلرندن
جمله سز دائره دق اولندی وعظیم وزنی اوزره سرور شادمانلر اولدی
ربیع بن عبد العزی یه وردی سنه غزاء حنین کوننده
ست زینب مرحومه اولدی بو اوچ بنات رسول اللهلری بقیعده
استانه سنك بانی بونلرك قبه سنه ناظر در بو بقیعده حضرت عثمانك قبه سنده
قزل قانلی یشل اطلاس ایله پوشیده در هر بار بو اطلاس تجدید اولندیغی
وقتده حمد خدا زیارت ایدوب روح شریفلری ایچون بریس
شریف تلاوت ایدوب شفاعتلرن رجا ایلدم تمام اولدی اندن وسنه
بو محلده ام سلمه بنت ابی امیه اصحاب کرامدن ام سلمه عبد الله المخزومینك خاتونی
ایدی ابو سلمه وفات ایدوب ام سلمه حضرت تزوج قلوب ۴ ۴ یاشنده ایکن

IX 296a

نكاح اولوپ ام المؤمنين اولدى سنه ٦٢ ده مرحومه اولوپ بوبقيعده مدفوندر **حكم ابن
العاص** مكه فتحنده ابوسفيان ايله اسلامه كلمشلردى افشاى اسرار سيد الابرار ايدى
اصحاب كرام بيننده بونلره طريد رسول ديرلردى سنه ٣٣ ده مرحوم اولوپ حضرت عثمان
جوارنده مدفوندر **ابوسعيد الخذرى** لقبى سعد بن مالك سناندر اهل مدينه وقوم
انصاردندر مدت عمرى سنه ٩٤ عبد الملك بن مروان عصرنده سنه ٧٤ ده مرحوم اولوپ
حضرت عباس جنبنده مدفوندر **وجابر بن عبد الله** قوم انصاردندر حضرت ايله اون
طقوز غزاده بيله ايدى غايت فقيه وعالم وفاضل ايدى عمرش سنه ٩٤ وسنه ٧١ ده
حضرت عايشه جنبنده مدفوندر **وعبد الله بن جعفر بن ابى طالب** رضى الله عنهما
حضرت علينك برادرزاده سيدر بدر غزاسنده حضرت ايله معا ايدى مدت عمرش
سنه ٨٥ عهد عبد الملك بن مرواندده بقيعده قبرى سائر اقربالرى قربنده آسوده
درلر رحمة الله عليه **وحضرت امام زين العابدين بن على بن حسين بن على** اون
ايكى امامك دوردنجيسيدر مدت عمر سنه ٤٤ عهد وليد بن عبد الملك ده سنه ٩٤ ده
وفات ايدوپ عم بزركوارلرى امام حسن قبه سنده مدفوندر **وحضرت امام
حسن ابن حضرت على رضى الله عنهما** حضرت سبط اعظم سيد معجم ذى العز الجلى
حضرت امام حسن بن على ولادت باسعادتلرى هجرتدن اول مكه ده دوغديلر
سنه ٣ ده خلافتلرى انجاق التى آى اولوپ حَسَن حُسْن رضالرى ايله فراغت ايتديلر
عمر عزيزلرى سنه ٤٦ كندو خاتونلرى زهر وروپ تاريخ شهادتلرى فى سنه ٤٣
مدينه دن يكرمى دفعه پياده مكه مكرمه يه واروپ حج ايتمشدر **بيت** حسنيله حسيندر
ايكى هما   رضى الله تعالى عنهما   ينه بوقبه ايچنده **حضرت عباس بن عبد
المطلب** عمى رسول الله در زمان جهالتده بدر غزاسنده بو عباس وعُقيل بن ابى
طالب يتمش نفر كمسنه لر ايله كعب بن عمر الانصارى دستنده اسير اولوپ حضور حضرت
رسوله كلدكلرنده حضرت عباس وحضرت عقيل اسلام ايله مشرف اولديلر مدت عمر
عباس سنه ٨٧ ده خلافت عثمانده مرحوم اولدى بونلر حضرت رسالتك وصيتى اوزره
حضرت انتقال ايدنجه حضرت على غسل ايدوپ بو حضرت عباسك ايكى اولادلريكه
برى **فضل** وبرى **قثم** ايله خدمت ايدوپ حضرت رسول اوزره ماء طاهر صب
ايدرلردى   اما مبارك قميصلرن چيقارمدن غسل ايدوپ بعده ايكى قات
كفن دخى صاروپ دفن ايتديلر بونلر اول عباس عم رسول الله در وينه بوقبه
داخلنده **حضرت امام محمد الباقر بن امام زين العابدين** مدت عمر سنه ٥٣ وينه بوقبه
زمان هشام
ايچنده **حضرت امام جعفر صادق ابن امام محمد باقردر** مدت عمر سنه ٦٥ بوقبه
امام سادسدر خلافت جعفر منصورده مرحوم اولدى

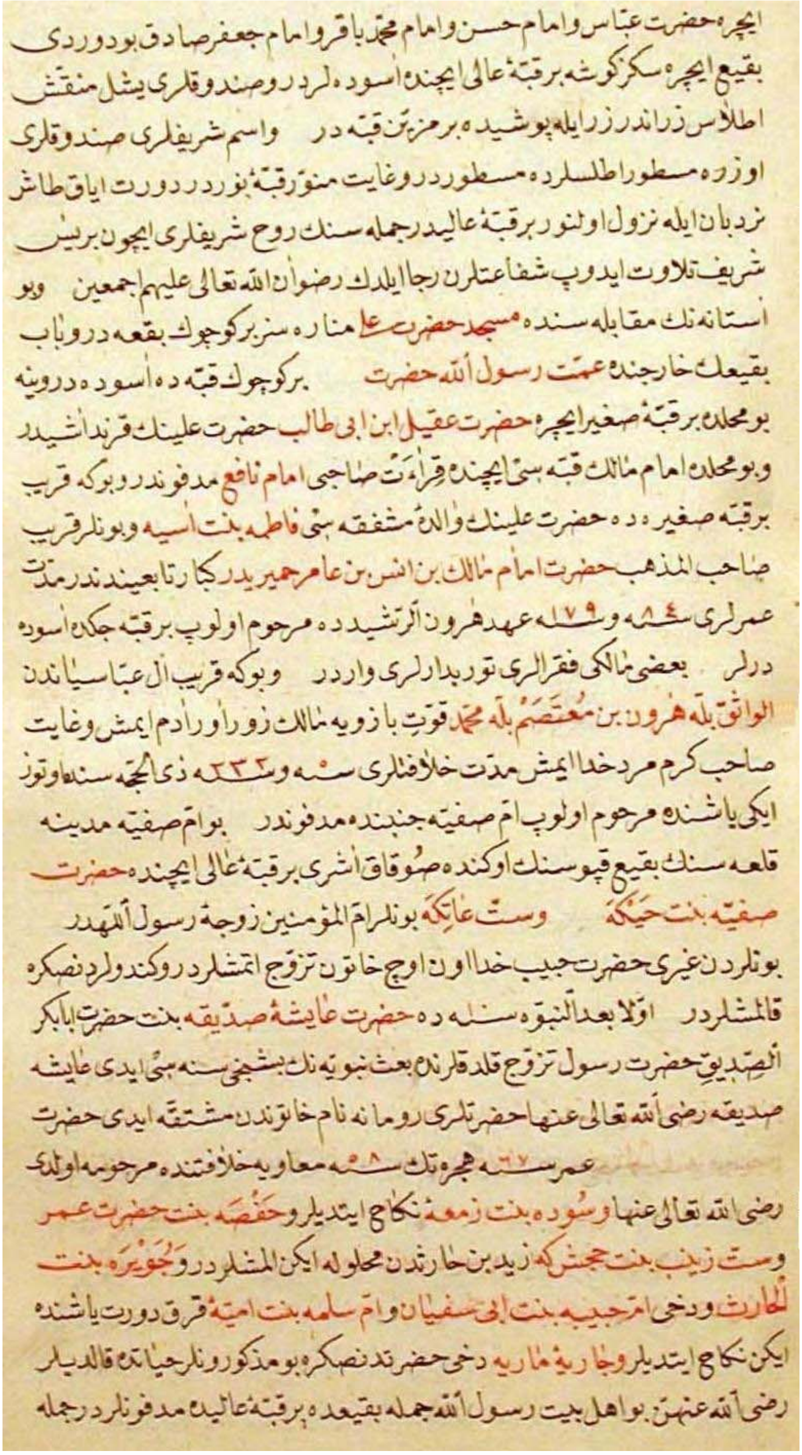

ایچره حضرت عباس وامام حسن وامام محمد باقر وامام جعفر صادق بودور ردی
بقیع ایچره سکز کوشه بر قبۀ عالی ایچنده آسوده لردر وصندوقلری یشل منقش
اطلاس زر اندر زر ایله پوشیده بر مزین قبه در واسم شریفلری صندوقلری
اوزره مسطور اطلسلرده مسطوردر وغایت منور قبۀ نوردر دورت ایاق طاش
نردبان ایله نزول اولنور بر قبۀ عالیدر جمله سنک روح شریفلری ایچون بر یس
شریف تلاوت ایدوب شفاعتلرن رجا ایلدک رضوان الله تعالی علیهم اجمعین وبو
آستانه نک مقابله سنده مسجد حضرت علی مناره سز بر کوچوک بقعه در وباب
بقیعک خارجنده عمت رسول الله حضرت . بر کوچوک قبه ده آسوده درونیه
بو محلده بر قبۀ صغیر ایچره حضرت عقیل ابن ابی طالب حضرت علینک قرنداشیدر
وبو محلده امام مالک قبه سی ایچنده قراءت صاحبی امام نافع مدفوندر وبوکه قریب
بر قبه صغیره ده حضرت علینک والدۀ مشفقه سی فاطمه بنت اسیه وبونلر قریب
صاحب المذهب حضرت امام مالک بن انس بن عامر حمیریدر کبار تابعیندندر مدت
عمرلری ۸۴ سنه و ۱۷۹ سنه عهد هرون الرشیدده مرحوم اولوب بر قبه جکده آسوده
درلر بعضی مالکی فقرالری توربدارلری واردر وبوکه قریب آل عباسیاندن
الواثق بالله هرون بن معتصم بالله محمد قوت بازویه مالک زورآور آدم ایمش وغایت
صاحب کرم مرد خدا ایمش مدت خلافتلری ۵ سنه و ۲۳۲ سنه ذی الحجه سنده اوتوز
ایکی یاشنده مرحوم اولوب ام صفیه جنبنده مدفوندر بو ام صفیه مدینه
قلعه سنک بقیع قپوسنک اوکنده صوقاق آشری بر قبۀ عالی ایچنده حضرت
صفیه بنت حیکه وست عاتکه بونلر ام المؤمنین زوجۀ رسول اللهدر
بونلردن غیری حضرت حبیب خدا اون اوچ خاتون تزوج ایتمشلردر وکندولردن صکره
قالمشلردر اولا بعد النبوه سنه ده حضرت عایشه صدیقه بنت حضرت ابا بکر
الصدیق حضرت رسول تزوج قلدقلرنده بعث نبویه نک بشنجی سنه سی ایدی عایشه
صدیقه رضی الله تعالی عنها حضرتلری رومانه نام خاتوندن مشتقه ایدی حضرت
عمر سنه ۶۷ هجره تک سنه ۸ معاویه خلافتنده مرحومه اولدی
رضی الله تعالی عنها وسوده بنت زمعه نکاح ایتدیلر وحفصه بنت حضرت عمر
وست زینب بنت جحش که زید بن حارثدن محلوله ایکن آلمشلردر وجویره بنت
الحارث ودخی ام حبیبه بنت ابی سفیان وام سلمه بنت امیه قرق دورت یاشنده
ایکن نکاح ایتدیلر وجاریه ماریه دخی حضرتدن صکره بو مذکورونلر حیات قالدیلر
رضی الله عنهن بو اهل بیت رسول الله جمله بقیعده بر قبۀ عالیده مدفونلردر جمله

سنك صندوقه لری يشل منقش اطلاس ايله پوشيده در لر اما قبه ازواج نبی حضرت
عايشه صديقه ودخی ام حبيبه عمرش سنه ٤٤ معاويه همشيره سيدر وبعض جواری
رسول عايشه صديقه نك جنبنده آسوده در لر زر اندر زر نقش بوقلمون اطلس اخضر
ايله پوشيده در تور بدارلر عود ما وردی ايله احراق ايدرلر كم جميع زوارك دماغی
معطر اولور حقير روح شريفلر يچون بر يس شريف تلاوت ايدوب والده مزه وامهات المؤمنين
شفاعتلرن رجا ايلدك وبو عايشه صديقه نك بابی اوزره بو تاريخ ترقيم اولنمشدر
امر بتجديد هذا المرقد المباركة حضرت عايشه صديقه رضی الله تعالی عنها السلطان
سليمان خان ابن سليم شاه ابن بايزيد خان بن محمد خان خلد الله ملكه سنه خمسين
وتسعمايه تحرير بردر وبو كه قريب ينه بر كوچوك قبه ده بنات رسول اللهدن حضرت
ام كلثومه وست رقيه كه دختر پاكيزه اخترلری حضرت عثمانه وردی اما ست رقيه
سنه ٢ بدر غزاسی كونی مرحومه اولديلر وينه بو قبه ايچره رسولدن نكاحيله
ابو العاص بن ربيع بن عبد العزی حباله سنده ايدی اما حضرت فاطمة الزهرای
هجرتك ايكنجی سنه سنده حضرت عليه وردكده حضرت فاطمه اون سكز ياشنده
ايدی حضرت علی يكرمی بالغ ايدی اما حضرت فاطمه حضرتدن
لرينه ارمه مشلردی بو دورت دختر رسول الله جمله خديجهٔ كبرادن مشتقه لردر
حزيمه غزای احد عودتنده حضرت رسول ازدواجلرنده اندراج
ايدوب فراش رسول الله ايله مشرفه اولديلر وبو قبه ده ينه ام
اهل بيت رسول اللهدن ام ولد ابراهيم جاريهٔ ماريه مقوقص
قبطی مصر حاكمی ايكن حضرت رسالته تعشقندن هدايالری ايله مدينه يه كلدكده بو
ودلدل نام بر قطر كتردی حضرت علی الهدايا تشترك ديوب
قاطری الدی دلدل علی ديدكلری اول بغلدر ويعفور نام بر حمار صعيدی وغيری
تحف يادكارلر كتروب مقوقص اسلام ايله مشرف اولوب ينه مصره كتدی بر روايتده
مقوقص مصره فندن هدايالر ايله ايلچی كلن حكيم ذی النون مصريدر حضرتك جمال
با كمالن كوروب اسلام ايله مشرف اولوب حضرت عمر خلافتنده عمرو بن العاص
ايله مصر غزاسنه كلدكده ذی النون اول صوا شده شهيد اولوب شيخ عقبهٔ جهينی
جوارنده مدفوندر حضرت عمرو ابن العاص مصری فتح ايتدكده بو مقوقص عساكر
اسلامه چوق زخاير وامداد ايتمشدی زيرا ينه مصرده بوی بكی مثابه سنده حاكم
ايدی اما حكومت كبرا قدس وانطاقيه قرالری خرقيلك ايدی بو روم كفارينه رغما
مقوقص امداد ايدوب مصری حضرت عمروه وردی ماريه نام جاريه حضرته بونلر

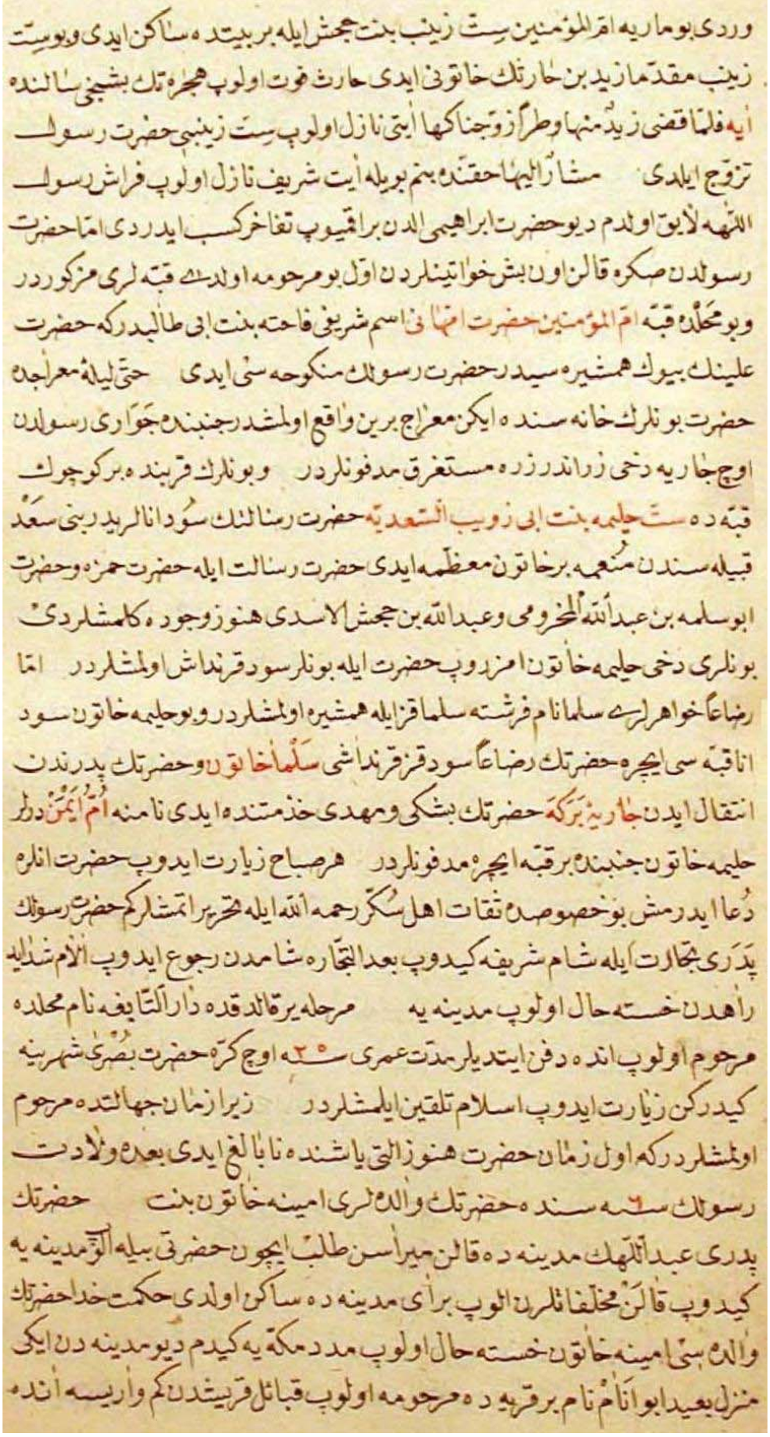

وردی بو ماریه ام المؤمنین ست زینب بنت جحش ایله بر بیتده ساکن ایدی و بو ست
زینب مقدّما زید بن حارثك خاتونی ایدی حارث فوت اولوب هجرتك بشنجی سالنده
آیه فلما قضی زیدٌ منها وطرًا زوّجناكها آیتی نازل اولوب ست زینبی حضرت رسول
تزوّج ایلدی مشار الیها حقنده بنم بویله آیت شریف نازل اولوب فراش رسول
اللهه لایق اولدم دیو حضرت ابراهیمی الدن براقیوب تفاخر کسب ایدردی اما حضرت
رسولدن صکره قالن اون بش خواتینلردن اوّل بو مرحومه اولدی قبه لری مزکوردر
و بو محلّده قبه ام المؤمنین حضرت امهانینك اسم شریفی فاخته بنت ابی طالبدر که حضرت
علینك بیوك همشیره سیدر حضرت رسولك منکوحه سی ایدی حتی لیلة معراجده
حضرت بونلرك خانه سنده ایکن معراج برین واقع اولمشدر جنبنده جواری رسولدن
اوچ جاریه دخی زر اندر زرده مستغرق مدفونلردر و بونلرك قربنده بر کوچوك
قبه ده ست حلیمه بنت ابی زویب السعدیه حضرت رسالتك سود انالریدر بنی سعد
قبیله سندن منعمه بر خاتون معظمه ایدی حضرت رسالت ایله حضرت حمزه و حضرت
ابو سلمه بن عبد الله المخزومی و عبد الله بن جحش الاسدی هنوز وجوده کلمشلردی
بونلری دخی حلیمه خاتون امزروب حضرت ایله بونلر سود قرنداش اولمشلردر اما
رضاعا خواهرلری سلما نام فرشته سلما قز ایله همشیره اولمشلردر و بو حلیمه خاتون سود
انا قبه سی ایچره حضرتك رضاعا سود قز قرنداشی سلما خاتون و حضرتك پدرندن
انتقال ایدن جاریه برکه حضرتك بشکی و مهدی خذمتنده ایدی نامنه ام ایمن دیرلر
حلیمه خاتون جنبنده بر قبه ایچره مدفونلردر هر صباح زیارت ایدوب حضرت انلره
دعا ایدرمش بو خصوصده ثقات اهل سکر رحمه الله ایله تحریر اتمشلرکم حضرت رسولك
پدری تجارت ایله شام شریفه کیدوب بعد التجاره شامدن رجوع ایدوب الام شدایله
راهدن خسته حال اولوب مدینه یه مرحله یر قالدقده دار التابغه نام محلده
مرحوم اولوب انده دفن ایتدیلر مدت عمری سنه ٢٥ اوچ کره حضرت بصری شهرینه
کیدرکن زیارت ایدوب اسلام تلقین ایلمشلردر زیرا زمانن جهالتده مرحوم
اولمشلردر که اول زمان حضرت هنوز التی یاشنده نابالغ ایدی بعده ولادت
رسولك سنه ٦ سنده حضرتك والده لری امینه خاتون بنت حضرتك
پدری عبد اللهك مدینه ده قالن میراسن طلب ایچون حضرتی بیله الوب مدینه یه
کیدوب قالن مخلفاتلرن الوب برای مدینه ده ساکن اولدی حکمت خدا حضرتك
والده سی امینه خاتون خسته حال اولوب مدد مکه یه کیدم دیو مدینه دن ایکی
منزل بعید ابوا نام بر قریه ده مرحومه اولوب قبائل قریشدن کم واریسه انده

امینه خاتونی دفن ایتدیلر حضرت اول اثناده التی یاشنده ایدی حضرتی آلوب مکه‌ده
عمسی ابوطالبه کتوردیلر بعضی مورخین والدهٔ رسولك نعشن محافه ایله دوه اوزره
مکه‌یه کتوردیلر دیرلر   اما ثقه اهل سیر هجره‌تك ٦ سنه سنده حضرت رسول
جسد والدهٔ ابوا نام قریه‌دن چیقاروب تروتازه بولدیلر مدینهٔ منوره‌یه کتوروب
بو سود والده سی قبه سنده دفن ایتدیلر انکیچون اهل مدینه بو قبه‌یه قبهٔ امیتین
درلر بو قول صحیحدر بو قول اوزره **والدهٔ رسول امینه خاتون** حلیمه خاتون ایله یشل
اطلس ایله پوشیده برچارکوشه صندوقه ایچره آسوده‌لردر روح شریفلریچون سورهٔ
نساء تلاوت ایدوب شفاعتلرن رجا ایتدك وینه بو محلده بر قبهٔ بیاض ایچره اولاد ذوی
الاحترام سلالهٔ حضرت رسالت پناه وار اولا **حضرت ابراهیم** عمرش اشهره هجره‌تك
٩ سنه ابراهیم ابن رسول مرحوم اولدی ام ماریه و **حضرت قاسم** و **حضرت طیب**
و **حضرت طاهر** بونلر خدیجهٔ کبرادندر   قاسم بعد النبوه سنه‌ده مکه‌ده وجوده
کلدی و **حضرت اسمعیل**   بو تحریر اولنان اون نفر اولاد کرامك طقوزی
حضرت رسالتك انتقالندن اول جمله آخرته انتقال ایلدیلر الا فاطمة الزهراء حضرت
علینك تحت نکاحنده قالوب انلر دخی التی ایدنصکره دار فنادن دار باقیه حضرت ابابکر
خلافتنده انتقال ایتدیلر   مذکور شهزاده‌لر دخی ترتیب اوزره آسوده اولوب
صندوقه‌لری یشل اطلس ایله پوشیده‌درلر رحمة الله علیهم اجمعین **بیت**   اکه
الینه چوق سلام اولسون   یرلری روضهٔ جنان اولسون   ازواج و اولاد
رسول الله بو محلده تمام اولوب صحابهٔ کراملری بیان ایدرینه بقیع ایچره بر قبهٔ صغیره‌ده
حضرت سعید الخدری صحابهٔ کرامدن راوی حدیثدر و بو قبه ایچره **حضرت عمر بن عمرو**
برّی برّی صحابهٔ کرامدندر حضرت علی حضورنده حضرت سلمان پاك بلن بغلدی
و دستور ویردی اکمك چیلك سلسله سی اکه منتهیدر سکسن یدی سنه عمر
سوردی حضرتك هر غزاسنده حاضر اولوب غزات مسلمینه اتمك بشرردی و قبهٔ
ست رومان زوجهٔ حضرت ابابکردر و حضرت عایشهٔ صدیقه‌نك والده سیدر
هجره‌تك ٩ سنه سنده مرحومه اولدی و بو کونده زوجهٔ حضرت عثماندن **ست رقیه**
بنت رسول اکرم دخی مرحومه اولوب جامع رسولده حضرت جنازه‌لری نمازن
ادا ایدوب بقیعه بیله کتدیلر   و سنده حضرت ابراهیم بن رسول رحیم برسنه
دورت ایلق ایکن مرحوم اولوب بونلرك دخی نمازن حضرت رسول قلدی و **حضرت**
صهیب رومی صحابهٔ کرامك اولولرندندر حضرت رسالتك اذنی ایله حضرت علی
اون یدی یکسنه‌نك بلن بغلدی و پیر ایتدی التجنبی بو صهیب رومینك بلن بغلدی

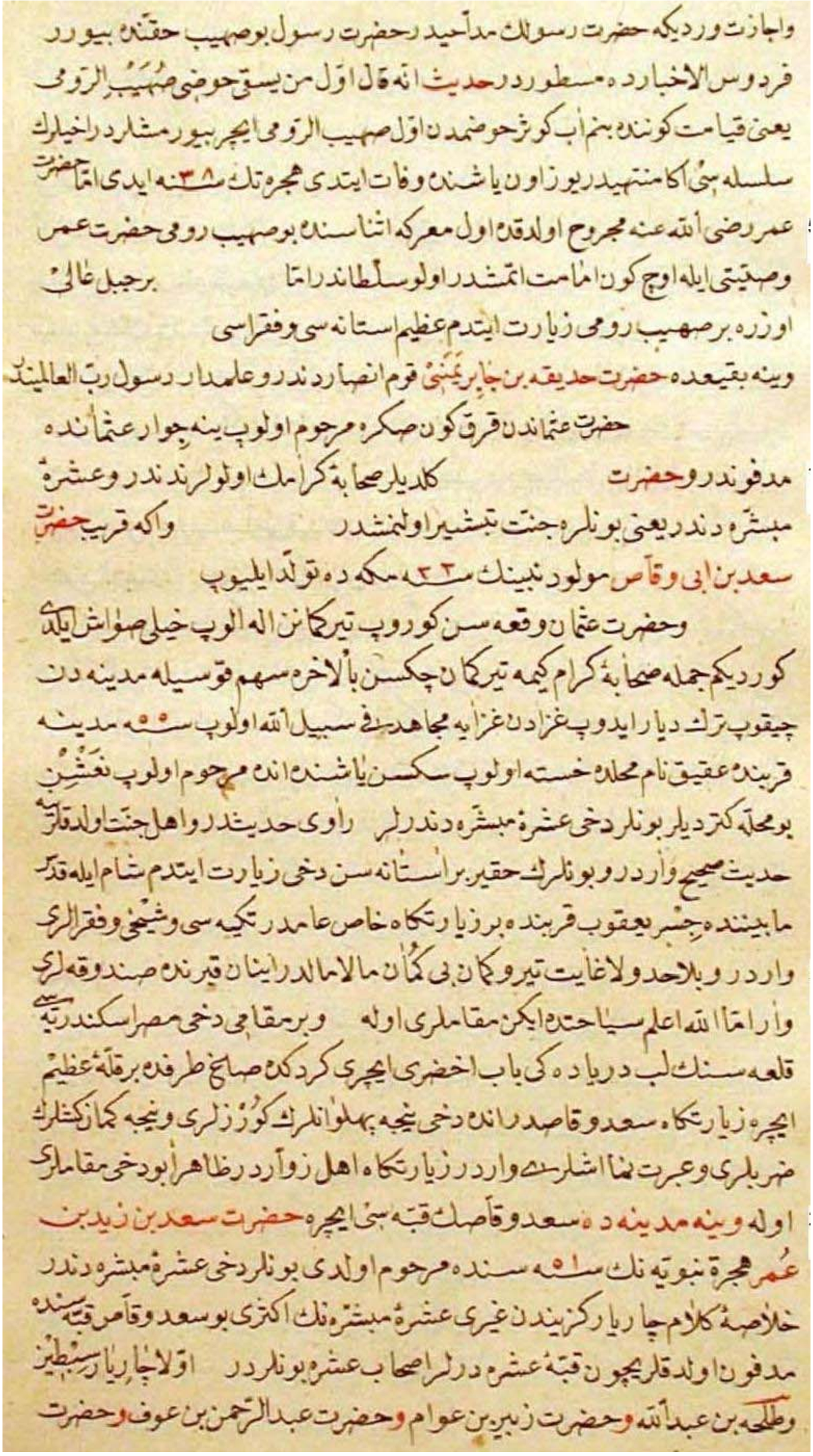

واجازت وردیکه حضرت رسولك مداحیدر حضرت رسول بو صهیب حقنده بیورر
فردوس الاخبارده مسطوردر حدیث انه قال اول من یسقی حوضی صهیب الرومی
یعنی قیامت کوننده بنم آب کوثر حوضمدن اول صهیب الرومی ایچر بیورمشلردر اخیلرك
سلسله سی اکا منتهیدر یوز اون یاشنده وفات ایتدی هجره نك سنه ٣٨ ایدی اما حضرت
عمر رضی الله عنه مجروح اولدقده اول معرکه اثناسنده بو صهیب رومی حضرت عمرك
وصیتی ایله اوچ کون امامت اتمشدر اولو سلطاندر اما برجبل عالی
اوزره بر صهیب رومی زیارت ایتدم عظیم استانه سی و فقراسی
وینه بقیعده حضرت حذیفه بن جابر یمنی قوم انصاردندر و علمدار رسول رب العالمیندر
حضرت عثماندن قرق کون صکره مرحوم اولوب ینه جوار عثمانده
مدفوندر و حضرت کلدیلر صحابۀ کرامك اولولرندندر و عشرۀ
مبشره دندر یعنی بونلره جنت تبشیر اولنمشدر واکه قریب حضرت
سعد بن ابی وقاص مولود نبینك سنه ٢٣ مکه ده تولد ایلیوب
و حضرت عثمان وقعه سن کوروب تیرکمان اله الوب خیلی صواش ایلدی
کوردیکم جمله صحابۀ کرام کیمه تیرکمان چکسن بالآخره سهم قوسیله مدینه دن
چیقوب ترك دیار ایدوب غزادن غزایه مجاهد فی سبیل الله اولوب سنه ٥٥ مدینه
قربنده عقیق نام محلده خسته اولوب سکسن یاشنده انده مرحوم اولوب نعشن
بو محله کتردیلر بونلر دخی عشرۀ مبشره دندرلر راوی حدیثدر و اهل جنت اولدقلرینه
حدیث صحیح واردر و بونلرك حقیر بر استانه سن دخی زیارت ایتدم شام ایله قدس
مابیننده جسر یعقوب قربنده بر زیارتگاه خاص عامدر تکیه سی و شیخی و فقرالری
واردر و بلاحد و لا غایت تیر و کمان بی کمان مالامالدر اینان قبرنده صندوقه لری
واردر اما الله اعلم سیاحتده ایکی مقاملری اوله و بر مقامی دخی مصر اسکندریه سی
قلعه سنك لب دریاده کی باب اخضری ایچری کردکده صاغ طرفده بر قلۀ عظیم
ایچره زیارتگاه سعد وقاصدر انده دخی نیجه پهلوانلرك کورزلری و نیجه کمانکشلرك
ضربلری و عبرت نما اشلری واردر زیارتگاه اهل زوادر ظاهرا بو دخی مقاملری
اوله وینه مدینه ده سعد وقاصك قبه سی ایچره حضرت سعد بن زید بن
عمر هجرۀ نبویه نك سنه ٥١ سنده مرحوم اولدی بونلر دخی عشرۀ مبشره دندر
خلاصۀ کلام چاریار کزیندن غیری عشرۀ مبشره نك اکثری بو سعد وقاص قبه سنده
مدفون اولدقلر ایچون قبۀ عشره درلر اصحاب عشره بونلردر اولا چاریار برسبطین
و طلحه بن عبدالله و حضرت زبیر بن عوام و حضرت عبدالرحمن بن عوف و حضرت

IX 299a

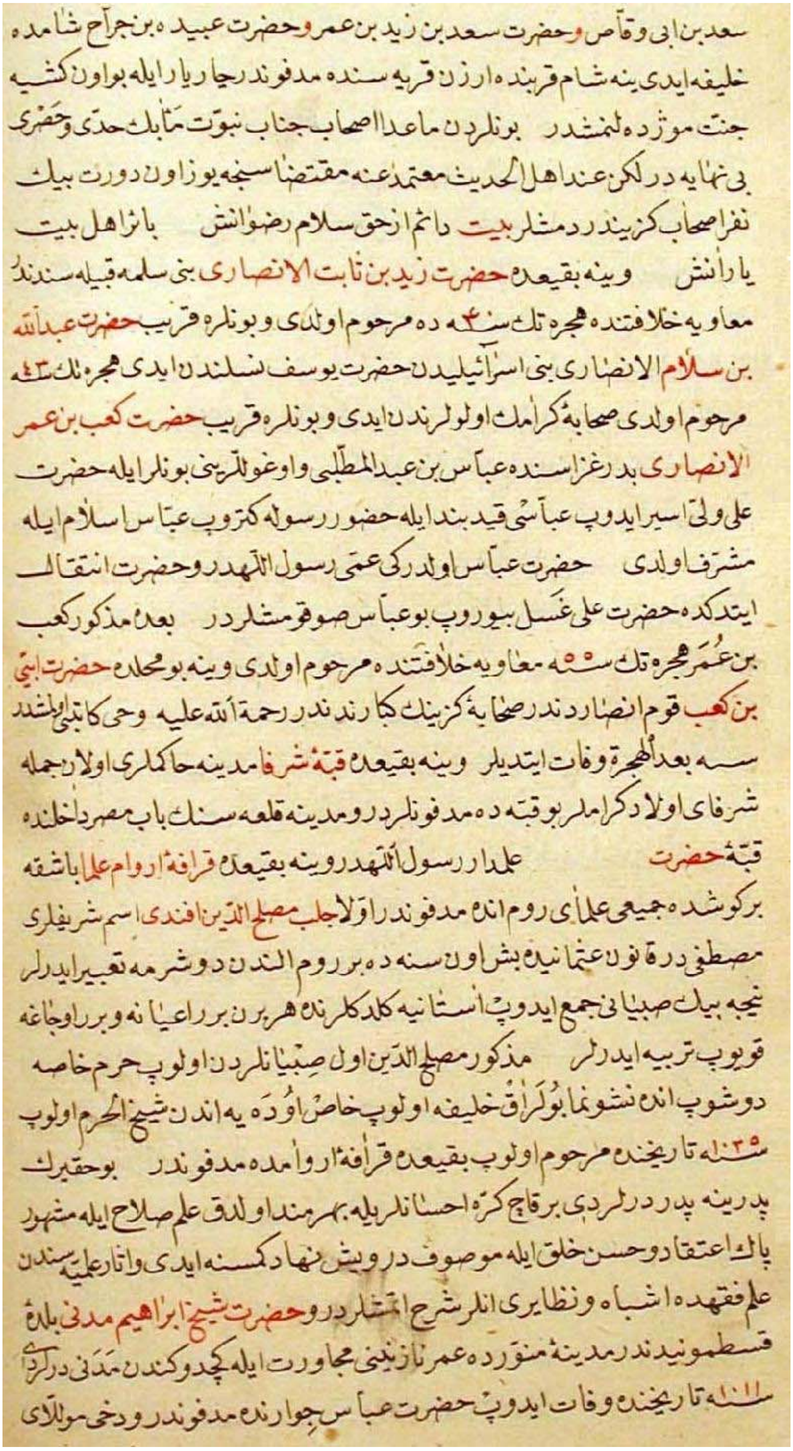

سعد بن ابی وقاص و حضرت سعد بن زید بن عمر و حضرت عبیده بن جراح شامده
خلیفه ایدی ینه شام قربنده اردن قریه سنده مدفوندر چاریار ایله بو اون کشیه
جنت موژده لنمشدر   بونلردن ماعدا اصحاب جناب نبوت مآبك حدّی و حصری
بی نهایه در لکن عند اهل الحدیث معتمد عنه مقتضاسنجه یوز اون دورت بیك
نفر اصحاب گزیندر دمشلر بیت دائم از حق سلام رضوانش   بآثار اهل بیت
یارانش   وینه بقیعده حضرت زید بن ثابت الانصاری بنی سلمه قبیله سندندر
معاویه خلافتنده هجره تك سنه ٤ ده مرحوم اولدی و بونلره قریب حضرت عبد الله
بن سلام الانصاری بنی اسرائیلیدن حضرت یوسف نسلندن ایدی هجره تك سنه ٤٣
مرحوم اولدی صحابهٔ کرامك اولولرندن ایدی و بونلره قریب حضرت کعب بن عمر
الانصاری بدر غزاسنده عباس بن عبد المطلبی واوغوللرینی بونلر ایله حضرت
علی ولی اسیر ایدوب عباسی قید بند ایله حضور رسوله کتروب عباس اسلام ایله
مشرف اولدی   حضرت عباس اولدرکی عمی رسول اللهدر و حضرت انتقال
ایتدکده حضرت علی غسل بیوروب بو عباس صوقومشلردر   بعده مذکور کعب
بن عمر هجره تك سنه ٥٥ معاویه خلافتنده مرحوم اولدی وینه بو محلده حضرت ابی
بن کعب قوم انصاردندر صحابهٔ گزینك کبارندندر رحمة الله علیه وحی کاتبی اولمشدر
سنه بعد الهجره وفات ایتدیلر   وینه بقیعده قبهٔ شرفا مدینه حاکملری اولان جمله
شرفای اولاد کراملر بو قبه ده مدفونلردر و مدینه قلعه سنك باب مصر داخلنده
قبهٔ حضرت   علمدار رسول اللهدر وینه بقیعده قرافهٔ اروام علما باشقه
بر گوشه ده جمیع علمای روم انده مدفونلردر اولا جلب مصلح الدین افندی اسم شریفلری
مصطفی در قانون عثمانیده بش اون سنه ده بر روم ایلندن دوشرمه تعبیر ایدرلر
نیجه بیك صبیانی جمع ایدوب آستانیه کلدکلرنده هر برن بر راعیانه و بر اوجاغه
قویوب تربیه ایدرلر   مذکور مصلح الدین اول صبیانلردن اولوب حرم خاصه
دوشوب انده نشو ونما بولوراق خلیفه اولوب خاص اوده یه اندن شیخ الحرم اولوب
سنه ١٠٣٥ تاریخنده مرحوم اولوب بقیعده قرافهٔ اروام مدده مدفوندر   بو حقیرك
پدر ینه پدر درلردی بر قاچ کره احسانلر ایله بهره منداولدق علم صلاح ایله مشهور
پاك اعتقاد و حسن خلق ایله موصوف درویش نهاد کمسنه ایدی و آثار علمیه سندن
علم فقهده اشباه و نظایری انلر شرح ایتمشلردر و حضرت شیخ ابراهیم مدنی بلدهٔ
قسطمونیدندر مدینهٔ منوره ده عمر نازنینی مجاورت ایله کچدوکندن مدنی درلردی
سنه ١٠١١ تاریخنده وفات ایدوب حضرت عباس جوارنده مدفوندر و دخی مولانای

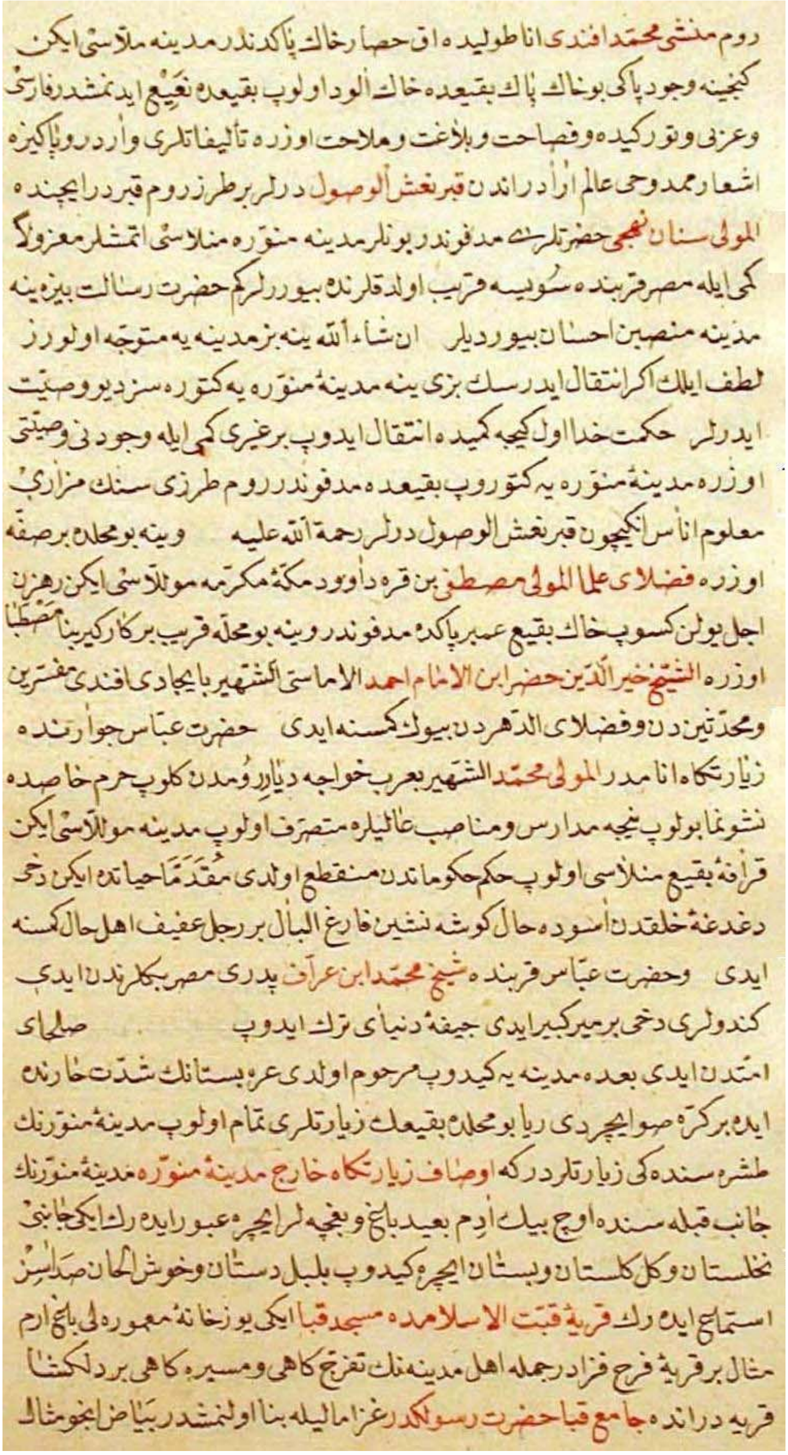

روم منشی محمد افندی انا طولیده اق حصار خاك پاکدندر مدینه ملاسی ایکن کنجینه وجود پاکی بو خاك پاك بقیعده خاك آلود اولوب بقیعده نغییع ایدلمشدر فارسی وعربی و ترکیده و فصاحت و بلاغت و ملاحت اوزره تألیفاتلری و اردرو پاکیزه اشعار ممدوحی عالم آرا دراندن قبر نقش الوصول درلر بر طرز روم قبردر ایچنده المولی سنان نجمی حضرتلری مدفوندر بونلر مدینه منوره منلاسی ایتمشلر معزول کمی ایله مصر قربنده سویسه قریب اولدقلرنده بیوررلرکم حضرت رسالت بیزه ینه مدینه منصبن احسان بیوردیلر ان شاء الله ینه بز مدینه یه متوجه اولورز لطف ایلك اکر انتقال ایدرسك بزی ینه مدینه منوره یه کتوره سز دیو وصیت ایدرلر حکمت خدا اول کیجه کمیده انتقال ایدوب برغیری کمی ایله وجودنی وصیتی اوزره مدینه منوره یه کتوروب بقیعده مدفوندر روم طرزی سنك مزاری معلوم انا سر انکیچون قبر نقش الوصول درلر رحمة الله علیه وینه بو محلده بر صفه اوزره فضلای علما المولی مصطفی بن قره داوود مکه مکرمه موللاسی ایکن رهزن اجل یولن کسوب خاك بقیع عنبر پاکده مدفوندر وینه بو محله قریب برکارکیر بنا مصطبا اوزره الشیخ خیر الدین حضر ابن الامام احمد الاماسی الشهیر بایجادی افندی مفسرین ومحدثیندن و فضلای الدهردن بیوك کسنه ایدی حضرت عباس جوارنده زیارتکاه انا مدر المولی محمد الشهیر بعرب خواجه دیاردر و مدن کلوب حرم خاصده نشو و نما بولوب نیجه مدارس و مناصب عالیلره متصرف اولوب مدینه موللاسی ایکن قرانه بقیع منلاسی اولوب حکم حکومتدن منقطع اولدی مقدما حیاتده ایکن دخی دغدغه خلقدن آسوده حال کوشه نشین فارغ البال بر رجل عفیف اهل حال کسنه ایدی وحضرت عباس قربنده شیخ محمد ابن عراق پدری مصر بکلرندن ایدی کندولری دخی بر میر کبیر ایدی جیفه دنیایی ترك ایدوب صلحای امتدن ایدی بعده مدینه یه کیدوب مرحوم اولدی عرب بستانك شدت حارنده ایده بر کره صو ایچردی ریا بو محلده بقیعك زیارتلری تمام اولوب مدینه منورنك طشره سنده کی زیارتلردرکه اوصاف زیارتکاه خارج مدینه منوره مدینه منورنك جانب قبله سنده اوچ بیك آدم بعید باغ و بغچه لر ایچره عبور ایدرك ایکی جانبی نخلستان و کلستان و بستان ایچره کیدوب بلبل دستان و خوش الحان صداسن استماع ایدرك قریه قبة الاسلامده مسجد قبا ایکی یوز خانه معموره لی باغ ارم مثال بر قریه فرح فزادر جمله اهل مدینه نك تفرج کاهی و مسیره کاهی بر دلکشا قریه دراندده جامع قبا حضرت رسولکدر غزا مالیله بنا اولنمشدر ریاض ایچره مثال

برجامع منوّردر حقّا که نور محض در جانب غربه مکشوف بر بابی واریدی قدمه طاش نردبان ایله عروج اولنوب حرمه داخل اولنور انجاق بر قپودر و حرم ایچره حضرت رسالتك مبارك دست شریفلری ایله دکدکلری خورما نخللری و بر نبقه درختی وار غایت بیوکدر و بو درخت نابقه دبنده بر آب حیات قیو وار در آب زمزمدن نشان ویرر غایت لذیذدر   حضرت رسالت پناه جمله صحابهٔ کرام ملره قازدرمشلردر بو حرمدن جامعه کروب حضرت رسول محرابنده ایکی رکعت حاجت نمازی قیلوب دعا ایدن جمیع خیر مرادی حاصل اولور بو یله بر دعا مستجاب اوله جاق جامع عتیقدر مقدّما حضرت رسالت پناه مکّه دن مدینه یه هجرت ایتدکده ابتدا بو جامع محلنه کلوب اوچ کون بونده ساکن اولوب بر مسجد مختصر بنا ایتدیلر   بعده تبوك و اُحُد و بدر و حنین غزاسنك مال غنایمندن جامع کبیر انشا ایتمشلردر شرقدن غربه طولی یوز یکرمی ایاقدر کامل و عرضی محرابه دك التمش ایاقدر و حرم دخی طولاً و عرضاً یوزر ایاقدر و بو جامع ایچره جمله قرق ستون پاینده اوزره طولوز قبه بنای قویدر اصلا اغاج بنا یوقدر   محرابی طرز قدیم بر مصنّع بنا در استنده بو آیت شریف تحریر اولنمشدر بسم الله الرحمن الرحیم   قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ   آیتی مسطوردر   و سنّت رسول اوزره بر انجاق منبری اوزره · ان الله یأمر بالعدل والاحسان آیتی یازلمشدر   و بو محراب اوزره ینه   قال الله تعالی من تطهّر فی بیته ثم اتی مسجد قبا و صلّی فیه صلاة کان کاج عمره   و ینه بو محراب اوزره ایر لمسجد اسّس علی التقوی آیتی مرقوم اولنمشدر و بو خط تحریر اولنان ایکی محرابلر انجاق محرابلردر انجاق بر آدم قدیدر و بو جامعك صول طرفی کوشه سنده بر کوچوك محراب وار در انده حضرت رسول دائماً عبادت ایدوب تلاوت قرآن ایدرلرمش اکه محراب مکشوف دیرلر بو محرابده بر کوچوك پنجره مثال بر دلك وار در مکّه جانبنه ناظردر حضرت بو دلکدن دائماً مکّه طرفنه نظر ایدوب وطن اصلیسی اولان مکّه آرزوسن دفع ایدرمش بو محرابده ایکی رکعت نماز قلان البتّه و البتّه سالماً و غانماً وطننه واصل اولور   و بو جامعك قبله سی طرفنه قرق آدم قریب یول کنارنده مسجد حضرت علی کرّم الله وجهه حرمی و مناره سی یوقدر بر مفید مختصر اللی آدم الور بر مسجددر   و بر مسجددن اللی آدم جانب قبله یه اول راه ایله کیدوب مسجد حضرت عایشه بو دخی حرمسز و مناره سز بر مسجد صغیره در اما باغ ارم ایچنده در بو قریه ده جامع قبادن غیری جامع یوقدر و منار دخی یوقدر جمله خلق صلاة جمعه بونده ادا ایدرلر و عایشه مسجدی مقابله سنده

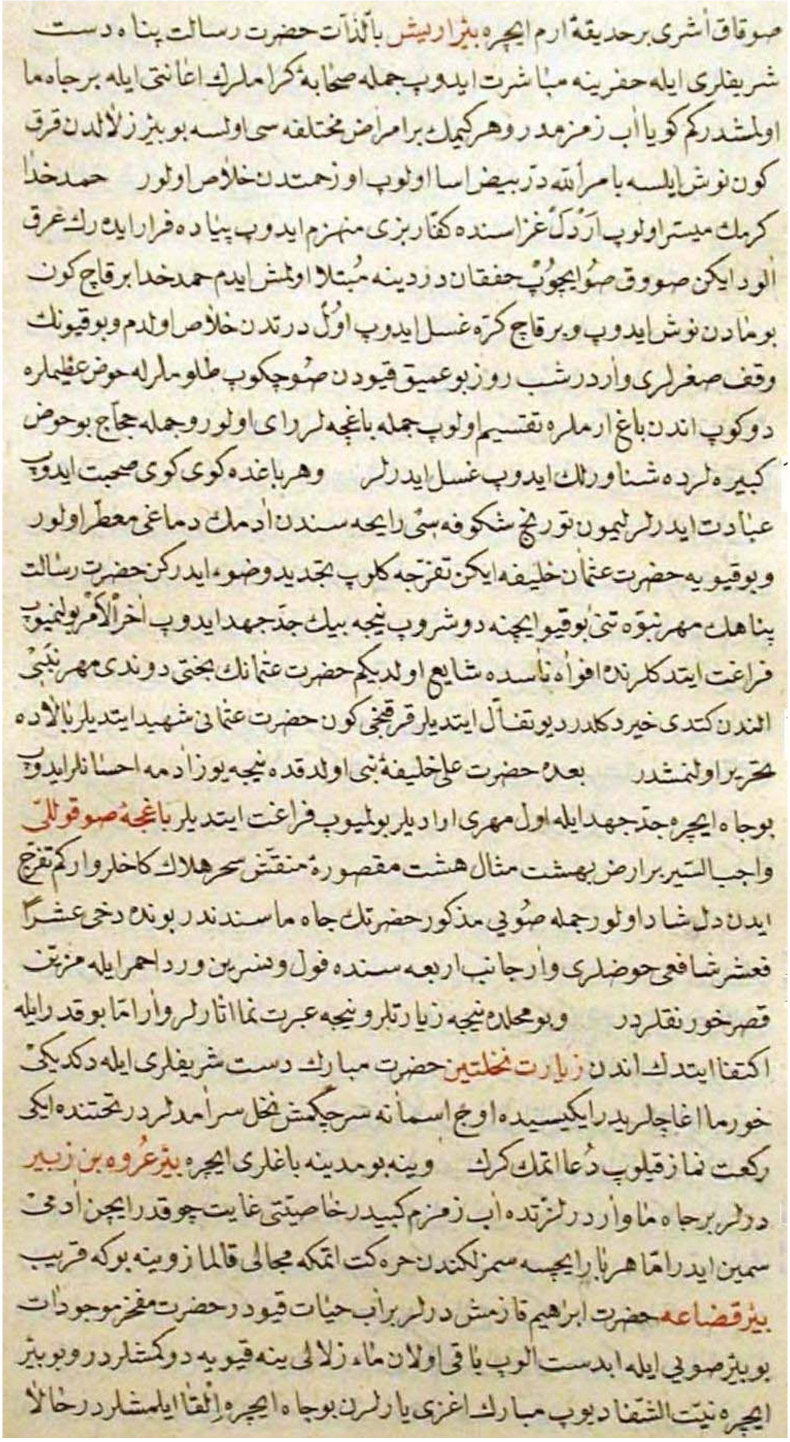

صوقاق اشری بر حدیقۀ ارم ایچره **بئر اریش** بالذات حضرت رسالت پناه دست شریفلری ایله حفرینه مباشرت ایدوب جمله صحابۀ کراملرك اعانتی ایله بر چاه ما اولمشدر کم گویا آب زمزمدر و هر کیمك بر امراض مختلفه سی اولسه بو بئر زلالدن قرق کون نوش ایلسه بامر الله دربیض اسا اولوب او زحمتدن خلاص اولور   حمد خدا کرمك میسر اولوب اردك غزاسنده کفار بزی منهزم ایدوب پیاده فرار ایدرك عرق الود ایکن صووق صو ایچوب حفقان دردینه مبتلا اولمش ایدم حمد خدا بر قاچ کون بو مادن نوش ایدوب و بر قاچ کره غسل ایدوب اول دردن خلاص اولدم و بو قیونك وقف صغرلری وار در شب و روز بو عمیق قیودن صو چکوب طولوملرله حوض عظیملره دوکوب اندن باغ ارملره تقسیم اولوب جمله باغچه لر رای اولور و جمله حجاج بو حوض کبیره لرده شناورلك ایدوب غسل ایدرلر   و هر باغده کوی کوی صحبت ایدوب عبادت ایدرلر لیمون و تورنج شکوفه سی رایحه سندن آدمك دماغی معطر اولور و بو قیویه حضرت عثمان خلیفه ایکن تفرجه کلوب تجدید وضوء ایدرکن حضرت رسالت پناهك مهر نبوتی بو قیو ایچنه دوشروب نیجه بیك جد و جهد ایدوب آخر الامر بولمیوب فراغت ایتدکلرندن افواه ناسده شایع اولدیکم حضرت عثمانك بختی دوندی مهر نبی الندن کتدی خیر دکلدر دیو تفأل ایتدیلر قرقنجی کون حضرت عثمانی شهید ایتدیلر بالاده تحریر اولنمشدر   بعده حضرت علی خلیفۀ نبی اولدقده نیجه یوز آدمه احسانلر ایدوب بو چاه ایچره جد و جهد ایله اول مهری آرادیلر بولمیوب فراغت ایتدیلر **باغچۀ صوقوللی** واجب السیر بر ارض بهشت مثال هشت مقصوره منقش سحرهلاك کاخلر وار کم تفرج ایدن دلشاد اولور جمله صویی مذکور حضرتك چاه ماسندندر بونده دخی عشراً فی عشر شافعی حوضلری وار جانب اربعه سنده فول و نسرین و ورد احمر ایله مزین قصر خورنقلردر   و بو محلده نیجه زیارتلر و نیجه عبرت نما آثارلر وار اما بو قدر ایله اکتفا ایتدك اندن **زیارت نخلتین** حضرت مبارك دست شریفلری ایله دکدیکی خورما آغاجلریدر ایکیسیده اوج آسمانه سرچکمش نخل سرآمدلردر تحتنده ایکی رکعت نماز قیلوب دعا ایتمك کرك   و ینه بو مدینه باغلری ایچره **بئر عروه بن زبیر** دولر بر چاه ماء واردر لزتده آب زمزم کبیدر خاصیتی غایت چوقدر ایچن آدمی سمین ایدر اما هر بار ایچسه سمزلکندن حرکت ایتمکه مجالی قالماز و ینه بوکه قریب **بئر قضاعه** حضرت ابراهیم قازمشدلر بر آب حیات قیودر حضرت مفخر موجودات بو بئر صویی ایله آبدست الوب باقی اولان ماء زلالی ینه قیویه دوکمشلردر و بو بئر ایچره نیت الشفا دیوب مبارك اغزی یارلرن بو چاه ایچره القا ایلمشلردر رخالا

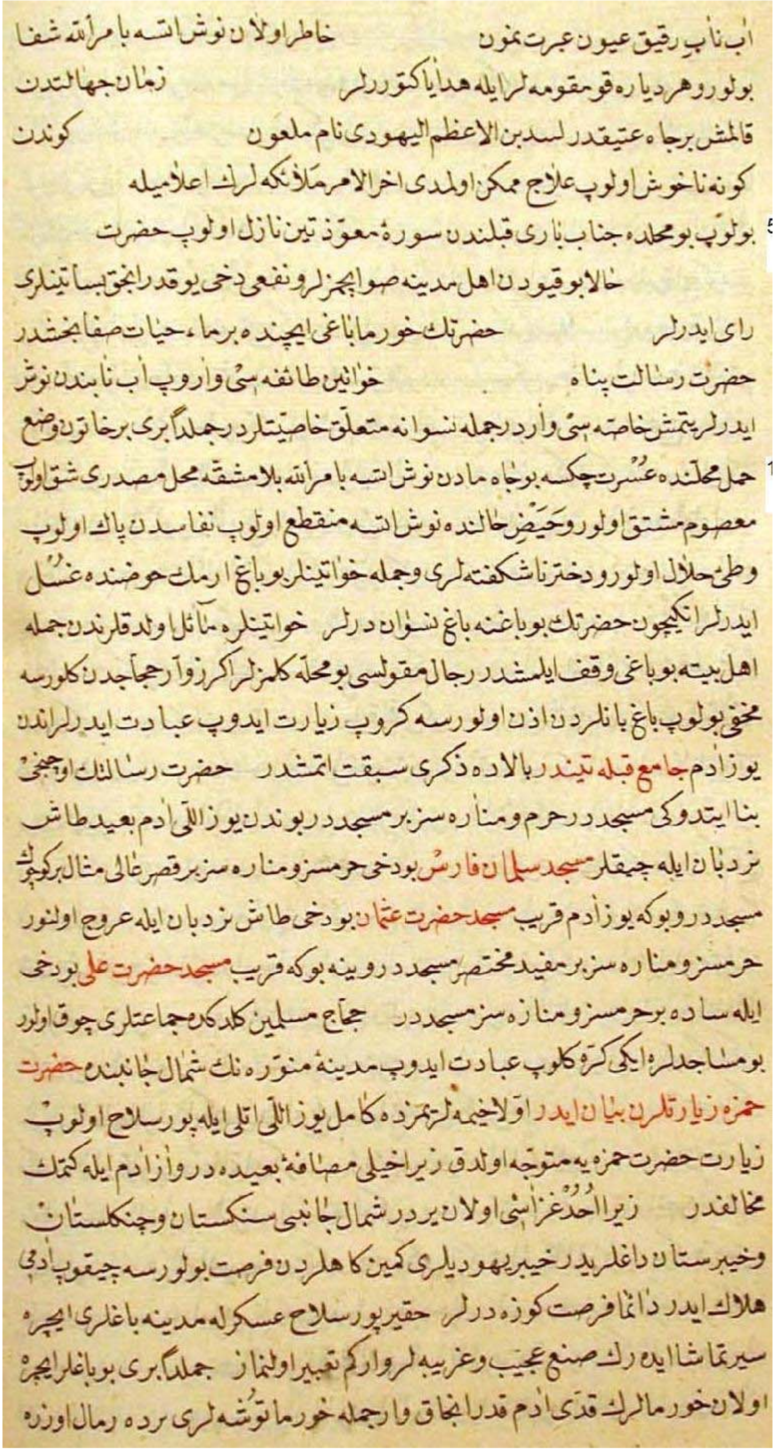

اب ناب رقیق عیون عبرت نمون   خاطر اولان نوش اتسه بامر الله شفا
بولور وهر دیاره قوم قومه‌لر ایله هدایا کتوررلر   زمان جاهلیتدن
قالمش بر چاه عتیقدر لسد بن الاعظم الیهودی نام ملعون   کوندن
کونه ناخوش اولوب علاج ممکن اولمدی اخر الامر ملائکه‌لرك اعلامیله
بولوب بو محلده جناب باری قبلندن سورهٔ معوذتین نازل اولوب حضرت
حالا بو قیودن اهل مدینه صو ایچمزلر ونفعی دخی یوقدر انجق بساتینلری
رای ایدرلر   حضرتك خورما باغی ایچنده بر ماء حیات صفابخشدر
حضرت رسالت پناه   خواتین طائفه‌سی واروب اب نابندن نوش
ایدرلر یتمش خاصیتی واردر جمله نسوانه متعلق خاصیتلردر جملدن بری بر خاتون وضع
حمل محلنده عسرت چکسه بو چاه مادن نوش اتسه بامر الله بلا مشقة محل مصدری شق اولوب
معصوم مشتق اولور وحیض حالنده نوش اتسه منقطع اولوب نفاسدن پاك اولوب
وطی حلال اولور ودختر ناشکفته‌لری وجمله خواتینلر بو باغ ارمك حوضنده غسل
ایدرلر انکیچون حضرتك بو باغنه باغ نسوان درلر   خواتینلره متائل اولدقلرندن جمله
اهل بیته بو باغی وقف ایلمشدر رجال مقولسی بو محله کلمزلر اکر زوار رجالدن کلورسه
مخفی بولوب باغبانلردن اذن اولورسه کروب زیارت ایدوب عبادت ایدرلر اندن
یوز ادم **جامع قبله‌تیندر** بالاده ذکری سبقت اتمشدر   حضرت رسالتك اوجنجی
بنا ایتدوکی مسجددر حرم ومناره‌سز بر مسجددر بوندن یوز اللی ادم بعید طاش
نردبان ایله چیقلر **مسجد سلمان فارس** بو دخی حرمسز ومناره‌سز بر قصر عالی مثال بر کوچك
مسجددر بوکه یوز ادم قریب **مسجد حضرت عثمان** بو دخی طاش نردبان ایله عروج اولنور
حرمسز ومناره‌سز بر مفید مختصر مسجددر وینه بوکه قریب **مسجد حضرت علی** بو دخی
ایله ساده بر حرمسز ومناره‌سز مسجددر   حجاج مسلمین کلدکده جماعتلری چوق اولور
بو مساجدلره ایکی کره کلوب عبادت ایدوب مدینهٔ منوره‌نك شمال جانبنده **حضرت
حمزه زیارتلرن بیان ایدر**   اولا خیمه‌لرمزده کامل یوز اللی اتلی ایله پور سلاح اولوب
زیارت حضرت حمزه‌یه متوجه اولدق زیرا خیلی مسافهٔ بعیده‌در واز ادم ایله کیتمك
مخالفدر   زیرا احد غزاسی اولان یردر شمال جانبی سنکستان وجنکلستان
وخیبرستان داغلریدر خیبر یهودیلری کمینکاهلردن فرصت بولورسه چیقوب ادمی
هلاك ایدر دائما فرصت کوزه‌درلر   حقیر پور سلاح عسکر ایله مدینه باغلری ایچره
سیر تماشا ایدرك صنع عجیب وغریبه‌لر واردر کم تعبیر اولنماز   جمله‌دن بری بو باغلر ایچره
اولان خورمالرك قدی ادم قدر انجاق وارجله خورما توشه‌لری بردو رمال اوزره

صالقم صالقم اولوب عقیق یمنی وار بر ده یطر عادت الله بونك اوستنه جاریدرکم نخل خرما اوج سمایه سرچکمش اوله اما معجزۀ رسول اللهدرکم عناب باغی کبی اوزوم پتکلری کبی یرده یطر بونلری تماشا ایدرك ابتدا بیك ادم کیدوب مصطبۀ حضرت رسول حضرت بونده کلوب احد غزاسنه کیدرکن بونده مبارك تننه زره داوودی کیوب مبارك میاننه سیف مسلولن بند قیلوب بالذات کندولری چاریار کزینه قلج قوشاندی وکلبانکی محمدی چکلدی حضرت حمزۀ قلج قوشاتمغه ارایوب بولمدیلر   بومحلدن قادر اولان تا حضرت حمزه یه وارنجه پیاده کیدرسه صواب جهاد ایدر حقیر اتك درمیان ایدوب اتمی غلامیمه وروب اول شدت حارده پیاده اولوب سورة الهکم التکاثری تلاوت ایدرك برساعتده وادی خیامۀ رسول یعنی اوردوی رسول الله یری بومحلده برکوچوك صفه واردر حضرتك احرامدن خیمه سی بوصفه اوزره ایمش   بونده دخی ایکی رکعت نماز قلمق کرك سندر بومحلده حضرت رسالت پناه غزات مسلمینی جنکه اماده ایدوب صاف صاف ترتیب ایلدی ابتدا ایدی بیك بهادر نامدار اصحاب کبار ایله حضرت حمزۀ طلیعۀ عسکر ایدوب چارخیه مامور ایتدی   وخالد ابن ولید یمینده یدی بیك عسکرله اماده اولدی وحضرت عمر وعمرو بن العاص پیاده عرب عسکرینه سردار اولوب بوصحرای عظیمه ایچره یورودیلر حقیر دخی جمله رفیقلریمزه تنبیه ایدوب بوصفه ده ایکیشر رکعت نماز قلوب نیت الغزا دیوب قلجلریمز کمرلریمزه بند قیلوب ینه شمال جانبنه بش یوز ادم کیدوب صفۀ عاشورا شام حاجی بعد الحج بومحلده ماه محرمده عاشورا بشروب فقرایه بذل ایدرلر وبرصفه دخی صره امینی صفه سی وبرصفه دخی مولا صفه سی وبرصفه دخی شیخ الحرم صفه سی بومذکور دورت صفه چاریار کزینکدر هر سنه حضرت رسالت ایله بومحله کلوب حضرت حمزه زیارت ایدوب عاشورا طبخ ایدرلرمش حالا استندر حجاج شام کلدکده قرق اللی بیك ادم جمع اولوب بیك قزغان عاشورا بشوب مدینه قومی کندیلری بیله اشراشنه دوزلر   بوصحراده نیجه بیك اوجاق یرلری وچادر صفه لری وقرق اللی یرده قهوه خانه صفه لری وصوقیولری واردر   وبومحلدن ینه شمال جانبنه یوز ادم کیدوب زیارت قبۀ حضرت حمزه رضی الله عنه مدینه دن بومحله برساعت یردر برجامع کبیر مثال برقبۀ عالیدر قبله یه ناظر برقپوسی وار التی قدمه طاش نردبان ایله چیقلر اندن بو استانه نك حرمنه دخول اولنور بربیاض سنك مجلا ایله مفروش برحرم منقشدر   بوحرمك قبله طرفنی قبه سنی التنده تا محراب اوکنده قبۀ عالینك اورتاسنده چارکوشه بربارمقلق ایچنده بریشل صوف ایله مستور برچارکوشه صندوقه ایچنده اسوده درلر بونده بریس شریف تلاوت ایدوب صواب

روح شریفلرینه هیبه ایلدك وهر کیم قلیج طشرسه تبرّکا قلیجن حضرت حمزه نك صندوقه
بتی ایچره قیوب بر زماندنصکره چیقاروب توربدارلر تکبیر ایدرك کمرینه قوشنه‌لر
غزا صواب بولور   وحضرت حمزه نك سر سعادتی اوجندینه ذرّیتلرندن شریف
صالح قدّس سرّه اولو سلطاندر چوق کراماتلری ظاهر وباهر اولمشدر بونلرله برصندوقه
ایچره آسوده درلر حضرت حمزه نك نسب شریفلری عمّیٔ رسول الله درکم حضرتك
پدری عبد اللهك لأب وامّ برادرلریدر حمزه بن عبد المطلبدرلر هاشمیدر وحضرت
رسول ایله سود قرنداشلردر نبوّتك ایکنجی سنه سنده حضرت عمرله برابر اسلام ایله
مشرف اولدیلر   مجاهد فی سبیل الله زورآور توانا وشیخ مضفر من عند الله ایدی نیجه
غزالره سردار اولمشدر آخر بو احد غزاسنده حضرتك مبارك دندان شریفی شهید
اولدوغی محلده حضرت حمزه ده کفّار خیبر ایچنده قالوب جنك ایدر ایدی نیجه یوز کفّاری
دندان تیغدن کچروب کندوبی دخی پاره پاره ایدوب شهید ایتدیلر وعسکری منهزم
ایدوب مدینه یه بر ساعتلك یرده بامر الله ینه غزات مسلمین ایله حضرت علی وفضیل
بن ابو طالب یتشوب کفّارك یوزن دوندردیلر   العظمة لله   واروب
بو قدر مال غنایم ونیجه بیك کفّار قتل اولنوب حضرت حمزه نك جسد شریفن آلوب
بو محلده دفن ایتدیلر   مدّت عمرسه   رحمة الله علیه حضرت
حمزه نك حرمنده بر آب حیات قیو واردر   وبو آستانه نك طشره سنده
صوقاق آشری مسجد شیخ الحرم بر کوچوك   اولمسیجود بر مسافرخانه
وبعضی مقصوره جکلر واردر وبر برکهٔ عظیمی واردر   باغ وباغچه‌لی
چفتلکلر واراندن شماله اوچیوز آدم کیدوب احد غزاسی جنکی
طاش نردبان ایله چیقلر بر صفّه در حضرت رسالت پناهك سنّ شریفنی دفن ایتمشلردر
سن درلر نمازگاه مثال بر کوچوك محرابی واردر بوندن دخی ایکی
رکعت نماز قلوب آفات سماویه دن وآفات ارضیه دن مصون ومحفوظ اولمق ایچون
دعا ایتمك گرك حکمت خدا بو صحرانك خاکی بیاضدر بو محلّك خاکی حضرت رسالتك
مبارك دیشی قانی دوکلدیکندن حمرت اوزره در بو خاکدن بر آدم پر مغیله دشینه سورسه
وجع سنددن ونازلهدن امین اوله مجرّبدر   بو صفّه دن ینه شمال جانبنه بش یوز
آدم کیدوب جبل احد اوج سمایه سرچکمش قره قزل قیالی چیلاق اوج سمایه سرچکمش
مهیب داغلردر وعظیم غارلر واردر بو محلده بر دره واردر که مقتل حمزه درلر
بر مظلم ومخوف یردر بو محلده کی غار کمینگاهلردن کفّار خروج ایدوب حضرت حمزهٔ
بوندن شهید ایلمشلردر حالا اول محلّك قیالری قرمزی قان کبیدر غیری یرلری بیاض

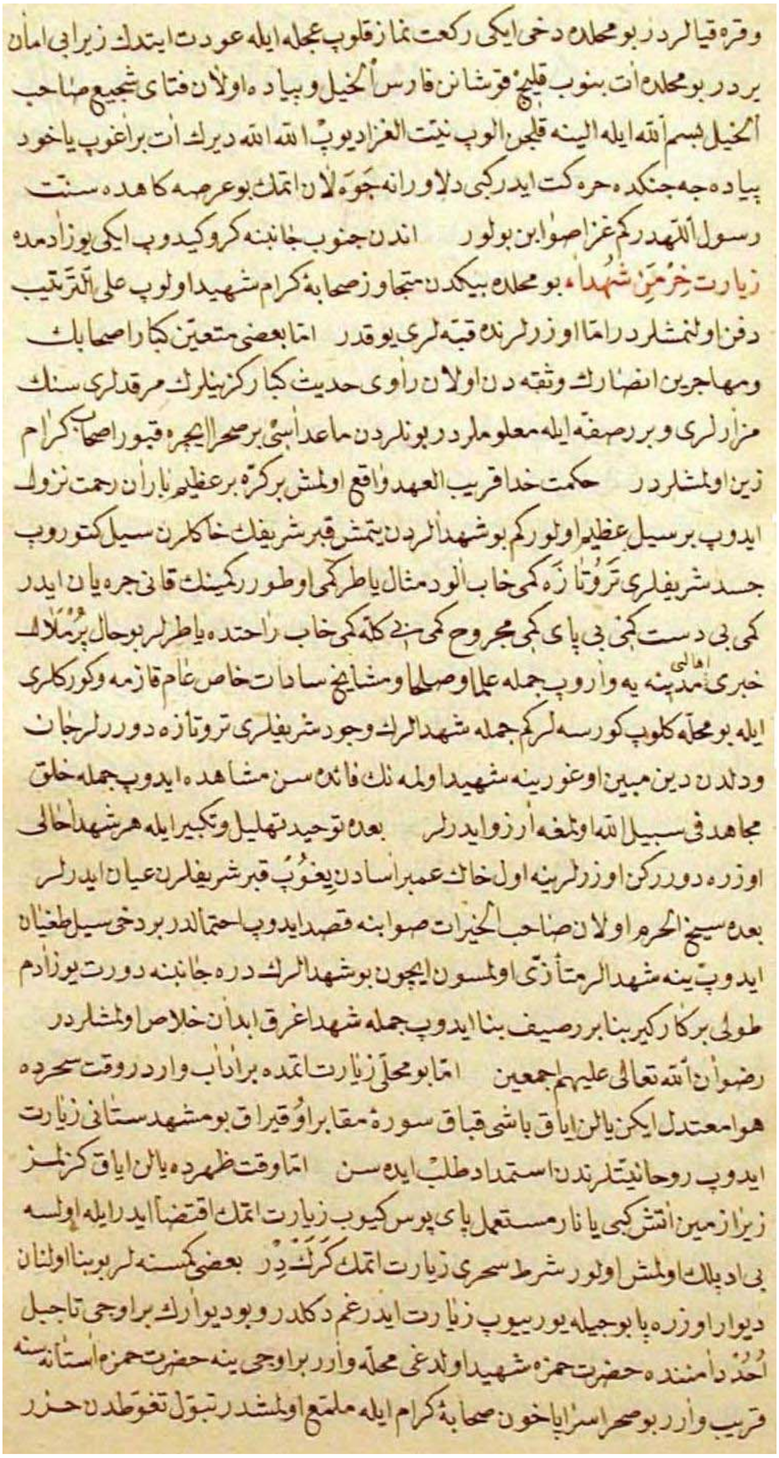

وقره قیالردر بو محلده دخی ایکی رکعت نماز قلوب عجله ایله عودت ایتدک زیرا بی امان یردر بو محلده آت بنوب قلیچ قوشانن فارس الخیل و پیاده اولان فتای شجیع صاحب الخیل بسم الله ایله الینه قلیچن الوب نیت الغزا دیوب الله الله دیرک آت براغوب یاخود پیاده جنکده حرکت ایدرکبی دلاورانه جوه لان ایتمک بو عرصه کاهده سنت رسول الله در کم غزا صوابن بولور   اندن جنوب جانبنه کروکیدوب ایکی یوز آدمده **زیارت خرم من شهدا** بو محلده بیکدن متجاوز صحابه کرام شهید اولوب علی الترتیب دفن اولنمشلردر اما اوزرلرنده قبه لری یوقدر   اما بعضی متعین کبار اصحابک و مهاجرین انصارک وثقه دن اولان راوی حدیث کبارکزینلرک مرقدلری سنک مزارلری و بر رصفه ایله معلوملردر بونلردن ماعدا ابنی بر صحرا ایچره قبور اصحاب کرام زین اولنمشلردر   حکمت خدا قریب العهد واقع اولمش بر کره بر عظیم باران رحمت نزول ایدوب بر سیل عظیم اولورکم بو شهدالردن یتمش قبر شریفک خاکلرن سیل کتوروب جسد شریفلری تروتازه کمی خاب الود مثال یاطرکمی اوطورورکمینک قانی جره یان ایدر کمی بی دست کمی بی پای کمی مجروح کمی بی کله کمی خاب راحتده یاطرلر بو حال پرملال خبری مدینه یه اهالی واروب جمله علما و صلحا و مشایخ سادات خاص عام قازمه و کورکلری ایله بو محله کلوب کورسه لرکم جمله شهدالرک وجود شریفلری تروتازه دورورلر جان ویلدن دین مبین اوغورینه شهید اولمه نک فائده سن مشاهده ایدوب جمله خلق مجاهد فی سبیل الله اولمغه آرزو ایدرلر   بعده توحید تهلیل و تکبیر ایله هر شهدا خالی اوزره دورورکن اوزرلرینه اول خاک عنبر اسادن یغوب قبر شریفلرن عیان ایدرلر بعده شیخ الحرم اولان صاحب الخیرات صوابنه قصد ایدوب احتمالدر بر دخی سیل طغیان ایدوب ینه شهدالر متأذی اولمسون ایچون بو شهدالرک دره جانبنه دورت یوز آدم طولی بر کارکیر بنا بر رصیف بنا ایدوب جمله شهدا غرق ابدان خلاص اولمشلردر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین   اما بو محلی زیارت ایتمده بر آداب واردر وقت سحرده هوا معتدل ایکن یالن ایاق باشی قباق سوره مقابر اوقیراق بو مشهدستانی زیارت ایدوب روحانیتلرندن استمداد طلب ایده سن   اما وقت ظهرده یالن ایاق کزلمز زیرا زمین آتش کبی یانار مستعمل پای پوش کیوب زیارت ایتمک اقتضا ایدر ایله اولسه بی ادبلک اولمش اولور شرط سحری زیارت ایتمک کرکدر   بعضی کسنه لر بو بنا اولنان دیوار اوزره یا بو جیله یوریوب زیارت ایدر رغم دکلدر و بو دیوارک براوجی تا جبل احد دامننده حضرت حمزه شهید اولدغی محله وارر براوجی ینه حضرت حمزه آستانه سنه قریب وارر بو صحرا سراپا خون صحابه کرام ایله ململع اولمشدر تبول تغوطدن حذر

IX 303a

ايدوب آداب اوزره زيارت ايتمك كركدر والسلام زيرا بو فزايه شهدا طرلسى درلر نيجه بيك جان و باش اوينامش طرله در محصولى دعا خرمننده درلركم **حديث** اذا تحيرتم فى الامور فاستعينوا من اهل القبور وبعض صلحاى امتدن كمسنه حضرت رسالت پناهه محبتندن اوغورونه جان فدا ايدوب شهيد اولنلر ايچنده بولنايم ديو بو محلده دفن اولنماسنى ايچون وصيت ايدرلر اللهم يسرلنا وهر سنه ماه محرمده و ماه صفرده بو حضرت حمزه آستانه سنده مولود شريف اولوب يدى سكز بيك آدم جمع اولوب مولود شريف تلاوت اولورکن البته عشق الهى ايله آلوده بر آدم مرحوم اولمش بولنور عجب سر اللهدر اول آدمى غسل ايدوب شهدالر خرمننه دفن ايدرلر رحمة الله عليه بو اراده دخى مدينه خارجنده كى زيارتلر تمام اولوب ينه باغ و باغچه لر ايچره مدينهٔ منوره يه واروب **اوصاف زيارت وداع** اخوان زواران سياحانه معلوم اوله كم بو مدينهٔ منوره نك بو ترتيب اوزره زيارتلرى تمام اولدقده شرط اولدركم ابتدا كالاول پاك غسل ايدوب و پاك لباسلر كيوب يا خود محرم وار ايسه رك دخى نور على نوردر آداب اوزره قلعه قپوسندن ايچرى كروب تا حضرت رسولك جامع شريفنه وارنجه صلوات شريفه يه مداومت ايده رك واره اما اولكى كبى باب سلامدن كرميه آداب اولدركم بو زيارت وداعده حضرت رسالت پناهك پاى سعادتى طرفنده باب جبريلدن كردكده **بو دعاء اوقيه** السلام عليك يا رسول الله نسئلك ان تسأل الله ان لا يقطع آثارنا من زيارتك وحرمك بان يعيدنا سالمين غانمين الى اوطاننا وان يبارك لنا فيما وهب لنا من الولد وحول من النعم ويرزقنا الشكر على ذلك اللهم لا تجعل هذا آخر من زيارت قبر نبيك فان توفيتنى قبل ذلك فانى اشهد فى مماتى ما اشهد به فى حياتى ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان محمدا عبده ورسوله ربنا آتنا فى الدنيا حسنة وفى الآخرة حسنة وقنا عذاب النار سبحان ربك رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين ديوب الوداع يا رسول الله الوداع ديوب كرو كرو كيده والسلام الحمد لله بو ترتيب اوزره قرق ييل آرزو ايتديكم افندم حضرت رسالت پناهى زيارت ايدوب بو اسلوب اوزره على قدر الامكان اوصاف شريفلرين تحرير و تسويد ايتدك هذا من فضل ربى وساعت به ساعت زيارت ايتديكمز يرلرى ربع دائره ايله تحرير ايلدك اولا بو مدينهٔ منوره اقليم ثانيده در اقليم ثانى بقول حكما ايله بولنمشدركم مبدء عرضى ۲۰ درجه و ۲۷ دقيقه اوله وطول نهارى ساعت ۱۳ و ۱۰ دقيقه اوله و بو اقليم ثانينك وسطى اول مقامدركم عرضى ۲۴ درجه و ۴۰ دقيقه اوله وطول نهارى ۱۳ ساعت اوله افواه عالمده اقليم

ثانی وکوندز برابر اوله خیر بو سوز افسانه در مکه ده بیله شب روز
برابر دکلدر مدت نهار لیل برابر دکلدر مکه دن جانب جنوبه اون ایکی
ساعت لب دریاده جده بندرندر یلملم نام محلده درست
شب روز برابردر اما بو مدینه ده طول نهار اون اوچ ساعت

مدینه دن مکه یه کیتدیکمزی بیان ایدر اولا حسین پاشا افندیمز طرفندن طوبلر اتلوب
جمیع حجاج زیارت وداع ایدوب کون مدینه دن جنوب جانبنه
شاه راه ایله کیده رك شهرك ایکی جانبنده سرای عالیلری تماشا ایده رك
ایده رك تطهیر اولمش قره طاشلقلی یوللر ایله ٢ ساعتده **منزل بئر
حضرت علی** یوکلرن یقمیوب مکث ایدرلر توابعی چوق اولان
خیمه وخرکاه اهلری قورر سه سعی ایدرلر اولا بئر علی نام محل بردوز
یرده بایرلر قربنده حضرت علی بوستان قیوسی کبی بر واسع قیو قازمش جانب اربعه سنده
صغرلر ایله دلابلرندن آب حیاتی چکیلوب عشرا فعسر حوض عظیملر واردر انلره برکۀ
علی درلر بو آب حیات اول برکه لب برلب اولوب بو قدر بیك حجاج عریان وبریان
وکریان کنارن غسل ایدوب طشره چیقوب احراملرن قوشانرلر وبو بئر علیدن نوش
ایدرلر غایت لذیذ صودر وقیوسی الچاقدر وخورما باغچه لغی ایچنده بر تفرجکاه یردر
وجانب اربعه سنده اهالی مدینه نك باغلری وچفتلکلری واردر وبو محلده اهل
مدینه نك جمله اعیانی وحجاجی واهل اصنافلری کلوب بر عظیم اوردو بازار قورلوب
بیع شرا اولور واهل مدینه دن نیجه بیك فقرا کلوب حجاج مسلمینك امیلرینه
احرامه کرمه نك شروط قیودین تعلیم ایدرلر اولا مذهب نعمان بن ثابتده احرامدن
اول غسل سنتدر اندن احرامه کرملك در اما احرامه کرمه نك اوچ شرطی واردر
اولا بری مفرد بالحج در ثانی مفرد بالعمره در ثالث مفرد بالقران در بو جملدن افضلدر
اما امّی آدمه غایت مشکلدر زیرا فرائض مستحبات واجبات سنتلرینك کما هو
حقه شروط قیودی مشکلدر دکمه عالم شروطیله اجرا ایده مز اما حقیر ضعیف
ترکیب فقیر اولمغیله عمره اسان اولوب عمره یه نیت ایلدم **هذا دعاء عمره** اللهم انی
ارید العمرة فیسرها لی وتقبلها منی وبارك لی فیها نویت العمرة واحرمت لله تعالی دیو
احرام قوشانوب پا برهنه وسر برهنه اولوب عبدال عریان اولدقده **بو دعاء اوقیه**
وصوت اعلا ایله فریاد ایده رك تلاوت ایده **دعاء تلبیه** اللهم لبیك لبیك لا شریك
لك لبیك ان الحمد والنعمة لك والملك لا شریك لك دیو احرام ایله درویشان
کبی رفتار ایده رك تلبیه دعاسن اوقیه اما الده بر ارقه قتنیه جوق شرط وسنتدر

بو مسجدك نه محفلی ونه منبری ونه دوشمه سی واردر جمله قوم دوشه لی بر مسجد منوردر
بو بئر علیده جمله حجاج بیاض کفنلرن بوغازلرینه کچروب باشی قباق یالن ایاق ادملرك
لبیك اللهم لبیك صدالرنك اوج اسمانه پیوسته اولوب ایله صدای الله الله قوپارکم
کویا محشر کونندن بر نشان اولور   داغ وطاش بیاض کفنلی ادم ایله مالامال اولوب
هر کس علایق دنیادن ال چکرلر بعده بئر علیده صلوة مغربی ادا ایدوب نفیرلر چالنوب
بئر علیدن جمله طلوملرنك دولدروب کرك زیرا ایلری قبور شهداده صو یوقدر
اندن مشعللر چراغان اولوب قبله جانبنه تطهیر اولمش یوللرك ایکی جانبنده مدینه
قرالری ایچره عبور ایدرك بئر علیدن اوته مکه شریفه حکمنده در غایت امن امان در
یاغی وباغی وداغی عربان عربانن خوفی یوقدر   اما اوردو ایچنده کی عکام ومشعلجیان
وقواص وسقا وجمال حشراتلری خرسزلرندن غایت احتراز لازمدر بئر علیدن جنوبه
ینه طاشلی وبایرلی پاك یرلردن او قدر خوف اولنماز بلکی ایچره کیده رك قریه
قریه   حکمنده باغ وباغچه لی جامع وحماملی
معمور قرالردر بونلری عبور ایدرك جابجا مغیلانن   اهسته روش
کیده رك ٣ ساعتده منزل قبور شهدا بایرلی وطاشلی ومغیلانلی بر
ملك احمد پاشا افندیمز شام وزیری ایکن اول سنه کیدن حجاجدن بو محله
بیك   حضرت رسالت عصرنده مکه منکرلری ایله بو محلده جنك
عظیم اولوب بیکدن متجاوز صحابۀ کرام   حالا مرقد شریفلری
ظاهر وباهردر بو منزلده مغیلانن خیابانلری ایچره مکث   بیعدن
عربان ماکولات مشروباته متعلق اب حیات صولر کتوردیلر حمد خدا کیجه
دوروب وقت سحرده نفیرلر چالنوب اندن ینه جنوبه دره ودپه
لر واوج سمایه سرچکمش قیالی داغلر ایچره مرحوم علی بکك تطهیر ایتدوکی مغیلانلی
یوللر ایله برکۀ حضرت ابن مسعود بر معظم برکه در اما صویی یوقدر وبو که قریب شیخ
الحزم برکه سی وسبیلی وار انی عبور ایدوب بر عظیم صعب دره لر ایچره کاه شرقه
وکاه غربه اکری بوکری سنك خارالی دره ودپه لی یرلر ایله عبور ایدرك مصطبۀ
غزال طریق عامك صول جانبنده بر یالچین قیا دامننده بر کوچوك صفه در حضرت
رسالت پناه بو محلده اوجیلره راست کلوب کورسلرکم بو صیادلر بر غزالی صید اتمشلر
همان جیران حضرت رسالتی کورنجه بامر الله لسانه کلوب یا محمد بنی بونلر صید
ایدوب یسه لر کرك بنم خود ایکی کوربه قوزوجاغم واردر انلریکا منتظرلردر حالا اچ
قالمشلردر اما ان یا رسول الله سن رحمة للعالمین سن بو اوجیلردن بنی خلاص ایله

ایلچیلر جهان حسین پاشا حضرتلری دریا مثال عسکری قپو باشنه جمع ایدوب برآرایش اولون بیورک داخلنه ایدوب برساعتده جمله
خار وخاشاک چیقاروب آب زلال نمایان اولدی حقا که خیرات عظیمه در و بوقیو جنبنده بر مصلی صفه سی وصحرالی وار بو ممالک جانب
اربعه سنده سنامکی بیابانی غایت چوقدر هر دیاره بو محلدن کلر صاری صاری شکوفه لری اولور حکما لر استعمال ایدوب مسهلات معا
جنده ادخال ایدرلر عجب لطیف اوت و بر معتدل در اکر بو محله بر صاحب الخیر بر قیو دخی قازسه تمتی بیک حج صوابی ایدردی زیرا غایت الغا
یت ممدوح ماجدر و بو وادی بر شعیب النعم درلر بر چراکاه و بر علف زاردر رقم تعبیر اولنماز حضرت شعیبک قیونلرن حضرت موسی
بوقیاده کوددردی و بو محلده بر قبر طویل واردر زیارت حضرت هود داهی علیهم السلام عاد قومنی دینه دعوت ایدرکن
اصلا قبول ایتمدیلر آخر جناب باری بو قومه بر ریح صرصر عذابی کوندروب بو مناره مثال قومی بو ریح عقیم بربرلرینه چارپه
چارپه جمله سی هلاک اولدیلر جناب باری حبیبنه علی طریق القصص بو آیتی خبر جبرائیل امین وساطتیله نازل ایتمشدر بر ریح صرصر
عاتیه سخرها علیهم سبع لیال وثمانیة ایام حسوما بو نص قاطع اول عاصیلر حقنده نازل اولمشدر بیت دنیاده اولدیلر بر کز اسیدر
عاد قومینک کوکی کسیلدر بعده حضرت هود بو محله کلوب عمر عزیزین عبادتله کچوروب اخرا رحمت الی دیتک امریله روح پر فتوح
جاری داخل علیین اولوب وجود نازنینی بونده اسوده در اما قبه لری و بر عمارت علامتی یوقدر اما اجاق بر قبر طویلدر روح شریفلری ایچون
بر بش شریف تلاوت ایدوب شفاعتلرن رجا ایله لک مدت عمرلری ٥ سنه معمر اولدی منابع مشاهره تجار ایدی الکتاب حبیب
الله دیوب تجارت ایدوب قوت لایموت کفاف الدی بو محلدن حرکت اولجاق محلده بیلمش بکسن قدر دکحلان اتکل وحمان دده نلی عربان
کلوب پاشایه باک وبیم ابولوشیلر پاشا ترجمان ایله سوال ایلدوکده یا شیخ انت مینی دیدکده انا حاکم بلاد الزمر وده عذابر الحدید اعطی
یاوزیر حسین اشد بده دیدیلر ترجمان درحال ترجمه جواب ایدیجک ایدر تأمدت السلطان ستمالاف وستمایه غرش دیدیلر یعنی التی
بیک التی یوز غروشی ایسترز دیدیلر جهان پاشا بو کافرلر بو قیولری خار وخاشاک ایله دولدوروب بر تطهیر ایتدیکمز ایچون ایسترلر دیوب
مزه لر ایچون دفترده مرتجعات اولنوب دیمیو زغروش واوج الجه شاه عباسی اکچه التی بیک التی یوز غروش ایسترلر پاشا دخی قانون بوده رزیاده
ودیم دیدوکده عربلر ایدر برسند ماضیده رشید اوغلیله بولیه الدق و درسکز خوش ورمز سکز کوده لم مدینه یه وارنجه نرده بولورسز بولوردن نیجه
کچرسز دیو جواب ایدنجه ترجمان حسین تعبیر ایدوب درکی جهان پاشا یانندن بر فصیح بلیغ اللسان ایدر دون حاصته غلمانندن بری سلطانم شویله
دیدیلر دینجه درحال پاشا کلام صحیحه واقف اسرار اولوب بیره کافرلر رشید اوغلیله الدیغکز انکار مسز و بو قیولری بو ایله دولدوردرسی
یا انکره بو ایدکلریکز قالوری صاپرسکز قالد رشوارن ایکی ملعونلری دیمجه بوصم وق وسلم صدمه رحمت کبی ایکن انلره لعنت کبی یغوب
سکبان وصاریجه فرمز بو رشیخلرک پاشالرک ایراق وقوللرفر ارداق دست بر تعفاقیدنبد ایدوب بوغازلرینه سلسله لعنتی کچوروب پیاده یالین ایاق
یاشلری قباق قناق قناق ایاق یعنی وار ایاق ولا اتات ولا دوداق یا قاح ویارزاق اسمانی چکورک بونلری دیده یه بغلیوب اوندیشر نیجه
دکوندریمان وعطشان شدت حار ده ایکشی حمد اولوب بعضی حجاج روی الاحتیاج ایله دم خاجیلری اورمق نیجه دعوبه جرب باجا
فلی آرا بلراشنه بوکون سزی رشید اوغلی کمسن قورتارسن دیو تحجیه انزاک ایله بو ملعونلره شتوم ایدرلردی بو عربلرک ایکی غوروشلق اتلرن ورتبه
حجملرن جمله لوندان پیما الدیلر وزنجیر ایله کشان کشان ایدوب کیدیلر و بو محلده چول چولستان ایچره عبور ایدرک غزال ولان
صید شکار ایدرک مغیلانلرا ورده بیاضی قومری یوسف جک مرغانلرینک صوت حزینلرینی استماع ایدرک عبور اولندی
اما دمزوده قیولرنده صواز بولنمغله بو محلده دخی صوبک وجودی اولمامغله نیجه دده وحمار قالدی ومحبوس اولان عربلردن
بری دخی ولدی باقی بیش عرب قالدی بو منزلده ۷ ساعت کیدوب اوصاف منزل مدینه اتمه سی بو محلده عمارت یوقدر اغاج
نباتات کبا ماتل ومغیلان والغی اغاجلی بر واسع دره لرو بوکارلی بر لردر بعضی دره لرده ایچره آب دمعندن جمع اولمش صولر بولنوب
دفع عطشان ایتدیلر اما زمینی عرض شوره اولمغله صو بر تاثیر ایدوب صولر دخی شور جه اولمش و بو دره لری جمله حجاج تزوب
اشمه لر اشوب صولر ظهور ایدکلدی اما کثرت اوزره نوش ایدنلر بشی التی عمل الدی غایت مسهل صولی وار در اصل اولدو رقم بوداد
دینک عرابیسی باینکیه درحکما لر استعمال ایدر مسهل بر اغشا باندرانک تاثیرندن صولری دخی مسهل در حکمت خدا بو محلده نیز ریادرلر
دن بحیره وارد قیرقولی کتخداسی احمد اغا وشام باش چاوشی حسن اغا پاشا بر رد بشتمال حوردده ومنفسش بالقلو کتردیلر پاشا سوکل
ایدوب بو ماهیلر بجوولده نرده بولدیکز بونده دده ودریا یوقدر بونلرکوزنرمالقه ربور دقلوقده والله سلطانم بو بالقه عدیده در حرجناب
باری حضرت هود ده مانده لدر ایمیش تناول ایدوب یکلرن قوم ایچنده اتدکجه باقرالتدر بو بالق خاصل اولور مش حالا هود کجه قوم
ایچندن بزم خدا املرمز کتردیلر دبوشهادت ایتدیلر اما حقیر تناول ایتدم غایت لذیذ ومقوی بالقلردر ایله مشعشعه رقم کو باشب
حراغدر و بورنی سوریدر سایر ماهیلر بحرده نیجه شنا ورلک ایدرسه بونلر دخی برده ماله ایلمه شنا ورلک ایدر ماندهٔ بعدته ودلر
انکیچون بو وادیلره مدینه اتمه سی درلر بونده دخی بوکلری یعقوب انه بولیه روان اولوب صاف صاملی والغی مغیلانستان دکاه
تومسال دکاه سنکستان ایچره ۱۰ ساعتده اوصاف منزل قلعه مخلتین برامی دخی سلام قباسیدر سبب تسمیه سی اولدرکم حضرت
رسالت پناه بو محلدن عبور ایدرکن حضرت رسالت السلام علیک یا جبل المنوره بوردقلرنده ماهی اهدی بوقیادن وعلیکم السلام یا رسول الله
صداسی استماع اولنوب انکیچون سلام قباسی درلر و تو ارنجلرده بو وادیلره ولایت خیبرستان درلر بر سوری قره داغلک تاز زره اعلا
سنده ایکی جقال کار کیر قلعه جهان نماد رماد رج اسکند رلسنه سنده عنتر بنا اغنتر اتاانجنده ادی داریوقدر وحقیر حسنوب تماشا
ایتدم زیرا مورحاری قراران ایمش و بوقلعه نک جانب شرقیسنده برساعت بعید جبال معظملرده دامنده اب حیات یولرواد
درجله صیبردوکوب بوما ورلالدن طوملرن برایدوب بوله دو انز اولنوب اول نیجه خیبر هودیلری حجاجک ملعونلردن
اوج کلدی الوب برکور دادی بهیداولدی اما ولایت خیبرستان وباغ وبستان دکل کلستان داراولماق ایله شریف حضرت یدی
اوزرلرینه واوزملر وغایت شجیع قومی وار در عرب قومی بولدقده کردنندن بوغازلر اما روم حجاجک اسیر ایدوب بسا
تین وحدیقه لون تیمار ایدیر درلر اما یقول کتاب بکر حضرت رسالت پناهک بالذات بکرمی سکز غزالری وار در مصاف جنک

من بعد ایدوب حجاجی غنیمت ایدرلر و جملەسی سیاه عزار بوروزلو بوبازار ایچره آلتون و مقصوص پاره دن غیری برشی رایج د
گلدر و خلق غایت عقور طبیعت و عاصیلر در حجاج مسلمینه قرەمان باقره ایمان و اولاد النصارا رادیوسب ایدرلر اهل بلده دن برقلاچ
عرب غیری ذمانه قیاس ایدوب برعزیمی کلی بکصماط ال دبوحانه لرینک ایچنه فودلر فقیر غریب دخی بلده کی ندن آلتون چیقاردرکن
دوحال قیادوب باشن برقاچ بردن وطاه ایدرلرکن مکرجوارنده دخی ایلە حجاجلر و اراپلری انلرا روام ادمی صداسی استماع ایدوکلری
گبی طلشیرە چیقوب اول حاضر بصوب جملە فاتللری قید بند ایدوب مجروح کسنر ایلە پاشا حضوره گتوروب برن قتل ایتدی بدیسن چس
ایدوب شیخ البلدی و ان ایکی ل بلده زنای ولدی دست بەقفا حبس ایدوب بوشهرده برکون اوطوراق طوراندە دبوندلر اولندی
وکسك حاضرسندەکی متاع سوق حجاجە چیقاردرسکر فلطان اولوب مالی غارت اولنور دیو فرمانلر صادر اولنجە العظمة لله جمیعی
صوفاقلرده بکصماط و سایر ماکولات داغلرکبی یغیلوب ایکشریار دیرات وردوەلیجی ویره دیعه بر قیون اولدی واطرف نواحیلردن
اون بیك دوه صیلادوه لرکلوب حجاجك ضعیف جماللرین براغوب کرا الوب ایله یکی دوه لر دوندیلر دبرقاج ادمی گتوروب سهده
اوکنده بیگر دیرمنك اودیلر وقانون اوزره امیر حاجلره بیك اتجی ووردلر ایمش انلرا ایدوب حسین پاشا یه دخی بیك ادوب
بقله وشعیر ووردیلر وبیك اد ب دخی عربیب حجاجك تمسکاتلری موجبنجه قول وشعیر ووردیلر و پاشا برایکی یوز ده گراسیلر
وردیلر وقت غروب اولدقده الای چاوشلری جملە اغوانلره تنبیه ایدوب هرکم بوگیجه چادرندن برشی سرقه ایتدیرسه ئمکشی
اولسون اتوابدن چقد بغلدن مأعدا دشدن طی نعدن چیقار عاقل اولماك دیو تاکید اولندی داول گیجه پاشا یدی بیك ادم
بصوب دی اشته نصف اللیلکه تمام اولدی غریب حجاج شامه دن بروخاب داختی کوردمه مشی ادملر صنام اصحاب کهف و اربعه
عریانك قره جرسنلری قول قول دوده دیرلردن وبلیده ایچندن گندلری ایله یوردودیلر همان کراوردیرداخل اولدیجه کین کاهلردن
سکبان وصاریجه بهادرلری صاریجه اری کبی صاریلوب جرسلرلری کندولری ایله قید بند ایدوب پاشا حضورینه گترکدکلرنجه امان
ورمیوب ترپ کلە ویاف کوده ایدرلردی بردخی برجرسن اوردو ایچندن بربولك اسباب ایلە طاشره چیقارکن انی دخی دوتوب قتل قید بند ایتدیلر مکر بر
حجاجك شامتی یکانی ایمش انی دخی قتل ایدوب اثوابلری غاریله صاحبنه تسلیم ایلەدیلر نتیجه کلام صباحدك اون برحرامی قتل اولنوب بعضی سن
پاشا حضورینه گترمیوب عرب کینلر کلە برن اولوب دده لرده قتل ایلەدیلر ازبسکی مکث اولنوب جملە حجاج وحیوانات تازه جان بولوب
وجمیع ظهارلری طولدوب بنه اول گیجه بومنزلیشروح اوزره تنبیه اولندی اما برشی ظهور ایتمدی بعده نصف اللیلده پاشا غلا بوغازی
اولان تنگ طاربولکه کیدرکن صاغ جانبنده کی یالچین قیالره بیش بیك غیله بیش یوز کت کونده دوب کمین کاهلرده آماده اولدیلر
وقت شافعیده نفیرلرچالنوب جملە حجاج اول دار بوغازدن عبور ایدرکن همان صاغ طرفنده کی قیالر ایچندن علی عربان و غیری بیترعربان
ایلە قورشوم اوردیلرکو تغییر اولنماز اما حمد خدا برانرو برقاچ حجاجه و برقاچ دوه یه اصابت ایدوب اصلا ضرر اولمدی همان پاشا
طرفنده اولان غازیانلی دخی اتلرندن وهجانلرندن اینوب پیاده پیاده اولوب کجی قیا برطرمنشی کبی عریان اوری صیغن قورشوملر
شراق جنك ایدرکن داغلرك ورا سندن نصف اللیلده بصوبر کدن بهادران دلیران براغزدن صدای الله الله رها بولدروب
عربان دونوب اردینه یغوب کوردیکم اکسر لوندن دال تیغ ضمتاك کللر اشغیدن دخی بوقدر توقفك ایدر کلونجه چاره فراداگاه عن توال
الکذات دیوب فرار ایدی فرار ه مبدل ایدوصاندیلر اما مصرع نردسی بیانه نوه سی جای سلامت نوه سی مضمون اوزره ایکی عسکرك
میانه ده قلوب کویك جنگی ایده ایده فرق کلە واون بردل کتروب جملەسی بوغاز اغزنده دندان تیغ اتش تابدن خوناب نوشی
نجش ایدیلر وا وجیبوزدن زیاده اولسنکستان ایچره طاوسی هجانلر و کحیلان خشانلرن غنیمت ایدوب هربریکت بکر بیکشرا و نوزد
غروش احسان الهی ایچنده اولدیلر اول محلی دخی حمد خدا سهولتله عبور ایدوب مهترخانه آل عثمان ضربلر اوربلوب علی داغلری کوم کوم
دغدغه وادکوزلیوب یا الحین قیالی دده لرود العنی و مغیلا نستان ایچره ولوز النبی تبرك یعنی پیغمبر بادمی بر ده برقادشی اغاجی قاعجلرد
حاملی اولور غایت لزیز بادملر انلری تناول ایده رك ٦ ساعتده اوصاف منزل حینن زمرد لا برقیالی چول چولستان بره ده اب
حیات صولی برقاقد داماصونی زارولمغن غوغا اولوب بر بکت شهید اولوب انده دفن اولندی ان عبور ایدوب برساعت دخی گیدوب برقیا
لی بوغازده بین الصلاتینده بر کسوب فالقندی وچاوشلر ندا ایدوب ای امتی محمد غافل مباش بوکیجه خیبرستان یهودیلری ایچندن
عبور ایده جوزامتی محمدك قاتی ایچرلرکاه اولوك هرکیمه مالی و جانی باشی لازم ایسه بصیرت اوزره حاضر اولسون دیو تنبیه
اولنوب احتشام رواجی اولنوب مقابا پاشیلر سلطان مراد والدهسی وسلطان محمد والدهسی سنك وقاف صولرینی امتی محمده بزل
ایدوب جملە حجاج دفع عطشان ایدوب وصلات عشادخی ادا اولنوب یوز بیك مشعل و فانوس ایلە جملە حجاج مسلمین مابینی
ایلە چراغان اولدی وکم کویا دوز روشن اولوب نصف اللیلده خیبرستان حدودنه داخل اولدقده نعوذ بالله هرگوشه
و بوجقده فانوقا رمغیلستانده دجانجا فیاد نیوب درعقب اوج چیلر یهودیسی گتوروب کله یران باچه ایتدیلر اندن حجاجك
طرفینی ورد باامثال عسکر یوریسلاح اولوب قشادجك حرسزدن امین اولوب دده دیر و مغیلان خیابانلرن گجیله
عبور ایدرکن کیشك صاریغی و کیمك مقدمی و کیمك قلپاغی مغیلان دکنلری الوب بعضی سنك چهره سنی یاروب چهره
لرندن قان روان اوله دلقی کولوب کمی اغلار برق ریها هوی ایله اول محل مخاطره عبور ایدر بیرسحدل بوشناق ادمی ات بو
ادمی برمغیلان اغاجی النه کتوروب مغیلاندخی حریفك باشندن دستارن الوب جهره سنی سیمه اوکار اولوب گنه دیجیبر
یهودیسی اوروب دستارن الذی ظن ایدوب بره ها برا الفاظ ناسازا بوشناقا بلەحایقروب دال قلج اولوب گندو ر
فقلرندن اوج ادم مجروح ایدوب ولدی حمد خدا بومسینده بوندن غیری بره د مجروح اولمیوب انلر دخی مهلکه جهالری ولمز
ومسواك دخترلری ایچره کامل ٧ ساعت گیدوب اوصاف منزل بئر جدید یعنی یکی قیو سنه [illegible] ناریخنده سلطان
محمد خان رابعك والدهسی مجددا بنا ایتدکلری قیرق قولاج عمیق برچاه آب حیات چاه بخشند روجرم چاهی کامل یوز
آدم بر واسع بئر عظیم در اما عرب کفادی ایچنه مغیلان و سنك بوقان و سایر احشابات الوان القا ایله قیوبی بور

رسالت پناه بو راه مکه‌ده احرامه گیرمکی دیکم امتم جمیع علایقدن بری اولوب دردن دلدن دیتسنه تضرع و نالشلر ایتسن دیو احوالی المشلردر اگر بنا و بعضی جانلر بو محله‌دن زیارت رسول اللهه قصد ایدرکلر ازیت جانب **در فصل احوال اهالی مدینه** بو محله گیدر مدینه ظاهر اولوبجه اول صحرا آدم دریاسی اولوب صغیر و کبیر و پیر و جوان نسوان و صبیان ایلدخان حجاجه استقباله چیقوب بعضی طفلان ایشان الرنده خرما ماجیدلری اوزره برر کوچوجک برگ خرمادن زنبیل چکلر باغلیوب حجاج مسلمین انجره عریان دیریان اولان عربان و نیجه بیک جنان دامر ودوه‌لر اوزره محافه‌لرده اولان حجاجه چوبوقلر اوزره اولان زنبیللری اوزادوب الحمد لله بالسلامه یا حجاج زیارت قبول مقبول دیوب دعا و ثنا ایده‌رک احسان رجا ایدرلر حجاج دخی حمداً رحمة للعالمین افندیمزک آستانه‌سنه گلدک بونلر انلرک همجواریدر دیو عشق رسول الله ایچون بونلرک برن محروم قومیوب انعام احسان ایدرلر تا مدینه‌یه‌دک بو بش ساعتلک یری بیله گیدوب گوناگون نعتهای بلاغتلو قصایدلر و نعت رسول اللهلر تلاوت ایدرک سوز حزین و داوودی ایله نغمه معصوملر بعضی قصیده‌لر اوقودقجه آدمک زهره‌سی چاک اولوب شاد و فرحناک اولورلر اکثر نسوان بشتانلری مولود شریف تلاوت ایدرلر بو حال اوزره تا مدینه منوره‌یه تخت روان و محافه‌لریله صبا ره گیدوب برلمازلر **سنا باش عساکر سردار صادق حسین پاشا** و بو محله‌دن حسین پاشا عسکر دریا مثال گوک دمیره مستغرق اولوب بنه امیر الحاج ایلرده جارجیمی بعده شام چتی بعده سپاه پاشا عسکری وزر اندر زره مستغرق اولوب برالای محتشم اولوب شهر مدینه منوره‌یه توجه صادق اولدی حسین پاشا الکرمشدد کم دکلر ایله تعبیر اولنان زیرا مدینه منوره‌یه فاتح یمن سنان پاشا و رضوان پاشا و طواشی سلیمان پاشادن بری بویله بر عزت و مرتب و مسلح گرمه عسکر گرمه مشدر بو عسکرک استقباله جمیع اهل مدینه‌نک اعیان اشراف و علمای صلحاسی و ائمه و خطباء و مشایخ سادات‌لری و پیر و جوان و غنی و فقیری استقباله چیقوب طریق عامک ایکی جانبنه پاینداز لر ایدوب هر اصناف متاعن پاشانک یولنه حاضر ایدوب نیچه یوز غنم سمین کبشلر قربان اولندی و جمیع شاه راهک ایکی جانبی طبقات اندر طبقات آدم دریاسی اولوب جمیع جاندارلرک دودلرندن و سقف مطوخلری اوزره شب و ذربقه مستغرق نسوان طایفه‌لری پاشایی گوردکجه براغزدن زلغت صداسی اوج آسمانه پیوسته اولدی پاشا دخی طوغ و بیراغ و یدکلری ایله گوزر ایدوب تمام قباچه اوزره تیرکش قوشانوب سر سعادتلرنده سلیمی دستار انور و شاطرلری زر اندر زر مستغرق اولوب انجو دکه تنظوره‌لر دوسلرنده. آلتون طاسلر اوزره اوطاغه‌لر و مطره‌جی و تفنکچیلر دخی سرخ لون چوقه‌لر ایله ملبس اولوب زرد دوس کیچه‌لر و الرنده مجوهر تفنکلر و الرنده مرصع شمشیرلر و مطره‌جی باشی دستنده بر گوهر مجوهر و مرصع مطره وار ایدیکم خفیه انی بر دوزاده گوردم و بو زنبرکچی اغالری و کحیلان عرب اتلرله هر بری بیکر غروش دکر کحیلان اتلر الاشبار ده مذهب یابنجق ایله و چری مطلا ایله هر بری اغالر دخی گوک دمیره مستغرق اولوب بغدادی صمقلر ایله سلاحدار و چوقه‌دار و چارقاب تیرکشی و شلوار دوسلرنده زر دوس کیچه سرخ گون ایله پاشا بغداد دلق ایده‌رک عبور ایده‌رک دخی آدم صف تیمان و بیراغ اردنده سکز دقات مهترخانه کوم کوم کوس طبل محمدی دوکرک روضه محمدی جنبنده اوطاغ آصف تمام باریده قرار اولوب اهل مدینه عالم حیرتده قالدیلر زیرا اهل مدینه عمرلرنده بویله بر وزیر عظیم گورمه مشلر ایدی پاشا مهترلری سراپرده سنده قرار اولدقده مدینه منوره قلعه‌سنک بودج بار دولرندن تشتی سکسن پاره طوب انشا ایدوب صحرای مدینه کوم کوم اولدی و حسین پاشا مهترلری بو الای ترتیب ایلدکلری محلده قبله جانبنده مدینه منوره نمایان اولدی و جانب شماله جبل احد ظاهر اولدی بو احمر اللون بی‌حاصل کوه بالادر محلنده توصیف اولنور بو محله‌دن پاشا الای ایله مدینه‌یه گیدوب بعده حقیر الایدن بیزه انفصل اولان زیارتگاهلردر دیو بر مملوک و بر دلیل آلوب دابه‌لریمزه سوار اولوب

مدینه منوره جانبنده اولان قبا زیارتلری بیان ایدر اولا بو شام یولیله مدینه‌یه گیدرکن یولک صاغ طرفنده **حدیقه حضرت عثمان** رضی الله عنه باغ حیات فیولری و اشجار مثمره‌لری و سایر محصولات شکاشر باغدر بو محلده مدینه منوره‌نک باغلرینه مستثنادر و حضرت عثمان بانی قرینده **جامع قبلتین** برجامعدر ایکی محرابدر بری حالیا قبله من اولان مکه مکرمه‌یه ناظردر بری غرب جانبنه قدس شریفه ناظردر زیرا قدس شریف حقنده **آیت** والیطوفوا بالبیت العتیق نازل اولمزدن قبله قدیم اولدور اما بو قبلتین جامعنده حضرت رسول اکرم یا محمد المصطفی هجرتلرندن دوردنجی سنه‌سنده عبادت ایدرکن بو جامع قبلتین ایچره حضرت جبرائل امین جناب کبریادن نازل اولوب بو آیتی شریفی کتوردی **آیت سورة البقره** قد نری تقلب وجهک فی السماء فلنولینک قبلة ترضیها فول وجهک شطر المسجد الحرام آیت شریفی نازل اولوب بو جامع ایچره قبله غرب جانبنه متوجه قدس شریفه ایکن حضرت رسالت پناه اول ساعت محمد دابی قبله دخی بنا ایدیوب قبله امر حق ایله مکه مکرمه‌یه ولی اولنوب الی هذا الآن و انقراض الدوران قبله محمدی مکه مکرمه‌یه اولماغیله قبلتین جامعنده ایکی محراب اولماغیله قبلتین دیرلر حضرت رسالت پناه مهاجرین انصارلریله دائما بونده امامت و وعظ نصیحت ایدردی هرکیم بونده دکتین نماز قیلارسه بلاحساب و لاعذاب اهل جنت اولر جاغنه شبهه یوقدر زیرا عشره مبشره ابتدا قبله ولی اولنوب وقت ظهر ادا اولندقده جماعت بولنمدقلرندن عشره مبشره‌یه اهل جنتلرسن دیو تبشیر ایتدیلر ای امدی خدا قادردر بونده دخی برکره عبادت ایده‌نی محروم قومیوب جنتنه قویه آمین بحق سید المرسلین و حضرت رسالت پناهک بالذات کندولری یکرمی سکز غزا ایتدکلر در مظفر زنده کفار ایله کندولری تجمیع نر بنه بغیه جنک ایتدکلری غزالرک ایکنجیسی بو قبلتین قربنده غزای خندقدر حالا منکرینک احداث ایدوب محصور اولدقلری خندقلر ظاهر و باهردر بو محلده دردر مسجد دخی واردر حضرت رسالت هجرت ایتدکده نصکره نیچه بیک صحابه کرامک چوغی بو محلده کحدیقه خانه‌لرنده مکث ایدوب مساجدلر انشا ایتمشلردی اول مسجدلرک بری **مسجد سلمان فارسی** مناره‌سزدر **و مسجد حضرت عثمان** مناره‌سزدر **و مسجد حضرت علی** مناره‌سزدر کوچک مساجدلردر اما جماعتلری آزدر زیرا مدینه باغلرینک ایچنده قالمشلر اول اجلدن جماعتلری آزدر بو مساجدلرک جنوبنده باغلر ایچنده بر منور جبل صغیره واردر دراکه **جبل** درلر حضرت رسالت اول کوه اوزره چیقوب دائما انده عبادت ایدرمش **مقام حضرت رسول** بر کوچک محرابدر مبارک رأسی شریفلری تاثیر ایتمشدر اهل ذوقلر اول محله یوز سوررلر و بو جبل ایچون حضرت رسالت پناه بن بو جبله سنی سوررین دخی انی سوررم دیوب بو داغ ایچون دعا ایتمشدر حقا کم نور محض بر داغ قریب **جبل عیر** بر کوچک قزه قیال داغدر جبل عیر یعنی جهنم داغی دیمکدر مشهدن غیری طولا بر ذرت و فطران اولوان داغ سنگلیدر زمان جهلا

اولنلره نمازلر ادا ایدرلر ایدی اما اصحاب کبارک برنیس دارالنسه لر اکه سفر سریه ده ایدلردی اما بالذات کندیلری بیله حاضر
اولدقلری یکرمی سکز غزالرک ظفر زیده کافرلر ایله قلع قلیجه یغمه بقیه جنک عظیم اولنلرک بشنجی غزالری بو خیبرستان ده قلعهٔ فدکده در
اما شهری مدینه دن کم قلعه سی شاه راهدن غایانده بر پشته عالیده ذروه اعلاسنده عنترک اناسی فدیدک نام زنکیه عورت
یاسیدر بو فدک قلعه سی جنکنده چوق صحابهٔ کرام فدای محمدی اولدی دیو سکزلرده مسطوردر و غزای سادسلرینه بو خیبرستانک
جانب قبله سنده مدینه یه ناظر غزای احد در که خیبر حدودی سنکستانی اندن تمام اولور بو خیبرستان اوکندن جمله عساکر
اسلام امان ده عبور ایدرک واسع دره لر ایچره یه اون ایکی قطعه حجاج کروه کروه چکیلرک مغیلانلر ایچره کاه قومسال و کاه خورده
سنک جیقالی اوزره کذر ایدرک شدت حاردن و خاب سن لقدن الکی مقداری دوه قالوب جمله سی راه حقده قربان ایدوب فقرایه
بذل اولنوب و التی آدم پیاده بی تاب و بی مجال قالوب حسین پاشا حضرتلری کندو دوه لرینه بندوروب ۱۶ ساعتده اوصاف منزل وادی
القرای حجر اسکی مدینه دخی دیرلر بر چولستان یرده آب حیات بترمالری وار در که کویا آب زلال در جمله حجاجه کفایت ایدوب بو وادی یلوده
اولان معمور آبادانی اهالیسی فرلر جمله متاعلری ایله کلوب حجاجی غنیمت ادندیلر بعد الظهر ینه نفیرلر چالنوب سنکستان و معلاستان
و سنک خورده اوزره دار بوغازلری عبور ایدوب بعد المغرب ینه خیبرستان کفارلری دردندن قانون اوزره نیجه بیک مشعل و
فانوسلر حجاج ایچره یاقلان اولوب انجم آسازین اولدقده کویا هلال ذیشق مه چارده اولوب روز روشن اولدی ینه قانون اوزره حجاجک
جانب اربعه سن عساکر اسلام قوشادوب بی باک و بی پروا سلامتله عبور ایدرک دارنشی دخی علی الصباح تا وقت عصره دک دریا
کبی جریان ایدوب بر یرده قرار المیوب ساعتده عصر رداسی اولوب یوکلر حل اولمدن منزل وادی استقبال یوبراوی دیو ادر حجاب
اربعه سی بو جمله چیلاق داغلر در دخی نیجه شامدن بو محله کلنجه جمله جبالر عریان کبی مهیا ایدر دار اصلا انجار ایندن برشی یوقدر اشجار
وادیلرنده مغیلان و خوردما و حنظله و مسواک اغاجلری چوقدر بو داره داغده جمله خیوانات متعدد قوشلری و ریلوب اذان محمدیلر
تلاوت اولنوب جمله اهالیی مدینهٔ منوره بو محله استقبال ایله کلدکلری ایچون وادی استقبال دیرلر تومنش اعیان مدینه و دلیللر و بیانی
کسوه لر ایله ملبس یوزی نورلی کوزی خوردل سوزی شکرین بنافلری کلابرک جبینی متواضع حلیم و سلیم مبارک آدملر هدایالری ایله
کلوب جمله جمع حجاجه کروب دوستلرن بولوب دوستلری دخی برر اعیانه انتساب ایدوب مشرف اولدیلر و جمله حسین پاشا حضرتلری سلطان
بوسنه سنهٔ ماضیه لردن یدی کون صکره کلدیکز اما انشا الله مکه یه سلامتله وارورسز برکون دخی منقاعد اولورسز دیو تجسسلر
ایتدیلر جمله حجاج تازه جان بولوب ایکی ساعت مکث ایدوب کوس دختلر چالنوب زیرا وقت دار اولوب ماه ذی الحجه دخی برکون قالدی
مدینه دن مکه یه اون قوناقدر بر کون مدینه ده مکث بر کون مکه ده مکث اولنمزسه اون ایکی کون اولور عرفه فایده ده وقفه ایسه ماه ذی الحجه
نک اوننده اولور بو خوف ملاحظه ایدوب برینه برینه بو محله کلنجه بر یرده علاو معاندن غیری بر ده آرام اتمیوب یکرمی التی ساعتا و توز ساعت
یوللر یوروبوب هرکس حفندن نکهطلط بیره لک بوله کیده رک دوه لره دخی کیدر کن بو ماقلان دیره رک صو کبی آکم دریاسی آقادر دی
ایچون بو قدر دات و اشتر استر و حمار قالمه سنک اصلی اولدو سایر زمانکی حجاج قوناقلری اوزره قونغا یوبا اقتضا اتدیکی یره قوندی بو
قصبه شام شریفدن مدینهٔ منوره یه یکرمی دورت قوناقدر ده اما غیله اوچور الی ساعتده دار بو قدر معمور آبادان شادمان اولوب حلم
کولات مشسر و بانلری بولنسه صالتانی فاطرلی متیز آله کامل یوز ساعتلک یولدر اما بو یرلرده شادمانی اولمیوب زاد ذخیره دوه ایله کتورلمکه
محتاج و دوه دخی کوتوردکی ذخیره انسان بیر بارا ایله دفع جوع ایدر اغلارق چکیلان دردو محنت تعذیب حیوان بلا فایده اولور اکر ملوک
همت ایسه شامدن مکه یه کیدنجه معمور اوله دوه لر بارلا اولمیوب صالتانلی ذوق و صفا ایده رک کیده دب کلردی اللهم یسر اتفاق
خباب باربنک بوده لره نظر تعلق ایدوب جمله حجاجلره بر قوت فاهره و دمشکم هدا عالمدر بو قدر یادکران ایله جمله دوه لرهم
کیدرهم اوبورده آنلر شاعد بر بعضی مشعلجیان کویا بولادیخوانلر ایدی دخی مشعله لری کینفلرنده هم کیدرهم اویوردی عجب سجدادر نیجه
کلام بو وادی استقبالدن عجله ایله قالقوب مدینه دن یکی دلیللر بو محلدن دلالتنه یدالدوب بوداغ فلان بودره فلان یدر و برک بو محلک
کیدوب بر مرتفع بل باشنه بو محله کلنجه قبله جانبنه توجه ایتدکده مدینهٔ منوره نک باغ و باغچه لری و بالذات حضرت پناهک قبهٔ عالی
متوردی افلاکه سر چکمش نمایان اولوب مذهب و مطلا شرفهٔ شریفه نک شعشعه سندن صحرای مدینهٔ منوره ایچره نور علی نور لمعان اوروز
جفم انسان خلیه لنوب درحال عاشق صادق اولنلر تبهٔ مرصع نور هدای کوردکده آتندن و اشترلرندن پیاده دعا اولوب الصلاة
والسلام علیک یا رسول الله الصلاة والسلام علیک یا حبیب الله الصلاة والسلام علیک یا سید الاولین والآخرین و
سلام علی المرسلین دیو عشقه دلو بر شید رکروت بده نیک و رابه بو محلدن بعضی عاشقلر تا مدینه یه بش ساعت اتش آنشی
قومسال لطیف یرلرده پیاده اولوب کیدرلر اکر صاحب عز راختیار ایسنلر اسب و اشتر استر حمار سوار اولوب صلوات شریفی تکرار بر
تکرار ایدوب مداومت ایتدیکلری درکم صلوات انواع وار اما مفید مختصری بودر صلوات اللهم صل علی محمد و علی آل محمد دیه
عمیس مدینه قریب اولدقجه قبهٔ رسول الله نظر ایتدکجه شفاعت یا رسول الله دیمکدن دخی خالی اولمه اما عجب حکمتدر بو یل باشنه
کلنوب قبهٔ رسول الله نمایان اولنجه امت محمد فریاده باشلینجه جمیع حیوانات بر حالت واقع اولوب بی مجال اولنی دوه لر تو محال اولوب
رعد و از کو دلیرک انلرکشنی برک بغل و حمارلر ایکاه مقامنده آیه ان انکر الاصوات لصوت الحمیر ایله فریاد ایده رک باشلری ضبط
اولنمیوب مدینه یه دوغری سرعت ایله کیدردکم و بو اماندن مدینه کورنجه اهالیی مدینه دلالتی ایله بعضی عاشق شیدا برهنه
و سر برهنه راه روب عزم رجا ایدیم دیو بو محلده احرامه کیررلر اما بیر علیده احرامه بودعالری تلاوت اتمز همان صلوات شریفه
ایله مقید اولور شرعا مانع اولمز عشقه مه کوب ملا باشن بولونمسه دخی نور علی نور در کا غریب انسان هر ان محو دم اولمسه
و جان جفته بولنسه دخی یولینه اولوب کالامتاع باز رمیزاند. تقبیل کلوب زیاده بها ایدردی ایچون بعضی عاشقلر
مصرع تاج قتابی ترک ایدوب عریان اولایم بر زمان بیوده مشلرده الله اولسه احرامه کیرملرما سوادن ال چکمکدر هرشیدن
ترک تجرید عجب یاه شاهلقدر مصرع تجردی نه حقیقت عظیم سلطنتاست حقا که عظیم سلطانلقدر ایچون حضرت

دبو جهتدن شیخ بغیر کلدی و مدینه مولویتی قانون قدیم اوزره بش اقجه مولویت ایدی اما مصافه بعیده اولوب بی حاصل او
لدیغندن باعتبار مولویت ایدی اما بنه سلطان محمد خان حضرتلری مکه و مدینه مولالاسی اولماینجه اسلامبول مولالاسی اولمیه
دیو قانون ایتدی زیرا بو مدینه بی حاصل فقط ایدر نزاع و جدال و جدل یوقدر جمله حلیم سلیم آدملر ساکنلر و محکمه متعلق بر دعوا
اولنسه مصلحتلری تمام اولوب فاتحه دیوب قپودن طشره اولورلر اما حالا مولا الاثره و شیخ الحرم اولمق صره پادشاهدن بکلر التون
و مصردن بکشیش بو زاده غلال تعیین اولندی و شیخ الحرملر بشیوز مقداری عسکرلر حکم حکومت ایدر و مولالاسی دخی قرق
الی آدم ایله هذا شرع رسول الله دیو قطع دعوا ایدر و نواحیسی قرای معموره لردر تحت حکومتنده اولان قضا
لری بونلردر اولا قضاء ینبوع البر و ناحیه ینبوع النخل و ناحیه خدیده و ناحیه صفرا و ناحیه دار القرا و ناحیه فدک و ناحیه
نصف خیبر و ناحیه علی بو ناحیه لرده
قلعه سی صورت انجنسی بونه بر قلعه در و اوچ خورماد ورلر بو مدینه ده کتخدا یری و ینکچری سرداری یوقدر اما دزداری بوز
نفر دم حصاری و طوبجی باشی و جبه جی باشی و مهتر باشی و سکسن پاره قولو میوزنر و شاهی ضربزن شاهانه محبوب طوپلری
وار و قلعه سی چول و چولستان ده قره قیالی و قره اوفاق طاشلی تپه لر ما بیننده شکل مخمس رسنین و مستحکم قره طاش ایله مبنی بر قلعه
قویدر اما بو بنا اوزره بیاض کرج بدانز اوروب کویا بر دنکا کبی مجلا ظاهر دوشن بنای شیوبندر و جمله قپودر آهسته
دوش ایلر الده دوات و قلم دایره مدار رصد من بیلدیر اولا جنوب طرفنده باب مصر مکرمیه بو بابدن کیدر بر عظیم واسع عالی قپودر
و ایکی قناتلری غایت مصنع دمیر قناتلردر کویا کار داوود نبی در حنکدر بو قپونک ایکی جانبنده عظیم قلعه عالیلر واردر قپو
کنارلری و قلعه طاشلری جمله قرمزی و سیاه و بیاض ایله منقش طاشلردر و قپونک عتبه عالیسی بر کتابه ایچنده انه من سلیمان و
انه بسم الله الرحمن الرحیم تحریر اولنمشدر بو قپودن شمال طرفه فنر قلعه دیواری دیبنجه اوچیوز آدیم کیدوب باب حاج یعنی قبله قپوسی حقیقت
الحال بنیه قبله یه ناظر اولمغله قپودر اندن ینه قلعه دیواری دیبنجه شمال جانبنه باب امیر الحاج قلعه سنه وارنجه ایکی یوز آدیم بو قوش بوقارو
کیدر اندن بوقوشه متیال ایچ قلعه قلعه سنه ک یوز آدمدر و بو محل غایت متین و استوار بنای محکمدر زیرا خوالیسی واردر ایچون
ایکی قات ایچ قلعه دیواریدر و هر قاتی بش ارشون اکی سنه متین دیوارلردر و بو ایچ قلعه بو درونندن جانب شرقه باغچه قبا اوزره
بو قوشه ایکی یوز آدیم یوریوب باب شام بلد جانبینه ناظر بر متین دمیر قپودر اندن جانب شرقی قیر کوشه کوشه دولاشوب
تا شریف قلعه سنه وارنجه کامل بیک آدیمدر بو جانبلری صافی خرما باغلریدر و بو قلعه قلعه نک شرقه ناظر بر کنیده در بو کوشه دن
قبله جانبنه ینه قلعه دیواری دیبندن بقیعه ناظر باب بقیع کامل اوچیوز آدیمدر و شرقه ناظردر و بیوک دمیر قپودر و بو قپودن
جنوبه دک یوز آدیمده کیدوب قلعه نک جنوب رکنی تمام اولوب اندن جانب غربه توجه اولنور ینه قلعه دیواری دیبندن
اکری و بوکری کوشه کوشه و درسلک درسلک جنک تدارک ایچون هر درسکده بر متین قله لر انشا اولنمش انلری عبور ایلدکدن
صکره شنا ایده رک تا ثانیه باب مصره کلنجه بیک یوز آدیمدر بو محلده آدیم حسابی تمام اولوب بو حساب اوزره قلعه مدینه
دایره مداری اوچ بیک اوچیوز اللی آدیمدر و بو جرمده قلعه دیوارینک قالنلغی التمش آرشون آساسی دوردر آرشون
بناسی واردر و دایره مدارنده یکرمی بش ارشون عالیدر و اللی عرشه ده بر قله واقع اولوب قله لردر جمله بدندر
اما بو قلعه نک دایره مدارنده خندق یوقدر و لازم دکلدر زیرا جمله اساسی صعب قیالر اوزره واقع اولمشدر و غایت شیرین
و مزین و متین و معمور آبادان قلعه محبوبدر و بو جرمده اولان قلعه ایچره صغیر و کبیر دورت بیش قات معمور و مزین
خانه عالیلر واردر سراپا سطوحلر کرج ایله پوشیده جمله ایکی بیک آبادان بیت مصنعلردر عمارتلرینک چوغی جامع و مدرسه
و سبیل و عمارت تکیه و مکتب و دار الحدیث و دار القرادر اما مسجد و غیری جامع یوقدر اما قلعه دن طشره مساجد و جوامع واردر
قلعه ایچره سوق سلطانی چوقدر و حمامات دخی واردر و جمله اولرده باغ و باغچه لی و سبیل خانه لی بیوتلر انجاق یدی خانه حولی دار
دربونلردن ماعداسی قات اندر قات اولرلردر و بو قلعه ایچنده اولان خانه لر جمله بش محله در محرابدر واج قلعه ده دخی مسجد
واردر جمله قلعه نفرلری انده اداء صلات ایدرلر زیرا عرب عشقیاسندن قلعه خالی قیومازلر زیرا مدینه منوره نک بو ایچ
قلعه ده وحیده جمیع مال حزاین و دفاین بو ایچ قلعه ده در شهر ایچنده شرقه ناظر بر دمیر قپوسی واردر و قپونک اوزنده بر
دیوان خانه عظیمی واردر جمله مستحفظانی انده آماده در و بو قلعه نک جمله دیوارلری الاصلاح لر ایله آراسته و پیراسته در و بو محلده
بر قبر عالی واردر انلک مرمر رخام دوشنلی بر واسع میدان اندر تا وسطنده بر حوض لطیفه بر شاذروان وار صوی دولابلر ایله چکیلور
جمله کهیالر و بو جوانلر اندن تجدید وضوء ایدوب اطرافنده مکث ایدرلر اما دزدار آغانک و سایر اعیانک جمعیت یری بو محلده در بونده
دیوان اولور و بو قلعه ایچنده براده قومازلر مکر حجاج مسلمین اولورلر زیرا بو حسنه عرب طایفه سندن بر آدم کیرمکه قادر دکلدر غایت
مضبوطدر و بو ایچ قلعه ایچره چارسوی بازار و خان و حمام یوقدر انجاق بر قاچ آباد و جبه خانه عامره و بیش کسن خانه صغیره وار
در غایت صعب و متین ایچ قلعه در و مسجدی دخی غایت مصنعدر سلطان سلیمان خان بناسیدر بوندن غیری طشره قلعه ایچنده
مساجدلر اوله رق واسع و مکلف دکلدر و خطبه تلاوت اولنور انجاق جامع کبیردر اوصاف جامع روضهٔ مطهره جمله انبیا
محمد نک مقصود و مطلوبی اولان حضرت رسالت پناهک روضه مطهره لری برلرتوری اولان قبر شریفی بو جامع ایچنده در و بو مدینه
قلعه سی ایچره بوندن غیری بر جمعه قیلنماق ایچون جماعت کثیره سی مالکده خصوصا حجاج وقتنده سجده ایدجک بر بولنمیوب و لو
جامعدر تمام اقالیم سبعه ده کی اسلام دیاری اولر بو ایله بر جامع دوخانی یوقدر جمیعی ملوک سلف حضرت رسالت پناه خاطر
ایچون ایله مصنع و منقش و مجوهر ایله مشلرکم کویا جنتدر حقا کرینه جنتدر زیرا بو جامع حقنده حدیث صحیح اولان و منبری روضه
من ریاض الجنه بیورمشلردر و حضرت محمد الضاد مکه مکرمه ده ایکن و جامع و ی حضرت بیت شریف بغلدی ایدی حضرت رسول
مکه دن هجرت ایدوب مدینه منوره یه کلدکده ابا قبلق جانبنه وارد ب ملهمان اولسق درکی جناب حق قبلندن حضرت جبریل نازل

لنده عبريلرك مشادلرى بونده ايمشى جانب اربعه سنده باغ باغچه لر واردر اما بى حاصل زمينى شوره اولمغيله ميوه سى فراوان
اولمز حضرت بوجبلدن شكايت ايدوب بوجبل بنى سومز بن دخى آنى سومم بيورمشلردر افواه محمدده تواتر ايله مشهوردر اما حقير
برن كوردم بلكى بر حديث صحيح اوله زيرا بو روايات صحيحه سكزى زاده حضرتلرندن استماع اولنمشدر بوجبل انكچون قره تودسز بر مظلم
داغدر بو محل باغلرى ايچره باغچه باغ ارملر وبساتين وحديقه لر وآب حيات بركه عظيملر بردقولاج واكثرى قولاج يقندر بعضيلرندن
اولقدر لب برلب اولورمشكم هر قيودن اليله صو النوب مبتليله جكلكه احتياج اولمازمشى ليمون وتورنج وكباد وساير شكوفه افراط
اوزره دررايحه طيبه لرندن آدمك دماغى معطر اولوردى بوينه بر جبل دخى واردر مدينه منوره برخو اله جبل دردلو بر الياق
قره قيا ايچره داغ جمع درشهرك جمله اهل عرض ضرعه خواتينلرى حجاج مسلمين وعساكر موحدين الاى بوجبلدن تماشا ايدرلر مدينه
اوزره اولوب بوجبل واردخى اولرى ايچنده واقع اولمشدر بوحقير آنى دخى سير تماشا ايدوب مدينه واردوشنده دوغرى
حمامنه واروب انده پاك كيسه وصابون سوردوروب غسل ايدوب بعده جمعه ماه كلوب جمله ثياب راه چيقاروب بسم الله الا الله احرامه
كروب پا برهنه وسربرهنه اولوب دنيا علايقندن مبرا بركل رعنا ابدال اولدم حمامدن اول آن جمعه دن طشره اولوب مدينه منوره
قلعه سنك باب مصردن ايچرى كردكده يو ايت شى بنى اوقيه بسم الله الرحمن الرحيم ربنا ادخلنى مدخل صدق واخرجنى مخرج
صدق واجعل لى من لدنك سلطانا نصيرا ديوب دوعزى استانه حضرت رسول خدا محمد مصطفى اول رحمة للعالمين جا
مع شريفنك باب سلامدن بوحقير دخول ايدوكده ساير عشاقلرى كبى اياق اوزره كيتميوب بالتى كبى بوعاصى بوزدى جا
لاغر تنه سوره سوره بى دست وبى پاى سوردوب سوردنركيد ردم حمد خدا اينه بنى آدمه مرحمت واراميشى ضرب مثلدركم
برده بطان بوزى كسه بيمار زردلوكرجك فرق الى بيك حجاجك ازدحامى ايچره تاشبكه رسول الله ده حضور مواجه رسول
الله واروب آستانه خاصنه سن بوسى ايدوب بعده برزانو اولوب اندن بر قيام دوروب آداب خشوع ايله السلام عليك يارسول
الله ديوب شفاعتلرن رجا ايليوب مست مدهوش ووالهه حوش اولمشم بعد زمان عظيم باشمه كلوب خلاص شريف بعده قالمش بر ختم
شريف تمام ايدوب بنه كروكر وآداب اوزره كيدوب انشاالله على الترتيب نركونه زيارت اولنور محلنده بيان اولنور اندن بشه
جيمه منزه كلوب جوزنى طعام تناول ايدوب الاى چادرلرى ايكى كون ايكى كيجه اوطوراقدر ديوند ايله بلر بعده ديوان وذيلى بيان شا
اولوب سكرقات مهمتر خانه لر چالنوب بعد الفراغ جميع اعيان ولايت پاشايه كلوب بولشد قلرنده قهوه وشربت وكلاب بخوردن صكره
بوللردرده دونلرين قطاع الطريقلرى وعريان ده زنلرى جمله سن زنجير ايله ميدان سياسته كتوروب استانه رسول الله ده قتل نفس اولنمسن
بولرى دزدارى تسليم ايده مز ديره زدارى چانمرك ديو فرمان ايدوب دزداره خبر كيتمده بعده اعيان ولايتدن علما وصلحا ومجاوريندن نيچه
محتشم آدملر كلوب بو محرم دملرى رجا ايدلر پاشا دخى بنادرى نيچه عفو اولنا جاغنى بلمم بيره مشود زداره كم كندى دنيمه بواكملرك
ايچندن بر محتشم تودكورتكلى بكچرى قياقلى بركم بيوركه سلطانم دزدار اغا حضرتلرى بيز ديدك پاشادخى هاى سلطانم سرسرسز ديو
آياغ قالقوب تعظيم ايلدى هماندكوردم پاشانك ياقلرى قرزدى وديشى شوارد كجى اولدى بعده دزداره سن ترسن كجيده
ديدى هله پادشاه قولوسن ضعيف لى ديدى يا ه ملعون بن قبوجيلر كتمندم ونلوك باشيلرم بوقيدر كرانلره بولشوب انلر دخى كلاعلا
ابدرلوسن پادشاه قولى اولورسن سايرمجاور كبى يارا يچرسنه كلوب بى پروا اوطوره سن بردزدارد بوفرمان ايده دم سن بونده
دوره سن بو صعالى قنده اغاردك فالدر شوكافرى بوعرب كافرلرى ايله قلعه يه اورك ديو دزدارى مطرجى باشيه تسليم ايدوب قلعه
حبس ايدوب كيمداسى دزدار ايلدى حقير بوتماشايى ايدوب جيمه دن سلام كريمه قوشانوب زيارتدن زيادتر كيدوب جمله شهرى
وقلعه سين تماشا ايدوب اوصاف شهر يثرب نورها الله تعالى بانوار رحمته بحرمة محمد عليه السلام دعتر تربيعنى اوصاف منزل قلعه
مدينه منوره حفظها الله تعالى الى انقراض الدوران آمين يا معين زمان جاهليتده يثرب نامبله بر بلده جك ايدى بعده حضرت
رسالت پناه مكه مكرمه دن اسكندر ذكرايلك وفات تاريخندن سنه [illegible] ده ماه ربيع الاولك اون ايكنجى اثنين كيجه سى ابنه سنه
خاتون دحمندن شق اولوب سعادتلر كيم ارضه قدم بصوب عالم منور قلدقده ماه نيسانك يكرمى بنجى ايدى قرق ياشنده
كامل اولوب نبوت كلدى نبوتدنصكره معراجلرى مكه ده واقع اولوب ستى سالقرى اللى بر ياشنده وطقوز آيلق ايكن مكه منكرلرى
ايله بالاخره كچمك ممكن اولميوب امر رب جليل ايله مكه دن مدينه يه هجرت ايتدى حالا جميعى تواريخ آل عثمانده وتواريخ عربان هجرت نبويدن
تحرير ايدرلر اما يونانيان اسكندردن ضبط ايدرلر يهود آدم ثانى نوحدن تحرير ايدرلر قبابطه حضرت ادريسدن ترقيم ايدر حالا بو
ذكر اولنان اجناسك تاريخلرى بونلر مضبوط ومربوطدر نتيكه كلا حضرت رسالت مدينه يه هجرت ايدوب صحابه كراملك مها
جرين انصار ايله مدينه منوره اولقدر معمور اباداندر اولديكم ايكى كره يوز بيك آدم واردى دردلر بعده سنه تاريخنده
حضرت رسالت پناهك قبر شريفلرينه كورره كافرلرى وضع يد ايده جك محلده نور الدين شهيد ابن اق سنقور
الزنگى خليفه شام ايكن شامدن الغار ايله طقوز منشوب دشمن النده مصرتك جسد شريفى خلاص ايتدوكى محلنده تحرير اولنور
اندن مدينه منوره نك جانبار بعد سنه ابتدا نور الدين الشهيد مفيد ومختصر بر قلعه بنا ايتدى مرور ايام ايله صل بر بوزد دوتوب
حضرت رسالت پناه سلطان سليمانك واقعه سنه كروب يا سليمان بلغرادى درودى وبودينى فتح ايدوب غزالماتيله
قدسى شريفه بر قلعه وبغداده بنم امتى اولوب مقتداى ناس اولان نعمان ابن ثابت امام اعظمه بر قلعه وبنم يثرب شهريمه بر
قلعه بنا ايدوب مدينه مى معمور ايده سن ديو مناممده سليمان خان كوردكجه بلديكم بيورد فكر بلغراد ودرودس وبغداد
فتح اولنمسى تبشيرا ولندى حمد خدا ايدوب بعده اول قلعه لرنك بر قلعه بنا اقسندرم كويا سند فهقهماد ر اوصاف اشكال
قلعه مدينه سنه ٩٤٩ تاريخنده شريف عكمنده دورشريف طره قندن بنه وشريف سنجاق بكى پاپسيله حكومت ايدردى دا بعدن
خطه شريفلر وارد اولوب هركيم شيخ الحرم نمدبسنه اول حاكم اوله دامن شريفلر كلوب شريف حضرتلرنيك طره قندن اولى حاكمى
رفع اولنوب يلده بركره شريف حضرتلرى كلرسه مدينه دن طشره قنوب حضرت رسالت پناه زيارت ايده عزى شبيه قارشمه

درکم مانی و بهزاد ارژنك قلم موین چکده کمری مو میان اولورلر بویله بر تحر مبین و تحر امجاز قلمدرکم بو قدر بو زیلدن بر هنود
المتون و لوحه و لاجورد و سیلوسی نیلکون و ارشعمرا و در برعبرت نمون نقشی بوقلمون طوانلر اما مواجه رسول مبینی اوکی
اوزره کادکبریا النی قبه خورده در اما بونلرك دخی ایچلری ایله نقشلنمشدر کم کویا نکارخانه نقشی چیندر بو قبابلرك جانب ابعد
سنده کی جام کلکونلره شمسی اتش تاب فرا ودر نیجه حضرت رسالت پناهك قبرسی ایچی نور علی نور اولور و بو حضرت رسولك ابتدا انشا
ایلدوکی جامعك داخلی و حضرت عثمانك اکرا الحاق ایلدوکی جامعك جمله ایچنده کی ستونلری تا باب سلامه وارنجه اول ستونلر بر آدم
قدی قدر سبز کون کاشی چینی قابلیدر اما ضم اطرافنده اولن صغیر ستونلری جمله ساده عمود مجلالردر و حضرت عثمان ضم ایلدوکی
بنا ایله حضرت رسالتك جامعی قدیمی مابینی تا باب سلامه وارنجه عمودلر مابینی کونا کون مصنع شبکه لردر کیمی شروی و کیمی
جوز و کیمی مشتر احشا با تلرندن منقش قفصلردر حضرت عثمان بنا ایلدوکی دیوارده بر محراب مصنع واردر که سرا اول محلده عبادت
ایمز زیرا جامع قدیم کرده حضرت رسالتکدر و منبر دخی انده در انجاق حضرت عثمانك بناسی حضرت رسالتك جامعنه ضم اولمشدر
و بعضلر تلرکاه دکنینی نماز قیلا برلر دعا مستجابدر و اصلا حصیر دوشلی دکلدر کویا باب سلامدن بو شاه راه ضعیفدر اما استاد
کامل بو خورده ایله خورده زی قیمت مصنع طاشلر دوشه مشدر کم کویا هدهد بر شتی کاربیسیدر کم سراپا مرمر خام دیشم عرقانی
واصفیره قانی و بلغمی و سماقی سنك کونا کون ایله ایله تزیین اتمشکم آدم حیران اولور اما حضرت رسالت جامعی ذراندیر زرهو
بر بادشاه و وزیر و زرانك خیراتی جا ایچره منقش ایله اراسته و پیراسته اولمش جامع نوردهداد رحدای لم برلحقی اکرچه
علایق دنیا ایله الوده اولوب سیاحتده مایل اولمشم بو جامع الجنه دن بر قدم هبایه کتمزدم و نیجه بیك آدم بو جامع ایچره مواجه رسول
الله ده طاعت عبادات ایدوب مجاور اولمشلر علایق دنیادن منزوی اولمشلردر و دخی موذنان محفلی بیاض مرمر خام خورده بکر عدد
ستون نحیف اوزره جانب اربعه سی بنیز مرمر بر صنعتی ایله منقش عبرت نما بر مقصوره در و حضرت رسالت روضه سنه قریب امام
حنفی محرابی بر الجاحق محرابدر اما بو دخی کوش کوزی خورده طاشلر ایله منقشدر کم تماشا ایدنلر محرابلرك تمدد حلرندن برف دخی
بو محرابدر اما بو محرابك ایکی جانبنده آدم قدی بالا التون شمعدانلر اوزره بکزر آرشنی بالا بیاض شمع عسلی کافوریلر وارکم هر بری عمود
واردر و هر بری بر آدم قوجاقلر جسداره مومل در شعله لری کویا نور اللصمد مصدرندنکلر و بو محرابك صاغ طرفنده سلطان مرادنك بر
منبر بیمبر بنا ایدر منکوحدا حقیچون جمیع ممالك اسلامك عبادت کاهلرنده بویله بر مرمر مصنع منبر سرامدکورمدم کویا بو جامعك روح جوزه
بدر روح اعظمیدر و روضه مطهره در و بو منبرك باب نفیسی اوزره بو ابیات تحریر اولنمشه ریت ارشد السلطان مراد ابن سلیم خیر
منبر زاده یمن المعاد نال سعدا ما الحساب تاریخ منبر تمره. سلطان مراد سنه ١٠٠٢ و بو محرابك صاغنده محراب امام شافعی واردر
و محراب مالکی و محراب امام حنبلی واردر بونلر دخی مصنع محرابلردر رابنده صلات خمسه اما اولنان اول مذهب شافعی بعده حنفی بعده
مالکی و بعده حنبلی قلارلر اما موذنلر محفلندن فا القمیوب اداء صلات ایدوکلرندن صکره مذاهب ثلاثه تعودا اوزره موذنلك
ایدرلر باب سلامك ایچ یوزنده کی کمرلنتده تاریخ امر بانشا هذا البنا المبارك مولانا السلطان قیتبای عز نصره سنه
تحریر اولنمشدر غایت مصنع شغل ذرکری بر برنج مجلا قپودر انی کورن التون ظن ایدرلر و باب رحمت و باب
شفا و باب جبرائیل بو جامعك جمله دوت قپوسی سراپا مصنع برنج کهربا وار مصیقل و مجلا بابلردر اما باب سلامدن ایچری کیر
دکده تبونك ایچری صول طرفی کوشه سنده بر آدم قدی بالاده بر ماوی کاغدلی لوحه اوزره بو ابیاتلری جلی تعلیق مطلا
تحریر اولنمشدر کتابه صو قطعه بودرکم عجب بر قومك ... رسیدی اراولودکم نیری اوزره بنده ازاد اولمیه سنکم فخر العا
لمین و سید الکونین سن خاشا لله قمیرکمیر بو زسوردن ازاد اولمیه دیو کتیب اولنمش اما محله مناسب کمال مستانسن اظهار
ایلمش صدقلك بارك الله و ینه بو باب سلامدن ایچری کردکده صاغ کوشه ده بر آدم قدی بالاده آیت اعوذ بالله من الشیطان
الرجیم بسم الله الرحمن الرحیم یبشرهم ربهم برحمة منه و رضوان خیر امتن اسس بنیانه علی تقوی من الله و رضوان اینی مسطور
مدینه او ضبره ایله آیت انما یعمر مساجد الله من امن بالله والیوم الاخر ایتلری الی اخره تا حضرت عثمان محرابنه وارنجه بو ایت خریطه
لر علی خط مذهب ایله تحریر اولنمشدر بو خطلردن اشقی کادفرشه واردنجه حضرت عثمان بنا ایلدوکی دیوار جمله کونا کون مواج عماتی
و بث م دیره قاقی آیری سنك عبرت نمونلر قابلیدر و بو سنك مصنعلر اوزره بر قات دخی جلی خط مذهب ایله تا باب
سلامدن باب جبرئیله کلینجه سوره فتح شریف تحریر اولنمشدر اما الله اعلم خط یاقوت مستعصمیدر زیرا خط تدیدر و قاعده
سی دخی اکر بقیه ندر و بو حضرت عثمان دیوارینك تعمیر و ترمیمینه شافعی کوشه سنده چار کوشه بر مرمر بیاض اوزره بو بیتلر مکتوبدر
تاریخ شافعی دیوان حشر و مهبط روح الامین صدر جمع انبیا تاج روسی العارفین فیض حقدن دشدی تاریخی دعا و خیر ایله
بو دنیاسی معمور ایده رب العالمین سنه ١٠٤٢ و بو حضرت عثمان بنا ایلدوکی دیوارده اصلا پنجره یوقدر الا حضرت رسالت پناهك
مواجه سنده بر آدم قدی بر برنج تفصیلی پنجره واردر و طشره سی کول کلستان و سنبل زنجاللی بر باغ ارم حدیقه سیدر و بو پنجره
دخی حضرت رسالتك پای شریفلری شبکه سی اوکنده بر پنجره دخی واردر طریق عامه ناظردر بو دخی برنج تفصیلی دوزنده بو جامعده
بو ایکی پنجره دن غیری یوقدر کویا جانب اربعه سی بر محفوظ قلعه در حقا کم قلعه ایچنده قلعه دن متین بر قلعه کوهی مکین دردر
بو جامع ایچره شیخ الحیلر قمری اوکنده ارباب مغفرلر صفرسی دخی باشقه و عبادت کاهدر کم شبکه رسول الله ایچنده حضرت
فاطمة الزهرا ایه ناظر بر صفه در بو طرفدکی دمر شبکه لر اوزره نیجه بیك ارباب معارفك لوحه لر اوزره برر حسن خط اثار
لری وار حمد حدا حقیرلر اولیا دخی برر یادکار دخی بر لوحه اوزره جلی خط ایله سیاح عالم اولیا بر و نیجون الفاتحه ایدوب اثارمز
واردر بر اثارمز دخی مواجه رسول الله ك مقابله سنده کی مزکور شبکه جلی قلم ایله دوری دیوارده شفاعت یا رسول الله
اولیایم سنه ١٠٨٢ دیو اکم دستاری قدر بلور قنادیللر ایچنده بر رفندیلرده دخی واردر مصر مصرده انشا اولنور جمله
یدی بیك قنادیل دره عجب حذا ملدر یاقوت صاحدا ... ذو ذرودشن اولوب جمیعی مجاورین و مسافرین قرات قران

اولوب یا محمد ربك سكا سلام ایلدی وار حبیبم محمدك شتربانی اولوب بنم دوهم ایوب انصاری بنك بیتنه حبیبی كوتر دیدی دیو
ناقه‌نك یولارك جبریل امین دوه‌جی كبی كوتوردكی ایوب انصاری الهام ربانی ایله مدینه‌دن طشره جامعی قبایه‌دك سكردوب حاضر
رسول اللهی دوشوب خیر مقدم یا رسول الله دیرك محمد عربینك جملنه پیشوای راه اولوب حضرت رسول بیت شریفنه كتوروب
حضرت جبریل امین مبارك بادبا محمدا اشتره مقامك بودر دیو اشارت ایدوب غایب اولدی اندن جمیع صحابه كرامك مها
جرینلریكی حضرت ایله بیله كوچنلر و دانلرك جمله‌سنه بر مسكن ویروب اهل مدینه‌دن هر كیمك سنت اوزره دورد دورد منكوحه‌سی
وار ایسه ایكیشرین اوچرین مطلقه ایدوب بر واصل یارلری ایله قالوب حضرت رسول ایله مهاجرینه بر عورتلرین ورمشلر ایدی زیرا حضرت
رسالت پناه هجرت ایدنجه بیله بیك صحابه كرامك عورتلری سن محمدی سكز بر سز بكلر بیله كتمز دیو طلاق ثلاثه ایله مطلقه اولوب صحابه كرام
حضرت حبیب الله مدینه‌یه كلدكلرنده ابا ایوب انصاری بویله نصرت ایدوب هر بریسی بر خاتون ایله اهل بیت الدی زیرا حضرت ایوب
مدینه شهرینك كبارندن ایدی بو حال اوزره مدینه ایله معمور اولدیكم كویا ارم بهشتی اولوب بو سعفیدن نزجانبه توجه ایلدیلرسه
منصور و مظفر اولوب سالمین و غانمین مدینه‌یه واصل اولورلر ایدی بو احوالات مفصلا جمیعی سیرلرده مسطوردر اما بو نیز
در جامع شریفی اوصافندر بعده حضرت ابا ایوب انصاری حضرت رسالت پناهه بیت شریفی احسان ایدوب حضرت حجرت شریفنه
لون تسلیم ایدوب كندیلر غیری خانه‌لرنده ساكن اولدیلر بعده حضرت رسالت بو بیت شریفك جنبنده بر لطیف مسجد شریف انشا ایلدی
جمله صحابه كرام ایله انده عبادت ایدردی كیم حالا اول مسجد روضه مطهره اولان جامعه‌دردر بالذات دار فانیدن دار باقیه هجرت ایده‌جك محلده جمله
اولادینی حضرت علی غسل اتسن و حضرت عباس عمم ایكی اولادی فضل و قثم ایله موصی ایدوب تنبیه تنشوی اوزره دوسبوب بنی اوزرنده
غسل ایده‌لر و ایكی كفن ایده‌لر و حضرت نماز قلوب بنی بو بیت شریفه دفن ایده دك دیو تنبیه بیوردلر بعده روح شریفلری بدندن
ایله قبض اولنوب جوار رحمته عزیمت ایلدیكنده قرار ایدوب جمله صحابه كرام و چاریارك جمیع اولوب وادیلا و اولدا یا خاتم الانبیا و مصطفی
دیرلر ایكی و فزع ایده‌رك حضرت علی كرار غسل ایدوب اول بیت شریفه ایچره دفن ایلدیلر بعده حضرت ابا بكر الصدیق خلیفه رسول الله
اولوب جمله صحابه كرام و مهاجرین انصار و ارباب منفعه بیعت ایدوب مستقلا خلیفه اولوب جمله كبار دكنزلنی و صحابه كوتنی جمع ایدوب استار
رسول اللهی زر انداوزره مستغرق ایدوب جفت مثال بر كوشه اعتكاف اختیار ایلدیكن و قبرستنك یك پاره ایده‌م دیو فاتحه تلاوت ایدوب
هر كس حاضر ایكن كیدوب وارمقده‌دن میدانه قیوب حضرت رسول دیجون متهر دعا ایتمكه ما القرن حاضر ایدرلر حكمت خدا اول كیجه جمله اهل
بیتك و جمیع صحابه كرامك واقعه‌سنه حضرت رسالت كوروب یا اهلم بنم خاطرم دیلرسن بكا جواهر و التون و كومش قبه‌لر لازم
دكلدر بن جناب باریده دنیا دولتنی رجا ایتمدم رحمه‌دن بر قبه اتمم دیر ایدیم اكر بنم رضام استرسكز بنی منكرین و مشركیندن
حفظ ایچون نشیش چهیته شكر ایدوب مسجدی وسعت اوزره ایدوب ستنم اوزره كیدوب غزای اكبرلر ایدوب صحابه كراملر
غزا مالیله بر خوش كوزده‌سن بیوردلر علی الصباح جمله صحابه كرام بو واقعه‌یی بربرلرینه نقل ایدوب استارز رسول اللهی مجوهر
اتمه‌دن فراغت ایدوب امر رسول الله اوزره ابتدا حضرت عثمان مسجد شریفی جامع ایدوب توسیع ایدوب عظیم بنا ایلدی
ابتدا قبله دیوارن انشا ایلدی بعده حضرت علی بنا ایلدی بعده امویوندن ولید بن عبد الملك اندن مصر سلطانلرندن
قیتبای و سلطان غوری و آل عثماندن سلیمان خان و سلطان مراد ثالث و سلطان احمد بو مزكورلرك جمله‌سی حضرت
رسالت پناهك شفاعتلرن رجا ایدوب هر بری بر آثار عظیمه انشا ایدرك بو جامع شریف جنت مثال اولمشدر نز قطعه‌دن
جهدنه و نه اشكاله اولدیغی منظورمز اولدیغی اوزره بیان ایدراوز لاجرم ایله جامع دایرا مادار طشره‌دن سكز یوز آیاقدر
اما اصحاب طریقت دیوارلری اوكی باغچه و محله‌لر ایچی الماقه ایله باب سلامدن ایچری كیروب تا مواجهه رسول اوكندن ماده بابه عبور
ایدوب جامعك عمر الفاروق كوشه‌سنه‌دك ایكی یوز آیاقدر بو حساب اوزره جامعك دورمدوری بیك آیاقدر
اندن ینه جامع ایچندن آیاق ملیوب حضرت رسالتك پای شریفلری اوجندن و باب جبریلدن و شیخ الحرم منقعرسندن
و باب نسائی عبور ایدوب بنه حرمه مك ایچ یوزندن تا باغ محزنلری اوكیندن ایچه یوز یمش آیاقدر و باغ محزنی كوشه‌سنده
ینه حرمه مك ایچ یوزندن عمارت كوبلری دوردوغی یوجاغرا و ایچه یوالیا د مله‌دن یو محلدن ینه ایچ یوزندن باب
رحمته وار نجه اندن عبور ایدوب باب سلامه كلنجه یوز یمش آیاقدر بو حساب اوزره بو جامع شریف ایچ یوزندن التی یوز
نقصان آیاقدر طشره‌دن بیك آیاقدر و حرمی شریفی مسلیا هنوزده جاقل طاشی دوشنمشلردر دایرا مادار التی یوز
آكم بر حرمدر و بو حرمه مك تا او رتاسنده بر قبه عالی واردر جمله قنادیللرك دیار مغربی سوسنرسنده‌ن كلن زیت
یاغی مصره كلوب اندن ینبوعدن اندن مدینه منوره كلوب بو قبه‌ده محفوظدر و بو باغ قبه‌سی اوكنده چار كوشه
بر صندقجق واردر جانب اربعه‌سی پارماقلقدر ایچنده بر سال مدمخل خوردما واردر بالذات حضرت رسالت پناه مبا
رك دست شریفلری ایله دكمشدر حالا باننده باقمقلر بر خورما فدان دخی حاصل اولور بو خرما محلی حضرت ایوبك خانه
سی خولیسی ایدی سمتندی حرم شریف اولمشدر بو حرم شریفك جانب اربعه‌سی مفتحلردر علی الترتیب كونا كون ذی قیمت باهی خرد
و صیانی در زبوری الی ایكی عدد عمود منتهالردر كیم مثللری صحرف الهند دو اطراف حرم الی ایكی نالك مستعملردر كمو بینك
مابینیها لرنده قرقه حصاری حطی طرقی علی حطیر لعفطره جلالر مرسومدر بو حرم شریفك جانب اربعه‌سنده اوچ مناره
منتهالردر هر بری فلك كرسی چكمشی اوچر طبقه مصنع و موذون منارلی قنادیللردر كیم بر مناره حضرت عمر كوشه‌سنده
غایت بنای مهندسی بر سلیمه مناره‌ده میلدر ورق باب رحمت جانبنده سلطان قیتبای حلا حجره‌سی قبوسی اوزره بود
عبرت نما بر مقام بلال مناره اجزای مقام عزالدر و بر ده حرم شریفك شمال طرفنده طرز قدیم بر مناره عظیمه دانما اتلو قندیل
مصنع دكلدر و بو جامع مطلش بیت مسلیا پوشیده و بو جامع علا ایچنده جملیله جمله صغیر و كبیر اوچیوز عملی مدور رستو تلودر
جمله‌سی یكرمیشر مستون اوزره بنا اوچیوز عدد كمرلیدر كیم هر بری خورش قوزعدن نشان ویرر دنكلو اوزره نقش بوقلمون طولودر

بستانلر و خلقلرین کبستانلر دیو اوچ کره آدم واردی کلمدیلر در حال نور الدین خداملرینه اشارت ایدوب ابرام الحاح
ایله اوچنی دخی کلم ایله حالت نزعده ایسه کتردیلر ماعداسی کندی قدم نامبارکلری ایله حضور نور الدینه کلجک نور الدین شهید
صدقت یا رسول الله دیوب حضرت رسالتک واقعه‌سنده کوستردیکی کبی کوروب شکر ایتدیلر در عقب مجوسلرن بجهد دوب بوقدر مهمات
شیطنت و بوقدر لوازمات ملعنت ایله بوقدر مال دخی کتروب و بوقدر قازمه و کورک چیاکولونک و کوسکی و تبراب مثلی زهرلی
سولوکم سنک حاکلد وکده بو نیز آکلرکی سنک اوزره القا پاره پاره ایده بو حالی اهالیسی مکر کوردکجه نعوذ بالله دیوب بو ملعونلر
حسن حال القرینه شهادت ایتدکلرندن حجاب الود اولوب کنه یلر نور الدین ایله اولو دحجاب اتمه سنلر حمل المؤمن علی الصلاح دیرلر
ظاهرینه شهادت ایلدیلر دیوب بنر جمله اعیان کبار کمرلیی حضورینه قعزوب بو ملعونلره جزا ترتیبینه شروع ایدیجه صاحب فراش
اولان ملعونلرک بری عقاب کبی یرندن صچرایوب نور الدین اوزره دالجم اولوب هجوم ایلدی بری دخی یرندن صچرایوب نور الدین
اوزره برتوفنك آتدی حمد احدا بریده اما بات المیوب بونلری جلاد فهلك الله آلوب وجودلرینی الك الك ایدوب بر بر سویلدلر و الکی
بزم طشره‌ده اون عدد دقیقلرلیز واردر بو شهره ایچره زنبال صورتنده جمارلر ایله حدمت ایدر شکلنده هفته‌ده برایکی کره بیزه کلوب
طوبراق طشرلردی و بعضی محلده طوبره‌لر ایله بزده طشره وق دیجه نیزاول اون عدد زنبال دخی جمارلری ایله کتروب انلره دخی اشکنجه
ایدوب بلبل کویا کبی بر بر ماهیات حال بیملا المزن سویلدیلر اما حجره‌لری ایچره لغم بولغزن بولدمدیلر آخر ملعونلرک بری انلش یعقوب
طعام بیشردیکمز طاشنک آلتنده کول طاشی طوج یمکلکلر اوزره‌در اول طاشی چکلک لغم یولی ظاهر اولور دیو نقل ایدنجه حقیقت الحال
ارماینده انشلری یتوب حجره‌لر اوزره طعام ماری طنج اولنمده در حال جمله اهل مدینه حضورنده اوجاق طاشی میدان تجمه بیلجه عظمت
حدابرغار یولی کبی برلغم راهی ظاهر اولوب شمعلر یاقوب بالذات نور الدین شهید بکا ایده‌لك بو لغمه کروب اشی حال یا رسول الله
دیرک کامل یوز آدم قبر شریفه دوغری کیدرلر وجود رسول اللهه اجاق برآکم برقالمش بو حال اوزره کشف ایدوب
جمله طشره چیقارلر و ملعونلری بد دستی اشکنجه ایچکوب سویلدلرس کادلوند ه اول ملعون ایدر والله بو اشپانیر داصلرنده
بز جمله فرد ین محمدی ظهور ایده‌لی حضورمز کیدوب ملت مسیحیه بابا لا ولدی خصوصا بو اموی بوندن ولید بن عبد الملک عصرنده جمیع
جزیره‌لریمز و برآ و بحرا ولایت عظیمه‌لریمز خصوصا معبد قدیممز اولان قدس شریف و مصر و اسلامبول و مغرب زمین و طونس و طرع
بونس و فس و مراکوش و تلمسان و لذو لوسی جمله عربان آلنده قالدی بونلردن بیجه انتقام الساق دیو مشورت ایدوب آخر دیمز
اولوسی پاپا ملعون که رای نانتری ایله کلوب عرب قومی براحمق قومدر مدینه‌دن محمد لوینی اوغورلرلم اشپانیره کتوروب
اسکی پاپالر لولیبی یاننده دفن ایده‌لم بعده الکرنده اولان مصری و شام عراقی والحاصل ما تقدمدن برو ملک موروثمز اولان بلاده
عظیم لویمز و سواد معظملرمز و سواحل دریاده اولان بندر اسکله‌لری عز طلب ایده‌لم خصوصا ضبط الملوکمز اولان قدس شریف الاسلام جاب
اوبعه جنسه صاف طوج و دمردن بر حصار ایده‌لم بعده جمله عربستانیان اندکوجه‌لم عرب بنر چولده قالسنلر اشته نه تدارک بودر دیو خسر
بر عربیلر باشم چقماز بیهمان محمدلرین اوغورلده‌لم دیدیلر ما بینمزده برقاچ رهبان محمد اول محمددرکم انادن دوغنجه جمله قبله
لرمز یقلدی و انتش کده‌لر سوندی و ناک کسری و ایا صوفیمز و بو اشپانیر دیری یقلدی اشته باشکز اوجنده دینک کره یا بدق
ممکن اولوب بنا توتدی و سلف رهبانلرمزدن تواریخمزده مسطور اولان پاپا میکائل و پاپا آنکلی و پاپا میحایل و پاپا ایا پوچی جمله
اون ایکی رهبان دیره دنر دیکن لاتین رهبانلرندن اون ایکی دخی مکتور واردب محمده بولوشدیلر والحاصل ایوب کورشدیلر و خراج
رهبان عفو اولنماسی ایچون عهدنامه آلوب یا رشیدیلر اول زمان محمدک عالمی صبا و نا بلش وجود دینک کولکسی یره دوشمزمش
و نرجانبه کتسه وجودی اوزره بر پاره بولوت بیله کورمش دیو اسکی پاپا لولیبی محمد کوروب بو بلر یازمشلر ای ایدی بو اوصاف
ایله متصف اولان محمدک قبری حافظی اللهدر دعمل کتابنده بزلرکم درست محمد اولان جورو جسمی تازه دودور دیو لمرای ایدک
انتی جوروینی محمدک کندی وجودی چوررردی دیو برقاچ پاپا سارجیز بو برزم بو مدینه کلمزی منع الملک اسر دکلرندن جمله پاپاسلرین
بو منع ایدیم دین اون ایکی پاپاسه خطاب اتدیلر کم بسی بلی سز محمد یلرسز و سزک بو سوزلریکزدن اکلنان اولدوکم مذهبکزده عرب
دایمیسی واردر دیو اون ایکیسنی دخی قتل اتدیلر و اول کیجه انلرک اوزرلرینه نور یاغدی جمله اشپانیه قومی بو نور الهی علی ملاء
الناس کوردیلر اما بو رای باطللرینه مصر اولوب بیزه بو قدر مال خزینه ورروب پاپا ملعونک بد دعاسیله باشمز طوبرایر
دوب دیج ایدر بو اشغال مقید ایکن برای واد رپاپانک برمکتوبلری کلدی غافل اولمان اوزریکیزه برعسکر واردر اما حزرانیوب
اشکیزه مقید اولاسز وجد ایله اولورسه اوتسون نکر محمدک نعشنی اشپانیه کتررسکز دفن ایدوب اشپانیر کعبه ایده
زرو هر سنه بیمش سکسن بیک عرب وانزاک کلرسه یوزر التون خراج الوب زیارت اتدیرز دو سزلری بر دار ایدوب عرب
باشنه اونار التون الیوه دیرز دیو بو مکتوبلر کلدی دیو کاغذلری نور الدین الشهید حضورنده برازاندیلر و اندن صکره بزدخی
زیاده تقید ایدکر وار مقدور قرص صرف ایدوب توبیمزده جوز دانلرله تراب طشمغه باشلدق بعده پاپانك مکتوبلرنده اول
جانبه برعسکر واردر دیو تحریر اولندن بر نقش الوب بر رمل الدک بیزه خوف و خطر منزلی کورندی دیری وقت صباح قید بندا
اندیکز فرنج حکیمی رمزنامک حکمی قاندر بو تمالری دفع انکیچون صاحب فراش اولدق بالاخره حضوریکزه جامه حاب ایله کلوب
انده دخی خلاص اولمه میوب حنا بکزه قصد ایتدک بینه خلاص اولمه مدق اکر دینی محمدک کرم بنی آدا ایدك دیو رجا ایلیوب
جمیع سرکذشت سرانجاملرن من اوله و آخره نقل ایدلو همان توجیه نور الدین ایدر رحمهما الله سنک دینه کلکرمی لمحاجه در اتفاق
سنی نزا اشد عقوبت ایله قتل ایدمکم عبرت عالم اوله بعضیلر سلطان بو ملعونلری احراق بالنار ایدن درلر نور الدین ایدر یوق
انش ایله عذاب جناب باریه مخصوصدر اشد عذاب الیم ایلهر کون برن قتل ایدوب عبرت عالم ایده‌لم اشترمر دارلون ذکری جبل
العین یعنی جهنم داغنده بعد هجرت النبویه یجمدیدی منوره کفا قدی بهمر مستند محمد حدا معجزهٔ رسول الله ایله کو بالر ن اله
ووب قتل اولندیلر الا هذا الان مکه و مدینه منوریه ملت مسیحیه دموسو یدن ملك مختلفه یبی بوقدر حتی جعفلر شام

ومباحثلر ادیان ایدرلر اکر بو جامع شریفك اوصافی معلومز اولدوغی مرتبه تحریر ایتسك بر مجلد کتاب اولوردی ابتدا قلعه
اوصافن تحریر ایتدن مراد اولدر کم بو جامع رسول الله قلعه‌نك تاوسطنده اولدوغی معلوم اولسنز وحضرت رسالت دخی بو جامعك
نرحاسنده ایدوکی معلوم سعادت اوله اوصاف روضهٔ مطهره و قبهٔ مهبط نور منوره یعنی قبر شریف حضرت محمد امین اکبر وما
ارسلناك الا رحمة للعالمین صلی الله تعالی علیه وسلم الی یوم الدین نوّرها الله تعالی بانوار رحمته بجهت محمد علیه السلام
وعزتیر اولا بو آستانهٔ تحریر اسراره حداد درکاهنك سبب بناسی علی قدر الامکان بیان ایده‌لم ابتدا بجهت نبوتیرنك سنلر تاریخنده
جاریا دکرین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین واهل بیت طاهرین اندر دکم حضرت علی وامام همام حسن وامام حسین وفاطمة الزهرا
بونلر اهل بیت درلر کم شانلرینه نازل اولنده آیت انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا ابتشن بنی ذات شریفلری
ایچون نازل اولمشدر بو سلطانلر جمله بریره جمع اولوب مشورت ایدوب حضرت رسالتك جسد شریفنی برحاله ایله حفظ ایتمکه بر ل همت
ایدوب بیوردیلر کم احتمالدر مرور ایام ایله دولت برحالدن برحاله واروب منکرلر جسد رسول الله بر فرجه بولورلر کلك برحالده دیو
علی الاتفاق جسد شریفك جانب اربعه‌سنه چند قلاچ قوروب کاوکیریله اوزره طرز قدیم بر قبهٔ عظیم انشا ایدیلر بعده آل عباسیاندن هارون
الرشید واوغلی مامون خلیفه ونیچه ملوکلر دخی بنای ضمیمه ایدیلر که بر آستانهٔ عظیم اولمشدر مرور ایام ایله تاریخ هجرت نبویه‌نك سنه‌سنده
الا اینکه اکر نور الدین الشهید شام خلیفه‌سی ایکی دشمن دین اولان اشپانیه‌ده پاپانام لعینی دینی جمله قسیس وبطریق ورهبانلر
ایله مشورت فاسده ایدوب ایتدیلر کم کلك سزکلر محمدك دین دولتنی رخنه ویره‌لم حتی جدال ایله اکره مقاومت ایتمك ولماز بر کره دخی
انلر بو قدر سنه‌دن برو منصور ومظفر اولوب ملت مسیحیه خرستیانلرینی پایمال ایدیلر امدی تدارکك اولدر کم بر کاری باشندن
الالم برقاچ براز کیدلر عزیزه مال فراوان وعده ایده‌لم وبونده اولاد آبا الرینه بی حساب خیرلر ویره‌لم دمیمع لوازماتك کوره‌لم مدینهٔ
منوره‌یه کونده‌ره‌لم انده واروب حرم اطرافنده برحجره‌ده مهمان اولوب خلقدن منزوی اولوب حجره‌لرندن لحد ایله محمدی قبرندن
سرقه ایدوب بزم اشپانیه شهرلرندن دومیه کتورسنلر اولمیه الاخیر دیو شهرلرنده جان وباشی پاپانام ملعونك اوغورنه
فدا ایدنلردن یکرمی عدد آدم بولوب بونلره قیلی مال ومامك وبو قدر کتاب ودرلوکر بو ملعونلرك هر بری عقل ارسطو ولذنا
ملعونلرکم جمیع السنهٔ مختلفه فصاحت وبلاغت اوزره تکلم ایدن ملعونلر ایدی پاپا ملعون بونلره مرادی اوزره تعلیم ایدوب
اکر شو محمدك متینی بو شهره کتوررسکز قلیچك عشر آملوب حضرت عیسی ایله حشر اولورسز وجمله خرستیانلر انجیره نوازلره یازیلور
سز دیو بونلری مدینه جانبنه کونده‌رر بو ملعونلر مصره کلوب علما د مقصودلری اوزره تدارکلرن کوروب برر جند دلره سوار
اولوب قطع منازل طی مراحل ایده‌رك حجاج ایله مدینهٔ منوره‌یه کلوب اون دانه‌سی علما قیافتی ایله شیخ الحرم بولوب هدایالرن
وردیلر همان شیخ الحرم صفا کلدیکز دیوب حرم شریفك بر کوشه‌سنده بونلره بر حجره کوستردیلر دخی علمه مشغول اولوب اوقات
خمسه‌لرن مواجههٔ رسول اللهده ادا ایدوب کسنه ایله اختلاط ایتیوب حجره‌لرینه کیدرلر بو ملعونلرك اون نفری دخی شهر ایچره
وارکشی اوجر بیشوب برقاچ حمارلری ایله زباله‌جی اولورلر یعنی شهرك خار وخاشاکلرن سپوروب حمارلره یوکلر وبعضی حجره
ونیچه مقوله‌سنی دخی طشیوب شهرك بعضی عزخره فاتلری شهر خارجنده طاشعی معتاد ایدنوب
صورت مقیدت کوستوررلردی بری طرفده ملعونلر کامل اوچ ییل حجره‌لرنده ساکن اولوب تدریج ایله لغم بولگرندن حالك عمیق باکی فرکور
حمارلری ایله وکاهیجه کندولر طوبره‌لر ایله تراب طشیرلر اول محله واردیلرکم قبر رسول الله اتی ذراع قالمشیدی اما اول حضرت مسبود
معبود اللهك حکمتی وار انلر بو ایشه مباشرت ایتدکلری کبی هلاک اشیر اولور اما حکمتی وار اهمال المنی اهمال ایدر مال کلام بر کیجه
بالذات حضرت رسالت پناه شام شریفده نور الدین الشهید پادشاه ایکن نور الدینك واقعه‌سنه کروب ایدر یا نور الدین شو ملعونلر بنم
قبرم قزوب بنی سرقه ایدوب جسدمی کافرستانه کتورمکه قصد ایدوب قبریمه یقین کلمشلر در داستنر شو ملعونلر در دیو اشکالرلی
ایله برر برر بونلری کوستروب یتش یا نور الدین کلکر توفیق اولنمشدر بو خدمت جلیله سکا مختص اولمشدر وینم شفیعم جهنم جدید وتوجر
وغره‌سانی کاوکیریله لر ایله مظروف ونیچه مال خزینه مصروف ایلرسنك کلکده سر الله واردر خدمتك مقابله‌سنده سکا شفاعت درت
مختص اولوب بنم علمم دیبنده حشر اولوب سکا شفاعت ایده‌رم دیدکده همان نور الدین حضرتلری خوابدن بیدار اولوب کوررسه کم
خواب نور الدین نور الله نور کندی دخی بر نور اولمش تیز پاك تجدید وضوء ایدوب نصف اللیلده اول وقت صباحدك اون ایکی بیك
هجانی وکحیلان حسنان جمع ایدوب التی بیك آدم ایله همان کره راد راحله‌لرن تحمیل ایدوب توکلا علی الله دیوب شامدن قبله جانبنه
متوجه اولوب عالم اغیاردن بی خبر قطع منازل وطی مراحل ایده‌رك عنزه نام محله نزول ایدوب سهل استراحت محلنده نور الدین
فکر ایدوب بابا بر بو جانبه متوجه اولدیغمی اما صیده ودربرت قلعه‌لری جانبندن کفار شام شریفه استیلا ایتمیه افکاریله خواب کلمکده اولدقده
درحال حضرت رسالت پناه یا نور الدین الم چکمه حکمه ومدینه وشام بنم حمایه‌مده در انقراض الدوران انده بر فرد عظیم اصابت انسن اما بونلر
بعضی اختلال واقع اولورسه کار دنیا بویله در اندن ضرر یوقدر غم یه بیورر دیرلر همان بینه نور الدین قالقوب نیچه کوندز برق خاطف
کبی کیجه دلك شامدن مدینه‌یه یکرمی بش قناق قدر بری اتلی یا عثمانلی یوز ساعت بری اوچ کون اوچ کیجه مدینهٔ منوره‌یه داخل
اولوب بر ضیافت عظیم ترتیب ایلیوب خاص وعام وبای کدا کلوب صدقات نزهٔ راتلری جمله اهل مدینه احسان ایدوب طعام
تناول دنمغه باشلندی برقاچ دمادملر طعام یبوب قالقوب کندیلر اما واقعه‌سنده حضرت رسالتك کوستردیکی ملعونلردن
کمسنه ظاهر اولمدی همان نور الدین ایتدی یا اهل مدینه الحمد لله طعام کثیره وخیر برکات کثیر دخی فقرادن کمسنه بیلدکز
اول غریب الدیارلر دخی کلوب نعمتمزدن یسونلر دیدی اهل مدینه ایدیر والله سلطانم شو باب شفانك مدرسه‌سی حجره‌سنده اون
عدد کمسنه واردر کوندز صایم وکیجه قایم اوقات خمسه‌لرن جامع شریفده قیلارلر اهل سنت والجماعت صاحب سلوك کمسنه‌لردر طعامن
بیزلور بر رهبان کاروینارلر ادملردر اوچ سنه‌در بونده صاحب فراش اولوب حالت نزعده وارمشلردر انجاق برقاچ خدمتکارلری
ایله دیلر همان نور الدین تیز آنلری حضوره ماه حالت نزعده ایسه کتیرك صدقه واحسانلری السنلر وطعامدن

ناصب اعلام مناصب مقبول بلغای ومغرب کبرا اوصاف ذاتیله متصف اولان اول رسول مکی مدینی هاشمی قریشی ذکر اسم شریفلری محمد نام محمودی کندولره علم اولمشدر اسم محمد انلردن اول استماع اولنمامشدی زمان جاهلیتده. لقب شریفلری امین ایدی ایدی سایر صبیانلر ایله لعب ولهوه مشغول دکللر ایدی قبائل قریشک اعیان کباری اعتماد ایدوب امین درلردی بعضیلر محمد امین درلردی بعده قرق یاشنه بالغ کامل ومکمل اولدقده رب العزت نبوت خلعتی تشریفنه انلری اصطفا ایلدیکی لقب شریفلری مصطفی اولدی زمان رسالتلرنده. ولولاکرا جهان آرا اولدقده محمد المصطفی دیدیلر احمد و محمود بو دورت اسم شریف کندولره مخصوصدر ذکر حامی الحامی محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبدمناف بن قصی بن کلاب بن مره بن کعب بن لؤی بن غالب بن فهر بن مالک بن النضر در بو جمله قبایل قریشدر کم یکرمی سکزنجی اتاده حضرت اسماعیله چیقار یکرمی طقوزنجی اتاده حضرت ابراهیم ابن آزره منتهی در حضرت رسالتک پدری عبدالله در وجدی عبدالمطلب در وعبدالمطلبک بش اوغلی واردر بری حضرت حمزه بری حضرت عباس بری ابی طالب حضرتلری در در لر بری حضرت هاشم بری حضرت عبدالله در کم حضرت رسالتک پدریدر حمزه و عباس و ابی طالب و هاشم حضرتلری عمیلری اولمشلر ولو حضرت علی عمی زاده‌سی رسول اولمشلر اولور محمد بن اسحق قولنجه حضرت رسالتک ولادت با سعادتی حضرت عیسی زماننده لک ستمائه اسکندر زمانندن ولادت کلنجه سنه‌سنده اولمشدر ومکه مکرمه‌ده وجوده کلمشلردر کم ماه ربیع الاولک اون ایکنجی کیجه اثنین کیجه‌سی رحم مادردن منشق اولدقی ماه نیسانک یکرمی‌سی ایدی کم عالم منور اولدی اما جمیع کافرستانده قیامت قوپوب تا کسریلری وجمله آتش کده‌لری سونوب جمله اصناملری سرنکون اولوب زیر و زبر اولدی. بعضی مورخین ایله یازمشلر کم حضرت حبیب خدا وجوده کلدکده باباسی عبدالله مرحوم اولمشدی ایکیچون افواه ناسده محمد یتیم درلردی اماده سی عبدالمطلب حیاتده ایدی اسم شریفلرن اول محمد قودی کم الاسماء تنزل من السماء دردرده‌سی غایت محبت ایدوب قوندا ایله قوجاغنه الوب کزدردکی اوغلک اوغلی سعادت دارین صاحبی محمدم دیو بغرینه چسبوب برآن انسز اولمزمش حمزه وعباس وطالب وهاشمدن زیاده سودمش بو دورت اولادیله بیرسن دخی محمدی سوک دیو بر بولرینه اوپوشدورب تو جسد و رب محمده اعانت ایده ولک اهانت ایتمک بیورورلر ایمش تاکه حضرت رسالت قرق بالغ اولوب نبوت کلدکی محمده عبدالمطلب انتقال ایدوب مکه منکری فرجه بولوب رسول کبریا ایله معارضه باشلدیلر وحضرتک والده‌سی وهب قزی آمنه خاتوندر دایه‌سی بنی سعد قبیله‌سندن حلیمه خاتوندر وکندیلر وجوده کلدکده بغداد خلیفه‌سی انوشروان ایدی کم ماعدا النبی جهان آرا ایدی خلعت نبوت ایله اون اوچ سنه مکه قومنی دینه دعوت ایدوب معراجی مکه‌ده واقع اولدقده الکی بریاشنده وطقوز ایلق ایدی انه ن مکه منکرلری ایله کنجمک ممکن اولمیوب امر رب العالمین ایله مکه‌دن مدینه‌یه کتمش بیک صحابه کرام ایله هجرت ایدوب ارن ییل متوطن اولدقده ایکنجی سنه‌ده صیام فرض اولوب تدسدن مکه‌یه آیه فول وجهک شطر المسجد الحرام ایتی ایله قبله مکه‌یه تحویل اولندی وخاتم شوبیر مالک اولدی جناب عزت قلوبنده مهر نبوت دست قدرت ایله یازمشدر کم غزای فی سبیل الله ایله مأمور اولوب انبیا عسکرینک منصور و مظفر شاهی ورسالت مملکت معموره‌سنک پادشاهی افضل انبیا واکمل اصفیادر کرچی جمله انبیادن آخرده کلدی اما من عند الله علیه اول کلدی حدیث انا نبی وآدم بین الماء والطین بیوردقلری کبی بیک بیک درود بی عدد صلوات وسلام انلرک آل و اولادی و ازواج و اصحاب ارز دینه اولسونکم رضوان الله تعالی علیهم اجمعین کرانک ذات شریفی ادیم ارض دمت کلوب دین محمدی آشکاره اولوب شرق وغرب امتی جماعت کبیرا اولدی انقراض الدورانه ما بدا اولرو زمان سعادتلرنده درت ارکک اولادلری اولدی قاسم و ابراهیم و طیب وطاهر در ودورت قزی اولدی فاطمة الزهرا وام کلثوم و رقیه و زینب وسلالرلری رضی الله عنهن جمله‌سی حضرتدن اول وفات ایتدیلر الا حضرت فاطمة الزهرا حضرت علینک تحت نکاحنده قالدیکم منبع آل محمد بودرکم انقراض الدورانه دک هاشمیان منشعبی اولدیکم اجداد عظاملری شفیع المذنبین ورسول رب العالمین محمد عربیدر ورتبه و امین ایدیدر لکن جمله عالمده محمددر اوصاف شریفلری بویله‌درکم هاشمیا قریشیا ابطحیا کروبیا رحیما روحانیا نقیا نجیبا کوکبا دریا شمسا مضیا قمریا نوریا نورانیا بشیرا نذیرا سراجا قمرا بدرا زیرا مزیرا منذرا اوصافلری اول خاتم النبیین حقنده در ودخی جناب باری حقنده آیه وانک لعلی خلق عظیم دو آیت شریف نازل اولمشدر هرکس ایله حسن الفت ایدرلردی وجناب عزت هر پیغمبره نیجه بیک معجزه ایله کفاف نفسلر ایچون بو تابع امر اولمشلردر. اولا حضرت آدم صفی علیه السلام ایکنجی ایدی وحضرت ادریس درزی ایدی وحضرت نوح نجار ایدی حضرت هود تجار ایدی حضرت صالح دخی تجار ایدی حضرت ابراهیم دخی اکنجی ایدی حضرت اسماعیل قناص ایدی یعنی اوجی ایدی حضرت اسحق اعما اولمازدن اول چوبان ایدی حضرت یوسف مالک حضرت ایوب نجار ایدی حضرت شعیب اعما عابد ایدی حضرت موسی دخی راعی ایدی حضرت هرون وزیر ایدی حضرت الیاس نساج یعنی جولاه ایدی حضرت داود زراه یعنی جنک لتقا ایچون جبه یاپاردی حضرت سلیمان زنبیل باف ایدی ذکریا زاهد ایدی حضرت یحیی مشایخ ایدی حضرت دانیال رمال ایدی حضرت عیسی سیاح عالم ایدی خاتم الانبیا محمد المصطفی مجاهد فی سبیل الله ایدی آیه و جاهدوا فی سبیل الله حق جهاده امرینه امتثالا غزا ایدردی مدت رسالتلری ۲۳ سنه اولمشدر بو مدت ایچره حضرتک جمیع غزالرین بیان بالذات کندولری یکرمی سکز غزا بر کمشلردر طقوزنده بنفسه کندولری جنکه کرمشلردر بو طقوز غزا بر غزا درلردی اولا غزای بدر وغزای احد وغزای خندق وغزای بنی قریظه وغزای بنی المصطلق وغزای خیبر وغزای فتح مکه وغزای بدر وحنین وغزای طایف بو ذکر اولنان طقوز غزاده مخبر عالم بیله کیدیلر اما اصحاب کباردن بر بینی سردار ایله سلرا که سفرستیر درلردی بعضیلر جنک وجدال وضرب قتال اولمدن باصلح اطاعت ایتدیلر جمله سفرستیردر اولا غزای ودان وغزای السویق وغزای وعطفان وغزای نجران وغزای بنی قینقاع وغزای ذات الرقاع وغزای بدر الاخیر وغزای دومة الجندل وغزای بنی لحیان بو غزالر سریه غزالریدرلر بعضی سکرده بو غزالر اتوز طقوز ذکره واقع اولمش

شریفده. ایکن بر یاد رافضی اسلامبولدن بر موغ بچه حدّام ایله شامه کلوب حجّه کتدی مدینهٔ منوره یه واردقده ساعت غلاقی بلوب پاره پاره ایندیلر اول کنیز دخی غائب اولدیلر بو دخی معجزهٔ رسول اللهدر کم قریب العهد اولمغیله معلوممزدر و حالا اهل مکه دستنده لعنت نامهٔ نور الدین وارددر کم جمیعی بخارک متاعین آلوب بقیه لوح بر بونه متکفل اولمشلردر بو الکرنده جمیعی بو آثارک لعنت نامه و تنبیه نامه لری وارددر **در بیان مباشرت بنای روضهٔ مطهرهٔ فخر دو عالم سید کائنات و مفخر موجودات بدست عمالوت نور الدین سلطان الشهید**

بعده حضرت نور الدین شهید شامدن کوزیده استاد بنالری مکهٔ مکرمه دن جملهٔ اهل فنالری جمع ایدوب مکه و مدینه دن و شام و حلبدن نیچه بیک قنطار نحاس و قلای و رصاص کتوروب و نیچه بیک قنطار قطار حدید و غیری مهمات جدیده کتوروب معهدما چاریارکزینک انشا اتدوکی قبهٔ رسول مزین ایدوب بر مسطح زمین قالدقده بالذات حضرت رسالت پناهک دفن اولندوغی خاک عنبر پاک طولاً و عرضاً یکرمیشر ذراع مکی اکیفوروب جانب اربعه سندن خندقلر قازمغه باشلدی زیرا بو یکرمی ذراع قالین پاک تراب ایچنده حضرت ابابکر و حضرت عمر و حضرت فاطمه دخی مدفونلردر اندن ماعدا اسنی استاد نقاکرشب دوز بر خندق قازدیلر کم تا قعر زمینه نزول ایدوب ماء زلال ظاهر اولوب بالجمله تیالر دخی قایان ایدنده حاصل کلام یکرمی ذراع مکی عمیق و اون ذراع عریض بر حفر عظیم اولدی اندن جمیع استاد مهندسلر ایله مشورت ایدوب احتمالدر دشمن بو حالده ممبر آسانک قعرندن نقب ایدوب بنای حجره یه تعرض ایدرلر دیو بر علاج دیوب بو حفر ایچره حضرتک دفن اولندوغی چار کوشه قالب ترابی اسکندوره لر و یاینده لره آلوب جانب اربعه سنی اسفره لره آلوب بو تراب مبارکه کرنک تاصوص برابرندن قازدوب جمله طین زبایلرین طشره آتوب ایچنه دسدکاری قوبر تویر لیم یری تطهیر ایدوب حضرت پیغمبرک دفن اولندوغی اول حالده مشک عنبر حجام مهندسلر وار بر معلق بنی ارلدی بعده جمیع استادلر جمع اولوب ابتدا امواج حجره رختم امضی لر ایدوب مزستان کرج ایله مبنی بر حوض عظیم اتدیلر بعده اول حوض ایچره نیچه بیک قنطار نحاس و قلای و رصاص آتش عظیم ایله قال ایدوب بو حوض ایچره طوغری اقیدوب جمله روی زمینه چقنجه اول حوض بک پاره طوج ایله لب برلب اولوب حضرت رسالت پناه دفنلری ایله کویا بر طوج قلعه ایچنده قالدی انکچون حالا عربان نصاح مابینده حضرت رسالتی یا صاحب النحاس بعضیلر یا مول النحاس دیرلر حالا بونک پاره پولاد نحوانی ایچره حضرت حبیب خدا استر دیرلر اوزرلرین دخی پاره پاره کلم جرمنده طوجلر ایله پوشیده ایدوب دخی دستنده قورشوم اقتدی نیچه کلام حضرت رسالتک نعشی مبینی طوج اولوب دیوین بر صندوق قبر ایچنده آسوده دیرلر بوندن ماعدا تا حضرت عثمان بنا اتدوکی دیوار دبندن نار ابا منقر مقرسنه اندن باب جبریلدن طشره اندن جامع ایچره بو ذکر اولنان محللردن اختیاطا بر رفات خندق دخی قازدوب نیچه کره یوز بیک قنطار آدم بلی قنالنلغی در قفصلر و کاد کیر متین بنالر ایله انشا ایدوب قات اندر قات سد اسکندر اولوب قبور شریفلری اوزره دخی تکرار در قفصلر انشا اولنوب قبر عالیلری دخا انشالردر کم محل مناسبنده اوصافی تحریر ایدرز و نور الدین شهید سلطان بو بنای عظیمه همت ایدوب شهر مدینه یی ابتدا قلعه ایچنده انلر اولدوغی عرب تواریخلرنده تفصیل اوزره تحریر اتمشلردر اما بزم مراد مقصودمز اولان حضرت رسالت پناهک روضهٔ مطهره سی نه اشکالده و نه وجهده و نه هیئتده و نه زینتده در و نیچه آداب ایله زیارت اولنورانی بیان ایدرز اولا نور الدین شهیده عصرنده حضرت رسالت پناهک وجود شریفلرینه قصد ایدنلر ایچون بعض تواریخده رافضیلره اسناد ایدرلر اما خلافدر داشپایانه کنهه سی نعلیدر زیرا دین دشمنلری یهودلردر حتی بو حقیر شام شریفده ایکن امیر پادشاهی ایله نور الدین الشهید اوقافنک متولیسی اولدقده یدی عدد مجلد اوقاف نامهٔ نور الدینده اصلی ایله مسطوردر و نقد دنیا و نقد رمهمات کیدوب قلعه و بو قبهٔ عالی کامل یدی سنده اتمام بولدوغی مسطوردر اولا قبهٔ پرانوار حضرت رسالت پناهک جامع شریفنک جانب شرقیسنده باب جبریل دیواری ایله قبر پرانواری شبکه سی مابینی انجاق ایکی آدم الی بولدر اما ایچنه جامع ایچنده در والسلام **ستایش قبهٔ قبر حضرت سید الکونین و الثقلین** بو قبهٔ پرانوارک اندرون بیرون اطرافنده اون طقوز عدد پایهٔ عظیمه لر اوزره اوج آسمانه سرچکمش قبهٔ انیل کوندر کم قدی التمش آرش عالیه و غایت مصنع قورشوم اورتولیدر و ایکی آدم التون علی سلطان سلیمان خانک خیراتیدر کم بر قریب بردن نمایاندر شعشعه سندن فردمک چشم مردم دیده لری خیره لنیر انوری علی نوردر و بو قبهٔ شریفنک جانب اربعه سنده کی اون طقوز طاقلرک مابینلری دایرما مادار آدم بر مغی صنعتکار مصنع در قفصلودر کم استاد آهن کار خرده کار ایله صنعت صرف اتمشدر کم کویا کار حضرت داوددر هر طرفنده خرده حدیدن لاله و سنبل و ریحان و کل رعنا الوان تصویر اتمشدر انجاق رایحه سی ایده مه مشلر اما بونده اولان رایحهٔ طیبه ایله رسول الله کم تیم ایدن عشاقک دماغی معطر اولور و حضرت رسالت پناهک سعادتلری طرفنده کی شبکه کوموش کلدی شبکه قپو اوزره خرده حدید ایله استاد آهن برقره حصاری حقی طرزی بر جلی خطیله لا اله الا الله محمد رسول الله تحریر اتمشدر کم کویا خط عماددر و عمره هذا الشبکه آنام مولانا السلطان قایتبای تحریر اولنمشدر بو دخی نیز خرده حدید ایله محرردر و بو شبکه لر ایش آدم قدی بالادرلردن یوقاری موشجه لر بر برده رسول الله دخولی اندر سنلر دیو تا تا لا منتها لره چکلمشلر فالتن ثلی تفصیلدر و حضرت فاطمه استانه سی دخی حضرت پیغمبر قفصلرینک شمالی متصلنه بو شبکه لردر اما بو حضرت رسالتک قبرسی میجای السنده در و بو شبکه لرک نرتیجالیم لر ایله دیوشرلی دکلده درجلر قوش کوزی خورده طاش ذی قیمت ایله هنوز بوسوس کاریسی کبی دوشه لیدر والسلام بو محلده قبهٔ پرانوارک اوصافی اتمام اولوب شروط قبوطیله نه کونه زیارت اولنمق بیان ایدر **اوصاف زیارت روضهٔ مطهره یعنی سید الکونین و رسول الثقلین و نبی الحرمین و امام القبلتین و جد السبطین و شفیع من فی الدارین**

اول ذات پاکک نعت شریفیدر کم شاننده جناب باری **حدیث قدسیده ایله** لولاک لولاک لما خلقت الافلاک نازل اولمشدر کم بر طالب لسان نطق ایقان و تبیان رحیق عرفان یعسوب الواصلین و مطلوب الکاملین مرشد سپهر ایالت سلیمان سریر کرامت واقف معراج لاهوت عارف بدایع ناسوت منبع عیون شاهده مجمع فنون مجاهده مظهر انوار نبوت مصدر آثار فتوت فاتحهٔ کتاب ولایت خاتمهٔ مصحف وصایت عنوان صحیفهٔ غایت دیباچهٔ رسائل هدایت مرکز دایرهٔ سیادت قطب فلک دعوت مساحت ملک حوان ملاحت ثمر اشجار تمامت قاضی محکمهٔ نبوا و ندر وصفات الهی لا یبرح مرتبهٔ خلافت شاهی منصوص بنص من کنت مولاه فعلی مولاه مغرب انجاه افضل انبیا خاتم اصفیا صاحب اقسام مناقب

وارولدقده بنه آداب اوزره السلام علیك یا عمر الفاروق السلام علیك یا خلیفة رسول الله یا عمر ابن الخطاب الذی اعز الله بك الا
سلام جزاك الله تعالی عن الاسلام وعن امة محمد صلی الله علیه وسلم خیرا السلام علیکما یا ضجیعی ویا وزیری رسول الله المعاونین له فی
الدین ونحن نتوسل بکما الی رسول الله لیشفع لنا یا خلیفة رسول الله دیوب روح شریفلریچون فاتحه شریف قرائت اولنه بعده
حضرت رسالتك شبکه سی کوشه سندن شماله یدی آدم کیدوب حضرت رسالتك پای شریفلری اوجنده مقام حضرت جبریل بو دخی حضرت
حبیبك شبکه سی ایچنده در بونده دخی آداب اوزره بو دعای اوقیه السلام علیك یا جبریل امین الله السلام علیك یا مونس رسول الله لیشفع لنا
یا کرتو بالله دیوب دنیوی واخروی خیرلر دعا ایده لدن بنه اول شبکه رسول جبره سی ایله یدی آدم شماله کیدوب زیارت حضرت
فاطمة الزهرا بنت حضرت رسالت پناه بونلر دخی حضرت رسالت پناهك قبرسی ساحه سی داخلنده باشقه شبکه ایچنده در اما شبکه
لرینك قبله جانبی رسول حجره لریله شبکه سنه متصلدر اماکندولری حضرت رسول کبی جبینلر ایچنده دکلدر انلر درده مستغرق
منورلری ایله اشکاره در بو محلده دخی آداب ایله کلوب بو دعای اوقیه السلام علیك یا فاطمة الزهرا السلام علیك یا بنت رسول الله
السلام علیك یا زوجة علی المرتضی السلام علیك یا ام الحسن والحسین سیدة نساء الشهداء نبی یا بنت رسول الله دیوب شفاعتلرن رجا ایده
روح شریفلریچون فاتحه شریف تلاوت اولنور بو مدینه شهری ایچره برقز وجوده کلسه بو مرقد فاطمه یه کتوروب بر ساعت مقداری دوردرلر
وحضرت فاطمه نك مولودلری شریفلری سنه نبوه مکه ده وجوده کلمشلردر مدت عمر عزیزه لری سنه جمله سادات کرامك سلسله لری بونلره منتهی
اولور مناقب حضرت عمر رضی الله عنه بونلر حضرت ابابکر دن صکره خلیفه اولدیلر هجرت نبویه نك سنه ۱۳ سنه واقع اولدی بیت امیر حضرت شرع ابن خطاب جراح
جنت جده شمع اصحاب حضرت عمرك نسبلری بونلرکم بیان اولنور حضرت عمر ابن الخطاب بن نفیل بن عبد العزی بن رباح بن عبد الله بن قرط بن
رزاح بن عدی بن کعب بن لؤی بن غالب بن فهر الده رحماندر دولتدی عدلیله امان اولوب دنیا مکه ده والده لرینك اسمی حنتمه
بنت هاشم بن المغیره در که ابو جهل لعینك قرنداشیدر ابو جهل حضرت عمرك دایی سی اولور و ابو جهلك اسمی دخی عمرودر لقبی
ابو جهل در حضرت رسول بونلره عمر الفاروق دیدیلر حق ایله باطلدن فرق ایتدکلری ایچون بونلره فاروق دیدیلر مدت خلافتلری
سنه ۱۰ شهر ۶ یوم ۴ حضرت رسول جمله صحابه کرامه بونلره کنیه یعنی لقب قورلر ایدی بونلره حفظ کنیه قودیلر ودختر پاکزه
اخترلری حفصه در غایت الغایه ذکی حافظه قرآن ایدی حتی حضرت عثمان جامع القرآن قرآن عظیمی جمع ایدوکی بو بنت عمر حفصه دن
استماع ایدوب جمع ایدردی انکیچون حالا جمیع قرا مشایخلری مابیننده قرائت حفصه اعتبار ایدرلر حضرت عمر قرآنی حفصه دن قالمشدر
ونیل مصره اولمشدر اما حضرت عمرك مدت عمرلری ۶۳ سنه ایچی ندنصکره وفاتلری در سبب موتلرین بیان ایدر مغیره بن شعبه نك ابو
لؤلؤ نام برغلامی شهید ایدی رحمة الله علیه اما بونلرك زمان خلافتلرنده اولان فتح فتوح حضرت زماننده اولمشدر ابتدا
حلب وشام وقدس شریف وحمص وبغداد وبصره وکسره ویمن وعدن وعجم ده نها وند جمله سی وافتحلری عجمده دندان تیغدن کچیریلر ایچون
طاینه در اما فقط حضرت عمرك سوجزلرنا ثریا رسول رضی لر والسلام بونلرك دخی مناقبی وزیادتی اوصافی تمام اولوب حضرت عمر
ماددق اولوب دیار شان حضرت فاطمه نك شبکه کیسی کوشه سنی اوجدر دمده در لا شوب مقام ارباب صفه متفرسنه واروب قبله
جانبنه متوجه اولوب انده ایکی رکعت نماز قیلوب حقوق والدینی یاد ایدوب دنیوی واخروی خیرلر دعا ایدلر حصولیچون خیر دعا
ایدوب جمله ارباب صفه روحلریچون فاتحه شریف تلاوت ایدوب بو محلده ساکن اولان فقرالره بیتها بجز تصدق قالورلر اما صفه تر
اشکاده در ومیر آکر اشکاده کیسه رمیغا روب نقره سیم وذر کوسترسك یوز کیسه مال کفایت اتمز آدملرن اقوانی باره باره ایدرلر ورومنه
متعلق نا همواره اوضاع ایدوب مواجبه رسول اکرمده داد بلادن واولدا قویلادعمانن تراکت اولدرکم بو استانه ایچره برشی ورموب طشره ده
اربابن کوزه دوب بسیرده دن تصدق ایتمك کرك وصواب دخی آنکه در بعضی مستحقینی فقرالرو واردر انلره برر ذیکشی التون ویروب ختم
شریفلرلن ارشاد بیرلر خلاصه کلام هونز احسان ایتسك نهایتچه کرکدر زیرا حضرت رسالت پناهك یدی یوز طواشی سیاه جرده حدامدی
هر بری بیوک کوزدکلو مستغرق ملبسی منقالارلر واردر جمله سی حاکم شیخ الحرمدر بو دخی طواشیدر حضرت رسالت پناهك وجیوز التون
وکونی مقاطعلری بونلرك دستنده در بونلردن ماعدا جامع خدامی ندن بیك آدم دخی بو محلده حاملی درهم اکرزه واردر علی ملا
شای برشی ددسك مالی دکل آدمی بیله باره باره ایدرلر زیرا فقرا واعیانی بلده برکره حجاجی مسلمینك کلمسنه منتظرلر در نقد واحسان
اولنسه دخی واردر اما حقیقتا ورمك کرك اوصاف دورن قبر روضه مطهره ولی نعم دوز بر حسینی یا شاهم حضرتلری ایله قبر رسول
ایچنده کودیکم بیان ایدرز اولا پاك خلال لباسلر کیوب کرمك کرك ددالما صلوات شریفه مداومت ایتمك کرك شیخ الحرم حضرتلری دون ایکی
سیاه جرده طواشی خلیفه لری ایله کمرلرینه بیاض پشیر قوطلر قوشانوب بوطلیعه لرله هر بری بر قطب اقطاب مرتبه سنده اولوب کسنه لر درکم
حضرت رسولك بدلنه بزل جان وافنای وجود ایدوب ترتیب التی شیلی حد منی سبقت الکشتوله لرا سیاه ذیلالرلر دهر برینك دستنده
بحبرون دن دکلابدان بخود دان بجوهر ایله شبکه رسول اللهك باب شریفی اوکنه کلوب ابتدا شیخ الحرم پاشا حضرتلرینك قرینه بر بیاض
توملرقوشانوب پاشانك دستنده چادرینی سپو دکر در دنچه کلام جعفر ایله یدی آدم اولوب استانه ره نده درور او دکلا وعلما و
وصلحا واعیان کبار دن قراغلری واردرانلرك قایم مقاملری بو مدینه مطهره ده حالا لر در بالراث آل عثمان پادشاهنك فراشی
وکیل شیخ الحرمدر اول دخی دستنده منشفه یعنی سیبو دکر آلوب دعا وثنا ایله حضرت فاطمه طرفندن شبکه رسول اللهك باب
شریفین کشاده قیلوب جمله اون ایکی طواشیلر وبالاده ذکر اولنان قایم مقام فراشلر ایچری کروب بعده باب سعادت سد
ایدوب بر کم بو روضه مطهره ایچنده قوماق احتمالاری یوقدر جمله فراشه معتمد علیه آدملردر انلری دخی قره اغالریله برکره
روضه مطهره یه قودلر غیر زمان طشره جامعی سپوردلر کیمسه ایر روشن یوزیلر ایدرلر شفاعتلرن رجا ایدوب دوخلریچون
فاتحه شریف باب رسول اللهی برك دخی ایچری کیدرلر زیرا حضرت فاطمه حضرت رسالتدن کریلر وجمیع مجمره ده عود وعنبر د
نافوری وسنبل جنات وعود ملبسی احراق ایدرلر تاکه دیو بکا ایدرك سرسعادتلری بیرون واولدقده شمامه شمامه مجمر حاملر
هجرت نبویه نك ایکنجی سالنده ازدواج حضرت علی یا حضرت فاطمة الزهرا اولمحلده فاطمة الزهرادن صکره باقلق ایدی حضرت علی

ایام نبوتلرنده اوطوز بیك معجزات باهره‌لری واردر وحضرت جبرائیل امین ازین حق ایله بر زمین بیك اوطوز کره نازل اولمشدر
اوچ بیك کره سائر انبیایه نزول ایدوب یکرمی بیك کره حضرت رسالته اعتنادر والله اعلم بقول اهل سیر مدت نبوتلری سنه
ومدت عمر عزیزلری ۶۳ سنه اولوب ماه ربیع الاولك اون ایکنجی کیجه‌سی واقع اولوب بلاواسطه جناب باری‌یه روح پرفتوحن تسلیم ایدوب
دار فانیدن دار باقیه هجرت صحیح ایلیوب روح شریفی فردوس مکینیده حضور رب العالمینده قرار ایدی زیرا بو دنیا دار فانیدر دار باقی
دکلدر آیه کل نفس ذائقة الموت آیه کل من علیها فان ویبقی وجه ربك ذو الجلال والاکرام نیکر دنیا بقا بولدی محمد مصطفی بولدی اگر حسنن
بقا بولدی نه مردی یوسف کنعان ﷺ حقیقت الحال دار دنیا بر کاروان سرایدر ابتده قرنان کوچ حضرت رسالته دخی باقی
قالیوب وجود شریفلرین بو ذکر اولنان قبه نور عماده دفن ایدیلر امدی اخوان باصفایه شویله معلوم سعادت اوله کم حضرت سرور
کائناتی زیارت ایتمه‌نك شروط قیودی بیان ایدر آداب زیارت حضرت رسالت پناه اولا جامه‌سی وار ایسه پاك ویا کیر غسل ایدوب ممکن
اولدوغی مرتبه پاك اثوابلر کیوب دنیاده خفیف اولور عطریات مقبولی شیلر سوریتوب وعود وعنبر وعبیر بخورلر یقوب آداب وزره
خوش قلب ایله ذره‌دن دلدن نیاز ایدوب اول آن واره اتماسی دیلك اتمیه دنیاده پادشاه ملك حضورینه نجه وارد اسك بو کره بو زبیك قات
زیاده ادب ایله وارمق گرك زیرا انلر اوله سلطاندر انبیا دنیا لوردر کشیدر مشلودر رعیته بیك کره فخر شریفلرندن صدا ظاهر اولمشدر حق
بو سده امیر سلطانه یاولدی صداسی ظاهر اولمشدر کم منا قبلرنده مسطوردر انك آثاری دخی حیاتدن. باب السلام
واردوب جامع رسول الله ایچره قدم بصد ترد حکه رسول الله نمایان اولدقده بسم الله الرحمن الرحیم رب ادخلنی مدخل صدق
واخرجنی مخرج صدق واجعل لی من لدنك سلطانا نصیرا دیوب آهسته آهسته دلیل ایله کتمك گرك زیرا دلیلسز اولمازلر
ترك اتمیه جانان اولمازمی ابی وسیله هر کشی سلطانه ... آشناسه مضمونجه دلیل لوازمدر انده دلیل ترکات ایدرکی قرات ایله
ذکر آداب خضوع خشوع ایله ایکی قرین کوکسه قیوب واره زیرا سید عالم ومفخر بنی آدم حضورینه وارسنکیم شفاعت رجاسنده کر کبر
عاجکه سن کبیه بقعه وار دقده آیه ان الله وملائکته یصلون علی النبی یا ایها الذین آمنوا صلوا علیه وسلموا تسلیما دیوب مواجهه رسول الله‌ه
وارد قده السلام علیك یا رسول الله دیوب بو کره گوزلرین یاشلرله گوره ادم ادم ایلری واره ان مواجهه رسول الله‌ه واروب
سبکیه بیتوب قریاد ایله اول علیه افنیا بو دعا بونلردر دعای رسول کبریا السلام علیك یا رسول الله السلام علیك
یا نبی الله السلام علیك یا خیر خلق الله السلام علیك یا حبیب الله السلام علیك یا صفوة الله یا سید الانبیاء والمرسلین ویا خاتم
النبیین ویا شفیع المذنبین ویا قائد الغر المحجلین ویا امام المتقین وعلی اهل بیتك الطاهرین وعلی ازواجك الطاهرات امهات
المؤمنین وعلی آلك واصحابك اجمعین وعلی سائر الانبیاء والمرسلین وعلی سائر عباد الله الصالحین السلام علیك ایها النبی و
رحمة الله وبرکاته جزاك الله عنا یا رسول الله افضل ما جزی نبیا عن قومه ورسولا عن امته صلی الله علیك کلما
ذکرك الذاکرون وکلما غفل عن ذکرك الغافلون وصلی الله علیك فی الاولین والآخرین افضل واکمل واطیب ما صلی علی احد من خلقه
اجمعین کما استنقذنا بك من الضلالة وبصرنا بك من العمایة وهدانا بك من الجهالة واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریك له
واشهد انك عبده ورسوله وامینه وخیرته من خلقه واشهد یا رسول الله انك بلغت الرسالة وادیت الامانة ونصحت
الامة وکشفت الغمة وقد جئنا یا رسول الله ظالمین لانفسنا مستغفرین لذنوبنا واشفع لنا یا رسول الله اولئك رفیقا
یا رسول الله الشفاعة الشفاعة یا رسول الله دیوب الیوم ... سوره آند حضرت رسولك مواجهه سندن شرق جانبنه ینه
بو شکل صیره‌سی ایله ایکی ادم کیدوب زیارت حضرت ابابکر الصدیق بونلر دخی حضرت رسالت پناه ایله رقبه‌ده مدفونلردر مواجهه
شریفلرینه وارد قده ینه توب اوزره السلام علیك یا سیدنا یا ابابکر الصدیق ویا اول غار الرفیق السلام علیك یا خلیفة رسول الله
وصفوته وثانیه فی الغار جزاك الله تعالی عن امة محمد خیرا ولقاك فی القیامات ... وامنا وامانا دیوب شفاعتلرین رجا ایدوب روح
شریفلریچون بر فاتحه شریف تلاوت ایدوب صواب روح شریفلرینه هدیه ایلیه بیان ما فی حضرت ابابکر الصدیق بونلر حضرت رسالت پناهك
وصیت شریفلریله خلیفه رسول الله اولوب عدل ایله دار اسلام امن امانی اولدی ودین محمدی نظام انتظام بولدی بیت شریف
رانحبیس قرت النبی دنیق مصطفی ثانی اثنین مقدما اسملری عبد الکعبه ایدی بعده حضرت رسول عبد الله ابو ... دیلر الوالدی ابی
قحافه عمرو بن عامر وهم ... وتمیم بن مره بن کعب دربنده حضرت رسالت پناه ... نسلنده کعبه ... مشتهرلردر بونلر ابتدا حضرت
رسول الله نبوت کلدکه تصدیق ایتدکلریچون صدیق بیوردیلر وعتیق دیدیلر زیرا بونلر حقنده نبی مکرم بیوردیلر انت عتیق من النار
دیو مژده ایتمشلردر وکنیه‌لری ابابکر ... اشتهار بولمشلردر ... صداقتده اوزره صدیق اکبر ولی عهد ایلدی الی یوم ابد
بونلر ماه ربیع اولك ... سنه خلیفه اولدیلر مدت خلافتلری سنه ۲ شهر ۳ یوم ۹ مسقط راسلری عباس باغ ارمندده وجوده
کلمشلردر عمرلری ۶۳ سنه لیلة جمعده واقع اولدقده اول لیله مبارکه روضه مطهرده تا صباحدك حضرت رسالت پناه تعلل
عند ... یا اول الرفیق ... صداسی کلوب جمله اهل مدینه بو صدای استماع ایدوب علی الصباح حاضر ایدوب حضرت عمر لحده
نزول ایتدیرکن حضرتك دست مبارکی نور منور گیبی مرقد پرانوارندن چیقوب ... شریفلرینه ... حضرت عمر ... ف
مبارکه کعبه‌دن ... نقض ایدر ... حضرت ... دفن اولنه ... اهل اسلام ایله ...
حضرت رسالتك قبر ... کلام حضرت ابابکره ... دفن ایدر ... بعض ... تحریر سنات ...
طعامنده تناول ایدوب برسنده ... صکره ...
رسالت ایله دنیا غارنده رفیق ایکن غار کور ... دخی رفیق اولدی
ازهما فی الغار تواحی مصرع ... قاطعدن ... حضرت
عمر ... بونلرك مواجهه سندن ینه جانب شرقه ایکی ادم کیدوب
دخی رسول اکرم ایله بر ... لر دیر بونلرین دخی مواجهه شریفلرینه

شفاعت یا رسول الله دیدم همان نطق دُرَر بارلریله بیوردیلرکم شفاعتی و زیارتی و سیاحتی الفاتحه دیدیلر حمد خدا انطق شریفلری
بو سنهٔ مبارکده وجودم بولوب بو ترتیب اوزره زیارت ایدک وشام شریفدن مزیریب قلعه‌سنه گلوب شدّت شتادن خیمه مزدن طشره
چیقامیوب اون یدی گونده یدی ختم شریف تلاوت ایدوب برن سورهٔ والضحیدن و برن سورهٔ سده و برقاچن سورهٔ اخلاصدن آلیقو
یوب حمد حمداً حضرته لایق بو ختم شریفلری هدایا کتوروب خاکپای سعادتلرینه دوما لیدم ایلیوب شفاعتلرن رجا ایدوب
دنیاده ساحت ایله امن امان آخر نفسده ایمان تمنا ایلدک حق قبول ایلیه حتی اخلاص شریفده قالمش ختم شریفک برن صلات
ظهر ادا اولنوب بعده حقیر مؤذنلر محفلنده بو ختم شریفی تمام ایدوب بحر طویل واثر بر دعا ایتدکمکه جمله حجاج واکثر حیران
اولدیلر حمد خدا اول دعا حرمتنده نیجه اعزهٔ کرامدن خیر دعالر الدق حق قبول ایلیه والسلام بو محلده جمله زیارتلریمز تمام اولدی
مدینهٔ منوره قلعه‌سی ایچنده کی معمور آبادان اولان خاندان و عمارتلری بیلدرر **اوصاف اندرون عمارت قلعهٔ مدینهٔ**
اولا دار فصل مدارس تحصیل دار علوم باب رحمتک طشره‌سنده سیف الدین سلطان مدرسه‌سنک قپوسی اوزره اولان شکوفه
و بهاریه‌سی ایچنده جلی خط ایله ایت سوره بسم الله الرحمن الرحیم ومن اراد الآخرة وسعی لها سعیها وهو مؤمن فاولئک کان سعیهم مشکوراً
آیتی مرقومدر بو خطک الت یاننده امر بعمارت هذه المدرسة المبارکة الامیر الکبیر المحتاج الی عفو الرحمن مالک الامراسیف
الدین خوبان والخاتون المعظمه سنه اربع وعشرین وسبعمایه مکتوب اولنمشدر و بو مدرسه‌یه متصل مصر خلیفه‌لرندن
سلطان قیتبای مدرسه‌سنک جمله حجره‌لرینک پنجره‌لری حضرت رسالته ناظرلردر وباب جبریلدن طشره صوقوللی محمد پاشا مدرسه
سی و باب سلام قربنده عمارت سلطان محمد ثالث بنا ایدوب حضرت رسالته هبه ایتدوکیچون عمارت محمدیه درلر اوقاف عظیمه‌در عمارتلر
والحاصل قلعه‌نک اندرون بیرونده جمله یوز اون سکز مدرسه در بعضی‌سن علما و مجاورینه مشروطه خانه ایتمشلردر و بو قلعه
ایکی حمام وار بری صوقوللی محمد پاشانکدر آب هواسی و بناسی غایت لطیف حمامدر غایت مصنع حمام
روشنادر وقلعه ایچنده کی خانلرک اعلا مکلفی مصر قپوسنک ایچ یوزنده قلعه‌یه کیرد کن صاغ جانبده خانی یوز یکرمی
اوجاق خان مصتعدر و مقابله‌سنده خانی الّی حجره‌در ومسجدلو
مشهور خانلر بونلردر و بو قلعه‌نک ایچی سراپا چارسوی بازاردینک طریق عاملری بیاض قالدرم دوشه‌لیدر و غایت پاکدر دائما
صقالر بو طریق عامه صو نثار ایدرلر و جمله یکرمی عدد مکتب صبیان ابجد خانه‌در ویدی یرده دار القرادر کم هر برنده قرات حفظ
وابن کثیر وسبعه وعشره وتقریب قرا اتلری تلاوت اولنور ویدی یرده دار الحدیث واردر وجمله یتمش سبیل خانه‌در بعضی
سبیللرک اوقافی متین اولمغیله حجاج مسلمین گلدوکده عسل شربتی و شکر شربتی ایله اهل عطشانی سقی ایدرلر و بو قلعه ایچره اوچ
یرده یکرمیشر اوتوزر قدمه طاش نردبانلر ایله اینیلر ایکیشر لوله‌لی چشمهٔ آب حیات جان بخشی واردر حضرت رسالتک معجزهٔ
باهره‌سیله بو شهره کلن عین ظرقه‌دن در وسلطان سلیمان خیراتیدر بو عین ذرقه غایت عمیقدن کلر اما اینه غایت استیدر
لکن جوزی کوزه‌ده دوروب کسب هوا ایتسه بوز پاره‌سی اولور غایت آب حیات و سریع الهضم و معتدل آب طهوردر بعضی
سبیللر اوزره **ایه سوره** وسقاهم ربهم شراباً طهوراً وبعضی‌سنده انا اعطیناک الکوثر وبعضی‌سنده هنیئاً مریئاً وعیناً
تسمی سلسبیلا ویشربون من کاس کان مزاجها کافوراً ومن الماء کل شیء حی آیت شریفلری جلی خط ایله تحریر اولنمشدر
حقا که بو مدینهٔ منوره‌ده صودن غیری خیرات یوقدر اما جامع رسول الله‌ده دخی بر صاحب الخیرات دولابلر ایله صو کتوروب
حوض شافعی حنفیلر انشا ایلسه بیک حج الاکبر ثوابی بولوردی بو قدر ملوکلر کلوب برینه بو خیرات میسر اولمامشدر
غایت محتاجدر حتی حجاج مسلمین وارد قدم غریب الدار آدملر بر مدد تجدید وضوء ایدوب حضرت رسولی زیارت ایدم دیو
سعی ایدر آخر بعضی فقرالردن بر ابریق صوی ایکیشر پاره‌یه آلوب آبدست آلر خیلی ثقلت چکیلر و بو شهر ایچره جمله یدی
یوز اسواق مزینه‌در کرچی کار کیر بنا بدازستانی یوقدر اما هند وسند وعرب وعجم وبلخ بخارا و چین و ماچین ختا و ختن
مشک تاتاریسی وحبش زبادی حاصل کلام اقالیم سبعه‌نک بونده ذی قیمت اشیالری بولنوب یتمش بیک حجاج وتجار اهل
بر و بحار متاعلرن کتوروب بونده چوزوب یوک بغلیوب کیدرلر بندر شهر منوره‌در و خلقنک اکثری الکاسب حبیب الله
دیوب تجارت ایدرلر غایت پاک و نظیف و ظریف غریب دوست خلیق واردر و بو مدینه شهری رجب وشعبان ورمضانده شب
روز کشاده اولوب نیجه یوز بیک قنادیللر ایله چراغان اولوب مدینه ایکی منور اولور اما حجاج مسلمین گلدوکده عید شریفلری
اولکوندر زیرا اول کونده صره و عطیه‌لری واصل اولوب بشادمان اولورلر و پاک لباسلر کیوب حجاج مسلمینی خانه‌لرینه دعوت
ایدوب ضیافت ایدرلر واحسان وانعام آلوب مسرور اولوب نیجه‌لری قدر روز روشنلری عید اضحی اولور وجمله‌سی حجاج ایله حسن
الفت ایدوب زیارت به زیارت دلالت ایدوب کار ایدرلر والسلام **اوصاف واروش مدینهٔ منوره** بو قلعه‌نک قبله طرفی و جنوب
جانبی وغربی جانبی و شمال جانبی سراپا باغ و باغچه‌لی معمور آبادان سرای خانه‌لردر کم یدی محله و ایکی بیک کار کیر بنا ایکیشر قات واسع
اولردر قلعه خانه‌لری کبی تنک خانه‌لر دکلدر و جمله‌سی بیاض کرج ایله پوشیده مزین و مصنع اولردر وکراسته واخشابلری خورما
اغاجندندر چاپجار و تم اخشاباتلریده مصردن سوینسه اندن کیمیلر ایله ینبوعه اندن دوه‌لر ایله مدینه‌یه کلوب خانه‌لر بنا ایدرلر
بو وارش مزین سور ایچنده دکلدر اما حکمت خدا بو شهرک جانب اربعه‌سی خندق مثال بر قور و قرم دره‌در و جانب شرقیسی
بر واسع فزا درتا قلعه دیوارنده نهایت بولور بو مابینده حجاج مسلمین
قلعه دیوارینه قنقارلی بو وارشده جمله محط ایدرلر **جامع کبیر**
جامع شریفدر بو مدینهٔ منوره‌ده بوندن غیری وقلعه ایچنده روضهٔ
بو جامعک قبله قپوسندن محرابه وارنجه سکسن ایاقدر جانبینی یوز
عالی دکلدر اما غایت مصنع طرز قدیم دره یکتا مثال بیاض منور جامعدر و مقتدای ناس اولدقلری محراب دخی ساده‌در و محراب

ولی بکری سنز بالغ نتاب تجیع ایدیکم بعد الزفاف دنسی علی الصباح با جنك پهلوان ابو جهل لعین تیمنی عدو حمزه سی ایله مقتول اولوب عمی حضرت رسول عباس وعمتی زاده رسول عقیل ابن ابی طالب ایله جنکی عدو منکرین دست علی ایله اسیر اولوب تمجرسی ایله مغفرت اولوب صحابه کرام اولیلر بعده وفات فاطمة الزهرا و ام الحسنین ایچون قبر شریفی طشره جمیعی دارلکده ماغلوی معفورتک شفاعت یا رسول الله دیو فریاد ایدرلر یا شاه حضرتلری و حقیر زمینی بوس ایدوب غفا عتذرن رجا ایلیوب قوشی شریفی سپو دیکم حاجت اندك سایر قره اغالر ایله صاحب دولت یدی قندیل یعقوب خدمت اندی سایر قدام مقام قرناشلر بر رنکیشی کره سپو دوب قطره چیقادر بر زارون بش آدم ایله درون مطهره ایچنده، فالدی انا هقیره ده تالمغفرجان قالمدی عشقده رحمت مدهوش اولدم بعده درج شریفدن استمداد طلب ایدوب عقلم باشمه کلوب حقیر دخی اوج قندیل اهدا قلیدم بو قبه عالیده تا اوزتاسنده معلق بر جبینیکک دادده تیمهر مص هزنیره سی کرانبها درر دورت مرقع بر چیز ملعد دکم جهان پادشاهلری اکرماك اولمیلر مشلر در بوجبینکدن ایچری برمرد کهر یده کبره مر زبرا با ترات محبوب خدا بونده یشیل دوتوم کعبه ارتوسی صند و ترابه آسوده درلر و بو سن پرده رسول الله ایچنده اولقدر ذی قیمت مجوهر شمعدان و قندیلدان ومجمردان و کلابدان واردر کم انتقال رسول اللهدن بو بیلده سکسن ایکی تاریخنه کلنجه تمجه سلف پادشاهلری و وزرا و کلاری و اعیان کبارلری حضرت محبتا کوندردکلری نذر و داب جواهرات جمله بوس پرده ایچنده یری یرینه اویزه در. یعنی بیغ حاضرد را انا مصلوب دکلدر حسابی جناب باری بلور ایچیون بوپرده دن ایچری بر فرد قوماز لر حضرته مخصوص محلدرانایلده بر کره خدامارکه صلحای امتلرندن کروسیدنده عبارددن تطهیر ایدوب طشره چیقادلر **حضرت ابا بکر** دخی اول جبین کاک ایچنده حضرتك مبارک اوپلوقلری صاغنده اول برابرلکده سیاه کعبه اورتوسی ایله پوشیده صندوقده آسوده لرامیشی وینه بو جبینیک ایچنده حضرتك مبارک پای سعادتلری صاغنده بر یشیل کعبه اورتوسی ایله پوشیده صندوقده ایچنده **حضرت عمر ابن الخطاب** آسوده لردر بو قبه عالیده بونلردن غیری سنده مدفون دکلدر حضرت فاطمه بو قبه دن خارج سا حرسنده مدفوندر و بوجبینیکک ایله طشره دوشبکه ما بینی اوچ آدم واسع یریر درسا پرده نك جانب ربعه سی دوراولنور یریر درفرشی سرا پا عقیق و یمنی ویشم وزه وزبرجد وبلور و نجف دمور دان چین تمك و عین الهرو عین الماد و سیلان و سبیل علام و صدف و قدرسی الماسی و المان الماسی مفرولسی بوذکر اولنان ذی قیمت مجهولی ایله ترشی ایله دوشنمش در کم کوده نك عقلی پریشان اولور انکیچون بو محل جالیجه لرایله مفروش دکلدر دبو محلده رایکان قبه عالیه ایچنده مصلوبا تدن اویزه لر وار در کم هر بری بر دنیا شاهک با ذکار یدر کم هر بریننك قیمتك خدا بلور تمجه بیك مرقع قنادیل و مشبك آلتون طوپلر و مرصع جمانلر و مرای مجوهر قنادیللر ایله تزیین اولنمشدر کم کورن آدملر دم بسته اولور بو قبه عالی ایچره بو اویزه لره برقالمیوب بمنش سکسن یر ده بومرتباتلری بمنش سکسن یر ده نیه جواهر زنجیر لر ایله [illegible] بعضی کوشه لرینه کومر کومر آویزه ایله مشدراندنصکره کلی مصنعاتلر ایله تزیین اولنمشلر وینه بو محله آدم قدی آلتون شمعدانلر و آدم صبویی دم صراحی دکر هر شب خدامارکلوب بدیشر سکز زداغ شمع عسل کافوری ن یقوب چراغان ایدرلر و بو شمعدانلر جلنده آدم قدی مصنع و مجوهر چراغدانلر و بخوردان و کلابدان لرمتشعشعه سندن مردم چشم خیره لنر و بدی یرده یدی قطعه آدم قدی چراغدانلر وار کم هر بری بر آدم قدی سراپا مرصع چراغدانلر در بری نورالدین شهید کدر بری سلطان قیتبایکدر بری سلطان غوریکدر بری خاقانی مصر سلیم شاهکدر بری سلیمان خانیکدر بری هند پادشاهی جلال الدین اکبرکدر بری سلطان احمدکدر بوجلاد مزین و مصنع و مجوهر چراغدانلردکم هر بری اونار مصرخزینه سی دکر درلر و مواجه رسول اللهده سنبوده او ذره دیکلی اکی پاره الماس وار در بری تمتش تیرابلده بری معصوم الماسی قدار وار در حداقی کیم ایله امعان نظرلر نقل المذم شعله سندن قبه نور اچی نور علی نور اولوردی آشکاره الماسلر مقاکه شب چراغ دنیسه لوسزا در بعض طالب علملر بوالماسلرك شعله سنده درس تلاوت ایدرلر بو شب چراغ الماسی اولان یرده تا قبه عالینك اوزتاسنده قول قنادیلی بریشم طناب ایله مصلوبد ربوسا یرده نك جانب اربعه سینك طنابلری دخی قبه عالینك اطرافنده ادلان عمود لره وشبکه لره تعلیق درکویا بو قبه عالی ایچنده بوچتر مخلع صحیحه رسالت او ذره مظلله در حضرت رسول ایچنده حاظردر اما دامنلری زمینه برابر درر واصلا تپوسی و یاجسی یوقدر و بو قبه الی ارشی بالاده دایی زرانددر ذهبی میناد ر وسیلو و لاجورد ایله منقش رعنادر و بو قبه یه انوارك اظهار ایسنده **آیه** الله نور السموات والارض مثل نوره کمشکات فیها مصباح آیت نوری نور علی نور تحریر اولنمشدر محمد حد اعوذ بر ترتیبا اوزره زیارت ایدوب آداب اوزره عودت ایدوب حقیر طشره چیقوب بنه مواجه رسول الله کلام بو محلده شکر رسول اوزره آلتون ایله تحریر اولنمش جلی خطلر وار کم تعبیر اولنماز اوله بسم الله الرحمن الرحیم یا سیدی یا رسول الله خذ بیدی مالی سواك ولا اوی الی العدی انت نور هدی کل کائنتی وانت سرالذی یا خیر معتمدی و بو لوح حرمك الشده ینه بر التونلی لوح اوزره **آیه** بسم الله الرحمن الرحیم الذین یتبعون الرسول النبی الامی الذی یجدونه عندهم فی التوراة والانجیل ایتی مسطور در دینه بو محلده لوح اوزره مذهب جلی خط ایله **آیه سوره فتحنا** بسم الله الرحمن الرحیم وکفی بالله شهیدا محمد رسول الله ایتی مرقومدر و بو حفظ لولك اوزتاسنده بربیوك کومش تخته اوزره قره حصاری طرزی جلی خط ایله **آیه سوره** بسم الله الرحمن الرحیم نبی عبادی انی انا الغفور الرحیم وما ارسلناك الا رحمة للعالمین ایتلری التسنده نسل عثمان سلطان احمد ابن محمد خان الآخر آل عثمان وار یحه تحریر اولنمش برکار رفدیر فلکار دکم بوکاری ثمه یکی استادلر اولکر قادردکلدر در و بو محلده حضرت ابا بکر و حضرت عمر مواجهه سنده کتابه لر ایچره انلرك دماقب بغلری تحریر اولنمشدر رضی الله عنهما و حضرت رسالتك سر سعادتلری طرفی شبکه سی کوشه سنده بایند اوزره **بو حدیث شریف** بربیا مخرر اوزره جلی خطیله تحریر اولنمشدر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اصحابی کالنجوم اقتدیتم اهتدیتم رضی الله تعالی علیهم اجمعین تحریر اولنمشدر و بو حدیثك فرج ایله منقش اولمش **حدیث شریف** قال النبی صلی الله علیه وسلم ذ[illegible] [illegible] من کلام کمال محبت مشقدن [illegible] لاحق اولدی مرتبه کویی زیارت رسول خدا ایر مانع اولور اما بو کثیر التقصیر وقلیل البضاعه نحیف متوادان قادر اولوب دینر بو مابینده ترتیکره بدر رو ضه من ریاض رسول اللهده بو لنوب شفا [illegible]دن رجا ایلدم و حتی الی سنز سنده عالم مبا ایدوب حقیر موذنلك ایدوب بعد الصلوات دست شریفلرن بوس ایدوب

رقاوونی اولور زیتونی وانجیر ورمانی دخی بسیاردر انجاق روم دیارنده حاصل اولان میوه‌لردن موشموله واوروز ووشنه
وکراز وقزلجغ وکستانه والمان غیری مثمرات جان حیات بی عدددر اما سنکستان یر اولماق ایله مزارعاتی قلیلدر جمله تحلاتی
مصردن طایف وعباسی حجازدن کلور وباغ وباغچه‌سنده یدی کونده عرق رسول اللهدن حاصل اولمش ورد خندانی وار کم کویا رنکی سیلو
لعل بدخشانی حمرادر وکلابنک یاشنده عطر شاهی وماء کادی کویا ماء کاذبیدر وضنبق وقرنفیل وفول ویاسمن ونرکس وزرنک
ومشک رومی وبنفشه وسایر شکوفه‌لری فراوان اولوب آدمک دماغنی معطر ایدر خصوصا لیمون تورنج بهاری موسمنده آنک
شکوفه‌سی رایحه‌سی آدمه حیات ویرر حاصل کلام بومدینه‌نک جانب اربعه‌سی نخلستان وکل کلستان ومزارع وباغ وبستان
اولماق ایله خورماسی کمال حلاوتده وغیری مثمرات آبدارلری نهایت لطافتده اولوب سایر دیارک خورماسندن بومدینه خورماسی
اعلا واحلادر کثرت خورما ایله آراسته وحدیقه دلکشا ایله پیراسته جنت آسا برجای قراردر عمرها الله بو محلده دخی مدینه
منوره اوصافی تمام اولدی مدینه منوره‌نک خارجنده اولان عبادتکاه وزیارتکاهلری بیان ایدر اولا مدینه قلعه‌سنک
جانب شرقیسنده زیارتکاه بقیعدر آداب اولدر که ابتدا پاک آبدست آلوب قلعه‌نک بقیع قپوسندن طشره چقنجه بو دعا تلاوت
ایده دعاء بقیع السلام علیکم یا قوم مؤمنین وانا ان شاء الله بکم لاحقون اللهم لاهل البقیع اغفر له اللهم اغفر لنا ولکم اجمعین
دیوب سوره الهیکم التکاثر تلاوت ایده‌رک جانب شرقیه بو عرافه کبرا ایچره ایکی یوز آدم کیدوب کل اول آداب اوزره ابتدا زیارت
حضرت عثمان رضی الله عنه السلام علیک یا خلیفة رسول الله السلام علیک یا سیدنا یا عثمان ذو النورین السلام علیک یا عثمان
ابن العفان جزاک الله تعالی عن امة محمد خیرا ولقاک فی القیمة برا واما نا لیشفعلنا یا صاحب الحیاء ولا ایمان الشهید فی حالت
تلاوت القرآن وفی شهر رمضان یا جامع القرآن السلام علیکم یا وزیرا یا رسول الله دیوب شفاعتلرن رجا ایله‌رک روح شریفلر ایچون
فاتحه شریف تلاوت ایده مناقب حضرت عثمان هجرت نبویه‌نک ٢٤ سنه محرمنده امیر المؤمنین اولدی بیت اوچنجی یار عثمان ابن
عفان که اولدر منبع فضیلیه عرفان نسب شریفلری بونلردر که ذکر اولنور حضرت عثمان ابن عفان ابن ابو العاص بن امیه بن
عبد شمس بن عبد مناف بن قصی بن کلاب بن مره بن کعبدر تا جد رسول الله منتهیدر کنیه‌لری ابو عمردر وبر قولده ابو عبد اللهدر
اول سلسله اجداد رسولدندر ولادتلری مکه‌ده وفاتلری مدینه‌ده واقعه عظیمه اولمشدر بونلره حضرت پیغمبر ایکی دختر پاکیزه اخترلرن
منکوحه لکه ویرمک ایله ذو النورین درلر بیت ظل رحمان صاحب النورین علم حلیمله مجمع البحرین مجمع فضل جامع قرآن صدف
در معرفت عثمان مدت خلافتلری ١١ سنه اولدی حضرت عمر وفاتندن اوچ کون صکره بیعت اتدیلر حین جلوسلری ٦٩ یاشنده ایدیلر
١١ سنه خلافت ایدوب ماه رمضانده تلاوت قرآن ایدرکن ٣٥ سنه تاریخنده شهید اولوب ایدوب جوار رحمته اردی حتی حین شهادتده
سوره بقره فسیکفیکهم الله آیت شریفه‌نی تلاوت ایدرکن خون عثمان بو آیت شریفه اوزره دوکلمشدر اول کلام عزت حالا مصحف
ایچ قلعه جامعنده‌در مدت عمرلری ٨٢ سنه زمان خلافتلرنده خراسان وآذربایجان وطبرستان وکرمان وسمرقند وافریقه وبونک
امثالی نیجه ولایتلر دخی فتح اولمشدر رحمة الله علیه قبر شریفلری بقیعک جانب شرقیسی نهایتنده برخورما نخلستانی کنارنده
برقبه عالیه مدفونلردر حتی حالت نزعده یا امیر المؤمنین سزی حضرت رسولک جنبنده دفن ایده‌لم دیو اذن طلب ایدرلر خیر خیر
دعوت اولنماداق حدیمی دکلدر دیو رضا ویرمه‌مشلر سبب شهادت حضرت عثمان الشهید سنه تاریخنده حضرت عثمان مصری
حضرت ابابکرک اولادی محمد اکبره احسان اتدی اما حضرت عثمانک کاتبی اولان مروانک مرادی مصری غیریه رجا ایتمشدی رجاسی قبول
اولنیوب محمد اکبر مصره قریب وارد قلده حضرت عثمان طرفندن مصره بر یرلیغ بلیغ اقتضا اتمکیله مروان کاتب حیله ایدوب
بوکنه برامر انشا ایدرکم اذا جاء الامیر فاقبلوه لفظنی بی نقط تحریر ایدوب حضرت عثمانه مهرلدوب بعده فاقبلوه لفظنک
باء موحده‌سنه ایکی قطعه ایله تاء مثناه قلوب فاقتلوه ایلیوب برنجاب ایله بو ساخته امری مصره کوندرر حکمت خدا اول امر مصرده
محمد اکبر حضرتلرینک الینه کروب عقلی باشندن کیدوب بو امری مدینه منوره‌ده جمله صحابه کرامه کوندررلر الوردخی غلوی
عام ایله حضرت عثمانه بو ساخته یرلیغ بلیغی کوستردکلرنده حاشا بو امردن بنم خبرم یوقدر دینجه جمله صحابه یا امیر المؤمنین بو حیله
وشیطنت حکم ابن مروان حیله‌سیدر بیزه آنی ویر قتل ایده‌لم دیدیلر حضرت عثمان رضا ویرمیوب قرق کون حضرت عثمانک سراین
مدینه‌ده محاصره اتدیلر حضرت علی بو فسادی دفع ایچون اوغلی حضرت حسینی وخدامی قنبری کوندروب عسکر هجوم ایدوب قنبرک باشن
یاردیلر حضرت حسنک اباسن چاک چاک اتدیلر آخر بالاده تحریر اولندوغی اوزره کنانه بن بشر نجی نام ملعون حضرت عثمانی قرآن
عظیم تلاوت ایدرکن شهید اتدی نمازن حکیم بن حزام حضرتلری قلوب بو آستانه‌ده دفن اولندی سبب شهادتلری بویله‌در وبر روایتده سبب
شهادتلری زمان خلافتلرنده معاویه شام والیسی ایدی اهالیسی شامه ظلم صریح ایدر شکلنده اولوب نیجه بیک آدم شامدن مدینه‌یه کلوب
حضرت عثمانه تظلم ایدوب معاویه‌نک عزلن استدعا یلر رجالری قبول اولنیوب غلوی عام اتدیلر دفع جمعیت ایچون خلقه بر محبت نامه ایچنده
فاقبلوهم لفظن یازارلر یعنی بنه ماکیکز معاویه قبول ایدوک دیو رجا ایدر بو کاغذ معاویه طرفندن کلن شاکی صورتلی آدملرک
الارینه کرنجه فاقبلوهمک نقطه‌لرن چک ایدوب فاقتلوهم ایدرلرهای بزم معاویه حضرتلرینه قصدی وار ایمش دیو اشد طغیان
ایدوب قرق کون جنک عظیم اولوب آخر بالاده تحریر اولندوغی اوزره حضرت عثمان شهید اتدیلر بیت اولحیا کانی حضرت عثمان اکا ده
قالمدی بو دار جهان واهل بیت حضرت عثمان حضرت رقیه وحضرت ام کلثومه بونلر حضرت رسالتک بناتلریدر خدیجه
کبرادن متولدلردر ٢ سنه بعث النبوه بدر غزاسی کوننده اهل بیت حضرت عثمان ست رقیه بنت رسولدر وفات اتدی اندن
نبوتک اوچ سنه‌سنده حضرت رسول ام کلثومه حضرت عثمانه تزوج قلدی انکچون حضرت عثمانه ذو النورین دیدیلر وبو کوده
حضرتک کلام دررباریلرندن حدیث احلفوا الزفاف ولو بالدفاف بیوردقلرندن جمله جلیللری سرداپرده دق اولندی وعظیم وزنی اوزره سوروز
شادمانلر اولدی ربیع بن عبد العزی‌یه ورلدی ١٠ سنه غزاء حنین کوننده ست زینب مرحوم اولدی بو اوچ بنات رسول اللهلر بقیعده
آستانه‌سنک بابی بونلرک قبه‌سنه ناظردر بو بقیعده حضرت عثمان قزل قاتلی بیتل اطلاس ایله پوشیده‌در هر بار بر اطلاس تجدید اولدی مدخدا

اوزره آیة سوره كلما دخل عليها زكريا المحراب مرسومدر ومناره سی الجاقدر وحرجی یوقدر انجاق طشره صفه سی واذندر وجامع
ایچی مرمر وغیری ج ایله دوشه‌لی دکلدر همان روضهٔ شریف حجره‌سی كبی خورده قرم جاقل طاشی ایله دوشه‌لیدر آدم پابرهنه
اوزرینه بصتسه حضور ایله بصه‌ماز شویله دوكولوب یایلمشدر وغیری جامعلر كبی مزین دکلدر ساده کونه لیدر
برکز عبادت ایده‌نك دعاسی مستجابدر دیو حضرت رسالت ایله دعا ایله مشدر بو جامعك غرب طرفنده مقابله سنده مسجد
حضرت ابا بكر رضی الله عنه بر كوچوك قبه‌لی والجاق مناره‌لی مسجد شریفدر وحضرت رسول جامعنك جانب قبله سنده یوز آدم
قریب بر مسقطی یرده مسجد حضرت رضی الله عنه بودخی مكلف بنالی بر كوچوك قبه‌لی وبر الجاق مناره‌لی مساجد
شریفدر بو واروش ایچره عبادت اتدیكمز مساجدلر بونلردر قرق التی مدرسه‌نك بعضیلری خانه‌لر اولمشدر والتی دار القرا
واون بر دار الحدیث ویكرمی مكتب صبیان تارسیدهٔ طفلان ایچره خان واردر جمله سنك سنوی صره وعطیه لری وكسوه لری
متعیندر بو مدینهٔ منوره‌ده اولان خیرات حسنات بر دیارده یوقدر وبو واروشده بر حمامدر بری حضرت رسالت جامعنك
قربی مقابلنده یول آشری داود پاشا حمامی غایت لطیف پاك حمامدر وآب هواسی خوب خدامسلری محبوب
حمام مصنعدر اما هر بار كشاده دکلدر وبو حمام قربنده خاصكیه مدرسه سی كاركیر بنای
متین قلعه مثالدر حجره لرینه حجاج مسلمین مكث ایدرلر وحضرت علینك قپوسی آب زلالدر بو واروشده حجاج اندن نوش ایدرلر
وبو واروشده دورت عمارت عظیم واردر جمله‌دن سلیمان خانك ومراد خان ثالثك حمام قربنده‌در وخاصكی سلطانك اوچر قزغان چوربالری
شب وروز طبخ اولنوب مترتبین حجاجه وغریب غربایه وسایر مساكینلره سفرهٔ استانلری ایله بر نان وبر طاس بوغدای شوربالری
مبذولدر كم آیة سوره ان الله هو الرزاق ذو القوة المتین اما لیلهٔ مباركه‌ده ولیلهٔ جمعه‌ده بو مطبخ كیكا ووسعت لحم غنم وپلاو
زرده وعاشورا پشوب اغنیا وفقرایه كفایت مقداری بذل اولنور بو عمارتلر قلعه ایچنده عمارتلردن مشهوردر انلر خدام ومرتفقه
لره وجاورینه بذل ایدرلر اما بو عمارتلرده خاص عامه وپای وكدایه مبذولدر كم عجب خیرات عظیمه‌در وبو واروشده قرق سبیل
خانه واردر جمله‌دن مكلف امیر حاجلر صفه‌سی اوزره تفتیشچی محمد پاشا سبیلی میدان مجتمعده باشقه بر قبهٔ عالیلی سبیل عالیدر
وقپوسی اوزره تاریخی واردر اما عجلهٔ تحریر اولنمدی كومشی یالدزلی بقراوزره قلایكی صفالر ایله آب حیاتن نوش ایدرلر ومصر
قپوسی خارجنده اغا سبیلی بودخی خیرات عظیمه‌در حجره‌سی اوزره ومن الماء كل شیء حی تثبیت اولنمشدر وخاصكی سلطان چسری
باشنده دار السعاده اغاسی سبیلی وجمله خان وجامع ومدرسه وبعضی خانه‌لر التنده بر سبیل منفرددر جمله‌سی عین زرقادن
طشرلر وبو واروش جمله یدی بركه‌در جمله‌سی عین زرقادر وجا بجا عین زرقه عبور اتدوكی یرلرده قیولو واردر وبو واروش
حضرت پیغمبر جامعندن تا مصر قپوسنه وارنجه التی یوز آدم ایكی جانبی ایكی یوز دكان كلیهٔ اجزالدر كاكربنا دكلدر چوغی قهوه
خانه ومحانه‌جی وقصاب وآشباز علاف وشعار وتبان وصراف غروش دكانلریدر كم ادموز اوموزی سوكن ایله ازدحامدر
خصوصا حجاج كلدكده آدم دریاسی اولوب غایت غنیمت اولور حجاج اولمدغی محلده صغیر وكبیر غنی وفقیر محكمه دفترینده جمله
اون دورت بیك آدم تحریر اولنمشدر بو قومك جمله مأكولات مشروباتلری فاتح مصر سلیم وسلیمان خان ومراد ثالث وسلطان احمد خیراتلرندن
مصرده ده شیشهٔ كبرا وشیشهٔ صغرا ومرادیه ومحمدیه وخاصكیه اعتبار اتدوكلری اوقافلردن اون دورت بیك كره یوز بیك
اردب غلات تحصیل اولوب مصردن سویسه اندن كمیلرله ینبوع البحره اندن دوه‌لر ایله مدینهٔ منوره‌یه كلوب هركس اندن اولان برات
پادشاهیلری اوزره جرایه لرن آلوب پادشاهه خیر دعا ایدرلر وشام حجاجی ایله صره امینی كلدوكده مصردن تعیین اولنان التمش ایكی
بیك ممسك شریفلری صره امینی كتوروب وحرمیندن ونجد بیك اوقافدن وفتح اولنان ممالك محروسه لرك مكه ومدینه اوقافلری
تحصیلندن ایكی مصر خزینه سی دخی بو مدینه اهالیسنه كلوب صره امینی كیجه وكوندز مشعله‌لر ایله امیر حاج ومدینه مولاسی شیخ
الحرام حضورنده دفتر پادشاهیله هر كسه صره‌سن احسان ایدوب محلولاتن آستانه‌یه عرض ایدرلر وصره‌سن النلر پادشاهه دعا ایدرلر
والحاصل اهل حضور بر قومدر زیرا جوار رسول الله‌ده ساكنلردر وبو شهر كرچی سنكستان وجولستان یره واقع اولمغله غایت
شدت حام اوزره‌در اما بنی آدمه وغیری حیواناته ماسر اولمادغندن ماعدا آب هواسی غایت الغایت خوش هوا اولوب محبوب ومحبوبه
غایت حسن جماللر ولطف اعتدالده اولوب كلماتلری بدیع البیان وفصیح اللسانلردر كم بیت رفتاره كلسه روح مصور روان اولور
كفتاره كلسه معجزهٔ عیسی بیان اولور بو بیت رعنا بو روضهٔ مطهره‌نك نور مصورلری حقنده‌در كم هر بری مرالی وغزالی آهو كوزلی
وشیرین سوزلی ومنور یوزلی جان پاره‌لری واردر حتی جمله زنانه سی اسمانی ایچ ادك وآسمانی پاچی بوش كیوب سیاه ازار ومخنوترلو باشلرن
صاری وقرمزی وبشل دارایی حریر دوتوب نقاب ایدرلر بو نقابدن مكحل كوزلرندن غیری اندامری مستوردر غایت متأدبه
خواتینلری واردر جمله اعیانی الوان حلاللی مواج صوفلر وكوناكون بوغاسی وختای وهما شاهی وزاغی وملایی ومرزایی
احمدآبادی ومحمودآبادی مثللی مقبول بزلر ایله پاك لباسلو كیرلر وسرلرینه كوناكون شام لجه سی عرقیه وقاوقلر اوزره كشمیری
شاللر وكوسه دستارلر ایله عمامه لر صاردیوب طیلسان محمدیلرن صاروب سنت رسول الله اوزره چشم نركسلرن مكحل ایدر
برصنفی عابد وبرصنفی زاهد وبرصنفی تجار وبرصنفی اهل دكان وتجاردر اكثریا خلقی قوم اروامدر عریان عریان ساكن اوله
ماز وخلقی اولان عطریات مسك عنبر خام وزبات رایحه سندن آدمك دماغی معطر بر ترقیم ایتمك محالدر جهان
جناب باری انقراض الدوران معمور آبادان باغ وباغچه‌در جملهٔ مزین صوقوللی محمد پاشا باغی وشیخ الحرم باغچه

وشریف حدائقك آب دار میوه‌لرن بیان ایدر اولا یدی نوعه خورماسی اولور اولا كوناكون تفاحلری واردر كم
وراج رنج رنج مثل تفاح بو مدینه‌نك الماسی حقنده‌در وآبدار انكوری كوناكونی اولور دشفتالیسی دلبرینانی مثال
ات شفتالوسی اولور وقیصی وزردالوسی وغیری آلوسی فراواندر وآدم كله‌سی قدر لیمونی وتورنجی وكبادلی واغاج

ودلدل علي ديدكلري بغلدر و يعفور نام برحمار صعيدي و غبري تحف يادكارلر كتوروب مقوقس اسلاميله مشرف اولوب بينه مصره كتدي بر روايتده مقوقس طرفندن هدايالرله ايلچي كلن [illegible] حكيم زالنون مصريدر حضرتك جمال باكمالن كوروب اسلام ايله مشرف اولوب حضرت عمر خلافتنده عمر ابن العاص ايله مصر غزاسنه كلدكده زالنون اول صواشده شهيد اولوب شيخ عقبة جهنيني جوارنده مدفوندر حضرت عمرو ابن العاص مصري فتح اتدوكده بو مقوقس عساكر اسلامه چوق ظهاير و امداد اتمشدي زيرا بينه مصرده بويبكي مشابه سنده حاكم ايدي اما حكومت كبرا قدس و انطاقيه قرالي خرقيلك ايدي بودوم كفادينه رغما مقوقس امداد ايدوب مصري حضرت عمره ويردي و ماريه نام جاريه حضرته بونلر ويردي بو ماريه ام المؤمنين ست زينب بنت جحش ايله بربيتده ساكن ايدي و بو ست زينب مقدما زيد بن حارثك خاتوني ايدي حارث فوت اولوب هجرتك بشنجي سالنده آية سورة فلما قضي زيد منها وطرا زوجناكها آيتي نازل اولوب ست زينبي حضرت رسول تزوج ايلدي مشار اليها حقنده بنم بويله آيت شريف نازل اولوب فراش رسول اللهه لايق اولدم ديو حضرت ابراهيمي الدن براقميوب تفاخر كسب ايدردي اما حضرت رسولدن نكاح قالن اون بش خواتينلردن اول بو مرحومه اولدي قبه لري مزكوردر و بو محلده قبه ام المؤمنين حضرت امهاني اسم شريفي فاطمه بنت ابي طالبدر كه حضرت عليتك بيوك همشيره سيدر حضرت رسولك منكوحه سي ايدي حتي ليلة معراجده بونلرك خانه سنده ايكن معراج بردن واقع اولمشدر جنبنده جواري رسولدن اوچ جاريه دخي زراندرزره مستغرق مدفونلردر و بونلرك قربنده بر كوچوك قبه ده ست حليمه بنت ابي ذؤيب السعديه حضرت رسالتك سود انالريدر بني سعد قبيله سندن منعمه برخاتون معظمه ايدي حضرت رسالت ايله حضرت حمزه و حضرت ابو سلمه بن عبد الاسد المخزومي و عبد الله بن جحش الاسدي هنوز وجوده كلمشلردي بونلري دخي حليمه خاتون امزروب حضرت ايله بونلر سود قرنداش اولمشلردر اما رضاعا خواهرلري سلما نام فرشته سيما قز ايله همشيره اولمشلردر و بو حليمه خاتون سود اناقبه سي ايچره حضرتك رضاعا سود قز قرنداشي سلما خاتون و حضرتك پدرندن انتقال ايدن جاريه بركه حضرتك بشكي و مهدي خدمتنده ايدي نامنه ام ايمن درلر حليمه خاتون جنبنده بر قبه ايچره مدفونلردر هر صباح زيارت ايدوب حضرت آنلره دعا ايدرمش بو خصوصده ثقات اهل سير رحمة الله ايله تحرير اتمشلركم حضرت رسولك پدري تجارت ايله شام شريفه كيدوب بعد التجاره شامدن رجوع ايدوب آلام شدايده اهدن خسته حال اولوب مدينيه مرحله يرقالدقده دار النابغه نام محلده مرحوم اولوب انده دفن اتديلر مدت عمر اوچ كره حضرت بصري شهرينه كيدركن زيارت ايدوب اسلام تلقين ايلمشلردر زيرا زمان جهالتده مرحوم اولمشلردر كه اول زمان حضرت هنوز آلتي ياشنده نابالغ ايدي بعده ولادت رسولك ٦ سنه سنده حضرتك والده لري امينه خاتون بنت حضرتك پدري عبد المطلبك مدينه ده قالن ميراثن طلب ايچون حضرتي بيله آلوب مدينيه كيدوب قالن مخلفاتلرن آلوب بر آي مدينه ده ساكن اولدي حكمت خدا حضرتك والده سي امينه خاتون خسته حال اولوب مدد مكيه كيدم ديو مدينه دن ايكي منزل بعيد ابوا نام نام برقريه ده مرحومه اولوب قبايل قريشدن كم واريسه انده امينه خاتوني دفن اتديلر حضرت اول اثناده آلتي ياشنده ايدي حضرتي آلوب مكه ده عميسي ابو طالبه كتورديلر بعض مورخين والده رسولك نعشن محافه ايله دوه اوزره مكيه كتورديلر درلر اما ثقه اهل سير هجرتك سنه سنده حضرت رسول جسد والده ابوا نام قريه دن چيقاروب تروتازه بولديلر مدينه منوريه كتوروب بو سوز والده سي قبه سنده دفن اتديلر انكچون اهل مدينه بو قبه يه قبه امين درلر بو قول صحيحدر بو قول اوزره والده رسول امينه خاتون حليمه خاتون ايله يشل اطلس ايله بوشيده برچاركوشه صندوقه ايچره آسوده لردر روح شريفه لري ايچون سورة نساء تلاوت ايدوب شفاعتلرن رجا اتدك وينه بو محلده برقبه بياض ايچره اولاد ذوي الاحترام سلالة حضرت رسالت پناه وار اولا حضرت ابراهيم هجرتك ١٠ سنه ابراهيم ابن رسول مرحوم اولدي سنه ام ماريه و حضرت قاسم و حضرت طيب و حضرت طاهر بونلر خديجة كبرادندر قايم بعد النبوة سنده ده مكه ده وجوده كلدي و حضرت اسمعيل بو تحرير اولنان اون نفر اولاد كرامك طقوزي حضرت رسالتك انتقالندن اول جمله آخرته انتقال ايلديلر الا فاطمة الزهراء حضرت عليتك تحت نكاحنده قالوب آنلر دخي آلتي ايدنصكره دار فانيدن دار باقيه حضرت ابا بكر خلافتنده انتقال اتديلر مذكور شهزاده لر دخي ترتيب اوزره آسوده اولوب صندوقه لري يشل اطلس ايله بوشيده درلر رحمة الله عليهم اجمعين بيت اكه آلينه چوق سلام اولسون بونلري روضة جنان اولسون ازواج و اولاد رسول الله بو محلده تمام اولوب صحابه كرامكري بيان ايدر ينه بقيع ايچره برقبه صغيره ده حضرت سعيد الخضري صحابه كرامدن راوي حديثدر و بو قبه ايچره حضرت عمر ابن عمرو بن بري صحابه كرامدندر حضرت علي حضورنده حضرت سلمان پاك بلن بغلدي و دستور ويردي اكمكجيلرك سلسله سي اكه منتهيدر سكسن يدي سنه عمر سوردي حضرتك هر غزاسنده حاظر اولوب غزات مسلمينه اتمك بشرردي و قبه ست دومان زوجه حضرت ابا بكر در و حضرت عايشه صديقه نك والده سيدر هجرتك ٦ سنه سنده مرحومه اولدي و بو كوندن زوجه حضرت عثمان ست رقيه بنت رسول اكرم دخي مرحومه اولوب جامع رسولده حضرت جنازه لري نمازن ادا ايدوب بقيعه بيله كتديلر و سنه حضرت ابراهيم ابن رسول رحيم برسنه دورت آيلق ايكن مرحوم اولوب بونلرك دخي نمازن حضرت رسول قلدي و حضرت صهيب رومي صحابه كرامك اولولرندندر حضرت رسالتك ازني ايله حضرت علي اون يدي كسنه نك بلن بغلدي و پيرلندي التنجيسي بو صهيب روميتك بلن بغلدي و اجازت ويردي كه حضرت رسولك متابعيدر حضرت رسول بو صهيب حقنده بيوررر فردوس الاخبارده مسطوردر حديث انه قال اول من يسقي حوضي صهيب الرومي يعني قيامت كوننده بنم آب كوثر حوضمدن اول صهيب الرومي ايچوره بيوررمشلر در آخيلرك سلسله سي اكا منتهيدر يوز اون ياشنده وفات اتدي هجرتك ٣٨ سنه ايدي اما حضرت عمر رضي الله عنه مجروح اولدقده اول معركه اثناسنده بو صهيب رومي حضرت عمر وصيتي ايله اوچ كون امامت اتمشدر اولو سلطاندر برجبل عاليا اوزره برصهيب رومي زيارت اتدم عظيم آستانه سي وينه بقيعده حضرت حذيفة بن جابر يمني قوم انصارندندر جملدار عثماندن قرق كوندنصكره مرحوم اولوب ينه جوار عثمانده مدفوندر كلديلر صحابه كرامك اولولرندندر و عشره مبشره دندر يعني بونلر جنت

زيارت ايدوب روح شريفلرچون بريس شريف تلاوت ايدوب تمام اولدي اندن وينه بو محلده ام سلمه بنت ابي امية اصحاب كرامدن
ام سلمه عبدالله المخزوميڭ خاتوني ايدي ابوسلمه وفات ايدوب ام سلمه حضرت تزوج قلوب قرق دورت ياشنده ايكن نكاح اولوب
ام المؤمنين اولدي التمش ايكي سنه سنده مرحومه اولوب بو بقيعده مدفوندر حكم ابن العاص مكه فتحنده ابوسفيان ايله اسلامه كلمشلر
افشاي اسرار سيد الابرار ايدي اصحاب كرام بيننده بونلره طريد رسول دنيلردي اوتوز اوچ سنه سنده مرحوم اولوب حضرت عثمان
جوارنده مدفوندر وابوسعيد الخدري لقبي سعد بن مالك سناندر اهل مدينه وقوم انصاردندر مدت عمر طقوسان دورت سنه
عبدالملك بن مروان عصرنده يتمش دورت سنه سنده مرحوم اولوب حضرت عباس جنبنده مدفوندر وجابر بن عبدالله قوم انصاردندر حضرت
ايله اون طقوز غزاده بيله ايدي غايت فقيه وعالم وفاضل ايدي عمرش ٩٤ سنه و٧١ سنه حضرت عايشه جنبنده مدفوندر وعبدالله بن جعفر بن
ابي طالب رضي الله عنهما حضرت عليڭ برادرزاده سيدر بدر غزاسنده حضرت ايله معا ايدي مدت عمر ٨٥ سنه عهد عبدالملك بن مروانده
بقيعده قبري ساير اقربالري قريننده آسوده درلر رحمة الله عليه وحضرت امام زين العابدين بن علي بن حسين بن علي اول ايكي امامڭ
دوردنجيسيدر مدت عمر ٤٨ سنه عهد وليد بن عبدالملكده ٩٤ سنه وفات ايدوب عم بزركوارلري امام حسن قبه سنده مدفوندر وحضرت
امام حسن ابن حضرت علي رضي الله عنهما حضرت سبط اعظم سيد مجم ذي العز الجلي حضرت امام حسن ابن علي ولادت باسعادتلري هجرتڭ
اول مكه ده دوغديلر ٣ سنه خلافتلري انجاق آلتي آي اولوب حسن حسن رضالريله فراغت اتديلر عمر عزيزلري ٤٦ سنه كندو خاتونلري
زهر وروب تاريخ شهادتلري في ٤٣ سنه مدينه دن يكرمي دفعه پياده مكهٔ مكرمه يه واروب حج اتمشدر بيت حسنيله حسيندر ايكي هما
رضي الله تعالى عنهما بونده بو قبه ايچنده حضرت عباس ابن عبد المطلب عمي رسول اللهدر زمان جاهليتده بدر غزاسنده بو عباس وعقيل
بن ابي طالب يتمش نفر كسنه لر ايله كعب بن عمر الانصاري دستنده اسير اولوب حضور حضرت رسوله كلدكلرنده حضرت عباس وحضرت
عقيل اسلام ايله مشرف اولديلر مدت عمر عباس ٨٧ سنه خلافت عثمانده مرحوم اولدي بونلر حضرت رسالتڭ وصيتي اوزره حضرت انتقال ايدنجه
حضرت علي غسل ايدوب بو حضرت عباسڭ ايكي اولادلريكه بري فضل بري قثم ايله خدمت ايدوب حضرت رسولڭ اوزره ماء طاهر
صب ايدرلردي اما مبارك قميصلرن چقارمدن غسل ايدوب بعده ايكي قات كفن ديو صاروب دفن اتديلر بونلر اول عباس
عم رسول اللهدر وينه بو قبه داخلنده حضرت امام محمد الباقر ابن امام زين العابدين مدت عمر ٥٦ سنه وينه بو قبه ايچنده حضرت
امام جعفر صادق ابن امام محمد باقردر مدت بقا عمر زمان هشام ٦٥ سنه بو قبه ايچره حضرت عباس وامام حسن وامام محمد باقر وامام
جعفر امام سادسدر خلافت جعفر منصورده مرحوم اولدي صادق بودردي بقيع ايچره سكز كوشه برقبهٔ عالي ايچنده آسوده
لردر وصندوقلري يشيل منقش اطلس زرانددر زر ايله پوشيده بر مزين قبه در واسم شريفلري صندوقلري اوزره مستور اطلسلرده
مسطوردر وغايت منور قبهٔ نوردر دورت آياق طاش نردبان ايله نزول اولنور وقبهٔ عاليه در جمله سنڭ روح شريفلرچون بريس
شريف تلاوت ايدوب شفاعتلرن رجا ايلدك رضي الله تعالى عنهما وبو آستانه نڭ مقابله سنده مسجد حضرت علي مناره سن بركو
چوك بقعه در وباب بقيعڭ خارجنده محمت رسول الله حضرت بركوچوك قبه ده آسوده در وينه بو محلده برقبهٔ صغيره ايچره حضرت عقيل
ابن ابي طالب حضرت عليڭ قرنداشيدر وبو محلده امام مالك قبه سي ايچنده قرات صاحبي امام نافع مدفوندر وبوكه قريب برقبهٔ
صغيره ده حضرت عليڭ والدهٔ مشفقه سي فاطمه بنت آسيه وبونلره قريب صاحب المذهب حضرت امام مالك بن انس بن عامر
حميريدر كبار تابعيندندر مدت عمرلري ٩٣ سنه و١٧٩ سنه هرون الرشيده مرحوم اولوب برقبهٔ جكده آسوده درلر بعضي مالكي فقرالري
توربدارلري واردر وبوكه قريب آل عباسياندن الواثق بالله هرون ابن معتصم بالله محمد قوت بازويه مالك زورآور آدم ايمش
وغايت صاحب كرم مرد خدا ايمش مدت خلافتلري ٥ سنه و٢٣٢ سنه ذي الحجه سنده اوطوز ايكي ياشنده مرحوم اولوب ام صفيه جنبنده مدفوندر
بو ام صفيه مدينه قلعه سنده بقيع قپوسنڭ اوكنده صوقاق آشري برقبهٔ عاليه ايچنده حضرت صفيه بنت حي كه وست عاتكه بونلر ام
المؤمنين زوجهٔ رسول اللهدر بونلردن غيري حضرت حبيب خدا اون اوچ خاتون تزوج اتمشلردر وكندولردن نصكره قالمشلردر اولا
بعد النبوه ١٠ سنه ده حضرت عايشهٔ صديقه بنت حضرت ابابكر الصديق حضرت رسول تزويج قلدقلرنده بعث نبويه نڭ بشنجي سنه سي ايدي
وعايشهٔ رومانه نام خاتوندن مشتقه ايدي حضرت عمر ٦٣ سنه هجرتڭ ٥٨ سنه معاويه خلافتنده مرحوم وسوده بنت زمعه نكاح اتديلر
حفصه بنت حضرت عمر وست زينب بنت جحش كه زيد بن حارثه دن مطلقه ايكن آلمشلردر وجويريه بنت الحارث ودخي ام حبيبه بنت
ابي سفيان وام سلمه بنت اميه قرق دورت ياشنده ايكن نكاح اتديلر وجاريهٔ ماريه دخي حضرتدن نصكره بو مزكورونلر حياتده قالديلر
رضي الله عنهن بو اهل بيت رسول الله جمله بقيعده برقبهٔ عاليه ده مدفونلردر جمله سنڭ صندوقه لري يشيل منقش اطلس ايله پوشيده درلر
اما قبهٔ ازواج نبي حضرت عايشهٔ صديقه ودخي ام حبيبه عمرش ٤٤ سنه معاويه همشيره سيدر وبعضي جواري رسول عايشهٔ صديقه نڭ
جنبنده آسوده درلر زيرا اندر زر نقش بوقلمون اطلس اخضر ايله پوشيده در توربدارلر عود ماوردي ايله احراق ايدرلر كم جميع زوارڭ دماغي
معطر اولور حقير روح شريفلرچون بريس شريف تلاوت ايدوب والده مزه وامهاتلرينه شفاعتلرن رجا ايلدك وبو عايشهٔ صديقه
نڭ بابي اوزره بو تاريخ ترقيم اولنمشدر امر بتجديد هذا المرقد المباركة حضرت عايشه صديقه رضي الله عنها السلطان سليمان خان ابن سليم
شاه ابن بايزيد خان ابن محمد خان خلد الله ملكه سنه خمسين وتسعمايه تحرير در وبوكه قريب ينه بركوچوك قبه ده بنات رسول اللهدن حضرت
ام كلثومه وست رقيه بو ايكي دختر پاكيزه اخترلري حضرت عثمانه ورديلر اما ست رقيه ٢ سنه بدر غزاسي كوني مرحومه اولديلر وينه
بو قبه ايچره ست زينب بنت رسولدر نكاحيله ابو العاص بن ربيع بن عبد العزي حباله سنده ايدي اما حضرت فاطمة الزهراي
هجرتڭ ايكنجي سنه سنده حضرت عليه ويردكده حضرت فاطمه اون سكز ياشنده ايدي حضرت علي يكرمي يه بالغ ايدي اما حضرت فاطمه
حضرتدن ينه ارمه مشلردي بو دورت دختر رسول الله جمله خديجهٔ كبرا غرايي احد عودتنده حضرت رسول ازدواجلرندن
ايدرلر ايدوب فراش رسول ينه اهل بيت رسول اللهدن ام ولد ابراهيم جاريهٔ ماريه قص قبطي مصر حاكمي ايكن حضرت رسالته
تعتقدن هدايالري ايله مدينه يه كلدوكده بو ابر قطر كتردي حضرت علي الهدايا مشترك ديوب تمام طرفي الدي

بو محله بقیعك زیارتلری تمام اولوب مدینهٔ منوره نك طشره سنده كی زیارتلردر كه **اوصاف زیارتگاه خارج مدینهٔ منوره** مدینهٔ منوره نك جانب قبله سنده اوچ بیك آدیم بعید باغ و باغچه لر ایچره عبور ایدرك ایكی جانب نخلستان و گل گلستان و باغ وبستان ایچره كیدوب بلبل دستان و خوش الحان صداسن استماع ایدرك **قریهٔ قبة الاسلام من مسجد قبا** ایكی یوز خانهٔ معمور باغ ارم مثال بر قریهٔ فرح فزادر جمله اهل مدینه نك تفرج كاهی و مسیره كاهی بر دلكشا قریه در انده **جامع قبا حضرت رسول اكرم** غرا الیه بنا اولنمشدر بیاض انجو مثال بر جامع منوردر حقا كه نور محضدر جانب غربیه مكشوف بر بابی وار ایدی قدیمده طاش نردبان ایله عروج اولنوب حرمه داخل اولنور انجاق بر قپودر و حرم ایچره حضرت رسالتك مبارك دست شریفلری ایله دیكدكلری خرما نخللری و بر نبقه درختی وار غایت بیوكدر و بو درخت نابقه دبنده بر آب حیات قیو واردر آب زمزمدن نشان ویرر غایت لذیذدر حضرت رسالت پناه جمله صحابهٔ كرام ایله قازدرمشلردر بو حرمدن جامعه كروب حضرت رسول محرابنده ایكی ركعت حاجت نمازی قلوب دعا ایدن جمیعی خیر مرادانی حاصل اولور بو یله بر دعا مستجاب اوله جاق جامع عتیقدر مقدما حضرت رسالت پناه مكه دن مدینه یه هجرت اتدوكده ابتدا بو جامع محلنه كلوب اوچ كون بونده ساكن اولوب بر مسجد مختصر بنا اتدیلر بعده تبوك واحد و حنین غزاسنك مال غنایمندن جامع كبیر انشا اتمشلردر شرقدن غربه طولی یوز یكرمی آیاق قدر كامل و عرضی محرابدك التمش آیاق قدر و حرم دخی طولا و عرضا یوز آیاق قدر و بو جامع ایچره جمله قرق ستون پاینده اوزره طولوز قبه بنای قویدر اصلا اغاج بنا یوقدر محرابی طرز قدیم بر مصنع بنادر استنده بو آیت شریف تحریر اولنمشدر **آیة سورهٔ بقره** بسم الله الرحمن الرحیم قد نری تقلب وجهك فی السماء فلنولینك قبلة ترضیها فول وجهك شطر المسجد الحرام آیتی مسطوردر و سنت رسول اوزره بر الحاق منبری اوزره ان الله یأمر بالعدل والاحسان آیتی یازلمشدر و بو محراب اوزرینه قال الله تعالی من تطهر فی بیته ثم اتی مسجد قبا و صلی فیه صلوة كان كاجر عمرة وینه بو محراب اوزره **آیة** لمسجد اسس علی التقوی آیتی مرقوم اولنمشدر و بو خطلر تحریر اولنان ایكی محرابلر الحاق محرابلردر انجاق بر آدم قدیدر و بو جامعك صول طرفی كوشه سنده بر كوچوك محراب واردر انده حضرت رسول دائما عبادت ایدوب تلاوت قرآن ایدرلرمش اكه **محراب مكشوف** درلر بو محرابك بر كوچوجك پنجره مثال بر دلك واردر مكه جانبنه ناظردر حضرت بو دلكدن دائما مكه طرفنه نظر ایدوب وطن اصلیسی اولان مكه آرزوسن دفع ایدرلرمش بو محرابده ایكی ركعت نماز قلان البته والبته سالما و غانما وطننه واصل اولور و بو جامعك قبله سی طرفنه قرق آدم قریب یول كنارنده **مسجد حضرت علی كرم الله وجهه** حرمی و مناره سی یوقدر بر مفید مختصر اللی آدم آلور بر مسجددر و بو مسجددن اللی آدم جانب قبله ینه اول راه ایله كیدوب **مسجد حضرت عایشه** بو دخی حرمسز و مناره سز بر مسجد صغیردر اما باغ ارم ایچنده در بو قربده جامع قبادن غیری جامع یوقدر و مناره دخی یوقدر جمله خلق صلوة جمعه بونده ادا ایدرلر و عایشه مسجدی مقابله سنده صوقاق آشری بر حدیقهٔ ارم ایچره **بئر اریش** بالذات حضرت رسالت پناه دست شریفلری ایله حفرینه مباشرت ایدوب جمله صحابهٔ كرام ملرك اعانتی ایله بر چاه ماء اولمشدر كم كویا آب زمزمدر و هر كیمك بر امراض مختلفه سی اولسه بو بئر زلالدن قرق كون نوش ایلسه بامر الله دُرتی بیض آسا اولوب اول زحمتدن خلاص اولور حمد خدا اكرمك مبتلا اولوب اردل غزاسنده كفار بزی منهزم ایدوب پیاده فرار ایدركن عرق آلود ایكن صووق صو ایچوب خفقان دردینه مبتلا اولمش ایدم حمد خدا بر قاچ كون بو مادن نوش ایدوب و بر قاچ كره غسل ایدوب اول دردن خلاص اولدم و بو قیونك وقف صغرلری واردر شب و روز بو عمیق قیودن صو چكوب طلوملرله حوض عظیملره دوكوب اندن باغ ارملره تقسیم اولوب جمله باغچه لر رای اولور و جمله حجاج بو حوض كبیره لرده شفا ورك ایدوب غسل ایدرلر و هر باغده كویی كوی صحبت ایدوب عبادت ایدرلر لیمون تورنج شكوفه سی رایحه سندن آدمك دماغی معطر اولور و بو قیویه حضرت عثمان خلیفه ایكن تفرجه كلوب تجدید وضوء ایدركن حضرت رسالت پناهك مهر نبوة تتنی بو قیو ایچنه دوشوب نیچه بیك جد جهد ایدوب آخر الامر بولنمیوب فراغت اتدوكلرنده اقواه ناسده شایع اولدیكم حضرت عثمانك بختی دوندی مهرینی الندن كیدی خیر دكلدر دیو تفأل اتدیلر قرقنجی كون حضرت عثمانی شهید اتدیلر بالاده تحریر اولنمشدر بعده حضرت علی خلیفهٔ نبی اولدقده نیچه یوز آدمه احسانلر ایدوب بو چاه ایچره جد جهد ایله اول مهری آرادیلر بولمیوب فراغت اتدیلر **باغچهٔ سوقولی** واجب السیر برارد بهشت مثال هشت مقصورهٔ منقش تحره لاول كاخلو وار كم تفرج ایدن دلشاد اولور جمله صوی مذكور حضرتك چاه ماسندندر بونده دخی عشرا نعشر شانی حوضلری وار جانب اربعه سنده فول و نسرین و ورد احمر ایله مزین قصر خورنقلردر و بو محله نیچه زیارتلر و نیچه عبرت نما آثارلر واردر اما بو قدر ایله اكتفا اتدك اندن **زیارت نخلتین** حضرت مبارك دست شریفلری ایله دیكدیكی خرما اغاجلریدر ایكیسیده اوج آسمانه سرچكش نخل سرامدلردر تحتنده ایكی ركعت نماز قلوب دعا اتمك كرك وینه بو مدینه باغلری ایچره **بئر عروة بن زبیر** درلر بر چاه ما واردر لذتده آب زمزم كبیدر خاصیتی غایت چوقدر ایچن آدمی سمین ایدر اما هر بار ایچسه سمزلكندن حركت اتمكه مجالی قالماز وینه بو كه قریب **بئر قضاعه** حضرت ابراهیم قازمشدرلر بر آب حیات قیودر حضرت مفخر موجودات بو قیو صوی ایله آبدست آلوب باقی اولان ماء زلالی ینه قیویه دوكمشلردر و بو بئر ایچره نیت الشفا دیوب مبارك آغزی یارلرن بو چاه ایچره القا ایلمشلردر حالا آب ناب بر قیو عیوندر خاطر اولان نوش اتسه بامر الله شفا بولور وهر دیاره قومقومه لر ایله هدایا كتروب زمان جاهلیتدن قالمش بر چاه عتیقدر لسد بن الاعظم الیهودی نام ملعون كوندن كونه ناخوش اولوب علاج ممكن اولمدی آخر الامر ملائكه لرك اعلامیه بولوب بو محله جناب باری قبلندن سورهٔ معوذتین نازل اولوب حضرت حالا بو قیودن اهل مدینه صو ایچنلر ونفعی دخی بو قدر انجق بستانلری حضرتك خرما باغچه ایچنده بر ماء حیات صفابخشدر حضرت رسالت پناه خواتین طایفه سی

قریب **حضرت سعد بن ابی وقاص** مولود نبینک کشنده مکه‌ده تولد ایلیوب عثمان وقعه‌سن کوروب تیر وکمان الده آلوب خیلی صواش ایلدی کوردکم جمله صحابهٔ کرام کیمه تیرکمان چکمسن بالآخره سهم قوسیله مدینه‌دن چیقوب ترک دیار ایدوب غزادن غزایه مجاهد فی سبیل الله اولوب هجرتک ٥٥ سنه مدینه قربنده عقیق نام محلده خسته اولوب سکسن یاشنده انده مرحوم اولوب نعشن بو محله کتوردیلر بونلر دخی عشرهٔ مبشره‌دندرلر راوی حدیثدر واهل جنتدر اولدقلرینه حدیث صحیح واردر و بونلرک حقیر بر آستانه‌سن دخی زیارت ایتدم شام الله قدسن ما بیننده جسر یعقوب قربنده بر زیارتکاه خاص وعامدر تکیه‌سی و شیخی و فقرالری واردر و بلاحد ولا غایت تیر وکمان بی‌کمان حالا ما الدر ایشان قبرنده صندوقه‌لری واردر اما الله اعلم سیاحتده ایکن مقاملری اوله و بر مقامی دخی مصر اسکندریه‌سی قلعه‌سنک لب دریاده‌کی باب اخضری ایچری کردکده صاغ طرفده بر قلعهٔ عظیم ایچره زیارتکاه سعد وقاصدر آنده دخی نیجه پهلوانلرک کورزلری و نیجه کمان کشلرک زهلری وعبرت نما اشلری واردر زیارتکاه اهل زواردر ظاهرا بو دخی مقاملری اوله و ینه مدینه‌ده سعد وقاصک قبه‌سی ایچره **حضرت سعد ابن زید بن عمرو** هجرت نبویه‌نک ٥١ سنه‌سنده مرحوم اولدی بونلر دخی عشرهٔ مبشره‌دندر خلاصهٔ کلام چاریار کزیندن غیری عشرهٔ مبشره‌نک اکثری بو سعد وقاص قبه‌سنده مدفونلر اولدقلری چون قبهٔ عشره دیرلر اصحاب عشره بونلردر اولا چار یار سبطین وطلحه بن عبدالله وحضرت زبیر بن عوام وحضرت عبدالرحمن ابن عوف وحضرت سعد ابن ابی وقاص وحضرت سعد بن زید بن عمرو وحضرت عبیده بن جراح شامده خلیفه ایدی ینه شام قربنده اردن قریه‌سنده مدفوندر چار یار ایله بر اون کشیه جنت موژده‌لنمشدر بونلردن ماعدا اصحاب نبوت مابک حدی وحصری یوقدر نهایه‌سی یوقدر لکن عند اهل الحدیث معتمد عنه مقتضاسنجه بوذ اون دورت بیک فقرا اصحاب کزیده‌در دمشلر **بیت** داٸم ازحق سلام رضوانش باثر اهل بیت یارانش وینه بقیعده **حضرت زید بن ثابت الانصاری** بنی سلمه قبیله‌سندندر معاویه خلافتنده هجرتک ٤٥ سنه‌سنده مرحوم اولدی و بونلره قریب **حضرت عبدالله بن سلام** الانصاری بنی اسراٸیلیدن حضرت یوسف نسلندن ایدی هجرتک ٤٣ سنه مرحوم اولدی صحابه کرامدن اولوردن ایدی و بونلره قریب **حضرت کعب بن عمرو الانصاری** بدر غزاسنده عباس بن عبدالمطلبی واوغللرینی بونلر ایله حضرت علی ولی اسیر ایدوب عباسی قید بند ایله حضور رسوله کتوروب عباس اسلام ایله مشرف اولدی حضرت عباس اولدرکی عمی رسول الله‌در و حضرت انتقال ایتدوکده حضرت علی غسل ایدوب بو عباس صو قومشلردر بعده مذکور کعب بر عمر هجرتک ٥٥ سنه معاویه خلافتنده مرحوم اولدی و ینه بو محلده **حضرت ابی بن کعب** قوم انصاردندر صحابهٔ کزینک کبارندندر حضرت رسول علیه وحی کاتبی اولمشدر ١٩ سنه بعد الهجره وفات ایتدیلر و ینه بقیعده **قبهٔ شرفا** مدینه حاکملری اولان جمله شرفای اولاد کراملر بو قبه‌ده مدفونلردر بو مدینه قلعه‌سنک باب مصر داخلنده قبهٔ **حضرت** علمدار رسول اللهدر و ینه بقیعده **قرافهٔ اروام علما** باشقه بر کوشه جمیع علمای روم انده مدفوندر اول اجلدن **مصلح الدین افندی** اسم شریفلری مصطفی‌در قانون عثمانیده بش اون سنه‌ده بر روم ایلدن دوشرمه تعبیر ایدرلر نیچه بیک صبیان جمع ایدوب آستانه‌یه کلدکلرنده هر برن بر اغیانه و بر اوجاغه قیوب تربیه ایدرلر مزکور مصلح الدین اول صبیانلردن اولوب حرم خاصه دوشوب آنده نشو نما بولوب خلیفه اولوب خاص اوده ایدن شیخ الحرم اولوب ١٠٢٥ سنه تاریخنده مرحوم اولوب بقیعده قرافهٔ اروامده مدفوندر بو حقیرک پدریله بدر درلر ایدی بر قاچ کره احسانلریله بهره‌مند اولدق علم صلاح ایله مشهور پاک اعتقاد وحسن خلق ایله موصوف درویش نهاد کمسنه ایدی و آثار علمیه‌سندن علم فقهده اشباه ونظایری اللرشرح ایتمشلردر و **حضرت شیخ ابراهیم مدنی** بلدهٔ قسطمونیه‌دندر مدینهٔ منوره‌ده عمرینی مجاورت ایله بحدو کندن مدنی درلردی ١٠١١ سنه تاریخنده وفات ایدوب حضرت عباس جوارنده مدفوندر و دخی مولانای روم **سنتی محمد افندی** آناطولیده آق حصارلی پاک اندر مدینه ملاسی ایکن کنجینهٔ وجود پاکی بو خاک پاک بقیعده خاک آلوده اولوب بقیعده نعیغ ایدنمشدر فارسی و عربی و تورکیده فصاحت و بلاغت و ملاحت اوزره تالیفاتلری واردر و پاکیزه اشعار ممدوحی عالم آرادرلردن **تبر نعش الوصول** درلر بر طرز روم قبر درایچنده **المولی سنان نهجی** حضرتلری مدفوندر بونلر مدینهٔ منوره ملاسی ایتمشلر معزولکی ایله مصر قربنده سویسه قریب اولدقلرنده بیورمشلرکم حضرت رسالت پناه ینه مدینه منصبن احسان بیورر دیلر انشاءالله ینه بز مدینه‌یه متوجه اولورز لطف ایلک اگر انتقال ایدرسک بزی ینه مدینهٔ منوره کتوره‌سز دیو وصیت ایدرلر حکمت خدا اول کیجه کیده انتقال ایدوب بر غیوری کمی ایله وجودین وصیتی اوزره مدینهٔ منوره‌یه کتوروب بقیعده مدفوندر روم طرزی سنک مزاری معلوم اناس ایچون قبر نعش الوصول درلر رحمة الله علیه و ینه بو محلده بر صفه اوزره **فضلای علما المولی مصطفی** بن قره داود دمکهٔ مکرمه مولاسی ایکن رهزن اجل یولن کسوب خاک بقیع عنبر پاکده مدفوندر و ینه بو محله قریب برکارکیر بنا مصطبا اوزره **الشیخ خیر الدین خضر ابن الامام احمد** الاماسیی الشهیر بایجادی افندی مفسرین و محدثیندن و فضلای الدهردن بیوک کمسنه ایدی حضرت عباس جوارنده زیارتکاه انامدر **المولی محمد** الشهیر بعرب خواجه دیار رومدن کلوب حرم خاصده نشو نما بولوب نیچه مدارس ومناصب عالیه‌ده متصرف اولوب مدینه مولاسی ایکن قرافهٔ بقیع ملاسی اولوب حکم حکومتدن منقطع اولدی مقعد ما حیاتده ایکن دخی دغدغهٔ خلقدن آسوده حال کوشه نشین فارغ البال بر رجل عفیف اهل حال کمسنه ایدی و حضرت عباس قربنده **شیخ محمد ابن عمران** پدری مصر بکلرندن ایدی کندولری دخی بر میر کبیر ایدی جیفهٔ دنیای ترک و مددت یتدی بعده مدینه‌یه کیدوب مرحوم اولدی عمره بستانلک شدت حارنده آیین برکتیه صو ایچردی زیرا

نماز قلوب آفات سماويدن و آفات ارضيه‌دن مصون محفوظ اولمق ايچون دعا اتمك كركدر حكمت خدا بو صحرانك خاكي بياضدر بو محلك خاكي حضرت رسالتك مبارك دشي قاني دوكلدي اندن حمرت اوزره در بو خاكدن بر آدم پرمغيله دشينه سوررسه وجع سيندن ونازلدن امين اوله مجربدر بو صفدن ينه شمال جانبنه بش يوز آدم كيدوب جبل احد اوچ سمايه سرچكمش قرم قزل قيالي چيلاق اوج سمايه سرچكمش مهيب داغلردر وعظيم غارلر واردر بو محلده بر دره واردر كه مقتل حمزه درلر بر مظلم ومخوف يردر بو محلده كي غار كمين كاهلردن كفار خروج ايدوب حضرت حمزه بونده شهيد ايله مثلدر حالا اول محلك قيالري قرمزي قان كبيدر غيري يرلري بياض وقرمزي قيالردر بو محلده دخي ايكي ركعت نماز قلوب عجله ايله عودت اتدك زيرا امان يودر بو محلده آت بنوب قليچ قوشانوب فارس الخيل وپياده اولان فتاي شجيع صاحب الخيل بسم الله ايله الينه قليچ آلوب نيت الغزا ديوب الله الله ديركن آت براغوب ياخود پياده جنكه حركت ايدر كبي دلاورانه جولان اتمك بو عرصه كاهده سنت رسول اللهدر كم غزا ايدرلردن جنوب جانبنه كرو كيدوب ايكي يوز آدمده زيارت خرمن شهدا بو محلده بيكدن متجاوز صحابه كرام شهيد اولوب على الترتيب دفن اولنمشلردر اما اوزرلرنده قبه‌لري يوقدر اما بعضي متعين كبار اصحابلك ومهاجرين انصارك وثيقه‌دن اولن راوي حديث كبارلرينك مرقدلري سنك مزارلري وبر رصفته ايله معلوملردر بونلردن ماعداسي بر صحرا ايچره قبور اصحاب كرام زين اولمشدر حكمت خدا قريب العهد واقع اولمش بركره بر عظيم باران رحمت نزول ايدوب بر سيل عظيم اولوركم بو شهدالردن يتمش قبر شريفك خاكلرن سيل كتوروب جسد شريفلري تر وتازه كبي خاب آلود مثال ياطر كبي اوطوررلر كمينك قاني جريان ايدر كيمي بي دست كيمي بي پاي كيمي مجروح كيمي بي كله كيمي خاب راحتده ياطرلر بو حالي پرملال خبري اهالي مدينه‌يه واروب جمله علما وصلحا ومشايخ سادات خاص عام قازمه وكوركلري ايله بو محله كلوب كوررسه لركم جمله شهدالرك وجود شريفلري تر وتازه دوررلر جان ويرلدن دين مبين اوغورينه شهيد اولمه‌لرنك فايده‌سن مشاهده ايدوب جمله خلق مجاهد في سبيل اولمغه آرزو وايدرلر بعده توحيد تهليل وتكبير ايله هر شهدانك اوزره دوررلركن اوزرلرينه اول خاك عنبر آسادن يغوب قبر شريفلرن عيان ايدرلر بعده شيخ الحرم اولان صاحب الخيرات صوابنه قصد ايدوب احتمالدر بر دخي سيل طغيان ايدوب ينه شهدالر منتازي اولمسن ايچون بو شهدالرك دره جانبنه دورت يوز آدم طولي بر كار كبير بنا بر صنيف بنا ايدوب جمله شهدا غرقابدن خلاص اولمشلردر رضوان الله تعالى عليهم اجمعين اما بو محلي زيارت اتمه بر آداب واردر وقت سحرده هوا معتدل ايكن يالن آياق باشي قباق سوره‌ه مقابر اوقيوراق بو مشهود ستاني زيارت ايدوب روحانيتلرندن استمداد طلب ايده‌سن اما وقت ظهرده يالن اياق كزلمز زيرا زمين آتش كبي يانار مستعمل پاپوش كيوب زيارت اتمك اقتضا ايدر ايله اولسه بيلدك اولمش اولور شرط سحري زيارت اتمك كركدر بعضي كسنه‌لر بو بنا اولنان ديوار اوزره پا بو جيله بوروبوب زيارت ايدرغم دكلدر وبو ديواردك براوجي تا جبل احد دامننده حضرت حمزه شهيد اولدغي محله واردر براوجي ينه حضرت حمزه آستانه‌سنه قريب واردر بو صحرا سراپا خون صحابه ايله ملمع اولمشدر تبول تغيظدن حذر ايدوب آداب اوزره زيارت اتمك كركدر والسلام زيرا بو قرا ايله شهدا طرلسي درلو نيچه بيك جان وباش اوينامش طارله‌در محصولي دعا خرمننده درلوكم حديث اذا تحيرتم في الامور فاستعينوا من اهل القبور وبعض صلحاي امتدن كسنه حضرت رسالتك بناهه شبتندن اوغورينه جان فدا ايدوب شهيد اولنلر ايچنده بولنايم ديو بو محلده دفن اولنماسي ايچون وصيت ايدر اللهم يسر وهر سنه ماه محرمده وماه صفرده بو حضرت حمزه آستانه‌سنده مولود شريف اولوب يدي سكز بيك آدم جمع اولوب مولود شريف تلاوت اولنوركن البته عشق الهي ايله آلوده بر آدم مرحوم اولمش بولنور عجب سر اللهدر اول آدمي غسل ايدوب شهدا الو خرمننده دفن ايدرلر رحمة الله عليه بو اراده دخي مدينه خارجنده كي زيارتلر تمام اولوب ينه باغ وباغچه‌لر ايچره مدينه منوره‌يه واروب اوصاف زيارت وداع اخوان زواران سياحانه معلوم اوله كم بو مدينه منوره‌نك بو ترتيب اوزره زيارتلري تمام اولدقده شرط اولدركم ابتدا كلا اول پاك غسل ايدوب وپاك لباسلر كيوب ياخود محرم واررسك دخي نور على نور در آداب اوزره قلعه قپوسندن ايچري كروب تا حضرت رسولك جامع شريفنه وارنجه صلوات شريفه مداومت ايده‌رك واره اما اوكلكي باب سلامدن كريمه آداب اولدركم بو زيارت وداعده حضرت رسالت پناهك پاي سعادتي طرفنده باب جبريلدن كرد كره بو دعا اوقيه السلام عليك يا رسول الله نسئلك ان تسأل الله ان لا يقطع آثارنا من زيارتك وحرمك بان يعيدنا سالمين غانمين الى اوطاننا وان يبارك لنا فيما وهب لنا من الولد وحول من النعم ويرزقنا الشكر على ذلك اللهم لا تجعل هذا آخر من زيارت قبر نبيك فان توفيتني قبل ذلك فاني اشهد في مماتي ما اشهد به في حياتي ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان محمدا عبده ورسوله ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار سبحان ربك رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين ديوب الوداع يا رسول الله الوداع ديوب كرو كيده والسلام الحمد لله بو ترتيب اوزره قرق ييل آرزو اتديكم افندم حضرت رسالت پناهي زيارت ايدوب بو اسلوب اوزره على قدر الامكان اوصاف شريفلرن تحرير وتسويد اتدك هذا من فضل ربي وساعت به ساعت زيارت اتديكمز يرلري ربع دايره ايله تحرير ايلدك اولا بو مدينه اقليم ثانيده در اقليم ثاني بقول حكما ايله بولنمشدر كم مبدأ عرضي كد درجه و كز دقيقه اوله واطول نهاري يج ساعت و يه دقيقه اوله وبو اقليم ثانينك وسطي اول مقامدر كم عرضي كد درجه و د دقيقه اوله وطول نهاري يج ساعت اوله اقواه وكوندن برابر اوله خير بو سوز انسانه درمكده بيله شب وروز برابر دكلدر نهار ليل برابر دكلدر مكه‌دن جانب جنوبه اون ايكي ساعت لب دريا ده جده بندر يلملم تمام شلده درت شب وروز برابر در اما بو مدينه طول نهار اون اوچ ساعت بيان ايدر اولا حسين پاشا افنديمز طرفندن طوبلر آتلوب جميع حجاج زيارت وداع كون مدينه‌دن جنوب جانبنه شاه راه ايله كيدوب بركه شهركه ايكي جانبنده سراي عالي ايوب دركه تطهير اولمش قره طاشلقلي يوللر ايله ٢ ساعتده منزل بئر حمزه

واروب آب نابندن نوش ایدرلر تمش خاصه سی واردر جمله نسوانه متعلق خاصیتلری درجمله ایری برغا تون وضع حملدن
عسرت چکسه بو چاه ماءدن نوش اتسه بامر الله بلا مشقه محل مصدری شق اولوب معصوم مشتق اولور وحیضنی حالنده
نوش اتسه منقطع اولوب نفاسدن پاک اولوب وطئی حلال اولور و دختر ناشکفته لری وجمله خواتینلر بو باغ ایرمک
حوضنده غسل ایدرلر انکیچون حضرتک بو باغنه باغ نسوان دیرلر خواتینلره مایل اولدقلرندن جمله اهل بیته بو باغی وقف ایله مشدر
رجال مقولسی بو محله کلمزلر اکر زوار رجالدن کلرسه مخفی بولوب باغ باغبانلردن اذن اولورسه کروب زیارت ایدوب عبادت
ایدرلر اندن یوز آدم جامع قبلتیندر بالاده ذکری سبقت اتمشدر حضرت رسالتک وجبینی بنا اتدوکی مسجد در حرم ومناره
سز بر مسجد در بوندن یوز الی آدم بعید طاش نردبان ایله چیقلور مسجد سلمان فارسی بودخی حرمسز ومناره سز بر قصر عسکری
مثال بر کوچوک مسجد در و بوکه یوز آدم قریب مسجد حضرت عثمان بودخی طاش نردبان ایله عروج اولنور حرمسز
ومناره سز بر مفید مختصر مسجد در وینه بوکه قریب مسجد حضرت علی بودخی ایله ساده بر حرمسز ومناره سز مسجد در حجاج
مسلمین کلدکده جماعتلری چوق اولور بو مساجدلره ایکی کره کلوب عبادت ایدوب مدینه منوره نک شمال جانبنده حضرت
حمزه زیارتلرین بیان ایدر او لاخیمه لریمزده کامل یوز الی آتلی ایله پر سلاح اولوب زیارت حضرت حمزه یه متوجه اولدق زیرا خیلی
مصافهٔ بعیده در وآز آدم ایله کتمک محال الغدر زیرا احد غزاسی اولان یر در شمال جانبی سنکستان وجنکلستان وتنکی
برستان داغلریدر خیبر یهودی دیلری کمین کاهلردن فرصت بولورسه چیقوب آدمی هلاک ایدر دائما فرصت کوزه در
حقیر بو پرسلاح عسکرله مدینه باغلری ایچره سیر تماشا ایدرک وضع عجیب و غریبه لر واردر کم تعبیر اولنمز جملهٔ بری
بو باغلر ایچره اولان خورمالرک قدی آدم قدی قدر انجاق وار جمله خورما توشه لری یرده در مال اوزره صالقم
صالقم اولوب عقیق یمنی وار یرده یطر عادت الله بونک اوستنه جا دیدرکم نخل خورما اوج آسمانه سر چکشراوله
اما بو معجزهٔ رسول اللهدرکم عنتاب باغی کبی اوزوم تیکلری کبی یرده یطر بونلری تماشا ایدرک ابتدا بیک آدم کیدرک
مصطبهٔ حضرت رسول حضرت بوندن کلوب احد غزاسنه کیدرکن بوندن مبارک تننه زره داودی کیوب مبارک
میاننه سیف مسلولن بند قلوب بالذات کندولری چاریار کزینه قلیچ قوشاتدی وکلیا نکی محمدی چکلدی حضرت حمزه
قلیچ قوشانمغه آرا یوثب بولمدیلر بو محلدن قادر اولنجا حضرت حمزه یه وارنجه پیاده کیدرسه صواب جهاد ایدر حقیر
اتک درمیان ایدوب آتمی غلامیمه وروب اول شدتده حارده پیاده اولوب سورهٔ الهیکم التکاثر تلاوت ایدرک
بر ساعتده وادی خیامهٔ رسول یعنی اوردوی رسول الله یری بو محلده بر کوچوک صفه واردر حضرتک احرامدن خیمه
بو صفه اوزره ایمش بونده دخی ایکی رکعت نماز قلمق کرک سنتدر بو محلده حضرت رسالت پناه غزات مسلمینی جنکه آماده
ایدوب صاف صاف عسکر ترتیب ایلدی ابتدا یدی بیک بهادر نامدار اصحاب کبار ایله حضرت حمزه طلیعهٔ عسکر ایدوب
چارخیه مأمور اتدی وخالد ابن ولید یمینده یدی بیک عسکرله آماده اولدی وحضرت عمرو عمرو ابن العاص پیاده عزب عسکرینه
سردار اولوب صحرای عظیمه ایچره یورودیلر حقیر دخی جمله رفیقلریمزه تنبیه ایدوب بو صفه ده ایکیشر رکعت نماز قلوب نیت الغزا
دیوب قلیچلریمز کمرلریمزه بند قیلوب ینه شمال جانبنه بش یوز آدم کیدوب صفهٔ عاشورا شام حجاجی بعد الحج بو محلده ماه محرمده
عاشورا پشوروب فقرایه بذل ایدرلر و بو صفه دخی منزه آمین صفه سی و بر صفه دخی مولا صفه سی و بر صفه دخی شیخ الحرام صفه سی
بو مزکوره دورت صفه چاریار کزینکدر بر سنه حضرت رسالت ایله بو محله کلوب حضرت حمزه زیارت ایدوب عاشورا طبخ ایدرمش
حالا سنتدر حجاج شام کلدکده قرق الی بیک آدم جمع اولوب بیک قزغان عاشورا پشوب مدینه قومی کندیلرین ایله آشرا شته
دونرلر بو صحراده نیجه بیک اوجاق یرلری وچادر صفه لری و قرق الی یرده قهوه خانه صفه لری وصو قیولری واردر و بو محلدن ینه
شمال جانبنه یوز آدم کیدوب زیارت حضرت حمزه رضی الله عنه مدینه دن بو محله بر ساعت یردر بر جامع کبیر مثال بر قبهٔ عالیدر
قبلیه ناظر بر قپوسی وار آلتی قدمه طاش نردبان ایله چیقلراندن بو آستانه نک حرمنه دخول اولنور بر بیاض سنک مجلا ایله مفروش
بر حرم منقوشدر بو حرمک قبله سی طرفی قبه سی التنده تا محراب اوکنده قبهٔ عالینک اورتاسنده چار کوشه بر پارمقلق ایچنده بر ثقل
صوف ایله مستور بر چارکوشه صندوقه ایچنده آسوده درلر بوندن بر یس شریف تلاوت ایدوب صواب روح شریفلرینه هبه ایلدک
وهر کیم تلخ طشره ده تبرکا قلیجن حضرت حمزه نک صندوقه سی ایچره قیوب بر زماندنصکره چیقاروب تو بردار لو تکبیر ایدرک کمرینه
قوشنه لو غزا صواب بولور وحضرت حمزه نک سر سعادتی اوجنده ینه زیر تیلرندن شریف صالح قدس سره اولو سلطاندر چوق
کراماتلری ظاهر و باهر اولمشدر بونلر له بر صندوقه ایچره آسوده درلر حضرت حمزه نک دست شریفلری عمی رسول الله درکم حضرتک
پدری عبد اللهک لاب وام برادرلریدر حمزه ابن عبد المطلب در آل هاشمیدر وحضرت رسول الله سود قرنداشلودر نبوتک
ایکنجی سنه سنده حضرت عمر له برابر اسلام ایله مشرف اولدیلر مجاهد فی سبیل الله زور آور توانا وشیخ مظفر من عند الله ایدی نیجه
غزالرده سردار اولمشدر آخر بو احد غزاسنده حضرتک مبارک دندان شریفی شهید اولدوغی محلده حضرت حمزه ده کفار حیبر ایچنده
قالوب جنک ایدر ایدر نیجه یوز کفاری دندان تیغدن کچوروب کندوی دخی پاره پاره ایدوب شهید اتدیلر و عسکری منهزم ایدوب
مدینه بر ساعتلک یرده عود اتدیلر بامر الله ینه غزات مسلمین ایله حضرت علی و فضیل بن ابو طالب یتشوب کفاره رک
یوزن دوندردیلر العظمة لله واروب بو قدر مال غنایم ونیجه بیک کفار قتل اولنوب حضرت حمزه نک جسد
شریفن آلوب بو محلده مدت عمرسنه رحمة الله علیه حضرت حمزه نک حرمنده بر آب حیات قیو واردر
واردر وبو آستانه نک طشره سنده صوقاق آشری مسجد شیخ الحرم بوکو المسیجون بر مسیا فرخانه وبعضی
مقصوره چکلو واردر وبر بوکه عظیمی باغ وباغچه لی جنتلکلر واراندن شمالا اوچیوز آدم کیدوب احد غزاسی جنکی
طاش نردبان ایله چیقلر بر صفه در حضرت رسالت پناهک سن شریفی سن درلر نمازکاه مثال بر کوچوک محرابی واردر برنده دخی ایکی رکعت

سمایه سرچکمش قیالی داغلر ایچره مرحوم علی بک تطهیر اتدوکی مغیلانلی یوللر ایله بو برکه حضرت ابن مسعود بو عظیم برکه در اما
صوی یوقدر بو برکه قریب شیخ الحرم برکه سی وسبیلی وار آنی عبور ایدوب بو عظیم صعب دره لر ایچره کاه شرقه وکاه غربه اکری
بوکری سنک خارالی دره ودپه لی یوللر ایله عبور ایدرک مصطبهٔ غزال طریق عامک صول جانبنده بو یالچین قیا دامنه
سنده برکوچوک صفه در حضرت رسالت پناه بو محلده آوجیلره راست کلوب کوررسه لرکم بو صیادلر بو غزالی صید اتمشلر همان جیران
حضرت رسالتی کورنجه بامر الله لسانه کلوب یا محمد بنی بو نلر صید ایدوب ییسه لر کرک بنم خورد ایکی کوزیجه قوزوجغم وار انلر
بکا منتظرلر در حالا آچ قالمشلر در امان یا رسول الله سن رحمة للعالمین سن بو آوجیلردن بنی خلاص ایله واروب یاورولریمی
دویلیوب ینه کله یم اندن بنی بوغزلیوب کفاف نفس ایتسنلر دیو جیران تضرع ونالش ورجالر اتدی درحال صاحب کرم کانی کرم
کارلق ایدوب صیادلره بیوردیلرکم بو جیرانی قویورک واروب قوزولرینه سود ورروب ینه کلسن اول کلنجه بن متکفل
بنی بو محلده جیرانک برینه بوغازمدن قید ایدک بیوررلر صیادلر منکرلردی کوره لم بو کارک آخری نیه منجر اولور دیوب حضرتی
جیرانک یرینه قید بند ایدوب جیرانی خلاص ایدرلر درحال غزال قوزولرینه واروب سود ورروب اوغوللرینه ایدر ایکی جهان
سروری یا محمد بنم ایچون جسد رآنی کفالتدن خلاص ایدوب وعدمه خلاف اتمیم بنی آوجیلر بسه کرک دیو سرکذشت سرانجامی
تقریر ایدوب قوزولری ایله دوالشوب جیران جیران کبی سکرک درحال حضور رسول اللهه کلنجه صیادلر منکرلر بو حالی
کوروب درحال اون ایکیسی ایمانه کلوب صحابهٔ کزیندن اولوب جیرانی آزاد اتدیلر انکیچون بو صفیه مصطبهٔ غزال
درلر بو صفه اوزره حضرت سجدهٔ شکر اتدوکی محراب وار در آینده وروندیه آرامکاه وعبادتکاه بریر در بونده
دخی تبرکا ایکی رکعت نماز قلمق صوابدر بو محللری عبور ایدوب ینه دره ودپه وصارپ داغلر ایچره تطهیر اولمش
طریق عام ایله وکاهی کاهی قومسال ایچره تا قبور شهدادن ۱۳ ساعتده منزل قریهٔ جدیده شریف حضرتلرینک
حکمنده بر واسع دره ایچره ایکی جانبی سنکستان قزل داغلر ایچره آلتی یوز باغلی وباغچه لی وخورمالی معمور آبادان قصبهٔ
تعمیر ترمیمنه سبب مصر امیر الحاجی مرحوم ومغفورله رضوان بکدر بو دره ایچره یوز بیک خورما درختلری وار در یکی
کونه نازک خورماسی وکل کلستانی وپر محصول بر کیاهاتلی وآب حیات صولی وجمله خانه لری کارکیر بنا وجبس ایله بوشیلی
خانهٔ عربانه در وخلقی غایت اغنیادر ورضوان بکک کارکیر بنا بر جامع وبر الچاق مناره سی وبر حمامی واسواق مختصری
وار در وجامعک محرابی اوکنده بر آب حیات صوی وار عین ظرقه درلر بوندن غیری بو شهر ایچره نیجه بیک
چاه مالر وار در اما غایت اجاق در سهل کسب هوا اتسه بوز پاره سی اولور کرچی بو قصبه التمش دکاندر
اما جمله حجاجی غنیمت اتدیلر وبو شهرک عرب ستیلری عرض جمال ایدرک جمله متاعلرن کتروب بیع شرا ایدرلر
وغایت محبوبهٔ زمانه نسوانلری وار در مثلی مکه وشام حورانده اوله وبو شهرک شرقنده قیالرده بنده زیارت
شیخ سعد الدین رومی صحابهٔ کرامدندر بر قبهٔ صغیره ایچنده مدفوندر قدس سره العزیز بو شهرک دره سی ایچره
باش آشغی بیک آدم ینه بوجدیده اما لیسندن قرق اللی خانه وبر مسجدی وبر برکهٔ عظیمی سلطان مراد رابعک والده
سنکدر صوی ینه عین زرقه ندر اما دکانلری یوقدر بو محلده خورمالق ایچنده زیارت شیخ صالح رومی مفید ومختصر
بر قبه ایچکده مدفوندر بو محللره تا بدر حنینه وارنجه حضرت رسالت پناه وادی نخل حنین بیورمشلر در بو جدیده ده
وقت ظهرده کوس رحلتلر چالنوب صافی خورمالی باغ وباغچه ودره لی آبادان قرالر ایچره بعضی یری یالچین قیالی اوج آسمان
سرچکمش مهیب کوه بیستونلر ایچره وبعضی یری قومسال وبعضی یری مغیلان اغاجلی داغلر ایچره اولماق ایله کاه شرقه وکاه غربه
اکری وبوکری ~~بیستونلر ایچره وبعضی یری قومسال وبعضی یری مغیلان~~ یوللر اوزره کیدوب بدر حنینه قریب طریق عامک شرقنده
جبل مجنان اوج سمایه قدچکمش بر احمر اللون عریان جبلدر حضرت رسالت پناه هجرتک سنه تاریخنده جدیبیه غزاسنه کیدرکن
بو محلده عسکر اسلام مکث ایدوب حضرت رسول بو داغ اوزره چیقوب عسکر اسلامه نظر ایدوب دعا اتمشدر بو جبلده معادن
زمرد وار در وبو جدیبیه فتح اولوب اول وقت سید ولد بنی آدم ومفخرهٔ عالم اقالیم سبعده اولن معموره زمینده قرالره
وعجم شاهی پرویز شاهه فتح نامه لر ایله ایلچیلر کوندروب اسلامه دعوت قلدیلر وبو جبل مجنانک جانب غربیسنده جبل
عرج درلر بر جبلدر اولقدر عالی دکلدر حضرت رسالتک بدر حنین غزاسندن غنیمت اولان قیون وکچیلری بوندکی غارلر ایچره
یتوب اوتلرلردی حالا اول غنملر ذریتندن بیاض اورکوچلی قیونلری ومنقش کچیلری وار در بو جبالری خیلی مسافهٔ
قریه قریه قریه قریه
بعیده دن سیر تماشا ایدوب ینه اول دره لر ایچره
جمله بو قرالر معمور آبادان باغ وباغچه کلستان نخلستاندر وآب حیات عین زرقه بو قرالرک ایچندن جریان ایدر معجزهٔ رسولدر
بو عین زرقه حضرت رسالت پناه نه جانبه عزیمت بیورردیلر سه تحت الارضدن بو عین زرقه جریان ایدوب حضرتک مراد
ایدندکلری یرده ظاهر اولوردی انکیچون بین المکه والمدینه بو عین زرقه کیدوب مدینه نک جانب غربیسنده غایب اولور
وبو بلاده مذکور اولان قرالرک صغیر وکبیری ومحبوب ومحبوبه لری خاص وبیاض اکمکلرن ومطبق کاککلرن ولبن
وقیشطالرین وکونا کون خورما وبطیخلرن وشعیر وفوللرن شاه راه اوزره چیقاروب جمله حجاجی غنیمت ایدرلر اندن قریه
بودخی اوچیوز خانه لی باغلی وباغچه لی وبر جامع حماملی وعین زرقه صولی بر معمور قریه در شریف طرفندن بونده بو شریف
حاکمدر بونده دخی جمله ستیلر متاعلرن میدان محبته چیقاروب بیع ایدرلر بو قریه اهالیسنده اولمغیله حجاجک قالمش دوه لری
برینه کرالری ایله خیلی دوه ورردیلر وبونده جمله حجاجه دوه الله بالسلامه یا حجاج حج مبرور وقبول انشاالله دیو صبیانلری استقباله
چیقارلردی ودخی یا حجاج هذا خاص بیاض عکش دیو باغلی وبالکی کوزلمه لرن آهو کوزلی ودخی صبو ایدرب تا جدیده دن ۱۸ ساعتده ارصفرا قلعه
بدر سنه تاریخنده مجتهد نصکوم بالذات حضرت رسالت پناهک تجید رکین ابو جهل لعین بتمش نفر اهل سقر کفرهٔ فجره ایله مقتول اولدیلر

لرن يقميوب مكث ايدرلر توابعي چوق اولان خيمه وخرگاهلرن قوردسه سعي ايدرلر اولا بئر علي نام محل بردوزيرده بايولر قربنده
حضرت علي بوستانن قپوسي كبي بر واسع قپو قازمش جانب اربعه سندن صغرلر ايله دللو ايلرندن آب حياتي چكيلوب عشر
انعشر حوض عظيملر واردر آنلره بركه علي درلر بو آب حيات اول بركه لب برلب اولوب بو قدر بيك حجاج عريان و پريان وگريان
كتان غسل ايدوب طرفه چيقوب احراملرن قوشانرلر و بو بئر عليدن نوش ايدرلر غايت لزيز صودر وقپوسي اچاقدر وخوردا
باغچه لغي اچنده بر تفرجگاه يردر وجانب اربعه سنده اهاليء مدينه نك باغلري وچفتلكلري واردر و بو محلده اهل مدينه
نك جمله اعياني وحجاجي واهل آدمنا نلري گلوب بر عظيم اوردو بازار قورولوب بيع شيرا اولور واهل مدينه دن نيجه بيك
فقرا گلوب حجاج مسلمينك امتثالرينه احرامه گرمه نك شروطي قيوداني تعليم ايدرلر اولا مذهب نعمان ابن ثابتده احرامدن اول
غسل سنتدر اندن احرامه گرمك درامّا احرامه گرمه نك اوچ شرطي واردر اولا بري مفرد بالحج در ثاني مفرد بالعمره در
ثالث مفرد بالقران در بو جمله دن افضلدر امّا اني آدمه غايت مشكلدر زيرا فرايض مستحبات واجبات سنتلرينك كما هو حقه
شرط قيودي مشكلدر دكمه عالم شروطيله اجرا ايدمز امّا حقير ضعيف تركيب فقير اولمغيله عمره آسان اولوب عمره يه نيت
ايلدم هذا دعاء عمره اللهم اني اريد العمرة فيسّرها لي وتقبلها مني وبارك لي فيها نويت العمرة واحرمت الله تعالي ديو احرام
قوشانوب پابرهنه وسربرهنه اولوب عبدال عريان اولدقده بو دعاء اوقيه وصوت اعلا ايله فرياد ايدرك تلاوت ايله دعاء
تلبيه اللهم لبيك لبيك لاشريك لك لبيك ان الحمد والنعمة لك والملك لاشريك لك ديو احرام ايله درت ديشان كبي رفتار
ايدرك تلبيه دعاسن اوقيه امّا الده بر آرتقه قدشيچاق شرط وسنتدر زيرا تا عرفاتدن دونوب منيه بازارنده قوربانلر كسلوب
اسباب گيمينجه طرنغيله قشنمق يوقدر اگر قشنورسك بر قربان جنايه لازمدر انكچون جمله حجاجك الده بر آرتقه قشياچغي واردر
نتيجه بو عريان درويش اولوب علايق دنيادن بري اولورسك واحرامه گرمك اولدر كم علي قبوسنده بعد الغسل بر پنبه بزندن
بر پشتمال بلده وبري دخي اگنكده بر دوزيسن والسلام امّا حرير حرامدر واوزرگده دكشلي اسباب اولميه امّا الات سلاح قوشانمق
مقرردر امّا امام قولنجه بو آيت شريفه حكمنجه سلاح وانجه كيسه سي طقمق جايز دكلدر آيه الحج اشهر معلومات فمن فرض
فيهن الحج فلا رفث ولافسوق ولاجدال في الحج امرينه امتثالاجنك جدال جايز دكلدر دامّا امام رضي الله عنه عرب عشقياسي
حالنه واقف اولوب سلاح قوشانمغه رضا ويروب جايزدر دمش رحمة الله عليه بو امام قولي اوزره ضعيفا اولوب عمره يه
نيت ايدن بر قاج وقت نماز احرام ايله قيلوب ينه كالاول اسبابلرن بر يردن گيمكه رضا ويروب كعبيه قريب عمره نام محلده
ينه احرامه گروب تامينده قربانلر كسيلنجه احرام ايله دوره واسبابي بر يردن گيديكي چون برجنايه قربان ايمه واگر هر
كون بر اسبابن باشقه باشقه گيرسه هر اسباب ايچون بر قربان لازم گلر وطرنغيله قشنسه كذالك جنايه قرباني
لازم گلر واگر يالگز حجه نيت ايدرم سك دعاسي ونيتي بو يله تلاوت اولنور دعاء نيت احرام الحج اللهم اني اريد
الحجة فيسّره لي وتقبّله مني وبارك لي فيه نويت الحجة واحرمت الله تعالي ديه بو نيتده دخي طرنغيله قشنميوب وگهله
اولدرميوب فسوق جدال اتمه مك گرك واوچنجي نيت قراندر دعاء نيت احرام قران اللهم اني اريد العمرة والحجة
فيسّرهما لي وتقبلهما مني نويت العمرة والحجة واحرمت بهما لله تعالي ديوب تلبيه ايدوب دعاء تلبيه لبيك اللهم
لبيك لاشريك لك لبيك ان الحمد والنعمة لك والملك لاشريك لك ديه بو نيتده دخي طرنغيله قشنميوب بيره وگهله
اولدرميوب ولافسوق ولاجدال نصّ قاطعي امرينه فرمان بردار اولوب كمسه دوگميوب سوگميوب جنگ جدال ايلمه مك گرك
زيرا جنايه قربان اتمك گرك اگر بونلره تحمل ايدم يم گهله وبيره اولدورورم وطرنغيله قشنورم و سوكازده كمسنه يم چكيشورم ودو
كشورم درسك مفرداً بالعمره نيت اتمدن اولاسي يوقدر زيرا اوچ وقت صلاتي ادا ايدنجه احرام ايله دوررم وجمله اسبابلرم
گيرم وجنايه بر قربان ايله جنايه اسقاط ايدرم درسك عمره نيتندن آسان نيت يوقدر و بو بئر عليده اوچ نوع اوزره نيت
ايدوب احرامه گردكدنصكره بو بئر عليده بر مسجد حضرت علي واردر برخوش ماحديقه سي ايچره اون ايكي قبه كارگير بنا منارهسز مسجد
جمله حجاج انده ايكيشر ركعت سنت احرام قلوب حقوق والدين ايچون دعا اتمك گرگدر بو مسجدك نه محفلي ونه منبري ونه دو
شمه سي واردر جمله قوم دوشه لي بر مسجد منوردر بو بئر عليده جمله حجاج بياض كفنلرن بوغازلرينه گچروب باشي قباق يالن اياق
آدملرك لبيك اللهم لبيك صدالري اوچ آسمانه پيوسته اولوب ايله صداي الله الله قوپار كم گويا محشر گوننده بر نشان اولور
داغ وطاش بياض كفنلي آدم ايله مالامال اولوب هركس علايق دنيادن الچكرلر بعده بئر عليده صلاة مغربي ادا ايدوب
نفيرلر چالنوب بئر عليدن جمله طلوملري دولدورمق گرك زيرا ايلوي قبور شهداده صو يوقدر اندن مشعللر چراغان اولوب قبله
جانبنه تعلهير اولمش يوللرك ايكي جانبنده مدينه قرالري ايچره عبور ايدرك بئر عليدن اوته مكه شريفي حكمنده در غايت
امن امانده ياغي وباغي وداغي عربان عرياني خوفي يوقدر امّا اوردو اچنده كي حكاده مشعلجيان وقواص وسقا وجمال
حشراتلري خرسزلرندن غايت احتراز لازمدر بئر عليدن جنوبه ينه طاشلي وبايرلي پاك يوللردر
اندن اوقدر خوف اولنماز بلكه ايچره كيده رك قريه قريه
حكمنده باغ وباغچه لي جامع وحماملي معمور قرالر در بونلري عبور ايدرك جابجا مغيلان آهسته
روش كيده رك ٢ ساعتده منزل قبور شهدا بايرلي وطاشلي ومغيلانلي بر ملك احمد پاشا افنديمز
شام وزيري ايكن اولسنه گيدن حجاجدن بو محلده بيك رسالت لعصنده مكه منكرلري ايله بر محلده
جنك عظيم اولوب بيكدن متجاوز صحابه كرام حالا مرقد شريفلري ظاهر وباهردر بو منزلده مغيلان
خيابانلري ايچره مكث اولنوب چون عربان ماكولات مشروباته متعلق آب حيات
صولر كتورديلر حمد خدا كيجه لرن دروب وقت سحرده نفيرلر چالنوب اندن ينه جنوبه درة ودپه واوج

سویسه دریاسی قالمشدر آیه ان الله علی کل شیء قدیر ازین جانب ابیار صالح نام محلده وقت عصره دک داد ایدوب بو سیر تماشالری ایدوب کوس رحلتلر چالنوب یوله روانه اولوب بیک خطوه مقداری کیدوب بینه اوج سمایه سرچکمش عبرت نما قیالر ۲ ایچره کیدرکن وادی ثالث شمر حضرت صالح حضرت هود وحضرت صالح وحضرت ثمود وحضرت قفاح. برنده ساکنلر ایدی وثمود قومنه بعث اولنمشلر ایدی جمله‌لری اوکندن نهایتی عبور ایدنجه یتمش سکسن صالت اتلی رفیق یار موافق ایله بو شهری سیر تماشا ایلدک العظمة لله بو کوه بلالری کهف اندر کهف غار اندر غار ایدوب ایله سرای عالیلر وقاعهٔ عظیمه‌لر وار کم بو عبرت نمایی بر دیارده تماشا اتمدم عاد وثمود قومنه سنگ خاره ار بام الله مسخر ایمشکم. بویله سنگ خاره‌لری قلم طراش ایله بیمز کسر کبی کسوب مزکور غارلرک دردیوارلرینه ودوزن وتاکلرینه اولقدر املک صرف ایدوب خورده کیرلکت اتمشلر کم کویا ختایی کاغذده فخری اویماسی کبی نقوش غریبه اویمشلر در اما حکمت خدا هر بر خانه‌لرک قیاسی پاشقه پاشقه پاره دلمش هر کس برن اویوب وطن ایدنمشی وهر برینک مابیننده یول کیمی قومسال یوللر در بورا جله ناظلقات اندر قات حجره‌لر وکوناکون مقصوره‌لر واردر ودیوان خانه وزیر زمینلر وار کم هر برینه بیک ایکشر بیک بنی آدم صغار اول چولستانک شدت حارنده ایچنه داخل اولدوغمزده کویا بغداد بهشت آباد سردابلرینه کرمشه دوندک وکوناکون قپولر اویمشلر کم قپونک جانب اربعه‌لری قات اندر قات زیه اندر زیه خورده دوجی واسلیمی وشکوفه‌لر ایله آراسته عتبه‌لر در کم حالا عصرمزک استاد معمارلری پرتیشه ونورکان وتلسمان اورمغه قادر دکلدر مکر دیار رومده آستانه شهرنده سلطان محمد جامعنده کی مرمرلرک مصنعاتی اوله وبو شهرک قپولری اوزره بر ایکشر سطر عبری وسوریانی لسانی اوزره تاریخلری مسطور در ممکن اولدوغی مرتبه اول خطلره نقل ایلیوب نقشنی کلمشزدر انشاالله بو مسوده اتمز تصیحه یکدو کره تحریر اولنور وبعضی قپولرک عتبهٔ عالیلری اوزره مهیب ایکی جناحلی قوش تمثالری یاخود عجیبه لقادیو صورتلری تصویر اولنمش والحاصل هر برنده بر درلو عبرت آثارلر واردر اکر منظورمز اولدوغی مرتبه تحریر ایلسک تطویل کلام اولور وحقیر بو غارلر ایچره کیروب نیجه سردابلر واردر انلرده یغن یغن بنی آدم نعشه‌لری جلدلری استخوانلرینه صاریلوب قدید قالمشلر باشلری آدم قباغی قدر وقدلری یدیشر سکیز ذراع نعشه‌لر در وبعضی سیچوروب ایکشر ایچی آدمی ایکلک کمکلری وار والحاصل عبرت نما شهر ایمش اما بو اهالیسی حضرت صالحک دوهسی ایلنیو قتل ایلیوب بر آدم ایمانه کلمدیکندن بجناب عزت جل قدرتندن بر صیحه ظاهر اولوب بو خلقک ایمانه کلدکلرندن حامداسی اول صیحه‌دن هلاک اولوردلر وحضرت الله جبرئیله امر ایدوب قناد ایله بو شهری قعر زمینندن قلع ایدوب هوایه رفع ایدوب بیده ایله اوره‌رکم حالا بوزکرلدکلری منقش عبرت نما زراندر زر سرایلرک نیجه بیکی زیر وزبر برخاک اکوده اولوب یتر جمله قپولرینک عتبهٔ سفلیسی علویدر وجمله تاکلری منعکس بر زمینده ربعضیسی اصلا منکر اولمیوب الیتی اوستنه کلمشدر نیجه تعبیر وتوصیف ایلیم کم قهر خدا اصابت اتمش قرپری ممکن دکلدر اما بعضی کروب تماشا اتدیکمز معمور خانه‌لر حضرت صالحه وغیری پیغمبرلره ایمان کتوردیکی خانه‌لری در حتی بر طولانی قیا ایچره بر معمور سرای نمادرک اوزره رنده زیارت حضرت ثمود ابن عرش سنه حضرت صالحک قرنداشیدر که حقنده آیه والی ثمود اخاهم صالحا وقعه شریفلرینک تذی یتمش اوده در حتی برکره عسل زنبور قبر شریفی ایچره توطن ایدوب عسل احداث ایلمشلر یاتر قبرینک بر جانبین کشف ایدوب بال الماق قصد ایدنجه جملهسی هلاک اولورلر اول محلده مدفونلر در وبو محلک تماشالرن عبور ایده رک بیک آدم دخی کیدوب انده قلعهٔ دومة الجندل بر جبال عالینک ذروهٔ اعلاسنده بینه طاشدن اویلمش بر حصاردر اما تنک محل اولمق ایله تماشا اتمدک الله اعلم ایچنده آدمی زادی یوقدر اما تحتنده بر معمور خورما باغلی بلیدهٔ معموره‌سی وار اکه قریهٔ جزله درلر بو قرای دخی عبور ایدوب تاعلاویه وارنجه بویله یالجن طاغلر وعبرت نما تماشالر در انده ابیار صالحدن ۵ ساعتده

اوصاف منزل قلعهٔ علی

ابتدا بو شهری حضرت هود بنا اتدی ابیار صالح یاننده کی شهری مزکور ناقه قیاسنده کی کوبک صیحه‌سندن شهری خراب اولوب بو علیی شهرن هود نبی بنا اتدی بعده ۳۵۹ سنه تاریخنده آل فاطمیوندن خلیفه معزالدین مصر مالکی ایکن بو قلعهٔ مجددا بنا ایدوب شهرن عمار اتدی حالا مصر التی حکمنده شریفک ضبط تصرفنده مدینهٔ منوره مولانک نیابتی حکمنده در قلعه‌سی ایکی طره نیبی یالجن قیالی دره‌نک اورتاسنده بر سوری جبل صغیره اوزره شکل مربع بر کوچوک سنکین بنیاد قلعه جکدر قولی ونقراتی عربدر علوفه‌لری یوقدر وجبه‌خانه وطوپی وتوفنکلری دخی یوقدر قلعه ایچنده اینجاق اون خانه‌سی وار اما اطلمه وار وشهر بر واسع چمن زارده ایچره یدی یوز عدد طوپراق اورتولی معمور وزیبا خانه‌لری جمله قلعه مثال دیوارلی متین اولر در وخلقی جمله مالکی المذهب لجوم قومی واردر وهر خانه‌لرنده بر آب حیاتلی باغ جنت باغلری وار بو بلیده ایچره اولان الک خورماسی مصرده وصعیدده واواحاتده اولماز غایت لطیفدر وبو شهر ایچره بر آب حیات جان فزا ایچره یان ایدرکم جمله حجاج نوش ایدوب تازه جان بولدیلر بر عین شهرک جمله باغ باغستان کلستانلرنک طرلی بر ساعتلک یردر آدم کله‌سی قدر اکشی ولزیز لیمونی وترنجی وکباطی اولور ایکی آیده بر بوغدای حاصل اولوب محصول آلورلر اهالیسی ولایت حضرت هودک معجزه‌سیدر وار لری محتصری بوقدر لکن جمله اهالیسی بلادک پیر جوانی وهنبهٔ افتابه‌سی مرالی وغزالی یدقدرت ایله مکحل کوزلی وشیرین سوزلی ومنور یوزلی سنبللری میدان محبتده چیقوب یتمش بیک نازجنبش ایله کالای متاعلرن بیع من یزید ایدوب حجاجی غنیمت ایدرلر وجمله سوسیاه عزار بورورنزلر بر بازار ۲ ایچره آلتون ومقصوص پاره‌دن غیری برشی رایج دکلدر وخلقی غایت غفور طبیعت وعاصیلر در حجاج مسلمینه قره مالی یاقره ایمانی واولاد والتصار اوبوسب ایدرکر اهل بلدن بر فلاح عرب غیری زمانه قیاس ایدوب بر غریب کل بکصا طاآل دیو خانه‌لرینک ایچنه قورلر فقیر غریب دخی بلنده کرندن آلتونلرن چیقاررکن درحال قپادوب یاشن برقاچ یردن وطاء ایدرلرکن مکی جوارنده دخی ۲ ایله حجاجلر واریمش آنلر اوام آدمی صداسن استماع اتدوکلری کبی طشره چیقوب اولخانه بصوب جمله قاتللری قید بندا

بعده حضرت صالحدن سنت قالمشدر کم حالا بو محلدن عبور ایدن حجاج کوچک صدا آسن دوه لر بیزار استماع ایتمسنلر دیو فریاد
ایدرلر امّا بزم حجّاج دخی بو محلّه کلدکلرنده عظمت الله کامل جمله حجّاجلر نهایتی اوچ ساعتده عبور ایدرکن عسکر اسلام
ایچندن بر صدای الله الله قوپدیکم زمین و آسمان دردره دیو دره دیو و نیجه کره یوز بیک توفنک و شی یایلم طوپلر آتلوب
کویا جمیع داغلر پاره پاره اولدی تا جمله حجاج عبور ایدنجه بو محلده هوی و اویلا و دبدبه و ولوله لر صداسی منقطع
اولمدی بنده بو یله چنکامه ما بیننده سمین و شاطر دوه لردن یتمش سکز دوه قالدقده دوه صاحبلری ایدر قیاده کوچک
دوه صداسنی اشتمشلردر آرتق بو دوه لردن بیزه فایده یوقدر دیو حجاجلر نهایتنده پاشا کلدکده پاشا اغورینه جمله
سن قربان ایتدیلر و طرفة العین ایچره لحمن یغما ایتدیلر و بو محلدن حسین پاشا حضرتلری بو قدر دریا مثال عسکر ایله و بو دبدبه ایله
طنطنه ایله عبور ایدنجه جمله چول عربانی عشقیالرینه یاشطلر کیدوب جمله بغداد چوللرینه پاره کندن و طایفه بو للرینه
و پریشان اولدیلر اندن ناقه بوغازندن عبور ایدوب مکه مدینه حدودینه قدم بصدق ناقه بوغازندن شماله شام
حدودیدر تمام اولدی حقیقت الحال ناقه قیاسی حدوددر زیرا شامدن ۱۹ قناق بو محله کلنجه بو قورشه میال کیدیلردی
امّا ناقه قیاسندن جانب قبلیه انشه میال کیدیلر دیو حقاکه ناقه قیاسی اعلا حددر و در سلفده مصر پادشاهلری بو محله بوردم
قبو پیوب حدود ایتمش حالا بینه مصر حدودیدر زیرا مصره قنقی پادشاه متصرف ایسه مکه و مدینه دخی انلک حکمنده در زیرا
مصردن سوئیس دریاسی ایله مکه اسکله سی جده وار و مدینه اسکله سی ینبوعه بیک میل بر کورخی شاب دریاسیدر کم
مکه و مدینه یه غلال مصردن بو دریا ایله کلوب غنیمت ایدر اکر مصر اولمسه حجاز و طایف قومی چوغدن هلاک اولورلر امّا
شکه تاریخنده مصر روم الینه ایلدی مکه و مدینه یه غلال کلمز دیو زیرا مکه و مدینه زنکیلر مستولی اولمشدی و اول عصرده دا
پادشاه بغداد پادشاهی ایلدی ایکی کره یوز بیک عسکر ایله مکه اوزره کلوب جمله زنکیلری تدان تیغدن کچوروب ارض حجازی
فتح ایلدی بعده بغداده واروب بصره و لحسه و عمان و مکه و کوفه و حجاز دومولولادن نیجه کره یوز بیک دوه جمع ایدوب
مکه و مدینه یه بعرسته ظخیره کوندررردی حمد خدا مکه و مدینه زمان جاهلیتدن بو یره کوره الینه کریمه مشدر و کرین ده
امّا سایر مذاهب مختلفه قومی الرینه کرمشدر الله تعالی حفظ ایده ازین جانب مذکور ناقه قیاسی حدودندن ایچره قدم بصن
حجاج آتندن و دوه سندن انوب پیاده اولوب دعا بسم الله الرحمن الرحیم اللّهم ثبّت قدمی علی طریق العباد واعطنی بصیرة الابرار
دیوب اقتدا ایدی اولدخی مرتبه پیاده یوریه بعده سوار اولوب ناقه قیاسندن قبلیه بر ساعت اغغیجه قومسال یر ایله عبور
ایدوب تاشق العجوزدن ۱۶ ساعتده **اوصاف شهر قوم ثمود یعنی منزل ابیار صالح** کعبه حدودیدر بر صحرا ایچمن زارک جانب ابعی
بر قناق بر احاطه ایدر داغستان و سنکستانلک تا اورته سنده بیوک شهر عظیمه وار ایمش حالا آثار بنالری بعضی یرلری آشکاره
در و بو بلده شهر بیرینه قریبدر و حالا بغ و باغچه لری معموردر و نیجه بیک بر ده چاه ماللری واردر بو آدم قدیدر امّا آب زلالی
نشان وردقیو اولدوغندن بو محله ابیار صالح دیرلر و حضرت صالحک شهرلرندندر آب و هواسنک لطافتندن کوناکون علفزار
یرلری واردر و هر سنه نیجه یوز بیک عربان بو یایلا شهرک ویرانه سنده عمار قلان خانه لرنده مکث ایدوب باغ و باغچه سن تیمار ایدوب
میوه اتینی تناول اتدکدنصکره بر ییته یه طی مکان ایدرلر و بو محلده ویران اولان شهرلرک برینه وادی العتیق دیرلر جانب اربعسی خورما
باغچه لریدر کنارلری یتوب کیدر امّا بو نلر اولان رطبی جنسی مکر بغدادک حصطاوی و خورماسی اوله موسمنده عربان کلوب زوقین
ایدرلر و بو محله قریب بر شهر دخی واردر وادی صفرا دیرلر بوندن دخی بغ و باغچه و بساتینلر فراوان دیرخانلر ویرانه لرینه عربان اشتراسی
کلوب مکث ایدرلر کثرت خورما ایله آراسته و مزارع و لکتا ایله پیراسته بر شهر خراب ایدر جمله شمارن عربان تناول ایدرلر امّا
ابا و اجدادلرندن قالمش ملک موروثلری اولمغن غیری عربان مداخله ایده مز انجاق محصول زمانی کلوب متفرق اولورلر و بینه
بو محله قریب قلعه وادی القرایه بو دخی ثمود قومی بناسیدر ایکی جبال منتهانک مابیننده بر عتیق قلعه بالادر جمله خانه لری
سنک خارادن اویولمش غار مستعاردر و بو خرابه شهرلرک صحراسی اطرافنده صنع خدا و عبرت نما قیالری وار کم مثلی نه کورستانده
نه حکاری و نخجوانده و نه مانیه و الکاده بو یله بر صنع عجیب عبرت نمالری داغلر کورمدم الخلاق دیو انکشت بر دهن ایدرم زیرا بو
داغلرک کیمیسی سروی کبی سر امد کیمی اوج سمایه سرچکمش و صراحی قباق مثال کیمی بو دجر بارولی قلعه مثال بعضیسی آشغی
سرنکوندر آدم باقمغه خوف ایدر کم یوزلر یاشندن عجله ایله کزر ایدرلر و بعضیلری اژدرها مثال و کیمی اسد مثال و کیمی کشتی
و نیجه سی کوه بیستون کبی آلتی یوش عسکرچر امّا آدمک عقلی کیدر کویا بر معلق صخرهٔ معلق قدر و کیمی جرم جرم و کیمی کوزکوز
تاک کسریدن نشان ویرر و بعضیسی فیل خورطومی کبی بربرلرینه اوزانمش امّا ما بینلرنده بر واسع فراوان آلتلردن عبور
اولنور حاصل کلام بو کوه عبرت نمونلره امعان نظر ایله نظر ایلسک خلاق عالی انه ایدرکن فهم ایدمدک و بو جبالرک
زمینی صافی ساعت قومیدر و غایت دقیقدر حکمت خدا بو رمال ایچره دریایه متعلق اولان حیوانات لردن بالق کمکلری
و یکلکچ و کره و یت و پاغوریه و اصطاقوز و مدیه و استردیه قبوقلری واردر بو اجناس مخلوقات ایسه دریاده او
اولور بوندن آکلنان اولدیکم زمان قدیمده بو محللر دریا ایمش حتی حقیر بو تواریخ یونانیانده کوردم اسکندر ذو
القرنین سینه بوغازن احمردن اول بو شام و مکه و مدینه چوللری جمله دریا ایمش اسکندر دستیه بوغازدن قطع ایدنجه
بحر روم بحر محیطه آقوب بو محللر چولستان اولمشدر و عقلاء ملایمدرکم بو قیالره تموج دریا اوره اوره خاک محیره قاتی
کیدوب یالچن قیالر قالدوغی دریا تلاطمی علامتیدر اول دریادن انجاق حبشک زیلع طرفندن یمنک ظفار بندری
ما بینی ایکی یوز میلدر کشاده هواده یمن داغلرندن حبش جبالرندن یمن نمایاندر بو بوغازدن ایچری بحر قلزم
تا مصر قربنده بندر سوئیسه وارنجه طولی بیک میل بر آجی زهرمار دریادر بحر محیطدن بر قولدر سوئیش بندرندن
بر آدم مراد ایدنسه زورق ایله تا هندو سنده کیدر اشته ماتقدم کعبه چوللری دریا ایکن قورویوب انجاق بو حکور

لري اولور حكمالر استعمال ايدوب منتهلات معاجينلره اوخال ايدرلر عجب لطيف ادويه معتدلدر اكن بو محله بر صاحب
الخير بر قيو دخي قازسه يتمش بيلك جم صو آبي ايدر ديو زيرا لغايت الغايه محتاجدر و بو واديه شعيب التمح درلر برجا
گاه و بر علف زار يردركم تعبير اولنماز حضرت شعيبك قيونلرن حضرت موسي بو فزاده گودردي و بو محلده بر قبر طويل
واردر زيارت حضرت هود ابن عليهما السلام عاد قومني دينه دعوت ايدوب اصلا قبول اتمديلر آخر جناب باري بر قومه
بو ريح صرصر عذابي گونده روب بو مناره مثال قومي بو ريح عقيم بر برلرينه چاربه چاربه جمله سي هلاك اولديلر جناب باري
جبينه علي طريق القصص بو آيتي جبريل امين وساطه طيله نازل اتمشدر آيه بريح صرصر عاتية سخرها عليهم سبع ليالي
وثمانية ايام حسوما بو نص قاطع اول عاصيلرك حقنده نازل اولمشدر نيت ونيده اول يل بر كز اسيدرر عاد قومينك
گوكن كسيدرر بعده حضرت هود بو محله گلوب عمر عزيزن عبادتله گچروب آخر ارجعي الي ربك امريله روح پرفتوحلري
داخل ملكيين اولوب وجود نازنيني بونده آسوده در اما قبه لري و بر عمارت علامتي يوقدر انجاق بر قبر طويلدر
روح شريفلري اچون بريس شريف تلاوت ايدوب شفاعتلرن رجا ايلدك مدت عمرلري سنه ١٠٥ معمر اولدي صنايع
مشاهره سي تجار ايلدي الكاسب حبيب الله ديوب تجارت ايدوب قوت لايموت كفافلنزدي و بو محلدن حركت اولنجاق محلده
يتمش سكسن دانه كحيلان آتلي وهجان دوه لي عربان گلوب پاشايه بيباك وبي پروا بولوشديلر پاشا ترجمان ايله سؤال
اتدوكده يا شيخ انت مين ديديكده انا حاكم بئر الزمرد وهذا بئر الجديد اعطي حقني سرة السلطان يا وزير حسين الشديد ديديلر
ترجمان درحال ده جواب ايدنجه عربلر ايدر صرة تناصدقت السلطان ستماكاف وستماية قرش ديديلر يعني التي بيك التي يوز
غروش استرز ديديلر همان پاشا بو كافرلر بو قيولري غارغاشاك ايله دولدروب بز تطهير اتديكز اچون مي استرلر ديوب صره
لري چون دفتره مراجعت اولنوب اوچيوز غروش واوچ التجه شام عباسي ايكن التي يوز غروش استرلر پاشا دخي قانون بودر زياده
ورمم ديدوكده عربلر ايدرلر ترسنة ماضيه ده رشيد اوغليله بويله الدق ويرسكز خوش ويرمزسكز كوره لم مدينه يه وارنجه نه اچرسز
ديو الگردن نيجه گچرسز ديو جواب ايدنجه ترجمان حسن تعبير ايدم دركن همان پاشا يانندن بر فصيح بليغ اللسان اندرون خاصه
غلمانيندن بري سلطانم شويله ديديلر ديديكده درحال پاشا كلام صحيحه واقف اسرار اولوب بيره كافرلر رشيد اوغليله الدكيكز دخي
آكادميز و بو قيولري بويله دولدررميز يا انكره بو اتدكلريكز قالدر مي صانرسكز قالدرك شو اون ايكي ملعونلري ديديكده يومدوق
سلطه صدمه ده مت كبي ايكن آنلره لعنت كبي يغوب سكبان و صاريجه مز بو رشتيلرك باشلرن بر اراق وقوللرن قيد اراق وست
برقفا قيدبند ايدوب بوغازلرينه سلسلة لعنتي گچروب پياده يالن اياق وباشلري قباق قناق قناق يياق يقين واراق ولاق يتاق
ولاد وراق يا فتاح ويا رزاق اسحاسن چكرك بونلري دوه يه يغليوب اون بش كيچه وگوندوز جيعان وعطشان شدت حارده
ايكيسي مرد اولدي بعضي حجاج زوعي لاحتياج بلاد رحاجيتي اورمق نيجه درغهيه جريغي باجا قلي آرابلر اشته بوكون سزي رشيد
اوغلي گلسن قورتارسن ديو لهجهء اتراك ايله بو ملعونلره شتوم ايدرلر ديو بو عربلرك بيكر غروشلق آتلرن وبرّاني هجينلرن جمله نوبات
يغما اتديلر ورنجلر ايله كشاق بركشان يدوب گتديلر و بو محلده جول چولستان اچره عبور ايده رك غزال وارنب صيد شكار ايده رك
مغيلان اوزره بياض قومري و يوسف چك ومغانلرينك صوت حزينلرينه استماع ايده رك عبور اولندي اما زمرود قيولرينك صواز
بولنغيله بو محلكرده دخي صويك وجودي اولماغيله نيجه دوه وحمار قالدي ومحبوس اولان عربلردن بري دخي اولدي باقي يتمش
عرب قالدي بو منزلده ١٧ ساعتده كيدوب اوصاف منزل هديه اشمه سي بو محلده عمارت يوقدر انجاق نباتات كياهاتلي
ومغيلان والغن اغاجلي بر واسع دره لر و بوكلري يرلر بعضي دره لر اچره آب رحمتدن جمع اولمش صولر بولنوب دفع
عطشان اتديلر اما زميني ارض شوره اولمغن صويه تأثير ايدوب صولر دخي شورجه اولمش و بو دره لري جمله حجاج قزوب
اشمه لر اشوب صولر ظهوره گلدي اما كثرت اوزره نوش ايدنه بش التي عمل اتدي غايت مسهل صوي واردر اصلي اولدركم
بو واديك قراسي سراپا صناي مكيدر حكمالر استعمال ايدر مسهل براخشايا تدر انك تأثيرندن صولري دخي مسهلدر حكمت خدا
بو محلده نه دريا وار ونه بحيره وار قپوقولي كتخداسي احمد اغا وشام باش جاووشي حسن اغا پاشايه بر پشتمال خورده ومنقش
بالقلر گتورديلر پاشا سؤال ايدوب بو ماهيلري بو چولده نه رده بولديكز بونده دره وديا يوقدر بونه گونه بالقدر بيوردقلرنده
والله سلطانم بو بالقلر هديه درلر جناب باري حضرت هوده مائده ايدررايمش تناول ايدوب گكلرن قوم ابجنده آندقجه بامرالله
بو بالق حاصل اولورمش حالا صو ايچيه قوم ابجندن بزم غذاملريمز گترديلر ديو بو شهادت اتديلر اما حقير تناول اتدم غايت لذيذ ومقوّي
بالقدر وايله مشعشعدركم گويا شب چراغدر و بورنو سوريدر ساير ماهيلر بحرده نيجه شناورلك ايدرسه بونلر دخي يرده
رمال اچره اويله شناورلك ايلدر مائده هديه درلر انكچون بو واديلره هديه اشمه سي درلر بونده دخي بو گلري بقميوب بينه يولمزدن
اولوب صافي صنامكي والغن مغيلانستان وگاه سنكستان اچره ١٨ ساعتده اوصاف منزل قلعهء مخلتين برسيمي
دخي سلام قياسيدر سبب تسميه سي اولدركم حضرت رسالت پناه بو محلدن عبور ايدركن حضرت رسالت السلام عليك
ياجبل المنوره بيوردقلرنده بامرالله بر قيادن وعليكم السلام يا رسول الله صداسي استماع اولنوب انكچون سلام قياسي درلر
وقوارغلرده بو واديلره ولايت خيبرستان درلر بر سوري قره داغلر تارزوه اعلاسنده ايكي چتال كاركير قلعهء جهان
نمادر تاريخ اسكندركه سنه سنده عنتر بنا اتمشدر اما ابجنده آدمي نزاد يوقدر وحقير چقوب تماشا اتمدم زيرا مور
ومارپي فراوان ايمش و بو قلعه نك جانب شرقيسنده بر ساعت بعيد جبال معظملر دامننده آب حيات قيولر واردر جمله صويني
دوكوب بو ماء زلالدن طلوملرن پر ايدوب يوله روانه اولنوب اول كيجه خيبر يهوديلري ملعونلردن اوچ گله آتوب بر كورد
آدمي شهيد اولدي اما ولايت خيبر باغ و بوستان وگلزار اولماق ايله شريف حضرتلري اوزرلرينه واره مزلر وغايت شجيع قومي
واردر عرب قومي بولد وقلعه كردانندن بوغازلرا اما دوم جماجن اسير ايدوب بساتين وحديقه لرن تيمار اتديررلر اما بقول كتاب

ایدوب مجروح کسنه ایله پاشا حضورینه کتوروب برن قتل اتدی بدیسین حبس ایدوب شیخ ابلیلادی و اون ایکی بیک بلد زنان ولادی دست بر قفا حبس ایدوب بو شهرده بر کون اوطوراق طوراقدر دیو ندا اولندی و هر کسلک خانه سنده کی متاعن سوق جمایه چیقارمزسه کلّه سی غلطان اولوب مالی غارت اولنور دیو فرمانلر صادر اولنجه العظمة لله جمیع صوقاقلرده بکصماط وسایر ماکولات داغلر کبی یغیلوب ایکیش پاره یه آت و دوه یمی و بر ربعه بر قیون اولدی و اطراف نواحیلردن اون بیک صمادوه لر کلوب حجاجلر ضعیف جمالدن براغوب کرالرایله یکی دوه لر دوتدیلر و بر قاچ آدمی کتوروب سراپرده اوکنده بیکر دیه نان اوردیلر و قانون اوزره امیر حاجلره بیک آت یمی و درلر ایمش آنی دخی ایدوب حسین پاشایه دخی بیک اردب بقله و شعیر و ردیلر و بیک اردب دخی مزیریب حجاجینک تمسکاتلری موجبنجه قول و شعیر و ردیلر و پاشایه ایکی یوز دوه کراسیله وردیلر وقت غروب اولدقده الای چاوشلری جمله اغوالره تنبیه ایدوب هر کم بو کیجه چادرندن بر شی سرقه اندریلرسه بلمش اولسون اتوابدن چقدیغندن ماعدا و شدن طلقدن چیقار غافل اولمالک دیو تاکید اولندی و اول کیجه پاشا یدی یوز بیک آدم بصوبه قودی اشته نصف اللیلده تمام اولدی غریب حجاج شامدن بر وخایه واحتی کورمشی آدملر منام اصحابه کهفه واربنجه عربانک قره خرسزلری قول قول دره ودپه لردن و بیلیده ایچندن کلندلری ایله یورودیلر همانکه اوردویه داخل اولنجه کمین کاهلردن سکبان و صاریجه آری کبی صاریلوب خرسزلری کندلری ایله قید بند ایدوب پاشا حضورینه کتردکلرنجه امان ورمیوب شرب کله ویافت کوده ایدرلردی بو دخی بر خرسز اوردو ایچنده بربوک اسباب ایله طشره چیقارکن آنی دخی دتوب قید بند اتدیلر مکر بر حجاجک شامیلی عکامی ایمش آنی دخی قتل ایدوب اتوابلری خزاریله صاحبنه تسلیم ایله دیلر نتیجه کلام صباحدک اون بر حرامی قتل اولنوب بعضیسن پاشا حضورینه کترمیوب غریب یکتلر کلّه پرلرن اکوب دره لرده قتل ایلدیلر ارتسی مکث اولنوب جمله حجاج و حیوانات تازه جان بولوب و جمیع ظهایرلرن طوتوب بنه اول کیجه بو منوال مشروح اوزره تنبیه اولندی اما بر شی ظهور اتمدی بعده نصف اللیلده پاشا علا بوغازی اولدن تنک طاریک کیدرکن صاغ جانبنده کی یالچین قیالره بش بیراغیله بش یوز یکت کونده روب کمین کاهلرده آماده اولدیلر وقت شافعیده نفیر رحلت چالنوب جمله حجاج اول دار بوغازدن عبور ایدرکن همان صاغ طرفده کی قیالر ایچندن علی عربانی و غیری بر ییه عربانی ایله قورشوم آوردیلر کم تعبیر اولنماز اما حمد خدا برآته و بر قاچ حجاجه و بر قاچ دوه یه اصابت ایدوب اصلا ضرر اولمدی همان پاشا طرفندن اولان غازیلر دخی آتلرندن و حجاج آتلرندن انوب پیاده اولوب کچی قیایه طرمشر کبی عربانک آردیجه صیره قورشوملر شراق جنک ایدرکن داغلرک وراسندن نصف اللیلده بصوبه کیدن بهادران دلیران برآغزدن صدای اللّه اللّه دعا بولدوروب عربان دونوب آردینه بقوب کوردیکم اکسه لردن دال تیغ ضحاک کلر آشغیدن دخی بو قدر توفنک انداز کلرنه چاره فرار غن توالی الکفرات و یوب قراری فراره مبدّل اتدم صاندیلر اما مصرع نه ربیع یانه نره سی جایی سلامت نره سی مضمونی اوزره ایکی عسکرک میاننده قلوب کوبک جنکی ایده ایده قرق کلّه واون بر دل کتوروب جمله سی بر غاز آغزنده دندان تیغ آتش تابدن خوناب نوش نیش اتدیلر و اوچیوزدن زیاده اول سنکستان اچره طاو کیسه حجاتلرن و کحیلان حسنالرن غنیمت ایدوب هر بر یکت یکرمیشر اوطوزر غروشی احسان ایله بهره مند اولدیلر اول محلی دخی حمد خدا سهولتله عبور ایدوب مجتوخانهٔ آل عثمانه ضمبلر اوریلوب علی داغلری کوم کوم رعد وار کورلیوب یالچین قیالی دره لر والغین و مغیلانستان ایچره ولوزالنبی سیرک یعنی پیغمبر بادمی بر ده بر قرشی الجلیق اغاجلرده حاصل اولور غایت لذیذ بادم در آتلری تناول ایده رک ۱۶ ساعتده

اوصاف منزل بئر زغرولان بر قیالی چول چولستان یرده آب حیات صولی بر قناقدر اما صوی آز اولمغن غوغا اولوب بر یکت شهید اولوب آنده دفن اولندی آنی عبور ایدوب بر ساعت دخی کیدوب بر قیالی بر غازده بین الصلاتین تدارک کسدروب قالقندی چاوشلر ندا ایدوب ای امتی محمد غافل مباش بو کیجه خیبرستان یهودیلری ایچندن عبور ایده رز امتی محمدک قانن ایچرلر آگاه اولوک هر کیمه مالی و جانی باقی لازم ایسه بصیرت اوزره حاضر اولسون دیو تنبیه اولنوب اختشام راسی اولنوب صقا یا امثیلر سلطان مراد والده سی و سلطان محمد والده سنک اوقافی صولرینی امتی محمده بذل ایدوب جمله حجاج دفع عطشان ایدوب و صلات عشا دخی ادا اولنوب یوز بیک مشعل و فانوس ایله جمله حجاج مسلمین مابینی ایله چراغان اولدیکم کویا روز روشن اولوب نصف اللیلده خیبرستان حدودینه داخل اولدقده نعوذ بالله هر کوشه و بوجه سی قان توقار مغیلستاندر و جابجا فریاد قوپوب در عقب اوچ خیبر یهودیسی کتوروب کلّه پران پاچه اتدیلر اندن حجاجلر طرفیننن دریا مثال عسکر پور سلاح اولوب قشاد بیک خزبزدن امین اولوب دره دپه و مغیلان خیابانلرن کیجه له عبور ایدرکن کمینک صاربغی و کمینک مقدمی دکینک قلپاقن مغیلان دکنلری الوب بعضیسنک چهره سی یاروب چهره لردن قان روان اولدراقیکم کولوب کیمی آغلایرآق برهایه هوا یله اول محل مخاطرهٔ عبور ایدر بر سرحدلی بوشناق آدمی آت برادیمی بر مغیلان اغاجی الکنه کتوروب مغیلان دخی حریفک باشندن دستارن الوب چهره سن سر سیمهٔ اوکار اولوب کندو بیه خیبر یهودیسی اوروب دستارن الدیغن ایدوب بیره هابر الفاظ ناسزا بوشناق ایله ها یقروب دال قلیج اولوب کندو رفیقلرندن اوچ آدمی مجروح ایدوب حمد خدا بو سنلرنده یوندن غیری بر فرد مجروح اولمیوب انلر دخی مهلک زخملر اولمیوب مسواک درختلری ایچره کامل ۱۷ ساعت کیدوب

اوصاف منزل بئر حدید یعنی یکی قیو سنه ۱۰۹۱ تاریخنده سلطان محمد خان رابعک والده سی مجدداً بنا اتمشدرکم قرق قولاچ عمیق بر چاه آب حیات جاه بخشدر و جرم جاهی کامل یوز آدم بر واسع بیر عظیمدر اما عربه کفاری ایچنه مغیلان و سنک ترقان وسایر اختشابات القا ایدوب قیوسی پور ایلمشلر همان حسین پاشا حضرتلری دریا مثال عسکر ایله قیو باشنه جمع ایدوب بر اراشی ارلرن بئرک داخلنه اندروب بر ساعتده جمله خار خاشاکی چیقاروب آب زلال نمایان اولدی حقا که خیرات عظیمه در و بو قیونک جنبنده رمصلی صفه سی و بر محرابی وار بو محلک جانب اربعه سنده سنامکی بیابانی غایت چوق در هر دیاره بو محلدن کلر صاری شکوفه

ایله اولسه احرامه کرمك ماسوادن ال چکمکدر شیدن ترك تجرید عجب پادشاهلقدر **مصرع** تجرّدی به حقیقت عظیم سلطنت است حقا که عظیم سلطانلقدر الحاصل حضرت رسالت پناه بوره مکلّف احرامه کرمکی دیکم اشتم جمیع علایقدن بری اولوب درون دلدن ربّنه تضرّع و نالشلر ایتسون دیو احرامی ایچمشلر درکه بنا بعضی جانلر بو محلّدن زیارت رسول اللهه محرم کلورلر زین جانب **در فصل احوال اهالیء مدینه** بو محلدن که مدینه ظاهر اولور نیچه اول صحرا آدم دریاسی اولوب صغیر و کبیر و پیر و جوان نسوان و صبیان ایچدخان حجاجه استقباله چیقوب بعضی طفلان انسان الکرنده خورما جریدلری او زره بر رکوچوجك برکت خورمادن زنبیل چکلر بالمیلوب حجاج مسکین ایچره عربان بریان اولوب دعربان و نیچه بیك بنتان قاصد دهلر او زره محافلر ده اولان حجاجه چوبوقلر او زره اولان زنبیللری اوزادوب الحمد لله بالسلامه یا حجاج زیارت قبول مقبول دیوب دعا و ثنا ایده رك احسان رجا ایدرلر حجاج دخی حمد خدا رحمتاً للعالمین افندیمزك آستانه سنه کلدك بونلر آنلرك همجواریدر دیو عشق رسول الله ایچون بونلرك برن محروم کوندرمیوب انعام احسان ایدرلر تا مدینه‌یه‌دك بویش ساعتلك یره بیله کیدوب کونا کون فصاحت بلاغتله قصایدلر و نعت رسول الله تلاوت ایده‌رك صوت حزین و داودی بلند نفسلی معصوملر بعضی قصیده‌لر اوقورکم آدمك زهره سی چاك اولوب شاد فرحناك اولور و اکثر نسوان بنتانلری مولد شریف تلاوت ایدرلر بو حال او زره تا مدینه منوره‌یه تخت روان و محافیلی یانی صیره کیدوب آیرلمازلر **و ستایش عسکر سرعسکر صاریجه حسین پاشا** بو محلده حسین پاشا عسکر دریا مثال کوك دمیره مستغرق ایلیوب بنه امیر الحاج ایلدیه چارخجی سعده شام جبه‌جیسی بعده پاشا عسکری زراندر زره مستغرق اولوب بر آلای محمدی اولوب شهر مدینه منوره‌یه قوجه صاری ارسلان حسین پاشا ایله کرمشدر کم دللر ایله تعبیر اولنماز زیرا مدینه منوره‌یه فاتح یمن سنان پاشا و رضوان پاشا و طرابلسی سلیمان پاشادن بری بو ایله بر مزیّن و مرتّب و مسلّح کزیده عسکر کرمه مشدر بو عسکرك استقبالنه جمیع اهل مدینه نك اعیان اشرافی و علمای صلحاسی و ائمّه و خطباسی و مشایخ ساداتلری و پیر و جوان و غنی و فقیری استقباله چیقوب طریق عامك ایکی جانبینه پاینداز لر ایدوب هر اصناف متاعین پاشانك یولنه مائل ایدوب نیچه یوز غنم سمین کبشلر قربان اولندی و جمیع شاه راهك ایکی جانبی قات اندر قات آدم دریاسی اولوب جمیعی غالد الکرك دوزنلرندن و سقو سطوحلری او زره شیب و زربفه مستغرق نسوان طایفه لری پاشایی کورنجه بر آغزدن زلغت صداسی اوج آسمانه پیوسته اولدی پاشا دخی طوغ و بیراغی و یدکلری ایله کذار ایدوب سمور قپانیجه سی او زره تیرکش قوشانوب سرعسکرلری سلیمی دستاریله و شاملری زراندر زره مستغرق اولوب انجو دکمه قنطوره‌لر و سرلرنده التون طاسلر او زره اوطاقه‌لر و معل جیغه و توفنکجیلر دخی سرخ لون چوقه‌لر ایله ملبّس اولوب زردوز کچه‌لر و الکرنده مجوهر توفنکلر و بلکرنده مرصّع شمشیرلر و مطرّحچی باشی دستنده بر کونه مجوهر و مرصّع معلّ وار ایدیکم حقیر آنی روی زمینده کورمدم دیو زنغرایچ اغالری کحیلان عربی آتلر ایله هر بری بیکر غروش دکر کحیلان آتلر آلتنجی پاره مذهّب یانچق ایله دیبای حطاز ایله هر بر اغالر دخی کوك دمیره مستغرق اولوب بغدادی جرقلر ایله سلاحدار و چوقدار چاوقابجیلر کشی و شلوار و سرلرنده زردوز کچه سرخ کون ایله پاشایه قفادارلق ایده‌رك عبور ایده‌رك دخی آزدیجی صیره سنجاق و بیراغ آردنده سکز رقات مهترخانه کوم کوم طبل محمدی دوکرك روضهٔ محمدی جنبنده اوطاغ آصفی شهر یاریله قرار داده اولوب اهل مدینه عالم حیرتده قالدیلر زیرا اهل مدینه عمرلرنده بو ایله بر وزیر غزا کورمه مشلر ایدی پاشا حضرتلری سراپرده سنده قرار داده اولدوقده مدینه منوره قلعه سنك بورج بارولرندن یتمش سکسن پاره طوب آتش ایدوب صحرای مدینه کوم کوم اولدی و حسین پاشا حضرتلری بو کونه ترتیب اتدکلری محلده قبله جانبنده مدینه منوره نمایان اولدی و جانب شمالده جبل احد ظاهر اولدی بر احمر اللون بیر جبل کوه بالادر محلنده توصیف اولنور بو محلدن پاشا آلای ایله مدینه‌یه کیدوب بعده حقیر الاید نیزه افضل اولان زیارتکاهلر دیو بر علولو ویر دلیل آلوب داینه لو نیزه سوار اولوب **مدینه منوره خارجنده اولان زیارتکاهلری بیان ایدر** اولا بو شام یولیله مدینه‌یه کیدرکن یولك صاغ طرفنده **حدیقهٔ حضرت عثمان** رضی الله آب حیات قیولری و اشجار مثمرلری و سایر محصولاتی متکاثر بر باغدر بو محل ینه مدینه منوره نك یاقلرینه مشادر و حضرت عثمان باغی قربنده جامع قبلتین بر جامعدر ایکی محرابدر بری حالا قبله مز اولان مکه مکرمه‌یه ناظردر بری غرب جانبنه قدس شریفه ناظردر زیرا قدس شریف حقنده **آیه** و لیطوّفوا بالبیت العتیق نازل اولنجه قبلهٔ قدیم اولدر امّا بو قبلتین جامعنده حضرت رسول کبریا محمد المصطفی هجرتك اون دوردنجی سنه سنده عبادت ایدرکن بو جامع قبلتینده حضرت جبریل امین جناب کبریادن نازل اولوب بو آیتی تبریکی کتوردی **آیه** قد نری تقلّب وجهك فی السّماء فلنولّینّك قبلةً ترضیها فولّ وجهك شطر المسجد الحرام آیت شریفی نازل اولوب بو جامع ایچره قبله غربیه جانبنه متوجه قدس شریفه ایکن حضرت رسالت پناه اول ساعت تجدد دیکر قبله دخی بنا ایدوب قبله امر حق ایله مکه مکرمه‌یه ولی اولنور الی هذا الآن و انقراض الدوران قبلهٔ محمدی مکه مکرمه‌یه اولماغیله قبلتین جامعنده ایکی محراب اولماغیله قبلتین درلر حضرت رسالت پناه مهاجرین انصارلرینه دائما بو ندای نصح و وعظ نصیحت ایدردی هرکیم بو نده رکعتین نماز قیلارسه بلا حساب و لا عذاب اهل جنّت اوله جاغنه شبهه یوقدر زیرا عشرهٔ مبشّره ابتدا قبله ولی اولنور وقت ظهر دا اولندی جماعت بولدقلرندن عشرهٔ مبشره‌یه اهل جنتسکز دیو تبشیر اتدیلر ایر امدی خدای قادر در بو نده دخی بر کره عبادت ایده بی محروم قومیوب جنّتنه قریه آمین بحق سید المرسلین و حضرت رسالت پناهك بالذات کتدوکی یدی یکرمی سکز غزا اتمشلر در طقوزنده کفار ایله کندولر شجیعانه یقه یقیه جنك اتدوکلری غزالرك ایچنده بو قبلتین قربنده غزای خندق در حالا منکرینك احداث ایدوب محصور اولدقلری خندقلر ظاهر و باهردر دیو محلده دورد مسجد دخی واردر حضرت رسالت هجرت اتدوکده نصف یتمش بیك صحابه کرامك چوغی بو محلده کی حدیقه خانه لرنده مکث ایدوب مساجدلر انشا اتمشلردر اول مسجدلرك بری **مسجد سلمان فارسی** منارهسز **و مسجد حضرت عثمان** منارهسزدر **و مسجد حضرت علی** منارهسز کوچك مساجدلردر اما جماعتلری آزدر زیرا مدینه یاقلری ایچنده قالمشلر اول ایلدن جماعتلری آزدر و بو مساجدلرك جنوبنده یاقلر ایچنده بر منور جبل صغیره واردر که **جبل** درلر حضرت رسالت اول کوه او زره چیقوب دائما انده عبادت ایدرمش انده **مقام حضرت رسول** بر کوچوك محرابدر مبارك رأس شریفلری تأثیر اتمشدر اهل زوّار اول محله یوز سوررلر و بو جبل ایچون حضرت

سکز حضرت رسالت پناهك بالذات بکرمی سکز غزالرینه واردر مصاف جنکی اولنلره غازا درلر ایدی اما صحابه کبارك برن سرداران ایسه لر که سریّه درلردی اما بالذات کندیلری بیله حاضر اولدقلری یکرمی سکز غزانك طقوزنده کافرلر ایله قلیج قلیجه یقه یقه یه جنك عظیم اولنلرك بشنجی غزالری بو خیبرستاندر قلعه فدکدر اما شهری مدینه درکم قلعه سی شاه راهدن نمایاندر بر پشته عالینك ذروه اعلاسنده عنترك اناسی فدك نام زنکینه عورت بنا اسیدر بو فدك قلعه سی جنکنده چوق صحابه کرام فدای احمدی اولدی دیو سکرلرده مسطوردر وغزای سادسلری ینه بو خیبرستانك جانب قبله سنده مدینه یه ناظر غزای احد درکه خیبر حدودی سنکستانی انده تمام اولور و بو خیبرستاندن کندن جمله عساکر اسلام آماده عبور ایدرك واسع درهلر ایچره ینه اون ایکی قطعه حجاج کوره کوره چکیلرك مغیلانلر ایچره کاه قومسال وکاه خورده سنك چیقال اوزره کذار ایدرك شدت حاردن وخابسزلقدن الی مقداری دوه قالوب جمله سن راه حقده قربان ایدوب فقرایه بذل اولنوب والی پیاده آدم بیتاب وبی مجال قالوب حسین پاشا حضرتلری کندو دوه لرینه بندروب ۱۲ ساعتده **اوصاف منزل وداع القرای عتیق** اسکی مدینه دخی درلر بر چولستان یرده آب حیات بیرلری واردرکم کویا آب زلالدر جمله حجاجه کفایت ایدوب بر وادیلرده اولان معمور ابادان اهالیسی قرا جمله متاعلری ایله کلوب حجاجی غنیمت اندیلر بعد الظهر ینه نفیر رحلت اولنوب سنکستان ومغیلانستان وسنك خورده اوزره دار بوغازلری عبور ایدوب بعد الغروب ینه خیبرستان کفارلری دردندن قانون اوزره نیجه بیك مشعل وفانوس ایله حجاج ایچره چراغان اولوب انجم آسمان اولدقده کویا هلال دقیق مه چارده اولوب روز روشن اولدی ینه قانون اوزره حجاجك جانب اربعه سن عساکر اسلام قوشادوب بی باك وبی پروا اسلامتله عبور ایدرك ارتسی دخی علی الصباح تا وقت عصره دك دریا کبی جریان ایدوب بر یرده قرار اتمیوب ۱۷ ساعتده عصر دامی اولوب بو کلرحل اولمدن منزل وداع استقبال ودار وداع ودار حرف دخی درلر جانب اربعه سی بوجه چیلاق داغلر در دخی نیجه شاهدن بو محله کلنجه جمله جبالر عریانلری کبی عریاندر اصلا اشجار اندن بر شی یوقدر انجاق دار دیارنده مغیلان وخرما وصنطه ومسواك اغاجلری چوقدر بوداردوا علاوه جمله حیواناته شعیر وفولاری ودیلوب اذان محمدیلر تلاوت اولنوب جمله اهالی مدینه منوره بو محله استقبال ایله کلدکلری ایچون وداع استقبال درلرمش اعیان مدینه وریلکلر بیاض کسوه لر ایله ملبس یوزلری فورلی کوزلری حورلی سوزلری شیرین بنا قلری کلبرك چیمن متواضع حلیم وسلیم مبارك آدملر هدایالری ایله کلوب خیمه خیمه کزوب دوستلرن بولوب دوستلری اولمیلرلر دخی برر اعیانه انتساب ایدوب مشرف اولدیلر وجمله حسین پاشا حضرتلرینه سلطان بوسنه سنه ماضیه لردن یدی کون مکه کلدیکز اما انشاالله مکه یه سلامتله واروب برکون دخی متقاعد اولورسز دیو تبشیرلر ایتدیلر جمله حجاج تازه جان بولوب ایکی ساعت مکث ایدوب کوس رحلت چالندی زیرا وقت دار اولوب ماه ذالحجه دخی برکون قالدی مدینه دن مکه یه اون قوناقدر برکون مدینه ده مکث برکون مکه ده مکث اولورسه اون ایکی کون اولور عرفاته وقفه ایسه ماه ذالحجه نك اونندن اولور بو خوفی ملاحظه ایدوب منزل بیدن بو محله کلنجه برر ده علامعاند غیر عزیرده آرام اتمیوب یکرمی بشی ساعت اوطوز ساعت بو لزلر یلیوب هرکس جنیدنه یکصحاد بیرك یولده کیده رك دوه لر دخی کیدرکن یوما قلرن ویره رك صو کبی آدم دریاسی آقاردی ایکیچون بوقدر آت واشتر واستر وحمار قالمه سنك اصلی اولدر وسایر زمان کبی حجاج قونا قلری اوزره قونمیوب اقتصا اندوکجه یره قونداق بو خسه شام شریفدن مدینه منوره یه یکرمی دورد قوناقدر ودوه اباغیله اوچیوز التی ساعتدر اما یوللر معمور ابادان شادمان اولوب ماکولات ومشروباتلری بولنسه صالت اتلی وقاطرلی منزلی ایله کامل یوز ساعتلك یوللر اما یوللرده شادمان اولمیوب زاد راحله دوه ایله کتورمکه محتاج ودوه دخی کتوردوکن یرنده انسان بر پاره نان ایله دفع جیعان ایدر انجاق چکیلان دردمحنت تعذیب حیوان بلا قیاس اولور اکر ملوك عجمت اتسه شامدن مکه یه کیدنجه معمور اولسه دوه لر باربلو اولمیوب صالت اتلی ذوق وصفا ایدرك کیدوب کلردی اللهم یسّر انجاق جناب بارینك بو دوه لره نظری تعلّق ایدوب جمله دجلکره بر قوت قاهره ویرمشکم خداعالمدر بوقدر بارکران ایله جمله دوه لرم کیدرم اوبور والله شاهدم بعضی مشعلجیلان کوپا بولاد مجواندر آنلر دخی مشعله لری کتفلرنده هم کیدرم اوبو عجب سرّ خدادر نتیجه کلام بو وادی استقبالدن عجله ایله کچالکوب مدینه دن کلن دلیلر بو محلدن دلالته بدأ ایدوب بو داغ قلانذر بودره قلاندر دیرك برساعت کیدوب بر مرتفع بل باشیدر بو محله کلنجه قبله جانبنه توجه اندوکده مدینه منوره نك باغ وباغچه لری وبالذات حضرت رسالت پناهك قبه عالی منوری افلاکه سرچکش نمایان اولوب مذهّب ومطلّا علم شریفنك شعشعه سندن صحرای مدینه منوره ایچره نور علی نور لمعان اوروب چشم انسان خیره اولوب درحال عاشق صادق اولن بو قبّه محیط نور هدایی کورنجه آتندن وشتر بستردن پیاده اولوب **دعا** الصلاة والسلام علیك یا رسول الله الصلاة والسلام علیك یا حبیب الله الصلاة والسلام علیك یا سید الاولین والاخرین والسلام علی المرسلین دیوب عشقه دایر بر شیدلر اکرقوت بدنه نك وار ایسه بو محلدن بعضی عاشقلر تا مدینه یه بش ساعت اتش آشیغی قومسال لطیف یرلرده پیاده اولوب کیدرلر اکر صاحب عزر اختیار ایسه اسب اشتر استر حمار سوار اولوب صلوات شریفه تکرار ایدرك تکرار ایدوب مداومت اتمك کرکدرکم صلواتك انواعی وار اما مفید مختصری بودر **صلوات** اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد دیرك همین مدینه یه قریب اولدقجه قبه رسول الله نظر اندوکجه شفاعت یا رسول الله دیمدن دخی خالی اولمیه لماتجیب حکمتدر و بو بل باشنه کلنوب قبه رسول الله نمایان اولنجه امت محمد فریاد وباشلینجه جمیع حیواناته بر حالت واقع اولوب بی مجال اولن دوه لر بو رجال اولوب رعد وار کورلیرك آنلر کشنیرك بغل وحمار انکاه مقامنده **آیه** ان انکر الاصوات لصوت الحمیر ایله فریاد ایدرك باشلری ضبط اوتمیوب مدینه یه دوغری سرعت ایله کیدرلر و بو بلدن مدینه کورنجه اهالی مدینه دلّو لتی ایله بعضی عاشق شیدا برهنه وسر برهنه واروب عزم زیارت ایدرم دیو بو محلده احرامه کیررلر اما بیر علیده احرامه بوردن اولری تلاوت اتمرجان صلوات شریفه ایله مقید اولورلر شامانع اولنماز عشقده احرامه کیروب اصلا باشی یو توتمسه دخی نور علی نوردر کاشکی غریب انسان هر آن محرم اولسه وجانب جقه یونلسه دخی بو تلبیه اولور کالاده متاعی یاز ارمیزانه ثقیل کلوب زیاده بها ایدردی ایچون بعضی عاشقلر **مصرع** تاج فقر تاجی ترك ایدوب عریان اولدم بر زمان بیو دمشلردر

قلعهٔ مدینه سنه ۹۵۹ تاریخنده قلعه شریف حکنده دروشریفلر فندن ینه بر شریف سنجاق بکی پایه سیله حکومت ایدر دیو
رابعدن خط شریفلر وارد اولوب هر کیم شیخ الحرم ایسه مدینه‌یه اول حاکم اوله دیو امر شریفلر گلوب شریف حضرتلرینك
حل فندن اولان حاکمی رفع اولنوب یالده بر کره شریف حضرتلری گلسه مدینه‌دن طشره قنوب حضرت رسالت پناه زیارت
ایده غیری شیئه قارشمیه دیو خط شریفلر گلدی و مدینه مولویتی قانون قدیم اوزره بش یوز آقچه مولویت ایدی اما مضافهٔ
بعیده اولوب بی حاصل اولدوغندن بی اعتبار مولویت ایدی اما ینه سلطان محمد خان حضرتلری مکه و مدینه مولالرینی
اولالرینه اسلامبول مولاسی اولمه دیو قانون اتدی زیرا بو مدینه بی حاصل فقرا یریدر نزاع الجدال و جدل یوقدر جمله حلیم سلیم
آدملردر سجلّه و حجّته متعلق بر دعوا اولسه مصلحتلری تمام اولوب فاتحه دیوب قپودن طشره اولورلر اما علماء موالیلره
و شیخ الحرملره مرتّب پادشاهیدن بیکر التون و مصردن ایکیشر یوز اردب غلال تعیین اولندی و شیخ الحرم بش یوز مقداری
عسکرله حکم حکومات ایدر و مولاسی دخی فرق الی آدم ایله هذا شرع رسول الله دیو قطع دعوا ایدر و نواحیسی قراء معموره
لردر تحت حکومتنده اولان قضالری بونلردر اولا قضاء ینبوع البر و ناحیهٔ ینبوع البحر و ناحیهٔ بدیده و ناحیهٔ صفرا و ناحیهٔ
دار القرا و ناحیهٔ فدك و ناحیهٔ نصف خیبر و ناحیهٔ علی بو ناحیه‌لرده دخی قاضیلره حجّت الحجّه‌سی یوغیدر بر فاتحه دا اوج خورما
ویررلر بو مدینه‌ده کتخدا یری و یکیچری سرداری یوقدر اما ورذار و یوز مردم حصاری و طوپچی باشی و جبه جی بکی سپه
ومهتر باشی و سکسن پاره قول و مبو رنده و شاهی ضرب زن شاهانه محبوب طوپلری وار و قلعه‌سی چول و چولستانده قره قیالی
وقره اوفاق طاشلی قیالر مابیننده شکل مخمّس بر متین و مستحکم قره طاش ایله مبنی بر قلعهٔ قویدر اما بو بنا اوزره بیاض
کرج بدانه اولوب گویا بر در یکتا کبی مجلّا قلعهٔ روشن بناء شیرینندر جمله قپودر آهسته روش ایله الده دوات و قلم
دایره مادارین جرمن بیان ایدر اولا جنوبه ناظر باب مصر مکهٔ مکرمه‌یه بو بابدن گیدر بر عظیم واسع عالی قپودر و ایکی قنالری
غایت مصنّع دمر قنالردر گویا کار داود نبی آهنکردر و قپونك ایکی جانبنده عظیم قلّهٔ عالیلر وار در قپو کمرلری و قلّه طاشلری
جمله قرمزی و سیاه و بیاض آلجه منقّش طاشلردر و قپونك عتبهٔ عالیسی بر کتابه ایچنده **آیه** انّه من سلیمان و انّه بسم الله الر
الرحمن الرحیم تحریر اولنمشدر دیو قپودن شمال طرفنه قلعه دیواری دبندن اوچیوز آدم گیدوب **باب** حاج یعنی قبله قپوسی
حقیقت الحال ینه قبلیه ناظر اولور دمر قپودر اندن ینه قلعه دیواری دبندن شمال جانبنه تا امیر الحاج قلّه‌سنه دك انجه
ایکی یوز آدم بو قوش بر قار و گیدر اندن ینه بو قوشه میان ایچ قلعه قلّه سندك یوز آدمدر و بر محل غایت متین و استوار
بناء همواردر زیرا حوالیسی وار در ایچون ایکی قات ایچ قلعه دیواریدر و هر قاتی بش آرشن انلی سد متین دیوارلردر و بو ایچ قلعه
بوردندن جانب شرقیه یالچین قیالر اوزره بو قوش آشاغی ایکی یوز آدم یوریوب **باب شام** یلدز جانبنه ناظر بر متین دمر قپودر اندن
جانب شرقیه گوشه گوشه دولاشوب تا شریف قلّه‌سنه وارنجه کامل بیك آدمدر بو جانبلری صافی خورما باغلریدر و بو قلّه قلعه
نك شرقیه ناظر بر کنیدر بو گوشه‌دن قبله جانبنه ینه قلعه دیواری دبندن بقیعه ناظر **باب بقیع** کامل اوچیوز آدمدر و شرقیه نا
ناظردر و بیوك دمر قپودر و بو قپودن جنوبه دك یوز آدمده گیدوب قلعه‌نك جنوب دکنی تمام اولوب اندن جانب جهة توجه
اولنور ینه قلعه دیواری دبندن ایکیشر و بو کریچ گوشه گوشه دورسك در سك جنك تدارکی ایچون هر درسکده بر متین قلّه لری تسفا اولنمش
انلری عبور ایدوب سیر تماشا ایده رك تا ینه باب مصر گلنجه بیك یوز آدمدر بو جمله آدم حسابی تمام اولوب بو حساب اوزره قلعهٔ مدینه
دایره مادارا اوچ بیك اوچ یوز اللی آدمدر و بو جرمده قلعه دیوارینك قالنلغی اکثرا ارشن انساسیدر ورد دورد آرشن بناسی وار در دیوا
مادار یکرمیشر آرشن عالیدر و الّی آرشنده بر قلّه واقع اولوب قلّه‌لر جمله بدندر اما بو قلعه‌نك دایره مادار خندقی یوقدر و لازم
دکلدر زیرا جمله اساسی صعب قیالر اوزره واقع اولمشدر و غایت شیرین و مزیّن و متین و معمور آبادان قلعهٔ محبوبدر و بو جرمده اولان
قلعه ایچره صغیر و کبیر دوردر بیش قات معمور و مزیّن خانهٔ عالیلری وار در جمله سطحلری کرج ایله پوشیده جمله ایکی بیك آبادان بیت معتبر
عمارتلرینك جوقی خان و جامع و مدرسه و سبیل و عمارت تکیه و مکتب و دار الحدیث و دار القراء در اما مسجد و غیری جامع یوقدر اما
قلعه‌دن طشره مساجد و جوامع واردر و قلعه ایچره سوق سلطانی چوقدر و حمامات دخی وار در جمله اولرده باغ و باغچه‌لری و میدا
نلی خانه‌لر یوقدر انجاق یدی خانه حولی وار در بونلردن ماعداسی قات اندر قات اولوردر و بو قلعه ایچنده اولان خانه‌لر جمله
بش بیك خانه‌در و غربیدر رابع قلعه‌ده دخی مسجد واردر جمله قلعه نفرلری آنده ادای صلوات ایدرلر زیرا عرب عشقیاسندن قلعه‌دن خالی
قومازلر زیرا مدینهٔ منوّره‌نك برابع قلعه‌سی دخی وحید رجعی مال خزاین ودفاین برابع قلعه‌ده در شوم ایچنده شرقیه ناظر بر دمر قپوسی
واردر و قپونك ایچ یوزنده بر دیوانخانهٔ عظیمی وار در جمله مستحفظان آنده آماده در و بو قلعه‌نك جمله درد دیوارلری
آلات سلاحلر ایله آراسته و پیراسته و بو محلده بر قبهٔ عالی وار در آنك بر مرمرخام دوشه‌لی بر واسع میدان اندر نا وسطنده
بر حوض لطیفده بر شاذروانی وار صوی دولابلر ایله چکیلر جمله نگهبانلر و پیرچوانلر اندن تجدید وضوء ایدوب اطرافنده
مکث ایدرلر دایما و زردار آلاتلک و سایر اشیانك جمعیت یری بو محلدر و بر ینده دیوان اولور و بو قلعه ایچنده بر آدم قومازلر
مگر حجاج مسکین اوله قورلر یوخسه عرب طایفه‌سندن بر آدم گرمکه قادر دکلدر غایت مضبوطدر و برابع قلعه ایچره
چارسوی بازار و حمام و خان یوقدر انجاق بر قاج انبار و بر جبه خانهٔ عامره و یتمش سکسن خانهٔ صغیره وار در غایت
صعب و متین ایچ قلعه‌در و مسجدی دخی غایت مصنعدر سلطان سلیمان خان بناسیدر بوندن غیری طشره قلعه ایچنده
مساجدلر اولقدر واسع و مکلّف دکلدر و خطبه تلاوت اولنور انجاق جامع کبیردر **اوصاف جامع روضهٔ مطهره** جمله امّت
محمّدك مقصود و مطلوبی اولان حضرت رسالت پناهك روضهٔ معطّر پرانواریدر اولان قبر شریفی بو جامع ایچنده در بو
مدینه قلعه‌سی ایچره بوندن غیری بر ده جمعه قلنماز اوق ایله جماعت کثیره یه مالکدر خصوصا حجاج وقتنده سجده ایده میلك
بر بونیز بر اولور جامعدر کم اقالیم سبعه‌ده کی اسلام دیارده اوله بویله بر جامع روحانی یوقدر جمیع ملوك سلف حضرت رسالت

رسالت پناه بن بو جبله بنم سنور بن دخی آنی سورم دیو بو وداع ایچون دعا ایتمشدر حقا که نور محض بر داغ قریب جبل عیر
بر کوچوک قره قیالی داغدر جبل العیر یعنی جهنم داغی دیمکدر شرقدن غربه طولانی نیجه بر زفت و قطران الوان داغ سفلیدر زیان
جعل الله عیر یلرک مشادرنی بو نده ایمشی جانب اربعه سنده باغ و باغچه لر واردر اما بی حاصل زمین شوره اولمغیله میوه سی
فراوان اولمز حضرت بو جبلدن شکایت ایدوب بو جبل بنی سومز بن دخی آنی سومم بیورمشلر در افواه علماده
تواتر ایله مشهوردر اما حقیر یون کوردم بیلکی بر حدیث صحیح اوله زیرا بو روایات صحیحه سکریدر ذاده حضرتندن استماع
مز اولمشدر بو جبل انکیبون قره نورسز بر مظلم داغدر بو محل باغلری ایچره یغمرلر و بساتین و حدیقه لر و آب حیات بر عظیم ارکی
بر قولانچ و ایکیش قولانچ یقیندر بعض زمان اولقدر لب بر لب اولور مشکم هر قیودن الیله صو آلنوب جبلیله چکلکه احتیاج
اولمازمش لیمون و تورنج و کباد و سایر شکوفه افراطا اوزره در رایحهٔ طیبه لرندن آدمک دماغی معطر اولور و بینه بر جبل
دخی واردر مدینهٔ منوره یه حواله جبل دلر بر الچاق قره قیالیجه داغ جقدر شجرک جمله اهل عرض عربه خواتینلری حجاج
مسلمین و عساکر موحدین الاین بو جبلدن تماشا ایدرلر راه مدینه اوزره اولوب بو جبل وار دوش اوتریسی ایچنده واقع اشول
بو حقیر آنی دخی سیر و تماشا ایدوب بو مدینه ده وار و شنده دوغری حمامنه واروب آنده پاک کیسه و صابون سورونوب غسل
ایدوب بعده خیمه مه کلوب جمله ثیاب راه چیقاروب بسم الله ایله احرامه کروب پا برهنه و سر برهنه اولوب دنیا علاقه یقندن
مجرد اوله دعا ابدال اولدم همان اول آن خیمه دن طشره اولوب مدینهٔ منوره قلعه سنک باب مصریسی ایچره کردکده بو
آیت شریفه اوقیه بسم الله الرحمن الرحیم رب ادخلنی مدخل صدق واخرجنی مخرج صدق واجعلنی من لدنک سلطانا نصیرا
دیوب دوغری آستانهٔ حضرت رسول خدا و محمد مصطفی اول رحمة للعالمین تک جامع شریفنک باب سلامندن بو حقیر دخول
اندوکده سایر عشاقلری کبی ایاق اوزره کتمیوب بالق کبی بر عاصی بر زوجیه خاک عزتنه سوره سوره بید دست و بپا سوره رک
سورونه کیدردم حمد خدا بنه بنی آدمدن مرحمت وار ایمش حذیب مثللو کم یرده یطن یوزی کسه بصماز دلر کریک ایمش
فرق الچی بیلک حمایل اذ دعا ایچره تاشیکهٔ رسول الکهده حضور مواجههٔ رسول الکهده واروب آستانهٔ خاصه سن بوس ایدوب
بعده بر زانو اوتوروب اندن بر قیام دوروب آداب خشوع ایله السلام علیک یا رسول الله دیوب شفاعتلرن رجا ایلیوب مست مدهوش
دواله بی هوش اولمشم بعده زمان عقلم باشمه کلوب اخلاص شریفده قالمش بر ختم شریفی تمام ایدوب بنه کرو کرو آداب اوزره
کیدوب انشاالله علی الترتیب نه کونه زیارت اولنور محلنده بیان اولنور اندن بنه خیمه مزه کلوب جوزتی طعام تناول ایدوب
آلای چاوشلری ایکی کون ایکی کیجه اوطوراقدر دیو ندا ایلدیلر بعده دیوان وزیر عالی شان اولوب سکز رقات معتبرخانه
لرچالنوب بعد الفراغ جمیع اعیان ولایت پاشایه کلوب بولنشد تلرنده قهوه و شربت و کلاب بخوردن صکره یول اوزره
دوتولن قطاع الطریقلری و عربان ره زنلری جمله سن زنجیر ایله میدان سیاسته کتروب آستانهٔ رسول الکهده قتل نفس
اولمسن بو تلری دزداره تسلیم ایده لم تیز دزداره چاترک دیو فرمان ایدوب دزداره خبر کتمده بعده اعیان ولایتدن علما و صلحا
و مجاوریندن نیجه محتشم آدملر کلدن بو مجرم آدملری رجا اتدیلر پاشا دخی بن آکلر نیجه عفو اولنا جاقن بلیرم بیره شو دزداره کم
کندی دیکیه بو آدملری ایچندن بر محتشم سمور کورکلی یکیجه قیا قتلی برآدم بیورک سلطانم دزدار آغا حضرتلری بیز دیدی پاشا
دخی های سلطانم سز مسز دیو آیاغه قالقوب تعظیم ایلدی عجبا نکه کوردم پاشانک یناقلری قزردی و ریش شوارلی بیبه دیکن دیکن
اولدی بیوه دزدارسن نه سن یکیچه یم دیدی حالا پاشاه قولو مسن حریف بلی دیدی یا بیره ملعون بنم قپوچیلر کتخدام و بلوک
باشیلرم بو قمید درکه انره بولنوب انلر دخی بکا اعلام ایده لرسن پادشاه قولی اوله سن سایر مجاورین کبی یارانیجه سنه کلوب بیر برله
اوطوره سن بز دزدار دیو فریاد ایده دم سن بو نده دوره سن بو مقالی فتنه انکار دک قالدر شونا فری بو عرب کافرنی ایلده قلعه یه
اورک دیو دزدارلی معه جی پاشیه تسلیم ایدوب قلعه یه حبس ایدوب کتخداسی دزدار ایلدی حقیر بو تماشا ی خیمه دن سلامیم
کرمیجه قوشاتوب زیارتدن زیارته کیدوب جمله شهری و قلعه سی سیر تماشا ایدوب اوصاف شهر یثرب نور الله تعالی بانوار رحمته
برکت محمد علیه السلام و عترته یعنی اوصاف منزل قلعهٔ مدینهٔ منوره حفظک الله تعالی الی انقراض الدوران امین یا معین
زمان جعل الله یثرب نامیله بر بلیده ایدی بعده حضرت رسالت پناه مکهٔ مکرمه ده اسکندر کبیرانک وفاتی تاریخندن سنه ۹۸۲
ماه ربیع الاول اون ایکنجی کیجه سی آمنه خاتون رحمندن مشتق اولوب سعادتله ادیم ارضه قدم بصوب عالم منور قلدقده ماه
نیسانک یکرمی بیرنجی قرق یاشنده نبوت کلدی نبوتدن صکره مواجبه شی مکه ده واقع اولوب سکز سالکی الی بریاشنده و طقوز ایلق
ایکن مکه منکرلری ایله بالاخره کچمک ممکن اولمیوب امر رب جلیل ایله مکه دن مدینه یه هجرت اتدی حالا جمیع تواریخ آل عثمان و توا
ریخ عربان هجرت نبویه دن تحریر ایدرلر اما بینا نبیان اسکندردن ضبط ایدرلر یعنی آدم ثانی نوحدن تحریر ایدرلر قبا بعد حضرت
ادریسدن ترقیم ایدر حالا بو ذکر اولنان اجناسات تاریخلری بو مضبوط و مربوط در شیجهٔ کلام حضرت رسالت مدینه یه
هجرت ایدوب صحابهٔ کرامک مهاجرین انصار ایله مدینهٔ منوره اولقدر معمور آبادان اولدیکم ایکی کره یوز بیک آدم وار ایدی
درلر بعده سنه تاریخنده حضرت رسالت پناهک قبر شریفلرینه کافرلری وضع ید ایده یک محلده نور الدین شهید ابن آق سنقور
البرسقی خلیفهٔ شام ایکن شامدن القار ایله طقوز کونده یتشوب دشمن الندن حضرت جسد شریفی خلاص اتدوکی محلنده تحریر
اولنور اندن مدینهٔ منوره نک جانب اربعه سنه ابتدا نور الدین الشهید مفید و مختصر بر قلعه بنا اتدی مرور ایام ایله خرابه یوز
دوتوب حضرت رسالت پناه سلطان سلیمان اول واقعه سنه کروب یا سلیمان بلغرادی و رودوسی دیو دینه فتح ایدوب غزا مالیله
قدس شریفه بر قلعه و بغداده بنم امتمه سراج امت اولوب مقتدای ناس اولان نعمان ابن ثابت امام اعظمه بر قلعه و بنم
یثربی شهریمه بر قلعه بنا ایدوب مدینه می معمور ایده سن دیو منامنده سلیمان خان کورمغله بلدیکم بیوردقلری بلغرادی و رودوس
و بغدادی فتح اولنسیه تبشیر اولنلری حد ایدوب بعده اول قلعه لر بر قلعه بنا اتشدر کم کویا سد قهقها در اوصاف اشکالی

خطّی طرزنده جلی خطّیله لفظهٔ جلاله لر مرسومدر و بو حرم شریفك جانب اربعه سنده اوچ منارهٔ منتهالر دركم هر بری
افلاكه سر چكمش اوچر طبقه مصنّع و موزون منارهٔ قناره لردر بر مناره حضرت عمر كوشه سنده غایت بنای معتد سر
بر سرآمد مناره میلادر و بری باب رحمت خارجنده سلطان قیتبای مدرسه سی قپوسی اوزره بو دخی عبرت نما بر مقام بلال
منارهٔ اجرای قیام عزالدر و بری دخی حرم شریفك شمالی طرفنده ركننده طرز قدیم بر منارهٔ عظیمه در اما آنلر قدر مصنّع دكلدر
و بو جامع شریفك سراپا پوشیده و بو جامعك ایچنده حرمیله بیله صغیر و كبیر اوچیوز عمدهٔ مدوّر ستونلر در جمله سی
یكمیشر ستونلر اوزره بینه اوچیوز ذكر اولدركم هر بری قوس قزحدن نشان وردر و بو طاقلر اوزره نقش بوقلمون طوانلر
دركم مانی و بهزاد ارژنك قلم موین چكدم كهی مومیان اولورلر بویله بر سحر مبین و سحر اعجاز قلمدركم بو قدر زیو زیلدن برو هنوز
آلتون و لوحه و لاجورد سیلوسی نیل كون وار شعشعه اور بر عبرت نمون نقش بوقلمون طواندر اما مواجههٔ رسول مبین
اوكی اوزره كار كبیر بنا آلتی قبهٔ خورده در اما بونلرك دخی ایچلری ایله نقش اولنمشدركم كویا نكارخانهٔ نقش چیندر بو قبالرك
جانب اربعه سنده كی جام بلكونزره شمسی آتش تاب فراوردر قبله حضرت رسالت پناهك قبه سی ایچی نور علی نور اولور دیو حضرت
رسولك ابتدا انشا اتدوكی جامعك داخلی و حضرت عثمانك الحاق اتدوكی جامعك جمله ایچنده كی ستونلری تا باب سلامه
وارنجه اول ستونلر بر آدم قدی قدر سبز كون كاشی چینی قاپلیدر اما حرمك اطرافنده اولان صفه ستونلری جمله ساده عمود
مجلالردر و حضرت عثمان ضم اتدوكی بنا ایله حضرت رسالتك جامع قدیمی مابینی تا باب سلامه وارنجه عمودلر مابینی كرنا
كون مصنّع شبكه لر دركیم سروی و كبیر جوز و كبر صنعته اخشابلرندن منقش قفصلر در حضرت عثمان بنا اتدوكی دیوارده
بر محراب مصنّع واردر كسنه اول محرابده عبادت اتمز زیرا جامع قدیم كرده حضرت رسالتكدر و منبر دخی آنده در انجاق حضرت
عثمانك بناسی حضرت رسالتك جامعنه حرم اولمشدر و بعضلر تبركا ركعتین نماز قیلارلر دعا مستجابدر و اصلی حصیر دوشه لی
دكلدر كویا باب سلامدن بر شاه راه حرمدر اما استاد كامل بو حرمه ایله خورده زی قیمت مصنّع طاشلر دوشه مشدركم
كویا هند پوشش كاریسیدركم سراپا مرمر خام و یشم مرغانی و اصفره قایی و بلغمی و صماقی سنك كوناكون رخام ایله تزیین اتمشكم
آدم حیران اولور اما حضرت رسالت جامعی زرّاندر زره هر بری بر پادشاه و وزیر و زرانك خبرآلی غالیچهٔ منقّش ایله آراسته
و پیراسته اولمش جامع نور هداردر خدای لم یزل حقی اكركم علایق دنیا ایله آلوده اولوب سیاحته مایل اولمسم بو جامع ایچنده
بر قدم عبایه كتمز دم و نیجه بیك آدم بو جامع ایچره مواجههٔ رسول الكبیرده طاعت عبادات ایدوب مجاور اولمشلر علایق دنیادن
منزوی اولمشلردر و دخی مؤذنان محفلی بیاض مرمر خام خورده سكز عدد ستون نحیف اوزره جانب اربعه سی بینه مرمر منقش
ایله منقّش عبرت نما بر مقصوره در و حضرت رسالت روضه سنه قریب امام حنفی محرابی بر الچاق محرابدر اما بو دخی قوش كوزی
خورده طاش ایله ایله منقشدركم تماشا اتدیكمز محرابلرك عمده لرندن بری دخی بو محرابدر اما بو محرابك ایكی جانبنده آدم قدی
بالا آلتون شمعدانلر اوزره سكز آرشین بالا بیاض شمع عسل كافوریلر واركم هر بری عمود واردر و هر برینی بر آدم قوچاقلر جسدلر
مومدر شعله سی كویا نور الغیدر مصردن كلور و بو محرابك صاغ طرفنده سلطان مراد ثالث بر منبر بیمثال بنا اتدرمشكم خدا حقیچون
جمیع ممالك اسلامیه عبادتكاهلرنده بویله بر مرمر مصنّع منبر سرآمد كورمدم كویا بو جامعك روح جوزه سیدر روح اعظمی
روضهٔ مطهره در و بو منبرك باب نصفیفی اوزره بو ابیات تحریر اولنمشدر بیت ارشد السلطان مراد بن سلیم خیر منبر زاده
بین المعاد قال سعد اما الحساب تاریخنه منبر عمره سلطان مراد سنه ۱۰۲ و بو محرابك صاغنده محراب امام شافعی واردر و محراب امام
مالكی و محراب امام حنبلی واردر بونلر دخی مصنّع محرابلردر ابتدای صلوات خمسه ادا اولنان اول مذهب شافعی بعده حنفی بعده
مالكی و بعده حنبلی قیلورلر اما مؤذنلر محفلدن تا القمبوب اوای صلوات اتدكلرندن صكره مذاهب ثلاثه قعود اوزره
مؤذنلك ایدرلر و باب سلامك ایچ یوزنده یكی كرا آكتنده تاریخ امر بانشاء هذا البناء المباركة مولانا السلطان قیتبای عزّ نصره
سنه فی تحریر اولنمشدر غایت مصنّع شعل زر كری برنج مجلا قپودر آنی كورن آلتون ظن ایدرلر و باب رحمه و باب شفا و باب
جبرائیل بو جامعك جمله دورد قپوسیدر سراپا مصنّع برنج كهرباوار مصیقل و مجلا بابلردر اما باب سلامدن ایچرو كیره ركن قبولك
ایچ یوزی صول طرفی كوشه سنده بر آدم قدی بالاده بر ماوی كاغذلی لوحه اوزره بو ابیاتلری جلی تعلیق خطیله تحریر اولنمش
بر كتابه در قطعه بو در آیین عرب بر قومك اولسه سیدی ازاد اولور كم قبری اوزره بنده آزاد اولیه سنكله فخر العالمین
و سید الكونین سن حاشا لله قبریكه یوز سورن آزاد اولمیه دیو تكتیب اولنمش اما محلّه مناسب كمال حسانی سن اظهار ایلمش
صدقك بارك الله وینه بو باب سلامدن ایچری كردكده صاغ كوشه ده بر آدم قدی بالاده آیه اعوذ بالله من الشیطان الرجیم بسم الله
الرحمن الرحیم یبشرهم ربهم برحمت منه و رضوان خیر امن اسس بنیانه علی تقوی من الله و رضوان آیتی مسطوردر وینه
او صیره ایله آیه انما یعمر مساجد الله من آمن بالله و الیوم الآخر آیتی الی آخر تا حضرت عثمان محرابنه وارنجه بو آیت
شریفه لر جلی خط مذهّب ایله تحریر اولنمشدر بو خطلردن آشغی كار فرشه وارنجه حضرت عثمان بنا اتدوكی دیوار
جمله كوناكون مواج صماقی و یشم و یره قانی ابری سنك عبرت نمونلر قاپلیدر و بو سنك مصنّعلر اوزره بر قات دخی
جلی خط مذهّب ایله تا باب سلامدن باب جبرئیله كلنجه سورهٔ فتح شریف تحریر اولنمشدر اما الله اعلم خط یاقوت
مستعصمیدر زیرا خط قدیمدر و قاعده سی دخی اكمل یقیندر و بو حضرت عثمان دیوارینك تعمیر و ترمیمنه شافعی كوشه
سندن چار كوشه بر مرمر بیاض اوزره بویله مكتوبدر تاریخ شافعی دیوان حشر و مهبط روح الامین صدر رحیم انبیا
تاج رؤس العارفین فیض حقدن رشدی تاریخی دعاء خیر ایله دین دنیاسن معمر ایده رب العالمین سنه ۹۴۳ و بو حضرت
عثمان بنا اتدوكی دیوارده اصلا پنجره یوقدر الا حضرت رسالت پناهك مواجهه سنده نیم آدم قدی بر برنج قفصلی پنجره واردر
طشره سی كل كلستان و سنبل ریحانلی بر باغ ارم حدیقه ارمدر و بر پنجره دخی حضرت رسالتك پای شریفلری شبكه سی اوكنده

پناه ایده‌رک ایله مصنع ومنقش ومجوهر ایله مثلی کم کویا جنتدر حقا که ینه جنتدر زیرا بو جامع حقنده حدیث صحیحده واردر ومنبری روضة من ریاض الجنه بیورمشلردر وحضرت محمد الضاد مکهٔ مکرمه‌ده ایکن جامع یری حضرت بیت شریفلری ایدی حضرت رسول مکه‌دن هجرت ایدوب مدینهٔ منوره‌یه کلدکده ایا قنغی خانه‌یه واروب مهمان اولسق درکن جناب حقدن قبلا حضرت جبریل نازل اولوب یا محمد ربک سکا سلام اتدی والرحیم محمد ملک شتربانی اولوب بنم دوستم ابو ایوب انصاری بیتنه حبیبمی کوتوره دیدی دیوب ناقه‌نک لجامن جبریل امین دوه‌جی کبی چکوب کتوررکن ابو ایوب انصاری الهام ربانی ایله مدینه‌دن طشره جامع قبا یدک سکردوب خاکپای رسول الله دوشوب خیر مقدم یا رسول الله دیرک محمد عربینک جمالنه پیشواز ایدوب رآه اولوب حضرت رسولی بیت شریفنه کتوروب حضرت جبریل امین مبارک باد یا محمد اشته مقامک بودر دیو اشارت بیوروب غایب اولدی اندن جمیع صحابهٔ کرامک مهاجرینلری حضرت ایله بیله کوچنلر الرک جمله‌سنه یر ر سکنا وروب اهل مدینه‌دن هر کیمک سنت اوزره دورتر منکوحه بیوی وار ایسه ایکیسن اوچرن مطلقه ایدوب بر اهل بیتلری ایله قالوب حضرت رسول ایله کلن مهاجرینه برر عورتلرن ورمشلر ایدی زیرا حضرت رسالت پناه هجرت ایدنجه نیجه بیک صحابهٔ کرامک عورتلری سز محمدی سکز بوسزکله بیله کتمز دیو طلاق ثلاثه ایله مطلقه اولوب صحابهٔ کرامک حضرت حبیب ایله مدینه‌یه کلدکلرنده ابا ایوب انصاری بو یله نصرت ایدوب هر بریسن بر رخاتون ایله اهل بیت اتدی زیرا حضرت ایوب مدینه شهرینک کنارندن ایدی بو حال اوزره مدینه ایله معمور اولدیکم کویا ارد بهشت اولوب بو شهردن نه جانبه توجه اتدیلرسه منصور ومظفر اولوب سالمین وغانمین مدینه‌یه واصل اولورلر ایدی بو احوالات مفصلا جمیع سیرلرده مسطوردر اما بزم مرادمز جامع شریفک اوصافیدر بعده حضرت ابا ایوب انصاری حضرت رسالت پناهه بیت شریفن احسان ایدوب حضرته حجت شرعیه‌لرن تسلیم ایدوب کندیلر غیری خانه‌لرده ساکن اولدیلر بعده حضرت رسالت بو بیت شریفک جنبنده بو لطیف مسجد شریف انشا ایدوب جمله صحابهٔ کرام ایله آنده عبادت ایدردیکم حالا اول مسجد روضهٔ مطهره اولان جامعدر وبالذات دار فنادن دار باقیه هجرت ایده‌جک محلده جمله صحابهٔ کزینی جمع ایدوب کوناکون وصیتلر ایدوب اول آن حضرت علی غسل اتسن وحضرت عباس عمم ایکی اوغلی فضیل وقثم ایله صو صب ایدوب قمیص تن شریفی اوزره دوشیوب بنی اوزره‌دن غسل ایده‌لر وایکی کفن ایده‌لر وحضرت نماز قلوب بنی بو بیت شریفده دفن ایده‌سز دیو تنبیه بیوررلر بعده روح شریفلری ید قدرت ایله قبض اولنوب جوار رحمت عدن علیینده قرار ایدوب جمله صحابهٔ کرام وچار یار کزین جمع اولوب واویلاه و وا ولدا یا خاتم الانبیاء مصطفاه دیرک بکا وفزع ایده‌رک حضرت علی کرار غسل ایدوب اول بیت شریف ایچره دفن اتدیلر بعده حضرت ابا بکر الصدیق خلیفهٔ رسول الله اولوب جمله صحابهٔ کرام ومهاجرین انصار وارباب صفه بیعت ایدوب مستقلا خلیفه اولوب جمله کبار کته لین وصحابهٔ کزینی جمع ایدوب آستانهٔ رسول اللهی زر اندرزره مستغرق ایدوب جنت مثال بر کوشه اتمکه امر ایدر حضرت علی وفاطمه الزهرا وسایر صحابهٔ اغنیا جمله مال ما ملکلرن حضرت اوغورینه فدا اولسون بر کیسه التون وبر کیسه زر خالصدن وقبه‌سن یک پاره التوندن ایده‌لم دیوب فاتحه تلاوت ایدوب هر کس خانه‌سنه کیدوب وار مقدورن میدانه قیوب حضرت رسول دیچون مصروف اتمکه مالارن حاضر ایدرلر حکمت خدا اول کیجه جمله اهل بیتک وجمیع صحابهٔ کرامک واقعه‌سنده حضرت رسالت کورینوب یا امتلریم بنم خاطرم دیلرسز بکا جواهر والتون وکومش قبه لازم دکلدر بز جناب باریدن دنیا دولتی رجا اتمدک رحم مادردن بریمز امتم درایدم اکر بنم رضام استرسکز بنیم منکرین ومشرکیندن حفظ ایچون شش جهتمه شبکه ایدوب مسجدمی وسعت اوزره ایدوب سنتم اوزره کیدوب غزای اکبرلر ایدوب صحابهٔ کرامدیم غزا مالیله برخوش کوزه‌سن بیوررلر علی الصباح جمله صحابهٔ کرام بو واقعه‌یی برر اینه نقل ایدوب آستانهٔ رسول اللهی مجوهر اتمدن فراغت ایدوب امر رسول الله اوزره ابتدا حضرت عثمان مسجد شریفی جامع ایدوب توسیع ایدوب عظیم بنالر ایدوب ابتدا قبله دیوارن انشا اتدی بعده حضرت علی بنا اتدی بعده امویلردن ولید بن عبد الملک اندن مصر سلطانلرندن سلطان قیتبای وسلطان غوری وآل عثماندن سلطان سلیمان خان وسلطان مراد ثالث وسلطان احمد بونلر کورونک جمله‌سی حضرت رسالت پناهک شفاعتلرن رجا ایدوب هر بری برر اثر عظیم انشا ایده‌رک بو جامع شریف جنت مثال اولمشدر نه قطعه‌ده ونه جرمده ونه اشکالده اولدوغن منظور رمز اولدوغنی اوزره بیان ایدرز اولا حرم ایله جامع دایرا مادار طشره‌دن سکز یوز آدمدر اما محراب طرفی دیواری اوکی باغچه ومحله ایچره اولماق ایله باب سلامدن ایچری کروب تا مواجههٔ رسول اوکندن ماده بانه عبور ایدوب جامعک عمر الفاروق کوشه‌سندن ایکی یوز آدمدر بو حساب اوزره جامعک دور مدوری بیک آدمدر اندن ینه جامع ایچندن آدملیوب حضرت رسالتک پایی اوکنده وارنجه ~~یوز یتمش~~ آدمدر ویاغ ~~خزینه~~ کوشه‌سندن شریفلری اوجندن وباب جبریلدن وشیخ الحرملر صفه‌سندن وباب شفایی عبور ایدوب ینه حرمک ایچ یوزندن تا یاغ خزینه‌لری اوکنده وارنجه یوز یتمش آدمدر ویاغ خزینه‌سی کوشه‌سندن ینه حرمک ایچ یوزندن عمارت کویلری دوردوغی بو جانبه وارنجه یوز اللی آدمدر وبو محلده ینه ایچ یوزندن باب رحمته وارنجه آنی عبور ایدوب باب سلامه کلنجه یوز یتمش آدمدر بو حساب اوزره بو جامع شریف ایچ یوزندن التمش یوز طقسان آدمدر وحرم شریفی سر پا خورده چاقل طاشی دوشه‌لیدر دایرا مادار التمش یوز آدمدر بر حرمدر وبو حرمک تار وتاسنده بر قبهٔ عالی واردر جمله قنادیلرک دیار مغرب سوسه‌سندن کلن زیت یاغی مصره کلوب اندن ینبوعه اندن مدینهٔ منوره‌یه کلوب بو قبه‌ده محفوظدر وبو یاغ قبه‌سی اوکنده چار کوشه بر صفه چوق واردر جانب اربعه‌سی پارمقلقدر ایچنده بر ساعد نخل خرما واردر بالذات حضرت رسالت پناه مبارک دست شریفلری ایله دکمشلر درحالا یاشنده بامر الله بر خرما فدانی دخی حاصل اولیور بو خرمانک جهتنده ایوبک خانه‌سی حجره‌لری ایله شمدی حرم شریف اولمشدر بو حرم شریفک جانب اربعه‌سی صفه‌لردر وعلی الترتیب کوناکون ذی قیمت بیاض مرمر وصماقی وزنبورعی الکی ایکی عدد عمود منتهالر واردر کم مثللری حضرت اللهده در واطراف حرم الکی ایکی تاک مصیقل در وکرینک ما بینهما الرنده قره حصاری

لری جانبندن کفار شام شریفه استیلا ایلمیه افکار ایله خاب الوده اولدوقده درحال حضرت رسالت پناه یا نور الدین الم چکمه مکه ومدینه وشام بنم حمایه تمده در انقراض الدوران آنلره برضرر عظیم اصابت اتمز اما بویله بعضی اختلال واقع اولورسنده کار دنیا بویله در اندن غم یوقدر غم یمه بیوررلر همان ینه نور الدین قالقوب کیجه کوندوز برق خاطف کبی کیده رك شامدن مدینیه یکرمی بش قوناق یری آتلی آیاغیله یوز ساعت یری اوچ کون اوچ کیجه ده الکوب مدینهٔ منوره یه داخل اولوب برضیافت عظیم ترتیب ایلیوب خاص وعام وبای وکدا کلوب صدقات نثر ایتلری جمله اهل مدینه احسان ایدوب طعام تناول اولنمغه باشلندی برقاچ زمانه ملر طعام ییوب قالقوب کتدیلر اما واقعه سنده حضرت رسالتك کوستردیکی ملعونلردن کمسنه ظاهر اولمدی همان نور الدین ایتدی یا اهل مدینه الحمد لله طعام کثیر وخیر بره کات کثیر دخی فقرادن کمسنه یوقمیدر که اول غریب الدیارلر دخی کلوب نعمتمزله مغتنم اوله لر دیدی اهل مدینه ایدیلر واللهی سلطانك شوپای شفاناك مدرسه سی حجره سنده اون عدد کمسنه وار در کوندوز صایم وکیجه قایم اوقات خمسه لرن جامع شریفده قیلارلر اهل سنت والجماعت صاحب سلوك کمسنه نك طعامن یمزلر بر پرهیزکار وو دیندار آدملردر اوچ سنه در بونده ساکن اولوب صاحب فراش اولوب حالت نزعه وارمشلر در انجاق برقاچ خزمتکارلری ایله دیلر همان نور الدین تیز انلری حضوریمه حالت نزعده ایسه کتورك صدقه واحسانلریمز آلسنلر وطعاملریمز یسنلر وخلعتلریمز کیسنلر دیو اوچ کره آدم وارد یکلمه دیلر درحال نور الدین خدامیلرینه اشارت ایدوب ابرام الحاح ایله اوچن دخی کلم ایله حالت نزعده ایسه کتوردیلر ماعداسی کتدی قدم نامبارکلر ایله حضور نور الدینه کلنجه نور الدین شهید صدقت یا رسول الله دیوب حضرت رسالتك واقعه سنده کوستردیکی کبی کوروب سجدهٔ شکر اتدیلر درعقب حجره لرن یصدروب بوقدر متاع شیطنت وبرقدر لوازمات ملعنت ایله برقدر رمال دخی کتوروب وبرقدر قازمه وکورك چپا وکولونك وکوشکو وتیز آب مثللی زهرلی صولر کم سنك خارا کلادوکلری بو تیز آبلری سنك اوزره القا ایدوب پاره پاره ایده بو حالی اهالی مکه کورنجه نعوذ بالله دیوب بو ملعونلرك حسن حالکرینه شهادت اتدوکلرندن حجاب الکود اولوب کتدیلر نور الدین ایله اولور جواب اتمه سنلر حمل المؤمن علی الصلاح در انلر ظاهرلرینه شهادت ایلدیلر دیوب ینه جمله اعیان کبار یکه لیننی حضوریمه قیقوپ بو ملعونلره جزا ترتیبنه شروع ایدنجه صاحب فراش اولان ملعونك بری عقاب کبی یرندن صچرایوب نور الدین اوزره دال مجر اولوب هجوم ایلدی بری دخی یرندن صچرایوب نور الدین اوزره بر توفنك اتدی حمد خدا بریده لطمات اتمیوب بونلری جلادو فلکك الدی اکوب وجودلرینی الك الك ایدوب بربر سویلدرلر واللهی بزم طشره ده اون عدد رفیقلریمز وار در بو شهر ایچره زبان صورتنده حمارلر ایله خدمت ایدر شکلنده هفته ده بر ایکی کره بیزه کلوب طوپراق طشرلردی وبعضی محلده طوبره لرایله بزده طشره دق دینجه تیز اولان عدد زبانلی دخی حمارلری ایله کتوروب آنلره دخی اشکنجه ایدوب بلبل کویا کبی بربر ماهیات حال پرملال لرن سویلدیلر اما حجره لری لغم یولکرن یوله مدیلر آخر ملعونك بری آتش یقوب طعام پشر دیکی طاشك آلتنده در اول طاش طوتچ تکرلکلر اوزره در اول طاشی بری چکك لغم یولی ظاهر اولور دیو تعلیم ایدنجه حقیقت الحال اوچاقده آتشلری سونوب چمره لره وزره طعاملری طبخ اولنمده درحال جمله اهل مدینه حضورنده اوجاق طاشن میدانه چکنجه عظمت خدا برغار یولی کبی بر لغم راهی ظاهر اولوب شمعلر یاقوب بالذات نور الدین شهید بکا ایده رك بو لغمه کروب انی حال یا رسول الله دیرك کامل یوز آدم قبر شریفه دوغری کیدرلر وجود رسول اللهه انجاق برادم یر قالمش بو حال اوزره کشف ایدوب جمله طشره چیقارلری وملعونلری بدرستی اشکنجه چکوپ سویلدرلر سرکارلرندن اولن ملعون ایدر واللهی بز اشپانیه راهبلرندن نزجمله مزدرین محمد ظهور ایده لی حضورمز کیدوب ملت مسیحیه پایمال اولدی خصوصا بنی امویوندن ولید بن عبد الملك عصرنده جمیع جزیره لریمز وبرا وبحرا ولایت عظیمه لریمز خصوصا معبد قدیممز اولان قدس شریفه ومصر واسلامبول ومغرب زمین وطونس وطرابلس وقیس ومراکش وتلمسان واندلوس جمله عربان الندن قالدی بونلردن نیجه انتقام آلسق دیو مشورت ایدوب آخر دینمز اولوسی پاپا ملعونك رای ناتدبیری ایله کلوب عرب قومی براحمق قومدر مدینه دن محمد لرینی اوغورله یلم اشپانیه یه کتوروب اسکی پایه لریمز یاننده دفن ایده لم بعده الرنده اولان مصر وشام عراقی والحاصل ماتقدمدن برو مملکت موروثمز اولان بلاد عظیمه لریمز وسواد معظملریمز وسواحل دریاده اولان بندر واسکله لریمز طلب ایده لم خصوصا حسرة الملوکمز اولان قدس شریفی الالم جانب اربعه سنه صافی طوج ودمردن برحصار ایده لم بعده جمله خرستیان آنده کوچه لم عرب ینه چولده قالسین اشته تدارك بو در بو رخصه بز عرب ایله باشه چیقامازز همان محمد لرن اوغورلده لم دیدیلر مابینمزده برقاچ رهبان محمد اول محمدد دکه آنادن دوغنجه جمله قبله لریمز یقلدی وآتشکده لر سوندی وتاکی کسری وایاصوفیه وبر اشپانیه دیری یقلدی آنشته باشکز اوجنده دریلك کرچ یایدق ممکن اولوب بناو وتمدی وسلف رهبلریمزدن تواریخمزده مسطور اولان پاپا میکائیل وپاپا انکلی وپاپا میمایل وپاپا آیدر غیری جمله اون ایکی رهبان دویره ونه دیکن لاتین رهبانلرندن اون ایکی دخی مکیه واروب محمده بولوشدیلر وآلن ایوب کورشدیلر واخراج رهبان عفو اولناسی ایچون عهدنامه لر الوب یارشدیلر اول زمان محمدك عالی صبا وقتی ایمش وجوزینك کول کبی بیره دوشمز مش ونه جانبه کتسه وجودی اوزره بر پاره بولوت بیله کزرمش دیو اسکی پاپالریمز بویله یازمشلر ای ایمدی بو اوصاف ایله متصف اولان محمدك قبری حافظی الله در وعربك کتابنده یازارکم درست محمدی اولان جوروموز میتی تازه دورر لر ای ایمدی اشتیجور رومین محمدك کندی وجودی جوررمی برقاچ پاپاسلریمز بو بزم بو مدینه یه کلمه مزی منع اتمك استه دکلرندن جمله پاپاسلریمز بو منع ایلدم دین اون ایکی پاپاسه خطاب اتدیلر کم بیش بالکی سز محمدیلرسز وسزك بو سوزلریکزدن الحنان اولدرکم مذهبکزده عرب رایحه سی وار در دیو اون ایکیسن دخی قتل اتدیلر واول

بر پنجره دخی وار در طبق عامه ناظر در بو دخی بر پنجره قفصل در وزنده بو جامعده بو ایکی پنجره دن غیری یوقدر کویا جانب اربعه سی بر محفوظ قلعه در حقا که قلعه ایچنده قلعه دن متین بر قلعهٔ کوه تمکین در دینه بر جامع ایچره شیخ الحرملر قصری اوکنده اربابه صفه در صفه بو دخی باشقه بر عبادتگاهدر که شبکه رسول الله ایچنده حضرت فاطمة الزهرایه ناظر بر صفه در بو طرفده کی در شبکه لر اوزره نیچه بیک ارباب معارفک لوحه لر اوزره بر حسن خط آثارلری وار حمد خدا احقیر اولیای بی ریانک دخی بر لوحه اوزره جلی خط ایله سیاح عالم اولیا روایدوب آثار ممز وار در برآثارمز دخی مواجههٔ رسول الله مقابله سنده کی مزکور جلی قلم ایله روی دیوارده شفاعت یا محمد اولیایه سنه ۱۰۸۲ دیو آدم دستاری قدر یکور قنادیللر ایچنده بر رقندیلکر دخی وار در مصرده انشا اولنور رجاله یدی بیک قنادیل رهبر شب خداملری یاقوب صباحه دک روز روشن اولور جمیع مجاورین و مسافرین قرات قران و مناجات ادیان ایدرلر اکر بر جامع شریفک اوصافی معلوم اولدوغی مرتبه تحریر ایتسک بر مجلد کتاب اولور ابتدا قلعه اوصافی تحریر ایتمدن مراد اولدوکه بو جامع رسول الله قلعه نه تا وسطنده اولدوغی معلوم اولینه و حضرت رسالت دخی بر جامعک نه جانبنده ایدوکی معلوم سعادت اوله **اوصاف روضهٔ مطهره رقبهٔ محیط نور منوره یعنی قبر شریف حضرت محمد امین آیه** وما ارسلناك الا رحمة للعالمین صلی الله تعالی علیه وسلم الی یوم الدین نورها الله تعالی بانوار رحمته بحرمت محمد علیه السلام و عترته اولا بو آستانهٔ مخزن اسرار خدادر که اهلک سبب بناسی علی قدر الامکان بیان ایده لم ابتدا هجرت نبویه نك سنه ۱۴ تاریخنده چاریار کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و اهل بیت طاهرین اتلردر کم حضرت علی و امام حسن و امام حسین و فاطمة الزهرا بونلر اهل بیت در لرکم شان شریفلرنده **آیه** انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا آیت شریفی ذات شریفلری ایچون نازل اولمشدر بو سلطانلر جمله بر یره جمع اولوب مشورت ایدوب حضرت رسالتك جسد شریفین برحال ایله حفظ اتمکه بزل همت ایدوب بیورر دیلرکم احتمالدر مرور ایام ایله دولت برحالدن برحاله دار دوب منکریلر جسد رسول اللهه بر فرجه بوله لر کرک برحال ایده دیو علی الاتفاق جسد شریفك جانب اربعه سنه خندقلر قزوب کارکیر بنالر اوزره طرح قدیم بر قبهٔ عظیم انشا اتدیلر بعده آل عباسیاندن هارون الرشید و اوغلی مأمون خلیفه و نیچه ملوکلر دخی بنای ضمیمه ایده ایده رك بر آستانهٔ عظیم اولمشدر مرور ایام ایله تاریخ هجرت نبویه نك سنه سنه سنده آل اتابکان اکراد نور الدین الشهید شام خلیفه سی ایکن دشمن دین اولان اشبانیه ده پاپا نام لعین بی دین جمله قسیس و بطریق و رهبانلر ایله مشورت فاسده ایدوب ایتدیلر کم کلك سز کله محمدك دین دولتنه رخنه ویره لم جنك جدال ایله انلره مقاومت اتمك اولماز بزگا و بیرگا انلر منصور مظفر اولوب بو قدر سنه دن برو ملت مسیحیه خرستیانلرینی پایمال ایلدیلر امدی تدارك اولورکم بو کاری باشلادلر الا ام بر تماچ برار اوملریمزه مال فراوان وعده ایده لم و بونده اولاد دایالرینه بیحساب شیلر ویره لم و جمیع لوازماتن کوره لم مدینهٔ منوره یه کوندره لم آنده واروب حرم اطرافنده بر حجره ده مهمان اولوب خلقدن هتروجی اولوب حجره لرندن لغم ایله محمدی قبرندن سرقه ایدوب بزم اشبانیه شهرلرنده رومیه کتورسنلر اولملیه الآخیر دیو شهرنده جان و باش ایله پاپا نام ملعونك اوغورنده فدا ایدنلردن یکرمی عدد آدم بولوب بونلره خیلی مال و مالك و بو قدر کتاب و ورلکه بو ملعونلرك هر بری عقل ارسطورولد زنا ملعونلرکم جمیع السنهٔ مختلفه فصاحت و بلاغت اوزره تکلم ایدر ملعونلر ایدی پاپا ملعون بونلره مرادی اوزره تعلیم ایدوب اکر شو محمدك میتنی بو شهره کتورسکز قلیچکز عیسی اصلوب حضرت عیسی ایله حشر اولورسز و جمله خرستیانلر ایچره قرار بلاطه یاز بلرسز دیو بونلری مدینه جانبنه کوندرر بو ملعونلر مصره کلوب مراد مقصودلری اوزره تلاذکارن کوروب بو رجحاندر له سوار اولوب قطع منازل وطی مراحل ایده رك حجاج ایله مدینهٔ منوره یه کلوب اون دانه سی علما قیافتنه شیخ الحرمه بولوشوب هدایالرن ویررلر همان شیخ الحرم صفا کالدیکز دیوب حرم شریفك بر کوشه سنده بونلره بر حجره کوستررلر آنلر دخی علمه مشغول اولوب اوقات خمسه لرن مواجههٔ رسول اللهده ادا ایدوب کیمسه ایله اختلاط اتمیوب حجره لرینه کیدرلر بو ملعونلرك اون نفری دخی شمع ایچره ایکیشر اوچر سلحشوب بر قاچی حمارلری ایله رباطلیب اولورلر یعنی شمعك خارجنا کلرن سودوب حماملره عقار وبعضی سوجر و شمع معقوله سن دخی طشیوب شمعات بعضی چقرلرن دوز ایدوب بعضی مزخرف فانلری شمع خارجنه طاشمغه معتاد ایدینوب صورت حقدن کورنورلر بر طرفده ملعونلر کامل اوچ ییل حجره لرنده ساکن اولوب تدریج ایله لغم یولکرندن خاك عبیر یاکی مزکور حمارلری ایله و کاهیجه کندولر طوبره لر ایله تراب طشیراق اول محاده وار در لرکم قبر رسول الله ایکی ذراع قالمش اما اول حضرت صبور غیور التعالك حکمتی وار آنلر بوانشه مباشرت اندوکلری کبی هلاك اتسه اولور اما حکمتی وار اصحابك اتیز احوال ایدر مال کلام همان اول محاده بر کیجه یا آزاد حضرت رسالت پناه شام شریفده نور الدین الشهید پادشاه ایکن نور الدینی واقعه سنه کروب ایدر یا نور الدین شو ملعونلر بنم قبرم قزوب بنی سرقه ایدوب جسدمی کافرستانه کتورمکه قصد ایدوب قبریمه یقین کلمشلردر اتشته شو ملعونلردر دیو اشکالکری ایله بر بر بونلری کوستروب یتشس یا نور الدین سنك کلمکه توفیض اولنمشدر بو خدمت جلیله سکا میسر اولمشدر و بنم شش جهتم حدید و توجلر و خرسانی کارکیر بنالر ایله مظروف و نیچه مال خزینه مصروف ایله سنك کلمکده سر الله واردر خدمتك مقابله سنده سکا شهادت میسر اولوب بنم عالم دیندن حشر اولوب سکا شفاعت ایدرم دیدوکی همان نور الدین حضرتلری خابدن بیدار اولوب کورسه کم خانهٔ نور الدین نور اندر نور و کندو دخی پرنور اولمش تیز پاك تجدید وضوء ایدوب نصف اللیلدن تا وقت صباحدك اون ایکی بیك هجان و کحیلان حصانلر جمع ایدوب التمش بیك آدم ایله هجانلره زاد راحله لرن تحمیل ایدوب توکلت علی الله دیوب شامدن قبله جانبنه متوجه اولوب عام اغیاردن بیخبر قطع منازل وطی مراحل ایده رك عنتره نام محاده نزول ایدوب سهل استراحت ایتکده نور الدین فکر ایدوب آیا بز بو جانبه متوجه اولدوق اما صیده و بروت قلعه

نیل کوندرکم قدی ایلی آرشون عالیدر وغایت مصنع قورشوم اورتولیدر وایچی آدم قدی آلتون علمی سلطان سلیمان خانک خیراتیدرکم بوروستیچ یوزدن نمایاندر شعشعه سندن مردمک چشم مردم دیده لری خیره لنر زیرا نور علی نوردر و بو قبهٔ شریفک جانب اربعه سنده کی اون طقوز تاکلرک مابینلری دایرگا ماوار آدم بر منجی صغماز مصنع دمر قفص شبکه لردرکم استاد آهن کارخورده کار ایله صنعت صرف اتمشدرکم گویا کار حضرت داووددر هر طرفنده خورده حدیدن لاله وسنبل وریحان وگل ارغوان تصویر اتمشدر انجاق رایحه سن ایده مه مش امّا بونده اولان رایحهٔ طیبه رایحهٔ رسول اللّهدرکم شمّ ایدن عشاقلک دماغی معطّر اولور وحضرت رسالت پناهک سر سعادتلری طرفنده کی شبکه کومش کلابی ینه شبکه قپو اوزره خورده حدید ایله استاد آهن بر قرم حضارلی خطی طرزی برجلی خطیله لا اله الا اللّه محمد رسول اللّه تحریر اتمشدرکویا خط حضرت عثماندر وعمرهٔ هذا الشبکه ایام مولانا السلطان قیتبای تحریر اولنمشدر بودخی ینه خورده حدید ایله محرردر وبو شبکه لر بش آدم قدی بلادراندن یوقارو خوش طیور سراپردهٔ رسول اللّهه دخول اتمه سنلر دیو تاتاک منتهالره چیقنجه قالین تل قفصدر وحضرت فاطمه آستانه سی دخی حضرت پیغمبر قفصلرینک شماله متصل ینه بویله شبکه لردر امّا ینه حضرت رسالتک قبه سی صچاغی التنده دروبو شبکه لرک فرشی خالیچه لر ایله دوشه لیدکلدر جمله قوش کوزی خورده طاشی زی قیمت ایله هندپسوسی کار مثلو کبی دوشه لیدر والسلام بو محلده قبهٔ پرانوارک اوصافی دخی تمام اولوب شروط قبوطیله نه کونه زیارت اولنمسن بیان ایدر **اوصاف زیارت روضهٔ مطهره یعنی سید الکونین و رسول الثقلین ونبی الحرمین وامام القبلتین وجد السبطین وشفیع من فی الدارین** اول ذات پاکک نعت شریفیدرکم شاننده جناب باریدن **حدیث قدسی** ایله لولاک لولاک لما خلقت الافلاک نازل اولمشدرکم برطالبان طریق ایقان وشاربان رحیق عرفان یعسوب الواصلین ومطلوب الکاملین خرشید سپهر امامت سلیمان سریر کرامت واقف معراج لاهوت عارف بدایع ناسوت منبع عیون شاهده مجمع فنون مجاهده مظهر انوار فتوت مصدر آثار مروت فاتحهٔ کتاب ولایت خاتمهٔ مصحف وصایت عنوان صحیفهٔ عنایت دیباچهٔ رسالهٔ هدایت مرکز دایرهٔ سیادت قطب فلک وچمن صاحت نمای خوان ملاحت قمر آسمان سماحت قائمی محکمهٔ قضا وقدر صاحب وصفات الهی لایق مرتبهٔ خلافت وشاهی منصوص بنص من کنت مولاه فعلی مولاه انتهاء آخر انبیا خاتم اصفیا صاحب اقسام مناقب ناصب اعلام مناصب مقبول بلغای ومغرب اکه بو اوصاف ذات صفاتیله متصف اولان اول رسول مکی مدنی هاشمی قریشی درکه اسم شریفلری محمد نام محمودی کندولره علم اولمشدر واسم محمد اندن اوّل استماع اولنمه مشدی زمان جهالتده لقب شریفلری امین ایدی سایر صبیانلر ایله لعب ولهوه مشغول دکللر ایدی قبایل قریشک اعیان کبارلری اعتماد ایدوب امین درلردی بعضیلر محمد امین درلردی بعده قرقه بالغ کامل ومکمل اولدقده رب العزت نبوت خلعتی تشریفنه آنلری اصطفا ایله بیمک لقب شریفلری مصطفی اولدی زمان رسالتلرنده ولوله آرا وجهان آرا اولدقده محمد المصطفا دیدیلر احمد در محمود بو ووراسم شریف کندولره مخصوص درکه خاص الخاص محمد بن عبد اللّه بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصی بن کلاب بن مرة بن کعب بن لوی بن غالب بن فهر بن مالک بن النضردر بو جمله قبایل قریشدرکم یکرمی سکزنجی آتاده حضرت اسماعیله چیقار یکرمی طقوزنجی آتاده حضرت ابراهیم بن آزره منتهیدر حضرت رسالتک پدری عبد اللّهدر جدّی عبد المطلبدر وعبد المطلبک بش اوغلی وار ایدی بری حضرت حمزه بری حضرت عباس بری ابو طالب حضرتلریدر لر بری حضرت هاشم بری حضرت عبد اللّه درکه حضرت رسالتک پدریدر حمزه وعباس وابو طالب وهاشم حضرتلری عمیلری اولمشلر اولور حضرت علی عمیسی زادهٔ رسول اولمشلر اولور محمد بن اسحق قولنجه حضرت رسالتک ولادتی وباسعادتی حضرت عیسی زماننده وک ۶۰۰ سنه اسکندر زمانندن ولادته کلنجه ۸۸۲ سنه اولمشدر ومکهٔ مکرمه ده وجوده کلمشدرکم ماه ربیع الاوّلک اون ایکنجی کیجه اثنین کیجه سی رحم مادردن منشق اولدوغی ماه نیسانک یکرمنجی سی ایدیکه عالم منوّر اولدی امّا جمیع کافرستاده قیامت قوپوب تاک کسرلری وجمله آتشکده لری سونوب جمله اصناملری سرنکون اولوب زیر زبر اولدی بعضی مورخین ایله یازمشلردرکم حضرت حبیب خدا وجوده کلدوکده باباسی عبد اللّه مرحوم اولمشدی انکیچون افواه ناسده محمد یتیم درلردی امّا دده سی عبد المطلب حیاتده ایدی اسم شریفلرن اول محمد قودی که ملا سماءی تنزل من السماء دروده سی غایت محبت ایدوب قونداغیله قوجاقنه آلوب کزدررکن اوغلانک اوغلی سعادت دارین صاحبی محمددر دیو بغرینه بصوب بران انسز اولمزمش حمزه وعباس وطالب وهاشمده زیاده سورمش بو دورد اولادینه سزدخی محمدی سوک دیو بربرلرینه اوپوشدروب قوچشدروب محمده اعانت ایدوک اعانت اتمک بیورلرایمش تاکه حضرت رسالت قرقه بالغ اولوب نبوّت کلدوکی محلده عبد المطلب انتقال ایدوب مکه منکرلری فرجه بلوب رسول کبریا ایله معارضه باشلدیلر وحضرتک والده سی وهب قزی امینه خاتوندر ودایه سی بنی سعد قبیله سندن حلیمه خاتوندر وکندیلر وجوده کلدکده بغداد خلیفه سی انوشروان آتش پرست ایدی امّا عالم تیغ جهان آرا ایدی خلعت نبوّت ایله اون اوچ سنه مکه قومن دینه دعوت ایدوب معراجی مکه ده واقع اولدقده الکی برباشنده وطقوز آیلق ایدی اندن مکه منکرلری ایله کچینمک ممکن اولمیوب امر رب العالمین ایله مکه دن مدینه یتمش بیک صحابهٔ کرام ایله هجرت ایدوب اون ییل متوطن اولدقده ایکنجی سنده صیام فرض اولوب قدسدن مکیه **آیه** فول وجهک شطر المسجد الحرام آیتی ایله قبله مکیه تحویل اولندی وخاتم نبوّتنه مالک اولدق جنابی عزت ظهر یتیه مهر نبوّت دست قدرت ایله یازمشدرکم غزایی فی سبیل اللّه ایله مأمور اولوب انبیا عسکرینک منصور ومظفر شاهی ورسالت مملکت معمورینک پادشاهی افضل انبیا واکمل اصفیادرکه جمله انبیادن آخرده کلدی اما من عند اللّه جمله دن اوّل کلدی **حدیث** انا نبی وآدم بین الماء والطین بیوررلر بیک ییل درون بو نعت صلوات وسلام آنک آل واولادی وازواج واصحابی اوزرینه اولسونکم رضوان اللّه تعالی علیهم

کیمه آنلرک اورق لرینه نور یغدیغی جمله اشپانیه قومی بو نور انجمی علی صلاء الناس کوردیلر اما بو رأیه باطللرینه مصر اولوب بیزه بو قدر مال خزینه وروب پاپا ملعونک بد دعاسیله یاشمز طوبرایه قیوب اوچ یلدر بو اشغال‌له مقید ایکن برآیه واردر پاپانک بر مکتوبلری کلدی غافل اولمادک اوزریکیزه بر عسکر واردر اما حذر اتمیوب ایشکلیزه مقید اوله سز نه وجه ایله اولورسه اولسون اگر محمدک نعشه سن اشپانیه کتررسکز دفن ایدوب اشپانیهٔ کعبه ایدرز و هر سنه یتمش سکز بیک عرب واتراک کلرسه بو زر التون خراج الوب زیارت اتدیریرز و سزلری تربدار ایدوب عرب باشنه اوتار التون اکیوه ریرز دیو بو مکتوبلر کلدی دیو کاغذلری نور الدین الشهید حضورنده ابراز اتدیلر واندنصکره بز دخی زیاده تقید اتمکه وارمقدور حز صرف ایدوب قوینمزده بوز داتلرله تراب طشیمغه باشلادق بعده پاپانک مکتوبلرنده اولدیغنه بر عسکر واردر دیو تحریرلرندن بر نقشه الوب بر رمل اتدک بیزه خوف وخطر منزلی کورندی و بزی وقت صباح قید بند اتدیکز ونغ حکیمدر مریخک حکمی قاندر بو محللری دفع اتمکچون صاحب فراشی اولدق بالآخره حضورکزه جامه خواب ایله کلوب ایکن دخی خلاص اوله میوب جنابکزه قصد اتدک بزنه خلاص اوله مدق اگر دین محمده کررسم بنی آزاد ایدک دیو رجا ایلیوب جمیع سرکذشت سرانجاملرن من اوله وآخره نقل ایدرلر همان توجه نور الدین ایدر حضرت الله سنک دینه کلمکه میم محتاجلر ابجاق سزیرنه اشدّ عقوبت ایله قتل ایدمکز بو ملعونلری اغراق بالنار ایدک درلر نور الدین ایدر یوق آتش ایله عذاب جناب باریده اشدّ عذاب الیم ایله هر کون برن قتل ایدوب عبرت عالم ایدر لاشهٔ مردارلرن ذکری جبل العیر یعنی جقنم واغیدر بعد هجرة النبویه بو مدینهٔ منوره یه کفار قدمی بصمه مشدر حمد خدا معجزهٔ رسول الله ایله کرباغلرن اله وروب قتل اولندیلر الی هذا الآن مکه ومدینه مکث مستحبه وموسویدن ملل مختلفه سیه بو قدر حتی حقیر شام شریفده ایکن بریار انفر اسلامبوله بر موغ بچه خدام ایله شامه کلوب حجه کتدیکی مدینهٔ منوره یه واردیغی ساعت غلاقی یلوب پاره پاره اتدیلر اولکسنهٔ دخی غایب اتدیلر بو دخی معجزهٔ رسول الثقلیندرکم قریب العهد اولمغیله معلوممزدر و خلاق اهل مکه دستنده لعنت نامهٔ نور الدین واردرکم جمیع بخارک متاعن آچوب بقه لی و بربرینه متکلف آدملر قیه لر دیو الرنده جمیع بو آیلرک لعنت نامه وتنبیه نامه لری واردر

در بیان مباشرت بناء روضهٔ مطهرهٔ فخر دو عالم سند کائنات ومفخر موجودات بدست عمارات نور الدین سلطان الشهید

بعده حضرت نور الدین شهید شامدن کتوردیکی استاد بنالری مکه مکرمه دن جمله اهل فنالری جمع ایدوب مکه ومدینه دن وشام وحلبدن نیچه بیک قنطار نحاس وقلاعی ورصاص کتوروب نیچه بیک قنطار وقطار حدید وغیری مهمات جدید کتوروب مقدما چاریار کزینک انشا اتدوکی قبهٔ رسولی منهدم ایدوب بر مسطح زمین قالدقده بالذات حضرت رسالت پناهک دفن اولدوغی خاک عمیر پاکی طولا وعرضا یکرمیشر ذراع مکی الیقوبوب جانب اربعه سندن خندق قزمغه باشلر زیرا بو یکرمی ذراع قالن پاک تراب ایچنده حضرت ابابکر وحضرت عمر وحضرت فاطمه دخی مدفوندر اندن ماعدا استه استاد فعالکر شب وروز بر خندق قازدیلرکم تا قعر زمینه نزول ایدوب ماء زلال ظاهر اولوب بالجمله قیال دخی نمایان اولدی حاصل کلام یکرمیه ذراع مکی عمیق واون ذراع عریض بر حفرهٔ عظیم اولدی اندن جمیع استاد معتمدلر ایله مشورت ایدوب احتمالدر دشمن بو خاک عمیر آسانک قعرندن نقب ایدوب بنا هیچک قعرندن کره لر اکه بر علاج دیوب بو حفره ایچره حضرتک دفن اولندوغی چار کوشه قالن ترابه اسکندوره کره وپاینده لره آلوب جانب اربعه سن اسقره لره الوب بو ترابه مبارکه نک تا صوبه برابرندن قازوب جمله طین ترابلرن طشره آتوب التنه دسد کلر قویه قویه لغمیرن تطهیر ایدوب حضرت پیغمبرک دفن اولندوغی اول خاک مشک عمبر خام صندوقه وار بر معلق شیء اولدی بعده جمیع استادلر جمع اولوب ابتدا اصوایچره رختیم اصقه لر ایدوب خره سان کرج ایله مبنی بر حوض عظیم اتدیلر بعده اول حوض ایچره نیچه بیک قنطار نحاس وقلاعی وبرصاصی آتش عظیم ایله ثقال ایدوب بو حوض ایچره طوچی آقیدوب جمله رویی ارضه چقنجه اول حوض یک پاره طوچ ایله لب بر لب اولوب حضرت رسالت پناه زنبقلری ایله کویا بر طوچ قلعه ایچنده قالدی اکثیچون ملاعربان فصاح ما بیننده حضرت رسالته یا صاحب النحاس بعضیلر یا مولی النحاس درلر حاله بو بیک پاره پولاد دخی ایچره حضرت حبیب خدا آسوده درلر اوزرلرن دخی پاره پاره کلم جرمنده طوچلر ایله پوشیده ایدوب دخی وبستسه قورشوم آقندیدی نتیجهٔ کلام حضرت رسالتک شش جهتی طوچ اولوب دویلن بر صندوقه ایچنده آسوده درلر بوندن ماعدا تا حضرت عثمان بنا اتدوکی دیوار دبندن تا ار باب صفه صفه سنه اندن باب جبریلدن طشره اندن جامع ایچره بوزکر اولنان محللردن احتیاطا بر رقات خندق دخی قازوب نیچه کره یوز بیک قنطار آدم بلی قالنلغی دوقفصلر وکارکیر متین بنالر ایله انشا ایدوب قات اندر قات سد اسکندر اولوب قبر شریفلری اوزره دخی تکرار دوقفصلر انشا اولنوب قبهٔ عالیلرن بنا اتمشلردرکم محل مناسبیله اوصافن تحریر ایده رز ونور الدین شهید سلطان بو بناء عظیمه همت ایدوب شهر مدینهٔ ابتدا قلعه ایچنده آثار آلدوغن عریب تواریخلرنده تفصیل اوزره تحریر اتمشلردر امّا بزم مراد مقصودمز امیز اولان حضرت رسالت پناهک روضهٔ مطهره سی نه اشکالده ونه جرمده ونه هیئتده ونه زینتده در ونیچه آداب اوزره زیارت اولنور آنی بیان ایدر اوله نور الدین شهید عصرنده حضرت رسالت پناهک وجود شریفنه قصد ایدنلر ایچون بعضی تواریخده رافضیلره اسناد ایدرلر اما غلاة قدر اشپانیه کفره سی فعلیدر زیرا دین دشمنلریدر حتی بو حقیر شام شریفده ایکن امر پادشاهی ایله نور الدین الشهید اوقافنک متوکیسی اولرقده یدی عدد مجلد اوقاف نامهٔ نور الدینده اصلی ایله مسطوردر وتعدد بنا و نقدر مهمات کیدوب قلعه و بو قبهٔ عالی کامل یدی سنده اتمام بولدوغی مسطوردر اول قبهٔ پر انوار حضرت رسالت پناهک جامع شریفنک جانب شرقیسنده باب جبریل دیواری ایله قبر پر انواری شبکه سی ما بینی ابجاق ایکی آدم آنجه بر یولدر امّا بو جامع ایچیده در والسلام

ستایش قبهٔ قبر حضرت سید الکونین والثقلین

بو قبهٔ پر انوارک اندرون بیرونی اطرافنده اون طقوز عملی پایهٔ عظیمه لر اوزره اوچ آسمانه سر چکمش قبهٔ

من خلقه واشهد یا رسول الله انك بلغت الرسالت وادیت الامانة ونصحت الامة وکشفت الغمت وقد جئنا یا رسول الله
ظالمین بانفسنا مستغفرین لذنوبنا واشفعلنا یا رسول الله اولیك رفیقا یا رسول الله الشفاعة الشفاعة یا رسول الله دیوب آل
بو زه سو روب اندن حضرت رسولك مواجهه سندن شرق جانبنه ینه بر شبکه صیره سی ایله ایکی آدم کیدوب **زیارت ابابکر**
الصدیق بونلر دخی حضرت رسالت پناه ایله بر قبده مدفونلردر مواجهه شریفلرینه وارد قده ینه آداب او زره السلام
علیك یا سیدنا یا ابابکر الصدیق ویا اول غار الرفیق السلام علیك یا خلیفة رسول الله وصفوته وثانیه فی الغار
جزاك الله تعالی عن امته محمد خیرا ولقاك فی القیامت برا وامنا وامانا دیوب شفاعتلرن رجا ایدوب روح شریفلری
ایچون بر فاتحه شریف تلاوت ایدوب صوابن روح شریفلرینه هبه ایلیه **بیان مناقب حضرت ابابکر الصدیق** بونلر حضرت
رسالت پناهك وصیت شریفلریله خلیفهٔ رسول الله اولوب عدلله بلاد اسلام امن امان اولدی ودین محمدی نظام
انتظام بولدی بیت شریعت راسخین قرت العین رفیق مصطفی وثانیا اثنین مقدما اسملری عبد الکعب ایدی بعده
حضرت رسول عبد الله بیور دیلر انلر ابن ابی قحافه عمرو بن عامر وهوه تمیم بن مرة بن کعب درینه حضرت رسالت پناه
نسلندن کعبه مسجد در بونلر ابتدا حضرت رسوله نبوت کلدکده تصدیق اتدکلریچون صدیق بیوردیلر وعتیق دیدیلر زیرا
بونلر حقنده نبی مکرم بیوردیلر **انت عتیق من النار** دیو مژده اتمشلردر وکنیه لری ابابکر دیو اشتهار بولمشلردر بیت صدافتده
اودر صدیق اکبر ولی عهد ایلدی آنی پیغمبر ابتدا بونلر ماه ربیع الاولك ١١ سنه خلیفه اولدیلر مدت خلافتلری سنه ٢ شهر ٣ یوم ٩
مسقط راسلری عباس بام ارمنده وجوده کلمشلردر رحلتلری ١٣ سنه لیلة الجمعه واقع اولدقده اول لیلهٔ مبارکده روضهٔ
مطهرده تا صباحه دك حضرت رسالت پناه تعل عنتری یا اول الرفیق تعل صداسی کلوب جمله اهل مدینه بر صدایی استماع ایدوب
علی الصباح غافل ایدوب حضرت عمر لحده نزول اندیرکن حضرتك دست مبارکی نور منور کبی مرقد پر انوارندن چقوب جنب
شریفلرنده برابیرلر وحضرت عمرك دخی مبارکه کعبندن چکر اشارتن ایدر حضرت عمر اندن فهم ایدرلر کم کندولر دخی انده
دفن اولنه بو محلده اهل سکر ایله تحریر اتمشلرکم حضرت رسالتك قبر شریفی عمره فصقیه اوله حاصل کلام حضرت
ابابکری انده دفن ایدرلر سبب موتن بعض مورخین بویله تحریر ستلت زهر فی طعامندن تناول ایدوب بر سنه دن صکره سم
هلاهل وجود رسالت ایله دنیا تارندن رفیق ایکی غارکورده دخی رفیق اولدی اذ هما فی الغار بو آخر مصرع نص قاطعدن
دن بونلردن غیری حضرت علیه بونلرك مواجهه سندن ینه جانب شرقه ایکی آدم کیدوب دخی رسول اکرم ایله بر بر ده
آسوده لردر بونلرك دخی مواجهه شریفلرینه واردقده ینه آداب او زره السلام علیك یا عمر الفاروق السلام علیك یا خلیفة
رسول الله یا عمر ابن الخطاب الذی اعز الله بك الاسلام فجزاك الله تعالی عن الاسلام وعن امة محمد صلی الله علیه وسلم خیر السلام
علیکما یا ضجیعا ویا وزیرا رسول الله المعاونین له فی الدین ونحن نتوسل بکما الی رسول الله لیشفعلنا یا خلیفة رسول الله
دیوب روح شریفلریچون فاتحه شریف قرآت اولنه بعده حضرت رسالتك شبکه کیمی کوشه سندن شماله بر ایکی آدم کیدوب حضرت
رسالتك پایی شریفلری اوجنده **مقام حضرت جبرئیل** بو دخی حضرت حبیبك شبکه سی ایچنده در بونده دخی آداب اوزره **بو دعایی**
اوقیه السلام علیك یا جبرئیل امین الله السلام علیك یا مونس رسول الله لیشفعلنا یا کرق بالله دیوب دنیه وی واخره وی
خیر مرادات رجا ایده اندن ینه اول شبکهٔ رسول صیره سی ایله یدی آدم شماله کیدوب **زیارت حضرت فاطمة الزهراء بنت**
حضرت رسالت پناه بونلر دخی حضرت رسالت پناهك قبه سی ساحه سی واملنده باشقه شبکه ایچنده در اما شبکه لرینك قبله
جانبی رسول خدانك شبکه سنه متصلدر اما کندولری حضرت رسول کبی جبینلك ایچنده دکلدر زائرلر زره مستغرق صندوقه
لری ایله اشکاره در بو محله دخی آداب ایله کلوب **بو دعاء اوقیه** السلام علیك یا فاطمة الزهراء السلام علیك یا بنت رسول الله
السلام علیك یا زوجة علی المرتضی السلام علیك یا ام حسن والحسین استودعنك الشهادتین یا بنت رسول الله دیوب شفاعتلرن
رجا ایدوب روح شریفلریچون فاتحه شریف تلاوت اولنور بو مدینه شهرینه ایچره بر قز وجوده کلسه بومرقد فاطمه یه کتوروب
بر ساعت مقداری دوررلر وحضرت فاطمه نك مولود شریفلری سنه نبوه مکه ده وجوده کلمشلردر مدت عمر عزیزه لری سنه جمله
سادات کرامك سلسله لری بونلره منتهی اولور **مناقب حضرت عمر رضی الله عنه** بونلر حضرت ابابکردن صکره خلیفه اولدیلر هجرت
نبویه نك ٢٣ سنه واقع اولدی بیت امیرخطه شرع ابن خطاب چراغ بعثت خلاشیع اصحاب حضرت عمرك نسبلری بونلرکم بیان
اولنور حضرت عمر ابن الخطاب بن نفیده بن عبد العزی ابن ریاح بن عبد القرط بن رزاح بن عدی بن کعب بن لؤی بن هو حدبن
غالبدر جهانه دو ولدی عدیله امانی اولوبدر ثانیا مکه ده والی والده لرینك اسمی حنتمه بنت الهاشم بن المغیره در کم
ابو جهل لعینك قز قرنداشیدر ابو جهل حضرت عمرك دایی سی اولور وابو جهلك اسمی دخی عمر در لقبی ابو جهلدر حضرت رسول
بونلره عمر الفاروق دیدیلر حقی باطلدن فرق اتدکلریچون بونلره فاروق بیوردیلر مدت خلافتلری ١١ سنه شهر ٢ یوم ٤ حضرت رسول
جملهٔ اصحابك کراملرینه بورکنیه یعنی لقب قورلرایدی بونلره حفظه کنیه قودیلر ودختر پاکیزه اخترلری حفصه در غایت
الغایه ذکی حافظهٔ قرآن ایدی حتی حضرت عثمان جامع القرآن قرآن عظیمی جمع ایدرکن بو بنت عمر حفصه دن استماع ایدوب جمع
ایدر دی انکیچون خلو جمیع قرآمشابخلری مابیننده قرات حفصه اعتبا ایدرلر وکلری حضرت عمر قزی حفصه دن قالمشدر وخیلی معمره
اولمشدر اما حضرت عمرك مدت عمرلری ٢٣ سنه هجرتلرده صکره وفات اتمشلردر سبب موتلرن بیان ایدرمغیره بر شعبه نك ابو لو
لؤلؤ فیروز نام بر غلامی شهید اتدی رحمة الله علیه اما بونلرك زمان خلافتلرنده اولان فتح فتوح حضرت زمانلرنده اولمشلردر
ابتدا حلب وشام وقدس شریف ومصر وبغداد وبصره ولمسه ویمن وعدن وعجمده نهاوند جمله روافضلری عجمده دندان تیغدن
کچر دیلر انکیچون طایفه روافض حضرت عمره سومزلر اما انلر یار رسوله دشمن لر والسلام بونلرك دخی مناقبی وزیارتی اوصافی
تمام اولوب **بیت عمر فاروق** اولوبدر یار ثانی حضرت فاطمه نك شبکه کیمی کوشه سن اوچ آدمله دولنشوب **مقام ارباب صفه**

اجمعين كه آنلك ذات شريفي اديم ارضه رحمت كلوب دين محمدي آشكاره اولوب شرقاً وغرباً امتي جهانكير اولدي انقراض الدوران مابكا اوله وزمان سعادتلرنده دورد اركك اولادلري اولدي قاسم وابراهيم وطيب وطاهردر ودورد قزي اولدي فاطمة الزهرا ام كلثومه ورقيه وزينبه وسلالهٔ پاكي زلال لركك جمله سي حضرتدن اول وفات اتديلر الا حضرت فاطمه حضرت علينك تحت نكاحنده قالديكم منبع آل محمد يدركم انقراض الدوران آل هاشميان منقرض اولميه كم اجداد عظاملري شفيع المذنبين ورسول رب العالمين محمد عربيدر وودر يتيمدر وامين اميدر لكن جمله عالمده مكملدر اوصاف شريفلري بويله دركم هاشميا قريشيا ابطحيا كرو بيار وحيار وخانيا تقيا نقيا نبيا كوكبا دريا شمسا مضيئا قمريا نوريا نورانيا بشيرا نذيرا سراجا قمرا بدرا نذيرا منيرا مندر اوصافلري اول خاتم النبين حقنده در ودخي جناب باري حقنده آيه انك لعلى خلق عظيم ديو آيت نازل اولمشدر هركس ايله حسن الفت ايدرلردي وجناب عزت هر پيغمبره نيجه بيك معجزه ايله كفاف نفقلر ايچون بر صنايع ايلمشلردي اولا حضرت آدم صفي عليه السلام اكنجي ايدي وحضرت ادريس يازجي ايدي وحضرت نوح نجار ايدي حضرت هود تجار ايدي حضرت صالح دخي تجار ايدي حضرت ابراهيم دخي اكنجي ايدي حضرت اسماعيل قناص ايدي يعني آوجي ايدي حضرت اسحق اعما اولمازدن اول چوبان ايدي حضرت يوسف مالك حضرت ايوب تجار ايدي حضرت شعيب عميا عابد ايدي حضرت موسى دخي راعي ايدي حضرت هرون وزير ايدي حضرت الياس نساج يعني جلاح ايدي حضرت داوود زراه يعني جنك التي ايچون جبه يپاروي حضرت سليمان زنبيل باف ايدي حضرت زكريا زاهد ايدي حضرت يحيى مشايخ ايدي حضرت دانيال رمال ايدي حضرت عيسى سياح عالم ايدي خاتم الانبيا محمد المصطفى مجاهد في سبيل ايدي آيه وجاهدوا في سبيل الله حق جهاده امرينه امتثالا غزا ايدردي مدت رسالتلري سنه ٢٣ اولمشدر بو مدت ايچره حضرتلري جميع غزالرن بيان بالذات كندولري يكرمي سكز غزايه كيتمشلر در طقوزنده بنفسه كندولري جنك ايتمشلر بو طقوز غزايه غازادردي اولا غزاي بدر وغزاي احد وغزاي خندق وغزاي بنو قريظه وغزاي بني المصطلق وغزاي خيبر وغزاي فتح مكة وغزاي بدر حنين وغزاي طايف بو ذكر اولنان طقوز غزاده مفخر عالم بيله ايديلر اما اصحاب كباردن برينى سردار ايله سلر اكه سفر سريه دردي بعضيده جنك جدال وحرب قتال اولمدن باصلح اطاعت اتديلر جمله سفر سريه در اولا غزاي ودان وغزاي التسويق وغزاي عطفان وغزاي بحران وغزاي بني قينقاع الرقاع وغزاي بدر الاخير وغزاي دومة الجندل وغزاي بني الحيا بو غزالر سريه غزالريدر لر بعضي سكزده بو غزالر اوطوز طقوز كره واقع اولمش ايام نبوتلرنده اوطوز بيك معجزات باهره لري واردر وحضرت جبريل امين اذن حق ايله بر زمين اوطوز بيك كره نازل اولمشدر اوج بيك كره ساير انبيايه نزول ايدوب يكرمي يدي بيك كره حضرت رسالته اينمشدر والله اعلم بقول اهل سكر مدت نبوتلري سنه ٢٣ ومدت عمر عزيزلري سنه ٦٣ اولوب ماه ربيع الاولك اون ايكنجي كيجه اثنين كيجه سي واقع اولوب بلا واسطه جناب باريه روح پر فتوحن تسليم ايدوب دار فانيدن دار باقيه هجرت صحيح ايليوب روح شريفي فردوس عليينده حضور رب العالمين قرار اتديلر زيرا بو دنيا دار فانيدر دار باقي دكلدر آيه كل نفس ذائقة الموت آيه كل من عليها فان ويبقى وجه ربك ذو الجلال والاكرام بيت اكر دنيا بقا بودي محمد مصطفا بودي اكر حسنه بقا بودي نه مردي يوسف كنعان حقيقت الحال دار دنيا بر كاروان سرايدر البته قونان كوچر حضرت رسالت دخي باقي قاليوب وجود شريفي بو ذكر اولنان قبهٔ نور هداده دفن اتديلر امدي اخوان باصفايه شويله معلوم سعادت اوله كم حضرت سرور كاينات في زيارت اتمه نك شروط قيودن بيان ايدر آداب زيارت حضرت رسالت پناه اولا حمامه واروب پاك وپاكيزه غسل ايدوب ممكن اولدوغي مرتبه پاك اثوابلر كيوب رايحهٔ طيبه لي عطريات مقوليسي شيلر سورينوب وعودي وعنبر وغيري بخورلر يقوب آداب اوزره حزن قلب ايله درون دلدن نياز مند اولراق واره اما بيمراد پلك اتميه دنياده پادشاهلر حضورينه نيجه واررسك بوكه يوز بيك ثمات زياده مأدبانه وارمق كركدر زيرا آنلر اولمه مشلردر انجاق دنيادن دكشلمشلردر نيجه بيك كره قبر شريفلرندن صدا ظاهر اولمشدر حتى بو رسالت امير سلطانه يا اولدي صداسي ظاهر اولمشدر كم مناقبلرنده مسطوردر ابو امدي اندر دخي حيانده بلوب باب سلامه واروب جامع رسول الله ايچره قدم بصد قدم شبكهٔ رسول الله نمايان اولدقده بسم الله الرحمن الرحيم رب ادخلني مدخل صدق واخرجني مخرج صدق واجعل لي من لدنك سلطانا نصيرا ديوب آهسته آهسته دليل ايله كتمك كركدر زيرا دليلسز اولماز مصرع جانبي ترك اتميين جانانه ابولماز آشنا بي وسيله هر كشي سلطانه اولماز آشنا مضمونيجه دليل لازمدر رانده دليل قرات ايدرسه قرات ايده رك آداب خضوع خشوع ايله ايكي اللرين كوكسنه قيوب واره زيرا سند عالم ومعجزهٔ بني آدم حضورينه وارسنكم شفاعت رجا اتمك كركدر همانكه شبكيه يقين وارد قده آيه ان الله وملائكته يصلون على النبي يا ايها الذين امنوا صلوا عليه وسلموا تسليما ديوب مواجههٔ رسول الله وارد قده السلام عليك يا رسول الله ديوب بو يوشن بوكركدر كوزلري ياشلر دوكرك آدم آدم ايلريه واراراق مواجههٔ رسول الله واروب شبكيه يتشوب قرباوا اتميه او دعاده اوقنلمق دعا بونلردر دعاء زيارت رسول كبريا السلام عليك يا رسول الله السلام عليك يا نبي الله السلام عليك يا خير خلق الله السلام عليك يا حبيب الله السلام عليك يا صفوت الله ويا سيد الانبياء والمرسلين ويا خاتم النبيين ويا خير الخلايق اجمعين ويا قائد الغر المحجلين ويا امام المتقين وعلى اهل بيتك الطاهرين وعلى ازواجك الطاهرات امهات المؤمنين وعلى آلك واصحابك اجمعين وعلى ساير الانبياء والمرسلين وعلى ساير عباد الله الصالحين السلام عليك يا ايها النبي ورحمة الله وبركاته جزاك الله عنا يا رسول الله افضل ما جزاء نبيا عن قومه ورسولا عن امته صلى الله عليك كلما ذكرك الذاكرون وكلما غفل عن ذكرك الغافلون وصلى الله عليك في الاولين والاخرين افضل واكمل واطيب ما صلى على احد من خلقه اجمعين كما استنقذنا بك من الضلالة وبصرنا بك من العماية وهدانا بك من الجهالة واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له واشهد انك عبده ورسوله وامينه وخيرته

آویزه لره برقالمیوب یتمش سکسن پرده بو مزیّنا تلری یتمش سکسن بیره ینه جواهر زنجیرلری ایله قبهٔ نه طاقک بعض کوشه لرینه کومه کومه آویزه ایله مشغول انلر مصنّعاتلر ایله تزیین اتمشلر وینه بو محلده آدم قدی آلتون شمعدانلر وارکم هر بیری روم خراجی درکه هر شب خدا آملری کلوب یدیشر سکزر براغ شمع عسل کافوری یلرن یقوب چراغان ایدرلر و بو شمعدانلر جنبنده آدم قدی مصنّع ومجوهر چراغدانلر وبخوردانلر وکلابدانلر شعشعه سندن مردم چشم خیره لنر و یدی پرده یدی قطعه آدم قدی چراغلر وار کم هر بیری بر آدم قدی سراپا مرصّع چراغدانلر در بری نور الدین شهید کدر بری سلطان قیتبایکدر بری سلطان غوریکدر بری فاتح مصر سلیم شاهکدر بری سلیمان خانکدر بری هند پادشاهی جلال الدّین اکبر کدر بری سلطان احمدکدر بو جملهٔ مزیّن ومصنّع ومجوهر چراغدانلردرکم هر بیری اوتار مصر خزینه سی دکردرلر ومواجههٔ رسول الله ده سراپرده اوزره دیکلی ایکی پاره الماس وار در بری یتمش قیراطلدر بری معصوم ایکی ایا سیو قدر وار در خدا حقی کچه ایله امعان نظر ایله نظر اتدم شعله سندن قبه نور ایکی نور علی نور اولور دیو آشکاره الماسلر در حقاکه شب چراغ دیسه لر سزا در بعضی طالب علملر بو الماسلرک شعله سنده درس تلاوت ایدرلر بو شب چراغ الماسی اولان پرده تا قبهٔ عالینک اورتاسنده قول قالتلی ابریشم طنابلر ایله مصلوبدر بو سراپرده نک جانب اربعه سنده طنابلری دخی قبهٔ عالینک اطرافنده اولان عمودلره وشبکه لره مقیددر کویا بو قبهٔ عالی ایچنده بو چتر ملمّع حضرت رسالت اوزره مغلوفدر حضرت رسول ایچنده حاضردر امّا آمنلری زمینه برابردر واصلا قپوسی وپاجه سی یوقدر وبو قبه ایلی آرشن یلاددر ایچی زرّ اندر زر مذهّب مینادر وسیلو ولاژورد ایله منقّش رعنادر وبو قبهٔ پرانوارک اطرافنده آیه الله نور السموات والارض مثل نوره کمشکاة فیها مصباح آیت نوری نور علی نور تحریر اولنمشدر حمد خدا بو ترتیب اوزره زیارت ایدوب آداب اوزره عودت ایدوب حقیر طشره چیقوب ینه مواجههٔ رسول الله کلدم بو محلده شبکه رسول اوزره التون ایله تحریر اولنمش جلی حسن خطلر وارکم تعبیر اولنماز اولا بسم الله الرحمن الرحیم یا سیّدی یا رسول الله خذ بیدی مالی سواک ولا الوی الی احدی انت نور هدی کل ما ینتحی وانت سرّ الندی یا خیر معتمدی وبو لوحه نک التنده ینه بر التونلی لوحه اوزره آیه بسم الله الرحمن الرحیم الذین یتّبعون الرّسول النّبی الامیّ الّذی یجدونه عندهم فی التوریة والانجیل آیتی مسطوردر وینه بو محلده لوحه اوزره مذهّب جلی خطیله آیه بسم الله الرحمن الرحیم وکفی بالله شهیدا محمّد رسول الله آیتی مرقومدر وبو خطلرک اورتاسنده بر بیوک کومش تخته اوزره قره حصاری طرزی جلی خطیله آیه بسم الله الرحمن الرحیم نبّئ عبادی انّی انا الغفور الرحیم وما ارسلناک الا رحمة للعالمین آیتلری آلتنده من نسل آل عثمان سلطان احمد ابن محمد خان الی آخر آل عثمانه وارنجه تحریر اولنمش برکار قلمکاردرکم برکاری شمدیکی استادلر اتمکه قادر دکللردر وبو محلده حضرت ابابکر وحضرت عمر مواجهه سنده کتابه لر ایچره انلرک اوصاف شریفلری تحریر اولنمشدر رضی الله عنهما وحضرت رسالتک سر سعادتلری طرفی شبکه سی کوشه سنده کی پاینده اوزره بو حدیث شریف بر بیاض مرمر اوزره جلی خطیله تحریر اولنمشدر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اصحابی کالنجوم بایّهم اقتدیتم اهتدیتم رضی الله تعالی علیهم اجمعین تحریر اولنمشدر وبو حدیثک ایله منقّش اولمش حدیث شریف قال النبی صلی الله علیه وسلم قوم اولنمشدر خلاصهٔ کلام کمال محبّت عنقمدن علیه الا حق اولدوغی مرتبه زیارت رسول خدایه مانع اولور ایسه بو کثیر التقصیر وقلیل البضاعه مستورآته قادر اولوب وینه بو ما بیننده قرق کره بو روضهٔ مزبریاض رسول الله ده بولنوب شفاعتلرن رجا ایلدم حتّی الی سنه سنده عالم صباوت ایدوب حقیر موذنلک ایدوب بعد الصلوات دست شریفلرن بوسی ایدوب شفاعت یا رسول الله دیدم همان نطق دربارلریله بیوردیلرکم شفاعتی وزیارتی وسیاحتی الفاتحه دیدیلر حمد خدا نطق شریفلریله بو سنهٔ مبارکده وجود بولوب بو ترتیب اوزره زیارت ایدک وشام شریفده مزیریب قلعه سنه کلوب شدّت شتادن خیمه مزدن طشره چیقامیوب اول یدی کونده یدی ختم شریف تلاوت ایدوب برن سورهٔ والضحی وبرن سورهٔ سده وبرقاچن سورهٔ اخلاصده آیقویوب حمد خدا حضرتنه لایق بو ختم شریفلری هدایا کتروب خاکپای سعادتلرینه روما لیده ایلیوب شفاعتلرن رجا ایدوب دنیاده سیاحت ایله امن امان آخر نفسده ایمان تمنّا ایلدک حق قبول ایلیه حتی اخلاص شریفده قالمش ختم شریفک برن صلات ظهر اداء اولنوب بعده حقیر موذنلر محفلنده بو ختم شریفی تمام ایدوب بر طویل وابر دعا اتدکده جمله حجاج والله حیران اولدیلر حمد خدا اول دعا حرمتنه نیجه اعزّه کرامدن خیر دعالر آلدق حق قبول ایلیه والسّلام بو محلده جمله زیارتلر یعنی تمام اولوب مدینهٔ منوّره قلعه سی ایچنده کی معمور آبادان اولان خاندان وعمارتلری بیلدرر **اوصاف اندرون عمارات قلعهٔ مدینه** اولا **در فصل مدارس تحصیل دار علوم** باب رحمتک طشره سنده سیف الدین سلطان مدرسه سنک قپوسی اوزره اولان شکوفه وبعاریقسی ایچنده جلی خط ایله آیه بسم الله الرحمن الرحیم ومن اراد الآخرة وسعی لها سعیها وهو مومن فاولئک کان سعیهم مشکورا آیتی مرقومدر بو خطک التنده امر بعمارة هذه المدرسة المبارکة الامیر الکبیر المحتاج الی عفو الرحمن مالک الامراء سیف الدین خوابن والناثرن المعصمیه سنه اربع وعشرین وسبعمائه مکتوب اولنمشدر وبو مدرسه یه متصل مصر خلیفه لرندن سلطان قیتبای مدرسه سنک جمله حجره لرینک پنجره لری حضرت رسالته ناظرلردر وباب جبریلدن طشره صوقوللی محمد پاشا مدرسه سی وباب سلامه قریبنده عمارت سلطان محمد ثالث بنا ایدوب حضرت رسالته هبه اتدوکیچون عمارت محمدیه درلر اوقاف عظیمه در عمارتلر والحاصل قلعه نک اندرون بیرونده جمله یوز اون سکز مدرسه در بعضی سن علما وعجاوزینه مشروطه خانه اتمشلردر وبو قلعه ده ایکی حمام وار بری صوقوللی محمد پاشانکدر آب هواسی وبناسی غایت لطیف حمامدر غایت مفرّح

صفه سنه واروب قبله جانبنه متوجه اولوب انده ایکی رکعت نماز قیلوب حقوق والدینی یاد ایدوب دنیوی واخروی خیر مراداتلری حصولیچون خیر دعا ایدوب جمله ارباب صفه روحلریچون فاتحهٔ شریف تلاوت ایدوب بو محلده ساکن اولان فقرالره پنهانیجه تصدق اولنه اما صدقهٔ اشکاره ورمیوب اکر اشکاره کیسه چیقاروب نقرهٔ سیم وزر کوسترسک. بو زکیسه مال کفایت اتمز آدمك اتوابن پاره پاره ایدرلر وعرضه متعلق ناهموار اوضاع ایدوب مواجههٔ رسول الله ده واویلا و وا ولدا قوپارمغان نزاکت اولدرکم بو آستانه ایچره برشی ورمیوب طشره ده اربابن کوزه دوب پس پرده ده تصدق اتمك کرك وصواب دخی آنده در بعضی مستحقین فقرالر واردر آنلره بر رایکیشر التون ورروب ختم شریفلر تلاوت اتدیریله خلاصهٔ کلام عزینه احسان اتسك نهایتیچه کرکدر زیرا حضرت رسالت پناهك یلدیغی یوز طواشی سیاهیره خدا آمدلری هر بری محتشم سمور کورکلره مستغرق ملبس عنقا لالهلر واردر جمله حاکم شیخ الحرمدر بو دخی طواشیدر حضرت رسالت پناهك اوچیوز التون وکومش مفتاحلری بونلرك دستنده در بونلردن ماعدا جامع خداملرندن بیك آدم دخی بو محلده مانلردر همانکه نتره راتبهٔ علی ملأ الناس برشی ورسك مالی دکل آدمی بیله پاره پاره ایدرلر زیرا فقرا واغنیاسی بیله برکره مجاج مسلمینك کلسنه منتظرلردر نقدر احسان اولنسه وجهی واردر اما حقیقتا ورمك کرك **اوصاف دلاون قبهٔ روضهٔ مطهره** وبو نعمی وزیر حسین پاشا حضرتلری ایله قبهٔ رسول الله ایچنه کردیکمز بیان ایدر اولا پاك حلال لباسلر کیوب کرمك کرك ودائما صلوات شریفه مداومت اتمك کرك وشیخ الحرم حضرتلری اون ایکی سیاه چهره طواشی خلیفه لری ایله کرلرینه بیاض بمبه قوطلر قوشانورلر بو خلیفه لرك هر بری بر قطب اقطاب مرتبه سنده اولوکسه لردر کم حضرت رسولك بولنه بذل جان وافنای وجود ایدوب قرق التمش یل خدمتینی سبقت اتمش لالهٔ سیاه زاده لردر هر برینك دستنده مجمر عنبردان کلابدان بخوردان مجوهر ایله شبکهٔ رسول الله باب شریفی اوکینه کلوب ابتدا شیخ الحرم پاشا حضرتلرینك کرینه بر بیاض قوطه قوشادوب پاشانك دستنه رجا دوب یعنی سپورکه ورد نتیجه کلام حقیر ایله یدی آدم اولوب آستانه حرمتنده وزرا ووکلا وعلما وصلحا واعیان کبارکه فراشلری واردر انلرك قایم مقاملری بو مدینهٔ مطهره ده ساکنلردر بالذات آل عثمان پادشاهنك فراشی دکیلی شیخ الحرمدر اول دخی دستنده بر منشفه یعنی سپورکه الوب دعا وثنا ایله حضرت فاطمه طره فندن شبکهٔ رسول الله باب شریفن کشاده قیلوب جمله اون ایکی طواشیلر وبالاده ذکر اولنان قایم مقام فراشلر ایچری کروب بعده باب سعادتی سد ایدوب برادم بو روضهٔ مطهره ایچنه قومامق اهتماملرین بر قدر وجمله فراشلر معتمد علیه آدملردر آنلری دخی قره اغالر ایله برکره روضهٔ مطهره یه قورلر غیری زمان طشره جامعی سپورلر کعبه اورتوسی بوس ایدرلر شفاعتلرن رجا ایدوب روحلریچون فاتحهٔ شریف تلاوت هجرت نبویه نك ایکنجی سالنده ازدواج حضرت علی با حضرت فاطمة الزهرا اول عهدده فاطمة الزهرا اون سکزه بالغ ایدی حضرت علی ولی یکرمی سنیه بالغ فتای شجیع ایدیکم بعده الزفاف ارتسی علی الصباح باجنك پهلوان ابوجهل لعین یتمش عدد فجره سی ایله مقتول اولوب عمی حضرت رسول وعمی زادهٔ رسول عقیل ابن ابی طالب ایله یتمش عدد منکرین دست علی ایله اسیر اولوب نیجه سی ایله مشرف اولوب صحابهٔ کرام اولدیلر بعده وفات فاطمة الزهرا ام الحسنین ایچون قبر شریفی بر قفصلر **یا بنت رسول الله** دیرك دخی ایچری کیدرلر زیرا حضرت فاطمه حضرت رسالتدن کریلر وجمیع مجمرلرده عود وعنبر وکافوری وسنبل ختاییه وعود ملکیه احراق ایدر الله دیو بکا ایده رك سر سعادتلری برابرینه واردقده شمامه شمامه عنبر خاملر ایله طشره جمیع زوارك دماغلری معطر اولوب شفاعت یا رسول الله دیو فریاد ایدرلر پاشا حضرتلری وحقیر زمین بوس ایدوب شفاعتلرن رجا ایلیوب فرش شریفن سپورمکه مباشرت اتدك سایر قره اغالر ایله صاحب دولت یدی قندیل یقوب خدمت اتدی سایر قایم مقام فراشلر بر رایکیشر کره سپوروب طشره چیقاردیلر بز اون بش آدم ایله روضهٔ مطهره ایچنده قالدق اما حقیرده قالمغه جان قالمدی عشقمدن مست مدهوش اولدم بعده روح شریفلرندن استمداد طلب ایدوب عقلم باشمه کلوب حقیر دخی اوچ قندیل احراق ایلدم بو قبهٔ عالینك تا اورته سنده معلق برجینك واردر نیجه مصر خزینه سی کران بها زرد وزر مرصع بر چتر مشعشعدرکم جهان پادشاهلری اکا مالك اولمه مشلردر بو جینانك ایچری بر جهة آفرین کیره مز زیرا بالذات محبوب خدا بونك یشل دوقرینه کعبه اورتوسی صندوقه ایچره آسوده درلر بو سراپردهٔ رسول الله ایچنده اولقدر ذیقیمت مجوهر شمعدان وقندیلدان وبخوردان وکلابدان واردرکم انتقال رسول الله دن بو بیله سکسن ایکی تاریخنه کلنجه نیجه سلف پادشاهلری ووزرا ووکلا توری واعیان کبار توری حضرتنه محبتا کوندردکلری نوادر جواهرات جمله بو سراپرده ایچنده بریری اوزره یغین یغین حاضردر اما مصلوب دکلدر حسابن جناب باری بلور انکیچون بو پرده دن ایچری بر فرد قومازلر حضرتنه مخصوص جملهٔ در اما یلده برکره خادم خداملرك صلحای امتلرندن کروب زرهٔ عبادن تطهیر ایدوب طشره چیقارلر **وحضرت ابابکر دخی** اول جبین دیبند ایچنده حضرتك مبارك اویلوقلری صاغنده اولدبر بر کلده سیاه کعبه اورتوسی ایله پوشیده صندوقه آسوده لردر حضرتی وبینه بوجیناك ایچنده حضرتك مبارك پایی سعادتلری صاغنده بر یشل کعبه اورتوسی ایله پوشیده صندوقه ایچنده **حضرت عمر ابن الخطاب** آسوده درلر بو قبهٔ عالیده بونلردن غیری کمسنه مدفون دکلدر حضرت فاطمه بر قبهدن خارج ساحه سنده مدفوندر و بوجینانك ایله طشره ده شبکه مابیننده اوچ آدم واسع بر یر دورر بو پرده نك جانب اربعه سی دور اولنور بو یرده فرشی سراپا عقیق ویشب وپیروزه وزبرجد وبلور ودیح ومرجان عین سمك وعین الهر وعین النار وسیلانی وسیل علام وصدف وقبرس الماسی والمان الماسی مقوله سی بو ذکر اولنان ذیقیمت حجرلر ایله فرشیده دوشنمشدرکم کوره نك عقلی پریشان اولور انکیچون بو محل عالیه لر ایله مفروش دکلدر وبو محلده رایکان قبهٔ عالی ایچنده مصلوبلر آویزه لر واردرکم هر بریسی بر پادشاهك یادکاریدرکم هر برینك قیمتی خدا بلور نیجه بیك مرصع قنادیل ومشبك التون طوپلر ومعرسلیملر وصراحیه مجوهر قنادیللر ایله تزیین اولنمشدرکم کورن آدملر دم بسته اولور وبو قبهٔ عالی ایچره بو

و لیلهٔ جمعه ده بینه بو مطبخ کیلکارو سماع لحم غنم و پلاو و زرده و عاشورا پشوب اغنیا و فقرایه کفایت مقداری بذل اولنور
بو عمارتلر قلعه ایچنده عمارتلردن مشهورلردر انلر خدام و مرتضقه لره و مجاورینه بذل ایدرلر اما بو عمارتلرده خاص
عامه و بای و گدایه مبذولدرکم عجب خیرات عظیمدر و بو وار وشده فرق سبیلخانه واردر جملهٔ مکلّف امیر خانلر
صفه سی اوزره تفتیش جی محمد پاشا سبیلی میدان محتده باشقه بر قبهٔ عالیلی سبیل عالیدر و قپوسی اوزره تاریخ وار
اما عجلهٔ تحریر اولنمدی کومش یالدزلی یقرا اوزره قللیلی صفالر ایله آب حیاتن نوش ایدرلر و مصر قپوسی خارجنده
اغا سبیلی بو دخی خیرات عظیمدر پنجره سی اوزره و من الماء کل شیء حی تنتیت اولنمشدر و خاصکی سلطان چشمه سی باشنده
دار السعاده اغاسی سبیلی و جمله خان و جامع و مدرسه و بعض خانه لر التنده بر سبیل مقرّردر جمله سن عین زرقه دن طغر
تر و بو وار وشده جمله یالیلی برکه در جمله سی عین زرقه دندر و جابجا عین زرقه عبور اتدوکی یرلرده قیولر واردر و بو وا
روشده حضرت پیغمبر جامعندن تا مصر قپوسنه وارنجه التی آدم مدرلی ایکی جانبی ایکی یوز دکان کلیله احزاندر کارکیر بنا
دکانلردر چوغی قهوه خانه و محافه جی و قصاب و آتش باز علاف و شعار و تبان و صراف غروش دکانلریدرکم اوموز اوموزه سوکن
ایله ازدحامدر خصوصا حجاج کلدکده آدم دریاسی اولوب غایت غنیمت اولورلر اما حجاج اولمدیغی محلده صغیر و کبیر غنی و فقیر
محکمه دفتری ایله جمله اون دورد بیک آدم تحریر اولنمشدر بو قومک جمله ماکولات مشروباتلری فاتح مصر سلیم و سلیمان خان
و مراد ثالث و سلطان احمد خیراتلرندن مصرده شیشنهٔ کبرا و شیشنهٔ صغرا و مرادیه و محمدیه و خاصکیه اعتبار اتدوکلری
اوقافلردن اون دورد بیک کره یوز بیک اردب غلال تحصیل اولوب مصردن سویسه اندن کمیلر ایله ینبوعه البحره اندن دوه
لر ایله مدینهٔ منوره یه کلوب هر کس النده اولان برات پادشاهیلری اوزره جرایه لرن الوب پادشاهه خیر دعا ایدرلر
و شام حاجیسی ایله صرّه امینی کلدوکده مصردن تعیین اولنان التمش ایکی بیک ممتک شریفلری صرّه امینی کتروب و حرمینک
و نیجه بیک اوقافدن و فتح اولنان ممالک محروسه لرک مکه و مدینه اوقافلری تحصیلندن ایکی مصر خزینه سی دخی بو مدینه
اهالیسنه کلوب صرّه امینی کیجه و کوندوز مشعللر ایله امیر خاص و مدینه مولاسی و شیخ الحرم حضورنده دفتر پادشاهیله هر
کس صرّه سن احسان ایدوب محلولاتن آستانه یه عرض ایدرلر و صرّه سن النلر پادشاهه دعا ایدرلر والحاصل اهل حضور
بر قومدر زیرا جوار رسول الثقلینده ساکنلردر و بو شهرک کرچه سنکستان و چولستان یری واقع اولمغیله غایت شدت حاراو
زره در اما بنی آدمه و غیری حیواناته مأثر اولمادغندن ماعدا آب هواسی غایت الغایت خوش هوا اولوب محبوب و محبوبه
سی غایت حسن جماللو و لطیف اعتدالده اولوب کلماتلری بدیع البیان و فصیح اللسانلردرکم بیت رفتاره کلسه دوم مصور
روان اولور گفتاره کلسه معجز عیسی بیان اولور بو بیت رعنا بر روضهٔ مطهره نک نور مصورلری حقنده درکم هر بری مرالی
و غزالی آهو کوزلی و شیرین سوزلی و منور یوزلی جان پاره لری واردر حتی جمله زنانه سی آسمانی ایچر ادک
و آسمانی پاچه پوشش کیوب سیاه عزار اورتنورلر و باشلرینه صاری قرمزی و یشل دارای حریر دوتق نقاب ایدرلر
بو نقابدن مکحّل کوزلرندن غیری اندامی مستور غایت مادبه و خواتینلری واردر و جمله اعیانی الوان
حلوانی مواج صوفلر و کوناکون بوغاصی و ختایی و هماشاهی و زاغی و ملابی و مرزابیکی و احمد ابادی و محمود
ابادی مثللی مقبول بزلر ایله پاک لباسلر کیرلر و سترلرینه کوناکون شام الجه سی عرقیه و قاووقلر اوزره کشمیری
شالکر و کوسه دستارلر ایله عمامه لر صاروب طیلسان محمدیلرن صارقدوب سنت رسول الله اوزره چشم
نرکسلرن مکحل ایدوب بر صنفی عابد و بر صنفی زاهد و بر صنفی تجار و بر صنفی اهل دکان و تجاردر اکثریا خلقی قوم
ارواملدر عربان عربان ساکن اوله ماز و خلقی غایت اولان عطریات مسک عنبر خام و زباد رایحه سندن آدمک دماغی
معطر برن ترقیم اتمک محالدر رحمان جناب باری انقراضه الکدوران معمور ابادان باغچه در جملهٔ مزین صوقولکلی
محمد پاشا باغی و شیخ الحرم باغچه سی و شریف حد متمراتنک آب دار میوه لرن بیان ایدرا اولکاید نوعه خور
ماسی اولور اولکا کوناکون تفاحلری واردرکم و راح دح راح مثل تفاح بو مدینه الماسی حقنده در و ابدار انکور
کوناکون اولور شفتالیسی دلبرینانی مثال ات شفتالوسی اولور و قیصی و زردالوسی و غیری الوسی فراواندر
و آدم کله سی قدر لیمونی و تورنجی و کباطلی و اغاج قاوونی اولور زیتونی و انجیر و رمانی دخی بسیاردر انجاق
روم دیارنده حاصل اولان میوه لردن موشموله و اووز و وشنه و کراز و فندق و کستانه اولماز غیری ثمرات
جان حیات بیعدد در اما سنکستان یر اولماق ایله مزروعاتی قلیلدر جمله غلاتی مصردن طایف و عباس حجازدن
کلر و باغ و باغچه سنده یدی کونه عرق رسول اللهدن حاصل اولمش وردخندانی وارکم کویا رنک سیلو لعل بدخشان
نمادر و کلاب بنات یا ننده عطر شاهی و ماء کادی کویا ماء کاذبیدر و ضنبق و قرنفیل و فول و یاسمن و نرکس و زرین
و مشک رومی و بنفشه و سایر شکوفه سی فراوان اولوب آدمک دماغن معطر ایدر خصوصا لیمون و تورنج بهاری هو
سمنده انک شکوفه سی رایحه سی آدمه حیات وردر حاصل کلام بو مدینه نک جانب اربعه سی نخلستان و گل کلستان
و مزارع و باغ و بستان اولماق ایله خورماسی کمال حلاوتده و غیری مثمرات آبدارلری نهایت لطافتده اولوب سایر
دیارک خورماسندن بو مدینه خورماسی اعلا و احلادر کثرت خورما ایله آراسته و حدیقهٔ دلکشا ایله پیرا
سته جنت آسا بر جای فرازدر عمرة الله بو محلده دخی مدینهٔ منوره اوصافی تمام اولدی ومدینهٔ منوره نک خار
جنده اولان عبادتکاه و زیارتکاهلری بیان ایدر اولا مدینهٔ قلعه سنک جانب شرقیسنده زیارتکاه بقیع غر
آداب اولدرکم ابتدا پاک آبدست الوب قلعه نک بقیع قپوسندن طشره چقنجه بو دعا تلاوت ایده دعاء بقیع السلام
علیکم یا قوم مؤمنین و انا ان شاء الله بکم لاحقون ٭ اللهم لاهل البقیع الغرقد ٭ اللهم اغفرلنا ولکم اجمعین ٭ دیوب

حمام روشنادر و قلعه ایچنده کچی خانلرک اعلاسی مکلفی مصر قپوسنک ایچ یوزنده قلعه‌یه کیرر کن صاغ جانبده خانی یوز یکرمی اوجاق خان مصنعدر و مقابله سنده خانی الکی حجره در و مسجد ر مشهور خانلر بونلردر و بو قلعه‌نک ایچره سراپا چارسوی بازارینک طریق عاملری بیاض قالدرم دوشه لیدر و غایت پاکدر دایما اصقالر بو طریق عامه صو نثار ایدرلر و جمله یکرمی عدد مکتب صبیان ابجد خانه رویدی یرده دار قرا در کم هر برنده قرآن حفظ و ابن کثیر و سبعه و عشره و تقریب قراآتلری تلاوت اولنور رویدی یرده دار الحدیث وار در و جمله یتمش سبیل خانه در بعضی سبیللرک اوقافی متین اولمغیله حجاج مسلمین کلدکده عسل شربتی و شکر شربتی ایله اهل عطشانی سقی ایدرلر و بو قلعه ایچره اوچ یرده یکرمیشر اوللو زرقده مه طاشلر دبانلر ایله انیلر ایکیشر لوله‌لی چشمهٔ آب حیات جان بخشی وار در حضرت رسالتک معجزهٔ باهره سیله بو نهره کلن عین ظرقدندر و سلطان سلیمان خیراتیدر بو عین زرقه غایت عمیقدن کلر اما اینه غایت اسیدر لکن جوز یغی کوزده دوروب کسب هوا اتسه بوز پاره سی اولور غایت آب حیات و سریع الهضم و معتدل آب طهوردر بعضی سبیللرا وزره آیه وسقاهم ربهم شرابا طهورا و بعضی سنده انا اعطیناک الکوثر و بعضی سنده هنیئا مریئا وعینا تسمى سلسبیلا ویشربون من کاس کان مزاجها کافورا ومن الماء کل شیء حی آیت شریفلری جلی خط ایله تحریر اولنمشدر حقا که بو مدینهٔ منوره ده صودن عزیز خیرات یوقدر اما جامع رسول الله ده دخی بر صاحب الخیرات دلاکلر ایله صو کتوروب حوض شافعی حنفیلر انشا ایلسه بیک حج الاکبر ثوابی بولور ردی بو قدر ملوکلر کلوب برینه بو خیرات میسر اولمه مشدر غایت مجاهدر حتی حجاج مسلمین وار دقده غریب الدیار آدملر بره مدد تجدید وضوع ایدوب حضرت رسولی زیارت ایتدم دیو سعی ایدر آخر بعضی فقرالرده بر ابریق صوی بر ایکیشر پاره‌یه آلوب آبدست آلرخیلی ثقلت چکیلر و بو شهر ایچره جمله یدی یوز اسواق مزین در کرچه کارکیر بنا بذآز ستانی یوقدر اما هند و سند و عرب و عجم و بلخ بخارا و چین و ماچین ختا و ختن مشک تاتاریسی و حبش زبادی حاصل کلام اقالیم سبعه نک بونده زیه قیمت اشیالری بولنور یتمش بیک حجاج و تجار اهل بر و بحار متاعلرن کتوروب بونده چوزوب یوک بغلیوب کیدرلر بنده شهر منوره در و خلقنک اکثری الکاسب حبیب الله دیوب تجارت ایدرلر غایت پاک و نضیف و ظریف غریب دوست خلقی وار در و بو مدینه شهری رجب و شعبان و رمضانده شب روز کشاده اولوب نیچه یوز بیک قنادیللر ایله چراغان اولوب مدینه ایکی منور اولور اما حجاج مسلمین کلدوکده عید شریفلری اولکوندر زیرا اول کونده صره و عطیه لری واصل اولوب شادمان اولورلر و پاک لباسلرن کیوب حجاج مسلمینی خانه لرینه دعوت ایدوب ضیافت ایدرلر واحسان وانعام الوب مسرور اولوب کیجه لری قدر روز روشنلری عید اضحی اولور و جمله سی حجاج ایله حسن الفت ایدوب زیارته زیارت و دلالت ایدوب کار ایدرلر والسلام

اوصاف وار وشی مدینهٔ منوره

بو قلعه نک قبله طرفی و جنوب جانبی و غرب جانبی و شمال جانبی سراپا بغ و باغچه لی معمور و آباداندر سرای خانلر درکم یدی عدده و ایکی بیک کارکیر بنا ایکیشر قات واسع اولور قلعه نک خانه لری کبی تنک خانه لر دکلدر و جمله سی بیاض کرج ایله پوشیده مزین و مصنع اولور و کراسته اواخشابلری خورما اغاجندندر جا بجا روم اخشاباتلریله مصردن سویه اندن کمی ایله ینبوعه اندن دوه لر ایله مدینه یه کلوب خانه لر بنا ایدرلر بو وارشی مزین ایچنده دکلدر اما حکمت خدا بو شهرک جانب اربعه سی خندق مثال بر قور و قره دره در و جانب شرقیسی بر واسع فرزاددر تا قلعه دیوارنده نهایت بولور بو مابینده حجاج مسلمین قلعه دیوارینه قنارلر بو ادشده جمله محالدر اولکا **جامع کبیرلرد** جامع شریفدر بو مدینهٔ منوره ده بوندن غیری و قلعه ایچنده روضهٔ مطهره بو جامعک قبله قپوسنده محرابه وارنجه سکسن آیاق درجانبینی یوز آیاق در عالی دکلدر اما غایت مصنع طرز قدیم در یکتا مثال بیاض منور جامعدر و مقتدای ناس اولدقلری محرابی دخی ساده در و محرابی اوزره آیه کلما دخل علیها زکریا المحراب مرسومدر و مناره سی الچاقدر و حرمی یوقدر اینجاق طشره صفه سی وار در و جامع ایچی حرم و غیری حجر ایله دوشه دکلدر همان روضهٔ شریف حرمی کبی خورده قره چاقل طاشی ایله دوشه لیدر آدم پابرهنه اوزرینه بصسه حضور ایله بصه ماز شویله دوکولوب یایلمشدر و غیری جامعلر کبی مزین دکلدر ساده کوزه لیدر برکز عبادت ایده نک دعاسی مستجابدر زیرا حضرت رسالت ایله دعا ایله مشدر بو جامعک غرب طرفی مقابله سنده مسجد **حضرت ابابکر** رضی الله عنه بر کوچوک قبه لی و الچاق مناره لی مسجد شریفدر و حضرت رسول جامعک جانب قبله سنده یوز آدم قریب بر مسقط یرده مسجد حضرت رضی الله عنهم بو دخی مکلف بنالی بر کوچوک قبه لی و بر الچاق مناره لی مساجد شریفدر بو وار وشی ایچره عبادت ایدیکن مساجدلر بونلردر فرق الکبی مدرسه نک بعضیلری خانه لر اولمشدر و الیتمی دای قرا واون بر دار الحدیث و یکرمی مکتب صبیان نارسیدهٔ طفللارن ابجد خان وار در جمله سنک سنوی صره و عطیه لری و کسوه لری متعیندر بو مدینهٔ منوره ده او لان خیرات حسنات بر دیارده یوقدر و بو وارشده بر حمامدر بر یمی حضرت رسالت جامعنک قربی مقابلنده بول ۲ اشرف داود پاشا حمامی غایت لطیف پاک حمامدر و آب هواسی خوب و خدامللری محبوب حمام مصنعدر اما هر یار کشاده دکلدر و بو حمام قربنده خاصکیه مدرسه سی کارکیر بنا بر متین قلعه مثال در حجره لرینه حجاج مسلمین مکث ایدرلر و حضرت علینک قپوسی آب زلالدر بو وار وشده در حجاج اندن نوش ایدرلر و بو وار وشده دورد عمارت عظیم وار در جمله سی سلیمان خانک و مرادخان ثالثک حمامی قربنده در و خاصکی سلطانک اوچر قزغان چوربالری شب روز طبخ اولنوب مرتبتن حجاجه و غریب غربایه و سایر مساکینلره سفره بی امتنانلری ایله بر رنان و بر رطاس بوغدای شوربالری مبذولدرکم آیه ان الله هو الرزاق ذو القوة المتین اما لیلهٔ مبارکه

فقيه وعالم وفاضل ايدي عمري ٩٤ سنه و ٧١ سنه حضرت عايشه جنبنده مدفوندر عبد الله بن جعفر بن ابي طالب رضي الله
عنهما حضرت علينك برادرزاده سيدر بدر غزاسنده حضرت ايله معا ايدي مدت عمري ٨٥ سنه عهد عبد الملك بن مروانده
بقيعده قبري ساير اقربالري قربنده آسوده درلر رحمة الله عليه وحضرت امام زين العابدين بن علي بن حسين بن علي
اون ايكي امامك دوردنجيسيدر مدت عمري ٤٣ سنه عهد وليد بن عبد الملكده ٩٤ سنه وفات ايدوب عمي بزركوارلري امام
حسن قبه سنده مدفوندر وحضرت امام حسن ابن حضرت علي رضي الله عنهما حضرت سبط اعظم سيد معجم ذي الكرم الجليل
حضرت امام حسن ابن علي ولادت باسعادتلري هجرتدن اول مكده دوغديلر ٣ سنه خلافتلري انجاق آلتي آي اولوب
حسن حسن رضالري ايله فراغت ايتديلر عمر عزيزلري ٤٦ سنه كندو خاتونلري زهر ويروب تاريخ شهادتلري في ٤٣ سنه مدينه
يكرمي دفعه پياده مكهٔ مكرمه‌يه واروب حج ايتمشدر بيت حسن ايله حسيندر ايكيسي هما رضي الله تعالى عنهما اينه بو قبه
ايچنده حضرت عباس ابن عبد المطلب عمي رسول الله‌در زمان جاهليتده بدر غزاسنده بو عباس وعقيل بن ابي
طالب يتمش نفر كسته لرايله كعب بن عمرو الانصاري دستنده اسير اولوب حضور حضرت رسوله كلدكلرنده حضرت عباس
وحضرت عقيل اسلام ايله مشرف اولديلر مدت عمر خلافت عثمانده مرحوم اولدي عباس ٨٧ سنه بونلر حضرت رسالتك
وصيتي اوزره حضرت انتقال ايدنجه حضرت علي غسل ايدوب بو حضرت عباس ايكي اولادلريله بري فضل بري قثم.
ايله خدمت ايدوب حضرت رسول اوزره ماء طاهر صب ايدرلردي اما مبارك قميصلرن چيقارمدن غسل ايدوب
بعده ايكي قات كفن دخي صاروب دفن ايتديلر بونلر اول عباس عم رسول الله‌در وينه بو قبه داخلنده حضرت
امام محمد الباقر ابن امام زين العابدين مدت عمر ٥٢ سنه وينه بو قبه ايچنده حضرت امام جعفر امام سادسيدر خلافت
جعفر منصورده مرحوم اولدي صادق ابن امام محمد باقردر مدت عمر ٦٥ سنه بو قبه ايچره حضرت عباس وامام حسن وامام
محمد باقر وامام جعفر صادق بو دوردي بقيع ايچره سكز كوشه بر قبهٔ عالي ايچنده آسوده لردر وصندوقلري يشل
منقش اطلس زرانددرزر ايله پوشيده بر مزين قبه در واسم شريفلري صندوقلري اوزره مستور اطلسلرده
مسطوردر وغايت منور قبهٔ نوزدر دورد اياق طاش نردبان نزول اولنور بر قبهٔ عاليدر جمله سنك روح
شريفلري چون بر يسن شريف تلاوت ايدوب شفاعتلرن رجا ايلدك رضي الله تعالى عنهما وبو آستانه نك مقابله سنده
مسجد حضرت علي مناره سز بر كوچوك بقعه در وباب بقيعك خارجنده عمت رسول الله حضرت بر كوچوك قبه ده
آسوده در وينه بو محلده بر قبه صغيره ايچره حضرت عقيل ابن ابي طالب حضرت علينك قرنداشيدر وبو محلده امام مالك
قبه سي ايچنده قرات صاحبي امام نافع مدفوندر وبوكا قريب بر قبهٔ صغيرده حضرت علينك والدهٔ مشفقه سي
فاطمه بنت اسديه وبونلره قريب صاحب المذهب حضرت امام مالك بن انس بن عامر حميريدر كبار تابعيندندر مدت
عمرلري ٨٤ سنه و ١٧٩ سنه عهد هارون الرشيدده مرحوم اولوب بر قبه چكده آسوده درلر بعضي مالكي فقرالري توربدارلري
واردر وبوكا قريب آل عباسياندن الواثق بالله هارون ابن معتصم بالله محمد قوت بازويه مالك زوراور آدم ايمش
وغايت صاحب كرم مرد خدا ايمش مدت خلافتلري ٥ سنه و ٢٣٢ سنه ذالحجه سنده اوطوز ايكي ياشنده مرحوم اولوب
ام صفيه جنبنده مدفوندر بواب صفيه مدينه قلعه سنك بقيع قپوسنك اوكنده صوقاق آشري بر قبهٔ عالي ايچنده
حضرت صفيه بنت حيي كه وست عاتكه بونلر ام المؤمنين زوجهٔ رسول الله‌در بونلردن غيري حضرت حبيب خدا اون ازواج
خاتون تزوج ايتمشلردر وكندولردن صكره قالمشلردر اولكه بعد النبوة سنه ده حضرت عايشهٔ صديقه بنت حضرت ابابكر
الصديق حضرت رسول تزوج قلدقلرنده بعث نبوتيه نك بشنجي سنه سي ايدي رومانه نام خاتوندن منتقه ايدي حضرت
عمر ٥٧ سنه هجرتك ٥٨ سنه معاويه خلافتنده وسوده بنت زمعه نكاح ايتديلر وحفصه بنت حضرت عمر وست زينب بنت جحش كه
زيد بن حارثدن محلوله ايكن آلمشلردر وجويريه بنت الحارث ودخي ام حبيبه بنت ابي سفيان وام سلمه بنت اميه قرق
دورد ياشنده ايكن نكاح ايتديلر وجاريهٔ ماريه دخي حضرتدن صكره بو مذكورونلر حياتده قالديلر رضي الله عنهن بو اهل
بيت رسول الله جمله بقيعده بر قبهٔ عاليده مدفونلردر جمله سنك صندوقه لري يشل منقش اطلس ايله پوشيده درلر
اما قبهٔ ازواج نبي حضرت عايشهٔ صديقه ودخي ام حبيبه عمري ٤٤ معاويه همشيره سيدر وبعضي جواريئ رسول عا
يشهٔ صديقه نك جنبنده آسوده درلر زراندرزر نقش بوقلمون اطلس اخضر ايله پوشيده در توربدارلري عود وماورد
دي ايله احراق ايدرلر كم جميع زوارك دماغي معطر اولور حقير روح شريفلري چون بر يسن شريف تلاوت ايدوب والده مز
اولمقلريندن شفاعتلرن رجا ايلدك وبو عايشهٔ صديقه نك بابي اوزره بو تاريخ ترقيم اولنمشدر امر بتجديد هذا المرقد
المباركة حضرت عايشه صديقه رضي الله عنها السلطان سليمان خان ابن سليم شاه ابن بايزيد خان ابن محمد خان خلد الله
ملكه سنه خمسين وتسعمايه بتحرير در وبوكا قريب ينه بر كوچوك قبه ده بنات رسول الله‌دن حضرت ام كلثوم وست دختر
پاكيزه اختري حضرت عثمانه ورديلر اما ست رقيه ٢ سنه بدر غزاسي كوني مرحومه اولديلر وينه بو قبه ايچره رسوللدر
نكاحيله ابو العاص بن ربيع بن عبد العزي حباله سنده ايدي اما حضرت فاطمه الزهرا هجرتك ايكنجي سنه سنده
حضرت عليه وردكده حضرت فاطمه اون سكز ياشنده ايدي حضرت علي يكرمي بالغ ايدي اما حضرت فاطمه
حضرتلري ارمه مشلردر بو دورد دختر رسول الله جمله خديجهٔ كبرادن غزاي احد عودتنده حضرت رسولاز
د واچلرنده اندراج ايدوب فراشي رسول ينه اهل بيت رسول الله‌ك ام ولد ابراهيم جاريهٔ ماريه قص
قبطي مصر حاكمي ايكن حضرت رسالته تعشقندن هدايا لريله مدينه‌يه اول نام بر قعل كترديحضرت علي
الهدايا تشترك ديوب قاطري الدي ودلدل علي ويدكلري اول بغلدر ويغفور نام بر حمار صنعتيك وغيري

سورهٔ الهیکم التکاثر تلاوت ایده رک جانب شرقه بوغازهٔ کبرا ایچره ایکی یوز آدم گیدوب کل اول آداب اوزره ابتدا زیارت
حضرت عثمان رضی الله عنه السلام علیک یا خلیفهٔ رسول الله السلام علیک یا سیدنا یا عثمان ذوالنورین السلام علیک
یا عثمان ابن العفان جزاک الله تعالی عن امت محمد خیرا و لقاک فی القیمة برا و اماناً لیتشفعلنا یا صاحب الحیاء ولا
ایمان الشهید فی حالت حالت تلاوت القران وفی شهر رمضان یا جامع القران السلام علیکم یا وزیرا یا رسول الله دیوب
شفاعتلرن رجا ایده رک روح شریفلریچون فاتحهٔ شریف تلاوت ایده مناقب حضرت عثمان هجرت نبویه نک ۲۴ سنه
محرمنده امیر المؤمنین اولدی بیت اوچنجی یار عثمان ابن عفان که اولدر منبع فضلیله عرفان نسب شریفلری بونلردر که
ذکر اولنور حضرت عثمان ابن عفان ابن ابو العاص بن امیه بن عبد شمس بن عبد مناف بن قصی بر کلاب بن مره بن کعبدر
تا بکرسول الله ایله متحد لر کنیه لری ابو عمر در و بر قولده ابو عبد الله در اول سلسله اجداد رسولدندر ولادتلری
مکه ده وفاتلری مدینه ده واقعه عظیمه اولمشدر بونلر حضرت پیغمبرک ایکی دختر پاکیزه اخترلرن منکوحه لکله وزمک
ایله ذوالنورین در لر بیت خلق رحمان صاحب النورین علم حلمیله مجمع البحرین مجمع فضل جامع قرآن صدف در معرفت
عثمان مدت خلافتلری ۱۱ سنه اولدی حضرت عمر وفاتندن اوچ کون صکره بیعت اتدیلر حین جلوسلرنده ۶۹ یاشنده ایدیلر ۱۱
سنه خلافت ایتدکدنصکره ماه رمضانده تلاوت قرآن ایدرکن ۳۵ سنه تاریخنده شهید ایدوب جوار رحمته اردی حتی حین شهادتده
سورهٔ فسیکفیکهم الله آیت شریفن تلاوت ایدرکن خون عثمان بو آیت شریفه اوزره دوکلمشدر اول کلام عزت مآل
مصحف ابن قلعه جامعنده در مدت عمرلری ۸۲ سنه زمان خلافتلرنده خراسان و آذربایجان و طبرستان و کرمان و سمرقند
و افریقه و بونلر امثالی نیجه ولایتلر دخی فتح اولمشدر رحمة الله علیه قبر شریفلری بقیعک جانب شرقیسی نهایتنده برخوف
ما نمکلستان فی کنارنده بر قبهٔ عالیه ده مدفوندر حتی حالت نزعده یا امیر المؤمنین سزی حضرت رسولک جنبنده دفن ایدهلم
دیو ادن طلب ایدرلر خیر غیره دعوت اولنا دق حدیمز دکلدر دیو رضا ویرمه مشلر سبب شهادت حضرت عثمان الشهید
سنه تاریخنده حضرت عثمان مصری حضرت ابا بکرک اوغلی محمد اکبره احسان اتدی اما حضرت عثمانک کاتبی اولان
مروانک مرادی مصری غیریه رجا اتمشدی رجاسی قبول اولمیوب محمد اکبر مصره قریب وار دقده حضرت عثمان طرفندن
مصره بر یرلیغ بلیغ اقتضا اتمکیله مروان کاتب حیله ایدوب بوکونه بر امر انشا ایدرکم اذا جاء الامیر فاقبلوه
لفظن بی نقط تحریر ایدوب حضرت عثمانه مهرلدوب بعده فاقبلوه لفظنک باء موحده سنه ایکی نقطه ایله تاء
مثنا قلوب فاقتلوه ایلیوب بر نجاب ایله بو ساخته امری مصره کوندرر حکمت خدا اول امر مصرده محمد اکبر حضرتلرینک
الینه کروب عقلی باشندن کیدوب بو امری مدینهٔ منوره ده جمله صحابه یه کوندرر انلر دخی غلوی عام ایله حضرت عثمانه
بو ساخته یرلیغ بلیغی کوستردکلرنده حاشا بر اوردن بنم خبرم یوقدر دینجه جمله صحابه یا امیر المؤمنین بو حیله
و شیطنت حکم ابن مروان حیله سیدر بیزه آنی ور قتل ایده لم دیدیلر حضرت عثمان رضا ویرمیوب قرق کون حضرت
عثمانک سراین مدینه ده محاصره اتدیلر حضرت علی بو فسادی دفع ایچون اوغلی حضرت حسینی و خدامی قنبری کوندروب
عسکر هجوم ایدوب قنبرک باشن یاردیلر حضرت حسنک لباسن چاک چاک اتدیلر آخر بالاده تحریر اولندیغی اوزره کنانه بن
بشر بجیبی نام ملعون حضرت عثمانی قرآن عظیم تلاوت ایدرکن شهید اتدی نمازن حکیم بن حزام حضرتلری قلوب بو آستانه
ده دفن اولندی سبب شهادتلری بویله در و بر روایتده سبب شهادتلری زمان خلافتلرنده معاویه شام والیسی
ایدی اهالیسی شامه ظلم صریح ایدرشکلنده اولوب نیجه بیک آدم شامدن مدینه یه کلوب حضرت عثمانه تظلم ایدوب
معاویه نک عزلن استدیلر رجالری قبول اولمیوب غلوی عام اتدیلر دفع جمعیت ایچون خلقه بر محبت نامه ایچنده فاقبلو
هم لفظن یازارلر یعنی ینه حاکمیکز معاویه قبول ایدوک دیو رجا ایدر بو کاغذ معاویه طرفندن کلن شاکیلره
رتبی آدملرک الریته کرنجه فاقبلوهم نقطه لرن حک ایدوب فاقتلوهم ایدر لر هایده بزم معاویه حضرتلرینه ینه
تصدیق وارایمش دیو اشد طغیان ایدوب قرق کون جنک عظیم اولوب آخر بالاده تحریر اولندیغی اوزره حضرت
عثمان شهید اتدیلر بیت اول حیا کانی حضرت عثمان الکاده قالمدی بودار جهانده اهل بیت حضرت عثمان حضرت رقیه
وحضرت ام کلثومه بونلر حضرت رسالتک بناتلریدر رحمه بیجهٔ کبرادن متولدهلردر ۲ سنه بعد النبوه بدر غزاسی کوننده
اهل بیت حضرت عثمان رقیه بنت رسول در وفات اتدی اندن نبوتک اوّل سنه سنده حضرت رسول ام کلثومه
حضرت عثمانه تزوج عثمانه ذوالنورین دیدیلر و بو سوزه حضرتک کلام دربارلرندن حدیث اعلنوا الزفاف ولو با
لدفاف بیورد قلرندن جل جلاله سزدایره دق اولندی وعظیم وزنبیه اوزره سرور شادمانلر اولدی ربیع بن عبدا
العزی یه وار دی غزاء حنین کوننده ست زینب مرحومه اولدی بو اوچ بنات رسول الله بقیعده آستانه سنک
بابی بونلرک قبه سنه داخل در بو بقیعده حضرت عثمان قزل قانلی یشل اطلاس ایله پوشیده در هر بار بو اطلاس
تجدید اولدی حمد خدا زیارت ایدوب روح شریفلریچون بریسن شریف تلاوت ایدوب تمام اولدی اندن
ینه بو محلده ام سلمه بنت ابی امیه اصحابهٔ کرامدن ام سلمه عبد الله المخزومینک خاتونی ایدی ابو سلمه وفات
ایدوب ام سلمهٔ حضرت تزوج قلوب ۴۴ یاشنده ایکن نکاح اولوب ام المؤمنین اولدی ۶۲ سنه مرحومه اولوب بو
بقیعده مدفوندر حکم بن العاص مکه فتحنده ابو سفیان ایله اسلامه کلمشلردی افشای اسرار سیدالابرار ایدی اصحا
کرام بیننده بونلره طلبید رسول دنیلردی ۳۲ سنه مرحوم اولوب حضرت عثمان جوارنده مدفوندر ابو سعید الخدری نقیب
سعید بن مالکت سناندر اهل مدینه و قوم انصاردندر مدت عمر ۲۴ سنه عبد الملک بن مروان عصرنده ۱۴ سنه مرحوم
اولوب حضرت عباس جنبنده مدفوندر وجابر بن عبد الله قوم انصاردندر حضرت ایله اون طقوز غزاده بیله ایدی غایت

حضرت حذیفه بن جابر یمنی قوم انصاردندر و علمدار عثماندر قرق کون صکره مرحوم اولوب ینه جوار عثمانده مدفوندر
کلوبلر صحابهٔ کرامك اولورلندر و عشرهٔ مبشره دندر یعنی بونلره جنت قریب حضرت سعد بن ابی وقاص مولودلرینك
سنه ۲۳ مکده تولد ایلیوب عثمان وقعه سن کوروب تیر کمان الله اکوب خیلی صواتش ایلدی کوردیکم جمله صحابهٔ کرام
کبیه تیر کمان چکسن بالآخره سهم قوسیله مدینه‌ده چقوب ترك دیار ایدوب غزاده غزایه مجاهد فی سبیل الله اولوب هجرتك
سنه ۵۵ مدینه قربنده عقیق نام محلده خسته اولوب سکسن یاشنده انده مرحوم اولوب نعشین برمحله کتوردیلر بونلر دخی عشرهٔ
مبشره دندرلر روایت حدیثدر و اهل جنت اولدقلرینه حدیث صحیح وارددر و بونلرك حقیر برآستانه سن دخی زیارت
اتدم شام ایله قدس ماییننده جسر یعقوب قربنده برزیارتکاه خاص عامدر تکیه سی و شیخی و فقرالری واردر و بلا مدد و
ولوغایت تیر و کمان بیچ کمان مالامال لدر اینان قبرنده صندوقه لری وار اما الله اعلم سیاحتده ایکن مقاملری اولدی و بو مقام
دخی مصر اسکندریه سی قلعه سنك بر دریاده کی باب اخضری ایچری کردکلده صاغ طرفنده برقلهٔ عظیم ایچره زیارتکاه سعد
وقاصدر آنده دخی نیچه بیحد اثرك کوزترلری و نیچه کمان کشلرك ضربلری و عبرت نما اشیالری واردر زیارتکاه اهل ذوآدر
ظاهرا بو دخی مقاملری اولدی وینه مدینه ده سعد وقاصك قبه سی یوقدر حضرت سعد ابن زید بن عمر هجرت نبویه نك سنه ۵۱ ده
مرحوم اولدی بونلر دخی عشرهٔ مبشره دندر خلاصهٔ کلام چاریار کزیندن غیری عشرهٔ مبشره نك اکثری بو سعد وقاص قبه سنده
مدفون اولدقلریچون قبهٔ عشره در اصحاب عشره بونلردر اولا چاریار سبطین و طلحه بن عبدالله و حضرت زبیر بن عوام
و حضرت عبدالرحمن ابن عوف و حضرت سعد ابی ابی وقاص و حضرت سعد بن زید بن عمر و حضرت عبیده بن جراح شامده خلیفه
ایدرمیه ینه شام قربنده ازن قریه سنده مدفوندر چاریار ایله بو اون کشیه جنت موژده لنمشدر بونلردن ماعدا
اصحاب جناب نبوتك مآمكث مددی و حصرلری یوقدر نهایه درلکن عند اهل الحدیث معتمد منه مقتضا نیچه یوز اون دورد
بیك نفر اصحاب کریمدر دمشلر بیت واقع از حق سلام رضوانش بادیرا اهل بیت یارانش وینه بقیعده حضرت
زید بن ثابت الانصاری بنی سلمه قبیله سندندر معاویه خلافتنده هجرتك سنه ۴۵ ده مرحوم اولدی و بونلره قریب
حضرت عبدالله بن سلام الانصاری بنی اسرائیلدن حضرت یوسف نسلندندر ایدی هجرتك سنه ۴۳ مرحوم اولدی صحابهٔ کرامدن
اولورلندن ایدی و بونلره قریب کعب حضرت کعب بن عمر الانصاری بدر غزاسنده عباس بن عبدالمطلب و اوغللری بنی بونلر ایله
حضرت علی و ابو اسیر ایدوب عباسی قید بند ایله حضور رسوله کتوروب عباس اسلام ایله مشرف اولدی حضرت عباس
اولدرکی عمی رسول الله ایدی و حضرت انتقال اتدکده حضرت علی غسل ایدوب بو عباس صو قوملردر بعده مذکور کعب بن
عمر هجرتك سنه ۵۵ معاویه خلافتنده مرحوم اولدی وینه بو محلده حضرت ابی بن کعب قوم انصاردندر صحابهٔ کزیدنك
کبارندندر رحمة الله علیه وحی کاتبی اولمشدر سنه ۱۹ بعد الهجره وفات اتدیلر وینه بقیعده قبه شرفا مدینه ماکلری
اولان جمله شرفای اولاد ذکرالمر بو قبه ده مدفونلردر و مدینه قلعه سنك باب مصر اغلنده قبهٔ حضرت علمدار رسول
الله ده در وینه بقیعده قرآفهٔ اروام علما یاشقه بر کوشه ده جمیع علمای روم آنده مدفوندر اولا جلب مصلح الدین افندی
اسم شریفلری مصطفادر قانون عثمانیده بش اون سنده بر روم اللری دوشرمه تعبیر ایدرلر نیچه بیك صبیانی جمع
ایدوب آستانه یه کلدکلرنده هر برن برراعیانه و برر اوجاغه قیوب تربیه ایدرلر مزبور مصلح الدین اول صبیا
نلردن اولوب حرم خاصه دوشوب آنده نشو نما بولوب آق خلیفه اولوب خاص اوده ایکن شیخ الحرم اولوب سنه ۱۰۲۵
تاریخنده مرحوم اولوب بقیعده قرآفهٔ ارواحده مدفوندر بو حقیرك پدر بینه پدر درلر ایدی بر قاج کره احسانلری ایله
بهره مند اولدق علم صلاح ایله مشهور پاك اعتقاد و حسن خلق ایله موصوف درویش نهاد کمسنه ایدی و آثار علمیه
سندن علم فقهده اشباه و نظایری اثر شرح اتمشدر و حضرت شیخ ابراهیم مدنی بلدهٔ قسطمونیدندر مدینهٔ
منوره ده عمر نازنینی مجاورت ایله کچدوکندن مدنی دیرلردی سنه ۱۰۱۱ تاریخنده وفات ایدوب حضرت عباس جوارنده
مدفوندر و دخی مولانا رومی منشی محمد افندی اناطولیده آق حصار خاکه پاکدندر مدینه ملاسی ایکن کنجینه وجود
پاکیمه بو خاکه پاك بقیعده خاك الوده اولوب بقیعده تعمیع ایدنمشدر فارسی و عربیه و ترکیده فصاحت و بلاغت بملا
حت اوزره تألیفاتلری واردر و پاکیزه اشعار محمودی عالم آرا دراندن قبر نعش الوصول درلر بر حل زوددم قبردر ایچنده
المولی سنان نیچه حضرتلری مدفوندر بونلر مدینهٔ منوره ملاسی اتمشلر موزدلکی ایله مصر قربنده سویسده قریب اولدقلرنده
بیوردیلرکه حضرت رسالت بیزه ینه مدینه منصبین احسان بیوردیلر انشاالله ینه بز مدینیه متوجه اولورز لطف
ایلکه اگر انتقال ایدرسك بزی ینه مدینهٔ منوره یه کتوره سز دیو وصیت ایدرلر حکمت خدا اول کیجه کیده انتقال ایدوب
برغیره کیجی ایله وجود نیز وصیتی اوزره مدینهٔ منوره یه کتوروب بقیعده مدفوندر روم ملازم سنلی مزاری معلوم
ناس اکیچون قبر نعش الوصول درلر رحمة الله علیه وینه بو محلده بر صفه اوزره فضلادن علا المولی مصطفی بن قره دا
وود مکهٔ مکرمه مولاسی ایکن دهرندایل بولنکسوب خاك بقیع عنبر پاکده مدفوندر وینه بو محلده قریب بر کار کیر تاج
مصطفیا اوزره الشیخ خیرالدین خضر بن الامام احمد الاماسی الشهیر بایجادی افندی مفسرین و محدثیندن و فضلادن الکدره
بیوك کسنه ایدی حضرت عباس جوارنده زیارتکاه انامدر المولی محمد الشهیر بعرب خواجه دیاررومدن کلوب حرم خاصده
نشو نما بولوب نیچه مدارس و مناصب عالیه متصرف اولوب مدینه مولاسی ایکن قرآفهٔ بقیعه منلاسی اولوب حکم حکومتدن
منقطع اولدی مقدما حیاتنده ایکن دخی دغدغهٔ خلقدن آسوده حال کوشه نشین فارغ البال بر رجل عفیف اهل حال کمسنه
ایدی و حضرت عباس قربنده شیخ محمد ابن عراقی بنه ز مصر بکلرندن ایدی کندولری دخی برمیر کبیر ایدی جیفهٔ دنیایی ترك
ومنزوی بندی بعده مدینیه کیدوب مرحوم اولدی عره بستانك شذن خارنده آیده بر کوز صو ایچر دیدیلر بو محلده

تحف یادکارلر کتوروب مقوقس اسلام ایله مشرّف اولوب ینه مصره کتدی بر روایتده مقوقس طرفندن هدایالر ایله ایلچی کلن حکیم زاتدر مصرید رحضرتک جمال باکمالن کوروب اسلام ایله مشرّف اولوب حضرت عمر خلافتنده عمرابن العاص ایله مصر غزاسنه کلدکده زالنون اوّل صواشده شهید اولوب شیخ عقبهٔ جهینی جوارنده مدفوندر حضرت عمر وابن العاص مصری فتح ایتدکده بو مقوقس عساکر اسلامه چوق ظهایر وامداد ایتمشدی زیرا ینه مصرده بوری بکی مثابه سنده حاکم ایدی امّا حکومت کبرا قدس وانطاکیه قرالی خرقیلک ایدی بر روم کفارینه رغماً مقوقس اهدا ایدوب مصری حضرت عمره وردی ماریه نام جاریهٔ حضرته بونلر وردی بو ماریه ام المؤمنین سیّت زینب بنت جحش ایله بر بیتده ساکن ایدی وبو سیّت زینب مقدّما زید بن حارثک خاتونی ایدی حارثه فوت اولوب هجرتک بشنجی سالنده آیه فلمّا قضی زید منها وطراً زوّجناکها آیتی نازل اولوب سیّت زینبی حضرت رسول تزوّج ایلدی مشارالیها حقنده بنم بویله آیت شریف نازل اولوب فراش رسول اللهه لایق اولدم دیو حضرت ابراهیمی الان بر قمیوب تفاخر کسب ایدردی امّا حضرت رسولدن صکره قالان اون بش خواتینلردن اوّل بو مرحومه اولدی قبه لری مزکوردر و بو محلّده قبّهٔ امّ المؤمنین حضرت امتعانی اسم شریفی فاخته بنت ابی طالبدر که حضرت علینک بیوک همشیره سیدر حضرت رسولک منکوحه سی ایدی حتّی لیلهٔ معراجده حضرت بونلرک خانه سنده ایکن معراج برین واقع اولمشدر جنبنده جواری رسولدن اوچ جاریه دخی زوانلرزده مستغرق مدفونلردر وبونلرک قربنده بر کوچوک قبّه سیّت حلیمه بنت ابی ذویب السعدیه حضرت رسالتک سود اتالری دیو بنی سعد قبیله سندن منعمه بر خاتون معظمه ایدی حضرت رسالت ایله حضرت حمزه وحضرت ابوسلمه بن عبدالله المخزومی وعبدالله بن جحش الاسدی هنوز وجوده کلمشلردی بونلری دخی حلیمه خاتون امزدروب حضرت ایله بونلر سود قرنداشی اولمشلردر امّا رضاعاً خواهرلری سلما نام فرشته سلما قز ایله همشیره اولمشلردر وبو حلیمه خاتون سود اناقبه سی ایچره حضرتک رضاعاً سود قرنداشی سلما خاتون وحضرتک پدرندن انتقال ایدن جاریهٔ زکهٔ حضرتک بشکی ومهدی خدمتنده ایدی نامنه امّ ایمن درلر حلیمه خاتون جنبنده بر قبّه ایچره مدفونلردر هر صباح زیارت ایدوب حضرت آنلره دعا ایدر مشی برخصوصده ثقات اهل سیر رحمة الله ایله تحریر ایتمشلردرکم حضرت رسولک پدری تجارت ایله شام شریفه کیدوب بعد التجاره شامدن رجوع ایدوب اکام شدایدن خسته حال اولوب مدینه مرحله برقالدقده دار النابغه نام محلّده مرحوم اولوب انده دفن ایتدیلر مدّت عمر اوج کره حضرت بصری شهرینه کیدرکن زیارت ایدوب اسلام تلقین ایلمشلردر زیرا زمان جاهلیتده مرحوم اولمشلردرکم اول زمان حضرت هنوز انتی یاشنده نابالغ ایدی بعده ولادت رسولک التنجی سنده حضرتک والده لری امینه خاتون بنت حضرتک پدری عبدالمطلب مدینه ده قالان میراثن طلب ایچون حضرتی بیله آلوب مدینه یه کیدوب قالن مخافاتلرن آلوب برکیجه مدینه ده ساکن اولدیلر حکمت خدا حضرتک والده سی امینه خاتون خسته حال اولوب مدد مکه یه کیدم دیو مدینه دن ایکی منزل بعید ابوا نام یرده مرحومه اولوب قبایل قریشدن کمو واریسه امینه خاتونی دفن ایتدیلر حضرت اول اثناده التی یاشنده ایدی حضرتی آلوب مکه ده عمجیسی ابوطالبه کتوردیلر بعض مؤرخین والدهٔ رسولک نعشنی محافه ایله دوه اوزره مکه یه کتوردیلر درلر امّا نقله اهل سیر هجرتک التنجی سنده حضرت رسول جسد والدهٔ ابوا نام قریه دن چیقاروب تروتازه بولدیلر مدینهٔ منوّره یه کتوروب سودی والده سی قبّه سنده دفن ایتدیلر ایکیچون اهل مدینه بو قبّه یه قبّهٔ امینه درلر بو قول محقّقدر بو قول اوزره والدهٔ رسول امینه خاتون حلیمه خاتون ایله یشل اطلس ایله پوشیده بر چار کوشه صندوقچه ایچره آسوده لردر روح شریفه لریچون سورهٔ نساء تلاوت ایدوب شفاعتلرن رجا ایتدک وینه بو محلّده بر قبّهٔ بیاض ایچره اولاد ذوی الاحترام سلالهٔ حضرت رسالتپناه واد عمر شهرتیه اولکه حضرت ابراهیم هجرتک سنه ۱۰ ابراهیم ابن رسول مرحوم اولدی سنه که ام ماریه وحضرت قاسم وحضرت طیب وحضرت طاهر بونلر خدیجة الکبرادندر قاسم بعد النبوه سنه ده مکه ده وجوده کلدی وحضرت اسماعیل بو تحریر اولنان اون نفر اولاد کراملر طقوزی حضرت رسالتک انتقالدن اوّل جمله آخرته انتقال ایلدیلر الّا فاطمة الزهرا حضرت علینک نکاحنده قالوب آنلر دخی التی آیدن صکره دار فنایدن دار بقایه حضرت ابابکر خلافتنده انتقال ایتدیلر مزکور شهزاده لر دخی ترتیب اوزره آسوده اولوب صندوقه لری یشل اطلس ایله پوشیده در رحمة الله علیهم اجمعین بیت اکه آکینه چوق سلام اولسون یرلری روضهٔ جانان اولسون ازواج واولاد رسول الله بو محلّده تمام اولوب صحابهٔ کرامی بیان ایدر ینه بقیع ایچره بر قبّهٔ صغیره ده حضرت سعید الخضری صحابهٔ کرامدن راوی حدیثدر وبو قبّه ایچره حضرت عمر ابن عمرو وبر بری صحابهٔ کرامدندر حضرت علی خصوصنده حضرت سلمان پاک بیلن بغلادی ودستور وردی اکمک جیلرک سلسله سی انکه متصلدر سکسن یدی سنه عمر سوردی حضرتک هر غزاسنده حاضر اولوب غزوات مسکینه اتوک بشرردی وقبّهٔ سیّت رومان زوجهٔ حضرت ابابکردر وحضرت عایشه صدیقه نک والده سیدر هجرتک سکزنجیده مرحومه اولدی وبو کونده زوجهٔ حضرت عثمان سیّت رقیه بنت رسول اکرم دخی مرحومه اولوب جامع رسولده حضرت جنازه لری نمازن ادا ایدوب بقیعه بیله کتدیلر سنه حضرت ابراهیم ابن رسول رحیم برسنه دوردآیلق ایکن مرحوم اولوب بونلرک دخی نمازن حضرت رسول قلدی وحضرت صهیب رومی صحابهٔ کراملر اولوب ترکند رحضرت رسالتک اذنی ایله حضرت علی اون یدی کسه نک بیلن بغلادی وبیز اندی التیمی بوصهیب رومیلر بیلن بغلادی واجازت وردی که حضرت رسولک مدّاحیدر حضرت رسول بوصهیب حقنده بیوررلر فردوسده حیاردر مسطوردر حدیث انّه قال اوّل من یسقی حوض صهیب الرومی یعنی قیامت کوننده بنم ابرکوثرمو مقدّن اوّل صهیب رومی ایچر بیوررلر دو آخیلرک سلسله سی اکا منتهیدر بوز اون یاشنده وفات ایتدی هجرتک ۳۸ سنه ایدی امّا حضرت عمر رضی الله عنه مجروح اولدوقده اول معرکه اثناسنده بو صهیب رومی حضرت عمر وصیتی ایله اوچ کون امامت ایتمشدر اولو سلطاندر امّا بر جبل عالی اوزره بر صهیب رومی زیارت ایتدم عظیم آستانه سی وار وینه بقیعده

پاك اولوب وطبع ملول اولور و غنچه‌ء نا شکفته‌لری وجمله خواتینلری بو باغده دمان حوضنده غسل ایدرلر ایکیچون حضرتك بو باغنده باغ نسوان درلر خواتینلره مایل اولدقلرندن جمله اصل بیته بو باغی وقف ایله مشدر رجال مقولیسی بو محله کلمزلر اکر زوار حجاجدن کلرسه مختفی بولوب باغ باتلردن اذن اولورسه کروب زیارت ایدوب عبادت ایدرلر اندن بو زآدم **جامع قبله نبیندر** بالاده ذکری سبقت اتمشدر حضرت رسالتك اوچنجی بنا اتدوکی مسجددر حرم ومناره سز برمسجد در بوندن یوز الکی آدم بعید طاشی نردبان ایله چیقلر **مسجد سلمان فارسی** بو دخی حرمسز ومناره سز برقص عالی برکوچوك مسجد در وبو که یوز آدم قریب **مسجد حضرت عثمان** بو دخی طاشی نردبان ایله عروج اولنور حرمسز ومناره سز برمفید مختصر مسجد در وینه برکه قریب **مسجد حضرت علی** بو دخی ایله سناده برحرمسز ومناره سز مسجد در حجاج مسلمین کلدکجه جماعتلری چوق اولور بو مساجدلره ایکی کره کلوب عبادت ایدوب مدینه منوره‌نك شمال جانبنده حضرت حمزه زیارتلرن بیان ایدر اولاد خیمه‌لریمزده کامل یوز الکی آتلی ایله پور سلاح اولوب زیارت حضرت حمزه‌یه متوجه اولدق زیرا خیلی مسافه بعیده در وآز آدم ایله کتمك مخالفدر زیرا آخذ غزایه اولان یردر شمال جانبی سنکستان وخیبرستان داغلریدر خیبر یهودیلری کین کاهلردن فرصت بولورسه چیقوب آدمی هلاك ایدر دائما فرصت کوزه در حقیر پور سلاح عسکرله مدینه باغلری ایچره سیر تماشا ایدرك منع عجیب وغریبه زوارکم تعبیر اولنمز جمله‌دن بری بو باغلر ایچره اولان خورما درختی قدی آدم قدی قدر انجاق وار جمله خورما توشه‌لری یرده دمال اوزره صالقم صالقم اولوب عقیق یمنی وار یرده یطر عادت الله بونك اوستنه جاریدر که نخل خورما اوج آسمانه سرچکش اوله انا بو معجزه رسول الله‌ در که عنتاب باغی کبی اوزوم تیکلری کبی یرده یطر بونلری تماشا ایدرك ابتدا بیك آدم کیدوب **مصطبه حضرت رسول** حضرت بونده کلوب احد غزاسنه کیدرکن بونده مبارك تننده زره داودی کیوب مبارك میاننده سیف مسلولن بند قلوب بالذات کندولری چار یار کزینه قلیج قوشاتدی ومعلبانکی محمدی چکلادی حمزه قلیج قوشاتمغه آز ایوب بو محمدیار بو محله قادر اولن تا حضرت حمزه‌یه وارنجه پیاده کیدرسه صواب جهاد ایدر حقیر اتك درمیان ایدوب آتمی غلامیمه ورووب اول شدت حارده پیاده اولوب سوره الهیکم التکاثری تلاوت ایدرك برساعتده وادی حیامه رسول یعنی اوردوی رسول الله یری بو محله برکوچوك صفه واردر حضرتك اراملری خیمه‌سی برصفه اوزده ایمش بونده دخی ایکی رکعت نماز قلمق کرکه سنتدر بو محله حضرت رسالت پناه غزات مسلمینی جنکه آماده ایدوب صاف صاف عسکر ترتیب ایلدی ابتدا یدی بیك مجاهد نامدار اصحاب کبار ایله حضرت حمزه طلیعه عسکر ایدوب چارخیه مأمور ایدی وخالد ابن ولید یمیننده یدی بیك عسکرله آماده اولدی وحضرت عمرو عمرو ابن العاص پیاده عرب عسکرینه سردار اولوب بو صحرای عظیمه ایچره یورودیلر حقیر دخی جمله رفیقلریمزه تنبیه ایدوب بو صفه‌ده ایکیشر رکعت نماز قلوب نیت الغزا دیوب قلیچلریمز کمرلریمزه بند قلوب ینه شمال جانبنه بش یوز آدم کیدوب **صفه عاشورا** شام حجاجی بعد الحج بو محله ماه محرمده عاشورا پشوروب فقرایه بذل ایدرلر وبرصفه دخی صره امینی صفه‌سی در برصفه دخی مولا صفه‌سی وبرصفه دخی شیخ الحرم صفه‌سی بو مذکور درد صفه چار یار کزینکلدر سنه حضرت رسالت ایله بو محله کلوب حضرت حمزه زیارت ایدوب عاشورا الپنج ایدر ارمش خلاف سنتدر حجاج شام کلدکجه قرق الی بیك آدم جمع اولوب بیك قزغان عاشورا پشوروب مدینه قومینی کندیلری بیله آشراشنده دونرلر بو صحراده نیچه بیك اوجاق یرلری وچادر صفه‌لری وقرق الکی یرده قهوه خانه صفه‌لری وصوقیولری واردر وبو محلدن ینه شمال جانبنه یوز آدم کیدوب **زیارت قبه حضرت حمزه رضی الله عنه** مدینه‌دن بو محله برساعت یردر برجامع کبیر مثال برقبه عالیدر قبله‌سنه ناظر برقپوسی وار آلتی قدمه طاشی نردبان ایله چیقلراندن برآستانه‌نك حرمنه دخول اولنور بو بیاض سنك مجلا ایله مفروش برحرم منقوشدر بو حرمك قبله سمتنده في قبه‌سی التلده تا محرابی اوکنده قبه عالینك اورتاسنده چار کوشه برپاد مغلق ایچنده بر یشل صوف ایله مستور برچار کوشه صندوقه ایچنده آسوده درلر بونده یسینی شریف تلاوت ایدوب صوابن روح شریفلرینه هبه ایلدکده حقیر قلیج طرشسه تبرکا قلیجن حضرت حمزه‌نك صندوقه‌سی ایچره قیوب بر زماندنصکره چیقاروب تو بدارلر تکبیر ایده‌رك کرینه قوشنه غزا صوابن بولور وحضرت حمزه‌نك سر سعادتی اوجنده ینه زرتیتلرنده **شریف صالح** قدس سره اولو سلطاندر حوق کراماتلری ظاهر وباهر اولمشدر بونلرله برصندوقه ایچره آسوده درلر حضرت حمزه‌نك نسیب شریفلری عمی رسول الله‌ در که حضرتك پدری عبد الله‌ ایله لأب وأم برادرلریدر **حمزه ابن عبد المطلب** در آل هاشمیدر وحضرت رسول ایله سود قرنداشلردر نبوتك ایکنجی سنه‌سنده حضرت عمرله برابر اسلام ایله مشرف اولدیلر مجاهد فی سبیل الله زورآور توانا وشیخ مصطفی من عند الله ایدی نیچه غزالره سردار اولمشدر آخر بو احد غزاسنده حضرتك مبارك دندان شریفی شهید اولدوغی محلده حضرت حمزه‌ده کفار حیبرا ایچنده قالوب جنك ایده ایده نیچه یوز کفاری دندان تیغدن کچوروب کندوی دخی پاره پاره ایدوب شهید اتدیلر وعسکری منهزم ایدوب چونکه بو ساعتلك یرده قودیلر بأمر الله ینه غزات مسلمین ایله حضرت علی وفضل بن ابو طالب یتشوب کفارکه یوزن دوندردیلر العظمة لله واروب بو قدر رمال قنایم ونیچه بیك کفار قتل اولنوب حضرت حمزه‌نك جسد شریفن آلوب بو محلده مقبرتمز سنه رحمة الله علیه حضرت حمزه‌نك حرمنده برآب حیات قیو واردر وبو آستانه‌نك طشره‌سنده صوقاق آشری **مسجد شیخ الحرم** برکوا ولمیجون رمسا فرخانه وبعضی مقصوره چکلر واردر وبر برکه عظیمی باغ وباغچه‌لی چفتلکلر وار اندن شماله اوچیوز آدم کیدوب احد غزاسی چنکی طاشی نردبان ایله چیقلر برصفه در حضرت رسالت پناهك سن شریفی نه سی درلر نمازکاه مثال برکوچوك محرابی واردر بونده دخی ایکی رکعت نماز قلوب آفات سمویه‌دن واخات ارضیه‌دن مصون محفوظ اولمق ایچون دعا اتمك کرك حکمت خدا بو صحرانك خاکی بیاضدر بو محلك خاکی حضرت رسالتك مبارك دشی قانی دوکلدوکلندن حمرت اوزره در بو خاکدن برآدم بر مغیله دشنه سورسه وجع سندن ونازلدن امین اوله مجربدر بو صفه‌دن ینه شمال جانبنه بش یوز آدم کیدوب **جبل احد** اوج سمایه سرچکش قره قزل قیالی چیلاق اوج سمایه سرچکش مهیب داغلردر وعظیم غارلر واردر بو محلده بردره واردر که

بقیعك زیارتلری تمام اولوب مدینهٔ منوره نك طشره سنده کی زیارتلری در که **اوصاف زیارتگاه خارج مدینهٔ منوره** مدینهٔ
منوره نك جانب قبله سنده اوچ بیك آدم بعید باغ و باغچه لر ایچره عبور ایده رك ایکی جانبی نخلستان و گل گلستان و باغ و بستان
ایچره گیدوب بلبل دستان و خوش الحان صداسن استماع ایده رك قریهٔ قبت الاسلام مسجد قبا ایکی یوز خانهٔ معموره لی
باغ ارم مثال بر قریهٔ فرح فزادر جمله اهل مدینه نك تفرجگاهی و مسیره گاهی بر دلگشا قریه در انده جامع قبا حضرت رسولك
غزا مالیله بنا اولنمشدر بیاض بچوم مثال بر جامع منوردر حقا که نور محضدر جانب غربیه مکشوف بر بابی وار یدی قدمه طاش
نردبان ایله عروج اولنوب حرمه داخل اولنور ایچاق بر قیودر و حرم ایچره حضرت رسالتك مبارك دست شریفلری ایله دیکدکلری خورما
نخلکری و برنبقه درختی وار غایت بیوکدر و بو درخت نابقه دیبنده بر آب حیات قیو وار در آب زمزمدن نشا ور غایت لذیذدر
حضرت رسالت پناه جمله صحابهٔ کرام ایله قازدرمشلردر بو حرمدن جامعه گیروب حضرت رسول محرابنده ایکی رکعت حاجت نمازی
قیلوب دعا ایدن جمیع خیر مرادلرین حاصل اولور بو بله بر دعا مستجاب اوله جق جامع عتیقدر مقدما حضرت رسالت پناه مکه دن
مدینه یه هجرت اتدکده ابتدا بو جامع محکمه گلوب اوچ گون بونده ساکن اولوب بر مسجد مختصر بنا اتدیلر بعده تبوك و احد
حنین غزاسندن مال غنائمندن بو جامع کبیر انشا اتمشلردر شرقدن غربه طولی یوز یکرمی ایاقدر کامل و عرضی محرابدن دك
التمش ایاقدر و حرم دخی طولا و عرضا یوز ایاقدر و بو جامع ایچره جمله قرق ستون بالیندن اوزره طولوز قبه بنایی قویدر
اصلا اغاج بنا یوقدر محرابی ملاز قدیم بر مصنع بنادر استنده بو آیت شریف تحریر اولنمشدر آیه بسم الله الرحمن الرحیم قد نری
تقلب وجهك فی السماء فلنولینك قبلة ترضیها فول وجهك شطر المسجد الحرام آیتی مسطوردر و سنت رسول اوزره بر الحاق
منبری اوزره ان الله یأمر بالعدل والاحسان آیتی یازلمشدر و بو محراب اوزره ینه قال الله تعالی من تطهر فی بیته ثم اتی
مسجد قبا وصلی فیه صلوة کان له اجر عمرة و ینه بو محراب اوزره آیه لمسجد اسس علی التقوی آیتی مرقوم اولنمشدر و بو خطلر
تحریر اولنان ایکی محرابلر الحاق محرابلردر انجاق بر در آدم قدیدر و بو جامعك صول طرفی کوشه سنده بر کوچوك محراب وار در انی
حضرت رسول دائما عبادت ایدوب تلاوت قرآن ایدرلرمش اکه محراب مکشوف درلر بو محرابده بر کوچوك بچوم مثال بر دکك وار
در مکه جانبنه ناظردر حضرت بو دکك دائما مکه طرفنه نظر ایدوب وطن اصلیسی اولان آرزو ایدوب دفع ایدرمش بو محرابده
ایکی رکعت نماز قیلان آدمك البته سالما و غانما وطننه واصل اولور و بو جامعك قبله سی طرفنده قرق آدم قریب یول کنارنده مسجد
حضرت علی کرم الله وجهه حرمی و مناره سی یوقدر بر مسجد مختصر الی آدم الور بر مسجددر و بو مسجددن الکی آدم جانب قبله یه
اوادراه ایله گیدوب مسجد حضرت عایشه بو دخی حرمسز و مناره سز بر مسجد صغیره در اما باغ ارم ایچنده در بو قرینك جامع
قبادن غیری جامع یوقدر و مناره دخی یوقدر جمله خلق صلوة جمعه یی بونده ادا ایدرلر و عایشه مسجدی مقابله سنده صوقاق
آشری بر حدیقه ده آدم ایچره بیر اریس بالذات حضرت رسالت پناه دست شریفلری ایله حفرینه مباشرت ایدوب جمله صحابهٔ کرامك
اعانتی ایله بر چاه ماء اولمشدر که گویا آب زمزمدر و هر کیمك بر امراض مختلفه اولسه بو بیردن قرق گون نوش ایلسه بامر الله
در بتیض آسا اولوب اول دمدن خلاص اولور حمد خدا که بو مکثر متلی اولوب اردل غزاسنده کفار بزی منهزم ایدوب پیاده فرار ایدوب
رك عرق آلود ایکن صووق صو ایچوب خفقان دردینه مبتلا اولمش ایدم حمد خدا بر قاچ گون بو ماءدن نوش ایدوب و بر قاچ کره غسل
ایدوب اول درددن خلاص اولدم و بو قیونك وقف صغیرلری واردر شب و روز بر عمیق قیودن صو چکوب طلومبه لر حوض عظیمه دوکوب
اندن باغ ارمه تقسیم اولوب جمله باغچه لر ایرا اولور و جمله حجاج بو حوض کبیره لرده شناورلك ایدوب غسل ایدرلر و هر باغدن کوی
کوی صحبت ایدوب عبادت ایدرلر همون تواریخ شکوفه رایحه سندن آدمك دماغی معطر اولور و بو قیویه حضرت عثمان خلیفه ایکن
تفرجه گلوب تجدید وضو ایدرکن حضرت رسالت پناهك مهر نبوت خاتمی بو قیوا ایچنه دوشوب نیچه بیك جد و جهد ایدوب آخر الامر
بولنیوب فراغت اتدکلرندن افواه ناسده شایع اولدیکه حضرت عثمانك بختی دوندی مهر نبی الندن گتدی خیر دکلدر دیو تفال
اتدیلر قرق گوندن حضرت عثمانی شهید اتدیلر بلادده تحریر اولنمشدر بعده حضرت علی خلیفهٔ نبی اولدقده نیچه یوز آدمه احسا
نلر ایدوب بو چاه ایچره جد و جهد ایله اول مهری آرادیلر بولنیوب فراغت اتدیلر باغچه صوقوتلی واجب السیر بر اردر بهشت مثال
هشت مقصورهٔ منقش سبزه لان کاغذار وار کم تفرجگاه ایدن دل شاد اولور جمله صوی مزبور حضرتك چاه ماصندندر بو شهرده
دخی عنزا نعش شافعی بو صلری وار جانب اربعه سنده فول و نسرین وار واحر ایله مزین قصر خورنقلر در و بو محلده نیچه زیار
تلری و نیچه عبرت نما آثارلر وار اما بو قدر ایله اکتفا اتدك اندن زیارت نخلتین حضرت مبارك دست شریفلری ایله دیکدکلری
خورما اغاجلریدر ایکیسی ده اوج آسمانه سر چکمش نخل سر آمدلردر تحتنده ایکی رکعت نماز قیلوب دعا اتمك گرك و ینه
بو مدینه باغلری ایچره بیر عروة بن زبیر درلر بر چاه ماء واردر لذتده آب زمزم گبیدر خاصیتی غایت چوقدر ایچن آدمی
سمین ایدر اما هر بارا بچسه سمیزلکندن حرکت اتمکه مجالی قالماز و ینه بو که قریب بیر قصاعه حضرت ابراهیم قازمش
درلر بر آب حیات قیودر حضرت مغز موجودات بو بیر صوی ایله آبدست آلوب باقی اولان ماء زلالی ینه قیویه دوکمشلردر
و بو بیردن ماء ایچره نیت الشفا دیوب مبارك آغزیه یارلرن بو چاه ایچره القا ایلمشلردر ملو آب ناب رقیق عیون خاصلا اولدن نوش
اتسه بامر الله شفا بولور و هر دیاره قومقومه لر ایله هدایا گترلر زمان جاهلیتده قالمشی بر چاه عتیقدر لبید بن الاعصم الیهودی
نام ملعون کوندن کونه ناخوش اولوب علاج ممکن اولمدی آخر الامر مهلا یکه لرك اعلامینه برلوب بو محلده جناب باری
قیلندن سورهٔ معوذتین نازل اولوب حضرت حالا بو قیودن اهل مدینه صو ایچمزلر و نفعی دخی یوقدر انجق بساتینلری
حضرتك خورما باغی ایچنده بر ماء حیات صفا بخشدر حضرت رسالت پناه خواتین طایفه سی واروب آب نابندن نوش ایدرلر
یتمش خاصه سی واردر جمله نسوانه متعلق خاصیتلردر جمله‌گاه ریه بر خاتون وضع حمل ممکن اولمیوب عسرت چکسه بو چاهدن نوش
اتسه بامر الله بلا مشقه حمل مصدری شق اولوب معصوم مشتق اولور و حیضی حالتنده ترش اتسه منقطع اولوب نفاسدن

ذکریان کتان غسل ایدوب طشره چیقوب احراملرن قوشانوب و بر بیرِ علیدن نوش ایدرز غایت لذیذ صو در و قیوسی الحاقیدر و خورما
باغچه لری ایچنده بر تفرجگاه یردر و جوانب اربعه سنده اهالی مدینه نک باغلری و چفتلکلری واردر و بو محلده
اهل مدینه نک جمله اعیانی و حجاجی و اهل اصنافلری کلوب بر عظیم اوردو بازار قورلوب بیع شرا اولور و اهل
مدینه ده نیجه بیلن فقرا کلوب حجاج مسکینلری امیلرینه احرامه کرمه نک شروط قیودین تعلیم ایدرلر اولا مذهب
نعمان ابن ثابتده احرامده اول غسل سنتدر اندن احرامه کرمک در اما احرامه کرمه نک اوچ شرطی واردر
اولا بری مفرد بالحج در ثانیسی مفرد بالعمره در ثالثی مفرد بالقران در بو جمله ده افضلدر اما امّی آدمه غایت مشکلدر
زیرا فرایض مستحبات و واجبات سنتلرینک کما هو حقه شروط قیودی مشکلدر لکن عالم شروطیله اجرا ایده مز
اما حقیر ضعیف ترکیب فقیر اولغیله عمره آسان اولوب عمره یه نیت ایلدم **هذا دعاء عمره** اللهم انی ارید العمرة فیسر
هالی وتقبلها منی وبارک لی فیها نویت العمرة واحرمت لله تعالی دیو احرام قوشانوب باش برهنه و سر برهنه اولوب
عبدالله عریان اولدقدن بو دعاء اوقیو وصوت اعلا ایله فریاد ایده رک تلاوت ایده رک **دعاء تلبیه** اللهم لبیک لبیک
لا شریک لک لبیک ان الحمد والنعمة لک والملک لا شریک لک دیو احرام ایله درویشان کبی رفتار ایده رک تلبیه
دعاسن اوقیه اما الده بر آرقه قیشیاق شرط وسنتدر زیرا تا عرفاتدن دونوب منیه بازارنده قربانلر کسلوب اسباب
کیینجه طرنقیله قشنمق بو قدر اکر قشنز سک بر قربان جنایه لازمدر الحمد الله جمله حجاجلر الده بر آرقه قشیاجقلر وار
درنشیمه بر عریان درویش اولوب علایق دنیادن بری اولورسک و احرامه کرمک اولدر کم علی قبورستانده بعد الغسل بر پیچه
زنده بر پشتمال بلده دیری دخی اکتکده بورونورسن والسلام اما حریر حرامدر و اوزره کمه دکشدن اسباب اوگمیه
اما آلات سلاح قوشانماق مقرردر اما امام قولنجه بو آیت شریفه حکمنجه سلاح و اغچه کیسه بر طشمق جایز دکلدر **آیه** الحج
اشهر معلومات فمن فرض فیهن الحج فلا رفث ولا فسوق ولا جدال فی الحج امرینه امتثالا جنک جدال جایز دکلدر اما
امام رضی الله عنه عرب عشقیا بو حالنه واقف اولوب سلاح قوشانمغه رضا ویروب جایزدر دمشی رحمة الله علیه بر امام
قولی اوزره ضعیف اولوب عمره یه نیت ایدن بر قاچ وقت نماز احرام ایله قیلوب ینه کلاه و اسبابلرینه بریردن کیمکه رضا
ویروب کعبه قریب عمره نام محلده ینه احرامه کروب تا منیده قربانلر کسلنجه احرامه ایله دوره و اسبابن بویردن کیدیکی
چونه بر جنایه قربانه ایرر اکر هر کونه بو اسبابنه باشقه باشقه کیرسه هر اسباب ایچون بر قربانه لازم کلر و طرنقیله قشنسه
کذلک جنایه قربانی لازم کلر و اکر یالکز حجه نیت ایدرم درسک دعاسی و نیتی بویله تلاوت اولنور **دعاء نیت احرام الحج**
اللهم انی ارید الحج فیسره لی وتقبله منی وبارک لی فیه نویت الحج واحرمت لله تعالی دیه بو نیتله دخی طرنقیله
قشنمیوب و کعبه اولدرمیوب فسوق جدال اتمه مک کرکدر و اوچنجی نیت قراندر **دعاء نیت احرام قران** اللهم انی
ارید العمرة والحج فیسرهما لی وتقبلهما منی نویت العمرة والحج واحرمت بهما لله تعالی دیوب تلبیه ایدوب **دعاء تلبیه**
لبیک اللهم لبیک لا شریک لک لبیک ان الحمد والنعمة لک والملک لا شریک لک دیه بو نیتله دخی طرنقیله قشنمیوب
بیره و کعبه اولدرمیوب ولا فسوق ولا جدال نص قاطعی امرینه فرمانبر اولوب کیمسه دوکیوب سوکیوب جنک جدال
ایلمه مک کرکدر زیرا جنایه قربانه احتمال کرکدر اکر بونلره تحمل ایده مم کعبه و بیره اولدوررم و طرنقیله قشنرم و سوز
زده کسنه یه چکیشرم و دوکشرم درسک مفرد بالعمره نیت اتمه اولا نیتی بو قدر زیرا اوچ وقت صلاتی ادا ایدنجه احرام
ایله دوررم و جمله اسبابلری کیرم و جنایه بر قربان ایله جنایه اسقاط ایدرم درسک عمره نیتنده آسان نیت بو قدر
و بو بیر علیده اوچ قره اوزره نیت ایدوب احرامه کردکدن صکره بو بیرِ علیده بر مسجد حضرت علی واردر بر خورما حدیقه
سیده ایچره اوه ایکی قبه معمار کبیر بنا مناره سز مسجددر جمله حجاج انده ایکیشر رکعت سنت احرام قلوب حقوق والدین
ایچون دعا اتمک کرکدر بو مسجدده نه محفلی ونه منبری ونه دوشه مه سی واردر جمله قوم دوشه لی بو مسجد منوردر
بو بیرِ علیده جمله حجاج بیاض کفنلرده بوغازلرینه یکرر باشی قباق و یالن ایاق آدملر لبیک اللهم لبیک صدالری
اوج آسمانه پیوسته اولوب ایله صدای الله الله قوپارکم کویا محشر کونندر بو نشانه اولور داغ و طاش بیاض کفنلی
آدم ایله مالامال اولوب هرکس علایق دنیادن ال چکرلر بعده بیر علیده صلات مغربی ادا ایدوب نفیر رحیل اولنوب بیرِ
علیده جمله طوملری دولدوروب کرک زیرا ایلری قبور شهداده صو یوقدر اندن مشعله چراغانه اولوب قبله جانبنه تطهیر
اولنمش یوللرکه ایکی جانبنده مدینه قرالری ایچره عبور ایده رک بیرِ علیده اوته شریفه حکمنده در غایت امن امانده یانجی واغی
ودانی عرباندن خوفی یوقدر اما اوردوی همایون کجه حکام مشعلجیان و قواص و صقا و جبال حشراکری خوش لنده غایت
اغرلر لازمدر بیرِ علیدن جنوبه ینه طاشلی و بایرلی پاک یرلرده اندن اوقدر خوف اولنماز بکله ایچره کیده رک
قبه قبه باغ و باغچه لی جامع و حمامی معمور قرالردر بو قرالری عبور ایده رک جابجا مغیلان آهسته روش کیده رک ۱۲
ساعتده **مفرح قبور شهدا** بایرلی و طاشلی مغیلان تپه احمد پاشا افندمز شام وزیری ایکن اول سنه کیدن حجاجدن بو محلده
بیلک عربانن مکه منکرلری ایله بو محلده چنان عظیم اورنوب بیکدن متجاوز صحابه لری حالا و قد شریفلری ظاهر و باهردر بو منزلده
مغیلان خیابانلری ایچره مکثه عربان ماکولات مشروباتنه متعلق آب حیات صولر کتوردیلر حمد خدا اکیجه وقت سحرده نفیرلر
چالنوب اندن ینه جنوبه دره و دپه لر و اوج سمایه سرچکش قیالی داغلر ایچره مرحوم علی بک تطهیر اتدوکی مغیلان
تپه لی یوللر ایله برکه حضرت ابن مسعود بر عظیم برکه در اما صویی یوقدر و برکه قریب شیخ الحرم برکه سی و سبیلی وار
آنی عبور ایدوب بر عظیم صعب دره لر ایچره کاه شرقه و کاه غربه اکری بوکری سنک خاره لی دره و دپه لی یرلر ایله عبور
ایده رک **مصطبه غزاد** طریق عاملی صو جانبنده بر یالچین قیا دامنه نشن بر کوچوک صفه در حضرت رسالت پناه بو محلده

مقتل حمزه درلر بر مظلم و مخوف یردر بو محلده کفار کمین کاهلردن چقوب هجوم ایدوب حضرت حمزه بونده شهید ایله مشرّفدر خالا اول محلك قیالری قرمزی قان کبیدر غیری یرلری بیاض و قره قیالردر بو محلده دخی ایکی رکعت نماز قلوب عجله ایله عودت ایدوك زیرا بی امان یردر بو محلده آت بنوب قلیچ قوشانن فارس الخیل و پیاده اولن فتاعی شجیع صاحب الخیل بسم الله ایله الینه قلیچن آلوب نیت الغزا دیوب الله الله دیرك آت براغوب یاخود پیاده جنکه حرکت ایدرکیبی دلاورانه جولان اتمك بو حرمنه کاهلره سنت رسول الله در کم غزا صوابیدر اندن جنوب جانبنه کروکیدوب ایکی یوز آدمله زیارت خرمن شهدا بو محلده بیکدن متجاوز صحابهٔ کرام شهید اولوب علی الترتیب دفن اولنمشلردر اما اوزرلرنده قبه لری یوقدر اما بعضی متعین کبار اصحابك و مهاجرین انصارك و ثقه دن اولان راوی حدیث کبارك زیارتکاه مرقدلری سنك مزارلری و بر زصفه ایله معلوملردر بونلردن ماعداسی بر صحرا ایچره قبور اصحاب کرام زین اولمشدر حکمت خدا قریب العهد واقع اولمش برکت بر عظیم باران رحمت نزول ایدوب بر سیل عظیم اولورکم بو شهدالردن یتمش قبر شریفلری خاکلرن سیل کتوروب جسد شریفلری تروتازه کبی خاب آلوده مثال یاتارکن اوطورکینك قانی جریان ایدرکیبی دست کیبی بیری یاره کبی مجروح کبی بعضی بکله کبی خاب راحتده یاتورلر بو حال پرملال خیلی اهالی مدینیه واروب جمله علما و صلحا و مشایخ سادات خاص عام قازمه دکورکلریه ایله بو محلده طوب کوردیلر کم جمله شهدالرك وجود شریفلری تروتازه دور رجال و دلاله دین مبین اوغورینه شهید اولمه نك فایده سن مشاهده ایدوب جمله خلق مجاهد فی سبیل اولمغه آرزو ایدرلر بو محلده توحید تهلیل و تکبیر ایله هر شهدا حالی اوزره دوررلرکن اوزرلرینه اول خاکی تعمیر آساده ن یغوب قبر شریفلرن عیان ایدرلر بعده شیخ الحرم اولان صاحب الخیرات صوابینه قصد ایدوب احتمالدر بر دخی سیل طغیان ایدوب بونه شهدالر متازی اولمسن ایچون بو شهدالرك دره جانبنه دور و یوز آدم طولی برکار کیر بنا بر رصیف بنا ایدوب جمله شهدا غرق آبدن خلاص اولمشلردر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین اما بو محللری زیارت اتمکه بر آداب واردر وقت سحرده هوا معتدل ایکن یالن آیاق یاشی قپاق سورهٔ مقابر اوقیراق بو مشهد ستانی زیارت ایدوب روحانیتلرندن استمداد طلب ایلیه سن اما وقت ظهرده یالن آیاق کزلمز زیرا زمین آتش کبی یانار مستعمل یاپوش کیوب زیارت اتمك اقتضا ایدر ایله اولسه بیله ادبلك اولمشی اولور شرط بو سوری زیارت اتمك کرکدر بعضی کسنه لر بو بنا اولنان دیوار اوزره یابوجیله یوروب زیارت ایدرلر هم دکلدر بو دیوارك برادیجی تاجیل اهلدامنده حضرت حمزه شهید اولدیغی محله واردر اوجیدینه حضرت حمزه آستانه سنه قریب واردر بو صحرا سرپاخون صحابه ایله مالع اولمشدر تبویل تقبیلدن حذر ایدوب آداب اوزره زیارت اتمك کرکدر والسلام زیرا بو قرابه شهدا احل بیت درلر نیجه بیك جان و باش اوینامش طارله در مخصوصا دعا خوشنده در یلرکم حدیث اذا تحیرتم فی الامور فاستعینوا من اهل القبور و بعضی صلحای امتدن کسنه حضرت رسالت پناهه مجتندن اوغورنه جان فدا ایدوب شهید اولنلر ایچنده بولنایم دیو بو محلده دفن اولنمغیچون وصیت ایدرلر اللهم یسّر و هر سنه ماه محرمده و ماه صفرده بو حضرت حمزه آستانه سنده مولود شریف اولوب بلکه سکز بیك آدم جمع اولوب مولود شریف تلاوت اولنور لکن البته عشق الهی ایله آلوده بر مرحوم اولمش بولنور عجب سرّ الشهدادر اول آدمی غسل ایدوب شهدالر خرمننه دفن ایدرلر رحمة الله علیه بو آزاده دخی مدینه خارجنده کی زیارتلر تمام اولوب ینه باغ و بغچه لر ایچره مدینهٔ منوره یه واروب **اوصاف زیارت وداع** اخوان زوّارن سیامانه معلوم اوله کم بو مدینهٔ منوره نك بو ترتیب اوزره زیارتلری تمام اولدقده شرط اولدرکم ابتدا اولا پاك غسل ایدوب پاك لباسلر کیوب یاخود محرم واررسك دخی نور علی نوردر آداب اوزره قلعه قپوسندن ایچری کروب تا حضرت رسولك جامع شریفنه واروب صلوات شریفه مداومت ایده رك واره اما اولکی کبی باب سلامدن کرمیه آداب اولدرکم بو زیارت وداعده حضرت رسالت پناهك پای سعادتی طرفنده باب جبریلدن کیرکرکن **بو دعاء اوقیه** السلام علیك یا رسول الله نسألك ان تسأل الله ان لا یقطع آثارنا من زیارتك وحرمك بان یعیدنا سالمین غانمین الی اوطاننا وان یبارك لنا فیما وهب لنا من الولد والمال من النعم ویرزقنا الشکر علی ذلك اللهم لا تجعل هذا آخر من زیارت قبر نبیك فان توفیتنی قبل ذلك فانی اشهد فی مماتی ما اشهد به فی حیاتی ان لا اله الا الله وحده لا شریك له وان محمدا عبده ورسوله ربنا آتنا فی الدنیا حسنة وفی الآخرة حسنة وقنا عذاب النار سبحان ربك رب العزة عما یصفون وسلام علی المرسلین والحمد لله رب العالمین دیوب الوداع الوداع یا رسول الله الوداع دیوب کروکرو کیده والسلام الحمد لله بو ترتیب اوزره قرق ییل آرزو ایتدیکم اقلام حضرت رسالت پناهی زیارت ایدوب بر اسلوب اوزره علی قدر الامکان اوصاف شریفلرن تحریر و تسوید ایتدك هذا من فضل ربی و ساعت به ساعت زیارت ایتدیکمز یرلری ربع دایره ایله تحریر ایلدك اولا بو مدینه اقلیم ثانیده در اقلیم ثانی بقول حکما ایله بولنمشدر کم مبدأ عرضی ۲۰ درجه و ۲۷ دقیقه اوله و اطول نهاری ۱۳ ساعت و ۱۵ دقیقه اوله و بو اقلیم ثانینك وسطی اول مقامدر کم عرضی ۲۴ درجه و ۴۰ دقیقه اوله و طول نهاری ۱۳ ساعت اوله افواه دکوندز ایراوله خیر بو سوز افسانه در مکه ده بیله شب روز برابر دکلدر نهار لیل برابر دکلدر مکه نك جانب جنوبیه اون ایکی ساعت لیل دریاده جده بندرنده تکلّم تام محلده دوشت شب روز برابردر اما بو مدینه نك طول نهاری اون اوچ ساعت **بیان ایدر** اولا حسین پاشا افندیمز طرفندن طوپلر آتلوب جمیع حجاج زیارت وداع کون مدینه دن جنوبه جانبنه شاه راه ایله کیده رك شهرك ایکی جانبنده سرای عالی ایده رك تطهیر اولمش قره طاشلقلی یوللر ایله ۲ ساعتده **منزل** کون یتیمیوب مکث ایدرلر توابعی چوق اولان خیمه و خرگاهلرن قوررسه سعی ایدرلر اولا بیر علی نام محل بر دوز یرده بایرلر قربنده حضرت علی بوستانی قیوسو کبی بر واسع قیو قازمش جانب اربعه سندن صغر ایله دکلیلردن آب حیات چیکلوب عشره قعر حوض عظیملر واردر آنلره برکهٔ علی درلر بو آب حیات اول برکیه لب بر لب اولوب بو قدر بیك حجاج عریان و بریان

مشرف اولدیلر واکثر یوز صحابۀ کرام شهید اولدیلر بو جنکده کفارک انهزامی مکه ده ابولهب لعین اشیدوب دردندن خسته اولوب اول حال بد فعال بر ملول ایله بدخانه سنه اوده دونه کترکن بوستانک اوزره تنفسی ایچون اوده دونیجه قویم بلن ایدوب درحال آرقاسندن اوده ون طاشلک آردینه دوریلوب اوده ونه یاغلی اولن ایپ بوغازنده قالوب ابولهب بوغولوب مردار اولدیغی حقنده سورۀ تبت نازل اولوب آیه حمالة الحطب فی جیدها حبل من مسد وارد اولان حقنده درفتحنده خیلی عسرت چکلمه کیله جمله صحابۀ کرام حضرت رسالتدن رجا ایدوب قلوبی منفعل اتدیلر حالا جابجا آثار بنالری ظاهردر وحنین محاصره ده حضرت رسالته آتدقلری طاشلر باعر الله قوم کبی اولوب شهرک جنوبی جانبنده بر کوچوک قرملی جبل صغیر ده در وینه بو شهرک جنوبینده اوردوی رسول مکث اتدوکی یرده حضرت رسالت باسعادتک خیمۀ مبارکه تربه قربلاده محل بر الجاق صفه چکلدر وهر بنده عبادت ایدرلر زیارتکاه خاص عامدر و بو شهره حواله قبله جانبنده خبردن بش یوز آدم بر الچاق قیالی داغ اوزره غار نبی حضرت رسول بوغار ایچره عبادت ایدوب صحابۀ کرامک منصور ومظفر اولیچون دعا ایدردی بو دخی زیارتکاهدر و بو غزای بدر وحنینده نقدر صحابۀ کرام شهید اولدیلرسه بو محلده مدفونلردر رحمة الله علیهم بو بدرده اولان غزای اکبردر مکر احد غزاسنده اولمش اوله حضرت رسالت بنفسه یکرمی سکز غزا اتمشلر طقوز غزاده کفار ایله جنک وحرب ایله یقه یقیه جنک اتمشلردر اما بو بدر غزاسیو واحد غزاسی جمله دن غزای اکبرلردر بو بدر وحنینک جانب جنوبنده بر معطل صوز قیو واردر بو جبال مرد اولدیلر نجره ارکب لا شة مردارلرنه حضرت رسالتک امریله برچاه غیابته القا ایدوب بر چاه دار البوار ایکن دنیاده بیژ بوار اولدی ابو جهل لعین دخی بو بیژ معطلده عمل باطله سیاله بو بیژ عمیقده قالدی اما رایحه کریهدن بو بیژه یقین وارلماز ودایما بر فزع وجزع وادیلا صداسی استماع اولنوردر اما حقیر نیچه ساعت برباه سقرک یانندن بکدم صدالرنه استماع اتمدم اما رایحۀ خبیثه سندن کوجیله عبور اتدم درو وصف بدر وحنین بو شهرک جانب اربعه سی بالجمله قزل قیالردر بلیده سی بر واسع فزایه واقع اولمش خورما شجرلی بر بلیده در لب دریای قلزمه بش ساعت قریبدر ناسی جماعجد رشریف حضرتلری حل فندندن برشریف قایم مقام حکومت ایدر ومکه مولاسی نیابتید ربر قوسال صحرا ایچره دورد یوز طوپراق اوزرنده عرب بیتلیدر برمعمار کبیر بنا جامعی واردر التی قبه مدوّر درحرابیه ومنبری مطرز قدیمدر اما مناره سی یوقدر حرم منده عینی زرقه جریان ایدوب جامعک صول جانبنده بربیوک برکه واردر انده جریان ایدوب لب بر لب اولور بو برکه نک جانب قبله سنده برقبه لی بر مسجدی دخی وار وبر حمامی وار اما خانی یوقدر جمله ایکی یوز مقداری مفید مختصر دکانلری واردر ومصرک جریولی دخی بو شهرده شام یولینه متصل اولور ومصر حجاجی بو بدر حنینه کلوب ایکی کون ایکی کیجه مکث ایدوب قنادیل بحساب ایله ومشعل فانوس لاتعد ایله اوردوی حجاج چراغان ایدوب شب مظلمی روز روشن اولور ونیچه بیک توفنک وطوب وقتنه کار آتلوب حضرتک بدر وحنین غزاسیو شادمانی ایدرلر تماشاکاهدر بو شهر لب دریایه قریب اولمغیله مصردن جمیع اشیا بو شهره کلوب غنیمت اولوردر حتی برنان جمله حجاج طعمه لرنه بلغا ما بلغ اکوب دوه لرینه ایکیشر علیق ویردیلر وبوندن جمیع طوملری صوایله طولدروب بوله عزیمت اتدیلر بعد الظهر بوشهردن قالقوب کاه شرقه وکاه جانب قبلیه وکاه غربه عبور ایده رک اوچنجی ساعتده بر تلرم نمایانه اولوب سویشدن کیلرله کیدن حجاجلر وظهیره کمیلری بزماله برابر هوای لطیف ایله کیدرلروی بز دخی عبور ایده رک صحرای میمون العظمة لله برچول برچولستانه و بربریه یابانه صحرایی بی پایاندرکم اللهم عافنا بر آدم قطاردن ایریلوب کندوی غایب کرده کرزه میمونه دوندوکیچون میمونه اووایسی درلر کویا هیهات صحراسی کبی کونشی چولده دخی دیولده بطن اما صحرای هیهات چمن زار وهوادار ولاله زاردر بو میمونه صحراسی کبی یابس وبی حاصل وشدت حارلی دکلدر اما بونده آدم تیه سندن پشر احرامه اولان حجاج کبار اوله یازدیلر اما حدیث المحرم فی امان الله در بوچولک جانب شرقیسی تا بغداد وبصریه منتهیدر قبایل بنی موال وبنی حسن وبنی جان نیچه بقش کونه قبایل عربانه بو صحرای میمونک نهایتنده وداخلنده توطن اتمشلردر بوچول ایچره جمله حجاجلک دوه لری باعر الله آزدر حقت سرالوب کوکره برک جیغراته کیبی سکرکه عجله ایله کیده رک ۱۹ ساعتده سبیل میمونه بنت الحارث ام المؤمنین اهل بیت حضرت رسول الله در بو صحرای میمونه خاتونک ملک موروثی اولمغیله اکمیونه وادی میمونه درلر غلالا معمور سبیلدر هرکم شریف ایسه یا آنروی آثردر بو محلده خیمه وخرکاهسز سهل مکث ایدوب دوه لره نفقه لرنه وروب درحال نفیرلر چالنوب ینه قبله جانبنه صحرای میمون ایچره عجله ایله کیدیلوب نیچه دوه لر قالدی زیرا غایت چولچولستانه ورمالستانه وبی امانه یوللردر عمارتدن برنشانه یوقدر اما چول عربانه شریف سعد حضرتلری تنبیه اتمشکم اکر بوچولده حجاجلک برشیئی ضایع اولورسه سزدن تضمین اولنوب دیکر یوزرم دیو تنبیه وتاکید ایدوب حمد خدا امنیت اوزره عبور ایدوب حجاجلک قلاون دوه لرینک برنه دیغ دوه لروروب جمله اهالی الکری طریق عام اوزره چیقوب متاعلرن فروخت ایده رک حجاجی غنیمت اتدیلر و بو چولک صاغ جانبنده ینه بحر سویس نمایانه ایدی ظهیره وحجاج کیدیلری یوپه ایام ایله کیدرلر دیو بز دخی بوچولده ۷ ساعتده قریه ایکی یوز خانه لی خورما باغلی وعین زرقه صولی برمعمور قریه در بونک خلقی دخی شاه راه اوزره متاعلرن بیع ایدرلر قاوون قربوزی و خورماسی فراواندر و بونده برقبۀ صغیره ایچره زیارت شیخ جنیبنده برجامعی وار وابر آب حیات قیوسی وار بونده قرار اتمیوب ینه چول چولستان ایچره دوه قوشلری وطوشن وجیرانلر حجاج ایچنه کروب صید شکار ایده رک برهای هوا ایله عبور ایدوب ینه قوشب بو مورحله زبی بولی راق ولوزاکلنیی بیورک چوکک نهایتنده صول جانبمزده کوجیله نمایانه جبل طیبه سلطان دختر فرخنده اختری بو جبل منتهاده بیلاه قلنزمش آب هواسی نباتات کیاحاتی ومحصولی فراوان بعید در بو صحراده ایکی کون عجله ایله کتدک ینه اول جبل طیبه نمایانه ایدی وبو چولده شماره کلزو بو منزلده دخی چوق دوه قالدی ونیچه آدملر شدت حرارتدن بیتاب وبی مجال پیاده قالمش یتمش نفر ضعیف آدملری دوه لره بندردیلر وحمد خدا شام عساکر شام سالمین قریه داخل اولدیلر ایکی یوز اوچ یغ وبنیجه لی جامع حماملی دورروب جانب اربعه قرارنده نیچه بیک عربانه جمع اولمش ایدی جمله حجاج لوازمالرن کوروب عبور ایده رک قریه. بو دخی ایکی یوز خانه لی باغ ارمانجی وبرجامع وحماملی وعین زرقه صولی معمور قریه در آنی دخی عبور

اوجیله راست کلوب کورسه لرکم بو صیادلر غزالی صید اتمشلر همان جیران حضرت رسالتی کورنجه باذن الله لسانه کلوب
یا محمد بنی بونلر صید ایدوب بسته لرکه بنم خوردیکی کوریه قوزوجغم وار انلر بکا منتظرلردر حالا آج قالمشلر درامان
یا رسول الله سن رحمة للعالمین سن بو کوچیلردن بنی خلاص ایله واروب یاورلریمی دویلیوب ینه کلایم انلره بنی
بوغ بیوب کفاف نفس ایتسنلر دیو جیران تضرع نالش وزاریلر اتدکده درحال صاحب کرم کانی کرم کفالت ایدوب صیاد
لره بیوردیلرکم بو جیرانی قویورك واروب قوزولرینه سود ویروب ینه کلسن اول کلنجه بن متکفل بنی بو محلده
جیرانك یرینه بوغازمدن قید ایدك بیوردیلر صیاد منکرلر دخی کوره لم بو کارك آخری نیه منجر اولور دیوب
حضرت جیرانك یرینه قید بند ایدوب جیرانی خلاص ایدرلر درحال غزال قوزولرینه واروب سود ویروب
اوغوللرینه ایدرکه ایکی جهان سروری محمد بنم ایچون جسد رأیی کفالتدن خلاص ایدوب وعدمه خلاف
ایتمیم بنی اوچیلر بتسه کرکه دیو بزکن شنته سراچمامنی تقریر ایدوب قوزولری ایله وداعلشوب جیران خیران
کبی سکرکره درحال حضور رسول الله کلنجه صیاد منکرلر بو حالی کوروب درحال اول ایکیسده ایمانه کلوب صحابه
کزیندن اولوب جیرانی آزاد اتدیلر انکیچون بو صفیه مصطبۀ غزال درلر بو صفه اوزره حضرت سجدۀ شکر اتدوکی
محراب واردر آیتلده وروندیه آرامکاه وعبادتکاه بریردر بونده دخی تبرکا ایکی رکعت نماز قلنمق صوابدر
بو محلدن عبور ایدوب ینه دره و دپه و صارپ داغلر ایچره تطهیر اولنمش طریق عام ایله وکاهی قومسال ایچره تا قبور
شهدادن ۱۳ ساعتده منزل قریۀ جدیده شریف حضرتلرینك مکتنده بر واسع دره ایچره ایکی جانبی سنکستانه قزل داغلر
ایچره اتی یوز باغلی و باغچه‌لی و خورمالی معمور آبادان قصبه در تعمیر ترمیمنه سبب مصر امیرالحاجی مرحوم ومغفورله
رضوان بکدر بو دره ایچره یوز بیك خورما درختلری واردر بدیع کونه نازك خورماسی وکل کلستانی و هر محصول برکیا
حاتمی وآب حیات صولی وجه خانه لری کارکر بنا وحیش ایله پوشیده خانه عربانلر وخلقی غایت اغنیادر ورضوان بکك
کارکیر بنا بر جامع و بر ایچاق مناره سی و بر حمامی واسواق مختصری واردر و جامعك محرابی اوکنده بر آب حیات صوی وار
عین زرقه درلر بونده غیری بو شهر ایچره نیچه بیك چاه مالر واردر اما غایت اصیجاقدر رسهل کسب هوا اتسه بوز پاره سیما اولور
کرچه بو قصبه‌ده التمش دکاندر اما جمع حجاجی غنیمت اتدیلر و بو شهرك عرب ستیلری عرض جمال ایده رك جمله متاعلرن کتوروب
بیع شرا ایدرلر وغایت محبوبۀ زمانه نسوانلری واردر مثل مکه شام خورماسنده اوله وبو شهرك شرقنده قبله دیبنده زیارت
شیخ سعد الدین رومی صحابۀ کرامدندر بر قبۀ صغیرده ایچنده مدفوندر قدس سره العزیز بو شهرك درمیانی ایچره باشی آشغی بیك
آدم ینه بو جدیده اهالیسندن قرق التی خانه و بر مستجدی و بر برکۀ عظیمی سلطانه مراد رابعك والده سنکلر صوی ینه عین
زرقدندر اما دکانلری بو قدر بو محلده خورمالق ایچنده زیارت شیخ صالح رومی مفید و مختصری بر قبه جکده مدفوندر بو محلده
تا بدر حنینه وارنجه حضرت رسالت پناه وادی نخل حنین بیورمشلردر بو جدیده ده وقت ظهرده کوس رحلتلر ثالنوب
صافی خورمالی باغ و باغچه و دره‌لی ابادان قرالر ایچره بعضی یرلری یالچین قیالی اوج آسمانه سرچکش مهیب کوه بیستونلر ایچره
وبعضی یرلری قومسال وبعضی یرلری مغیلانلر اغاچلی داغلر ایچره اولماق ایله کاه شرقه وکاه غربه اکریلوب بوکریلوب یوللر اوزره
کیدوب بدر حنینه قریب طریق عامك شرقنده جبل صبحانه اوج آسمانه قد چکمش براحمر اللونه عریانه جبلدر حضرت رسالت
پناه هجرتك سنه تاریخنده حدیبیه غزاسنه کیدرکن بو محلده عسکر اسلام مکث ایدوب حضرت رسول بو داغ اوزره چیقوب
عسکر اسلامه نظر ایدوب دعا اتمشدر بو جبلده معادن ذهب واردر و بو حدیبیه فتح اولوب اول وقت سید ولد بنی آدم
ومفخر جملۀ عالم اقالیم سبعده اولان معموره زمینده قرالره و عجم شاهی پرویز شاهه فتح نامه لر ایله ایلچیلر کوندروب اسلامه
دعوت قلدیلر و بو جبل صبحانانك جانب غربیسنده جبل عرج درلر بر جبلدر اولقدر عالی دکلدر حضرت رسالتك بدر حنین
غزاسندن غنیمت اولان قیون و کچیلری بونده بر غار ایچره یتوپ اوتلاتلر دیر حالا اول محلده ذریتندن بیاض او دکوچلی
قیونلری ومنقش کچیلری واردر بو جبالك ایچره خیلی مصافۀ بعیده دن سیر تماشا ایدوب ینه اول دره‌لر ایچره ۰ قریۀ قریه
جمله بو قرالر معمور آباداندر باغ و باغچه کلستان نخلستاندر و آب حیات عین زرقه بو قرالرك ایچندن جریان ایدر معجزۀ رسول
در بو عین زرقه حضرت رسالت پناه جانب عزیمت بیوردیلرسه تحت الارضدن بو عین زرقه جریان ایدوب حضرتك مراد
ایدندکلری یرده ظاهر اولوردی انکیچون بین المکه والمدینه بو عین زرقه کیدوب مدینه‌نك جانب غربیسنده غایب اولور
و بو بلاده مذکور اولان قرالرك صغیر و کبیرلری محبوب و محبوبه لری خاص و بیاض اکمکلری و مطبق کاغکلری و لبن
وقشطه لری وکوناکون خورما و بطیخلری وشعیر وفوللری شاه راه اوزره چیقاروب جمله حجاجی غنیمت ایدرلر اندن
قریۀ بو دخی اوچیوز خانه لی باغلی و باغچه لی و بر جامع حمامی و عین زرقه صولی بر معمور قریه در شریف طرفندن بونلر
بر شریف حاکمدر بونده دخی جمله ستیلر متاعلرن میدانه محبتله چیقاروب بیع ایدرلر بو قریه اهالیسندن اوغلیله حجاجك
قالمش دوه لری بر ینه کرالری ایله خیلی دوه وردیلر و بونده جمله حجاجه دوه لله یا السلامه یا حجاج حج مبرور وقبول انشا
الله دیو صبیانلری استقباله چیقارلر و دخی یا حجاج هذا خاص بیاض عیش دیو باغلی و باللی کوزلمه لر دخی عبور ایدوب
تا بدر بیله دکین ۱۸ ساعتده اوصاف قلعۀ بدر و حنین تاریخنده هجرتدن صکره باکز حضرت رسالت پناهك فتحیدر کیم ابوجهل
لعین یتمش نفر اهل سفر کفرۀ فجره ایله مقتول اولدقلری طاییی یتمش نفر کسته ایله بدست کعب بن عمرالانصاری اسیر ایدوب
حضرت رسالت حضورینه دست بر قفا بغلیوب کتوروب جمله بی اسلام ایله مشرف اولوب حضرت عباسك باشنه حضرت رسا
لتك نزو سیاه لعالمه لره کیدوروب جمله صحابۀ کرام مبارك اوله یا عباس دیدیلر حاصل کلام بو جنکده رئیس مشرکین
ابوجهل تمام بمعاونه لعین یتمش عدد فاجرین ایله قتل اولوب یدی بیك نفر کفره مرد اولدی و بیك نفری شرف اسلام ایله